

LW. 54.121/1887.

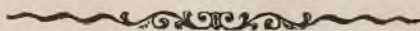
Aleg. 7.

SPRAWOZDANIE
Z CZYNNOSCI
WYDZIAŁU KRAJOWEGO

za czas

od 1. Lipca 1886. do końca Czerwca 1887. roku

z alegatami 1—37 i z indeksem.

Aleg. 1887

SPRAWOZDANIE

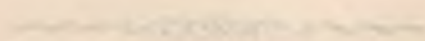
Z CZYNNOŚCI

WYDZIAŁU KRAJOWEGO

z r. 1887

od 1. lipca 1886 do końca czerwca 1887 roku

z dodatkiem I—37 i z indeksem.

I N D E K S

do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za czas od 1. Lipca 1886
po koniec Czerwca 1887 r.

	Strona
A dministracyjny trybunał — tegoż orzeczenie	24, 112, 172
Akt grodzkich i ziemskich archiwa	90, 129
— — — wydawnictwo	128
Archeologiczne poszukiwania w Haliczu	129
Archiwa watykańskie — subwencya rządowa	139
Asekuracya od ognia, budynków kościelnych i plebańskich	82
— — — obowiązkowa w kraju	5
Asenterunek wojskowy	209
B iuro statystyczne	61—64
Brody miasto — pożyczka komunalna	5
— — — izraelska wyznaniowa szkoła ludowa	111
Buraki (ob. Spirytus)	
Bursa im Leona ks. Sapiehy	136
C astrum plac we Lwowie	81
Chowu koni komitet	56
Cło — układ handlowo - cłowy z Rumunią	41
Czernichów — zapisy dla szkoły rolniczej	59—60
Czortków w miejsce Zaleszczyk miejscem wyboru	204
D epozytowy urząd samoistny we Lwowie	204
Dniestr — żegluga parowa	142
Dobroczynne zakłady subwencyonowane	199
Dodatki gminne na rzecz utrzymania szkół	8
— szkolne, w gminach zalegające	23
— krajowe i fund. indemnizac. — wydatność centa	28
Dojazdy kolejowe publiczne — zmiana ustawy	141
— — — — — nowo wybudowane	156—159
Domy pracy przymusowej i poprawcze	204
Droga — z Piwniczny do Szczawnicy	169
— powiatowa Podhajec - Halicz i Zmigród - Grabska	168
— — — Krynica - Muszyna	169
Drogi gminne (ob. Fundusze powiatowe. Nowella)	

	Strona
Drogi gminne i powiatowe	152—156
— — — fundusz pożyczkowy	159
Drogi krajowe — konserwacja i nowe budowy	147—149
— — myta na tychże	150
— — rachunki pro praeterito	171
— wojskowe w zachodniej Galicyi	169
— publiczne (ob. Ewidencya. Drzew).	
Drohowszki zakład sierót i starców	113, 139
Drzew przy drogach sadzenie	143
Dublany — kurs gorzelnictwa	57
Egzekucya polityczna na dodatki gminne	13
Etat urzędników Wydziału krajowego — zmiany osób	85, 150
Ewidencya dróg publicznych w księgach gruntowych	164
Fundacya Lewińskiego dla włościan	25
— Głowińskiego, Winniki czynsz propinac.	137
— Koswitzkiego dla skazańców	209
— Skarbka hr. Stausisława	112—117, 139
Fundacye dla rękodzielników i przemysłowców	58—59
— dla szkoły rolniczej w Czernichowie	59—60
— dla inwalidów wojskowych	209
— stypendyjne nowe	130—135
— — stan majątku	133—135
— naukowe, dobroczynne i pamiątkowe	134—136
— (ob. Bursa, Helclów, Lubomirskiego, Stypendya).	
Fundusz szkolny krajowy	117—128
Fundusze powiatowe dróg gminnych	24
Głowińskiego fundacya — czynsz z propinacji w Winnikach	137
Gminna policja weterynarska	14—22
— reforma	5
Gminnych spraw uproszczenie toku instancyi	5
Gorzelnictwa kurs w Dublanach	57
Gruntów komasacya i dzielenie	31
Hypotecznych nowych wykazów tworzenie	22
Handlowe szkoły w Tarnopolu i Stanisławowie	51
Halicz poszukiwania archeologiczne	129
Helclów im. dom ubogich	130
Indemnizacya — sprawa ugody indemnizacyjnej	28
Instancyi tok w sprawach gminnych	5
Jankowskich i Jeziernickich im. stypendya	130, 133
Język wykładowy w szkołach ludowych i średnich	82
— niemiecki w szkołach średnich	92

K	
Kaniańka (ob. Tępienie).	
Kiełbusiewiczza — fundacya stypendyjna	132
Kolej żelazna (ob. Taryfy).	
— — kwestya zarządu kolei państwowych	144
— — z Tarnopola w kierunku południowym	165
— — ze Stryja do granicy rosyjskiej	166
— — zażalenia przeciw budowie transwersalnej	167
— — reambulacya nowych linii	168
— — Lwów-Żółkiew-Rawa wypłata subwencji	168
— — transwersalna, wykupno gruntów	171
Kółek rolniczych zarząd	44
Komasacya gruntów	31
Koni chowu — komitet doradczy	36
Konkurencyja kościelna	82
Konsumcyjne opłaty krajowe	212
Konwersya pożyczek	44, 84, 113, 177
Kopytkowe (ob. Myta).	
Kotły parowe (ob. Poradnik).	
Kuczyńskiego fundacya stypend.	131
Kulparkowski zakład obłąkanych	186
Kultura krajowa — subwencya	60
Kwaterunkowa ustawa — petycyje: Lwowa, Jarosławia i Kołomyji	8
Kwiatów sztucznych szkoła	49
L	
Leśnictwo (ob. Sylwan, Zalesienie).	
Lewińskiego fundacya dla włościan	25
Likwidacyi szkol. fund. okręgowych — koszta	112
Lubomirskiego ks. Jerzego Romana zapis	136
Ł	
Łowiectwo — certyfikaty myśliwskie	203
M	
Macierz polska	111
Młodzież — zasiłki na kształcenie się w naukach i sztukach	130
Most graniczny na Dunaju w Niedzicy	168
Myta — konsensa ustawowe	141
— na drogach krajowych	150
— kopytkowego pobór	170
N	
Nadgrody konkursowe za projekta z dziedziny przemysłu	49
Nadzór nad gminami	11
Nieźmiarka (ob. Tępienie)	46, 58
— opust podatków przy szkodach	47
Nowella do ustawy drogowej — teje wykonywanie	160—164
O	
Obłąkanych zakład na Kulparkowie	186—191
Odpisanie zaległych podatków gm. Lisowice i Falkenberg	52, 53
Odznaki straży dla ochrony kultury krajowej	27

	Strona
Ogrodnicze szkoły we Lwowie i Tarnowie	46, 58
Opłaty konsumcyjne krajowe	212
Ossolińskich zakład narodowy	107—110
Petycje Wydziałowi krajowemu przekazane:	
— o utworzenie samoistnych gmin	6—8
— w innych sprawach gminnych	8—11
— w sprawach przemysłowych i kultury krajowej	46—56
— w sprawach edukacyjnych i szkolnych	92—96
— o zapomogi i płace wyższe nauczycieli ludowych	96—103
— o zapomogi na budowę szkół	103—104
— w sprawie emerytur i pięcioleci nauczycieli ludowych	104—106
— w sprawach drogowych i komunikacyjnych	143—147
— — terytoryalnych i o nowe sądy	202—206, 208
Pisarze gminni — pet. Rady powiatowej Przemysłańskiej	8
Poczta — stosunki w Krakowie i Podgórzu	51
— wiejska	171
Podatków odpisanie — gm. Lisowice i Falkenberg	52, 53
Podatkowych urzędów pomnożenie	207
Podręczniki szkolne — subwencya na wydawnictwo	92
Policya weterynarska w gminach	14—22
Polowej ustawy — projekt zmiany	31—37
Poradnik do obsługi i kontroli kotłów parowych	54
Pospolite ruszenie	211
Pożyczek konwersye	44, 84, 113, 177
Pożyczki komunalne z Banku krajowego	5—6
Pracy przymusowej zakłady	204
Preliminarze funduszów powiatowych dróg gminnych	24
Propinacyi prawa zabezpieczenie	207
Przemysł — nagrody konkursowe	49
— i rękodzielnictwo — petycje	52—53
— petycje w sprawie szkół zawodowych	53—54
Regulacya wód — ustawy	
Rybacktwo — ustawa o rybołówstwie	28
— stawki demonstrac. i stypend. dla nauczycieli	43
Sanitarne wydatki	
Sankeya uchwał i ustaw	1, 2, 27, 81, 141, 201
Sejm — zmiany w składzie	83
Skarbka hr. Stanisława fundacya	112—117, 139
Składy publiczne — projekt założenia	39—41
Służbowe stosunki — projekt ustawy	5
Sól, kontrola nad drobiazgową sprzedażą	42
Sołowija im. fundacya stypend.	130
Spiytus z buraków	55
Stacya doświadczalna — mechaniczno-technologiczna	28
Statystyczne biuro	61—64

Stryj miasto — pożyczka komunalna	6
Stypendya rybackie dla nauczycieli	43
— weterynarskie	46
— dla rolników, górników, leśników i weterynarzy	56—57
— dla inwalidów wojskowych	209
— (ob. Fundacye).	
Stypendyów komulacya	92
Surowicy pobór wolny	42—43, 48
Sylwan — subwencya na wydawnictwo	45
Szkolne dodatki zalegające w gminach	22
Szkolny fundusz krajowy	117
Szkoła muzyczna w Krakowie	88
— ogrodnicza w Tarnowie i Lwowie	46, 58
Szkoły przemysłowe — petycye	53—54
— handlowe	51
— rolnicze	57
Szpital krajowy we Lwowie	180
— — św. Łazarza w Krakowie	191—195
Szpitale nasze — ruch chorych i wydatki	176
— krajowe, porównanie wydatków	177
— prowincjonalne	195—199
Szupaśnictwo	209
Szutru z rzek — prawo poboru	170
Tabularne części gruntów wydzielenia	22
Tarnów — szkoła ogrodnicza	58
Taryfy kolejowe	165
— podwodowe	202
Teatr — polski i ruski	85—88
Terytoryalny podział — petycye i uchwały	202—206, 208
Tępienie niezmiarki i kianiaki	55, 56
Trybunał administracyjny — orzeczenia w sprawach gminnych	24
— — w sprawie likwidacyi fund. szkol. okręgowych	112
— — w sprawach drogowych	172
Tygodnik rolniczy	45
Tyniec — opactwo pobenedyktyn. konserwacye	89
Tytoń skrętkowy — sprzedaż	50
Ubezpieczenia ogniowe (ob. Asekuracya).	
Uchwały i ustawy sankcyonowane	1, 2, 27, 81, 141, 201
— — dotąd niesankcyonowane	2, 3, 28, 82
— — którym sankcyi odmówiono	3—5, 82, 201
Ustawa finansowa	27
— leśna, projekt rewizyi	29
— o rybołówstwie	28
— o regulacyi wód	27

	Strona
Ustawa polowa — projekt zmiany	31—37
— drogowa, nowella — wykonywanie	160—164
Weterynaryi szkoła	44, 56
— policya w gminach	14—22
Wód gorskich odprowadzanie	29
Wojskowość (ob. Assenterunek, Pospolite ruszenie).	
Wydział krajowy — zmiany w etacie urzędników	83
— — — — — drogowych	150
Wystawa rolniczo - przemysłowa w Krakowie	145
Zalesienie nieużytków i wydmysk	29, 38
Zdrowia publicznego — wydatki	175
Żandarmerya — budowa koszar we Lwowie	202
— zmiany w dyslokacyi	210
Żegluga parowa na Dniestrze	142

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności swoich urzędowych.

Wysoki Sejmie!

W myśl postanowień §. 26. Statutu krajowego przedkłada Wydział krajowy sprawozdanie z czynności swoich, a mianowicie; co do Departamentów I., II., III., V. i VI. za czas od 1. Lipca 1886. do 30. Czerwca 1887., zaś co do Departamentu IV. za czas od 1. Stycznia do końca Grudnia 1886.

Departament I.

Szef: Jego Ekscelencya Dr. Franciszek Smolka, Członek Wydziału krajowego.

A. Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej Sankcyi.

Ustawy i uchwały sankcyonowane.

1. Ustawa o zezwoleniu gminie miasta powiatowego Mościska na dalszy pobór opłat od napojów spirytusowych przez lat sześć, począwszy od dnia wejścia tej ustawy w życie.
2. Ustawa upoważniająca gminę miasta powiatowego Grybowa do poboru opłaty gminnej od piwa, wódki i miodu, w latach 1887—1896.
3. Ustawa o zezwoleniu gminie miasta powiatowego Przemyśla na pobór opłaty od psów przez przeciąg lat dziesięciu, licząc od dnia wejścia tej ustawy w życie.
4. Ustawa zezwalająca gminie miasta powiatowego Białej na pobór 4% opłaty czynszowej od najmu każdej nieruchomości w latach 1887—1892.
5. Ustawa nadająca gminie miasta powiatowego Mielca prawo do poboru opłaty gminnej od słodzonych napojów spirytusowych i araku przez przeciąg lat sześciu, licząc od dnia wejścia tej ustawy w życie.
6. Ustawa o obejmowaniu gminnych kas pożyczkowych przez Reprezentacye powiatowe w tymczasowy zarząd.

7. Uchwała zezwalająca gminie miasta powiatowego Sanoka, na pobór 80% dodatku do podatku konsumcyjnego od wina i mięsa w latach 1887—1892.

8. Uchwała o zezwoleniu na pobór dodatków do podatków w r. 1886. w celu pokrycia potrzeb gminnych następującym gminom a mianowicie:

I. w powiecie Bialskim:

- a) gminie Bór wilkowiecki 68 od sta;
- b) gminie Kańczuga 65 od sta;
- c) gminie Kruki 68 od sta;
- d) gminie Starawieś dolna 61 od sta;

II. w powiecie Lwowskim:

- e) gminie Zagrodki 137 od sta;

III. w powiecie Rawskim:

- f) gminie Lubycza miasteczko 82 $\frac{1}{2}$ od sta;
- g) gminie Olszanka 61 od sta.

9. Uchwała uprawniająca gminę miasteczka Podhajce do poboru 80% dodatku gminnego do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina w latach 1888—1891.

10. Uchwała, którą zezwolono gminie miasteczka powiatowego Dąbrowej na pobór dodatków do podatku konsumcyjnego od wina i mięsa w latach 1887—1892.

11. Uchwała upoważniająca gminę Koziały, powiatu Zbarazkiego, do pobierania w r. 1887. 80% dodatku do podatków bezpośrednich na pokrycie potrzeb gminnych.

12. Uchwała uprawniająca gminę miasteczka Kopyczyńce w powiecie Husiatyńskim do poboru 100% dodatku gminnego do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina w r. 1887.

13. Uchwała zezwalająca gminie miasta powiatowego Złoczowa na pobór 100% dodatku gminnego do podatku konsumcyjnego od wina i mięsa w latach 1887—1889.

14. Uchwała upoważniająca gminy Smorze górne i Felizienthal, powiatu Stryjskiego, do pobierania w roku 1887. wyższych dodatków gminnych do podatków bezpośrednich, a mianowicie:

- a) gminie Smorze górne w wysokości 70 od sta;
- b) gminie Felizienthal zaś w wysokości 74 od sta.

Ustawy jeszcze niesankcyonowane.

1. Ustawa uprawniająca gminę miasta Oświęcim powiatu Bialskiego do poboru opłat gminnych od napojów spirytusowych i od piwa.

Wskutek odezwy Prezydium c. k. Namiestnictwa z dnia 27. Grudnia 1886. l. 12.667/pr. i 19. Stycznia 1887. l. 189/pr. Wydział krajowy udzielił żądanych wyjaśnień wraz z aktami przedmiotowymi przy odezwie swej z dnia 11. Lutego 1887. L. W. kr. 76.266/1886.

O skutku tej sprawy nie otrzymał dotychczas żadnego zawiadomienia.

2. Ustawa w przedmiocie wyłączenia przysiółka Chatki ze związku gminy „Jastrzębków“ a przyłączenie do gminy „Sroki ad Szczerzec“ w powiecie lwowskim.

Stosownie do odezwy Prezydium c. k. Namiestnictwa z dnia 2. Stycznia 1887. l. 12.878/1886., Wydział krajowy pismem swem z dnia 21. Września 1887. l. 46.886 udzielił zażądane wyjaśnienia.

O postanowieniu w tej mierze przez c. k. Rząd nie otrzymał Wydział krajowy żadnego zawiadomienia.

3. Ustawa o wyłączeniu osady Wulka Turbiska ze związku gminy Turbii w powiecie Tarnobrzeskim i utworzeniu z tej osady samostnej gminy.

Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło nas odezwą z dnia 21. Października 1887. l. 10.896/pr., której treść w dosłownym odpisie tu pod ./ dołączamy, że tak krajowa Dyrekcyja skarbu, jako też wyższy Sąd krajowy w Krakowie, przychylnie w tej mierze objawiły zdanie, że jednak nastąpić będzie musiało przeprowadzenie zmiany w odnośnych operatach katastralnych za poprzedniemi oświadczeniem stron interesowanych, że poniosą koszta połączone z przeprowadzeniem zmiany operatów katastralnych.

Alegat 1. ./.

4. Ustawa o wyłączeniu miejscowości Krzywki ze związku gminy Ładyczyn w powiecie Tarnopolskim i utworzeniu z niej samostnej gminy. Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z 19. Października 1887. l. 10.865/1887 pr. zawiadomiło Wydział krajowy, że w sprawie tej jeszcze nie zapadło Najwyższe postanowienie.

5. Ustawa o wyłączeniu przysiółka Berbeki ze związku gminy Sokole w powiecie Kamioneckim i utworzeniu zeń samostnej gminy.

Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 1. Lutego 1887. l. 953/pr. zażądało odnośnych aktów, które przy odezwie Wydziału krajowego z 17. Lutego 1887. l. 6 100 udzielono.

O postanowieniu w tej mierze przez c. k. Rząd nie otrzymał Wydział krajowy żadnego zawiadomienia.

6. Ustawa o wyłączeniu osady Roparungurska ze związku gminy Słoboda rungurska w powiecie Kołomyjskim.

Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 7. Października 1887. l. 10.007/pr. zawiadomiło Wydział krajowy, że sprawa ta przedłożoną została Wysokiemu Ministerstwu spraw wewnętrznych, że jednak decyzya w tej sprawie jeszcze nie nadeszła.

7. Ustawa zezwalająca Reprezentacyi powiatowej w Dąbrowie poręczyć, względnie zaciągnąć imieniem powiatu dla spółki wodnej regulacyi Nowego Brnia pożyczkę 50.000 zł.

Pismem z dnia 4. Września 1887. za l. 9.044/pr. Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy, że dotąd w tej mierze Najwyższe postanowienie nie zostało powzięte.

Ustawy, którym Najwyższej Sankeyi odmówiono.

1. Ustawa uprawniająca gminę miasteczka powiatowego Podhajce do poboru opłaty gminnej po 1 zł. 20 ct. od 100 kilogramów nafty w obręb miasteczka Podhajce wprowadzonej i w niem używanej.

Pismem z dnia 3. Lutego 1887. l. 1.013/pr. Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy, że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 21. Stycznia 1887. nie raczył udzielić Najwyższej Sankeyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm krajowy projektowi ustawy o zezwolenie gminie miasteczka Podhajce na pobór opłaty gminnej od nafty, w obręb tegoż miasteczka wprowadzanej i w niem używanej.

Odmowa Najwyższej Sankeyi nastąpiła według reskryptu Jego Ekscelencyi pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 25. Stycznia 1887. l. 1.316 z tego powodu, ponieważ że względu na ustawę z dnia 26.

Maja 1882. Dz. u. p. Nr. 55., którą zaprowadzony został podatek konsumcyjny od oleju skalnego, powinny pozostać mineralne oleje do oświetlenia zupełnie wolne od opłat gminnych, albowiem w przeciwnym razie podwójne tychże opodatkowanie zaciężyłoby dotkliwie na uboższych warstwach ludności.

2. Ustawa zezwalająca gminie miasta powiatowego Jasła na pobór opłaty gminnej od napojów spirytusowych i piwa, tudzież 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od wina.

Pismem Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 11. Sierpnia 1887 l. 8.139/pr. zawiadomiony został Wydział krajowy (do LWkr. 41.745/87), że Jego Ces. i król. Apostolska Mość nie raczył Najwyższem postanowieniem z d. 23. Lipca b. r. użyć Najwyższej Sankeyi uchwalonemu przez Wys. Sejm krajowy na posiedzeniu z dnia 12. Stycznia 1887. projektowi ustawy na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i piwa; również nie raczył zatwierdzić powziętej na tem samem posiedzeniu sejmowem uchwały, zezwalającej gminie miasta Jasła na pobór dodatku gminnego do podatku konsumcyjnego od wina.

Odmowa Najwyższej Sankeyi nastąpiła według reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 31. Lipca 1887. l. 13.099 z powodów w następujący sposób umotywowanych: że,

„jakkolwiek potrzeba poboru przez gminę miasta Jasła wyższych opłat od napojów spirytusowych i piwa, oraz wyższego dodatku do podatku konsumcyjnego od wina, ze względu na ciężące już na gminie a z powodu budowy gmachu na umieszczenie Sądu obwodowego zwiększone wydatki okazuje się usprawiedliwioną, uchwalony przez Wysoki Sejm 25 letni okres powyższych poborów nie jest dopuszczalny, gdyż w tak długim czasokresie nastąpić może taka zmiana stosunków, iż pobieranie jakichkolwiek opłat gminnych mogłoby stać się zbytecznym i nie byłoby uzasadnionem.

Zarazem powiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy, że z uwagi na wyjątkowe stosunki w gminie miasta Jasła, możnaby na użyżenie Najwyższej Sankeyi odnośnej ustawie, względnie na najwyższe zatwierdzenie odnośnej uchwały sejmowej liczyć tylko w takim razie, gdyby uprawnienie do poboru opłat, względnie dodatku gminnego, nie przekraczało 10 letniego czasokresu“.

3. Ustawa zezwalająca gminie miasta powiatowego Buczaeza pobierać opłatę od nafty.

Stosownie do reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 2. Czerwca b. r. l. 9.457, odmówienie Najwyższej Sankeyi pomienionemu projektowi ustawy nastąpiło z tych samych powodów, dla których Sankeya odmówioną została uchwalonemu na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 15. Grudnia 1886. podobnemu projektowi ustawy dla gminy miasta Podhajce.

O tem zawiadomiło na Prezydyum c. k. Namiestnictwa pismem z dnia 24. Czerwca b. r. L. 5.719/pr.

4. Ustawa o wyłączeniu osady Zebranówka ze związku gminy Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobudka.

Odezwą z dnia 18. Października 1887. r. L. 10.540/pr. (L. W. kr. 52.133/87.) Prezydium c. k. Namiestnictwa zawiadomiło nas, że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 2. Sierpnia b. r. odmówić Sankeyi uchwalonemu przez Sejm krajowy na posiedzeniu z dnia 23. Października 1884. projektowi ustawy w sprawie utworzenia samostnej gminy Zebranówki i upoważnić Najmilościwiej Jego Ekscelencję Pana Ministra spraw wewnętrznych do zakomunikowania Re-prezentacyi kraju powodów tej odmowy, których treść w dosłownym odpisie ^{2/}. dołączamy.

Alegat 2.

B. Uchwały sejmowe niepodlegające Najwyższej Sankeyi i sprawy Wydziałowi krajowemu przekazane i polecane.

Sprawa reformy gminnej. Na posiedzeniu z dnia 25. Stycznia 1887. powziął Wysoki Sejm uchwałę polecającą Wydziałowi krajowemu:

I. Aby zbadał szczegółowo wyniki dwudziestoletniej działalności samorządu gminnego w kraju naszym pod względem spełnienia zadań administracji publicznej, ciężących na gminach w myśl §. 27 lit. b. do n. ust. gm. oraz wpływających z tak zwanego poruczonego zakresu działania, niemniej pod względem sposobu pokrywania kosztów z zarządkiem gminnym połączonych i gospodarstwa gminnego w ogólności.

II. Aby w swoim czasie przedłożył Sejmowi wynik tych badań i na podstawie tego wyniku poczynił wnioski, czy i o ile przy zachowaniu zasady i przedmiotowego zakresu samorządu potrzebną jest reforma ustawodawstwa gminnego“.

Stosując się do powyższej uchwały przedkłada Wydział krajowy osobne w tym przedmiocie sprawozdanie.

Sprawa o obowiązkowym zabezpieczeniu od ognia wszystkich budynków w kraju. Na posiedzeniu z dnia 20 Stycznia 1887. powziął Wysoki Sejm uchwałę, polecającą Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył projekt ustawy o obowiązkowym zabezpieczeniu od ognia wszystkich budynków w kraju znajdujących się, razem z projektami do ustawy budowlanej dla gmin i o policyi ogniowej.

Zastosowując się do tego polecenia, Wydział krajowy przedkłada osobne sprawozdanie w tym przedmiocie.

Uproszczenie toku instancyi w sprawach gminnych. Na posiedzeniu z dnia 11. Stycznia 1887. powziął Wysoki Sejm uchwałę polecającą Wydziałowi krajowemu, aby zbadał, czyli tok instancyi w sprawach administracji gminnej nie dałby się uprościć i aby ewentualnie wnioski swe Sejmowi przedłożył. Wydział krajowy sprawę tę wziął pod rozwagę przy wypracowaniu projektu do ustawy miejskiej, którą wraz z innymi wnioskami w przedmiocie reformy gminnej w osobnym sprawozdaniu przedkłada.

Sprawa o stosunkach służbowych. Uchwałę z dnia 24. Stycznia 1887. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby przedłożył ponownie projekt ustawy o stosunkach służbowych. W wykonaniu powyższego polecenia przedkładamy Wysokiemu Sejmowi projekt ten w osobnym sprawozdaniu.

Sprawa pożyczki komunalnej w sumie 200.000 zł. w Banku krajowym dla miasta Brodów. W załatwieniu sprawozdania komisji bankowej o wniosku Wydziału krajowego powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1887. uchwałę zatwierdzającą uchwałę Rady nadzorczej Banku krajowego,

w sprawie pożyczki gminy m. Brodów w sumie 200.000 zł. w obligacjach komunalnych. O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy pismem z dnia 1. Lutego 1887. L. W. kr. 4 987 Dyrekcyę Banku krajowego i Zwierzchność gminy w Brodach.

Sprawa pożyczki komunalnej w sumie 100000 zł. w Banku krajowym dla miasta Stryja.

Na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia 1887. powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji bankowej w sprawie wniosku Wydziału krajowego, uchwałą zatwierdzającą uchwałę Rady nadzorczej Banku krajowego, upoważniającą Dyrekcyę Banku do udzielenia gminie miasta Stryja pożyczki komunalnej w kwocie 100.000 zł. w. a. w obligacjach komunalnych I. emisji.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Dyrekcyę Banku krajowego tudzież Zwierzchność gminy Stryja pismem z dnia 1. Lutego 1887. L. W. kr. 4.986.

Petycja gminy Radomyśla o udzielenie pożyczki w kwocie 12.000 zł. w Banku krajowym na dokończenie szkoły.

Na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia 1887. przeszedł Wysoki Sejm nad petycją Zwierzchności gminnej w Radomyślu, o udzielenie pożyczki w kwocie 12.000 zł. w Banku krajowym na dokończenie szkoły, do porządku dziennego.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy zawiadomił proszącą gminę reskryptem z 1. lutego b. r. L. 4.981.

Petycja osad Pawłowa i Krzywego w powiecie Jarosławskim o wydzielenie ze związku gminy Majdan i utworzenie z tych osad samoistnej gminy.

Uchwałą z dnia 15. Grudnia 1886. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innymi petycyę mieszkańców osad Pawłowa i Krzywego o odłączenie tychże od gminy Majdan. W wykonaniu powyższej uchwały Wysokiego Sejmu Wydział krajowy przedsięwziął szczegółowe badania stosunków majątkowych rzeczonych miejscowości, zarządził dalsze uzupełnienia brakujących wyjaśnień, których dotychczas nie otrzymał.

Z tego więc powodu nie może w sprawie tej żadnego postawić wniosku.

Petycja obywateli miasta Biecza w powiecie Gorlickim o odłączenie tegoż miasta od gmin „Przedmieście Bieckie“ i „Belna“.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm między innymi do załatwienia petycyę obywateli miasta Biecza o odłączenie tegoż miasta od gmin „Przedmieście Bieckie“ i „Belna“.

Wydział krajowy w wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu wymienionej, reskryptem z dnia 15. Lutego 1887. L. 7.456 przy zwrocie odnośnej petycji zawiadomił proszących, że w obec stanu sprawy objętego rozporządzeniami z dnia 8. Kwietnia 1875. L. 8.323, z dnia 30. Czerwca 1876. L. 11.128 i z dnia 8. Sierpnia 1880. L. 35.623 nie może zadość uczynić życzeniu petentów.

Petycja osady Wolica w powiecie Brzeżańskim o wyłączenie ze związku gminy Plichowa.

Uchwałą z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innymi petycyę mieszkańców osady Wolica, o odłączenie tejże od gminy Plichowa.

Wydział krajowy nie przedkładał Wysokiemu Sejmowi wniosku na odłączenie osady Wolica od gminy Plichowa, ponieważ zarówno c. k. Starostwo jak Wydział powiatowy oświadczyły się przeciw zadośćuczynieniu tej prośbie, a to dla tego, iż osada Wolica nie byłaby w stanie spełnić zadania gminy (L. W. kr. 31.986/87).

Petycja gospodarzy Berzowa średniego o oddzie-

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia przez Wysoki Sejm niezadowoloną

lenie ich od gminy Berezowa wyżnego w powiecie Kołomyjskim.

petycyę gospodarzy Berezowa średniego, o oddzielenie ich od gminy Berezowa wyżnego.

Wydział krajowy nie jest w położeniu do postawienia w tej mierze wniosku, albowiem sprawa ta w toku pozostaje, a rozporządzeniem z 15. Lutego, 5. czerwca i 14. Lipca 1887. L. 7.463, 23.621 i 35.092 Wydział powiatowy w Kołomyi zadość nie uczynił.

Petycyę mieszkańców przysiółka Kornelówki w powiecie Żydaczowskim o odłączenie od gminy Nowe sioło i utworzenie samodzielnej gminy.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę mieszkańców przysiółka Kornelówki, a odłączenie od gminy Nowe Sioło i utworzenie samodzielnej gminy.

W wykonaniu powyższej uchwały, Wydział krajowy przy zwrocie dotyczącej petycyi zawiadomił proszących reskryptem z dnia 15. Lutego 1887. L. 7.464, że w sprawie tej postanowił nie zarządzać, gdyż Wysoki Sejm już uchwałą z dnia 2. Października 1884. (jak rozporządzenie z dnia 12. Października 1884. L. W. kr. 52.365) nad podobną prośbą mieszkańców wymienionego przysiółka przeszedł do porządku dziennego.

Petycyę obszaru dworskiego w Kulczycach, powiatu Trembowla, o wyłączenie gminy Kulczyce ze związku gminy Laskowiec.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę obszaru dworskiego w Kulczycach, o wyłączenie gminy Kulczyce ze związku gminy Laskowiec.

W wykonaniu uchwały powyższej Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy przy zwrocie petycyi przełożonej zakładu Sióstr miłosierdzia w Budzanowie, wniesionej imieniem obszaru dworskiego w Kulczycach, reskryptem z dnia 15. Lutego 1887. L. 7.469 oznajmił proszącej, że Wydział krajowy postanowił w tej sprawie nie zarządzić, ponieważ nie może uznać petycentki za upoważnioną do wnoszenia prośby o podział gminy, której członkiem nie jest i z której obszar dworski, w imieniu którego występuje, jest wydzielonym, a podniesione wygórowane wymierzanie podatku dochodowego od propinacyi nie może być dostateczną podstawą do rozłączenia miejscowości stanowiących jedną gminę.

Petycyę osady Wiszenka mała powiatu Gródek o oddzielenie od gminy Wiszenki wielkiej.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia w Wysokim Sejmie niezadowoloną petycyę mieszkańców osady Wiszenki małej, o oddzielenie tejże od gminy Wiszenki wielkiej.

W zastosowaniu się do powyższego polecenia, Wydział krajowy reskryptem z dnia 15. Lutego 1887. L. 8.062 zarządził wszechstronne zbadanie stosunków miejscowych, następnie przynaglał Wydział powiatowy w Gródku pod dniem 7. Czerwca, 30. Lipca i 18. Września 1887 L. 28.382, 36.835 i 45.871, dotychczas jednak wezwaniom tym zadość nie uczyniono.

Petycyę członków gminy Rata powiatu Rawskiego o wyłączenie jej ze związku gminy Rawy i utworzenie samodzielnej gminy.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę gminy Rata o wyłączenie jej ze związku gminy Rawy i utworzenie zeń samodzielnej gminy.

Stosując się do powyższej uchwały Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy reskryptem swym 15 Lutego 1887. L. 7.460 wezwał Wydział powiatowy w Rawie o wszechstronne zbadanie stosunków terytoryalnych obu miejscowości, liczby osad i mieszkańców, wysokości podatków w każdej przypisanych i t. p.

Wskutek tego Wydział powiatowy w Rawie sprawozdaniem z 29. Września 1887. L. 1.287 do L. W. kr. 49.116/87 doniósł nam, iż czynność w tym przedmiocie jest w toku.

Petycja mieszkańców gminy Nowa Łodyna z przysiółkiem Jamne, o wyłączenie ich ze związku gminy Nahorce i utworzenie samodzielnej gminy.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm do załatwienia Wydziałowi krajowemu niezalatwioną w Wysokiej Izbie petycję mieszkańców gminy Nowa Łodyna z przysiółkiem Jamne w powiecie Kamionka strumiłowa położonych, o wyłączenie ich ze związku gminy Nahorce i utworzenie odrębnej gminy administracyjnej.

W wykonaniu tej uchwały Wydział krajowy oświadcza, iż sprawa ta potrzebuje licznych uzupełnień i wyjaśnień, o które Wydział powiatowy w Kamionce strumiłowej reskryptem z 21. Października b. r. L. W. kr. 47.048 wezwany został; z tego powodu nie kwalifikuje się jeszcze do przedłożenia Wysokiemu Sejmowiz jakimkolwiek wnioskiem.

Petycja Wydziału Rady pow. w Rudkach w sprawie nadużyć popełnianych przez naczelników gminy.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innymi niezalatwionymi także petycję Wydziału Rady powiatowej w Rudkach o wezwanie c. k. Rządu, by c. k. Prokuratorze Państwa z większą dokładnością dochodziły nadużyć popełnianych przez naczelników gmin.

W wykonaniu uchwały powyższej, Wydział krajowy reskryptem z dnia 15. Lutego 1887. L. 7.817 oznajmił Wydziałowi powiatowemu w Rudkach, że nie może w tej sprawie na podstawie petycji żadnych przedsiębrać kroków, ponieważ Wydział powiatowy poprzestał w swej petycji na krótkiej wzmiance o nadużyciach po gminach, nie przytoczywszy żadnych dowodów ku poparciu swego zażalenia.

Petycja Rady powiatowej w Przemyślanach o uchwalenie noweli do ustawy, w kierunku ustanowienia zbiorowych ukwalifikowanych pisarzy gmin wiejskich.

W załatwieniu sprawozdania komisji gminnej o petycji Rady powiatowej w Przemyślanach w sprawie uchwalenia noweli do ustawy gminnej w kierunku ustanowienia zbiorowych ukwalifikowanych pisarzy gmin wiejskich, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 12. Stycznia 1887. następującą uchwałę:

„Nad petycją Rady powiatowej w Przemyślanach przechodzi Sejm do porządku dziennego.“

O tej uchwale Wysokiego Sejmu zawiadomiono Wydział powiatowy w Przemyślanach pismem z dnia 28. Stycznia 1887. L. 2.828.

Petycje Reprezentacji gmin miasta Jarosławia, Lwowa i Kołomyi o unormowanie ustawy kwaterunkowej.

Uchwałą z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm między innymi do załatwienia petycje gminy miasta Jarosławia, Lwowa i Kołomyi o wydanie ustawy normującej ustawę kwaterunkową w ten sposób, iżby ciężar stałego kwaterunku c. k. wojska obecnie przez miasta ponoszony w przyszłości przez cały kraj ponoszonym był.

W wykonaniu powyższej uchwały Wydział krajowy na posiedzeniach swych dnia 7, i 15. Lutego b. r. postanowił nie przychylić się do żądania pomienionych petycyj, ponieważ Wysoki Sejm zaprowadził system subwencjonowania gmin bezprocentowymi zaliczkami, a co do niniejszych petycyj żadnej wskazówki Wydziałowi krajowemu nie udzielił.

Petycja Wydziału powiat. w Zbarażu względem dodatków gminnych do podatków, na rzecz utrzymania szkół pobieranych.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. powziął Wysoki Sejm uchwałę przekazującą Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję Wydziału powiatowego w Zbarażu, w sprawie dodatków gminnych na rzecz utrzymania szkół pobieranych.

W załatwieniu uchwały powyższej, Wydział krajowy reskryptem z dnia 15. Lutego 1887. L. 7.462 udzielił wskazówek, wedle których postępować należy we właściwym toku instancyi c. k. władz rządowych.

Petycja Reprezentacji gminy miejskiej Kalwarii Zebrzydowskiej w powiecie Wadowickim, w sprawie zezwolenia na pobór opłat gminnych od napojów propinacyjnych.

Uchwałą z dnia 11. Grudnia 1886. przekazał Wysoki Sejm petycję tę Wydziałowi krajowemu jako komisji do urzędowania. Pismem z dnia 5. Stycznia b. r. do L. W. kr. 1.653 przez rzezoną Reprezentację na ręce Dra. Fryderyka Zolla, posła do Sejmu krajowego wniesionem, powyższa petycja cofnięta została, a w obec tego i sprawa stała się bezprzedmiotową.

Petycja Rady gminnej Mikołajowie i Sierakowie w powiecie Tarnowskim w sprawie opłaty podatków.

Na posiedzeniu z dnia 13. Grudnia 1886. przeszedł Wysoki Sejm nad petycją Rady gminnej Mikołajowie i Sierakowie powiatu Tarnowskiego o zarządzenie, ażeby pojedynczy członkowie gminy podatki od gruntów położonych w gminach Łętowice i Łukanowice, powiatu Brzeskiego, uiszczali mogli w Mikołajowicach, do porządku dziennego; o uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy petentów pismem z dnia 21. Grudnia 1886. L. 74.875 przy zwrocie petycji.

Petycja Zwierzchności gminnej Raniżowa powiatu Kolbuszowskiego, o uznanie tej gminy za miasteczko.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu między niezadowolonymi petycjami także petycję Zwierzchności gminnej Raniżowa o uznanie tej gminy za miasteczko, do załatwienia.

Petycję powyższą zwrócił Wydział krajowy reskryptem z dnia 15. Lutego 1887. L. 7.459 proszącej Zwierzchności gminnej z oznajmieniem, że uznanie gminy pewnej za miasteczko jest prerogatywą korony.

Petycja członków gminy Felizienthal powiatu Stryckiego o zezwolenie na podział pastwiska z gminą Smorze, wspólną własność stanowiącego.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. powziął Wysoki Sejm uchwałę przekazującą Wydziałowi krajowemu do załatwienia niezadowolone petycje, a między innymi także petycję członków gminy Felizienthal o zezwolenie na podział pastwiska z gminą Smorze, wspólną własność stanowiącego.

W załatwieniu polecenia wyżej wymienionego Wydział krajowy oświadcza, że według sprawozdania Wydziału powiatowego w Stryju z dnia 26. Września 1887. L. 1.358 (L. W. kr. 48.091/87) gmina Felizienthal odstąpiła od zamiaru podziału pastwiska gminnego.

Petycja gminy Spas powiatu Dolina o prawo rybołówstwa.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innymi także petycję gminy Spas o prawo rybołówstwa.

W wykonaniu powyższej uchwały Wydział krajowy reskryptem swym z dnia 25. Lutego 1887. L. 10.139 zwrócił Zwierzchności gminnej Spas rzezoną petycję z oznajmieniem, że petycja ta nie została przez Wysoki Sejm załatwioną, Wydział krajowy zaś nie jest powołanym do wydawania w tej mierze jakichkolwiek rozporządzeń.

Petycja gminy Falkenberg powiatu Dobromilskiego o odpisanie zaległości w wysokości 1.091 zł. 46 ct. w. a.

Na posiedzeniu z dnia 20. Grudnia 1886. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Petycję gminy Falkenberg, powiatu Dobromilskiego, o odpisanie zaległości w wysokości 1.091 zł. 46 ct. w. a., odstępuje się Wydziałowi krajowemu do dalszego urzędowania“.

W załatwieniu powyższej uchwały Wydział krajowy przyszedł do przekonania, że zaległość ta składała się z trojakiemu rodzaju należności, mianowicie:

- a) z kwoty 425 zł. 11 ct., pochodzącej z tytułu zaopatrzenia dzieci Maryi Rastawieckiej, wdowy po byłym nauczycielu w Falkenbergu;

b) z kwoty 564 zł. 33 ct. jako zwrotu kosztów rzekomo szpitalnych za wdomę po Janie Majerze i

c) z kwoty 102 złr. 02 ct. jako zaległości pożyczki krajowej.

Otóż Wydział krajowy, któremu ta petycja przez Wysoki Sejm do załatwienia odstąpioną została, co do należytości *ad a)* uchwalił reskryptem z dnia 4. Marca b. r. L. 75.011 uwolnić gminę od zapłacenia, przyjmując zaległość tę na fundusz szkolny krajowy i o tem c. k. Starostwo w Dobromilu odezwą z tej samej daty i liczby zawiadomił; co do należytości zaś *ad b)* zawiadomiliśmy proszącą gminę za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Dobromilu, pismem z 20. Stycznia 1887. L. 2016, że wydanie jakichkolwiek zarządzeń w tej mierze nie wchodzi w zakres działania Wydziału krajowego i że co do tej wypłaty Wysoki Sejm nie upoważnił Wydziału krajowego do zastąpienia gminy Falkenberg z funduszu krajowego i wreszcie tak samo co do należytości *ad c)* otrzymała gmina Falkenberg uchwałą z dnia 11. Lutego 1887. L. 4.436 odmowną decyzję z tego samego powodu.

Petycja gminy Medenice i innych o wyjednanie u c. k. Rządu koncesyi na utworzenie apteki w Medenicach.

Sprawozdanie Komisji administracyjnej o petycji gminy Medenice i innych gmin o wyjednanie u c. k. Rządu koncesyi na utworzenie apteki w Medenicach, nie weszło na porządek dzienny obrad Wysokiego Sejmu.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazującej Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycje przez Wysoki Sejm niezadowolone, przekazaną została między innymi i wyż wymieniona petycja do załatwienia,

W wykonaniu powyższej uchwały Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy pismem z dnia 15. Lutego b. r. L. 7.163 odstąpił petycję tę c. k. Namiestnictwu do załatwienia. Dotychczas jednak żadnego w tej mierze nie ma zawiadomienia ze strony c. k. Rządu.

Petycja gminy Spas w powiecie Dolina o pozwolenie wybudowania młyna.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu niezadowolone petycje, a między innymi petycję gminy Spas o pozwolenie wybudowania młyna, do załatwienia.

W zastosowaniu się do tej uchwały pismem z dnia 2. Lutego 1887. L. 7.457 przesłał Wydział krajowy petycję tę c. k. Namiestnictwu do załatwienia, albowiem z treści tejże okazało się, że sprawa ta jest w toku załatwienia przez c. k. władze polityczne.

Odezwą z dnia 4. Września 1887. L. 53.216 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy (do L. W. kr. 46.121/87) że w sprawie tej zarządzo dochodzenie lokalne na dzień 13. Października b. r.

Petycja Stanisława Nowickiego z Woli Brzosteckiej powiatu Pilzno, o zwrot udziału złożonego w zakładzie włościańskim.

Między niezadowolonymi petycjami przekazał Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. Wydziałowi krajowemu do załatwienia także petycję Stanisława Nowickiego włościanina z Woli Brzosteckiej o zarządzenie, ażeby mu udział jego złożony w Zakładzie włościańskim wydanym został.

Pismem z dnia 1. Marca 1887. L. 7.455 odniósł się Wydział krajowy do zakładu kredytowego włościańskiego w likwidacyi w celu możliwego uwzględnienia tej sprawy, i otrzymał pod dniem 12. Marca 1887. L. 895 (L. W. kr. 13.786) odpowiedź tej treści:

„że w myśl ugody sądowej zawartej z wierzycielami po rozwiązaniu zakładu, udziały i tychże kupony dywidendowe nie mogą być wypłacane, ani w rachunku uwzględniane“.

O tej decyzji zawiadomił Wydział krajowy petenta reskryptem z dnia 1. Kwietnia 1887. L. 13.786.

Petycja Iwana Popiwezuka, byłego naczelnika gminy Żabie, o uwolnienie od zwrotu kosztów komisyjnych.

Na posiedzeniu dnia 20. Grudnia 1886. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji petycyjnej:

„Nad petycją Iwana Popiwezuka byłego naczelnika gminy Żabie, o uwolnienie od zwrotu kosztów dochodzenia reskryptem Wydziału krajowego z dnia 19. Lutego 1886. L. 9.572 w kwocie 205 zł. 98 cent. nałożonych, przechodzi się do porządku dziennego“.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy zawiadomił petenta pismem z dnia 20. Grudnia 1886. L. 75.644 przy zwrocie petycji.

Petycja Apolonii Nowotarskiej wdowy po byłym sekretarzu Rady powiatowej o udzielenie emerytury.

Uchwałą z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innymi, także niezadowoloną petycję Apolonii Nowotarskiej, wdowy po byłym sekretarzu Rady powiatowej o udzielenie emerytury.

W wykonaniu powyższej uchwały Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy reskryptem z dnia 15. Kwietnia 1887. L. 6.301 zawiadomił petentkę, że nie może zadość uczynić jej prośbie, ponieważ nie rozporządza żadnymi funduszami na podobne cele przeznaczonemi.

Petycja Zenona Nowosieleckiego i innych właścicieli propinacyi o wydanie instrukcyi co do sposobu przewozu trunków „transito“ przez miasta.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia w Wysokiej Izbie niezadowoloną petycję Zenona Nowosieleckiego i innych właścicieli propinacyi o wydanie instrukcyi co do sposobu przewozu trunków „transito“ przez miasta.

W wykonaniu powyższej uchwały, Wydział krajowy reskryptem swym z dnia 15. Lutego 1887. L. 8.070 przy zwrocie dotyczących petycji proszącym, oznajmił, że Wydział krajowy nie może wydać w tej sprawie zarządzenia o które proszą, że jednak prawo poboru opłat gminnych od napojów spirytusowych już z mocy ustaw i specjalnych instrukcyi w tej mierze wydanych obrotu handlowego obciążać nie może. Jeżeli zatem w poszczególnych wypadkach dzieją się nadużycia, rzeczą pokrzywdzonych jest wnosić zażalenia z tego powodu do właściwych władz administracyjnych.

Inne ważniejsze sprawy Departamentu I.

Wykonywanie nadzoru nad działalnością Zwierzchności gminnych, nad zakładowym majątkiem gmin i zakładów gminnych, tudzież nad rachunkowością i kasowością Rad powiatowych i zakładowym majątkiem powiatów.

Wykonywanie nadzoru nad powiatami i gminami w myśl postanowień ustaw krajowych, składa się z bardzo licznych zarządzeń wydanych dla poszczególnych powiatów i gmin, które dla swej różnorodności w żaden sposób ramami ogólnego sprawozdania z czynności objęte być nie mogą. W tem miejscu możemy tylko nadmienić, że Wydział krajowy czuwał nad tem, ażeby powiaty i gminy budżety, inwentarze i zamknięcia rachunkowe w terminach ustawami wyznaczonych i w sposób instrukcyami Wydziału krajowego określony prawidłowo sporządzały i takowe Wydziałowi krajowemu przedkładały.

Postęp w tej mierze jest z każdym rokiem widoczniejszy. Spisywanie inwentarzy zakładowych majątków gmin wiejskich przy interwencji Wydziałów powiatowych, jest już prawie ukończone. Sporządzanie inwentarzy wymagało bardzo wiele pracy, obecnie jednak mogą Wydziały powiatowe daleko skuteczniej wykonywać nadzór nad zakładowym majątkiem gmin i zakładów gminnych, niżeli dawniejszemi laty — w których niespisany majątek gmin bardzo łatwo mógł uleść uszczupleniu.

Również spostrzegł Wydział krajowy z zadowoleniem, że Wydziały powiatowe zajmują się coraz więcej nadzorem nad gminami. Liczba powiatów, które stałych lustratorów dla wykonywania nadzoru przyjmują, jest z każdym rokiem większą.

Dotychczas zajmowali się lustratorowie jeszcze wyłącznie sprawdaniem dzienników funduszków gminnych, funduszków ubogich i kas pożyczkowych, tudzież innych rachunków gminnych. Jest wszelako potrzebnem, ażeby lustratorowie przy sposobności bytności w poszczególnych gminach badali zarazem szczegóły czy i w jaki sposób wykonywują Zwierzchności gminne policję miejscową, i ażeby donosili Wydziałom powiatowym o wszelkich dostrzeżonych zaniedbaniach. Skoro to nastąpi, jest uzasadnioną nadzieją, że wykonanie policyi miejscowej poprawi się znacznie.

Następnie zajmował się Departament I. zbieraniem materiałów do reformy ustawy gminnej. Czynność ta wymagała więcej czasu i zajęcia. Wyniki badań zestawione są w odrębnem sprawozdaniu.

W końcu zarządzał Wydział krajowy zbadanie poszczególnych gospodarstw gminnych przez komisye delegowane z ramienia Wydziału krajowego, a to prawie wyłącznie na prośbę Wydziałów powiatowych. W ten sposób dokonano lustracyi w Oświęcimiu, Podburzu, Starej soli, Rzeczy, Samborze, Przeworsku, Tyliczu, Żółkwi, Skawinie, Debrzycach, Świątnikach, Krakowcu, Ruzdwanach, Daszawie.

Na podstawie wyniku lustracyi wydał Wydział krajowy szczegółowe zarządzenia i czuwa nad ich wykonaniem.

Ponieważ złożono z urzędu naczelnika gminy w Oświęcimiu i odstąpienie aktów c. k. Prokuratoryi państwa nie doprowadziło do uporządkowania gospodarki gminnej, przeto zarządził Wydział krajowy dodatkowe dochodzenie — a następnie odniósł się do c. k. Namiestnictwa z wnioskiem na rozwiązanie Rady gminnej. Rada gminna została rozwiązana i c. k. komisarz do zarządu gminy ustanowiony i jest uzasadnioną nadzieją, że gospodarstwo tej majątnej gminy wejdzie przecieć raz na dobre tory.

Ponieważ zatargi w powiecie turezańskim doszły do tego stopnia, że prawidłowa administracja powiatu stała się niemożliwą, przeto rozwiązało c. k. Prezydium Namiestnictwa tamtejszą Radę powiatową i ustanowiony został tymczasowy zarząd powiatu.

Ponieważ rewizya administracyjna i techniczna gospodarstw powiatu nowotarskiego, a następnie likwidacya majątku tegoż powiatu wykazała cały szereg rażących nieprawidłowości, a nawet nadużycie popełnionych w zarządzie, przeto odniósł się Wydział krajowy, opierając się na ustawie krajowej z dnia 7. Kwietnia 1886., do c. k. Prezydium Namiestnictwa z wnioskiem na rozwiązanie Rady powiatowej. C. k. Prezydium Namiestnictwa powołując się na relacyę c. k. starosty nie przychyliło się do zdania Wy-

działu krajowego motywując tem, że wskutek wyboru nowego prezesa i tegoż zastępcy jest powiat na przyszłość od wszelkich nieporządków zabezpieczony.

Egzekucya polityczna na
dodatki gminne.

Alegat 3.

W zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności przedstawiony został dokładnie stan sprawy egzekucyi politycznej na dodatki gminne, a w dalszym toku takowej, Prezydium c. k. Namiestnictwa odezwą z 3. Lutego 1887. L. 844/pr., której treść w odpisie pod $\frac{3}{4}$, zawiadomiło Wydział krajowy o wydanym okólniku przez c. k. krajową Dyrekcyę skarbu z dnia 19. Stycznia 1887. L. 93/pr. do wszystkich starostw tej treści:

Odnosnie do tutejszych okólników z dnia 8. Października 1873. L. 200/pr. (dod. do Dz. rozp. min. sk. nr. 8.) i z dnia 5. Listopada 1885. L. 1.178/pr., wydanych w przedmiocie prowadzenia egzekucyi politycznej przeciw gminom z powodu zaległych podatków i innych publicznych opłat, poleca się wskutek reskryptu Wysokiego c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 22. Grudnia 1886. L. 37.110, aby Starostwa w wypadkach, gdyby gmina nie uiściła podatków, dodatków, należytości ekwiwalentowej, albo też innej publicznej opłaty do zapłaty już zapadłej i cięższej na gminie jako takiej, a tem samem zaległość odnośna stała się już do egzekucyi zdolną, tak że celem jej ściągnięcia pierwszy stopień egzekucyi (egzekucyjne upomnienie) nastąpić musi, uwiadamiąły dotyczący Wydział powiatowy o zarządzeniu każdego stopnia egzekucyjnego, a to celem dania sposobności temuż Wydziałowi do wczesnego wydania po myśli ustępu 5. §. 70. galic. ustawy gminnej (ustawa z dnia 17. Czerwca 1874. nr. 52. Dz. ust. kr.) nieodwołalnych zarządzeń ku nałożeniu nowych dodatków dopodatków potrzebnych do zupełnego pokrycia wydatków gminnych.

O tem zarządzeniu otrzymają Wydziały powiatowe wiadomość w drodze Wydziału krajowego.

Wskutek tego Wydział krajowy wydał ze swej strony okólnik do wszystkich Wydziałów powiatowych następującej treści:

Wydziały powiatowe w Tłumaczu i Kolbuszowej poruszyły w roku 1885. kwestyę zarządzania egzekucyi administracyjnej na dodatki gminne w celu ściągania zaległości w podatkach i innych opłatach publicznych.

Kwestya ta poruszona nadto wnioskiem posła ks. Sawy skłoniła Wysoki Sejm do powzięcia na dniu 23. Stycznia 1886. następującej uchwały:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby władze, którym powierzona jest egzekucya polityczna, pouczył, iżby gdy zajdzie potrzeba zarządzenia egzekucyi przeciw gminie celem ściągnięcia zalegających podatków lub należytości w ten sam sposób jak podatki ściąganych, korzystały przedewszystkiem z postanowienia ustępu piątego §. 70 u. gm. (ustawa z dnia 17 Czerwca 1872. Dz. u. kr. Nr. 52) i udawały się do Reprezentacyi powiatowych o wstawienie odpowiednich kwot w budżet gminy i nałożenie dodatków do podatków na ich pokrycie“.

C. k. Prezydium krajowej Dyrekcyi skarbu wydało w tej mierze przedewszystkiem w załatwieniu przedstawienia Wydziału krajowego z dnia 14. Lipca 1885. L. 29.860 na dniu 5. Listopada r. 1885. L. 1.178/pr. okólnik do wszystkich c. k. Starostw, w którym poleca im, ażeby przed zarządzeniem egzekucyi politycznej na dodatki gminne odnosiły się zawsze do c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu, względnie do c. k. Namiestnictwa, wykazując potrzebę przeprowadzenia tego kroku i przedstawiając stan bu-

dżetowania dodatków gminnych; nadto zwraca c. k. Prezydium krajowej Dyrekeji skarbu uwagę na powyższe postanowienie ustawy z dnia 17. Czerwca 1874. dz. u. kr. Nr. 52., i poleca c. k. Starostwom, aby wpływały na gminy, by w budżecie obmyślały pokrycie podatków i innych należności. Okólnik ten podnosi wprawdzie ustawę z dnia 17. Czerwca 1874. Dz. u. kr. Nr. 52, jednak nie poleca c. k. Starostwom, by czyniły z tej ustawy właściwy użytek odnosząc się do Reprezentacji powiatowej o wstawienie zalegających należności w budżet gminy i nałożenie odpowiedniego dodatku na pokrycie należności w budżet wstawionej. Ta okoliczność skłoniła Wydział krajowy do odniesienia się raz jeszcze do c. k. Prezydium krajowej Dyrekeji skarbu za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa o uzupełnienie powyższego braku.

Sprawa ta przedłożoną została c. k. Ministerstwu skarbu, które w porozumieniu z c. k. Ministerstwem spraw wewnętrznych poleciło, aby c. k. Starostwa podatki i inne należności ciężące na gminie jako takiej, skoro staną się zdolnymi do egzekucyi, tak, że celem ściągnięcia zaległości pierwszy stopień egzekucyi (egzekucyjne napomnienie) nastąpić musi, uwiadamiały właściwy Wydział powiatowy o zarządzeniu każdego stopnia egzekucyjnego. To postanowienie dodatkowe podało c. k. Prezydium krajowej Dyrekeji skarbu okólnikiem z dnia 19. Stycznia 1887. L. 93/pr. do wiadomości c. k. Starostw.

Tym sposobem wejdzie Wydział powiatowy równocześnie z wydaniem przez c. k. Starostwo pierwszego upomnienia egzekucyjnego w położenie przekonania się, czy w budżecie gminy zalegającej obmyślane jest pokrycie wykazanej zaległości lub nie, i wydania z mocy prawa i obowiązku swego czuwania nad prawidłowością gospodarki gminnej dość wczesnie odpowiednich zarządzeń, dla zasłonięcia gminy od grożącego jej egzekucyjnego zajęcia dodatków gminnych.

Jeżeli w budżecie gminnym obmyślanem jest pokrycie wykazanej zaległości, rzeczą Wydziału powiatowego będzie przynaglic Zwierzchność gminną, w razie potrzeby przy zastosowaniu środków przepisanych §. 102 u. gm., do niezwłocznego uiszczenia zaległości z zapasu kasowego, względnie z najbliższych wpływów. Jeżeli zaś w budżecie gminnym pokrycia wykazanej zaległości nie obmyślano, należy wyznaczyć Zwierzchności gminnej krótki nieprzekraczalny termin do wyjednania od Rady gminnej pokrycia tej zaległości, a po bezskutecznym upływie tego terminu przystąpić do egzekucyjnego wstawienia tej zaległości przez Radę powiatową w budżet gminny, i do nałożenia odpowiedniego dodatku gminnego do podatków bezpośrednich. O każdym w którymkolwiek z obu powyższych kierunków przez się wydanem zarządzeniu należy uwiadomić c. k. Starostwo, i w ten sposób wprowadzić je w położenie niezastosowywania ostatecznego środka politycznej egzekucyi na dodatki gminne tak zgubnego dla uregulowanej gospodarki gminnej.

Wykonywanie policyi weterynarskiej przez gminy.

Uchwałą z dnia 19. Grudnia 1885. wezwał Wysoki Sejm c. k. Rząd, aby jak najrychlej pomnożył liczbę systemizowanych posad weterynarzy powiatowych, tudzież polecił Wydziałowi krajowemu, by zbadał, czyli sprawowanie policyi weterynarskiej ze strony gmin zabezpiecza należycie interesu kultury krajowej.

W zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności nie był Wydział krajowy w możności udzielić w tej mierze bliższych wyjaśnień, gdyż pisma Wydziału krajowego do c. k. Namiestnictwa pozostawały bez skutku. Dopiero 3. Września 1886. otrzymał Wydział krajowy odpowiedź c. k. Namiestnictwa z daty 28. Sierpnia 1886. L. 36.922, w której c. k. Namiestnictwo objawia następujące zapatrywanie co do kwestyi, o ile sprawowanie policyi weterynarskiej ze strony gmin zabezpiecza interesa kultury krajowej, tudzież czyli i jakie zmiany w tej mierze byłyby wskazane.

Według §§. 3. i 4. ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. Dz. pr. p. Nr. 68 do zakresu działania gmin w sprawie policyi weterynarskiej należą następujące czynności:

1. Oględziny bydła rzeźnego tudzież jego mięsa,
2. nadzór nad targami i pędami stad bydła,
3. urządzanie i utrzymanie grzebowisk zwierzęcych,
4. współdziałanie przy zapobieganiu zawleczenia chorób zaraźliwych zwierzęcych,
5. bezpośredni nadzór nad grzebowiskami i zakaźnikami,
6. peryodyczne przedkładanie władzom politycznym sprawozdań sanitarnych.

Według ogólnego sprawozdania weterynaryjnego za rok 1885. z Galicyi, wyszczególnione powyżej czynności policyi weterynarskiej wykonywują gminy w następujący sposób:

ad 1. Oględziny bydła rzeźnego tudzież jego mięsa.

W 323 gminach, w których wykonywano rzeź bydła, poddano rzezi:

bydła dorosłego . . .	363.997 sztuk.
cieląt i jałownika . . .	88.026 „
owiec i baranów . . .	46.145 „
świń . . . , . . .	63.300 „
Razem . . .	561.468 sztuk.

Z tych bitych zwierząt wysłano mięsa z Galicyi do Wiednia:

wołowiny	3,021,527 kilogr.
cielęciny	438.292 „
baraniny	126.423 „
wieprzowiny	90.502 „
oraz bitych cieląt	33.245 sztuk
bitych owiec	4.053 „
bitych świń	9.900 „

resztę mięsa spożytkowano w kraju.

Oględziny bydła rzeźnego tudzież jego mięsa wykonywali w 26 gminach weterynarze, w 138 gminach lekarze i chirurdzy miejscy, w 159 rzeczoznawcy gminni wybierani pośród zarządu gminnego.

Rzeź bydła odbywa się w rzeźniach gminnych, prywatnych, lub w mieszkaniach rzeźników; rzeź cieląt, owiec i świń odbywa się prawie wszędzie poza rzeźalnią w domach prywatnych. Pod względem utrzymywania rzeźni i nadzoru nad temiż, okazują gminy wielką niedbałość. W całym kraju tylko jedna rzeźalnia w Krakowie odpowiada wymogom higienicznym, stan innych rzeźni pozostawia bardzo wiele do życzenia, a są i takie jeszcze

rzeźnie, które uważane być mogą za stałe ognisko wszelkich zarodków chorób zaraźliwych.

Większość gmin zamiast starać się o poprawienie takich stosunków, nie robi, a wzywane do tego przez władzę polityczną, stara się uwolnić od ciężących na niej obowiązków przez przedkładanie rekursów, które przeprowadza z energią godną lepszej sprawy.

Dość przytoczyć, iż gminy miast Brodów i Myślenic latami całami zwlekają sprawę budowy nowych rzeźni gminnych, a gmina miasta Kałusza naprzykład, dopiero po przegraniu rekursu we wszystkich instancjach, poruczyła oględziny bydła rzeźnego i dozór nad targami dyplomowanemu weterynarzowi.

Wiele gmin, w których osiedlili się weterynarze, nie chcą tymże poruczać oględzin bydła rzeźnego, rzekomo z braku funduszków, pomimo iż w myśl §. 12. ustawy z dnia 29. Lutego 1880 Dz. pr. p. nr. 35 i 36 w rzeźniach gminnych jakoteż we wszystkich większych, oględziny bydła rzeźnego tudzież jego mięsa poruczane być powinny weterynarzom.

Jak wyżej wykazano tylko w 26 miejscowościach, mianowicie: w Bóbrce, Brzozowie, Buczacu, Drohobyczu, Gorlicach, Horodence, Jaśle, Kałuszu, Kamionce strumiłowej, Kołomyi, Mościskach, Nowym Targu, Podgórzu, Przemyślu, Przemyślanach, Rzeszowie, Samborze, Stanisławowie, Tarnopolu, Tarnowie, Tłumaczu, Zaleszczykach, Złoczowie, Żółkwi, oraz w mieście Lwowie i Krakowie, oględziny bydła rzeźnego przeprowadzają weterynarze, inne miejscowości, w których odbywa się rzeź bydła w liczbie 297, pozbawione są fachowego nadzoru. — Nie zatem dziwnego, że rzeź bydła jak najnieracjonalniej odbywa się, a pod tym względem zasługuje na uwagę nieracjonalna rzeź cieląt. Wiadomą jest rzeczą, iż właściciele dla chwilowej potrzeby lub pozornej korzyści z mleka, oddają na rzeź cielęta jedno lub dwutygodniowe, rzadziej trzytygodniowe, a do wyjątków należą cielęta 4 lub 6 tygodniowe.

Ponieważ bicie cieląt odbywa się zwykle w domach prywatnych bez nadzoru fachowego, przeto do rzezi przypuszczone są cielęta nie żrałe, których mięso wykluczone jest od transportu kolejowego i od konsumcyi w większych miastach jak we Wiedniu, Lwowie i Krakowie.

Z tak nieracjonalnego bicia cieląt wypływa oczywista niekorzyść dla hodowli bydła, lecz pod tym względem przyznać należy zarówno winni są tak właściciele jakoteż i gminy.

Wprawdzie w celu ograniczenia rzezi cieląt wydało c. k. Namiestnictwo reskryptem z dnia 29. Lipca 1882 L. 35.462 pouczenie o znamionach służących do rozpoznawania cieląt żrałych od nie żrałych, lecz takowe prawdopodobnie po gminach, w których nadzór nad rzezią nie jest poruczony weterynarzom, nie znajduje zastosowania.

Nadto zauważyć należy, że oględziny bydła rzeźnego tudzież jego mięsa nie są jednolicie przeprowadzane w rzeźniach i że brak pod tym względem obowiązujących przepisów.

Namiestnictwo w celu usunięcia tego braku, opracowało już instrukcyę dotyczącą oględzin bydła rzeźnego tudzież jego mięsa, i takową prześle w swoim czasie Świetnemu Wydziałowi krajowemu do wydania w tym przedmiocie wspólnego rozporządzenia.

ad 2) Nadzór nad targami i pędami bydła:

Miejscowości upoważnionych do odbywania targów bydłowych było w r. 1885. ogółem 324.

Na wszystkie te targi przyprowadzono w tymże roku koni 369.347 sztuk, bydła 1,197.795 sztuk, owiec 182.955 sztuk, świń 1,296.885.

Nadzór weterynaryjno-policyjny nad temi targami sprawowali weterynarze tylko w 26 gminach; inne miejscowości targu pozbawione były dozoru fachowego a czynność tę wykonywali częścią lekarze lub chirurdzy miejscy, przeważnie rzeczoznawcy gminni wybrani z zarządu gminy. Ten brak nadzoru fachowego nad targami bydłeciami stał się przyczyną, iż z pomienionych targów różne choroby zaraźliwe zwierzęce jak parchy, nosacizna i tyliczak, oraz zaraza płucna, zaraza pyskowa i raciczna, rozszerzyła się po całym kraju, i nie mogą być dotąd skutecznie stłumione.

Następujące daty statystyczne wykażą dosadnie o rozmiarach zawlekania chorób zaraźliwych przez zakupno zwierząt na targach; i tak w roku 1885:

a) Zarazę płucną zawleczono do powiatów limanowskiego i nowosądeckiego, przez zakupno bydła na jarmarkach tamtejszych powiatów, w skutek czego w dwóch zapowietrzonych miejscowościach wybito chorych na tę zarazę 32 sztuk bydła, przy ogólnym stanie bydła w zapowietrzonych zagrodach 48 sztuk, zatem wybito 66%;

b) zaraza pyskowa i racicowa u świń zawleczoną została tak do kraju jakoteż do sąsiednich krajów koronnych z targowicy bialskiej;

c) parchy u koni, które nader groźnie rok rocznie szerzą się w kraju, przeważnie zawlekane są przez zakupno chorych koni na targowicach. I tak zarazę tę sprawdzono w kraju w 50 powiatach, w których na 521 zagród w 243 miejscowościach na ogólny stan koni w zagrodach zapowietrzonych 3816 zachorowało 1179 czyli 30%, z tego wyzdrowiało 1011 sztuk czyli 85%, padło 29 sztuk czyli 2%, zabito chorych jako nieuleczalnych 139 sztuk czyli 12%, tak że ogólna strata wynosiła 168 sztuk koni czyli 4%. Na każde 1000 koni ogólnego stanu tych zwierząt w Galicyi wypada chorych 0·55 pro mille.

W sprawdzonych wypadkach tej zarazy w 260 stwierdzono, iż takowa powstała przez zakupno koni na targach krajowych, a nadto w 108 wypadkach przytrzymano na targach chore na tę zarazę konie.

d) Nosacizna u koni również groźnie szerzy się w kraju, do czego brak fachowego nadzoru nad targowicami przeważnie się przyczynia. Na 82 zagród zapowietrzonych w 62 miejscowościach 33 powiatów, stwierdzono, iż zaraza ta w 25 wypadkach powstała przez zakupno koni chorych lub podejrzanych na targowiskach krajowych. Na ogólną liczbę koni w zapowietrzonych wyżej wymienionych zagrodach 1549 sztuk, zachorowało 230 czyli 14·5%, które też zabito, nadto zabito podejrzanych o tę zarazę 22 koni czyli 1·4%, tak że ogólna strata wynosiła 252 koni czyli 16%. Na 1000 koni ogólnego stanu w Galicyi wypada 0·36 pro mille.

Do tak opieszalego wykonywania nadzoru nad targami bydłeciami przyczynia się ta okoliczność, iż po gminach nie ma należyście urządzonych targowic. Targi zwierzęce odbywać się zwykły na ulicach miasta lub placach miejscowych, zupełnie nie urządzonych na ten cel.

Tylko zaledwie kilka gmin stanowią pod tym względem wyjątek.

Sprawę uporządkowania targowic i wydania jednolitej instrukcyi co do wykonywania nadzoru nad targowicami bydłecemi, podjęło już c. k. Namiestnictwo, i dotyczący projekt w swoim czasie przesłało gminom, w których targi się odbywają, do zaopiniowania. Regulamin targowy, wydać się mający, będzie wkrótce przesłany Wydziałom powiatowym w celu oznaczenia dni targowych.

ad 3. Urządzenie i utrzymanie grzebowisk zwierzęcych, nadzór nad temiż i nad rakarniami. Pod tym względem gminy nie okazują żadnej dbałości.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że zresztą wielokrotnie stwierdzonem zostało, że choroby zaraźliwe zwierzęce, a w szczególności zaraza wąglikowa, szerzą się przez nieodpowiednie zakopywanie padlin, przez brak wspólnych grzebowisk i niedokładnie przeprowadzoną desynfekcyę.

Do r. 1885. tylko w większych gminach wyznaczono były miejsca jako wspólne grzebowiska zwierzęce. Dopiero z powodu nader groźnie szerzącej się w tym roku zarazy wąglikowej, gdy wszelkie uprzednie nakazy ze strony Starostw nie były przez gminy wykonywane, Namiestnictwo reskryptem z dnia 18. Lipca 1885. L. 41724, poleciło Starostwom zawiązać przełożonych gmin (obszarów dworskich), aby tam gdzie nie ma wyznaczonych grzebowisk dla zwierząt, takowe zaraz powyznaczali i ogłosili w gminie, iż pod zagrożeniem kary ustawą przewidzianej nie wolno zakopywać padłych zwierząt gdzie indziej, tylko na wyznaczonych w tym celu grzebowiskach. W skutek pomienionego rozporządzenia niektóre gminy (obszary dworskie) powyznaczały odpowiednie miejsca na grzebowiska dla zwierząt, lecz dozór nad temiż wykonywany jest tylko wtenczas, gdy weterynarz względnie lekarz powiatowy, delegowany do stwierdzenia istoty choroby padłego zwierzęcia, przybywszy na miejsce zniewoli przełożonego do poczynienia koniecznych naprawek.

Rakarni w kraju jest 64 i takowe istnieją tylko po większych miastach, w gminach, w których nie ma rakarni, względnie oprawców, czynności tychże wykonują ludzie biedni, najgorszego zazwyczaj prowadzenia, za osobnem wynagrodzeniem.

ad 4. Współdziałanie przy zapobieganiu zawleczenia chorób zaraźliwych zwierzęcych.

Czynności gmin wynikające z tego tytułu, wskazane są przeważnie w postanowieniach ustawy z dnia 29. Lutego 1880. Dz. p. p. Nr. 35, 36, 37 i 38 i tu zalicza się:

- 1) wystawianie paszportów bydłych dla zwierząt domowych,
- 2) uwiadomianie władzy administracyjnej powiatowej o wybuchu choroby zaraźliwej albo o podejrzaney chorobie lub padnięciu zwierzęcia;
- 3) tymczasowe zarządzenia weterynaryjno-policyjne w razie wybuchu choroby zaraźliwej zwierzęcej;

4) odpowiedzialność za ściśle wykonywanie zarządzeń, środków miejscowych i ponoszenie z funduszów gminnych wydatków na skuteczne wykonywanie tych środków miejscowych. Dokładne wykonywanie tych przepisów weterynaryjno-policyjnych zawisło zupełnie od składu Zwierzchności gminnej i od urzędników gminnych, w każdym razie, niewykonanie tychże, niedokładne lub opieszale ich wykonywanie pociąga za sobą karę na win-

nego przekroczenia. Aby dać wyobrażenie, w jaki niedbały sposób wykonywany bywa współdziałanie przy zapobieganiu zawleczenia chorób zaraźliwych zwierzęcych, dość podać, iż w r. 1885 w niewielu wypadkach, które doszły do wiadomości władz, tak właściciele zwierząt jakoteż i Zwierzchności gminne wpłaciły do Urzędów podatkowych kar pieniężnych 8689 zł. 47 ct.

Na podstawie powyższego w krótkości streszczonego sposobu sprawowania policyi weterynarskiej ze strony gmin, można śmiało orzec, że interesa kultury krajowej nie są należycie zabezpieczone, a zabezpieczone będą dopiero, jeżeli policya weterynarska przez gminy będzie dokładniej wykonywaną. Celem usunięcia wykazanych wyżej niedokładności przy wykonywaniu policyi weterynarskiej przez gminy, wskazanem byłoby przedewszystkiem :

1. aby wykonanie czynności policyi weterynarskiej w gminach, tam gdzie tylko to jest możebnem, poruczały gminy weterynarzom, jako ludziom fachowo w tym kierunku wykształconym. Ogółem weterynarzy w kraju było w r. z. 73, z tych 34 uposażonych przez skarbu państwa, 3 uposażonych przez Rady powiatowe, 13 subwencyonowanych przez gminy, 1 subwencyonowany przez osobę prywatną, 22 wolno praktykujących.

W tem miejscu zwraca się uwagę Świątelnego Wydziału krajowego, iż do wykonywania przepisów policyi weterynarskiej w Galicyi, systemizowanych jest obecnie 18 weterynarzy powiatowych, ta liczba atoli w kraju czysto rolniczym, gdzie chów bydła stanowi główną część kultury krajowej, okazała się za małą. W skutek tego, na przedstawienie c. k. Namiestnictwa Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył najwyższem postanowieniem z dnia 17. Czerwca b. r., zezwolić na systemizowanie 14. nowych posad weterynarzy powiatowych w Galicyi. Na przyszły rok Galicya posiadać będzie 32 weterynarzy powiatowych, lecz i tak zwiększoną liczbę tych weterynarzy uważa się za niedostateczną do skutecznego nadzoru nad wyżej opisanem wykonywaniem policyi weterynarskiej przez gminy.

2. Aby urzędnicy gminni, pisarze gminni, byli wedle możności w zawodzie administracyi gminnej odpowiednio wykształceni, a przytem aby ściśle przestrzegano postanowień ustawy z dnia 6. grudnia 1883. (dz. u. kr. Nr. 76) względem odpowiedzialności urzędników gminnych.

3) Aby Wydziały Rad powiatowych tych powiatów, w których nie ma weterynarzy rządowych, ustanawiały posady weterynarzy powiatowych autonomicznych.

4) Aby subwencyonowano gminy:

- a) w celu budowy rzeźni odpowiadających warunkom higienicznemu,
- b) na urządzenie grzebowisk i rakarni,
- c) na uporządkowanie placów targowych według planu wypracowanego przez c. k. Namiestnictwo.

Wydział krajowy ze swej strony wezwał Wydziały powiatowe do poczynienia w tej mierze swych uwag. Ze spostrzeżeń przez Wydziały powiatowe poczynionych, okazuje się następujący stan rzeczy po gminach w kraju :

1. Biała, nie zupełnie dostatecznie, rozszerzanie wiadomości, powiększyć liczbę weterynarzy rządowych i prywatnych.

2. Bóbrka: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
3. Bochnia: gminy pełnią dostatecznie policyę weterynaryjną.
4. Bohorodczany: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie, prócz tego potrzebna jest kontrola nad ściśłem wykonywaniem.
5. Borszczów: policyę weterynarską sprawuje weterynarz powiatowy nie gminny.
6. Brody: policya weterynarska nie bywa przez gminy ściśle wykonywana, mimo tego gmina nie wnosi jednak ustanowienia weterynarza gminnego.
7. Brzesko: pas pograniczny dostatecznie pilnowany, reszta nie — weterynarz prywatny właśnie osiadł.
8. Brzozów: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
9. Buczacz: gminy pełnią dostatecznie policyę weterynarską.
10. Cieszanów: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie. Potrzebnem jest przestrzeganie zasad, aby sprawy weterynarskie w powiatach, w których są weterynarze, wyłącznie tylko przez nich pełnione były.
11. Czortków: gminy nie sprawują policyi weterynarskiej.
12. Dąbrowa: niedostatecznie; weterynarz powiatowy był, lecz dla braku praktyki wyjechał.
13. Dolina: dobrze spełniane.
14. Drohobycz: niedostatecznie pełnione.
15. Gorlice: niedostatecznie pełnione.
16. Gródek: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
17. Grybów: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie. Potrzebni są weterynarze wędrowni.
18. Horodenka: dobrze pełnione.
19. Husiatyn: gminy pełnią dostatecznie policyę weterynarską.
20. Jasło: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
21. Kałusz: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie; jest weterynarz subwencyonowany przez powiat.

22. Kamionka strumiłowa: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie; należy subwencyonować prywatnych weterynarzy.
23. Kolbuszowa: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
24. Kołomyja: gminy pełnią niedostatecznie policyę weterynarską; pouczanie o obowiązkach i zamykanie jarmarków zaraz wieczorem.
25. Kossów: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
26. Kraków: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
27. Limanowa: gminy pełnią policyę weterynarską niedostatecznie,
28. Lisko: nie ma weterynarza.
29. Lwów: trzeba ustanowić więcej weterynarzy.
30. Łańcut: weterynarze w powiecie.
31. Mielec: nie pełnią dostatecznie policyi weterynarskiej.
32. Mościska: jest weterynarz subwencyonowany przez powiat.
33. Myślenice: niedostatecznie, brak weterynarzy.
34. Nadwórna: nie ma weterynarzy.
35. Nisko: niedostatecznie pełnione.
36. Nowy Sącz: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
37. Nowy Targ: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
38. Pilzno: dość dobrze spełniane.
39. Podhajce: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
40. Przemyślany: Starostwo nadzoruje pilnie wykonywanie policyi weterynarskiej przez gminy — wskutek tego wykonywanie jest dostateczne.
41. Rudki: gminy nie pełnią policyi weterynarskiej, pożądanе ustanowienie weterynarzy ukwalifikowanych w powiecie.
42. Rzeszów: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie. jakkolwiek jest weterynarz subwencyonowany przez powiat.
43. Sanok: gminy pełnią dostatecznie policyę weterynarską.
44. Sambor: nie pełnią dostatecznie policyi weterynarskiej.
45. Śniatyn: sprawowanie policyi weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
46. Skałat: gminy pełnią niedostatecznie policyę weterynarską; trzeba ściślej nadzorować.

47. Sokal: policja weterynarska nie jest dokładnie pełniona przez gminy, kontrola niedostateczna, gdyż weterynarz powiatowy ma trzy powiaty.
48. Stare miasto: sprawowanie policji weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
49. Stryj: niedostatecznie pełnione, trzeba wprowadzić odczyty popularne.
50. Tarnopol: sprawowanie policji weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
51. Tarnów: miasta pełnią dobrze policję weterynarską — weterynarz miejski jest w Tarnowie.
52. Tłumacz: niedostatecznie.
53. Trembowla: niedostatecznie, trzeba w każdym powiecie przynajmniej dwóch weterynarzy.
54. Turka: sprawowanie policji weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
55. Wieliczka: niedostatecznie pełnione.
56. Zaleszczyki: dość dobrze.
57. Zbaraż: rewizorowie pełnią policję weterynarską
58. Złoczów: sprawowanie policji weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie; jest weterynarz subwencyonowany przez powiat, miasto i oddział Towarzystwa gospodarskiego.
59. Żółkiew: niedostatecznie, w Żółkwi jest weterynarz powiatowy nie rządowy, trzeba weterynarzy nadto w Kulikowie i Mostach.
60. Żydaczów: sprawowanie policji weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej, potrzebna kontrola przez weterynarzy, których ustanowić należy w każdym powiecie.
61. Żywiec: sprawowanie policji weterynarskiej przez gminy nie zabezpiecza interesów kultury krajowej — (nie czyni jednak wniosków).

Na uwagi poczynione przez c. k. Namiestnictwo oświadczył Wydział krajowy pismem z dnia 8. Września 1886. do L. 52954, że Reprezentacja krajowa utworzyła Bank krajowy w celu dostarczenia gminom taniego kredytu, dlatego gminy bez osobnych subwencji ze strony funduszu krajowego dowolnie korzystać mogą z tego kredytu w celu budowy rzeźni odpowiadających warunków higieny, na urządzenie grzebowisk i rakarni i na uporządkowanie placów targowych.

W następujących sprawach wydał Wydział krajowy następujące okólniki do wszystkich Wydziałów powiatowych, a mianowicie:

a) w przedmiocie zezwalania na wydzielanie części gruntów ze składu dóbr tabularnych następującej treści:

Uchwałą z 11. Grudnia 1883. L. 468/pr. orzekł c. k. Najwyższy Trybunał, iż c. k. Namiestnictwo i Wydział krajowy są powołane do interweniowania w razie wniesienia podania o utworzenie nowych wykazów hi-

potecznych dla wydzielić się mających z ciała tabularnego części — albo dla gruntów, które z innej księgi hipotecznej do wykazu posiadłości tabularnej mają być przeniesione.

Na posiedzeniu dnia 19. października 1886. uchwalił Wydział krajowy zezwalać na wydzielanie części gruntów ze składu dóbr tabularnych — celem utworzenia nowych ciał hipotecznych jedynie pod warunkiem, jeżeli prestacye z tytułu prawa publicznego ciężące na dotyczącym obszarze dworskim należycie zabezpieczone zostały.

Podania o konsens na wydzielenie części z ciała tabularnego celem utworzenia nowego wykazu hipotecznego winni właściciele tegoż ciała tabularnego wnosić do Wydziału krajowego na ręce Wydziału powiatowego.

Do podania ma być dołączone oświadczenie, iż prestacye z tytułu prawa publicznego (drogowe, szkolne, kościelne i t. p.) ciężące na obszarze dworskim w skutek zajęć mającej zmiany w obszarze ciała tabularnego, nie będą w niczem uszczuplone i w jaki sposób będą pokrywane.

Wydział powiatowy zbada dokładnie sprawę zabezpieczenia powyższych prestacyj i przedłoży Wydziałowi krajowemu sprawę wraz z swoim wnioskiem.

O czem zawiadamiamy Wydział powiatowy w ślad tutejszego okólnika z 20. Listopada 1885. L. 59452 z wezwaniem do powiadomienia o treści niniejszego rozporządzenia wszystkich obszarów dworskich w tamtejszym powiecie.

b) w sprawie ściągania od gmin zaległych dodatków szkolnych:

„Pismem z dnia 5. Października 1886. L. 26370 do c. k. Prezydium Namiestnictwa wystosowanem wyraził Wydział krajowy między innymi zapatrywanie, że nielegalnem jest zarządzenie egzekucyi politycznej na dodatki gminne w celu zaspokojenia tej części należności funduszu szkolnego miejscowego, na której zaspokojenie samoistny dodatek szkolny już bezpośrednio na podatujących nałożono, gdyż dodatek ten samoistnie nałożony daje miejscowemu funduszowi szkolnemu prawo bezpośredniego ściągania należności swej od opłacających podatki. Dlatego upraszał Wydział krajowy o spowodowanie stosownego zarządzenia celem uchylenia tego rodzaju egzekucyi z tego tytułu przeciw gminom, jako takim, prowadzonej.

Pismem z d. 26. Kwietnia 1887. L. 2005/pr. odpowiedziało c. k. Prezydium Namiestnictwa, że odezwa jego z dnia 3. Lutego 1887. L. 884/pr., komunikująca okólnik c. k. Prezydium krajowej Dyrekcyi skarbu z 19. Stycznia 1887. L. 93/pr., znany Wydziałowi powiatowemu z tutejszego okólnika z dnia 15. Lutego 1887. L. 6775 tyczy się tylko sposobu ściągania od gmin podatków, dodatków, należności ekwiwalentowych albo też innych publicznych opłat, nie przesądza jednak bynajmniej o kwestyi, czy i pod jakimi warunkami zaległe dodatki szkolne w konkretnych wypadkach uważane i traktowane być mają pod względem egzekucyi na równi z publicznymi opłatami ostatniej z powyżej wskazanych kategorii. Rozstrzygnięcie tej kwestyi bowiem w konkretnych wypadkach pozostawione być winno kompetentnym władzom w przepisany toku instancyi.

Podając do wiadomości Wydziału powiatowego treść powyższego pisma c. k. Prezydium Namiestnictwa wzywamy Wydział powiatowy o po-

uczenie wszystkich gmin w powiecie, ażeby w każdym wypadku zastosowania egzekucyi politycznej na dodatki gminne w celu zaspokojenia tej części należytości funduszu szkolnego miejscowego, na zaspokojenie której samoistny dodatek szkolny już bezpośrednio na podatkujących nałożony został, starały się w przepisany tok instancyi o uchylene takowej.

c) w przedmiocie przedkładania oddzielnie preliminarzy „funduszków powiatowych dróg gminnych“ :

Z powodu noweli do ustawy drogowej z 7. Lipca 1885. (Nr. 39. Dz. u. kr. z r. 1885.) okazuje się dotychczasowy sposób przedkładania preliminarzy funduszków drogowych szczególnie „funduszków dróg powiatowych i powiatowego funduszu dróg gminnych“ wspólnie z budżetami administracyjnymi powiatu niedogodnym. Fundusze drogowe bowiem podlegają oddzielnej kontroli, prestacye jakie tą nowelą nałożone zostały muszą być utrzymywane w dokładnej ewidencji — a nadto termina do sporządzania preliminarzy drogowych są inne jak preliminarzy administracyjnych.

Z tego powodu wzywamy Wydział powiatowy, ażeby odtąd w myśl §§. 35. i 41. regulaminu drogowego z 24. września 1886. Nr. 80. Dz. u. kr. i §. 24. instrukcyi rachunkowej L. W. kr. 11303/86 preliminarze funduszu powiatowych dróg i powiatowego funduszu dróg gminnych przedkładał zawsze oddzielnie.

W sporach wytoczonych przed Trybunałem administracyjnym odrzucił tenże po przeprowadzeniu rozprawy ustnej :

1) Wyrokiem z 22. Kwietnia 1887. L. 1166 (L. W. kr. 25289) zażalenie gminy miasta Krakowa przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 4. czerwca 1886. L. 28295 w przedmiocie kanału gmachu uniwersyteckiego.

2) Wyrokiem z dnia 2. Lipca 1887. L. 1876 (L. W. kr. 37334) zażalenie p. Witolda Wolańskiego, właściciela dóbr Czortków, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 24. Sierpnia 1886. L. 46827 w sprawie dodatków gminnych od propinacyi w Czortkowie.

Dalej odrzucił c. k. Trybunał administracyjny bez rozprawy :

3) Uchwałą z dnia 2. Listopada 1886. L. 2627 (L. W. kr. 67143) zażalenie Aleksandra Miarczyńskiego z Dobrezyc, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 1. Lipca 1886. L. 33640 w przedmiocie opustu 1500 zł. z propinacyjnego czynszu dzierżawnego.

4) Uchwałą z 17. Stycznia 1887. L. 3548 (L. W. kr. 6774) zażalenie gminy m. Lubaczowa, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 17. Sierpnia 1886. L. 47465 w sprawie nałożenia 20% dodatku do podatków.

5) Uchwałą z 21. Marca 1887. L. 627 (L. W. kr. 16686) zażalenie Suchera Rak i towarzyszy, współwłaścicieli realności we Lwowie, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 15. Października 1886. L. 58935 o pokrycie dachu ogniochronnym materiałem.

6) Uchwałą z 12. Kwietnia 1887. L. 1004 (L. W. kr. 20774) zażalenie Ioanny Krajewskiej z Brodów, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 14. Grudnia 1886. L. 72549 o przyznanie pensyi wdowiej.

7) Uchwałą z 31. Maja 1887. L. 1465 (L. W. kr. 30562) zażalenie Wilhelma Reisnera lekarza w Zbarażu, przeciw orzeczeniu Wydziału

krajowego z 19. Lutego 1887. L. 7034 o usunięcie go z posady lekarza miejskiego.

8) Uchwałą z 6. Czerwca 1887. L. 966 (L. W. kr. 30563) zażalenie gminy Łękawica, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 19. Października 1886. L. 60015 o wydanie tejże gminie kapitału serwitutowego w kwocie 649 zł. 80¹/₂ ct.

9) Uchwałą z 6. Czerwca 1887. L. 1531 (L. W. kr. 31275) zażalenie Tytusa Lewakowskiego, właściciela realności we Lwowie, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 8. Kwietnia 1887. L. 17460 w sprawie pomieszczenia stróża.

10) Uchwałą z 15. Lipca 1887. L. 1888 (L. W. kr. 38349) zażalenie Dr. Jakóba Plessnera z Oświęcima, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 18. Lutego 1887. L. 76720, o odmówienie mu posady lekarza miejskiego.

11) Uchwałą z 11. Lipca 1887. L. 1493 (L. W. kr. 39241) zażalenie Froima Feldera z Serednicy, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 21. Grudnia 1886. L. 73776 w sprawie nieprawnie wybudowanego domu w Olszanicy.

W następującej sprawie uchylił c. k. Trybunał administracyjny orzeczenie Wydziału krajowego z poleceniem wydania ponownie orzeczenia:

12) Wyrokiem z 31. Maja 1887. L. 1023 (L. W. kr. 32211) orzeczenie Wydziału krajowego z 17. Września 1886. L. 54843 w przedmiocie użytkowania pastwiska gminnego w Siemakowcach przez izraelickich członków gminy.

Fundacya ś. p. Edwarda Lewińskiego dla uboższych włościan Galicyi.

W roku bieżącym przypadło do rozdziału z fundacyi ś. p. Edwarda Lewińskiego 1420 zł. 89 ct., którą to kwotę w myśl §. 5. aktu fundacyi wręczono na wniosek i za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Starem mieście, 25 uboższym włościanom tegoż powiatu, a mianowicie trzem włościanom udzielono zapomogi po 80 zł., dwom po 70 zł., dwom po 60 zł., trzem po 54 zł., trzem po 52 zł., jedenastu po 50 zł., jednemu zaś w kwocie 52 zł. 89 ct.

Departament II.

Szef departamentu: Dr. Józef Wereszczyński członek Wydziału krajowego.

Ustawa finansowa
na r. 1887.

Odezwą z dnia 31. Stycznia 1887. L. 978/pr. zawiadomiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa Wydział krajowy, iż Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 21. Stycznia 1887. zatwierdzić najlaskawiej uchwałę sejmową z dnia 22. Grudnia 1886. ustanawiającą prowizoryum co do budżetu krajowego, o ile według tej uchwały pobierany być ma począwszy od 1. Stycznia 1887. aż do konstytucyjnego ustanowienia budżetu krajowego na rok 1887. także dodatek krajowy w ustanowionym na rok 1886. wymiarze po 30 ct. w. a. od każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich.

Odezwą zaś z dnia 24. Marca 1887. L. 2.886 zawiadomiło nas Prezydyum c. k. Namiestnictwa, że uchwała sejmowa z dnia 25. Stycznia 1887, według której na pokrycie niedoboru funduszu krajowego ma być pobierany w r. 1887. dodatek po 31 ct. od każdego zł. całej należności podatków bezpośrednich, otrzymała Najwyższem postanowieniem z dnia 16. Marca 1887. sankcyę Monarszą.

Uchwała o dodatkach do
podatków dla funduszy
indemnizacyjnych.

Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 20. Kwietnia 1887. L. 3.789, iż Jego ces. i król. Apost. Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 10. Kwietnia 1887. zatwierdzić uchwalony przez Sejm rozkład dodatków dla galicyjskich funduszy indemnizacyjnych na rok 1887., a mianowicie dla funduszu indemnizacyjnego wschodniej i zachodniej Galicyi po 28 centów, a dla funduszu indemnizacyjnego W. ks. Krakowskiego po 19 centów od każdego złr. całej należności podatków bezpośrednich.

Ustawa o zewnętrznych
odznakach organów stra-
ży dla ochrony kultury
krajowej ustanowionej i
zaprzysiężonej.

C. k. Prezydyum Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 20. Czerwca b. r. L. 6.196, że Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 29. Maja 1887. najlaskawiej udzielić Najwyższej Sankcyi uchwalonemu przez Sejm krajowy projektowi ustawy o zewnętrznych odznakach organów straży dla ochrony kultury krajowej ustanowionej i zaprzysiężonej.

Ustawy krajowe regula-
cyi rzeki Trześniówki, po-
toku Krzemienicy i Ba-
bulówki i o osuszeniu ba-
gien Oleskich.

Odezwą z dnia 27. Czerwca 1887. L. 6.428 zawiadomiło Prezydyum c. k. Namiestnictwa Wydział krajowy, że uchwalony przez Wysoki Sejm projekt ustawy o regulacyi rzeki Trześniówki otrzymał Najwyższą Sankcyę.

Co do uchwalonych przez Wysoki Sejm dwóch dalszych projektów ustaw o regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki i o osuszeniu

bagien Oleskich oznajmiło Prezydium c. k. Namiestnictwa, że c. k. Ministerstwo rolnictwa nie mogło jeszcze zasięgnąć Najwyższej decyzji, gdyż według treści obu pomienionych projektów zasilek z państwowego funduszu melioracyjnego ma być uiszczony dopiero począwszy od r. 1888, a tem samem nastąpić musi poprzednio uchwalenie preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na tenże rok przez Radę państwa.

Projekt ustawy o rybo-
łownictwie.

W przedmiocie projektu ustawy o rybołownictwie, który Wysoki Sejm uchwalił był na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia b. r., oznajmił J. E. p. Namiestnik Marszałkowi krajowemu na podstawie reskryptu J. E. p. Ministra rolnictwa z dnia 18. Sierpnia b. r. L. 5.962/723 pismem z dnia 24. Sierpnia b. r. L. 8.722/pr., że zanim w sprawie sankcyonowania tego projektu ustawy zasiągnięte zostanie Najwyższe postanowienie, potrzebnem jest uchylenie pewnej wątpliwości; a mianowicie, dla czego podział drugiego rozdziału przedłożenia rządowego zmieniono w ten sposób, że a) opuszczono przed §§. 11–13 napis „Rewiry własne“, a b) napisy „Rewiry dzierżawne“ i „Taksa rewirowa“ oznaczono literami B) i C).

Zarazem wyraził J. E. p. Namiestnik przypuszczenie, że zmiany powyższe polegają na pomyłce w druku sprawozdania komisyjnego o ustawie rybackiej.

Trafność przypuszczenia tego nie mogła być wątpliwą, wskutek czego Marszałek krajowy pismem z dnia 30. Września b. r. L. W. kr. 43.399 stwierdził pomyłkę i zwrócił J. E. p. Namiestnikowi sprostowane czystopisy projektu ustawy.

Nadmienić jeszcze wypada, że profesor Dr. Maksymilian Nowicki przedłożył Wydziałowi krajowemu pismem z dnia 30. Maja b. r. projekt podziału Wisły i Dunajca na rewiry rybackie, mający posłużyć do wykonania przepisów §. 9. projektu ustawy o rybołownictwie.

Wezwanie do c. k. Rządu o przeprowadzenie w drodze konstytucyjnej ugody, regulującej stosunek państwa do funduszy indemnizacyjnych wschodniej i zachodniej Galicji.

Uchwałę tę powziętą przez Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji budżetowej o wniosku posła J. E. Alfreda hr. Potockiego i towarzyszy, przesłała kancelarya sejmowa wprost Prezydium c. k. Namiestnictwa.

Uchwała w sprawie urządzenia stacyi doświadczalnej mechaniczno-technologicznej przy c. k. wyższej szkole politechnicznej we Lwowie.

Do chwili jednak zamknięcia niniejszego sprawozdania c. k. Rząd nie udzielił odpowiedzi.

Wysoki Sejm powziął na dniu 22. Stycznia b. r. uchwałę: „Wzywa się c. k. Rząd, ażeby przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie zaprowadził mechaniczno-technologiczną stacyę doświadczalną“.

Z pisma c. k. Namiestnictwa L. W. kr. 51.893 z dnia 20. Października powziął Wydział krajowy wiadomość, że rezolucya ta została przedłożoną Wysokiemu c. k. Ministerstwu wyznań i oświecenia, ale po dzień 15. Października b. r. żadnej nie otrzymaliśmy decyzji.

Dotychczasowy rezultat badań przyczyny różnicy w wydatności centa pobieranego na rzecz funduszu indemnizacyjnego, a na rzecz funduszu krajowego.

Załatwiając sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków za rok 1885. powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 10. Stycznia 1887. między innymi następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby jak najściślej zbadał przyczyny powtarzającej się ciągle różnicy w wydatności centa pobieranego od wszystkich podatków bezpośrednich w kraju, która jest większą na rzecz funduszu indemnizacyjnego a mniejszą na rzecz funduszu krajowego, również aby zbadał przyczynę i uzasadnienie, dlaczego od dwóch kategorii podatku dochodowego — mianowicie od płac urzędników i od

procentów od obligacyi — dodatki krajowe pobierane nie są i zdał sprawę z rezultatu swoich badań na następnej sesyi sejmowej.“

Alegat 4.

Nie posiadając szczegółowych rachunków poboru podatków i dodatków dokonywanego przez c. k. Urzędy podatkowe i nie znając również szczegółów zamknięć rachunków funduszków indemnizacyjnych, prowadzonych przez c. k. Namiestnictwo odniósł się Wydział krajowy odezwą z 5. czerwca 1887. L. 25.192 w odpisie załączoną ./ do c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszków indemnizacyjnych z prośbą o udzielenie urzędowych wykazów wpływów i zwrotów dodatków indemnizacyjnych, zarachowanych w zamknięciach rachunków lat 1885. i 1886. z odróżnieniem kwot z lat ubiegłych od bieżących.

Alegat 5.

Nadesłane przez c. k. Namiestnictwo wykazy przesłał Wydział krajowy odezwą ./ z 12. Września 1887. krajowej Dyrekcyi skarbu, upraszając o cyfrowe wyjaśnienie różnicy w wydatności centa pobieranego na rzecz funduszu indemnizacyjnego, a na rzecz funduszu krajowego, tudzież o oznajmienie, o ile różnica ta uzasadnioną jest poborem na rzecz funduszu indemnizacyjnego dodatków od nieistniejącego a obliczanego podatku domowo-czynszowego z nowowyprowadzonych budowli w miastach.

Na mocy bowiem ustawy krajowej z d. 4. Października 1868. L. 10.751 (N. 20. Dz. ust. kr.) nie pobiera się na fundusz krajowy dodatków od podatku domowo-czynszowego z budowli w miastach nowowyprowadzonych, które od opłaty takiegoż podatku zwolnione zostały ustawą z dnia 28. marca 1868. L. 13.617 (Nr. 13. Dz. u. kr.)

Przeciwnie pobiera c. k. Rząd na fundusze indemnizacyjne dodatki od obliczonego (a nie pobieranego) podatku domowo-czynszowego z nowo-wyprowadzonych budowli w miastach, a to na podstawie, iż powołana ustawa krajowa zwalnia nowe budowle tylko od opłaty dodatków na fundusz krajowy — nie rozciąga jednak zwolnienia tego na dodatki indemnizacyjne.

Do chwili zamknięcia sprawozdania nie nadeszła jednak odpowiedź Dyrekcyi skarbu.

Dodatek krajowy nie pobierany od podatku dochodowego ściąganego z plac urzędników i od podatku dochodowego placowanego od procentów obligacyj.

Od podatku dochodowego, ściąganego z plac urzędników, nie pobiera się dodatków krajowych na podstawie Najwyższego postanowienia z dnia 25. Listopada 1858 i rozporządzenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 24. Kwietnia 1859. L. 8496 (Dz. ust. skarb. Nr. 62. z r. 1858. i Nr. 18. z r. 1859). Urzędnicy autonomiczni zaś zwolnieni są od opłaty dodatków krajowych i indemnizacyjnych ustawą z dnia 13. Kwietnia 1878. (Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 35. z r. 1878.)

Na mocy Najwyższego postanowienia z dnia 28. Kwietnia 1859. (Dz. pr. pań. Nr. 67.) nie pobiera się również dodatków krajowych od podatku dochodowego, placowanego od procentów od obligacyj.

Uchwała w sprawie ustawy leśnej, zalesienia nieużytków, ustanowienia komisji krajowej na podstawie ustawy o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich, tudzież ustanowieniu inspektorów leśnych.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia r. b. uchwalili Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji gosp. krajowego o wniosku posła Pławickiego w przedmiocie zalesienia nieużytków w powiecie Nowotarskim i projektu do ustawy o zalesieniu nieużytków w całym kraju, co następuje:

„I. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w myśl zeszlórocznych uchwał sejmowych wniósł na drodze konstytucyjnej projekt do nowej ustawy leśnej, oraz ponawia wezwanie do c. k. Rządu, aby ustanowił w Galicyi

komisyę krajową na podstawie ustawy o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich z dnia 30. Czerwca 1884.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby tak w Nowotarskim powiecie, jak i w innych powiatach, w których wyniszczenie lasów groźne przybrało rozmiary, za pomocą ścisłego przestrzegania ustaw i przepisów tamę położyl dalszemu niszczeniu lasów na stokach gór i wdrozył zalesienie tychże stoków, gdzie tego wedle przepisów ustawy o nieszkodliwym odprowadzeniu wód górskich zachodzi potrzeba.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby celem energicznego przeprowadzenia pod II. wyrażonych czynności ustanowił w zagrożonych powiatach tymczasowo inspektorów leśnych, nie czekając wprowadzenia w życie przyszłych nowych ustaw.“

W przedmiocie uchwał powyższych oznajmiło najpierw c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 5. Sierpnia r. b. L. 7.768, że uchwały zostały przedłożone c. k. Ministerstwu rolnictwa, a tymczasem c. k. Prezydium Namiestnictwa ze swej strony zarządziło już okólnikiem z d. 27. Lipca b. r. L. 42.681 co należy, aby tak w Nowotarskim powiecie jak i w innych powiatach w których wyniszczenie lasów groźne przybrało rozmiary, za pomocą ścisłego przestrzegania ustaw i przepisów położono tamę dalszemu niszczeniu lasów na stokach gór.

Dalszą odezwą z d. 29. Sierpnia r. b. L. 8734 udzieliło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu treść reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 12. Sierpnia r. b. L. 10055/1173, według którego toż Ministerstwo:

1) zamierza wnieść w Radzie państwa projekt do nowej ustawy leśnej, skoro tylko na to pozwolą okoliczności, i to w formie tak zwanej ustawy ramowej, która pozostawi ustawodawstwu krajowemu taką swobodę, jako odpowiada jego kompetencji i odrębności stosunków gospodarstwa krajowego;

2) co do uchwały domagającej się ustanowienia komisji w myśl §. 23 al. 2. ustawy z dnia 30 Czerwca 1884. dz. u. p. N. 117) poleciło zwrócić uwagę Wydziału krajowego na ustawowy warunek poprzedniego przez Sejm krajowy zabezpieczenia kosztów potrzebnych dla takiej komisji;

3) przyjąwszy do wiadomości wydane przez c. k. Namiestnictwo zarządzenia ku ścisłemu wykonywaniu dozoru nad lasami zauważyło, że względy finansowe nie pozwalają obecnie na zwiększenie nie małych teraźniejszych wydatków ze skarbu państwa na techników leśnych administracyi politycznej i dla tego kwestya ustanowienia technika leśnego w Nowym Targu wtedy dopiero rozpoznana zostanie, jeżeli w skutek zaprowadzenia innej służby przy odprowadzaniu wód górskich, nad czem obrady Rady państwa są w toku (N. 417. dodatku do sten. protokołów X. sesyi) stanie się możliwym użycie jeszcze kilku techników leśnych do właściwej służby leśno-policyjnej; wreszcie poleciło wziąć pod rozwagę i zdać sobie sprawę po zaciągnięciu opinii c. k. inspektora lasowego, ażali przez ustanowienie jednego lub dwóch do kategorii sług należących dozorców leśnych nie dałoby się zaspokoić na razie potrzeby bez pomnożenia liczby, znajdujących się w kraju techników leśnych należących do kategorii urzędników.

Z powodu ustępu ad 2. powyższego reskryptu Wydział krajowy w odezwie do c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 8. Września r. b. L. 44305 starał się wykazać przedewszystkiem, że JE. Minister rolnictwa ma w każdym wypadku prawo ustanowić komisję krajową na podstawie ustawy o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich, że więc komisya ta może wejść w życie bez przyzwolenia na ten cel funduszków przez Sejm krajowy; a nadto, że Wysoki Sejm domagając się ustanowienia komisji, nie zamierzał do pokrycia kosztów jej przyczynić się w wyższej mierze, niż przez przyjęcie na fundusz krajowy wydatków, jakiego spowodował udział delegata Wydziału krajowego w czynnościach rzeczonyj komisji. Na podstawie zaś wywodu swego Wydział krajowy dołączył prośbę, aby c. k. Prezydium Namiestnictwa wyjednało u c. k. Ministerstwa rolnictwa ustanowienia w Galicyi komisji krajowej na koszt skarbu państwa.

Uchwała w sprawie ustaw o komassacyi gruntów, o dzieleniu gruntów wspólnych i oczyszczaniu lasów od gruntów cudzych.

Na posiedzeniu z dnia 14. Stycznia r. b. uchwalili Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji gosp. krajowego o wniosku p. Grossa co następuje:

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uznaje potrzebę rychłego wejścia w wykonanie Ustaw o komassacyi gruntów, o dzieleniu gruntów wspólnych i o oczyszczaniu lasów od gruntów cudzych i poleca Wydziałowi krajowemu, aby w tym celu dalsze poczynił kroki w myśl reskryptów c. k. Ministerstwa Rolnictwa z dnia 27. Grudnia 1883. l. 16277. i z dnia 27. Sierpnia 1886. L. 6864 -- oraz aby potrzebne dla rozwoju tej sprawy wnioski przedstawił Sejmowi na najbliższej sesyi.“

Uchwałą powyższą podał Wydział krajowy odezwą z dnia 23. Stycznia r. b. L. 3586. do wiadomości c. k. Prezydium Namiestnictwa z prośbą, aby takowe przedłożyło ją c. k. Ministerstwu rolnictwa i wyjednało u tegoż Ministerstwa rychłe zarządzenie komisyjnych obrad, które według reskryptu ministeryalnego z dnia 27. Grudnia 1885. L. 16277/1293 miały poprzedzić wypracowanie przedłożenia rządowego, opartego na ustawach państwowych z dnia 7. Czerwca 1883. (Dz. u. p. N. 92—93.) Następnie upominał się Wydział krajowy odezwą z dnia 15. Kwietnia r. b. L. 17551 o decyzję w sprawie powyższej, a w odpowiedzi na to oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 22. Kwietnia r. b. L. 3850., że uchwałą Wysokiego Sejmu przedłożyło JE. p. Ministrow. rolnictwa, który jednak decyzji w sprawie tej jeszcze nie powziął. Na dalsze upomnienia się z dnia 9. Lipca r. b. L. 35129 i z dnia 20. Sierpnia r. b. L. 42157 nie otrzymał Wydział krajowy do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania żadnej odpowiedzi, wskutek czego nie może przedłożyć Wysokiemu Sejmowi dalszych wniosków w sprawie powyższej.

Uchwała w sprawie projektu zmiany §. 38. ustawy polowej.

Na posiedzeniu z dnia 25. Stycznia r. b. uchwalili Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji administracyjnej o petycyach Wydziałów powiatowych w sprawie zmiany §. 38 ustawy (o ochronie własności polowej) z dnia 17. Lipca 1876. co następuje: „Petycyje L. 176, 135, 181, 272, 361, 362, 363, 467, 504, 540, 541, 646, 691, 826 o zmianę §. 38. ustawy o ochronie własności polowej odstępuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby przedmiot ten zbadał i wnioski swe Sejmowi przedłożył“.

Wymieniony wyżej §. 38. ustawy z dnia 17. Lipca 1876. (dz. u. kr. Nr. 28.) brzmi jak następuje :

„Prawo dochodzenia i karanie przestępstw polowych, popełnionych tak w gminie jak na obszarze dworskim przy tej gminie istniejącym, wykonywa naczelnik tejże gminy wraz z dwoma asesoramiami (przy siężnymi) w poręczonym zakresie działania.“

W petycyach zaś, które Wysoki Sejm odstąpił Wydziałowi krajowemu, żądano za przewodem Wydziału powiatowego w Sanoku, aby Wysoki Sejm uchwalił, że do wykonywania prawa dochodzenia i karania przestępstw polowych, popełnionych na obszarze dworskim, powołana jest polityczna władza powiatowa.

W skutek uchwały Wysokiego Sejmu wezwał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 18. Lutego r. b. L. 3050 Komitety obudwóch Towarzystw gospodarskich niemniej wszystkie te Wydziały powiatowe, które w sprawie powyższej nie były wniosły petycyi do Wysokiego Sejmu lub podania do Wydziału krajowego, ażeby mu doniosły, czy i z jakich powodów zgadzają się na projektowaną zmianę §. 38. ustawy polowej.

Ze sprawozdań jakie Wydział krajowy w tej sprawie otrzymał wynika że:

1) Za wnioskiem Wydziału powiatowego w Sanoku oświadczył się Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego Krakowskiego i 46 Wydziałów powiatowych, a mianowicie Wydziały powiatowe w Bóbrce, Bochni, Bohorodczanach, Brzesku, Brzeżanach, Brzozowie, Chrzanowie, Cieszanowie, Dobromilu, Dolinie, Gródku, Grybowie, Husiatynie, Jarosławiu, Jaśle, Jaworowie, Kałuszu, Kolbuszowej, Kołomyi, Kozowie, Krośnie, Limanowej, Lisku, Myślenicach, Nisku, Nowymysączu, Nowymtargu, Pilźnie Podhajcach, Przemyślu, Przemyślanach, Rawie, Ropczycach, Samborze, Sanoku, Sokalu, Stanisławowie, Staremmieście, Stryju, Tarnobrzegu, Tłumaczu, Trembowli, Zbarażu, Żółkwi, Żydaczowie i Żywcu.

2) Przeciw wnioskowi: Komitet c. k. gal. Towarzystwa gosp. i 28 Wydziałów powiatowych, a mianowicie Wydziały powiatowe w Białej, Borszczowie, Brodach, Buczaczu, Czortkowie, Dąbrowie, Drohobyczu, Gorlicach, Horodence, Kamionce Strum., Krakowie, Łańcucie, Lwowie, Mieleu, Mościskach, Nadwórnie, Rohatynie, Rudkach, Rzeszowie, Skałacie, Śniatynie, Tarnopolu, Tarnowie, Turce, Wadowicach, Wieliczce, Zaleszczykach i Złoczowie.

Zwolennicy zmiany zaprojektowanej przez Wydział powiatowy w Sanoku żalą się na nieprawidłowe i niedbałe wykonywanie ustawy o ochronie własności polowej, szczególnie co do karania przestępstw polowych popełnianych na obszarach dworskich, a niektórzy z nich idą w krytyce wykonywania ustawy jeszcze dalej twierdząc, że „§. 38. ustawy pozostał martwą literą“ (Kom. Tow. r. krakow.), że „od czasu wprowadzenia ustawy w życie prawie żaden dwór nie otrzymał pełnej satysfakcyi (Bohorodczany)“, że „ustawa w praktyce nie istnieje i równie jak wszelkie inne ustawy. których wykonanie poruczone jest gminom, pozostać musi martwą literą dopóty dopóki gmina nie będzie tak zreorganizowaną, aby na jej czele stał odpowiedni zarząd (Jaśło)“.

Określając bliżej zarzut nieprawidłowego lub niedbałego wykonywania ustawy, twierdzą zwolennicy projektu, że:

Naczelnik gminy nie przystępuje natychmiast do oszacowania szkody, wskutek czego oszacowanie nie może być należycie, albo nawet nie może być wcale przeprowadzone;

detaksator pod wpływem Zwierzchności gminnej szacuje niewłaściwie;

trzeba się odnosić do politycznej władzy powiatowej, aby przynagliła naczelnika do wydania orzeczenia i do wykonania takowego (Sanok itd.) albo nawet akcyja kończy się na oszacowaniu i rzadko kiedy przychodzi do wydania orzeczenia a jeszcze rzadziej do wykonania takowego (Pilzno);

naczelnik gminy przy dochodzeniu nie zachowuje przepisanych form, wskutek czego przy rekursach trzeba dochodzenia uzupełniać (Żydaczów).

Jako powody nieprawidłowego lub niedbałego wykonywania ustawy, przytoczono że: gmina jest niedołączna szczególnie w poręczonym zakresie działania, a gminy po największej części nie dopełniają nawet obowiązku postanowienia przysięgłej straży polowej w myśl §. 24. ustawy (Kom. Tow. roln. krak.);

pojęcia ludu pod względem „mego“ i „twego“, zwłaszcza w odniesieniu się do obszarów dworskich, są bardzo chwiejne, a ztąd zwierzchność gminna z takiej sfery wychodząca nie jest i nie może być zdolną sądzić przestępstw polowych według ich istoty (Dobromil);

naczelnik gminy nie może podołać zadaniu dla braku sił kancelaryjnych (Bóbrka, Sanok), w szczególności dla braku ukwalifikowanych pisarzy gminnych (Pilzno) osobliwie tam, gdzie wskutek pokawałkowania obszarów dworskich, przestępstwa polowe na tych obszarach zdarzają się często;

naczelnik gminy niechętnie przystępuje do wykonywania ustawy, gdy chodzi o przestępstwo popełnione na obszarze dworskim, ponieważ obawia się, aby go nie posądzano o sprzyjanie właścicielowi obszaru dworskiego;

naczelnik gminy nieraz jest sam szkodnikiem lub spokrewnionym ze szkodnikami (Nisko);

były wypadki, w których zakwestyjonowano kompetencję naczelnika gminy do ściągnięcia wynagrodzeń przyznanych poszkodowanym (Bohorodczany).

Na poparcie projektu zmiany przywodzi jeszcze Komitet c. k. Towarzystwa rol. krakowskiego szereg argumentów. Przedewszystkiem wyraża komitet zdanie, że jest rzeczą pożyteczną i społecznie zdrową ścieśnić zakres działania gminy, dopóki istnieje gmina oparta na ustawie z r. 1866. Dalej twierdzi, że po przeniesieniu prawa dochodzenia i karnia przestępstw polowych popełnianych na obszarze dworskim na polityczną władzę powiatową wskutek obawy podróży do starostwa ilość szkód się zmniejszy i sprawy będą się załatwiały polubownie. Nadto znajduje Komitet analogię do projektowanej zmiany w postanowieniach ustawy leśnej, według której w sprawach szkód leśnych wydają orzeczenia polityczne władze powiatowe. Wreszcie zdaje się Komitetowi rzeczą stosowną, aby też same władze, które wydają dekreta i odznaki służbowe

strażnikom polowym t. j. c. k. Starostwa wydawały także orzeczenia w sprawach przestępstw polowych.

Ze sprawozdań Wydziałów powiatowych zaczerpnąć można jeszcze kilka argumentów, a mianowicie, że:

jest obowiązkiem zwalczać złe instynkta, które rozbudziło przedwczesne zaufanie w poczuciu sprawiedliwości zwierzchności gminnych (Krosno);

§. 38 ustawy o ochronie własności polowej stoi w sprzeczności z postanowieniami §. 13. ustawy o obszarach dworskich, według którego prawo karania przekroczeń policyi miejscowej t. j. z §. 27. ust. gm. popełnionych, wykonywa polityczna władza powiatowa (Myślenice);

energiczne wykonywanie ustawy przez naczelnika gminy wywołuje odium, że obszar dworski jest powodem często zdarzających się dysharmonij między gminą, a jej reprezentacją, które to odium zmiana ustawy usunie (Dobromil).

Nakoniec nadmienić wypada, że dwom Wydziałom powiatowym zmiana zaprojektowana przez Wydział powiatowy w Sanoku nie zdaje się dość radykalną. Wydział powiatowy w Rawie żąda bowiem, aby te szkody na gruntach gminnych, za które miałyby odpowiadać obszar dworski, należały do kompetencyi politycznej władz powiatowych, zaś Wydział powiatowy w Przemyślanach, aby polityczne władze powiatowe dochodziły także wszelkich przestępstw polowych popełnionych na obszarze gminy.

Z przeciwników projektu tylko 5 Wydziałów powiatowych zaprzecza trafności motywów przywiedzionych przez Wydział powiatowy w Sanoku. Mianowicie twierdzi Wydział powiatowy w Dąbrowie, że „w powiecie Drohobyckim nie istnieją stosunki, któreby usprawiedliwiały choć częściowo żądanie zmiany §. 38. ustawy“. Wydział powiatowy w Drohobyczu, że „fakta naprowadzone przez Wydział powiatowy Sanocki w powiecie Drohobyckim nie zdarzają się“. Wydział powiatowy w Horodence, że „postanowienia ustawy polowej, mianowicie §§. 38. i 39. poszkodowanych dostatecznie ochraniają“; Wydział powiatowy w Turce, że „absolutnej niechęci i ociągania się zwierzchności gminnych od szacowania, a następnie odszkodowania szkód polowych na obszarach dworskich czynionych, dotychczas nie skonstatowano“; wreszcie Wydział powiatowy w Złoczowie, że „§. 38. ustawy polowej w teraźniejszym brzmieniu daje dostateczną opiekę prawną obszarom dworskim co do dochodzenia szkód polowych, względem których, w razie niepomyślnego wyroku instancyi pierwszej, odwołać się można do władzy politycznej powiatowej“.

Reszta przeciwników uznaje wprawdzie, że wykonywanie ustawy, szczególnie co do przestępstw polowych popełnianych na obszarach dworskich, jest nieprawidłowe i niedbałe, lecz środek zaradczy zaprojektowany przez Wydział powiatowy Sanocki uważa za niewłaściwy i nie prowadzący do celu, a to z następujących powodów:

Przedewszystkiem widzą niektóre Wydziały powiatowe w przeniesieniu prawa dochodzenia i karania przestępstw polowych popełnianych na obszarach dworskich na polityczną władzę powiatową szkodliwe dla kraju ukrócenie praw i swobód autonomicznych (Dąbrowa, Gorlice,

Lwów, Rudki, Rzeszów, Sokal, Tarnów, Turka), a Wydział powiatowy w Rudkach jeszcze i nadanie obszarom dworskim niczem nie uzasadnionego wyjątkowego stanowiska „coś w rodzaju przywileju“.

Dalej wywodzą przeciwnicy projektu, że w sprawach przestępstw polowych poszkodowanym zależeć musi szczególnie na spiesznem przeprowadzeniu oszacowania, zaś władze polityczne powiatowe już obecnie tak są przeciążone pracą, że w obec braku sił roboczych w c. k. Starostwach, znacznej często odległości siedziby Starostw od miejsc, w których popełniono przestępstwo polowe i mnogości takich przestępstw zgoła nie można się spodziewać, aby polityczne władze powiatowe załatwiały sprawy rzeczonych przestępstw raźniej i sprężysiej niż to czynią dotąd Zwierzchności gminne. (Kom. gal. Tow. gosp. Biała, Czortków, Dąbrowa, Gorlice, Kamionka Str., Kraków, Łańcut, Lwów, Mielec, Mościska, Nadwórna, Rudki, Rzeszów, Śniatyn, Tarnopol, Tarnów, Wadowice.) Wydział powiatowy w Białej zaś mniema nawet, że z powodu mnogości spraw tego rodzaju c. k. Starostwo musiałoby je przekazywać Zwierzchnościom gminnym do załatwienia.

Wreszcie podniesiono, że w razie przyznania politycznym władzom powiatowym prawa dochodzenia i karania przestępstw polowych, popełnianych na obszarach dworskich, koszta komisyjne w sprawach takich urosłoby musiały do nieproporcjonalnych rozmiarów (Biała, Brody, Czortków, Kamionka Str., Kraków, Lwów, Mościska, Nadwórna, Rudki, Rzeszów, Śniatyn, Tarnopol, Tarnów, Turka, Wadowice, Wieliczka, Złoczów).

Obok powyższych głównych argumentów przywiedziono jeszcze, że:

polityczna władza powiatowa przystąpić może do wykonania czynności ustawą polową wskazanej także tylko przy współdziałaniu znawców, jakimi w obrębie gminy są właśnie asesorowie zaprzysiężeni (Skalat); przez okazywanie nieufności do urzędów gminnych nie działa się dodatnio na rozwój życia autonomicznego gmin i na wypełnianie rozdziału między ludnością wiejską a dworem (Dąbrowa);

ustawa polowa, wprowadzona dopiero od lat 10, straciłaby zupełnie swoją wartość, gdyby była częściej zmieniana (Kraków), projekt zmiany §. 38. ustawy polowej stoi w związku ze sprawą reformy ustawy gminnej, która to sprawa jest właśnie przedmiotem obrad ankiety zwołanej przez Wydział krajowy (Zaleszczyki), a nie byłoby rzeczą odpowiednią w chwili, kiedy sprawa reformy ustawy gminnej jest na porządku dziennym, wyrywać z całości reform administracyi miejscowej sądownictwo w sprawach policyi polowej (Kom. gal. Tow. gosp.). Niektórzy z przeciwników projektu nie poprzestali jednak na krytyce takowego, ale podali także różne środki zaradcze administracyjne lub ustawodawcze w celu zapewnienia należytego wykonywania ustawy polowej.

Najmniej żąda Wydział powiatowy w Mościskach, gdyż oświadcza, że zgodziłby się na dodatkowe ustanowienie kar za niewypełnianie obowiązku nałożonego §. 38. ustawy polowej na naczelnika gminy, ale że dodatek ten uważa za zbyt cenny, ponieważ obowiązująca ustawa gminna

podaje tak politycznym władzom powiatowym jak i Wydziałom powiatowym dosyć środków, za pomocą których można przymusić członków Zwierzchności gminnej do ścisłego wykonywania obowiązków.

Wydział powiatowy w Kamionce Strumiłowej mniema, że potrzebna jest ingerencya tak władzy politycznej, jak Wydziałów powiatowych, aby ustawa była wykonywana z energią, a w szczególności, że winna być rozciągnięta kontrola ścisła, czy dział III. ustawy (o straży polowej) jest wykonywany, zaś władza polityczna winna przy każdym wniesionym rekursie, jeżeli zauważy, że wyrok 1. instancyi jest z rozmysłu niesprawiedliwy i do ustawy nie zastosowany, znieść takowy, przeciw winnym wytoczyć dochodzenie i surowo ich ukarać.

Wydział pow. w Krakowie przemawia za administracyjnem zarządzaniem, aby z końcem każdego miesiąca lub kwartału Zwierzchności gminne przedkładały c. k. Starostwu wykazy, ile, kto i kiedy i jakie szkody popełnił na obszarze dworskim, a dalej, czy, kiedy i jak Zwierzchność gminna sprawę załatwiła lub dla czego nie.

Wydział pow. w Wadowicach wreszcie żąda również większej kontroli nad Zwierzchnościami gminnymi ze strony politycznych władz powiatowych, a dla ułatwienia tej kontroli nałożenia obowiązku z jednej strony na Zwierzchność gminną, aby przedkładała periodycznie politycznej władzy powiatowej rejestra karne i rachunki z grzywien za przestępstwa polowe wpływających, z drugiej strony na zaprzysięgłego strażnika polowego, aby prowadził księgę czynności, w którejby każde doniesienie o przestępstwie polowem było zapisaniem i podpisem naczelnika gminy i pieczęcią gminną stwierdzonem, i któraby była przedkładana politycznej władzy powiatowej wraz z rejestrem karnym.

W projektach ustawodawczych najwięcej się zbliżają do wniosku Wydziału pow. Sanockiego, Wydziału pow. w Łańcucie, Skalacie i Tarnowie. Wydziały te proponują takie zmiany obecnej ustawy:

Wydział pow. w Łańcucie, aby w razie, jeżeliby oględziny i oszacowanie szkody pomimo domagań się poszkodowanego nie nastąpiło w 48 godzinach od czasu zanotowania szkody, do spełnienia tej czynności za zgłoszeniem się strony, czy to obszaru dworskiego, czy gminy, obowiązana była polityczna władza powiatowa;

Wydział pow. w Skalacie, aby po bezskutecznym od chwili zgłoszenia szkody u Zwierzchności gminnej upływie dni 8, naczelnik gminy tracił prawo rozstrzygania sprawy, a polityczna władza powiatowa obowiązana była w pierwszej instancyi sprawę załatwić, zasądając równocześnie naczelnika gminy na koszt komisyjne;

Wydział pow. w Tarnowie, aby poszkodowanemu obszarowi dworskiemu przysługiwało prawo alternatywy: albo zażądać orzeczenia Zwierzchności gminnej, lub udać się wprost do politycznej władzy powiatowej.

Dalsze projekta są następujące:

Wydział powiat. w Śniatynie żąda zaprowadzenia takich obostrzeń ustawodawczych i administracyjnych, które dadzą rękojmię, że ustawa w terażniejszym jej brzmieniu całkowicie zostanie wykonaną;

Wydział pow. w Rohatynie proponuje ustanowić, że naczelnik gminy obowiązany jest do trzech dni szkodę wyrządzoną przez powołanych do tego detaksatorów zbadać i oszacować, a gdyby tego w terminie nie wykonał, ma być przez c. k. Starostwo do wypełnienia włożonych obowiązków zmuszonym ;

Wydział pow. w Mielcu proponuje dodać do §. 49 ustawy postanowienie, że naczelnik gminy ulegnie grzywnie od 5 do 50 zł. a. w., jeżeli najdalej do dni 3 od zawiadomienia o szkodzie, nie będzie przeprowadzoną istotą czynu lub przeprowadzone oszacowanie szkody ;

Wydział pow. w Białe proponuje ustanowić, że naczelnik gminy obowiązany jest przeprowadzić urzędowanie we 24 godzin po otrzymaniu skargi lub uwiadomienia ze strony Przełożenia obszaru dworskiego, i że detaksatorowie, którzyby szacować mieli na obszarach dworskich, mają być obierani ze współudziałem obszaru dworskiego lub mianowani przez polityczną władzę powiatową za porozumieniem się z dotyczącą Zwierzchnością gminną i obszarem dworskim.

Wydział pow. w Rzeszowie przemawia za ustanowieniem odrębnego organu, któryby sprawy ochrony własności polowej specjalnie miał przydzielone ; nakoniec

Wydział pow. we Lwowie proponuje :

a) ustanowienie do wydawania orzeczeń w sprawach przestępstw polowych pewnego rodzaju sądów polubownych stałych w ten sposób składanych na period n. p. trzyletni, aby Rada gminna mianowała jednego sędziego, właściciela obszaru dworskiego drugiego, a ci dwaj dobierali sobie trzeciego jako superarbitra ; w razie zaś, gdyby ci dwaj nie mogli się zgodzić na wybór osobistości dobrowolnie, aby c. k. Starostwo mianowało z urzędu trzeciego członka gminnego sądu polubownego dla szkód polowych ;

b) polepszenie wynagrodzenia gminnych strażników polowych ; ażeby zaś nie obciążać opodatkowanych na cel powyższy, zarazem taką zmianę §. 57 ustawy, aby kary pieniężne wpływające za przestępstwa polowe, mogły być obracane na fundusz do wynagrodzenia straży polowej.

Podając powyższy wynik badań swych do wiadomości Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy ma zaszczyt oświadczyć ze swej strony, że

1. uznając argumenta przywiedzione przez komitet c. k. gal. Towarzystwa gospod. i mniejszość Wydziałów pow. w przeważnej części za trafne, nie zgadza się na zaprojektowaną przez Wydział pow. w Sanku zmianę §. 38 ustawy polowej ;

2. uważałby w danych stosunkach za pożądane wprowadzenie do przepisów ustawy polowej pewnych obostrzeń w celu zapewnienia należytego wykonania tych przepisów, jednak wstrzymuje się od stawiania jakichkolwiek wniosków z powodu, że odpowiednia reforma ustawy gminnej, będąca w skutek uchwały Wys. Sejmu z dnia 25. Stycznia b. r. również przedmiotem badań Wydziału krajowego, uchyliliby wszelką potrzebę obostrzenia przepisów ustawy polowej.

Uchwała w sprawie zalesienia wydmisk i nieużytków.

Na posiedzeniu z dnia 20. Stycznia b. r. uchwalił Wysoki Sejm co następuje:

„I. Sejm wyznacza na pokrycie kosztów zadrzewienia wydmisk i nieużytków:

1. w okręgu roboczym Niskim na r. 1887. dodatkowo 550 zł. w. a., a na dalsze sześć lat po 700 zł.

2. w okręgu roboczym Tarnobrzeskim na lat cztery począwszy od r. 1887. po 650 zł. w. a.

3. w okręgu roboczym Jarosławsko-Cieszanowskim na lata 1887. i 1888. dodatkowo po 300 zł. w. a., a na dalsze dwa lata po 450 zł. w. a.

4. w okręgu roboczym Jaworowsko-Mościskim, na r. 1888., 1889. i 1890. dodatkowo po 170 zł. w. a.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wypłacenia kwot powyższych pod warunkiem, że właściciele gruntów, które mają być zadrzewione, dostarczą bezpłatnie robociznę potrzebną do przeprowadzenia projektowanej melioracji, niemniej grunt pod szkółki i materiał do ogrodzenia szkółek, zaś c. k. Rząd utrzymywać będzie po jednym nadzorczy leśnym w każdym okręgu roboczym, jako kierownika robót wykonywanych, a nadto przyzna Wydziałowi krajowemu prawo ingerencyi co do zużycia dotacyj wyznaczonych uchwałą niniejszą z funduszu krajowego.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do uwolnienia gminy Ulanów od obowiązku bezpłatnego dostarczania robocizny do zalesień, które będą wykonane w tejże gminie r. 1887., i wyznacza na pokrycie kosztów tej robocizny 400 zł. w. a.

IV. Na pokrycie wydatków spowodowanych wyznaczeniem powyższych dotacyj otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu na r. 1887, kredyt do wysokości 1.900 zł. w. a.“

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy przede wszystkim c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 11. Lutego b. r. L. W. kr. 7.332 z prośbą, aby wyjednało u c. k. Ministerstwa rolnictwa odpowiednie dotacje na utrzymywanie nadzorców leśnych dla tych okręgów roboczych, które takich dotacyj jeszcze nie miały zapewnionych, a mianowicie okręgów roboczych Niskiego i Tarnobrzeskiego. Równocześnie zaś udzielił Wydział krajowy też samą uchwałą Wydziałom powiatowym w Nisku i Tarnobrzegu, tudzież Zwierzchności gminy w Ulanowie.

Otrzymawszy dalej od c. k. Namiestnictwa program robót około zalesienia wydm na r. 1887., Wydział krajowy, ażeby przez wyczekiwanie decyzji c. k. Rządu w sprawie dotacyi na utrzymywanie nadzorców leśnych, rozpoczęcia robót nie narazić na zwłokę, zaasygnował rozporządzeniami z dnia 18. Lutego b. r. L. W. kr. 8.260 i z dnia 3. Kwietnia b. r. L. W. kr. 16.716 Wydziałom powiatowym w Jarosławiu, Nisku, Mościskach, Jaworowie i Tarnobrzegu tak zasiłki wyznaczone przywiedzioną wyżej uchwałą, jakoteż dotacje wstawione w budżet funduszu krajowego na r. 1887. (Rubr. XV. poz. 186) na zalesienie wydm piaszczystych.

Dodać wreszcie należy, że c. k. Rząd dopełnił warunku, od którego Wysoki Sejm w ustępie II. swej uchwały wypłatę zasiłków uczy

nił zawisłą, gdyż według odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 13. Kwietnia b. r. L. W. kr. 3.348 c. k. Ministerstwo rolnictwa oznajmiło, że jest skłonem przyznać z zastrzeżeniem uzyskania na to konstytucyjnego zezwolenia:

1. dotychczasowe subwencye na wynagrodzenie techników leśnych kierujących zalesieniem wydmysk w okręgu Jaworowsko-Mościskim w kwocie 650 zł. w. a., a w okręgu Jarosławsko-Cieszanowskim w kwocie 700 zł. w. a., także na dalszy czas trwania tych robót w r. 1887. aż włącznie do r. 1890.;

2. subwencye na wynagrodzenie techników leśnych kierujących zalesieniem wydmysk w powiecie Niskim i Tarnobrzesckim po 1.800 zł. w. a. rocznie na czas od r. 1887. do 1890., a od r. 1890. do r. 1893. tylko dla technika w okręgu Niskim po 900. zł. w. a. rocznie.

Oprócz zasiłków wyznaczonych na zalesienie wydmysk przez Wysoki Sejm, udzielił Wydział krajowy na wniosek c. k. Starostwa w Krakowie rozporządzeniem z dnia 16. Marca b. r. L. W. kr. 12.322 z funduszu dyspozycyjnego ponowny zasiłek w kwocie 62 zł. w. a. na zalesienie wydym piaszczystych w Czernichowie i Czernichówku.

Uchwała w przedmiocie projektu założenia publicznych składów.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji gospodarstwa krajowego w przedmiocie projektu założenia publicznych składów, co następuje:

„Ponownie poleca się Wydziałowi krajowemu, by poczynił dalsze starania celem wprowadzenia jak najrychlej w życie publicznych składów z prawem wydawania listów składowych na podstawie rozporządzenia ministryalnego z dnia 19. Czerwca 1866. (Dz. u. p. N. 86.) a pod względem zasiłku lub gwarancji ze strony kraju, których potrzeba wynikiem z przedsięwziętych rokowań, przedłoży Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesji odpowiednie wnioski.“

„Poleca się powtórnie Wydziałowi krajowemu, aby tenże poczynił starania u Wysokiego c. k. Rządu, iżby przy przyszłym układzie z Bankiem austro-węgierskim zastrzeżone zostało prawo lombardowania warrantów publicznych składów zbożowych.“

W chwili kiedy Wysoki Sejm powziął powyższe uchwały, Izba posłów Rady państwa zajmowała się już sprawą odnowienia układu z Bankiem austro-węgierskim. W toku zaś obrad nad sprawą tą Izba uchwaliła na posiedzeniu z dnia 18. Marca r. b. następujące rezolucye:

„1. Die k. k. Regierung wird aufgefordert einen Gesetzentwurf zur Regelung der Lagerhäuser, beruhend auf dem Zweischeinsystem der Lagerscheine und der wechselrechtlichen Verpflichtung der Indossanten, dann einen Gesetzentwurf betreffend die Regelung sowie die Kosten — und gebührenfreie Vornahme der freiwilligen Feilbietungen in öffentlichen Lagerhäusern baldmöglichst zur verfassungsmässigen Behandlung vorzulegen.“

2. Die k. k. Regierung wird aufgefordert, nach vollzogener Reform des Lagerhausgesetzes im Einvernehmen mit der k. ung. Regierung eine dahingehende Änderung der Statuten der öster. ungar. Bank mit der Letzteren zu vereinbaren und zur verfassungsmässigen Genehmigung vorzulegen, dass die genannte Bank unter Berücksichtigung ihrer Stellung als Zettelbankinstitut in die Lage versetzt werde, die Belehnung oder Escomptirung der Warrants in den Kreis ihrer Geschäfte einzubeziehen.“

Odnosnie do sprawy poruczonej w rezolucyi ad 2) złożył był J. E. p. Minister skarbu już na posiedzeniu subkomitetu komisji Izby posłów dla spraw ugody z bankiem austro-węgierskim następujące oświadczenie:

„Die österreichisch-ungarische Bank ist bereit, auf Grund einer vorzunehmenden Ergänzung des Statuts, welcher natürlich die Generalversammlung vorerst zustimmen müsste, die Escomptirung von Warrants in den Kreis ihrer Geschäfte einzubeziehen“.

Wreszcie oświadczył J. E. P. Minister Skarbu na posiedzeniu Izby posłów Rady państwa z dnia 11. Marca r. b. w ciągu rozprawy jeneralnej nad projektem ugody z Bankiem austro-węgierskim odnośnie do rezolucyi ad 1) co następuje:

„Ich kann versichern, dass man diese Angelegenheit gewiss nicht ad calendas graecas verschieben wird, sondern dass die Arbeit im vollen Zuge ist; ein Theil des Gesetzeswurfes, der von einem anderen Ministerium ausgearbeitet wurde, ist schon im Finanzministerium und der zweite Theil wird bald nachfolgen. Ich glaube, es wird keine lange Zeit bis dahin verfließen, wo wir dem Hohen Hause diesen Gesetzentwurf zur Beschlussfassung werden vorlegen können“.

W tym stanie rzeczy nie było powodu do ponownego upomnienia się u c. k. Rządu o załatwienie sprawy lombardowania warrantów w Banku austro-węgierskim po myśli uchwał Wysokiego Sejmu.

Natomiast postanowił Wydział krajowy w celu wykonania pierwszego z przywiedzionych wyżej poleceń Wysokiego Sejmu zwołać ankietę, w której skład wchodziłoby delegaci miasta Lwowa. W skutek tego wystosował pismem z d. 3. Czerwca r. b. L. 5.082. odpowiednie zaproszenie do Pana Prezydenta miasta Lwowa, na które jednak do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał odpowiedzi.

W tym samym celu usiłował nadto Wydział krajowy porozumieć się na podstawie dawniej już rozpoczętych rokowań z Dyrekcją Towarzystwa wzajemnego kredytu w Krakowie i Dyrekcją ta. jak Wydział krajowy miał już zaszczyt nadmienić w sprawozdaniu swem z dnia 4. Stycznia r. b. L. 76.811/1886., zaproponowała była utworzenie dla przedsiębiorstwa domów składowych osobnego stowarzyszenia, któreby się opierało o Towarzystwo wzajemnego kredytu i któremu kraj swoim kosztem postanowione lub nabyte składy zbożowe na podstawie odpowiedniej umowy oddał do użytku.

Podstawę więc powyższego projektu stanowi dostarczenie przez kraj kapitału potrzebnego na założenie domu składowego. Jakkolwiek zaś uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 26. Stycznia 1886. zdawała się wykluczać intencję postawienia składów zbożowych kosztem kraju, to przecież Wydział krajowy dla wszechstronniejszego zbadania sprawy wezwał Dyrekcję Towarzystwa wzajemnego kredytu pismem z dnia 10. Grudnia 1886. L. 72.493, aby oznaczyła koszta postawienia lub nabycia składów zbożowych o rozmiarach odpowiednich tudzież podała warunki, pod któremi projektowane osobne stowarzyszenie prowadzenia przedsiębiorstwa podjąć się mogło.

Odpowiadając na wezwanie powyższe Dyrekcyja wspomniana pismem z dnia 10. Stycznia r. b. L. 121 wyraziła zdanie, że dom składowy należy utworzyć przedewszystkiem w Krakowie, a zarazem proponowała, aby na ten cel zakupić z funduszu krajowego magazyny od Banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu. Co się zaś tyczy warunków prowadzenia przedsiębiorstwa, to Dyrekcyja poprzestała na wzmiance, że „stowarzyszenie publicznych magazynów oparte na własnych statutach samo jako Towarzystwo przedsiębiorstwo to prowadziłyby, a gdyby stowarzyszeni przyjęli podobny sposób administracji, jaki ma Towarzystwo wzajemnego kredytu t. j. oddając zarząd Dyrekcyi Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń, to w takim razie mogłoby to Towarzystwo podobnie jako Towarzystwo wzajemnego kredytu pewien procent od dochodu na zarząd ofiarować.

Po zapadnięciu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 22. Stycznia r. b., która podobnie jak uchwała z roku poprzedniego liczy się tylko z ewentualną potrzebą zasiłku lub gwarancyi ze strony kraju, uważać należało za stwierdzone wspomniane już wyżej przypuszczenie, że Wysoki Sejm nie sprzyja myśli użycia funduszu krajowego na postawienie składów publicznych lub na zakupienie magazynów na cel powyższy. Z tego powodu Wydział krajowy nie mógł brać w kombinację zaprojektowanego przez Dyrekcyję Towarzystwa wzajemnego kredytu zakupna magazynów od Banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu jako podstawy do ufundowania interesu domu składowego w Krakowie, o czem też zawiadomił Dyrekcyję pismem z dnia 3. Czerwca r. b. L. 1.743, wzywając ją zarazem, by wzięła pod rozwagę, czyby nie dało się utworzyć w Krakowie przedsiębiorstwa składów publicznych opartego na zasiłku z funduszu krajowego lub gwarancyi ze strony kraju. W skutek wezwania powyższego Dyrekcyja Towarzystwa wzajemnego kredytu doniosła, że uważa za pożądane zwołanie ankiety w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa składów publicznych i gotowa w zwołaniu tej ankiety wziąć inicjatywę. Wydział krajowy zaś zgodził się na projekt dyrekcyi pismem z dnia 12. Sierpnia r. b. L. 35.150, mianując równocześnie delegatem swym do ankiety członka Wydziału krajowego pana Dra Józefa Wereszczyńskiego.

Uchwała w sprawie układu handlowo-cłowego z Rumunią

Na posiedzeniu z dnia 10. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu naglącego wniosku p. Abrahamowicza i towarzyszy co następuje:

Sejm wzywa c. k. Rząd, by przy zawarciu układu handlowo-cłowego z Rumunią zabezpieczył produkcję rolniczą w krajach austro-węgierskich przed konkurencją Rumunii i w szczególności:

a) by rozporządzenie ministeryjne dotyczące zarządzeń środków weterynarsko-policyjnych z dnia 12. Kwietnia 1880. wydane na mocy ustawy państwowej z dnia 29. Lutego 1880. §§. 7. i 40. utrzymane było w swej mocy,

b) by układ handlowy z Rumunią nie zapewnił jej bezpośrednio lub pośrednio ani wolności cłowej dla zboża i innych płodów rolniczych, ani też cel niższych na te płody od cel, jakie ogólna austro-węgierska taryfa cłowa zawiera obecnie lub w przyszłości zawierać będzie“.

Po zapadnięciu uchwały powyższej rokowania o zawarciu układu handlowo-cłowego między Monarchią austro-węgierską a królestwem

Rumuńskiem, zostały jak wiadomo przerwane i dotąd na nowo ich nie podjęto, wskutek czego Wydział krajowy nie upominał się u c. k. Rządu o decyzję w sprawie powyższej.

Uchwała w sprawie kontroli nad drobiazgową sprzedażą soli.

Uzupełniając wiadomość podaną w przeszłorocznym sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego (str. 49.) nadmieniam Wydział krajowy, że wskutek kilkakrotnie przezeń ponawianych zapytań z dnia 4. Października 1886. L. 58.196, z dnia 11. Lutego r. b. L. 6.197 i z dnia 18. Lipca r. b. L. 37.134 c. k. Prezydium Namiestnictwa oznajmiło odezwą z dnia 16. Września r. b. L. 9.516, że c. k. Ministerstwo skarbu nie powzięło jeszcze decyzji w sprawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 9. Września 1884., tyczącej się jednostajnego uregulowania cen soli w każdej okolicy kraju.

Uchwała w sprawie petycji gminnej miasta Kałusza w przedmiocie wolnego poboru surowicy.

Na posiedzeniu z dnia 11. Stycznia r. b. uchwalili Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji gospodarstwa krajowego o petycji gminy miasta Kałusza w przedmiocie wolnego poboru surowicy, co następuje:

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskim odstępuje c. k. Namiestnictwu prośbę gminy miasta Kałusza o przyznanie jej mieszkańcom wolnego poboru surowicy dla bydła do łaskawego uwzględnienia. W sprawie powyższej udzieliło c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 3. Kwietnia r. b. L. 3.245 Wydziałowi krajowemu odpis sprawozdania c. k. krajowej Dyrekcji skarbu, według którego rzeczona Dyrekcya nie uwzględniła prośby gminy miasta Kałusza z powodu, że miasta z zasady wykluczone są od wolnego poboru surowicy, że dalej podobne prośby gminy miasta Kałusza kilkakrotnie już przez c. k. Ministerstwo skarbu załatwione zostały odmownie, że wreszcie według ponownego zbadania stosunków nie zachodzą przepisane wymogi, zwłaszcza, że mieszkańcy miasta Kałusza nie trudnią się wyłącznie ani też przeważnie chowem bydła, lecz przemysłem i handlem.

Uchwała w sprawie poboru surowicy z salin Wielickich w celu uregulowania sprawy wydawania ropy solnej dla inwentarza żywego.

Na posiedzeniu z dnia 11. Stycznia r. b. uchwalili Wys. Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji gospodarstwa krajowego o petycjach Wydziałów powiatowych w Wieliczce, Myślenicach i Krakowie w przedmiocie pobierania przez ludność wiejską dla inwentarza żywego surowicy ze salin Wielickich co następuje:

1. Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. ks. Krakowskim odstępuje prośby Wydziałów powiatowych w Wieliczce, Myślenicach i Krakowie, o zezwolenie dalszego pobierania surowicy z salin wielickich przez ludność rolniczą c. k. Namiestnictwu do uwzględnienia;

2. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w obec powszechnie uznanej konieczności użycia soli przy normalnem żywieniu bydła, sprawę wydawania ropy solnej na te cele w ten sposób uregulował, aby dowolność tłumaczenia odnośnych zarządzeń c. k. Ministerstwa skarbu przez c. k. organa wykonawcze nie była możliwą i aby certyfikaty poświadczające potrzebę słonej ropy i ilości takowej wydawały c. k. Starostwa.

W sprawie uchwał powyższych wystosował Wydział krajowy odezwą z dnia 15. Kwietnia r. b. L. 17.553 do c. k. Prezydium Namiestnictwa zapytanie, co c. k. Rząd postanowił wskutek rzezonych uchwał.

W odpowiedzi na zapytanie powyższe udzieliło c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 9. Maja r. b. L. 4.519 Wydziałowi krajowemu odpis sprawozdania c. k. kraj. Dyrekcyi skarbu, według którego przedłożono uchwałę c. k. Ministerstwu skarbu do powzięcia decyzji. Po ponownem zaś zapytaniu odezwą z dnia 9. Lipca b. r. L. 35.130 oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 13. Września b. r. L. 9.543, że c. k. Ministerstwo skarbu w sprawie powyższej nie powzięło jeszcze żadnej decyzji.

Uchwała w sprawie petycji gminy Uhrynowa starego o wyjednanie przyzwolenia na użytkowanie surowicy dla bydła ze źródeł w Nowicy.

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia r. b. przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu petycję gminy Uhrynowa starego w powiecie Kałuskim, o wyjednanie przyzwolenia na użytkowanie surowicy dla bydła ze źródeł Nowicy.

Petycję tę odstąpił Wydział krajowy odezwą z dnia 11. Lutego r. b. L. 6.303 c. k. Dyrekcyi skarbu z prośbą, aby takową o ile możliwości uwzględniła, a równocześnie zawiadomił o tem Zwierzchność gminy Uhrynów stary. O decyzji zaś c. k. Dyrekcyi skarbu w sprawie powyższej nie otrzymał Wydział krajowy żadnej wiadomości.

Uchwała w sprawie urządzenia stawków demonstracyjnych i stypendyów dla kandydatów na nauczycieli rybactwa.

Na posiedzeniu z dnia 19. Stycznia b. r. uchwalił Wys. Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji gospodarstwa krajowego, o wniosku posła Langiego o petycji Towarzystwa rybackiego i o petycji Towarzystwa roln. krakowskiego co następuje:

„1. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w roku bieżącym kazał urządzić stawki demonstracyjne dla nauki rybactwa potrzebne w Dublanach i Czernichowie. Na ten cel przeznaczają Sejm z funduszków roku bieżącego dla kraj. szkoły roln. w Dublanach 400 zł. a. w., dla kraj. szkoły roln. w Czernichowie 300 zł. a. w.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby udzielił odpowiednie stypendya dwom kandydatom na nauczycieli rybactwa stawowego i przeznaczają na ten cel 1.300 zł. a. w. z funduszków krajowych bieżącego roku“.

W celu wykonania uchwały ad 1) wystosował Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 3. Lutego r. b. L. 5.073 zapytanie do p. Alexandra Gostkowskiego, jako znawcy, w jakiej ilości, w jakich rozmiarach i w jaki sposób urządzićby należało stawki demonstracyjne w Dublanach i Czernichowie, aby uzyskać nieodzowne objekty demonstracyjne dla nauki teoretycznej o rybactwie stawowem. Otrzymałszy zaś sprawozdanie p. Gostkowskiego, polecił rozporządzeniem z dnia 8. Kwietnia r. b. L. 13.962 inżynierom biura melioracyjnego pp. Andrzejowi Kędziorowi i Janowi Blauthowi wypracowanie szczegółowych planów i kosztorysów urządzenia zaprojektowanych stawków na podstawie wskazówek p. Gostkowskiego. W przedmiocie nadania stypendyów na naukę rybactwa stawowego w myśl uchwały ad 2) zasięgnął Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 3. Lutego r. b. L. 5.073 opinii p. Dra Maksymiliana Nowickiego, c. k. profesora Uniwersytetu.

Ułożywszy zaś na podstawie wskazówek udzielonych przez p. Dr. Nowickiego program studyów dla stypendystów, nadał Wydział kraj. na przedstawienie Kuratorji kraj. średniej szkoły roln. w Czernichowie, dekretem z dnia 8. Kwietnia r. b. L. 13.961 jedno stypendyum rybackie

w kwocie 750 zł. a. w. Mieczysławowi Piotrowskiemu, adjunktowi szkoły Czernichowskiej. Na drugie stypendyum zgłosił się p. Tadeusz Klet Rozwadowski, słuchacz wydziału inżynierii w c. k. szkole politechnicznej we Lwowie, któremu też Wydział krajowy po zasięgnięciu opinii p. Gostkowskiego, dekretem z dnia 26. Kwietnia r. b. L. 21.398 przyznał tytułem stypendyum kwotę 550 zł. a. w.

Uchwała w sprawie konwersyi pożyczki hipotecznej ciężącej na realności zajętej przez szkołę weterynaryi we Lwowie.

Na posiedzeniu z dnia 21. stycznia r. b. polecił Wys. Sejm przeprowadzenie konwersyi 5⁰/₀ pożyczki hipotecznej, zaciągniętej w galicyjskiej Kasie oszczędności, a ciężącej na realności zajętej przez szkołę weterynaryi we Lwowie l. 466⁴/₄ w sumie 16.000 zł. a. w. przez zaciągnięcie 4¹/₂⁰/₀ pożyczki na hipotekę odnośnej majątności.

W celu wykonania powyższej uchwały zawiązał Wydział krajowy pismem z dnia 8. Kwietnia r. b. L. 17.035 rokowania z Dyrekcją Banku krajowego o przeprowadzenie konwersyi pożyczki ciężącej na realności, którą zajmuje c. k. szkoła weterynaryi, a rokowania te do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania postąpiły już o tyle, że załatwienie sprawy jest bliskiem.

Uchwała w sprawie potycyi Zarządu gł. Towarzystwa Kółek rolniczych o subwencyę.

Na posiedzeniu z dnia 20. Stycznia r. b. uchwalił Wys. Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji gospodarstwa krajowego o petycyi Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych co następuje:

1. „Towarzystwu Kółek rolniczych wyznacza się na rok 1887. subwencyę z funduszów krajowych w kwocie 1.500 zł. a. w. do dyspozycyi Zarządu głównego.“

2. „Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby tenże ponowił starania u Wys. Rządu o udzielenie znaczniejszych kwot subwencyjnych na ustanowienie stałych lustratorów gospodarstw włościańskich, pod kierownictwem Zarządu Towarzystwa Kółek rolniczych.“

O uchwale ad 1) zawiadomił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 3. Lutego b. r. L. 5.078 Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych, asygnując mu równocześnie połowę przyznanej subwencyi.

Co się tyczy uchwały ad 2) to Wydział krajowy podając taką odezwą z dnia 3. Lutego r. b. L. 5.078 do wiadomości c. k. Namiestnictwa, upominał się ponownie o subwencyę państwową na wędrownych nauczycieli rolnictwa jako tych, którym przypadnie zadanie lustrowania gospodarstw włościańskich.

O rezultacie tylekrotnie ponawianych usiłowań uzyskania subwencyi państwowej na wędrownych nauczycieli rolnictwa, może Wydział krajowy podać do wiadomości Wys. Sejmu na razie tylko tyle, że 1) przy wymiarze subwencyj państwowych na cele kultury krajowej na rok 1887. wnioski Wydziału krajowego w tej sprawie nie znalazły uwzględnienia; 2) przywiedziona wyżej uchwała Wys. Sejmu została według odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 21. Czerwca b. r. L. 37.267 przedłożoną c. k. Ministerstwu rolnictwa w skutek upomnienia się Wydziału krajowego o decyzję, c. k. Namiestnictwo oznajmiło dalszą odezwą z dnia 1. Września r. b. L. 53.106, że postanowienie c. k. Ministerstwa rolnictwa w sprawie powyższej jeszcze nie nadeszło.

Uchwała w sprawie petycyi Komitetu wystawy krajowej rolniczo-przemysłowej w Krakowie o subwencyę.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia b. r. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu petycyi Komitetu wystawy rolniczo-przemysłowej i maszyn pomocniczych dla rolnictwa i przemysłu oraz wystawy sztuki polskiej w Krakowie w r. 1887. o subwencyę co następuje:

1. „Komitetowi wystawy krajowej wyznacza się subwencyę w kwocie 11.000 zł. w. a., z których 1.000 zł. na urządzenie rybackiego oddziału wystawy; subwencyę tę Wydział krajowy w miarę potrzeby częściowo wypłaci.“

2. „Suma ta ma być zwróconą w całości lub w części, o ile by zyski z wystawy przewyższały wydatki.“

O uchwałach powyższych zawiadomił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 15. Lutego b. r. L. 8.250 Komitet wystawy krajowej, Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego i Zarząd Towarzystwa rybackiego.

Gdy zaś Komitet wystawy przedłożył preliminarz wystawy, Wydział krajowy zaasygnował rozporządzeniem z dnia 16. Maja b. r. L. 25.602 na poczet przyznanej subwencyi kwotę 8.000 zł. w. a.

Nadmienić jeszcze należy, że na zaproszenie Komitetu wystawy, Wydział krajowy już dekretem z dnia 23. Listopada 1886. L. 65.514 zamianował był delegatami swymi w Komitecie wystawy członków Wydziału krajowego panów Dra Franciszka Hoszarda i Dra Józefa Wereszczyńskiego.

Zasiłki na dział naftowy krajowej rolniczo - przemysłowej wystawy w Krakowie.

Przychylając się do prośby Wydziału krajowego Towarzystwa naftowego i uwzględniając ciężkie przesilenie, jakie ten przemysł z powodu znacznego spadku cen i nierzetelnej konkurencyi zagranicznej przechodził, udzielił Wydział krajowy na cele wystawy w Krakowie subwencyę Wydziałowi Towarzystwa naftowego w kwocie 500 zł. w. a. z pozycyi 182 rubryka XV. funduszu krajowego, a nadto bezprocentową pożyczkę w kwocie 3.500 zł. w. a. Wielmożnemu L. Zieleniewskiemu i Spółce, zobowiązując zarząd tej fabryki do takiego urządzenia wystawy przyrządów wiertniczych kanadyjskiego systemu, wyrobionych w Krakowie, któreby przedstawiało wszystkie większe i mniejsze narzędzia, potrzebne do ustawienia i normalnego popędu wiertniczego rygu i to tak ukłasyfikowane, aby przemysłowcy się przekonali, że z równą jak u fabryk zagranicznych pewnością mogą rachować na dobre a zawsze jednostajne wykonanie zamówień.

Uchwała w sprawie petycyi Wydziału galicyjskiego Towarzystwa leśnego o subwencyę na wydawnictwo czasopisma „Sylwan“.

Na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia 1887. przyznał Wysoki Sejm w załatwieniu petycyi Wydziału galicyjskiego Towarzystwa leśnego na wydawnictwo czasopisma „Sylwan“ jednorazową subwencyę w kwocie 100 zł.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 15. Lutego b. r. L. 7.005 Zarząd galicyjskiego Towarzystwa leśnego, asygnując mu równocześnie przyznaną subwencyę.

Uchwała w sprawie petycyi Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego o subwencyę na wydawnictwo „Tygodnika rolniczego“.

Na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia b. r. uchwalił Wysoki Sejm co następuje:

„Nad petycyą krakowskiego Towarzystwa rolniczego o subwencyę na wydawnictwo Tygodnika rolniczego, przechodzi Sejm do porządku dziennego z tej uwagi, iż zdaniem Sejmu Towarzystwo rolnicze kra-

kowskie, pobierając z funduszków krajowych stały roczny zasiłek w kwocie 3.000 zł., powinno mieć dostateczny fundusz do wydawania Tygodnika rolniczego, dalej z uwagi, iż galicyjskie Towarzystwo gospodarskie, zasiłane subwencją w tej samej wysokości, wydaje pismo poświęcone interesom rolników i subwencji na ten specjalny cel z funduszków krajowych nie otrzymuje“.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego rozporządzeniem z dnia 11. Lutego b. r. L. 7.375.

Petycja lwowskiego Stowarzyszenia „Gwiada“ o zasiłek.

W załatwieniu petycji lwowskiego stowarzyszenia „Gwiada“ Wysoki Sejm w rozprawie nad rubryką XVII. preliminarza funduszków krajowych na rok 1887. uchwalił na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1887. jednorazowy zasiłek dla powyższego Stowarzyszenia w kwocie 200 zł.

Rozporządzeniem z dnia 15. Lutego 1887. L. 8.249 Wydział krajowy zawiadomił Wydział Stowarzyszenia o tej uchwale i wyasygnował przyznany zasiłek.

Petycja Stowarzyszenia rękodzielników „Gwiada“ w Tarnowie o zapomogę.

W rozprawie nad rubryką XVII. preliminarza funduszków krajowych na r. 1887. uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1887. dla Stowarzyszenia rękodzielników „Gwiada“ w Tarnowie L. s. 389 jednorazowo 100 zł.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy zawiadomił Wydział Stowarzyszenia reskryptem z dnia 15. Lutego 1887. L. 8.248 i wyasygnował zarazem przyznaną zapomogę.

Uchwała w sprawie petycji rygorystów weterynaryi Michała Serwackiego i Dawida Thūra o zapomogi.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję rygorystów weterynaryi panów Michała Serwackiego, który ukończył c. k. szkołę weterynaryi we Lwowie i Dawida Thūra, który ukończył c. k. wojskowy instytut weterynarski we Wiedniu, o zapomogi na pokrycie taksy egzaminowej. W wykonaniu uchwały powyższej udzielił Wydział krajowy dekretem z dnia 15. Lutego b. r. L. 7.995 obydwom petentom po 57 zł. w. a. z funduszu dyspozycyjnego.

Uchwała w sprawie petycji ks. Emiliana Sieniewicza o zapomogę.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1887. uchwalił Wysoki Sejm przejść do porządku dziennego nad petycją księdza Emiliana Sieniewicza o zapomogę na wzorową pasiekę.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy petenta rozporządzeniem z dnia 15. Lutego 1887. L. 8.241.

Później jednak w skutek ponownej prośby księdza Sieniewicza udzielił mu Wydział krajowy dla poparcia usiłowań jego w pszczelnictwie rozporządzeniem z dnia 26. Kwietnia 1887. L. 22.056 subwencją w kwocie 200 zł. w. a. z funduszu dyspozycyjnego.

Uchwała w sprawie petycji Towarzystwa ogrodniczego we Lwowie o udzielenie stałej subwencji dla szkoły ogrodniczej.

Na posiedzeniu z dnia 14. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycję Towarzystwa ogrodniczego we Lwowie o udzielenie stałej subwencji dla szkoły ogrodniczej tegoż Towarzystwa.

W skutek uchwały powyższej poruczył Wydział krajowy członkom swym panom Teofilowi Bereźnickiemu i Dr. Józefowi Were-

szczyńskiemu tudzież zastępcy Członka Wydziału krajowego panu Dr. Alojzemu Rybickiemu zbadanie stanu i działalności Towarzystwa ogrodniczego we Lwowie. Na podstawie zaś ustnego sprawozdania rzeczonych delegatów uznał Wydział krajowy, że wynik badań przemawia za uwzględnieniem prośby Towarzystwa o stałą subwencyę na szkołę ogrodniczą przez Towarzystwo utrzymywaną.

Uchwała w sprawie petycji Wydziału Towarzystwa weterynarzy austriackich o subwencyę.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia b. r. uchwalili Wysoki Sejm przejść do porządku dziennego nad petycją Wydziału Towarzystwa weterynarzy austriackich o subwencyę.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy petenta rozporządzeniem z dnia 15. Lutego b. r. L. W. kr. 8.242.

Uchwała w sprawie petycji Towarzystwa Bratniej pomocy dla ubogich słuchaczy c. k. Akademii rolniczej w Wiedniu o zapomogę.

Na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia b. r. uchwalili Wysoki Sejm przejść do porządku dziennego nad petycją Towarzystwa Bratniej Pomocy dla ubogich słuchaczy c. k. Akademii rolniczej w Wiedniu o zapomogę.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy Zarząd Towarzystwa Bratniej Pomocy rozporządzeniem z dnia 11. Lutego b. r. L. W. kr. 7.373.

Uchwała w sprawie petycji weterynarza p. Jakóba Atlasa o zapomogę.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia b. r. uchwalili Wysoki Sejm przejść do porządku dziennego nad petycją weterynarza p. Jakóba Atlasa o zapomogę.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy petenta rozporządzeniem z dnia 15. Lutego b. r. L. W. kr. 8.243.

Uchwała w sprawie petycji Katarzyny Karycz o zapomogę.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia b. r. uchwalili Wysoki Sejm przejść do porządku dziennego nad petycją Katarzyny Karycz o zapomogę na pokrycie straty poniesionej w skutek zrycia pola kartofli i łąki przez dziki.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy petentkę rozporządzeniem z dnia 15. Lutego b. r. L. W. kr. 8.244.

Petycja Xawerego Brückmana właściciela koncesyonowanego biura informacyjno-reklamacyjnego we Lwowie o subwencyę.

W rozprawie nad Rubr. XVII. preliminarza funduszów krajowych na r. 1887. uchwalili Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1887. jak następuje: „Nad petycją Xawerego Brückmana, właściciela koncesyonowanego biura informacyjno-reklamacyjnego we Lwowie o subwencyę, przychodzi Sejm do porządku dziennego“.

O tej uchwale zawiadomiono petenta tutejszym reskryptem z dnia 15. Lutego b. r. L. W. kr. 8.245.

Petycja Antoniny Szczerbickiej, wdowy po stolarzu, o zapomogę.

W rozprawie nad Rubr. XVII. preliminarza funduszów krajowych na r. 1887 uchwalili Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1887. jak następuje: „Nad petycją Antoniny Szczerbickiej, wdowy po stolarzu, o zapomogę, przechodzi Sejm do porządku dziennego“.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy zawiadomił petentkę reskryptem z dnia 1. Marca 1887. L. W. kr. 8.247.

Petycja komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego w sprawie opustu podatkowego przy szkodach wyrządzonych przez niezmiarę.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia b. r. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu niezalatwioną petycyę Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego w sprawie opustu podatkowego przy szkodach wyrządzonych przez niezmiarę.

O treści petycji powyższej zawiadomił Wydział krajowy odezwą z dnia 22. Lutego b. r. L. W. kr. 7.523 c. k. Prezydium Namiest-

nictwa dołączając prośbę o wiadomość, czy są widoki, że ci właściciele gruntów w Galicyi, którym niezmiarka w r. 1886. wyrządziła szkody w płodach rolniczych, uzyskają odpowiedni opust podatku gruntowego. W odpowiedzi na tę odezwę udzieliło c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 18. Lipca b. r. L. W. kr. 5.926 odpis sprawozdania c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu, według którego operat tyczący się sprawy opustów podatkowych za szkody zrządzone w r. 1886. przez niezmiarkę w zachodnich powiatach Galicyi przedłożony został relacją z dnia 14. Maja b. r. L. W. kr. 34.102 c. k. Ministerstwu skarbu, które jednak nie powzięło jeszcze decyzji.

Petycja gmin Uhelna i Dzieduszyce wielkie o wyjednanie wolnego poboru surowicy dla bydła.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia b. r. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu niezadowolone petycye gmin Uhelna i Dzieduszyce wielkie, w powiecie Stryjskim, o wyjednanie wolnego poboru surowicy w Lisowicach i Turzy wielkiej.

Petycye te odstąpił Wydział krajowy odezwą z dnia 11. Lutego b. r. L. W. kr. 7.172 c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu z prośbą, aby takowe o ile możliwości uwzględniła, a równocześnie zawiadomił o tem Zwierzchności gmin w Uhelnie i Dzieduszycach wielkich. O decyzji zaś c. k. Dyrekcyi skarbu w sprawie powyższej nie otrzymał Wydział krajowy żadnej wiadomości.

Petycja Agnieszki Buflę, nauczycielki robót kobiecych z dziedziny przemysłu artystycznego przy seminarium żeńskim w Krakowie, o zapomogę na dalsze utrzymanie tego kursu.

Uchwałą z dnia 14. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycye Agnieszki Buflę, nauczycielki robót kobiecych z dziedziny przemysłu artystycznego przy seminarium żeńskim w Krakowie, o zapomogę na dalsze utrzymanie tego kursu.

Petycye tę Wydział krajowy pismem z dnia 25. Marca 1887. L. W. kr. 76.444 przesłał Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, odwołując się do jej uchwały z dnia 16. Czerwca 1885. L. W. kr. 72. Wedle tej uchwały uznała wówczas Komisya dotychczasowy kierunek powyższych kursów za nieracjonalny i niepraktyczny i postanowiła zmniejszyć na r. 1886. subwencye dla tych kursów z kwoty 600 zł. na kwotę 300 zł., a wypłatę jej uczynić zależną od przedłożenia nowego, racjonalnego planu nauki robót kobiecych z dziedziny przemysłu artystycznego, zastosowanych do potrzeb i przeznaczenia zawodowego uczennic seminarium nauczycielskiego.

Nadto uchwaliła Komisya wysłać w jesieni 1885. swego delegata celem przekonania się na miejscu o kierunku kursów i zmianach, jakie miały być wprowadzone.

O tej uchwale Komisji Wydział krajowy zawiadomił Dyrekcyę rzeczzonego seminarium odezwą z dnia 19. Czerwca 1885. L. W. kr. 30.579 z wezwaniem, ażeby przedłożyła szczegółowo opracowany plan naukowy. Wezwaniu temu uczyniła Dyrekcyja wedle możliwości zadość; sprawozdanie jej z dnia 26. Maja 1886. L. W. kr. 105 Wydział krajowy pismem z dnia 31. Maja 1886. L. W. kr. 27.121 odstąpił Komisji do załatwienia.

Ponieważ Komisya nie przedłożyła dotąd Wydziałowi krajowemu żadnych wniosków w tym przedmiocie, ani też niewiadomy mu był wynik dochodzeń wspomnianego wyżej delegata, a Dyrekcyja seminarium

w sprawozdaniach swych z dnia 29. Grudnia 1886. L. W. kr. 248 i z dnia 10. Lutego b. r. L. W. kr. 35 nagliła o wyasygnowanie subwencji za r. 1886., tudzież o ostateczne załatwienie sprawy co do dalszego subwencyonowania kursów, przeto Wydział krajowy udzielił komisji przytoczone sprawozdania celem jak najrychlejszego przedłożenia wniosków, wyczerpujących sprawę w obu poruszonych kierunkach.

Zgodnie z wnioskami Komisji krajowej, zawartemi w jej sprawozdaniu z dnia 19. Lipca 1887. L. W. kr. 106, Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 22. Lipca 1887. L. W. kr. 38.041 udzielił dla wymienionych kursów subwencyę za r. 1886. w kwocie 300 zł., lecz zarazem oznajmił Dyrekeyi, że postanowił zaniechać dalszego subwencyonowania tych kursów.

Petycyja Sabiny Teodorowiczówny o zasiłek na zakupno maszyn do wyrobu sztucznych kwiatów.

Uchwałą z dnia 24. Stycznia 1887. Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia wszystkie petycyje, w Izbie niezałatwione, a między temi także petycyę Sabiny Teodorowiczówny o zasiłek na zakupno maszyn do wyrobu sztucznych kwiatów.

W załatwieniu tej petycyi Wydział krajowy na wniosek Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego udzielił petentce rozporządzeniem z dnia 22. Lutego 1887. L. W. kr. 325 jednorazowy zasiłek w kwocie 200 zł.

Petycyja Teofli Zielińskiej o udzielenie subwencji dla szkoły sztucznych kwiatów.

Uchwałą z dnia 14. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę Teofli Zielińskiej o udzielenie subwencji dla szkoły sztucznych kwiatów. Petycyę tę Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 1. Marca 1887. L. W. kr. 5.855 udzielił komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego do objawienia zdania.

Rozporządzeniem z dnia 10. Sierpnia 1887. L. W. kr. 41.010 Wydział krajowy na wniosek Komisji krajowej z dnia 7. Sierpnia 1887. L. W. kr. 64 ofiarował petentce trzyprocentową pożyczkę ze stałego funduszu przemysłowego w kwocie 500 zł., spłacalną w 20 kwartalnych ratach, którą następnie Bank krajowy wypłacił na weksel z podpisem solidarnym Antoniego Zielińskiego urzędnika fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka, i za złożeniem deklaracyi kuratoryi tej fundacyi, że zobowiązuje się z pensyi Zielińskiego składać w Banku krajowym co kwartał po 28 zł. na zabezpieczenie pożyczki.

Petycyja Towarzystwa politechnicznego we Lwowie o fundusze dla Muzeum przemysłowego we Lwowie na nagrody konkursowe za wykonanie projektów z dziedziny przemysłu.

Uchwałą z dnia 22. Stycznia 1887. Wysoki Sejm odstąpił Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę Towarzystwa politechnicznego we Lwowie o fundusze dla Muzeum przemysłowego we Lwowie na nagrody konkursowe za wykonanie projektów z dziedziny przemysłu.

Po zasięgnięciu zdania Zarządu powyższego Muzeum i na jego prośbę Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 27. Maja 1887. L. W. kr. 17.039 przyznał mu jednorazową subwencyę na nagrody konkursowe dla rzemieślników w kwocie 500 zł.; co do prośby zaś o wyznaczenie stałej subwencji na cel wymieniony, tudzież o wyznaczenie funduszków na utworzenie zbiorów wzorowych przedmiotów, modeli narzędzi pomocniczych i warsztatów przy specjalnych szkołach przemysłowych i fachowych na prowincyi, odstąpił sprawę Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego celem przedłożenia odpowiednich wniosków.

Wniosków tych do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania Wydział nie otrzymał.

Petycja gmin powiatu Drohobyckiego o zarządzenie, aby tytoń skrętkowy na wagę sprzedawano.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia wszystkie niezadowolone petycje. W myśl tej uchwały Wydział krajowy otrzymał także petycję gmin powiatu Drohobyckiego o zarządzenie, aby tytoń skrętkowy na wagę sprzedawano. Petycję tę Wydział krajowy odezwą z dnia 25. Marca 1887. L. 7.539 przesłał Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu we Lwowie z prośbą, ażeby Świetne Prezydyum raczyło wziąć pod rozwagę sprawę w petycji przedstawioną i zawiadomiło Wydział krajowy o swem postanowieniu.

Na ponowną odezwę z dnia 29. Lipca 1887. L. 31.203 odpowiedziała krajowa Dyrekcyja skarbu we Lwowie odezwą z dnia 1. Sierpnia 1887. L. 57.864 jak następuje :

„Załatwiając szacowną odezwę z dnia 29. Lipca b. r. L. 31.203 w sprawie petycji, przesłanej szacownem pismem z dnia 25. Marca r. b. L. 7.539, w której gminy powiatu Drohobyckiego proszą o zarządzenie, aby tytoń skrętkowy sprzedawano na wagę, krajowa Dyrekcyja skarbu przy zwrocie rzeczonyj petycji ma zaszczyt oznajmić, co następuje: W czasie od Października 1886. do Maja 1887. wniosły gminy podpisane na załączonej petycji, a względnie skardze, razem z innemi jeszcze gminami powiatu Drohobyckiego do krajowej Dyrekcyi skarbu, do Wydziału powiatowego w Drohobyczu, do Sejmu krajowego, wreszcie do Wys. c. k. Ministerstwa skarbu podobne petycje, względnie zażalenia, jakoby trafikanci tego powiatu oszukiwali konsumentów przy sprzedaży skrętki w ten sposób, iż zamiast sprzedawać te skrętki wedle taryfy na wagę w ilościach po 100 gramów za 13 ct., sprzedają pojedyncze pręty bez wagi po 4 ct., i prosiły o prowadzenie sprzedaży takich skrętek tylko na wagę, lecz w mniejszych ilościach jak po 100 gramów. Wskutek tych zażaleń przeprowadzono ścisłe dochodzenie. Przy protokolarnem przesłuchaniu naczelników gminnych, podpisanych na tych zażaleniach, a między nimi także podpisanych na załączonej petycji, zeznali wszyscy, że im o nadużyciach trafikantów nic nie wiadomo, że żadnych skarg konsumentów w tym względzie nie było, i że jakiś sekwestrator Władysław Zyblikiewicz z Drohobycza wyłudzał od nich podpisy i pieczęcie, przedstawiając im, że rozchodzi się tylko o podpisanie petycji o zniżenie cen fabrykatów tytoniowych. Niektórzy zaś naczelnicy gmin oświadczyli stanowczo, że żadnej skargi lub petycji nie podpisali, i że podpisy ich i pieczęcie są fałszywe. W takim składzie rzeczy przedstawiają się wszystkie podania, rzekomo od gmin Drohobyckiego powiatu pochodzące, a odnoszące się do sprzedaży tytoniu w skrętkach, jako bezprzedmiotowe, i nie mogą z tego powodu służyć za podstawę do żadnych zarządzeń, zwłaszcza że skrętki zawsze sprzedawane były podług wagi, a to w ilościach po 100 gramów za 13 centów, a Wys. c. k. Ministerstwo skarbu zezwoliło z własnej inicjatywy reskryptem z dnia 15. Kwietnia 1887. L. 5.235 na sprzedaż skrętków w ilościach po 50 gramów za połowę ceny, ustanowionej w taryfie za 100 gramów takiego tytoniu. C. k. jeneralna Dyrekcyja zarządu monopolu tytoniowego oświadczyła, że fabrykacya pojedynczych skrętek

i prętów jednakowej wagi jest niemożliwa. W tej mierze toczą się zresztą z innego powodu dalsze rokowania z jeneralną Dyrekcją zarządu monopolu tytoniowego, dążące ku temu, aby o ile możliwości ułatwić biedniejszym konsumentom nabywanie tego gatunku tytoniu w mniejszych ilościach“.

O tej odpowiedzi zawiadomiono proszące gminy reskryptem z 30. Sierpnia 1887. L. 42.061.

Petycja Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie w sprawie uregulowania stosunków pocztowych w Krakowie i Podgórzu.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia wszystkie petycye w Izbie nie załatwione, a między nimi także petycyę Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie w sprawie uregulowania stosunków pocztowych w Krakowie i Podgórzu.

Petycyę tę Wydział krajowy odezwą z dnia 25. Marca 1887. L. 7.538 przesłał Prezydyum c. k. Dyrekcji poczt i telegrafów we Lwowie z prośbą o zarządzenie dochodzeń i odpowiednie załatwienie sprawy, w petycyi przedstawionej.

Odezwą z dnia 1. Kwietnia 1887. L. 9.912 oznajmiła wymieniona Dyrekcya, że niedogodności przy wykonywaniu służby pocztowej w Krakowie, na które się tamtejsza Izba handlowa i przemysłowa co najmniej w przesadny sposób użala, po części już usunięte zostały przez zaprowadzenie możliwych uproszczeń w manipulacji pocztowej, a powinny zupełnie ustać, skoro pomnożona ilość listowych, na jaką c. k. Ministerstwo zezwoliło, służbę rozpocznie i w nią się wprawi, a co niebawem nastąpi, zwłaszcza że nowi listonosze (po upływie przepisane terminu konkursowego) właśnie dziś mianowani zostali. Co się zaś tyczy przekształcenia Urzędu pocztowego w Podgórzu na Urząd erarialny, to c. k. Ministerstwo handlu dotychczas do tutejszego wniosku w tej sprawie się nie przychyliło i dotacyi na taki Urząd do preliminarza na rok 1887. nie wciągnęło. C. k. Dyrekcya zapewniła nadto, że nie omieszka tej sprawy powtórnie poruszyć przy składaniu preliminarza na rok 1888.

Reskryptem z 28. Kwietnia r. b. L. 17.328 Wydział krajowy podał to do wiadomości krakowskiej Izby handlowo-przemysłowej.

Petycja Ludwika Erazma Veltzego, kierownika koncesyonowanej prywatnej szkoły handlowej w Tarnopolu, o udzielenie stałej subwencji na utrzymanie tej szkoły.

Uchwałą z dnia 14. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę Ludwika Erazma Veltzego, kierownika koncesyonowanej prywatnej szkoły handlowej w Tarnopolu, o udzielenie stałej subwencji na utrzymanie tej szkoły. Petycyę tę Wydział krajowy reskryptem z 1. Marca 1887. L. 5.856 zwrócił petentowi z oznajmieniem, że Wysoki Sejm nie uchwalił żadnej subwencji dla jego prywatnej szkoły handlowej.

Petycja tymczasowej Kuratoryi kursu handlowego w Stanisławowie o subwencyę.

Uchwałą z dnia 14. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę tymczasowej Kuratoryi kursu handlowego w Stanisławowie o subwencyę. — Petycyę tę Wydział krajowy reskryptem z d. 1. Marca 1887. L. 5.336 zwrócił proszącej kuratoryi z oznajmieniem, że Wysoki Sejm nie uchwalił żadnej subwencji dla kursu handlowego w Stanisławowie.

Petycja Kazimierza Wolniewicza, właściciela fabryki mydła w Gorlicach, o subwencję zwrotną w kwocie 4.000 zł.

Uchwałą z dnia 14. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycję Kazimierza Wolniewicza, właściciela fabryki mydła w Gorlicach, o subwencję zwrotną w kwocie 4.000 zł. Petycję tę Wydział krajowy reskryptem z dnia 1. Marca 1887. L. 6.306 zwrócił patentowi z oznajmieniem, że Wysoki Sejm jej nie załatwił.

Petycja gminy Lisowice o odpisanie zaległości podatkowych i udzielenie zaliczki na zasiewy wiosenne.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu między innymi, w Izbie niezadowolonymi petycjami, także petycję gminy Lisowice, o odpisanie zaległości podatkowych i udzielenie zaliczki na zasiewy wiosenne. Reskryptem z dnia 15. Lutego 1887. L. 7.998 Wydział krajowy zwrócił Zwierzchności gminnej w Lisowicach tę petycję z oznajmieniem, że Wysoki Sejm jej nie załatwił.

Petycja Teofili Kriegshaber, właścicielki zakładu robót kobiecych ozdobnych, o udzielenie subwencji w kwocie 500 zł. na rozszerzenie zakładu.

Uchwałą z dnia 14. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycję Teofili Kriegshaber, właścicielki zakładu robót kobiecych ozdobnych, o udzielenie subwencji w kwocie 500 zł. na rozszerzenie zakładu. Po wysłuchaniu zdania Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego i na jej wniosek Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 14. Października 1887. L. 51.003 nie uwzględnił powyższej petycji.

Petycja Spółki handlu skór w Sanoku w likwidacji, o darowanie części wierzytelności funduszu krajowego w kwocie 1.000 zł. i prolongowanie spłaty reszty bez procentu po dzień 1. Stycznia 1888.

Uchwałą z dnia 14. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycję Spółki handlu skór w Sanoku w likwidacji o darowanie części wierzytelności funduszu krajowego w kwocie 1.000 zł. i prolongowanie spłaty reszty bez procentu po dzień 1. Stycznia 1888.

W załatwieniu tej petycji Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 4. Marca 1887. L. 6.305 nie uwzględnił zawartej w niej prośby między innymi z powodu, że Towarzystwo pomimo upomnień tutejszych nie uiściło żadnej należności na poczet pożyczki z funduszu krajowego, nie wykazało nawet tem samem usiłowań o dopełnienie zobowiązań przyjętych, nie zasługuje więc na uwzględnienie.

Petycja Stowarzyszenia rękodzielniczego „Gwiazda Przemyska“, o subwencję na budowę własnego domu.

Uchwałą z dnia 14. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycję Stowarzyszenia rękodzielniczego „Gwiazda Przemyska“ o subwencję na budowę własnego domu. Petycję tę Wydział krajowy reskryptem z dnia 1. Marca 1887. L. 6.304 udzielił Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego do objawienia zdania.

Na wniosek komisji Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 10. Sierpnia 1887. L. 41.014 załatwił powyższą petycję odmownie. Jakkolwiek bowiem pożyteczne dążności stowarzyszeń czeladzi rzemieślniczej, istniejących w naszym kraju pod nazwą „Gwiazda“, zasługują niewątpliwie na życzliwe poparcie, to jednak nie dałoby się usprawiedliwić udzielanie z funduszy, przeznaczonych na bezpośrednie popieranie zakładów przemysłowych, zasiłków na budowę domów, mających służyć do zebrań towarzyskich członków „Gwiazdy“.

Petycja Antoniego Rybaczka, kierownika szkoły

Na posiedzeniu dnia 19. Stycznia 1887. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

w Mikulińcach, o subwencyę na zakupienia warsztatu stolarskiego i narzędzi do nauki robót ręcznych.

Odsyła się do Wydziału krajowego petycyę L. S. 783 Antoniego Rybaczyka, kierownika szkoły w Mikulińcach, o subwencyę na zakupienie warsztatu stolarskiego i narzędzi do nauki robót ręcznych.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy reskrytem z dnia 1. Marca 1887. L. 7.184 zawiadomił Komisję krajową dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego przy dołączeniu rzeczonyj petycyi, celem powzięcia uchwały i przedłożenia Wydziałowi krajowemu odpowiedniego wniosku.

Na wniosek Komisji krajowej z dnia 7. Sierpnia 1887. L. 348 Wydział krajowy załatwił tę petycyę odmownie i zawiadomił o tem petyenta reskrytem z dnia 10. Sierpnia 1887. L. 41.015.

Petycyą Jana Jarzyny, jubilera we Lwowie, o pomoc z funduszków krajowych na rozszerzenie przedsiębiorstwa.

Uchwałą z dnia 14. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę Jana Jarzyny, jubilera we Lwowie, o pomoc z funduszków krajowych na rozszerzenie przedsiębiorstwa.

Po wysłuchaniu Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 10. Sierpnia 1887. L. 41.005 załatwił powyższą petycyę odmownie.

Petycyą pierwszej galicyjskiej związkowej pracowni robotników szewskich „Równość“ we Lwowie o subwencyę lub bezprocentową pożyczkę.

Uchwałą z dnia 22. Stycznia 1887. Wysoki Sejm odstąpił Wydziałowi krajowemu petycyę pierwszej galicyjskiej związkowej pracowni robotników szewskich „Równość“ we Lwowie o subwencyę lub bezprocentową pożyczkę, do załatwienia w Rubryce XVI. pozycyi 240 i 241 budżetu funduszu krajowego na rok 1887.

Po wysłuchaniu Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 12. Sierpnia 1887. L. 41.410 odmówił prośbie w petycyi przedłożonej.

Petycyą Franciszka Kwaśniewskiego, jubilera z Krakowa, o bezprocentową pożyczkę w kwocie 5.000 zł.

Uchwałą z dnia 22. Stycznia 1887. Wysoki Sejm odstąpił Wydziałowi krajowemu petycyę Franciszka Kwaśniewskiego, jubilera z Krakowa, o bezprocentową pożyczkę w kwocie 5.000 zł. do załatwienia w rubryce XVI. pozycyi 240 i 241 budżetu funduszków krajowych na rok 1887.

Po wysłuchaniu Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 10. Sierpnia 1887. L. 41.006 załatwił powyższą petycyę odmownie.

Petycyą gminy Falkenberg o odpisanie zaległości w kwocie 102 zł. 2 ct. pochodzących z pożyczki krajowej z roku 1873.

Uchwałą z dnia 20. Grudnia 1886. Wysoki Sejm odstąpił Wydziałowi krajowemu petycyę gminy Falkenberg, zawierającą między innymi prośbę o odpisanie zaległości w kwocie 102 zł. 2 ent., pochodzących z pożyczki krajowej z roku 1873.

Rozporządzeniem z dnia 11. Lutego 1887. L. 4.436 Wydział krajowy nie uwzględnił tej prośby.

Petycyą Wydziału Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych we Lwowie w sprawie organizacyi szkół przemysłowych w kraju.

Uchwałą z dnia 24. Stycznia b. r. Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innymi w Izbie niezadowolonymi petycyami także petycyę Wydziału Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych we Lwowie w sprawie organizacyi szkół przemysłowych w kraju.

Tę petycyę Wydział krajowy reskrytem z dnia 1. Marca 1887. L. 7.531 udzielił Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego do wiadomości i zużytkowania.

Petycja gminy Mostki z Malinówką o założenie warsztatu tkackiego przy tamtejszej szkole.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia wszystkie niezalatwione petycje.

W myśl tej uchwały Wydział krajowy otrzymał petycję gminy Mostki z Malinówką o założenie warsztatu tkackiego przy tamtejszej szkole.

Petycję tę oraz podanie gminy Mostki z Malinówką z dnia 17. Lutego b. r. L. 45 Wydział krajowy reskryptem z dnia 4. Marca 1887. L. 7.524 udzielił lwowskiemu Wydziałowi powiatowemu do zbadania i sprawozdania, które jednak do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie nadeszło.

Petycja miejscowej Rady szkolnej w Doleczy wielkiej o stypendyum dla Zygmunta Ziobronia na naukę w szkole kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce strumiłowej.

Uchwałą z dnia 22. Stycznia 1887. Wysoki Sejm odstąpił Wydziałowi krajowemu względnie Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego petycję miejscowej Rady szkolnej w Doleczy wielkiej o stypendyum dla Zygmunta Ziobronia na naukę w szkole kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce strumiłowej do załatwienia w Rubryce XVI. pozycyi 237 budżetu funduszu krajowego na rok 1887.

Pismem z dnia 4. Marca 1887. L. 7.997 Wydział krajowy przesłał tę petycję Komisji krajowej, jednak do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał od Komisji wniosku w tej sprawie.

Petycja Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych we Lwowie o połączenie miejskiej szkoły dla przemysłu artystycznego z c. k. wyższą szkołą przemysłową w Krakowie.

Na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia b. r. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia wszystkie niezalatwione petycje. W myśl tej uchwały otrzymał Wydział krajowy petycję Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych we Lwowie o połączenie miejskiej szkoły dla przemysłu artystycznego z c. k. wyższą szkołą przemysłową w Krakowie. Petycję powyższą Wydział krajowy reskryptem z dnia 1. marca 1887. L. 7.532 przesłał Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego do powzięcia uchwały i przedłożenia Wydziałowi krajowemu odpowiednich wniosków.

Do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania Wydział krajowy nie otrzymał od komisji odpowiedzi w powyższej sprawie.

Sprawa wydawnictwa dziełka „Poradnik dla obsługi i nadzoru kotłów parowych“.

Pan Dr. Roman Wawnikiewicz, profesor krajowej wyższej szkoły rolniczej i kierownik kursu gorzelniczego w Dublinach przedłożył Wydziałowi krajowemu propozycję pana J. N. Frankego, c. k. profesora politechniki, napisania i wydania dziełka „Poradnik dla obsługi i nadzoru kotłów parowych“, pod warunkiem, że fundusz krajowy pokryje koszt wydawnictwa obliczone na mniej więcej 600 zł. w. a.

Propozycję powyższą przyjął Wydział krajowy w zasadzie rozporządzeniem z dnia 18. Maja 1886. L. 26.403. Gdy zaś pan J. N. Franke pracę swą przedłożył, zaasygnował Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 15. Lutego 1887. L. 72.996/1886. honorarium autorskie w kwocie 200 zł. w. a., niemniej zaliczkę na koszt wydawnictwa, zastrzegając przytem własność pierwszego wydania dziełka dla funduszu krajowego. Dziełko wydane zostało w 1.000 egzemplarzy, a koszt wydawnictwa, pokryte z funduszu dyspozycyjnego, wyniosły wraz z honorarium autorskiem 600 zł. w. a. Przeważną część nakładu oddano w komisję księgarską Gubrynowicza i Schmidta, przyczem oznaczono cenę księgarską dziełka na 80 ct. za egzemplarz zbroszowany, a 90 ct. za kartonowy.

Sprawa produkcji spirytusu z buraków.

W roku 1885. powziął Wydział krajowy wiadomość, że panu Włodzimierzowi Lisowskiemu, dzierżawcy dóbr Jurkowa, powiodło się po długoletnich próbach wynaleźć znakomitą metodę wyrabiania spirytusu z buraków. Przypisując wynalazkowi temu wielką doniosłość dla krajowego rolnictwa i przemysłu gorzelnianego, porucił Wydział krajowy w tymże roku zbadanie wynalazku panom Dr. Romanowi Wawnikiewiczowi, profesorowi krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach, Piotrowi Monasterskiemu, adjunktowi tejże szkoły, i gorzelnikowi Alojzemu Wdówece.

Na razie jednak badania nie mogły być z potrzebną ścisłością przeprowadzone, ponieważ delegaci Wydziału krajowego przybyli na miejsce krótko przed zamknięciem kampanii gorzelniczej. Z tego powodu Wydział krajowy na zaproszenie p. Lisowskiego rozporządzeniem z dnia 23. Listopada 1886. L. 68.366 powtórnie wydelegował pana Dr. Wawnikiewicza do Jurkowa. Gdy zaś następnie pan Lisowski wniósł prośbę o znaczniejszą pożyczkę na uzupełnienie urządzenia swej gorzelnii i na kapitał obrotowy potrzebny do prowadzenia przedsiębiorstwa, postanowił Wydział krajowy zwołać ankietę, któraby na podstawie opinii technicznej pana Dr. Wawnikiewicza zbadała, czy i o ile prośba wspomniana zasługuje na uwzględnienie. Do ankiety tej zaprosił Wydział krajowy pismem z dnia 8. Kwietnia 1887. L. 18.449 panów Stanisława Polanowskiego, Hipolita Bochdana, Jana Gnoińskiego, Dr. Piotra Grossa, Stanisława Homolacza i Dr. Romana Wawnikiewicza. Jednak panowie Gnoiński i Polanowski nie mogli wziąć udziału w czynnościach ankiety. Reszta zaś członków ankiety, odbywszy posiedzenie w dniu 12. Maja 1887. przedłożyła Wydziałowi krajowemu sprawozdanie, w którym orzekła, że

1. „Fabrykacja spirytusu z buraków metodą p. Lisowskiego może być w okolicach kraju dla produkcji buraków odpowiednich korzystną, a pod względem rolniczym doniosłego znaczenia i może skutecznie z produkcją spirytusu z ziemniaków konkurować.

2. Wynalazek p. Lisowskiego zasługiwałby w interesie kraju na silne poparcie, ale tylko wtedy, gdyby przywilej służył przynajmniej czasowo tylko Galicyi“.

Mimo tej dla wynalazku pana Lisowskiego pochlebnej opinii Wydział krajowy zmuszony był odmówić panu Lisowskiemu żądanej pożyczki, ponieważ nie rozporządzał funduszem, któregooby na cel powyższy mógłby użyć.

Sprawa wydawnictwa rozpraw pp. Dr. Maksymiliana Nowickiego „o niezmiarce“ i Dr. J. Rostafińskiego o „chwastach“.

Na wniosek komisji fizyograficznej c. k. Akademii umiejętności w Krakowie postanowił Wydział krajowy, po zasięgnięciu w tej sprawie opinii Komitetu obudwóch Towarzystw gospodarskich, zakupić z funduszu dyspozycyjnego 3.000 egzemplarzy odbitki rozpraw pp. profesorów Dra M. Nowickiego „o niezmiarce“ i Dra J. Rostafińskiego „o chwastach“ i zawiadomił komisję fizyograficzną o tem postanowieniu rozporządzeniem z dnia 1. Grudnia 1886. L. 65.806. Odbitek tych jednak Wydział krajowy dotąd nie otrzymał.

Sprawa projektu założenia krajowego Towarzystwa ochrony własności ziemskiej.

Na prośbę Komitetu c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego wezwał Wydział krajowy okólnikiem z dnia 1. Lipca 1886. L. 25.380 wszystkie Wydziały powiatowe, żeby dołożyły najusilniejszych

starań w celu przysporzenia zaprojektowanemu przez rzeczony Komitet krajowemu Towarzystwu ochrony własności ziemskiej jak największej liczby uczestników i jak najznaczniejszych funduszów.

Sprawa Komitetu doradczego dla spraw chowu koni w Galicyi

Na wezwanie c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 4. Maja r. b. L. 4.417 przedstawił Wydział krajowy odezwą z dnia 10. Maja r. b. L. 23.806, w myśl §. 1. postanowień o zakresie działania Komitetu doradczego dla spraw chowu koni w Galicyi, na członków tegoż Komitetu na nowe sześciolate pp. Alberta hr. Cetnera, Zygmunta Augustynowicza i Augusta Gorajskiego.

Sprawa wykonywania ustawy o tępieniu kianianki i ostów.

Na wniosek Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego udał się Wydział krajowy odezwą z dnia 20. Maja r. b. L. 24.661 do c. k. Namiestnictwa z prośbą, ażeby swoim organom podwładnym zaleciło pilne czuwanie, aby przepisy ustawy z dnia 17. Lutego 1885. o tępieniu kianianki i ostów były ściśle przestrzegane. Prośba powyższa odniosła skutek pożądaný, gdyż c. k. Namiestnictwo dało rozporządzeniem z dnia 26. Maja r. b. L. 31.040 c. k. Starostom odpowiedni nakaz.

Sprawa wydzierżawienia gruntu wydzielonego z gruntów c. k. Szkoły weterynaryi dla kraj. śred. szkoły gosp. lasowego.

Dzierżawca gruntu, wydzielonego swego czasu z gruntów c. k. Szkoły weterynaryi dla krajowej średniej szkoły gospodarstwa lasowego, ogrodnik p. Zygmunt Niżałowski wniósł do Wydziału krajowego prośbę o zwolnienie z kontraktu. Ponieważ p. Niżałowski zalegał już z dwoma ratami czynszu dzierżawnego i nie było widoku, aby w przyszłości warunków kontraktu dotrzymał. przeto Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 3. Maja r. b. L. 21.528 uwzględnił prośbę, przyznając równocześnie panu Niżałowskiemu tytułem zwrotu wkładów poczynionych w ciągu trwania dzierżawy kwotę 183 zł. w. a.

Odebrany grunt wydzierżawił następnie Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 17. Czerwca r. b. L. 12.447 Towarzystwu ogrodniczo-sadowniczemu we Lwowie na lat 20 za czynsz roczny wynoszący przez pierwsze 5 lat po 100 zł. w. a., przez dalsze 5 lat po 150 zł. w. a.; a przez ostatnie 10 lat po 200 zł. w. a.

Sprawa stypendyów dla uczniów, którzy ukończyli wyższą szkołę rolniczą w Dublanach, na wykształcenie się na nauczycieli średnich szkół rolniczych.

Z funduszu przeznaczonego przez Wysoki Sejm na stypendya dla uczniów, którzy ukończyli wyższą szkołę rolniczą w Dublanach, na wykształcenie się na nauczycieli średnich szkół rolniczych, otrzymali pp. Jan Feliks Sikorski i Dr. Stefan Jentys stypendya o rocznych 800 zł. w. a. przez drugi rok studyów, poczem posłano obudwóch na posady do kraj. wyż. szkoły roln. w Dublanach. Następnie nadał Wydział krajowy dekretem z dnia 13. Lipca 1886, L. 37.867 także same stypendyum p. Drowi Michałowi Kociubie, byłemu asystentowi kraj. wyższej szkoły rolniczej w Dublanach. P. Dr. Jentysowi udzielono nadto na wniosek Dyrekcyi szkół Dublańskich dekretem z dnia 5. Listopada 1886. L. 63.696 nadzwyczajny zasiłek z funduszu dyspozycyjnego w kwocie 200 zł. w. a. na pokrycie kosztów promocyi doktorskiej.

Stypendyum dla ucznia c. k. wojsk. Instytutu weterynarskiego w Wiedniu.

Wstawione w budżet funduszu krajowego na rok bieżący stypendyum dla jednego ucznia weterynaryi o rocznych 260 zł. w. a., pozostawił Wydział krajowy na wniosek Dyrekcyi c. k. wojsk. Instytutu wet. we Wiedniu, dekretem z dnia 28. Września 1886. L. 56.885 dotychczasowemu stypendyście p. Grzegorzowi Bogdanowi, który następnie w bieżącym roku studia ukończył.

- Stypendya górnicze. Z funduszu przeznaczanego przez Wysoki Sejm na kształcenie się górników w zawodach bardziej krajowi potrzebnych (poz. 191. Rubr. XV.) r. 1887. udzielano zasiłku tylko słuchaczom fachowych kursów akademii górniczej w Leoben, a przeważnie użyto je na stypendya dla uczniów praktycznej szkoły kanadyjskiego wiercenia w Ropiance. Szczegółowe użycie tego funduszu znajduje się w sprawozdaniu, które Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi w przedmiocie spraw górniczych.
- Sprawa subwencji rządowych na naukę rolnictwa i leśnictwa. C. k. Ministerstwo rolnictwa, załatwiając wnioski Wydziału krajowego z r. 1886. o subwencye państwowe na naukę rolnictwa i leśnictwa (por. przeszłoroczne sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego str. 49.), przyznało na r. 1887. tylko te same dotacje, co na rok poprzedni, nie uwzględniając żadnych wniosków o podwyższenie dotacyi lub o dotacje nowe.
- Z tego powodu Wydział krajowy w odezwie do c. k. Namiestnictwa z dnia 26. Kwietnia r. b. L. 18.833 przeszłoroczne swe żądanie ponowił, dodając jedynie prośbę o podwyższenie dotacyi państwowej na utrzymanie szkoły ogrodniczej w Tarnowie z 300 zł. na 1000 zł. w. a.
- Krajowe szkoły rolnicze w Dublanach i folwark Dublański. O czynnościach dotyczących krajowych szkół rolniczych w Dublanach i folwarku Dublańskiego, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.
- Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie i folwark Czernichowski tudzież szkoła ogrodnicza w Czernichowie. O czynnościach dotyczących krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie i folwarku Czernichowskiego, tudzież szkoły ogrodniczej Czernichowskiej, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.
- Krajowe niższe szkoły rolnicze w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach, tudzież sprawa utworzenia piątej niższej szkoły roln. i sprawa reaktywowania szkoły uprawy i wyprawy roślin włóknistych w Gródku. O czynnościach dotyczących krajowych niższych szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach, tudzież sprawy utworzenia piątej niższej szkoły roln. i sprawa reaktywowania szkoły uprawy i wyprawy roślin włóknistych w Gródku, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.
- Krajowa średnia szkoła gospodarstwa lasowego. O czynnościach dotyczących krajowej średniej szkoły gospodarstwa lasowego przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.
- Kurs gorzelnictwa w Dublanach. Siódmy kurs gorzelnictwa w Dublanach odbył się w czasie od 15. Kwietnia do 6. Lipca r. b. i to równie jak poprzednie, pod kierunkiem p. Dr. Wawnikiewicza, prof. kraj. wyż. szkoły rolniczej w Dublanach.
- Na kursie tym uczyli pp.:
1. Tomasz Rylski, profesor kraj. wyż. szkoły roln. w Dublanach (arytmetyka i geometrya).
 2. Piotr Monasterski, adjunkt kraj. wyż. szkoły roln. w Dublanach (fizyka i część gorzelnictwa, tudzież ćwiczenia w laboratorium).
 3. Dr. Roman Wawnikiewicz, profesor kraj. wyż. szkoły roln. w Dublanach (chemia i część ogólna gorzelnictwa, tudzież ćwiczenia w laboratorium).

4. Karol Rottersmann, gorzelnik (część gorzelnictwa).
5. J. N. Franke, profesor politechniki (o maszynach i kotłach).
6. Stanisław Prokopowicz, c. k. komisarz skarbowy (o opodatkowaniu).
7. Władysław Lubomeński, dyrektor kraj. szkoły roln. w Dublanach (rachunkowość).

Uczniów brało udział w kursie 29, z których 6 gorzelników, 4 z ukończonymi szkołami ludowymi lub niższymi klasami gimnazjum, a 19 uczniów wyższych zakładów naukowych, przeważnie wyż. szkoły roln. w Dublanach. Z uczniów tych, na wniosek kierownika kursu, 10 uzyskało obniżenie opłaty szkolnej na połowę, 19 uwolniono od tejże opłaty, a czterem udzielono zasiłki w kwotach 50 zł., 50 zł., 40 zł. i 35 zł. w. a.

Szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

Wskutek podań kuratorji szkoły ogrodniczej w Tarnowie i Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, poparł Wydział krajowy odezwą do c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 26. Września 1886. L. 38.075 wniesioną przez kuratoryę do c. k. Ministerstwa rolnictwa prośbę o podwyższenie subwencji państwowej dla szkoły rzeczoney z 300 zł. na 1.000 zł. w. a.

Na prośbę kuratorji szkoły udzielił dalej Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 8. Października 1886. L. 58.785 na utrzymanie szkoły w r. 1886. nadzwyczajny zasiłek w kwocie 200 zł. w. a. z funduszu dyspozycyjnego.

Wreszcie nadmienić wypada, że przy egzaminie uczniów szkoły ogrodniczej Tarnowskiej, który się odbył dnia 23. Marca r. b., był obecnym jako delegat Wydziału krajowego poseł na Sejm krajowy p. Józef Męciński.

Fundacya ś. p. Wincentego Łódzia Ponińskiego.

W bieżącym roku przypadły z dochodów fundacyi ś. p. Wincentego Łódzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych do rozdania cztery premie, mianowicie: pierwsza w kwocie 876 zł., druga w kwocie 730 zł., trzecia w kwocie 584 zł., czwarta w kwocie 438 zł. w. a.

Przy losowaniu odbytem w dniu 19. Lipca 1887. wyciągnęli i uzyskali:

I. premię w kwocie 876 zł. Jan Michajłow, czeladnik kowalski ze Stryja;

II. premię w kwocie 730 zł. Mieczysław Jakubowicz, towarzysz sztuki drukarskiej ze Lwowa;

III. premię w kwocie 584 zł. Jakób Kucybała, czeladnik szewski ze Lwowa;

IV. premię w kwocie 438 zł. Kasper Wacherlohn, czeladnik szewski ze Lwowa.

Fundacya wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej we Lwowie w roku 1877.

Stypendya po 300 zł. z fundacyi wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej we Lwowie w r. 1877. otrzymali na rok 1887. dekretem Wydziału krajowego z dnia 8. Września 1886. L. 48.278 Józef Górecki, ślusarz i Ferdynand Ząbecki, kowal.

Fundacya Franciszka
Steczkowskiego z Jasła.

Zmarły w Iwoniczu 9. Lipca 1873. Franciszek Steczkowski, towarzysz sztuki drukarskiej z Jasła, zapisał rozporządzeniem ostatniej woli gotówkę pozostałą w listach wekslowych i akcyach kolei żelaznej na stypendya dla zdolnych robotników, którzyby chcieli kształcić się w swoim rzemiośle za obrębem miasta Jasła. Zapis ten został już zrealizowany i wynosi w efektach 875 zł. 76 ct.

Gdy fundator w rozporządzeniu swej ostatniej woli nie postanowił co do zarządu fundacyi i rozdawnictwa stypendyów, przeto c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 7. Czerwca 1886. L. 35.628 odstąpiło te prawa Wydziałowi krajowemu. Odezwą z dnia 9. Lipca 1886. L. 32.876 Wydział krajowy oznajmił c. k. Namiestnictwu, że powyższe prawa przyjmuje, przesłał mu projekt listu fundacyjnego i upraszał o wydanie kapitału fundacyjnego. Odezwą z dnia 14. Września 1887. L. 45.915 Wydział krajowy przypomniał tę sprawę c. k. Namiestnictwu, jednak do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał odpowiedzi.

Fundacya stypendyjna
Stowarzyszenia oszczędności i kredytu urzędników i sług kolei Karola Ludwika we Lwowie.

Stowarzyszenie oszczędności i kredytu urzędników i sług kolei Karola Ludwika we Lwowie uchwaliło na ogólnem zgromadzeniu z 29. Marca 1885. przeznaczyć ze swego funduszu kwotę 1.008 zł. 20 ct. na utworzenie fundacyi z tem postanowieniem, że odsetki mają być użyte na stypendyum dla ucznia szkoły przemysłowej.

Zarząd stowarzyszenia zawiadomił Wydział krajowy o tej uchwale z zapytaniem, czyby Wydział krajowy nie przyjął zarządu utworzyć się mającej fundacyi. Reskryptem z dnia 31. Grudnia 1886. L. 71.418 Wydział krajowy oświadczył Zarządowi Stowarzyszenia gotowość przyjęcia zarządu fundacyi pod warunkiem, że Stowarzyszenie złoży do kasy krajowej zakładowy majątek fundacyi i zezna list fundacyjny wedle wypracowanego przez Wydział krajowy projektu. Po dopełnieniu tych warunków, Wydział krajowy odezwą z 12. Września 1887. L. 38.342 przedłożył c. k. Namiestnictwu sprawę wprowadzenia fundacyi w życie.

Sprawa legatu śp. Leonarda Wężyka.

Ś. p. Leonard Wężyk, właściciel dóbr Paszkówka i Łękawica, zmarły dnia 5. Stycznia 1876. przeznaczył kodycylem z daty Paszkówka z d. 2. Lutego 1867. 2.000 zł. dla szkoły rolniczej w Czernichowie — a w szczególności na opłacanie z dochodów kapitału nauczyciela leśnictwa przy tejże szkole, przyczem ustanowił, że legat powyższy a względnie procenta od takowego (5⁰/₀) mają płacić właściciele Łękawicy począwszy od 1. Lipca po śmierci pozostałej wdowy Ludwika z Żeleńskiej Wężykowej.

Zapis ten przyjęło w swoim czasie c. k. Towarzystwo rolnicze krakowskie jako ówczesny właściciel szkoły i postarało się o zaindebetowanie go na dobrach Łękawica. Gdy zaś ś. p. Ludwika Wężykowa zmarła dnia 25. Marca 1886., w skutek czego procenta od legatu stały się płatnemi z d. 1. Lipca 1886., oświadczyli właściciele dóbr Łękawica gotowość do spłacenia legatu. Przyjąwszy ofertę powyższą, otrzymał Wydział krajowy w Kwietniu b. r. tytułem kapitału, po potrąceniu spłaconej przez właścicieli Łękawicy należności rządowej w kwocie 200 zł. kwotę 1.800 zł., a tytułem zaległych procentów kwotę 76 zł. 75 ct., razem kwotę 1.876 zł. 75 ct.

Sprawa legatu śp. Józefa
Więzkowskiego.

Adwokat przysięgły p. Adolf Suligowski w Warszawie zawiadomił pismem z d. 11. Maja br. Dyrekcję kraj. śred. szkoły rolniczej w Czernichowie, że ś. p. Józef Więzkowski zapisał testamentem z d. 7. Lutego 1863. na szkołę rzeczoną 10.000 złp., oraz że legat może być odebrany za jego pośrednictwem.

W skutek doniesienia tego Wydział krajowy poczynił wszelkie kroki potrzebne do odebrania powyższego legatu.

Subwencya na cele kul-
tury krajowej.

Na cele kultury krajowej udzielił Wydział krajowy w peryodzie objętym niniejszem sprawozdaniem oprócz wyżej wymienionych subwencyj i zasiłków jeszcze następujących z funduszu dyspozycyjnego:

1. Rozporządzeniem z d. 10. Września 1886. L. 39.641, p. Maryanowi Barcie, naucz. pom. kraj. niższej szkoły roln. w Dublanach, na podstawie opinii dyrektora szkół Dublańskich p. Lubomęskiego 100 zł. tytułem pożyczki na wydawnictwo pracy pod tyt. „Katechizm rolniczy“.

2. Rozporządzeniem z d. 14. Września 1886. L. 51.388 250 zł. na dokończenie budowy budynku szkolnego dla szkoły ludowej w Czernichowie.

3. Rozporządzeniem z d. 15. Października 1886. L. 55.390 oddziałowi bocheńskiemu gal. Towarzystwa pszczelniczo - ogrodniczego na prośbę popartą przez Wydział Towarzystwa rolniczego okręgowego w Bochni 200 zł. na dalsze zakładanie szkółek drzew owocowych i opiekę nad szkółkami po wsiach.

4. Dekretem z d. 19. Października 1886. L. 61.963 p. Józefowi Ciastoniowi, chemikowi - technologowi, który ukończył kurs gorzelniany w Dublanach, dalsze 100 zł. na odbycie praktyki gorzelniczej.

5. Rozporządzeniem z d. 7. Stycznia br. L. 76.389/86. p. Henrykowi Strzeleckiemu, dyrektorowi szkoły leśnej 36 zł. 33 ct., na pokrycie kosztów wydawnictwa pracy „o rozpoznawaniu drewna drzew krajowych“.

6. Rozporządzeniem z d. 18. Lutego br. L. 8.900 Komitetowi c. k. gal. Towarzystwa gosp. 180 zł. na 3 stypendya dla uczniów szkoły chmielarskiej w Środopoleach.

7. Dekretem z d. 16. Marca br. L. 12.618 p. Leonowi Friedmanowi, słuchaczowi wydziału leśnego w c. k. Akademii rolniczej w Wiedniu, na wniosek c. k. galic. Towarzystwa gospod. 150 zł. tytułem stypendyum.

8. Rozporządzeniem z d. 18. Marca br. L. 13.291 p. Drowi Teofilowi Ciesielskiemu 400 zł. na częściowe pokrycie kosztów wydawnictwa czasopisma „Bartnik postępowy“.

9. Rozporządzeniem z d. 1. Kwietnia br. L. 16.902 Towarzystwu Bratniej pomocy uczniów kraj. wyż. szkoły roln. w Dublanach 100 zł. na urządzenie czytelnicy.

10. Rozporządzeniem z d. 15. Kwietnia br. L. 19.167 temuż Towarzystwu dalsze 100 zł. na zakupno dzieł dla biblioteki Towarzystwa.

11. Rozporządzeniem z d. 3. Maja br. L. 16.823 Zarządowi centralnemu gal. Towarzystwa pszczelniczo - ogrodniczego 200 zł. na rozsadzanie drzew owocowych w ogrodach włościańskich i na rozdawanie uli z przyborami, tudzież dziełek pszczelniczych i ogrodniczych.

12. Rozporządzeniem z d. 17. Czerwca br. L. 30.068 komitetowi c. k. Towarzystwa roln. krakowskiego 100 zł. na wysłanie delegatów celem zbadania systemu gospodarczego p. Władysława Korzybskiego w Rudniku.

13. Rozporządzeniem z d. 9. Lipca br. L. 32.455 Zarządowi kraj. Towarzystwa rybackiego 150 zł. na zakupno narybka łososia w węlgarni Doruli.

14. Rozporządzeniem z d. 19. Lipca br. L. 29.538 58 zł. na zakupno środków naukowych dla szkoły ludowej w Dublanach i na premie dla jej uczniów.

Zasiłki z funduszu dyspozycyjnego na cele przemysłowe.

Z funduszu dyspozycyjnego otrzymał rozporządzeniem z d. 1. Marca 1887. L. 7.041 jednorazowy zasiłek w kwocie 100 zł. Franciszek Daniszewski, uczeń szkoły dla artystycznego przemysłu w Wiedniu, rozporządzeniem zaś z d. 19. Października 1886. L. 59.930 otrzymał jednorazowy zasiłek w kwocie 50 zł. ślusarz Władysław Piątkowski, b. stypendysta z fundacji wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej we Lwowie z r. 1877.

Przemysł krajowy.

O czynnościach odnoszących się do przemysłu krajowego Wydział krajowy przedkłada osobne sprawozdanie zawierające oraz sprawozdanie z czynności Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

Budowle wodne i melioracje.

O czynnościach krajowego biura melioracyjnego przedkładamy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

Sprawy górnicze.

W przedmiocie spraw górniczych przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi odrębne sprawozdanie.

Bank krajowy.

Wydział krajowy przedkłada szczegółowe sprawozdanie o Banku krajowym.

Krajowe biuro statystyczne.

Krajowe biuro statystyczne pod kierunkiem prof. T. Pilata, wykończyło i ogłosiło drukiem następujące prace:

1. Gospodarstwo funduszu krajowego w r. 1885. z poglądem na lata poprzednie. Praca ta, dokonana przez aplikanta konceptowego p. Starzeckiego, przyłączoną została do wymienionych w poprzednim sprawozdaniu i ogłoszoną w rozdanym na poprzedniej sesji sejmowej II. zeszycie IX. tomu Wiadomości statystycznych.

2. Handel Galicyi, tudzież innych krajów austriackich z cesarstwem niemieckim w latach 1885. i 1886., oraz w drugim półroczu r. 1884. przez prof. Pilata.

3. Rozdrobnienie własności ziemskiej włościańskiej w Galicyi, wstęp i część I., przez prof. Pilata.

4. Gospodarstwo powiatów galicyjskich na podstawie zamknięć rachunkowych, przedłożonych przez Wydziały powiatowe, przez p. Starzeckiego.

5. Tablice statystyczne do sprawy reformy gminnej, ułożone przez prof. Pilata, dołączone do wydanej z polecenia Wydziału krajowego

publikacyi p. t. „Materiały do reformy gminnej“. Praca ta uzupełnioną będzie dalszemi tablicami.

W toku, częściowo bliskie ukończenia są następujące prace:

6. Personal kancelaryjny Reprezentacyj powiatowych i płace tegoż personalu.

7. Gospodarstwo gminne większych miast galicyjskich, na podstawie przedłożonych Wydziałowi krajowemu zamknięć rachunkowych.

8. Statystyka szczegółowa własności tabularnej w Galicyi.

Ta ostatnia praca, odnosząca się do blisko 16.000 ciał tabularnych, dla których daty zbierane być muszą na podstawie nowych arkuszy gruntowych, wykazów podatkowych i innych, zajmowała w roku ubiegłym największą część sił pomocniczych biura i wywołała bardzo znaczny wzrost liczby numerów biurowych oraz czynności manipulacyjnych przy adresowaniu i wysyłaniu formularzy. W celu przyspieszenia tej rozległej pracy, wysłany zostanie jeden dyurnista, aby w urzędach podatkowych na prowincyi wypisał daty brakujące.

Jeszcze szybszy postęp tej, z wielu względów bardzo ważnej pracy, dałby się osiągnąć tylko przez czasowe znaczniejsze pomnożenie sił biurowych, czego ze względu na koszta starano się unikać.

Oprócz prof. Pilata i aplikanta Starzeckiego, pracował w biurze asystent manipulacyjny, zajęty wyłącznie biblioteką, i trzech dyurnistów.

Krajowe biuro statystyczne. Oddział statystyki przemysłu i handlu.

Biuro statystyki przemysłu i handlu, zostające pod kierunkiem Dra Tadeusza Rutowskiego, ogłosiło drukiem w ciągu ubiegłego roku następujące prace: „Przemysł młynarski w Galicyi, historia i statystyka“, „Ceny płodów rolniczych na jarmarkach i targach Galicyi w r. 1885“, „Rocznik statystyki Galicyi za r. 1886“. Zadaniem „Rocznika Statystyki Galicyi“ ma być: zebranie wszelkich wiadomości i danych statystycznych o stosunkach całego kraju pod względem geograficznym i topograficznym, podziału administracyjnego, stanu i ruchu ludności, stosunków zdrowotnych, życia umysłowego, szkolnictwa, pracy, stowarzyszeń, nadewszystko zaś stosunków ekonomicznych, stosunków posiadania, zwłaszcza własności nieruchomości, rolnictwa, gospodarstwa leśnego, hodowli bydła, górnictwa i hutnictwa, przemysłu, handlu, komunikacyi, kredytu i instytucyi kredytowych, cen płodów rolniczych, szkód elementarnych i instytucyj ubezpieczeń, finansów kraju, budżetu krajowego i państwowego, stosunków administracyjnych, sądownictwa i wojskowości, w zestawieniu historyczno-statystycznym, na podstawie źródeł urzędowych i innych ogłoszonych i nieogłoszonych dotąd drukiem i podanie tych wiadomości statystycznych w formie przystępnej, przeglądowej, doprowadzając je ile możności do ostatniej doby.

Rocznik statystyki Galicyi ma służyć jako podręcznik statystyczny obejmujący całość wiadomości statystycznych o stosunkach całego kraju, rozrzuconych po rozlicznych wydawnictwach statystycznych krajowych i państwowych, władz i instytucyj, w pracach prywatnych niedostępnych dla ogółu a nawet nielatwych do zebrania dla celów publicznej natury co ważniejsza w pierwotnych materiałach statystycznych, wykazach i aktach urzędowych i innych. Te luźne nie łatwo dostępne wiadomości zebrać, uzupełnić, do ostatnich doprowadzić czasów, ułożyć w ład

i uprzystępnąć dla wszystkich, umożliwić objęcie na raz całego obrazu życia naszego krajowego na każdym polu, w każdej dziedzinie, umożliwić poznanie jednym rzutem oka, w jakiej dziedzinie życie, rozwój i postęp, czy stagnacja i cofanie się, — to cel „Rocznika statystyki Galicyi“.

Odpowiadając dawno i powszechnie uczuwaną potrzebę, wydany Rok I. (1886.) Rocznika statystyki Galicyi, cieszył się powodzeniem u całej prasy polskiej i u szerszej publiczności, czego dowodem niezwykle popyt księgarski. Rocznik I. obejmuje na 294 stronicach druku 236 tablic statystycznych, podzielonych na 16 działów. To też po tej próbie, przystąpiło Biuro statystyki przemysłu i handlu tem skorzej do opracowania i wydania Roku II. (1887.), w którym zostaną uwzględnione według możliwości poważne uwagi i krytyki podniesione w prasie polskiej i ruskiej i zostaną wprowadzone liczne ulepszenia, poprawki i uzupełnienia, oraz usunięte usterki, jakie musiały się wcisnąć w wydawnictwo większego zakresu, podjęte po raz pierwszy w polskiej literaturze statystycznej, siłami biurów małych i niedostatecznymi.

Będzie też staraniem wydawnictwa wprowadzać ile możliwości jak najwięcej nowych zestawień statystycznych oryginalnych, na podstawie materiałów statystycznych pierwotnych. Ażeby Roczniki statystyki Galicyi osiągnęły swój cel wszechstronnie i stały się istotnie podręcznikiem statystyki kraju naszego, potrzeba przedewszystkiem rozbudzenia interesu władz i instytucyj, ażeby udzielały chętnie i na czas zbieranych przez siebie dat, wysyłanych do wyższych a zwłaszcza centralnych władz i centralnej komisji statystycznej, z kąd wracają do kraju w publikacyach urzędowych w rok, dwa, trzy i więcej, dochodząc dopiero do wiadomości kraju.

Z prowadzonych dalej prac statystycznych, zostanie przedłożoną Wysokiemu Sejmowi większa praca, obejmująca historię i statystykę przemysłu drzewnego. Na ukończeniu też jest druk o przemyśle piwowarskim, oraz ludność Galicyi według zawodu; ludność przemysłowa; Sumaryusz przemysłowców. Wykaz przedsiębiorstw przemysłowych w Galicyi“. Inna praca statystyczna, do której już w roku poprzednim kilkanaście arkuszy tablic statystycznych zostało wydrukowanych, mianowicie materiały statystyczne do reformy jarmarków i targów, zostanie ile możliwości niezadługo ukończoną, a musiała być odłożoną z powodu nawału innych prac statystycznych aktualniejszego interesu.

Wyzyskanie ogromnego materiału zeszłorocznej ankiety statystycznej Wydziału krajowego o stosunkach przemysłu domowego i rękodzielniczego postąpiło bardzo znacznie i będziemy mogli wydać niebawem zeszyt pierwszy o przemyśle tkackim, zapewne wraz z mapą, zaczem pójdzie przemysł garncarski, drzewny i inne, a to szczegółowo na podstawie wiadomości statystycznych o stosunkach przeszło 5.000 gmin.

To tak ważne wydawnictwo mogłoby rychlej być oddane do użytku publicznego, gdyby nie niedostateczność sił biurowych. Tenże sam powód spóźnia ukończenie całej statystyki przemysłu krajowego,

do której materiały starzeją się, gdyż nie można ich było wyzyskać i opracować siłami biura.

Kierownik biura statystyki przemysłu i handlu krajowego miał też sobie przydzielone przygotowanie przedłożeń sejmowych, a mianowicie: ustawy o przymusowej asekuracji od ognia w związku z ustawą budowlaną i o policji ogniowej dla miast, miasteczek i wsi. Do tej pracy został zebrany osobną ankietą statystyczną dosyć obszerny materiał statystyczny, o pożarach, stosunkach urzędzeń policyjno-ogniowych, oraz ubezpieczeniach, który zostanie przedłożony Wysokiemu Sejmowi.

Departament III.

Szef departamentu: Oktaw Pietruski, członek Wydziału krajowego.

Uchwała Wys. Sejmu sankcyonowana.

Sprawa bezpłatnego odstąpienia gminie miasta Lwowa realności pod l. k. 34. m. we Lwowie „Castrum“ zwanj.

Na posiedzeniu z 22. Stycznia 1887. powziął Wys. Sejm wskutek petycji Rady m. Lwowa ponowną uchwałę w sprawie ustąpienia gminie m. Lwowa realności pod l. k. 34. m. we Lwowie „Castrum“ zwanj, uchylając równocześnie poprzednią swą uchwałę w tym samym przedmiocie, powziętą dnia 2. Października 1882. i już sankcyonowaną.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Magistrat król. stoł. m. Lwowa z zapytaniem, czy gmina m. Lwowa przystaje na warunki, zawarte w powyższej uchwale Wys. Sejmu z d. 22. Stycznia 1887.

Otrzymałszy odpowiedź, że Rada miejska lwowska uchwałą z d. 12. Maja 1887. L. 122 postanowiła przystać na te warunki, zarządził Wydział krajowy wygotowanie projektu aktu darowizny rzeczony realności w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. Stycznia 1887. i przesłał ten projekt pismem z dnia 23. Października 1887. L. 47.954 c. k. Prezydyum Namiestnictwa (stosownie do jego życzenia, wyrażonego jeszcze w piśmie z d. 11. Września 1884. l. 8 454/pr.) z prośbą o przyspieszenie przedłożenia powyższej uchwały Wys. Sejmu do Najwyższej Sankeyi, tudzież o oświadczenie, czy zgadza się z zeznaniem aktu darowizny wedle udzielonego mu projektu w razie, jeżeli ta uchwała uzyska Najwyższą Sankeyę.

Odezwą z d. 29. Października 1887. L. 11.182/pr. oznajmiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu, że Jego Ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z d. 22. Października 1887. najlaskawiej użyzyć Najwyższego zatwierdzenia wspomnianej uchwały Wys. Sejmu. Zarazem oświadczyło c. k. Prezydyum Namiestnictwa wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia, iż w umowie, którą Wydział krajowy zawrzeć ma w tym przedmiocie z gminą m. Lwowa, należy przez dokładne określenie jej zobowiązań zapobiedz wszelkiej wątpliwości, że gmina m. Lwowa w każdym razie może być pozwana o dopełnienie zobowiązania, że zatem nie jest jej do woli pozostawionem przez uiszczenie kary konwencyonalnej zwolnić się od zobowiązania wbrew woli drugiej strony kontraktowej. Projekt umowy, który Wydział krajowy swem pismem z d. 23. Października b. r. L. 47.954 udzielił c. k. Prezydyum Namiestnictwa zostanie według powo-

lanej powyżej odezwy tegoż Prezydium z uwzględnieniem powyższych uwag osobno załatwiony.

Ustawa niesankcyonowana.

Jego Ces. i król. Apostolska Mość nie raczył użyzyć Najwyższej sankcyi uchwalonemu przez Wys. Sejm na posiedzeniu z d. 9. Października 1884. projektowi ustawy zmieniającej niektóre postanowienia ustawy z d. 15. Sierpnia 1886. Dz. u. i rozp. kr. L. 28 o pokryciu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież sprawiania przyrządów i sprzętów kościelnych.

Powyższem postanowieniem najwyższem Jego ces. i kól. Apostolska Mość nie raczył również użyzyć Najwyższej Sankcyi uchwalonemu na posiedzeniu Sejmu krajowego z d. 9. Października 1884. projektowi ustawy o zabezpieczeniu budynków kościelnych i plebańskich od ognia.

Co do rezolucyj sejmowych z d. 9. Października 1884 L. 709/S oznajmił Jego Ekscelencya Pan Minister wyznań i oświecenia reskryptem z d. 9. Sierpnia b. r. L. 15.002 co następuje: Sprawa zmiany §. 35. ustawy państwowej z d. 7. Maja 1874. dz. u. P. Nr. 50., który zresztą w Galicyi ze względu na §. 8. obowiązującej ustawy kościelno-konkurencyjnej nie zaprowadził żadnej zmiany, stanowi przedmiot rozpatrywań w Wys. Ministerstwie wyznań i oświecenia.

Co do obowiązku konkurencyjnego osób prawnych oznajmił Jego Ekscelencya Pan Minister wyznań i oświecenia w powyżej powołanym reskrypcie, że w judykaturze Wys. c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia uznawaną jest moc obowiązująca §. 10. ustawy kościelno-konkurencyjnej, a wskutek tego obecnie nie zachodzi bezpośrednia konieczność podjęcia akcyi ustawodawczej w tym kierunku.

Co do dwóch dalszych rezolucyj W. Sejmu z d. 9. Października 1884. w sprawie przeprowadzenia rozdziału majątku ściśle kościelnego od majątku beneficyjalnego i w sprawie administracyi majątku ściśle kościelnego oświadczył Jego Ekscelencya Pan Namiestnik pismem z d. 26. Września 1887. l. 8570, iż w swoim czasie uwiadomi Wydział krajowy o wyniku zarządzeń równocześnie w tej mierze wydanych.

Powody odmówienia Najwyższej Sankcyi powyższym dwóch projektom do ustaw zawarte są w piśmie J. E. P. Namiestnika z d. 26. Września 1887. L. 8570, którego odpis załączamy pod /.

Alegat 6.
/.

Ustawy, których sankcye nie nadeszły.

Ustawa z d. 24/1. 1887. o zmianie lit. *a.* artykułu V. ustawy z d. 22. Czerwca 1867 L. 13. Dz. ust. kraj. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wiel. Ks. Krakowskiem.

Również nie nadeszła żadna odpowiedź na uchwaloną równocześnie rezolucyę treści: Wzywa się c. k. Rząd, ażeby z funduszków Państwa w miarę udowodnionej potrzeby zaprowadził klasy równoległe z językiem wykładowym ruskim w gimnazjum w Przemyślu.

Zmiany w składzie
Wys. Sejmu.

W składzie Wys. Izby zaszły od czasu ostatniej sesji, następujące zmiany:

Zmarli:

1. Dr. Mikołaj Zyplikiewicz był Marszałek krajowy, poseł m. Sambora. W uznaniu wielkich zasług, jakie zmarły położył dla kraju, uchwalił Wydział krajowy odbyć pogrzeb jego kosztem kraju.

2. Książę Roman Czartoryski, poseł sejmowy z większych posiadłości obwodu Czortkowskiego.

3. Dr. Filip Zucker, poseł Izby handlowo-przemysłowej w Brodach.

4. Ryszard Zawadzki, poseł miasta Tarnowa.

Wybory uzupełniające zostały już przeprowadzone, a to w okręgach wyborczych pod 1. i 3. wymienionych w dniu 25. Października r. b., w okręgach zaś wymienionych pod 2. i 4. w dniu 27. Października r. b.

Zmiana w składzie Wy-
działu krajowego.

Od ostatniego naszego sprawozdania zaszła ta zmiana, iż w miejsce Dr. Mikołaja Zyplikiewicza, który na własną prośbę został uwolniony z posady Marszałka krajowego, raczył Najjaśniejszy Pan Najwyższem postanowieniem z d. 17. Listopada 1887., mianować Jana hr. Tarnowskiego, Marszałkiem krajowym w Królestwie Galicji i Lodomeryi wraz z Wiel. Ks. Krakowskiem.

Zmiany w składzie
urzędników Wydziału
krajowego.
A. W oddziale konce-
ptowym.

Uchwałą z d. 29. Kwietnia 1887. L. 21.653 udzielił Wydział krajowy asystentowi conceptowemu, p. Bronisławowi Schwormowi urlop na czas od 20. Maja 1887, do 1. Lipca 1888. w celu pełnienia funkcji sekretarza Rady powiatowej w Tarnobrzegu, zamykając równocześnie wypłatę jego poborów w kasie krajowej z dniem 31. maja 1887.

Uchwałą z d. 10. Czerwca 1887. L. 27.933 udzielił Wydział krajowy radcy p. Edmundowi Mochnackiemu, który został w dniu 12. Kwietnia 1887. wyorany Prezydentem miasta Lwowa i zatwierdzony Najwyższem postanowieniem z dnia 12. Maja 1887. na tym urzędzie urlop aż do najbliższej sesji Wys. Sejmu, z uwagą, że rzeczą jego będzie udać się do Wys. Sejmu o udzielenie urlopu na czas dalszy. Wypłatę poborów p. Edmunda Mochnackiego zamknięto z końcem Czerwca 1887.

Uchwałą z d. 19. Lipca 1887. L. 31.879 przeniósł Wydział krajowy adjunkta concept. p. Tytusa Zienkowicza, dla dobra służby w stały stan spoczynku przyznając mu emerytalną pensję w kwocie 400 zł.

Uchwałą z dnia 22. Kwietnia 1887. L. 21.146 zamianował Wydział krajowy dotychczasowych adjunktów conceptowych pp. Emila Obertyńskiego i Józefa Abgarowicza z dniem 1. Maja 1887. konceptistami Wydziału krajowego.

Uchwałą z dnia 10. Sierpnia 1887. L. 41.022 zamianował Wydział krajowy p. Jana Henryka Sawczyńskiego z dniem 1. Września 1887. aplikantem conceptowym, przyznając mu oraz adjutum w rocznej kwocie 500 zł.

Uchwałą z d. 4. Października 1887. L. 49.401 zamianował Wydział krajowy p. Władysława Gizińskiego, dotychczasowego asystenta conceptowego, prowizorycznym nadetatowym adjunktem concept. a p. Konstantego Jędrzejowskiego, dotychczasowego aplikanta conceptowego, prowizorycznym nadetatowym asystentem conceptowym. Zarazem zawiadomił adjunktów conceptowych pp. Karola

Kucharskiego i Alberta Wilczyńskiego, tudzież asystenta conceptowego p. Bronisława Schworma, że zajmowane przez nich posady nadetatowe, stały się etatowymi.

B. W oddziale rachunkowym i kasowym.

W dniu 26. Marca 1887 zmarł adjunkt kasowy Ludwik Sternal; pozostałej wdowie wymierzył Wydział krajowy uchwałą z dnia 29. Marca 1887 L. 16.227 pensję wdowią w kwocie 350 zł. rocznie. Na opróżnioną w ten sposób posadę adjunkta kasowego posunął Wydział krajowy uchwałą z dnia 29. Kwietnia 1887. L. 16.820 dotychczasowego asystenta rachunkowego p. Seweryna Krogulskiego. W ten sposób opróżnioną posadę asystenta rachunkowego nadał Wydział krajowy dotychczasowemu praktykantowi rachunkowemu p. Karolowi Jelonkowi, mianując w jego miejsce prowizorycznie praktykantem rachunkowym dotychczasowego dyetaryusza rachunkowego p. Józefa Schmidta.

W dniu 18. Września 1887 zmarł rewident oddziału rachunkowego Antoni Orzechowski. Pozostałej wdowie wymierzył Wydział krajowy uchwałą z dnia 4. Października 1887. L. 48.981 pensję wdowią w kwocie 350 zł. rocznie. Opróżniona przez zgon ś. p. Antoniego Orzechowskiego posada nie została dotąd obsadzona.

C) W oddziale manipulacyjnym.

Uchwałą z dnia 23. Listopada 1886. L. 69.362 zamianował Wydział krajowy dotychczasowego kancelistę Wydziału krajowego p. Leona Władysława 2. im. Kunischa protokolistą Wydziału krajowego, a p. Stanisława Marka 2. im. Chudzikiewicza, dotychczasowego nadetatowego kancelistę, kancelistą etatowym.

Konwersya pożyczki 10.000 zł. zaciągniętej przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia we Lwowie.

Uchwałą z dnia 21. Stycznia 1887 polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu, aby porozumiał się ze Zgromadzeniem Sióstr Miłosierdzia we Lwowie względem konwersyi pożyczki 10.000 zł. zaciągniętej przez to Zgromadzenie w galic. kasie Oszczędności. Zarazem upoważniony został Wydział krajowy do przyjęcia imieniem kraju zobowiązania opłacania $4\frac{1}{2}\%$ odsetek i rat amortyzacyjnych, które dla konwersyi powyższej 5% pożyczki będą zaciągnięte.

Ponieważ kasa Oszczędności $4\frac{1}{2}\%$ pożyczek nie udziela, udał się Wydział krajowy celem przeprowadzenia konwersyi do Banku krajowego, przekonał się jednak, że przy obecnym dość niskim kursie $4\frac{1}{2}\%$ listów zastawnych przeprowadzenie konwersyi na razie nie jest wskazaniem.

Konwersya 6% pożyczki 100.000 zł. zaciągniętej w krakowskiej kasie oszczędności na budowę szkoły sztuk pięknych.

Na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia 1887. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby porozumiał się z gminą miasta Krakowa względem konwersyi 6% pożyczki 100.000 zł. zaciągniętej w krakowskiej kasie Oszczędności na budowę szkoły Sztuk pięknych.

W skutek tego polecenia zaprosiliśmy gminę miasta Krakowa pismem z dnia 1. Kwietnia 1887. L. 14.213, aby przystąpiła jak najrychlej do konwersyi reszty tego długu, wynoszącej z końcem roku 1886. jeszcze 88.302 zł. 46 ct. na $4\frac{1}{2}\%$ dług, tak, iżby począwszy od 1. Stycznia 1888 już od nowego długu opłacany był procent i raty amortyzacyjne.

Mimo przynaglenia z dnia 9. Sierpnia 1887. L. 40.898 i z dnia 31. Października 1887. nie otrzymaliśmy żadnej odpowiedzi od gminy miasta Krakowa.

Teatr polski we Lwowie.

Subwencya uchwalona dla dramatu i komedyi w kwocie 10.000 zł. została przedsiębiorstwu teatralnemu wypłaconą w zwykły sposób w ratach kwartalnych po stwierdzeniu, że w tym dziale scena lwowska tak pod względem personalu jak doboru sztuk i wystawy scenicznej odpowiada wszelkim słusznym wymaganiom.

Subwencyę dla opery w kwocie 10.000 zł. uchwalił Wys. Sejm z zastrzeżeniem, iż zostanie przez znawców stwierdzonem, że wykonanie oper podczas 30 wieczorów odpowiadało wymaganiom artystycznym

Kiedy więc z początkiem Marca b. r. przedsiębiorstwo teatru wniosło prośbę o wypłatę połowy subwencyi operowej, Wydział krajowy w myśl powyższej uchwały zażądał sprawozdania komisji teatralnej, która wyraziła opinię, że z 20 przedstawień opery, danych w miesiącach Styczniu i Lutym, tylko dziesięć mogło zadowolić wymagania artystyczne. — Z tego powodu Wydział krajowy wyasygnował dyrekcji teatru tylko jedną trzecią część subwencyi w kwocie 1666 zł. 33 ct., a zarazem zawezwał dyrekcję, aby wymienione w sprawozdaniu komisji braki jak najrychlej usunęła, w szczególności zaś, aby postarała się w jak najkrótszym czasie o nowe instrumenta dęte dla orkiestry.

Wniesione pod dniem 22. Marca b. r. ponowne podanie o wypłatę drugiej trzeciej części subwencyi zwrócił Wydział krajowy dyrekcji teatru bez skutku z odwołaniem się do swej uchwały powyższej, według której dalsza wypłata subwencyi aż do sprawienia nowych instrumentów dętych wstrzymana została.

Tymczasem w składzie dyrekcji teatru zaszła zmiana. — Dotychczasowy współnik przedsiębiorstwa p. Stanisław Niewiadomski ustąpił, a natomiast z dniem 10. Kwietnia b. r. na mocy koncesyi reskryptem c. k. Prezydium Namiestnictwa z d. 17. Marca b. r. L. 2625/pr. udzielonej, objęła przedsiębiorstwo teatru spółka złożona z p. Władysława Baręcza i p. Celiny Dobrzańskiej.

W Październiku b. r. zgłosiła się ta nowa dyrekcya do Wydziału krajowego z prośbą o wypłatę reszty subwencyi dla opery na rok 1887 przeznaczonych, a na poparcie swej prośby przytoczyła okoliczności, które zdaniem Wydziału krajowego zasługiwały na uwzględnienie. — Objąwszy przedsiębiorstwo teatralne w porze wiosennej musiała nowa dyrekcya prócz nieuniknionych przy każdej zmianie wkładów pokrywać przez kilka miesięcy wiosennych i letnich znaczne a konieczne w tej porze deficyty, a nadto ponieść w przeważnej części koszta odnowienia sali teatralnej, którego publiczność od dawna już i bardzo słuszenie się domagała. — Wszystko to do tego stopnia wyczerpało jej fundusze, że gdy z początkiem sezonu jesiennego należało pomyśleć o zorganizowaniu opery, znalazła się dla braku gotówki w najkrytyczniejszym położeniu. — Przygotowanie zaś przedstawień operowych wymaga funduszków i to wcale znacznych. — Oprócz dość wysokich zaliczek i kosztów podróży, których zaangażowani śpiewacy wedle powszechnie przyjętego zwyczaju się domagają, i których odmówić im nie można, musi dyrekcya odnowić i uzupełnić garderobę operową i sprawić dekoracye do nowych oper, które także tylko za gotówkę nabyć można. — Na to wszystko dyrekcya nie miała funduszków, i jedynem wyjściem dla niej było uzyskanie wypłaty subwencyi jeszcze przed rozpoczęciem sezonu operowego.

Wydział krajowy wobec przedłożonej sobie prośby o tę wypłatę znalazł się więc wobec alternatywy takiej: albo odmówić wypłaty a tem samem

zakwestyonować w ogóle przedstawienia operowe w tym sezonie, albo też uwzględnić prośbę i zarządzić wypłatę, mimo, iż warunek przez W. Sejm przy uchwalaniu tej subwencji zastrzeżony, dotychczas nie został spełniony. Wydział krajowy zdecydował się na tę drugą alternatywę uzyskawszy pewność, że spełnienie owego warunku można uważać tylko za kwestyę czasu. Dyrekcya teatru poczyniła już bowiem wszelkie przygotowania, aby tegoroczny sezon operowy rozpocząć już w pierwszych dniach Listopada, wobec czego żadnej wątpliwości nie ulega, że do końca b. r. przepisana przez W. Sejm liczba przedstawień operowych będzie osiągnięta.

Wysokiemu Sejmowi zaś daną będzie możność osądzenia w czasie trwania sesji sejmowej, ażali te przedstawienia odpowiadać będą słusznym wymaganiom artystycznym, o co dyrekcya w własnym swym interesie starać się musi, aby uzyskać subwencyę dla opery także na rok przyszły.

Oprócz powyższych okoliczności przemawiał za wypłaceniem subwencji także i ten wzgląd, że Rada miasta Lwowa uchwałą z dnia 27. Maja 1886. wypłatę subwencji miejskiej dla opery polskiej na rok 1887. w kwocie 5.000 zł. uchwalonej uczyniła zawisłą od wypłaty całej subwencji krajowej.— Gdyby więc Wydział krajowy wypłatę reszty subwencji krajowej na operę był wstrzymał, pociągnęłoby to za sobą także wstrzymanie wypłaty subwencji miejskiej.

Komisya dla artystycznego nadzoru teatru polskiego we Lwowie wzmocnioną została w ciągu ubiegłego roku dwoma członkami a to delegatem Rady miasta Lwowa Dr. Bronisławem Radziszewskim, wybranym na posiedzeniu tejże Rady z dnia 21. Kwietnia 1887. w myśl uchwały z dnia 27. Maja 1886., i mianowanym przez Wydział krajowy uchwałą z dnia 14. Października 1887. nowym członkiem p. Adolfem Wiesiołowskim.

Budowa nowego teatru polskiego we Lwowie.

Rada miasta Lwowa uchwałą z dnia 30. Grudnia 1886. uznała potrzebę budowy nowego miejskiego stałego teatru we Lwowie kosztem przez miejski urząd budowniczy w przybliżeniu na 600.000 zł obliczonym.

Dla zajęcia się sprawą budowy teatru postanowiła Rada miejska powołać stały pod przewodnictwem prezydenta miasta komitet, którego zadaniem będzie npatrzenie placu, przygotowanie planu i kosztorysu i obmyślenie funduszów na koszt budowy.

Komitet teatralny złożony jest z członków Rady miejskiej i z zaproszonych przez prezydenta miasta obywateli tak ze Lwowa jak i z kraju.

Ostateczną uchwałą co do wyboru placu, planu i kosztorysu budowy tudzież co do funduszów na koszt budowy zastrzegła sobie Rada miejska.

Na przedwstępne wydatki a względnie na zawiązek funduszu budowy uchwaliła Rada miejska wstawić do budżetu funduszu gminy na rok 1887. kwotę 10.000 zł., zaś w latach następnych po 15.000 zł.

Komitet powyższy odbył już pierwsze posiedzenie w dniu 29. Października b. r.

Teatr polski w Krakowie.

Skład komisji powołanej przez Wydział krajowy do nadzoru artystycznego teatru polskiego w Krakowie zmienił się o tyle, że w miejsce p. Kazimierza hr. Badeniego, który w Krakowie obecnie nie mieszka, zaprosił Wydział krajowy do komisji p. Kazimierza hr. Borkowskiego, c. k. Starostę krakowskiego.

Komisyja przedłożyła Wydziałowi krajowemu dwa obszernie półroczne sprawozdania, w których wyraża swe uznanie dla przedsiębiorstwa teatru i oświadcza się bez żadnych zastrzeżeń za wypłatą subwencji krajowej.

Na tej podstawie Wydział krajowy wypłacił przedsiębiorstwu uchwaloną na rok 1887. subwencję w kwocie 8 000 zł. w dwóch równych ratach półrocznych dnia 1. Stycznia i 1. Lipca 1887.

W sprawie budowy nowego teatru w Krakowie.

Uchwałą z d. 22. Stycznia 1887. przyznał Wys. Sejm w zasadzie gminie miasta Krakowa na rzecz budowy nowego teatru subwencję w kwocie 100.000 zł. z tym dodatkiem, że ostateczne przyznanie tej subwencji zależnem jest od warunku, ażeby Rada miasta Krakowa szczegółowy plan budowy Sejmowi za pośrednictwem Wydziału krajowego przedłożyła.

Wysoki Sejm polecił przytem Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesji po porozumieniu się z Reprezentacją miasta Krakowa przedłożył wnioski, któreby normowały i zapewniały Reprezentacji kraju a względnie Wydziałowi krajowemu stanowczy wpływ na losy teatru polskiego w Krakowie od chwili wybudowania nowej sali teatralnej

O powyższej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Reprezentację miasta Krakowa pismem z dnia 1. Lutego 1887. L. 5127 z wezwaniem, aby najdalej do końca Czerwca 1887. plany i kosztorysy oraz wnioski co do zapewnienia Reprezentacji kraju wpływu na losy teatru w Krakowie, przedłożyła.

Temu wezwaniu dotychczas nie stało się zadość, a to według sprawozdania Magistratu m. Krakowa z 25 Października b. r. L. 18905 z następujących powodów:

Rada miejska na posiedzeniu dnia 17. Czerwca 1886. uchwaliła, że budynek teatralny ma stanąć na placu należącym do realności miejskiej św. Ducha. Na następnem posiedzeniu z 28. Czerwca 1886. uchwalono, że przedstawienie planów i kosztorysów budowy teatru odbędzie się na podstawie konkursu międzynarodowego i polecono komisji teatralnej z łona Rady wybranej, aby po zasięgnięciu zdania znawców przedłożyła warunki konkursu. Nareszcie na posiedzeniu z d. 14. Października 1886. Rada miasta poleciła odnośnej sekcji, aby zastanowiła się nad tem, czy budynek św. Ducha po wybudowaniu teatru ma być zburzony lub nie, niemniej by w razie uchwalenia zburzenia tego budynku przedstawiła wnioski z tej uchwały wynikające. Sekcja przedstawiła Radzie, że postawienie nowego teatru pociągnie za sobą konieczność zburzenia przynajmniej części budynku św. Ducha, przeciw czemu c. k. centr. konserwator p. dr. Łepkowski wniósł remonstrację, która przez c. k. centr. komisję konserwa torską w Wiedniu popartą została. Przeciw zburzeniu oświadczyli się ze względów konserwatorskich także krakowscy znawcy i złożyli swoje memorandum.

Załatwienie powyższych remonstracyj dotychczas nie nastąpiło i wiadomo czyli Rada miejska trwać będzie przy powziętej uchwale wybudowania teatru na placu św. Ducha albo też czyli od tej uchwały odstąpi. Z tego powodu nie mogło też dotychczas nastąpić rozpisanie konkursu na budowę teatru, a przeto nie ma jeszcze planu i kosztorysu tej budowy.

Teatr ruski.

Wedle sprawozdań przedłożonych przez komitet nadzorujący scenę ruską obejmujących czas od 1. Lipca 1886. do końca czerwca 1887. rozwija się

tenże teatr bardzo korzystnie, gdyż dyrektorowie pp. Jan Biberowicz i Jan Hryniewiecki, tudzież zarząd Towarzystwa „Ruska Besida“ dokładają wszelkich starań, ażeby przez stosowny dobór sztuk i sił artystycznych podnieść go w każdym kierunku. Trupa pp. Biberowicza i Hryniewieckiego składała się w tym czasie jak i poprzednio z 15 mężczyzn i 10 kobiet, prócz personelu technicznego i orkiestry.

W składzie jej zaszła ta zmiana, iż dwóch aktorów, a mianowicie pp. Karpinskiego i Laskowskiego zaangażowano do teatru hr. Skarbka, natomiast zaangażowała Dyrekcya teatru ruskiego tenorzystę p. Rużyckiego i śpiewaczkę p. Rużyckę.

W czasie powyżej wskazanym wystawiono sztuki oryginalne tj. E. Ogonowskiego „Halszkę“, operę Artymowskiego „Zaporozec za Dunajem“, komedye H. Hryhorjewicza „Szlachta Chodackowa“ i Łychij deń“, Kropiwnickiego „Poszyłyś w Durni“, i tragedye Netiachy p. t. „Pawło Połubotok“ tudzież przekłady z polskiej i innej literatury tj. fraszka Abrahamowicza „Mąż z grzeczności“, „Krewnych“ Bałuckiego, „Intrygę i Miłość“ Szillera i „Stłuczony dzbanek“ Kleista i t. d. Z operetek wystawiono „Wesołą wojnę“, „Dzwony Kornewilskie“, „Zieloną wyspę“, „Gasparone“, „Sinobrodego“ „Barona Cygańskiego“. Wydział „Besidy“ ograniczył ile możności wystawianie operetek.

Teatr ruski gościł w okresie powyżej wskazanym w Podwoleczy-skach, Trembowli, Strussowie, Tarnopolu, Złoczowie, Przemyślu, Dobromilu, Kołomyi, Czerniowcach, Wiżnicy, Kossowie, Horodence, Czortkowie, Manasterzyskach, Buczaczu i Stanisławowie dając co tydzień przynajmniej 4 przedstawienia. We Lwowie bawił od 4. Listopada do 25. Grudnia, w którym to czasie dał z powodzeniem dwa przedstawienia w teatrze hr. Skarbka.

Wedle przedłożonych rachunków wydał Wydział „Besidy ruskiej“ na cele teatru w II. półroczu 1886. kwotę 2.938 zł. 75 ct., w I. półroczu 1887. zaś kwotę 2.482 zł. 14 ct. W skutek podwyższenia subwencji krajowej, przyznał Wydział „Besidy“ dyrekcji teatru na rok 1887. zapomogę o 500 zł. a. w. wyższą.

Wydział „Besidy“ nadzoruje przedstawienia teatru ruskiego na prowincyi przez swych delegatów, we Lwowie zaś przez swego referenta spraw teatralnych i wspiera teatr nietylko subwencją w kontrakcie umówioną, ale także dostarczaniem i poprawianiem utworów dramatycznych, dostarczaniem przyrządów teatralnych i garderoby, i doraźnem wspomaganiem artystów.

Wobec nader korzystnej opinii komitetu nadzorującego scenę ruską Wydział krajowy wypłacił subwencję przez Wysoki Sejm uchwaloną w dwóch półrocznych ratach na ręce przewodniczącego „Besidy“.

Szkoła muzyczna w Krakowie.

Uchwałą z d. 19. Października 1882. zapewnił Wys. Sejm szkole muzycznej w Krakowie powstać mającej stałą roczną dotację z funduszu krajowego w kwocie 2.000 zł. w przypuszczeniu i pod warunkiem, że gmina m. Krakowa, tudzież c. k. Skarb Państwa przyznają tej szkole stałą roczną subwencję w odpowiedniej kwocie.

W skutek tej uchwały wstawił Wys. Sejm do budżetu na r. 1883. kwotę 2.000 zł., następnie zaś takąż samą kwotę do budżetów na rok 1884 i 1885.

Rada miasta Krakowa uchwaliła wprowadzić na cele rzeczonyj szkoły z funduszów miejskich roczną subwencyę 1.600 zł., ale rokowania z c. k. Rządem o przyznanie stałego zasiłku ze skarbu Państwa przewlekały się. Aby więc nie utracić dotacyi dla szkoły z funduszu krajowego, zażądało c. k. Namiestnictwo w Styczniu roku 1884. złożenia dotacyi z r. 1883. do jego depozytu obowiązując się zwrócić tę kwotę Wydziałowi krajowemu na jego żądanie.

Wydział krajowy w przekonaniu, że subwencya ze skarbu Państwa w zasadzie jest już zdecydowaną i że jedynie pewne formalności pozostają do spełnienia, zgodził się na żądanie c. k. Namiestnictwa i złożył do jego depozytu dotacyę z r. 1883 w kwocie 2.000 zł. zastrzegając funduszowi krajowemu zwrot tej kwoty w razie, jeżeliby warunek w uchwale Wysokiego Sejmu podany nie miał się ziszczyć.

Z takim samym zastrzeżeniem złożył Wydział krajowy do depozytu c. k. Namiestnictwa także dotacyę z r. 1884. w kwocie 2.000 zł., razem przeto 4.000 zł.

Ale już w r. 1885. odmówił Wydział krajowy deponowania uchwalonej przez Wysoki Sejm dotacyi, od r. 1886. zaś przestał Wysoki Sejm dotacyę uchylać z powodu, że nie było pewności czyli szkoła muzyczna w r. 1886. w życie wejdzie

Obecnie wejście w życie tej szkoły jest wprost zakwestyonowane, ponieważ Ministerstwo wyznań i oświaty odmawia jej na razie wszelkiej subwencyi ze Skarbu Państwa, a w ten sposób zachwiana jest także podstawa uchwały Wysokiego Sejmu, którą subwencya z funduszu krajowego została przyznana.

W reskrypcie z dnia 13. Marca b. r. L. 8.289 zaintymowanym Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z 15. Kwietnia b. r. oświadcza c. k. Ministerstwo, że dopiero po aktywowaniu nowej szkoły muzycznej w Krakowie nastąpić może wyznaczenie dla niej subwencyi ze skarbu Państwa.

W ten sposób przyznanie subwencyi rządowej jest nietylko odroczone na czas nieograniczony, ale poniekąd nawet zakwestyonowanem a zarazem postawiony został warunek, który w chwili przyznania subwencyi krajowej wcale nie istniał.

Wobec tego Wydział krajowy pismem z d. 14. Października b. r. L. 20.893 zażądał od c. k. Namiestnictwa zwrócenia deponowanych tam 4.000 zł.

Kościół i klasztor pobenedyktynski w Tyńcu.

Komitet zawiązany z inicjatywy Wydziału krajowego w celu ochrony kościoła i klasztoru pobenedyktynskiego w Tyńcu, ukonstytuował się w Sierpniu 1886. r. wybierając swoim przewodniczącym p. Alfreda Milieskiego, zastępcą za p. Czesława hr. Lasockiego.

Do rąk tego komitetu wyasygnował Wydział krajowy na najnaglesze roboty konserwacyjne kwotę 500 zł. z kredytu na utrzymanie pomników historycznych do budżetu na rok 1886. wstawionego.

Za tę kwotę jak również za wyasygnowane już w roku 1885. do rąk p. Czesława hr. Lasockiego 650 zł. wykonano nie cierpiącą zwłoki częściową naprawę dachu nad kościołem, gdy zaś komitet zażądał dalszego zasiłku w kwocie 1000 zł., odpowiedział mu Wydział krajowy w Styczniu 1887. r., że tego

zasiłku ani sam udzielić ani Wysokiemu Sejmowi udzielenia onego doradzać nie może, będąc zdania, że miara pomocy krajowej udzieleniem subwencji w kwocie 1.150 zł. została już wyczerpaną i że o dalsze zasiłki udawać się należy do c. k. Rządu, na którym jako na zawiadowcy funduszu religijnego ciąży obowiązek utrzymania kościoła i zabudowania klasztornego w Tyńcu.

W tym samym duchu brzmi rezolucya uchwalona przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia 1887. r.

„Wzywa się ponownie c. k. Rząd, aby z wiosną bieżącego roku przystąpił do odnowienia dachu i sklepień kościoła w Tyńcu, oraz przedsięwziął odpowiednie kroki zabezpieczające ruiny pobenedyktynskiego klasztoru i zamczyska Tynieckiego od dalszego zniszczenia.“

W odpowiedzi na tę rezolucję zakomunikowany został Wydziałowi krajowemu przez c. k. Namiestnictwo odpis reskryptu wydanego do c. k. Starosty pod dniem 22. Sierpnia 1887. r. L. 41.130, z którego wynika, że c. k. Rząd wzbrania się uznać obowiązku funduszu religijnego do utrzymywania budynku kościelnego i klasztornego w Tyńcu i że gotów jest do poniesienia w drodze konkurencji tylko tej części kosztów utrzymania kościoła, jaka na fundusz religijny z tytułu patronatu wypadnie. Jaki zaś skutek odniosło objęte tym reskryptem zarządzenie wykonania niezbędnych robót konserwacyjnych jeszcze w roku bieżącym, Wydziałowi krajowemu z własnych aktów nie wiadomo, podobnie jak nie wiadomo mu czyli zapowiedziana w roku zeszłym restauracya przylegającej do kościoła części klasztoru, obecnie na pomieszczenie c. k. zarządu dóbr skarbowych służącej, została w rzeczywistości wykonaną.

Alegat 7.

Krajowe archiwum
aktów grodzkich i
ziemskich.

Stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 15. Stycznia 1887. r. asygnował Wydział krajowy adjunktom krajowych archiwów aktów grodzkich i ziemskich ustanowione tą uchwałą wyższe pobory, to jest pięć i dodatek aktywalny poczynawszy od 1. Stycznia 1887. r. Asygnacye dodatków pięcioletnich, których Wysoki Sejm nie podwyższył pozostawiono bez zmiany.

W czasie od ostatniego naszego sprawozdania zawakowały w archiwum lwowskim trzy posady aplikantów, po pp. Stefanie Fränkle, Henryku Sawczyńskim i Ferdynandzie Bostlu.

Pierwszą z tych posad nadał Wydział krajowy uchwałą z dnia 18. Grudnia 1886. r. L. 73.883 p. Władysławowi Margaszowi, który ukończywszy już Wydział prawniczy, uczęszcza obecnie na Wydział filozoficzny. Obsadzenie dwóch dalszych posad, z których jedna zawakowała z dniem 31. Sierpnia, druga zaś z dniem 1. Października b. r., jest w toku. Opróżnioną po p. Jozefie Zagrodzkim (Babraju) nadetatową posadę aplikanta krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich w Krakowie nadał Wydział krajowy uchwałą z dnia 30. Września 1887. r. L. 47.500. p. Stanisławowi Komorowskiemu, uczniowi IV. roku Wydziału prawniczego.

Sprawa połączenia aktów i ksiąg znajdujących się w archiwach gminnych w kraju z archiwami krajowymi aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie lub

Na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia 1887. r. powziął Wysoki Sejm w rozprawie nad Rubr. VIII. preliminarza funduszu krajowego na rok 1887. następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by zbadał czy i w jaki sposób dałoby się liczne akta i księgi znajdujące się w archiwach wielu gmin w kraju połączyć z archiwami krajowymi aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie lub

Krakowie, a względnie Krakowie, a względnie ściślej nad nimi rozciągnąć kontrolę i opiekę i z wyroziągnięcia nad nimi niku swego dochodzenia na następnej Sesi sejn owej zdał sprawę.“
ściślej kontroli.

Chcąc zarządzenia swe w tym przedmiocie oprzeć na opinii osób fachowych, udzielił Wydział krajowy powyższą uchwałę Wysokiego Sejmu dyrektorom obu krajowych archiwów aktów grodzkich i ziemskich z zaproszeniem, ażeby wspólnie przedłożyli Wydziałowi krajowemu swą opinię w tym względzie i swe wnioski.

W przedłożonej wskutek tego zaproszenia opinii, oświadczyli się Dyrektorowie obu rzezonych archiwów w zasadzie za połączeniem archiwów lokalnych z krajowymi archiwami aktów grodzkich i ziemskich z powodu, że za takim połączeniem przemawia wzgląd na naukowy i praktyczny pożytek z archiwów a nawet na ich bezpieczeństwo. Przeciw połączeniu przemawia tylko obawa pożaru, który w takim razie może zniszczyć za jednym zamachem zabytki archiwalne znacznej przestrzeni kraju, obawa ta maleje jednak niezmiernie w obec tego, że archiwa krajowe, odpowiednio umieszczone i zabezpieczone, mające osobnych urzędników i czujną opiekę, pożar tego rodzaju niemal zupełnie wykluczają, gdy natomiast w archiwach lokalnych, źle umieszczonych i strzeżonych, zabytki narażone są na zbutwienie, na rozdrapanie lub sprzedanie na papier.

Proponowane połączenie nie wymagałoby zdaniem pp. Dyrektorów pomnożenia sił pracujących w krajowych archiwach.

Mimo tych względów nie doradzali jednak pp. Dyrektorowie przymusowego odebrania gminom ich archiwów, stanowiących część ich majątku, oświadczać się natomiast za rozciągnięciem nad archiwami gminnymi kontroli w myśl §. 65, 66 i 98 ustawy gminnej, wydaniem w tym kierunku odpowiednich poleceń dla gmin i postanowieniem, że od odnośnych obowiązków może się gmina uwolnić, jeżeli swoje archiwalia złoży w jednym z krajowych archiwów aktów grodzkich i ziemskich w depozyt Wydziału krajowego. Zarazem wyrazili pp. Dyrektorowie przekonanie, że rozporządzenie to należałoby wydać na razie tylko dla miast i miasteczek i dopiero na podstawie doświadczeń na tem ciasniejszym polu zebranych, rozstrzygnąć pytanie, o ile je także na gminy wiejskie rozciągnąć wypadnie.

Alegat 8.

Podzielając w zupełności zapatrywanie pp. Dyrektorów krajowych archiwów aktów grodzkich i ziemskich, wydał Wydział krajowy załączony okólnik z dnia 22. Lipca 1887. r. L. 27.689 do wszystkich krajowych miast i miasteczek z wyjątkiem Lwowa i Krakowa. Okólnik ten, ułożony w duchu wniosków pp. Dyrektorów krajowych archiwów aktów grodzkich i ziemskich, udzielił Wydział krajowy wszystkim Wydziałom powiatowym do wiadomości z wezwaniem do użycia całego swojego wpływu, ażeby przepisom powyższego rozporządzenia jak najrychlej stało się zadość. Podania gmin nie posiadających żadnych archiwaliów przedłożone zostaną Wydziałowi krajowemu dopiero po sprawdzeniu przez Wydziały powiatowe, że gmina nie posiada żadnych archiwów. Również zakomunikował Wydział krajowy odpis powyższego okólnika c. k. Namiestnictwu z prośbą o poparcie usiłowań Wydziału krajowego celem ochrony archiwaliów w pomniejszych gminach miejskich.

Odezwą z dnia 27. Sierpnia 1887. r. L. 8.855/pr. oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa, iż o treści rzezonego okólnika Wydziału krajowego zawiadomiło wszystkich c. k. Starostów z wezwaniem, aby usiłowaniem Wy-

działu krajowego, a względnie Wydziałów powiatowych około należytego uporządkowania i przechowania archiwaliów w miastach i miasteczkach, ze swej strony w danych razach użyczyli wszelkiego poparcia, na które tembardziej liczyć można, że wedle kilkakrotnych oświadczeń c. k. Prezydium Namiestnictwa, zainteresowała się żywo niniejszą sprawą także c. k. centralna komisya dla pomników historycznych i sztuki w Wiedniu.

O wyniku podjętej akcji nie omieszka Wydział krajowy zdać w swoim czasie sprawę Wysokiemu Sejmowi.

W przedmiocie nauki języka niemieckiego w szkołach średnich.

Uchwałą z dnia 17. Stycznia 1887. r. L. 866 polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu „żeby w porozumieniu z Radą szkolną krajową:

1. zbadał, o ile pojawiające się skargi na niedostateczny postęp naszej młodzieży szkół średnich w języku niemieckim są uzasadnione;

2. obmyślił środki, któremiby w obrębie obowiązujących ustaw i bez ich naruszenia lub zmiany przez ściślejsze i umiejętne ich wykonanie dostateczny postęp naszej młodzieży w szkołach średnich do tego stopnia zapewnić można, iżby po ich ukończeniu nim w ustnej mowie i na piśmie należyście władała, i żeby nareszcie

3. na najbliższej Sesei o skutku swych badań zdał sprawę i w danym razie odpowiednio przedstawił wnioski.“

Pismem z dnia 1. lutego 1887. L. 5129 zaprosiliśmy c. k. krajową Radę szkolną o objawienie nam pod tym względem swojego zdania.

Dotychczas nie otrzymaliśmy żadnej odpowiedzi. Jeżeliby ona nadeszła w takim czasie, iżbyśmy mogli wygotować sprawozdanie nasze z wnioskami i przedłożyć je Wys. Sejmowi jeszcze w bieżącej sesji sejmowej, nie omieszkamy to uczynić.

W sprawie komulacji stypendyów.

Uchwałą z dnia 20/1. 1887. polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu, aby starał się u c. k. Rządu o pozwolenie łączenia mniejszych stypendyów, możność przedłużania ich przez kilka lat po ukończeniu normalnego kursu studyów uniwersyteckich pod warunkiem, że stypendysta specjalnym studyom się poświęci.

Wskutek tego polecenia wystosował Wydział krajowy dnia 3. lutego 1887. L. 5084 do c. k. Ministerstwa oświaty obszernie motywowane pismo, prosząc o zmianę dotychczasowych przepisów w myśl powyższej uchwały W. Sejmu — lecz nie otrzymał dotychczas żadnej odpowiedzi.

W przedmiocie zapomogi w kwocie 500 zł. dla bursy bractwa św. Mikołaja w Stanisławowie.

Uchwałą z dnia 25/1 1887. L. 1121 odesłał W. Sejm Wydziałowi krajow. do możliwego uwzględnienia petycję Wydziału bursy bractwa Św. Mikołaja w Stanisławowie o zapomogę w kwocie 500 zł. a. w.

Petycję tę przesłaliśmy pismem z d. 4. marca 1887 L. 7188 Najprzewielebniejszemu księdzu biskupowi Julianowi Pełeszowi z prośbą o powiadomienie nas czyli bractwo to ze względu na jego stosunki i jego dążność zasługuje na uwzględnienie.

Otrzymawszy korzystną dla tego bractwa odpowiedź, asygnowaliśmy jemu uchwałą z d. 2. sierpnia 1887. L. 26.635 kwotę 200 zł. a. w.

W przedmiocie kwoty 1.000 zł. przeznaczonej

Uchwałą z dnia 21/1 1887 L. S. 1010 wyznaczył W. Sejm kwotę 1.000 zł. na wydawnictwo nowych podręczników dla szkół średnich do rozpo-

na wydawnictwo podręczników dla szkół średnich. n- rządułności e. k. Rady szkolnej krajowej, a względnie komisji książek szkolnych przez też Radę ustanowionej.

Wskutek odez w e. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 23. sierpnia 1887. L. 2182 i z dnia 19. września 1887. L. 13.084 asygnowaliśmy tę kwotę do rąk Pana Dr. Władysława Zajączkowskiego zastępcy przewodniczącego komisji naukowej przy e. k. krajowej Radzie szkolnej.

Petycy a Michała Kor-
nella, słuchacza
w szkole politechni-
cznej we Wiedniu.

Petycyę tę przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia odstąpioną, załatwił Wydział krajowy w ten sposób, iż uchwałą z dnia 4. marca 1887. L. 8225 udzielił petentowi zasiłku w kwocie 100 zł. a. w.

Petycy a Bogusza Stę-
czyńskiego, literata o
zapomogę.

Petycyę tę przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia odstąpioną, załatwił Wydział krajowy w ten sposób, iż uchwałą z d. 4. marca 1887. L. 8213 udzielił petentowi zasiłku w kwocie 100 zł.

Petycy a Zakładu św.
Teresy we Lwowie
o subwencyę.

Petycyę tę przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia odstąpioną, załatwił Wydział krajowy w ten sposób, iż uchwałą z dnia 4. marca 1887. L. 6619 udzielił temu Zakładowi subwencyę w kwocie 200 zł. a. w.

Petycy a Przytuliska
polskiego w Wiedniu
o zapomogę.

Petycyę tę przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia odstąpioną załatwił Wydział krajowy w ten sposób, iż uchwałą z dnia 4. maaca 1887. L. 6358 udzielił temuż Przytulisku subwencyę w kwocie 100 zł. a. w.

Petycy a Antoniny Przy-
godzkiej, wdowy po
inżynierze o zapomogę.

Petycyę tę przez W. Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia odstąpioną, załatwił Wydział krajowy w ten sposób, iż uchwałą z dnia 7. lutego 1887. L. 6351 udzielił petentce zapomogę w kwocie 200 zł.

Petycy a Jakóba Jawor-
skiego o zapomogę.

Petycyę tę przez W. Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia odstąpioną, załatwił Wydział krajowy w ten sposób, iż uchwałą z dnia 4. marca 1887. L. 5669 udzielił petentowi zapomogę w kwocie 60 zł.

Petycy a gminy miasta
Kołomyi o przeistoczenie
tamtejszej 6-klasowej
szkoly żeńskiej na
8-klasową szkołę wy-
działową żeńską.

Petycyę tę odstąpił W. Sejm uchwałą z dnia 22/1 1887 L. S. 637 Wydziałowi krajowemu do przychylnego załatwienia i do przedłożenia odpowiedniego wniosku na najbliższej sesji sejmowej. Ponieważ ani w aktach Wydziału krajowego ani w petycyi samej nie znajdują się dostateczne daty, przeto Wydział krajowy pismem z dnia 19/4 1887. L. 7317 prosił krajową Radę szkolną o dostarczenie mu potrzebnych dat i o przysłanie statutów.

Skoro nadejdzie odpowiedź, Wydział krajowy przystąpi do merytorycznego załatwienia powyższego Wysokiego polecenia.

Petycy a gminy Skala
o przedłużenie spła-
cenia pożyczki zacią-
gniętej w kwocie 3.000
zł. na budowę cerkwi.

Petycyę tę przesłał W. Sejm uchwałą z dnia 25/1 1887 L. 1010 Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia.

Uchwałą z dnia 4. marca 1887. L. 8219 oświadczył Wydział krajowy gminie, iż skłonnym jest przychylić się do jej prośby, jeżeli gmina zapłaci odsetki za czas od 1/2 1887 do 1/2 1888.

Na tę uchwałę nie otrzymał Wydział krajowy żadnej odpowiedzi.

Petycje przekazane Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Petycja Towarzystwa „Szkolna pomoc“ o zapomogę w kwocie 150 zł. Petycję tę przekazał W. Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia, a Wydział krajowy asygnował uchwałą z dnia 28/1 1887. L. 4760 proszoną zapomogę w kwocie 150 zł. a. w.

Petycja p. Joanny z Kopystyńskich Marie, wdowy po nauczycielu szermierki o zapomogę. Petycję tę przekazał W. Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia, a Wydział krajowy asygnował petentce uchwałą z dnia 11. lutego 1887. L. 5322 zapomogę w kwocie 100 zł. a. w.

Petycja Wydziału Towarzystwa Czytelni akademickiej we Lwowie o zapomogę. Petycję tę przekazał W. Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia, a Wydział krajowy asygnował proszącemu Wydziałowi zapomogę w kwocie 50 zł. a. w.

Petycja uczniów gimnazjum Przemyskiego Maksymiliana Zenona i Karola Piaseckich o zapomogę.

Petycja Wydziału bursy ruskiej w Stryju o jednorazową zapomogę w kwocie 600 zł.

Petycja gminy Sme-reczki, o zapomogę na budowę cerkwi.

Petycja Zarządu bursy imienia J. I. Kraszewskiego w Stanisławowie o subwencję.

Petycja ks. Salezego Matwijkiewicza proboszcza obrz. łac. w Czukwi o zapomogę na wewnętrzne urządzenie kościoła.

Petycja bursy imienia Stefana Batorego w Wadowicach o zasiłek.

Petycja Ilka Tabacznego recte Tabacz-rza o zapomogę.

Petycja Aleksandry Komarowej, wdowy po adwokacie w Bochni.

Wszystkie te petycje przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia odstąpione, załatwił Wydział krajowy odmownie.

Petycja Rady zawiadowczej bursy Przemyskiej o subwencję.

Petycja Marii Pawłowicz, nauczycielki prywatnej o wsparcie.

Petycja Władysława Czechowicza o subwencję na heliograficzne wydawnictwo pomników i widoków cmentarza Łyczakowskiego.

Petycja komitetu cerkiewnego w Błażowej o zapomogę na restaurację cerkwi.

Petycja gminy Rozkochów o wsparcie na budowę kościoła.

Petycja Marii Popławskiej o zapomogę.

Petycja komitetu cerkiewnego w Mostkach o zapomogę na budowę cerkwi.

Petycja bursy nauczycielskiej w Tarnopolu o zapomogę.

Petycja Teresy Patkiewicz o stypendium dla córki Herminy dla kształcenia się w śpiewie.

Petycja ks. Mikołaja Selowicza o zapomogę.

Petycja teryarzy świeckich w parafii Mielnickiej o zapomogę.

Petycja Stanisława Binkiewicza malarza o nabycie jego dzieł.

Petycja p. Jana Chwałiboga o pensję lub stałą subwencję.

Wszystkie te petycje przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia odstąpione — załatwił Wydział krajowy odmownie.

Petycja gminy Falkenberg o odpisanie kwoty 425 zł. 11 ct. należącej się jako zapotrzebowanie dzieci Maryi Rastawieckiej wdowie po nauczycielu z Falkenberg.

Petycję tę przesłaną przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do urzędowania, załatwił Wydział krajowy uchwałą z dnia 4. Marca 1887. L. 75 011 i 4.299 w ten sposób, iż zezwolił, aby kwota ta ze względu na wykazane ubóstwo gminy, liczącej 35 numerów, przyjętą została na krajowy fundusz szkolny.

Niezałatwione przez Wysoki Sejm petycje.

A) Przez Wydział krajowy załatwione.

Petycja gminy Zadnieszówka o uwolnienie od datków konkurencyjnych do parafialnej cerkwi.

Niezałatwioną tę przez W. Sejm petycję zwrócił Wydział krajowy uchwałą z dnia 4. Marca 1887. L. 7.290. gminie Zadnieszówka bez skutku z powodu, iż przedmiot petycji nie należy do zakresu działania Wydziału krajowego.

Petycja gminy Koszarowy z przyległościami o wyjednanie zezwolenia na uiszczenie meznego w ratach.

Niezałatwioną tę przez W. Sejm petycję zwrócił Wydział krajowy uchwałą z dnia 4. Marca 1887. L. 7.291 gminie Koszarowa bez skutku, z powodu, iż przedmiot petycji nie należy do zakresu działania Wydziału krajowego.

Petycja gminy miasta Stryja o odpisanie zaległości do funduszu okręgowego stryjskiego.

Na niezałatwioną tę przez W. Sejm petycję tudzież na odnośne zapytanie c. k. krajowej Rady szkolnej oświadczył się Wydział krajowy pismem z dnia 25. Marca 1887. L. 69.599, iż zezwala, aby spłata zaległości tej rozłożoną została gminie miasta Stryja na 10 lat począwszy od 1. Stycznia 1889 roku.

Petycja gminy Pławna o przyłączenie napowrót dworu Pławna, zwanego „Zimnowódka“ do kościoła parafialnego w Zborowicach.

Niezałatwioną tę przez W. Sejm petycję odstąpiliśmy c. k. Namieśtnictwu, które nam pismem z dnia 19. Sierpnia 1887. L. 49.946 odpowiedziało, iż petycję tę przesłało reskryptem z dnia 25. Marca 1887. L. 16 198 c. k. Staroście w Grybowie do odmownego załatwienia w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa z dnia 13. Grudnia 1885. L. 77.744 wydanego na taką samą prośbę łacińskiego urzędu parafialnego w Zborowicach.

Alegat 9.

B) Przez Wydział krajowy c. k. Radzie szkolnej krajowej odstąpione.

I. Krajowa Rada szkolna załatwiła przychylnie:

Petycja Stanisława Sokalskiego, naucz. we Lwowie o zasiłek na cele naukowe.

Krajowa Rada szkolna przyznała petentowi 50 zł. zapomogi.

Petycja Franciszka Zambierzowskiego emeryt. naucz. o zapomogę.

Krajowa Rada szkolna przyznała petentowi 15 zł. zapomogi.

Petycja Aleksandra Orzechowskiego, kier. naucz. w Jagielnicy, o remunerację za kierownictwo, zapomogę lub zaliczkę na płacę.

Krajowa Rada szkolna przyznała petentowi 30 zł. zapomogi.

- Petycja Mikołaja Horoszko, naucz. w Kuryłówce o zapomogę lub pożyczkę. Krajowa Rada szkolna przyznała petentowi 30 zł. zapomogi.
- Petycja Dymitra Budyca, emer. naucz. o zapomogę. Krajowa Rada szkolna przyznała petentowi 20 zł. zapomogi.
- Petycja Stefana Bodaka, naucz. w Chołojowie o zaliczkę lub zapomogę. Krajowa Rada szkolna przyznała petentowi 30 zł. zapomogi.
- Petycja Antoniego Kowalskiego naucz. w Żurawnie o zaliczkę lub zapomogę. Krajowa Rada szkolna przyznała petentowi 30 zł. zapomogi.
- Petycja Juliana Dolińskiego naucz. w Markopolu o zapomogę. Krajowa Rada szkolna przyznała petentowi 30 zł. zapomogi.
- Petycja Aleksandra Gofryka, naucz. w Firlejówce, o zapomogę na leczenie się. Krajowa Rada szkolna przyznała petentowi 20 zł. zapomogi.
- Petycja Teofli Spirydowicz, naucz. lud. w Miłowaniu. Krajowa Rada szkolna przyznała petentce 20 zł. zapomogi.
- Petycja Onufrego Nesteraka, naucz. w Muszynie o zapomogę. Krajowa Rada szkolna przyznała petentowi 20 zł. zapomogi.
- Petycja Joanny Kowalskiej, nauczycielki w Belejowie o zapomogę. Krajowa Rada szkolna przyznała petentce 20 zł. zapomogi.
- Petycja Jakóba Nabaka naucz. z Wietliny, o dodatek do płacy lub zapomogę. Krajowa Rada szkolna przyznała petentowi 20 zł. zapomogi.
- Petycja Jadwigi Nideckiej, nauczycielki w Ryglicach, o podwyższenie pensji lub zapomogę. Krajowa Rada szkolna przyznała petentce 20 zł. zapomogi.
- Petycja Rady szkolnej miejscowej w Niepołomicach, o zapomogę dla Franciszka Płaczek. Krajowa Rada szkolna przyznała petentowi 15 zł. zapomogi.
- Petycja Maryi Lach, wdowy po naucz. w Jarosławiu o wsparcie na kształcenie córki. Krajowa Rada szkolna przyznała petentce 15 zł. zapomogi.

Petycja Anny Bieńkowskiej, wdowy po nauczyc. u zapomogę.

Krajowa Rada szkolna przyznała petentce 20 zł. zapomogi.

Petycja Klementyny Picyk, wdowy po nauczyc. lud. o wsparcie.

Krajowa Rada szkolna przyznała petentce 20 zł. zapomogi.

Petycja Apolonii Rzechowskiej wdowy po naucz. o zapomogę.

Krajowa Rada szkolna przyznała petentce 25 zł. jako dar z łaski.

Petycja Pauliny Krzepowskiej, wdowy po naucz. o podwyższenie pensji lub zapomogę.

Krajowa Rada szkolna przyznała petentce 15 zł. zapomogi.

Petycja grona nauczycieli szkoły w Ulanowie o dodatek drożyzniani.

Krajowa Rada szkolna udzieliła jednoraz. zapomogi Stefanowi Zabierzowskiemu w kwocie 35 zł., Wilhelmowi Drozdowskiemu i Klementynie Zabierzowskiej po 30 zł.

Petycja Rady szk. miejscowej w Szczucinie o przeistoczenie szkoły.

Krajowa Rada szkolna przeistoczyła tamtejszej szkołę z jednej na dwuklasową.

Petycja Rady szk. miejscowej w Chodorowie o przeistoczenie tamtejszej szkoły.

Krajowa Rada szkolna przeistoczyła tamt. szkołę z jednej na trzyklasową o dwóch starszych i jednym młodszym nauczycielu.

Petycja Grzegorza Kulczyckiego kierow. szkoły etat. w Kołomyi w sprawie policzenia czasu służby do emerytury.

Krajowa Rada szkolna przyznała petentowi dodatek pięcioletni przypadający z dniem 1. Września 1884. i wliczyła dodatkowo do emerytury czas służby spędzonej przez petenta na posadzie zastępcy nauczyciela przy głównej szkole w Haliczu.

Petycja Rady gminnej i mieszkańców Targowicy polnej w sprawie udzielenia prezenty nauczycielowi Leonowi Kozankiewiczowi na posadę przy tamt. szkole etatowej.

Krajowa Rada szkolna zamianowała Leona Kozankiewicza rzeczywistym nauczycielem szkoły w Targowicy polnej.

Petycja nauczyciela Józefa Klimczaka o pozostawienie mu płacy na czas słabości.

Krajowa Rada szkolna zawiadomiła Wydział krajowy, że petent zmarł i że mu zamknęła pobory.

Petycja księdza Walentego Gadowskiego katechety przy szkole wydziałowej w Tarnowie o podwyższenie remuneracji za udzielanie nauki religii.

Krajowa Rada szkolna zawiadomiła Wydział krajowy, iż asygnowała petentowi 300 zł. wynagrodzenia i że udała się do gminy m. Tarnowa o wyznaczenie stałej remuneracji dla petenta.

Petycja praktykantów
wyznania mojżeszowego
w szkole im. Czackiego
o uwzględnienie przy
obsadzaniu posad przy
szkołach izraelickich
kandydatów wyznania
mojżeszowego.

Alegat 10.

Krajowa Rada szkolna wydała do p. Natana Szypera jako pierwszego na tej petycyi podpisanego praktykanta uchwałę komunikowaną Wydziałowi krajowemu do L. W. 43739/87.

II. C) Na następujące petycyje c. k. krajowa Rada szkolna zgodnie z wnioskiem Wydziału kraj. odmówiła podwyższenia płacy:

Petycja Rady szkolnej
miejsc. w Brzeziu —
o podwyższ. płacy tamt.
nauczycielowi.

Petycja Rady szkolnej
miejsc. w Gdowie —
o podwyższ. płacy na-
uczycielom tamt. szkoły
2-klasowej.

Petycja Rady szkolnej
miejsc. w Hrusiaty-
czach — o podwyższ.
płacy nauczyc.

Petycja Rady szk. miejsc.
w Babicach o podwyż-
szenie płacy nauczyciela.

Petycja Rady szkolnej
miejsc. w Leszczynie —
o podwyższ. płacy na-
uczycielowi.

Krajowa Rada szkolna odmówiła podwyższenia.

Petycja Rady szkolnej
miejsc. w Złotnikach —
o podwyższ. płacy tamt.
nauczyc.

Petycja Rady szkolnej
miejsc. w Libiążu ma-
łym — o podwyższ.
płacy tamt. nauczyc.

Petycja Rady szkolnej
miejsc. w Libiążu wiel-
kim — o podwyższ.
płacy tamt. naucz.

Petycja Rady szkolnej
miejsc. w Rudawie —
o podwyższ. płacy tamt.
naucz. Stanisławowi Po-
laczekowi.

Petycja Rady szkolnej miejsc. w Mikołajowie — o podwyższ. płacy tamt. naucz. i przekształcenie tamt. szkoły 2-klasowej.

Petycja Rady szkolnej miejsc. i nauczycieli w Bóbrce — o podwyższ. płacy tamt. nauczycielom.

Petycja grona nauczycieli w Strzeliskach nowych — o podwyższ. płacy.

Petycja grona nauczycieli 4-klasowej szkoły męskiej i 2-klasowej żeńskiej w Haliczu — o podwyższenie płacy.

Petycja grona nauczycielek szkół ludowych w Wieliczce — o podwyższ. płacy.

Petycja Jana Müllera naucz. w Przemyślu — o podwyższ. płacy.

Krajowa Rada szkolna odmówiła podwyższenia.

Krajowa Rada szkolna odmówiła prośbie petenta o podwyższenie płacy, udzieliła mu natomiast zapomogę w kwocie 40 zł.

III. Krajowa Rada szkolna na wniosek Wydziału krajowego podwyższyła płace nauczycielom.

Petycja Rady szkolnej miejsc. grona nauczycieli i Wydziału powiat. w Limanowej — o podwyższ. płacy nauczycielom.

Krajowa Rada szkolna podwyższyła płace nauczycieli starszych z 300 na 350 zł., nauczycieli młodszych z 200 na 250 zł.

Petycja Rady szkolnej miejsc. w Pustomytach — o podwyższ. płacy tamt. nauczyc.

Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę nauczycieli z 300 na 350 zł.

Petycja Rady szkolnej miejsc. gminy i obszaru dworskiego w Rudnie pode Lwowem — o podwyższ. płacy tamt. nauczyc. Michałowi Banachowi.

Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę nauczyciela z 300 na 350 zł.

Petycja Rady szkolnej miejsc. w Samborze — o podwyższ. płacy tamt. nauczycielom. Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę starszych nauczycieli z 600 na 650 zł. i młodszych nauczycieli z 360 na 400 zł.

Petycja nauczycielek szkoły wydziałowej i pospolitej w Stanisławowie — o podwyższ. płacy. Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę nauczycielek szkoły wydziałowej z 800 na 850 zł., nauczycielek szkoły pospolitej z 600 na 650 zł., i młodszych nauczycielek szkoły pospolitej z 360 na 420 zł.

Petycja Janiny Tarkowskiej naucz. w Dębicy — o podwyższ. płacy. Krajowa Rada szkolna przyznała petentce dodatek do płacy w kwocie 50 zł. rocznie od 1. Lutego 1887.

Petycja Tekli Boro-wieckiej naucz. w Chrzanowie — o podwyższ. płacy. Krajowa Rada szkolna przyznała petentce dodatek osobisty do płacy w kwocie 100 zł. rocznie począwszy od 1. Września 1887.

IV. Z licznych petycyj o podwyższenie płac nauczyc. odstąpionych przez Wys. Sejm c. k. kraj. Radzie szkolnej uchwałą z dnia 20. Stycznia 1887. L. 1.012 do załatwienia, załatwiła kraj. Rada szkolna po wysłuchaniu zdania Wydziału kraj. następujące petycje przychylnie:

Petycja Rady szkolnej miejsc. w Kielanach — o podwyższ. płacy naucz. Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę nauczycieli z 300 na 350 zł.

Petycja Rady szkolnej miejsc. w Brzuchowicach — o podwyższ. płacy nauczyc. Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę nauczycieli z 250 na 300 zł.

Petycja Rady szkolnej miejsc. w Chełmku — o podwyższ. płacy nauczyc. Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę nauczycieli etatowych z 300 na 350 zł. i nauczycieli młodszych z 200 na 250 zł.

Petycja Rady szkolnej miejscow. w Czernichowie — o podwyższ. płacy nauczyc. Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę dwom nauczycielom młodszym z 250 na 300 zł.

Petycja Rady szkolnej miejsc. w Dublanach — o podwyższ. płacy nauczycielowi. Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę nauczycieli z 300 na 350 zł.

Petycja Rady szkolnej miejsc. w Piaszowie — o podwyższ. płacy nauczycielowi. Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę nauczycieli z 300 na 350 zł.

- Petycja Rady szkolnej miejsc. w Szczercu — o podwyższ. płacy nauczycieli. Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę dwóm nauczycielom młodszym z 240 na 300 zł.
- Petycja Rady szkolnej miejsc. w Woli justowskiej — o podwyższ. płacy nauczyciela. Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę nauczycieli z 350 na 400 zł.
- Petycja Rady szkolnej miejsc. w Zimnowodzie — o podwyższ. płacy nauczyc. Krajowa Rada szkolna podwyższyła nauczycielom etatowym z 300 na 350 zł. i nauczycielom młodszym z 200 na 250 zł.
- Petycja Rady szkolnej miejsc. w Zniesieniu — o podwyższ. płacy nauczyciela. Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę nauczyciela z 400 na 450 zł.
- Petycja Zarządu szkoły w Długoszynie — o podwyższ. płacy nauczycielom. Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę nauczycieli rzeczywistych z 300 na 350 zł. i nauczycieli młodszych z 200 na 250 zł.
- Petycja Zarządu szkoły w Peroninie — o podwyższ. płacy nauczyc. Krajowa Rada szkolna podwyższyła nauczycielom etatowym z 300 na 350 zł. i nadetatowym z 200 na 250 zł.
- Petycja Zarządu szkoły w Szczakowej — o podwyższ. płacy naucz. Krajowa Rada szkolna podwyższyła płacę nauczycieli rzeczywistych z 300 na 350 zł. i nauczycieli młodszych z 200 na 250 zł.
- Petycja grona nauczycieli w Drohobyczu — o podwyższ. płacy. Kraj. Rada szkol. podwyższyła płacę naucz. starsz. z 600 na 650 zł. i naucz. młodszym z 360 na 400.
- Petycja grona nauczycieli w Kołomyi — o podwyższ. płacy. Krajowa Rada szkolna podwyższyła starszym nauczycielom z 600 na 700 zł. i młodszym nauczycielom z 360 na 420 zł.
- Petycja grona nauczycieli w Nowym Sączu — o podwyższ. płacy. Krajowa Rada szkolna podwyższyła starszym nauczycielom z 600 na 650 zł. młodszym z 360 na 400 zł.
- Petycja grona nauczycieli w Strzyżowie — o podwyższ. płacy. Krajowa Rada szkolna podwyższyła starsz. naucz. z 300 na 400 zł. i młod. naucz. z 200 na 240 zł.
- Petycja grona nauczycielek z Prądnika białego — o podwyższ. płacy. Kraj. Rada szkolna podwyższyła z 300 na 350 zł.

D) Petycje, które kraj. Rada szkolna odmownie załatwiła:

Petycja Walentyna
Kańskiego nauczyciela
kierującego szkołą w Ja-
sieniu — o zapomogę.

Petycja Wojciecha Mi-
chny nauczyciela w Kra-
kowie — o zapomogę.

Petycja Maryana Kępy
młod. naucz. w Szczu-
rowie o zapomogę na
takse egzaminacyjną.

Petycja Kwiryna Wit-
wickiego nauczyciela
w Tyliczu — o zaliczkę
lub zapomogę.

Petycja Ambrozego Pe-
tryny nauczyciela
w Bratkowcach — o
zaliczkę.

Petycja Wojciecha Do-
brzańskiego emeryt. na-
uczyciela ludowego —
o wsparcie.

Petycja Franciszki Tar-
nawieckiej wdowy po
nauczycielu o zapomogę.

Petycja Rady szkolnej
miejsc. w Siedlcu — o
stały dodatek lub jedno-
razową subwencję dla
tamtejszego nauczyciela.

Petycja Rady szkolnej
miejsc. w Paczałowici-
cach — o dodatek dro-
żyzniany dla tamtejsze-
go nauczyciela.

Petycja nauczycieli i na-
uczycielek szkoły lud.
w Żywcu o dodatek
drożyzniany lub zapo-
mogę.

Petycja gminy Białoboki
o zapomogę na budowę
szkoły.

Kraj. Rada szkolna załatwiła odmownie.

Petycja gminy Zgłobnia
o zapomogę na dokoń-
czenie budynku szkol-
nego.

Petycja Rady szkolnej
miejsc. w Zmigrodzie o
rozszerzenie tamtejszej
szkoły ludowej.

Petycja Rady szk. miejs.
w Mostach Wielkich o
rozszerzenie szkoły.

Petycja gminy Szcza-
wnik o przeistoczenie
tamt. szkoły filialnej na
etatową.

Petycja Rady szk. miejs.
w Łęczynach o uznanie
tamt. szkoły za etatową.

Petycja gminy Milik o
przeistoczenie szkoły fi-
lialnej na etatową.

Kraj. Rada szkolna załatwiła odmownie.

Petycja Leona Dąbrow-
skiego dyrektora szkoły
wydziałowej w Samborze
o policzenie czasu służby
do emerytury.

Petycja Antoniego Po-
liwki nauczyciela w Ol-
chowcach w sprawie jak
wyżej.

Petycja Antoniego Go-
rylewicza emer. naucz.
w Sanoku w sprawie
jak wyżej.

Petycja Emila Kulczyc-
kiego zastępcy naucz.
przy szkole ludowej na
przedmieściu „Lisznia“
w Drohobyczu, w spra-
wie jak wyżej.

Petycja Tomasza Czaj-
kowskiego, nauczyciela
w Czyszkach w sprawie
jak wyżej.

Petycja Tomasza Dobrowolskiego kierownika szkoły w Strusowie w sprawie jak wyżej.

Petycja Leona Sykutowskiego kier. naucz. w Nowym Targu w sprawie jak wyżej.

Petycja Kazim. Zdrojowskiej nauczycielki w Jezowcu w sprawie policzalności czasu służby do emerytury.

Petycja Macieja Kłapy był. naucz. w Mogilnach w sprawie jak wyżej.

Petycja Anieli Linkowej, naucz. w Gorlicach w sprawie jak wyżej.

Petycja Franciszka Kationa, naucz. w Zabojkach w sprawie jak wyżej.

Krajowa Rada szkolna załatwiła odmownie.

Petycja Władysł. Kudelskiego, kierow. szkoły ludow. w Zadnieszówce w sprawie jak wyżej.

Petycja Jana Rembacza, suplenta gimn. w Stanisławowie o uznanie lat służby spędzonych w Krakowskim internacie dla kandydatów stanu nauczycielskiego, do lat służby publicznej i do emerytury.

Petycja Jana Zytkiewicza prowizor. naucz. ludow. w Lachowicach o udzielenie emerytury.

Petycja Antoniego Budzińskiego naucz. szkoły lud. o restytucję na posadę lub emeryturę.

Petycja Szymona Kizimowicza emer. naucz. szkoły lud. w Zerebku o dodatkowe policzenie czterech lat służby do emerytury.

Petycja Stanisława Kominkowskiego naucz. w Nowym Targu, o przyznanie kwoty 50 zł. jako płacy niepobranej w czasie suspensyi.

Petycja Jana Lisiewicza, b. naucz. o przyznanie pensyi za czas od $\frac{1}{9}$ 1884 do $\frac{12}{12}$ 1885.

Petycja Jana Lubieńca, kierow. szkoły w Bucniowie o wynagrodzenie za kierownictwo.

Petycja Jana Jarka, b. naucz., o alimentacye.

Petycja Michała Zacharyasza, dyr. szk. m. w Jaśle o przyznanie 3go dodatku pięcioletniego.

Petycja Piotra Łabowskiego, kier. szkoły lud. w Mikołajowie, o przyznanie 3go dodatku pięcioletniego.

Petycja Bartłomieja Kamińskiego, dyrek. szk. miejsc. w Bolechowie, w sprawie jak wyżej.

Petycja Jana Hołubowicza, kier. szkoły w Stryju, w sprawie jak wyżej.

Petycja Tymoteusza Tymoczaków, emer. naucz. w Wróblewicach, o przyznanie 3go dodatku pięcioletniego.

Krajowa Rada szkolna krajowa załatwiła odmownie.

Krajowa Rada szkolna odmówiła, natomiast udzieliła petentowi dar z łaski w kwocie 20 zł.

Zakład narodowy im.
Ossolińskich.

Z ostatniego drukowanego sprawozdania o czynnościach zakładu
wyjmujemy niektóre cyfry mogące dać wyobrażenie o wzroście zakładu.

W roku 1885/86. przybyło dzieł drukowanych unikatów	850
" " dubletów	150
ogółem liczy biblioteka dzieł	89.930
rycin	24.557
monet	23.446

W przeciągu roku sprawozdaniem objętego wydano w pracowni naukowej 2.292 czytelnikom 1.154 rękopisów, 4.978 dzieł, 12.709 tomów. Ponieważ zaś była otwarta dla publiczności przez dni 222, przeto wypada na dzień przeciętnie 10 osób, 5 rękopisów, 22 dzieł i 57 tomów.

W czytelni przeznaczonej dla młodzieży i szerszej publiczności było czytających razem 13.765, ponieważ zaś była otwartą przez 242 dni, wypada przeto na dzień średnio 57 osób.

Pozwolenie wypożyczania książek do domu miało 215 osób. W ciągu roku wypożyczono do domu 4.431 dzieł i 21 rękopisów, o 1.665 dzieł więcej niż w roku poprzednim.

Muzeum Zakładu powiększyło się w każdym dziale; w ciągu roku zwiedziło je 2.063 osób, czyli o 394 więcej niż w roku poprzednim.

Zarząd dóbr Zakładu
narodowego imienia
Ossolińskich.

W zeszłorocznem sprawozdaniu przedstawił Wydział krajowy powody, które go znievolmente do decyzji usunięcia ekonomicznego kuratora Zakładu Ossolińskich p. Antoniego Broniewskiego od zarządu dóbr funduszowych. Nie chcąc zaś narazić się na zarzut, że nie dość jasne pod tym względem postanowienia ustaw fundacyjnych tłómaczy na korzyść własnej kompetencji, postanowił przedewszystkiem udać się do c. k. Sądu krajowego we Lwowie, ażeby tenże wydał orzeczenie przeciw p. Broniewskiemu i na jego miejsce zamianował nowego administratora. Wszelako c. k. Sąd krajowy uchwałą z dnia 17. Listopada 1886. L. 51.202 uznał się niekompetentnym w tej mierze a zarazem nietylko wyraźnie uznał kompetencją Wydziału krajowego do usunięcia p. Broniewskiego od zarządu dóbr i zamianowania na jego miejsce nowego zarządcy, ale nawet oświadczył gotowość dozwoleń sądowej egzekucji dla orzeczenia Wydziału krajowego, skoro tylko zostanie wydanem.

W skutek tego Wydział krajowy w porozumieniu i za zgodą reprezentantów potomności hr. Stefana Zamojskiego i Stanisława Starowiejskiego wydał pod dniem 23. Listopada 1886. L. 68.839 orzeczenie, którem p. Broniewskiego zawiesił w sprawowaniu funkcji zarządcy dóbr Zakładu Ossolińskich a na jego miejsce zamianował zarządcą tych dóbr p. Witołda hr. Łubińskiego polecając mu, aby z dochodu dóbr po opędzeniu kosztów administracji uiszczal przedewszystkiem należną Zakładowi Ossolińskich rentę roczną i pokrywał wydatki koniecznej poprawy gospodarstwa, pozostałą zaś resztę dochodów wydawał p. Broniewskiemu.

Uchwałą z dnia 4. Grudnia 1886. L. 56.145 przez wyższy c. k. Sąd krajowy orzeczeniem z dnia 29. Marca 1887. L. 3 552 zatwierdzoną, dozwolił c. k. Sąd krajowy we Lwowie odebrania dóbr zakładu p. Broniewskiemu i oddania ich w zarząd p. Witołdowi hr. Łubińskiemu, które to czynności przez właściwe c. k. Sady realne na wiosnę b. r. przeprowadzone zostały.

P. Broniewski chwycił się jeszcze ostatniego środka i wniósł do

c. k. Trybunału administracyjnego zażalenie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego, na które po wniesionem ze strony naszej jeszcze w Kwietniu b. r. pismie odpornem, termin do rozprawy na dzień 25. Listopada b. r. został wyznaczony. Tak więc, jakkolwiek ustanowiony z ramienia Wydziału krajowego administrator już jest sądownie wprowadzony, sprawa uporządkowania gospodarstwa w dobrach Zakładu jest jeszcze w zawieszeniu, nie można bowiem nie stanowczego przedsięwziąć, dopóki c. k. Trybunał administracyjny sprawy ostatecznie nie rozstrzygnie.

Sprawozdanie rachunkowe z obrotu pieniężnego w r. 1886 Zakładu narodowego imienia Ossolińskich.

1. Gospodarka pieniężna.

W myśl §§. 41. i 58. ustawy fundacyjnej zakładu imienia Ossolińskich, kasa krajowa Wydziału krajowego przechowuje majątek zarodowy zakładu w efektach, pobiera dochody działu bibliotecznego, z których wedle asygnacyi kuratora literackiego, daje w miarę potrzeby zasiłki kasie podręcznej, będącej pod zarządem tegoż kuratora literackiego.

Kontrolę rachunkową wykonuje Wydział krajowy.

Obrotu pieniężny w roku 1886 był następujący:

A) Majątek zarodowy zakładu wynosił z końcem roku 1885:

a) w papierach wartościowych (bez kaucyi)	196.727 zł. 71 ct.
b) w kapitałach hipotekowanych	6.037 „ 50 „
c) w funduszach bibliotecznych	496.840 „ 50 ¹ / ₂ „

Majątek ten wynosi z końcem roku 1886:

a) w papierach wartościowych (bez kaucyi)	200.369 „ 37 „
przeło przyrósł w porównaniu o 3.641 zł. 66 ct.	

b) w kapitałach hipotekowanych:

zapis Chołoniewskiego	3.150 „ — „	
„ Nerenowicza	525 „ — „	
„ Pawlikowskiego	2.362 „ 50 „	6.037 „ 50 „

c) w funduszach bibliotecznych:

1. dobra i realności	342.943 zł. 66 ¹ / ₂ ct.
w porównaniu przyrosła wartość o 3.101 zł. 36 ct.	

2. zbiory	122.322 „ 18 ¹ / ₂ „
w porównaniu przyrosła wartość o 1.962 zł. 76 ct.	

3. nakłady	26.453 „ 06 „
w porównaniu ubyła wartość z powodu odpisania nakładów zamienionych i wydanych gratis o 5.376 zł. 99 ¹ / ₂ ct.	

4. sprzęty 4.552 zł. 39 ct. 496.271 zł. 30 ct.

ubyło z powodu odpisania części wartości na zużycie o 256 zł. 33 ct. przeto *ad c)* ubytek w o 569 zł. 20¹/₂ ct. zaś w ogóle przyrósł majątek o 3.072 zł. 45¹/₂ ct.

B) Obrót kasowy w majątku bieżącym wynosił w r. 1886:

I. W kasie krajowej:

a) dochody wraz z zapasem w gotówce	51.938 zł. 41 ¹ / ₂ ct.
b) wydatki	50.750 „ 09 „
pozostałość	<u>1.188 zł. 32¹/₂ ct.</u>

II. W kasie podręcznej:

a) dochody wraz z zapasem w gotówce	26.419 „ 92 ¹ / ₂ ct.
b) wydatki	24.904 „ 35 ¹ / ₂ „
pozostałość	<u>1.515 zł. 57 ct.</u>

Na cele naukowe wydano 3 143 zł. 21 ct.

Zaległości czynne wynoszą:

a) na rachunku bieżącym Banku krajowego	3.586 zł. 28 ct.
b) rozmaite inne	1.421 „ 37 ¹ / ₂ „
razem	<u>5.007 zł. 65¹/₂ ct.</u>

Zaległości bierne 1.628 „ 01 „

Nadwyżka należności czynnych

z końcem r. 1886 wynosi 3.379 „ 64¹/₂ ct.

Co do rachunku r. 1887 możemy wykazać tylko obrót kasowy w kasie krajowej po koniec Września 1887, zaś obrót kasowy kasy podręcznej przedkłada kuratorya wraz z zamknięciem dopiero z początkiem roku następnego.

Obrót kasy krajowej od 1. Stycznia do 30. Września 1887 wynosi:

	w gotówce	w efektach
a) dochody wraz z zapasem początkowym	23.342 zł. 34 ¹ / ₂ ct.	209.327 zł. 86 ct.
b) wydatki	18.911 „ 68 „	5.500 „ — „
Pozostałość	<u>4.439 zł. 66¹/₂ ct.</u>	<u>203.827 zł. 86 ct.</u>

z uwagą, że w pozostałości w efektach 203.827 zł. 86 ct.

mieszczą się kaucyje przedsiębiorców 2.000 zł.

W sprawie otwarcia czytelni w Bibliotece Ossolińskich w godzinach popołudniowych.

Na ostatniej sesji W. Sejmu wniosło Towarzystwo krajowe kupców i przemysłowców we Lwowie petycję, aby czytelnia w bibliotece Ossolińskich także w godzinach wieczornych otwartą być mogła.

Uchwałą z dnia 14. Stycznia 1887 przekazał W. Sejm tę petycję Wydziałowi krajowemu do zbadania i uwzględnienia.

W skutek tego przesłał Wydział krajowy wspomnianą petycję kuratorji Zakładu Ossolińskich z prośbą, aby w własnym zakresie działania przychylnie ją załatwiła i o wydanych zarządzeniach Wydział krajowy zawiadomiła.

W odpowiedzi na to wezwanie oświadczyła kuratorya, że własnymi funduszami nie jest w stanie przeprowadzić otwarcia czytelnicy w godzinach wieczornych, że jednak gotowa jest uczynić wszystko, co jest w jej mocy, aby ułatwić wykonanie tego zamiaru, gdyby jej na ten cel dostarczono odpowiednich funduszów.

Wydział krajowy pismem z dnia 4. Marca b. r. L. 7654 zwrócił wtedy uwagę kuratorji, że warunek taki równa się odroczeniu sprawy co najmniej na cały rok, albowiem W. Sejm nie wstawił na cel powyższy żadnego kredytu do budżetu na r. 1887, Wydział krajowy zaś nie mógłby bez upoważnienia W. Sejmu przyznać subwencji, któraby była stałym obciążeniem funduszu krajowego. Ze swej strony zaproponował Wydział krajowy kuratorji, aby zanim sprawa subwencji z funduszu krajowego zostanie zdecydowaną, otworzyła własnymi siłami czytelnicy wieczorną niejako na próbę, poczem jeżeliby należyta frekwencya wykazała rzeczywistą jej potrzebę, wniosek na udzielenie subwencji krajowej tem łatwiej dałby się uzasadnić.

Wszelako kuratorya i na ten wniosek zgodzić się nie chce. — Obawia się ona, aby to prowizoryum nie przemieniło się potem w stałe urządzenie, nadzieja uzyskania subwencji krajowej mogłaby zawieść, a ciężar zwiększony pozostałby. — Kuratorya oświadcza zaś, że obecne fundusze Zakładu na takie zwiększenie wydatków nie pozwalają, a nawet choćby fundusze się zwiększyły, to uważałaby kuratorya za pierwszy swój obowiązek poświęcić je na podwyższenie płac swoich urzędników bez przyczyniania im nowych obowiązków, tak, że otwarcie czytelnicy wieczornej własnym kosztem Zakładu stać musi na drugim dopiero planie.

Wydatki zaś połączone z otwarciem czytelnicy wieczornej oblicza kuratorya w sposób następujący:

Biblioteka byłaby tak jak dotychczas przez 5 godzin otwarta, oprócz tego otworzyłaby się czytelnicy wieczorem na dwie godziny, porą zimową od 4 do 6, a latem od 5 do 7 i to przez 10 miesięcy, w miesiącach bowiem wakacyjnych Lipcu i Sierpniu, biblioteka w ogóle tylko przez dwie godziny dziennie jest otwarta.

W zawiadowaniu czytelnicy rzeczonyj musieliby brać udział: Dyrektor, kustosz, dwóch sekretarzy, woźny biblioteczny, jeden przynajmniej stypendysta, a jesienną i zimową porą także sekretarz administracyjny (z powodu dozoru nad oświetleniem).

Jeżeli z pomiędzy urzędników zawsze tylko po dwóch w dzień urzędować będzie, przybyłaby każdemu dziennie przeciętnie 1 godzina, najskromniejsze wynagrodzenie wynosiłoby zatem dla dwóch niższych urzędników bibliotecznych po 30 zł., dla dwóch starszych po 40 zł. miesięcznie i honorarium to dla nich razem za 10 miesięcy czyniłoby 1.400 zł.

doliczmy do tego sekretarza administracyjnego z przeciętną pensją miesięczną po 20 zł. to jest 200 „

i woźnego który co dzień po 2 godziny więcej niż dotąd musiałby być w biurze, z wynagrodzeniem miesięcznie 10 zł., t. j. 100 „

i jednego stypendystę z rocznem stypendyem 210 „

Owóż cały wydatek roczny wynosiłby razem 1.910 zł.

Powyższy wynik swej korespondencyi z kuratorją Zakładu Ossolińskich, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi do wiadomości.

Wyznaniowa izraelska
szkoła ludowa w Bro-
dach.

Stosownie do uchwały sejmowej z dnia 23. Października 1881. r. czyni Wydział krajowy nad ścisłym dopełnieniem warunków, pod którymi tej szkole subwencya krajowa w rocznej kwocie 6.000 zł. przyzwoloną została.

Według relacji delegata Wydziału krajowego, prezesa Rady powiatowej Brodzkiej p. Oktawa Sali, który był obecnym na tegorocznych egzaminach, szkoła odpowiada zupełnie swemu zadaniu tak pod względem dydaktycznym jak i wychowawczym i wykazuje pomyślne rezultaty pod względem przyswojenia młodzieży izraelskiej języka polskiego. Z wyjątkiem języka niemieckiego, jako przedmiotu, języka hebrajskiego i historii naturalnej w III. i IV. klasie, wszystkie inne przedmioty wykładane bywają w tej szkole w języku polskim.

Żałować wypada, że zakład ten pod każdym względem wzorowo prowadzony, skutkiem niepomyślnych okoliczności zewnętrznych od kilku już lat coraz mniej liczy uczniów. W ubiegłym roku szkolnym 1886/87. uczęszczało do tej szkoły 411 chłopców a 658 dziewcząt, razem 1.069, czyli o 49 mniej niż w roku 1885/86., w którym ogólna frekwencya wynosiła 1.118. (440 chłopców, 678 dziewcząt). Przyczyną tego ubytku jest, jak to już w zeszłorocznym sprawozdaniu nadmieniono, wzmagająca się ciągle emigracya ludności żydowskiej, która nie znajdując utrzymania w podupadłych Brodach, przenosi się do innych miast w kraju, przeważnie jednak do Ameryki.

Emigracya ta pociąga za sobą jeszcze inne niekorzystne dla szkoły następstwo, mianowicie ubytek dochodu z opłaty od mięsa koszernego, stanowiącej ważną rubrykę w budżecie szkoły, która nie mogąc zredukować swych wydatków w miarę zmniejszających się dochodów, znajduje się w coraz smutniejszym położeniu finansowem.

Plan nauki w roku ubiegłym nie uległ żadnej zmianie, również siły nauczycielskie pozostały te same. W 15. klasach szkoły wykładało 22 nauczycieli i nauczycielek.

Macierz Polska.

Stosownie do postanowienia Art. 26. aktu fundacyi podaje Wydział krajowy do wiadomości Wysokiego Sejmu obrót kasowy „Macierzy Polskiej“ za rok 1886.

A. Dochody.	Gotówką.	Efektami.
1. Wpływy na rzecz fundacyi od korporacyi i osób prywatnych:		
a) subwencya z funduszu krajowego .	3.000 zł. — ct.	— zł. — ct.
b) subwencya gminy miasta Lwowa .	200 „ — „	— „ — „
c) od osób rozmaitych	3 „ 60 „	5 „ — „
2. Dochód z wydawnictw własnych .	1.103 „ 97 „	— „ — „
3. Odsetki od efektów	1.773 „ 22 „	— „ — „
4. Gotówka za wylosowany efekt .	500 „ — „	— „ — „
5. Efakta zakupione	— „ — „	516 „ 25 „
6. Rozmaite dochody	44 „ 03 „	— „ — „
Razem .	6.624 zł. 82 ct.	521 zł. 25 ct.
7. Do tego zapas z początkiem r. 1886.	596 „ 90 ¹ / ₂ „	28.200 zł. — „
<i>Suma dochodów</i> .	<i>7.221 zł. 72¹/₂ ct.</i>	<i>28.721 zł. 25 ct.</i>

B. Wydatki.	Gotówką.	Efektami.
1. Koszta druków wydawnictw własnych i honorarya autorskie	4.480 zł. 95 ct.	— zł. — ct.
2. Zasiłki naukowe dla dzieci niezdolnych rodziców	500 " — "	— " — "
3. Wydatki administracyjne	80 " 55 "	— " — "
4. Zwrócona zaliczka funduszowi kraj.	842 " 71 "	— " — "
5. Efekt wylosowany	— " — "	500 " — "
6. Gotówka wydana na zakupno efekt.	500 " — "	— " — "
<i>Suma wydatków</i>	6.404 zł. 21 ct.	500 zł. — ct.
Z porównania z dochodami	7.221 zł. 72½ ct.	28.721 zł. 25 ct.

okazuje się z końcem roku 1886:

Zapasy ostateczne:

a) w gotówce 817 zł. 51½ ct.

b) w efektach 28.221 zł. 25 ct.

Koszta likwidacji funduszków szkolnych okręgowych.

C. k. Trybunał administracyjny nie uwzględnił zażalenia wniesionego przez Wydział krajowy przeciw orzeczeniu p. Ministra wyznań i oświaty z dnia 6. Maja 1886. r. L. 2.024. w sprawie pokrycia kosztów likwidacji funduszków szkolnych okręgowych w ogólnej sumie 16.040 zł. 61 ct.

Ponieważ zdaniem Wydziału krajowego c. k. władze państwowe przekroczyły w tym przypadku zakres swej kompetencji na szkodę Reprezentacji kraju, postanowił Wydział krajowy wytoczyć sprawę przed c. k. Trybunał państwa.

Fundacya śp. Stanisława hr. Skarbka.
A. Sprawy osobiste.

Uchwałą z dnia 1. Lutego 1887. r. zamianowała Rada administracyjna dr. Józefa Oleskova prowizorycznym ogrodnikiem Zakładu Drohowyckiego na rok jeden, od 1. Marca 1887. r. do końca Lutego 1888. r. z płacą roczną 500 zł., wolnem pomieszkaniem, opałem i ogrodem.

Na podstawie konkursu ogłoszonego na posadę dyrektora Zakładu Drohowyckiego przystąpiła Rada administracyjna na posiedzeniu d. 6. Maja 1887. do obsadzenia tej posady i zamianowała prowizorycznym dyrektorem rzezonego zakładu p. Karola Brzozowskiego z płacą 2.000 zł. rocznie, mieszkaniem i opałem począwszy od dnia 1. Czerwca 1887. Obie te nominacje zostały zatwierdzone przez Wydział krajowy. — Uchwałą z dnia 17. Lutego 1886 r. oddaliła Rada administracyjna czasowego ekonoma Zakładu Drohowyckiego i magazyniera warstatów p. Michała Otta, a Wydział krajowy zatwierdził tę uchwałę reskryptem z dnia 19. Lutego 1886. L. 9 738.

W dniu 14. Grudnia 1886. wniósł p. Michał Oth prośbę o reaktywowanie go na zajmowanej dawniej posadzie, a względnie przeniesienie go w stan spoczynku z odpowiednią pensją, gdyż przeprowadzona sądowa rozprawa przeciw niemu zakończyła się wyrokiem uwalniającym.

Wydział krajowy zarządził uchwałą z d. 11. Lutego 1887. reasumeyę śledztwa dyscyplinarnego przeciw p. Michałowi Othowi. Przeprowadzone ponownie śledztwo zakończyło się uchwałą Rady administracyjnej z dnia 10.

Czerwca 1887., którą orzeczono ponownie usunięcie p. Michała Otha z posady i odmówiono mu udzielenia pensji emerytalnej. Uchwała ta została przez Wydział krajowy w całości zatwierdzoną.

Załatwienie innych spraw osobistych funkcyonaryuszów fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka jest w toku.

B) Konwersya 5% listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemsk. na 4½% listy zastawne galic. Banku krajowego.

W skutek uchwały Rady administracyjnej z d. 22. Listopada 1886. L. 3.011 popartej przez Wydział krajowy zezwoliło c. k. Namiestnictwo na konwersyę 5% listów zastawnych gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego, należących do fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka w imiennej wartości 153.200 zł., tudzież takichże listów należących do fundacyi Władysława hr. Skarbka w imiennej wartości 64.500 zł. i do funduszu emerytalnego aktorów w imiennej wartości 179.500 zł. na 4½% listy zastawne gal. Banku krajowego. Konwersya ta została już przeprowadzoną.

C) Sprawa wypożyczenia 15.000 zł. w 4½% listach zastawnych gal. Banku krajowego z majątku zarodowego do majątku obrotowego.

W celu uzyskania funduszów na umorzenie wywalczonej sądownie pretensyi b. dyrektora teatru polskiego we Lwowie p. Adama Miłaszewskiego w kwocie 12.881 zł. 33 ct. zezwoliło c. k. Namiestnictwo na prośbę Rady administracyjnej popartą przez Wydział krajowy na wydzielenie z majątku zarodowego 4½% listów zastawnych gal. Banku krajowego w imiennej wartości 15.000 zł. i wypożyczenie ich do majątku obrotowego.

Pożyczka ta zostanie wraz z poprzednią w łącznej sumie 45.000 zł. zwróconą z dochodów bieżących fundacyi w tych samych efektach partyami po 3.000 zł. rocznie.

D) Zakład sierót i starców w Drohowyżu.

W zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności nie mogliśmy podać dat co do Zakładu Drohowyżkiego za rok 1885., ponieważ do chwili zamknięcia sprawozdania nie otrzymaliśmy jeszcze odnośnego sprawozdania od Kuratoryi fundacyi. Ze sprawozdania tego przedłożonego nam w dniu 11. Grudnia 1886. podajemy obecnie, co następuje:

Z końcem roku 1885. liczba dzieci umieszczonych w zakładzie sierót i ubogich ś. p. St. hr. Skarbka w Drohowyżu wynosiła 353 tj. 223 chłopców i 130 dziewcząt

Ruch w ciągu roku był następujący:

Z końcem roku 1884. liczono:

	Chłopców		dziewcząt
	240.		149.
Z tego ubyło:			
w ciągu roku 1885. przez			
śmierć	2.		1.
uwolnionych lub wydalonych	28.		9.
wyzwolonych na czeladników lub			
przysposobionych na sługi	25	55	12
			22.
Pozostało	185.		127.
Przyjęto w ciągu roku 1885	38.		3.
Zostało z końcem roku 1885	223.		130.

Co do obrządku dzieliła się ta liczba jak następuje:

	chłopców	dziewcząt		
Obrządku rz. k.	182	110	=	292
„ gr. kat.	41	20	=	61
Razem	223	130	=	353

W roku 1885. przebywały w Zakładzie przeważnie dzieci starsze wiekiem, a to ze względu, iż już od lat kilku daje się przy przyjmowaniu dzieci do zakładu pierwszeństwo starszym sierotom, t. j. chłopcom z ukończonym 10-tym, a dziewczętom z ukończonym 8-mym rokiem życia.

Pod względem stanu zdrowia rok 1885. nie może się do bardzo pomyślnych zaliczyć. Główną przyczyną tego była szkarlatyna, która się z końcem roku w Zakładzie pojawiła. Nie przybrała jednak groźniejszych rozmiarów, skutkiem natychmiastowego odosobnienia dotkniętych, przez urządzenie osobnego szpitalika, tudzież dzięki troskliwości w pielęgnowaniu chorych, tak lekarza Zakładu jak i sióstr Felicjanek.

Wypadków śmierci stosunkowo było mało, gdyż na ogólną liczbę dzieci, tylko 3 wypadki śmierci, a to 1 na gruźlicę, a 2 na szkarlatynę.

Zresztą stosunki sanitarne były normalne. Nauka w szkole pospolitej szła utartym dla szkół publicznych przepisany trybem.

Szkoła pospolita na oddziale chłopców dzieliła się na klasy: I, II., III. i dwa oddziały klasy IV.

Różnica w utrzymaniu klas na oddziale dziewcząt zaszła jedynie ta, iż ograniczono się na pierwszych trzech klasach pospolitych. Tym sposobem dano możność dziewczętom, będącym już w wieku odpowiednim do szybszego oddawania się naukom praktycznym. Dalszą naukę po za obrębem szkoły pospolitej udzielano chłopcom na t. zw. kursie technicznym; dziewczętom zaś w dwóch oddziałach, to jest: na kursach uzupełniającym i powtarzającym (niedzielnym)

Liczba dzieci z końcem r. 1885. dzieliła się na poszczególne klasy, jak następuje:

A. Oddział chłopców.

w klasie I. i II. (złączonej)	21
„ III.	43
„ IV. a)	24
„ IV. b)	18
„ V. (kurs techniczny)	22
„ VI.	26
„ VII. „	24
Razem	182

Inni uczniowie w liczbie 41., którzy nauki na kursie technicznym pokończyli, oddawali się wyłącznie nauce zawodowej w warsztatach.

B. Oddział dziewcząt.

w klasie I.	6
„ II.	28
„ III.	32
kurs uzupełniający	44
„ (niedzielnym) powtarzający	20
Razem	130

W planie naukowym dano rysunkom, muzyce wokalne i instrumentalnej, wreszcie gimnastyce u chłopców szerszy zakres, niż to bywa w publicznych szkołach pospolitych.

Plan nauki na kursie technicznym na oddziale chłopców, mającym zakres niższej szkoły przemysłowej, obejmował następujące przedmioty:

	w klasie V.	w klasie VI.	w klasie VII.
	godzin tygodniowo.		
Religia	1	1	1
Język polski	2	2	3
„ niemiecki	2	2	2
Rachunki	2	2	2
Historia naturalna	—	1	1
Wiadomości geografii i historii	1	2	2
Wiadomości z fizyki i chemii	2	2	2
Geometrya	2	1	1
Wiadomości z technologii	—	2	—
Rysunki odręczne	6	3	2
„ techniczne	—	—	2
Razem godzin	18	18	18

Doroczny popis publiczny odbył się w dniach 30. i 31. Lipca i 1. Sierpnia — ostatniego dnia przy współudziale wielu zaproszonych osób.

Ręczne wyroby uczniów i uczennic, oraz rysunki ich, dały sposobność do utworzenia wystawy, która zwracała na siebie ogólną uwagę.

W personalu nauczycielskim zaszły te zmiany, iż w miejsce księdza J. Banacha, mianowano księdza L. Swadowskiego kapelanem i katechetą rz. k., tudzież uwolniono nauczyciela młodszego J. Moskwę. Mimo takiego uszczuplenia sił nauczycielskich, tak się urządono, że nietylko stało się zadość potrzebom szkoły ludowej, lecz i na kursie technicznym ilość godzin szkolnych zmniejszono tylko o 2 tygodniowo.

Przydzieleni do warsztatów uczniowie pracowali zawodowo w warsztatach: ślusarskim, kowalskim, stolarskim, stelmaskim, krawieckim i szewskim; oprócz tego prowadzono pomocniczo lakiernictwo, rymarstwo i blacharstwo.

Wyroby warsztatowe postanowiono o ile możności ograniczyć, a to z powodu nagromadzenia wielkiej ilości tychże a stosunkowo małego zbytu, tudzież z powodu braku dostatecznego kapitału obrotowego, przechodzącego możność fundacyi — zwrócono jednak baczną uwagę na to, by uczniowie warsztatowi odpowiednio byli zajęci i robili systematyczne postępy.

Warsztaty liczyły z końcem roku 1885.:

w warsztacie ślusarskim	26 uczniów
„ kowalskim	6 „
„ stolarskim	9 „
„ stelmaskim	10 „
„ krawieckim	13 „
Do przeniesienia	64 uczniów

	Z przeniesienia	64 uczniów
w warsztacie szewskim		12 „
„ rymarskim		2 „
„ lakierniczym		2 „
„ blacharskim		2 „
	Razem	82 uczniów.

Od czasu pierwszych wyzwolin na czeladników, t. j. od jesieni 1881. r. po koniec roku 1885. wyzwolił zakład 86 czeladników rozmaitych profesyi i wysłał po rozmaitych stronach kraju, a otrzymywane o nich liczne pochlebne wiadomości tak od prywatnych majstrów jak i od zarządów warsztatów kolejowych, świadczą o należytem wykształceniu zawodowem w warsztatach Zakładu.

Od jesieni 1882. r. poczęto wysyłać z Zakładu dziewczęta przysposobione na służące których po koniec roku 1885. uwolniono 60.

I co do dziewcząt otrzymywane pochwały chlebobawczyń, przekonują o umiejętnem i praktycznem prowadzeniu tego oddziału przez siostry Felicyanki.

Oddział ubogich liczył po koniec roku 1884.:

	starców	starsuszek
	16.	3.
Ubyło:		
w ciągu r. 1885. przez śmierć	2. }	2. }
uwolniono	2. }	1. }
	<u>4.</u>	<u>3.</u>
Pozostało	12.	—
Przyjęto w ciągu r. 1885.	<u>9.</u>	<u>7.</u>
Zostało z końcem r. 1885.	21.	7.

Tak starcom jak i starsuszkom powierzane są w zakładzie lekkie czynności do jakich są uzdolnieni, a niektórzy dają się nawet użyć z prawdziwą korzyścią dla Zakładu.

I tak jednemu z nich oddano przełożenie nad starcami, który jako człowiek światły i taktowny wywiązuje się z tego pod każdym względem należycie; inny z zawodu muzyk stworzył udatną kapelę z wychowanków Zakładu — byłemu ekonomowi w kilku majątkach prywatnych oddano i w Zakładzie czynności ekonoma, które spełnia te obowiązki z całą znajomością rzeczy, inni wreszcie tak starcy jak i starsuszki używani bywają do łątania odzieży, bielizny, dozoru i t. p.

Dat za rok 1886. nie możemy podać, ponieważ Kuratorya nie przedłożyła nam dotąd odnośnego sprawozdania.

Z ogólnego sprawozdania z czynności Rady administracyjnej okazuje się tylko, że w ciągu roku 1886. wydalono z zakładu dwóch prebendaryuszów za złe sprawowanie się tudzież 27 wychowanków, którzy już więcej niż 10 lat w zakładzie pozostawali i że przyjęto do zakładu sierót chłopców 61 i 29 dziewcząt, a do zakładu starców 8 mężczyzn i 2 kobiety. Uchwałą z dnia 12. Listopada 1886. L. 65.571, zatwierdził Wydział krajowy uchwałę Rady administracyjnej z d. 15. Października 1886., którą pozwolono Dyrekcji Zakładu drohowskiego na zaprowadzenie we własnym zarządzie rzeźni i mlewa na własne potrzeby

zakładu. Dla uproszczenia i stałego unormowania rachunkowości warstatów zakładowych wydała Kuratora fundacji instrukcyę względem prowadzenia rachunków warstatowych. Odpis tej instrukcyi przedłożyła Wydziałowi krajowemu w dniu 21. Grudnia 1886.

Wreszcie nadmieniamy, że uchwałą z d. 19. Sierpnia 1887. L. 42.381 wydelegował Wydział krajowy komisycę w celu przeprowadzenia skontra i lustracyi Zakładu drohowyskiego. Komisya ta odbyła swą czynność w czasie od 5. Września do 24. Września 1887. włącznie i przedłożyła już swe sprawozdanie, którego załatwienie jest w toku.

Fundusz szkolny krajowy.

1. Zaliczki Rad szkolnych okręgowych.

W sprawozdaniu za rok ubiegły wykazano zaległość zaliczek Rad szkolnych okręgowych z końcem roku budżetowego w kwocie 40.792 zł. 73 $\frac{1}{2}$ ct. w ciągu roku 1886. udzielono nowych zaliczek w kwocie 17.500 „ — „

Razem . . . 58.292 zł. 73 $\frac{1}{2}$ ct.

Z tego odpisano w roku 1886. . . 2.444 „ 24 „

Pozostała rzeczywista należitość . . . 55.848 zł. 49 $\frac{1}{2}$ ct.

Na to uiszczono w r. 1886. . . 17.750 „ — „

Pozostała z końcem r. 1886. zaległość . . . 38.098 zł. 49 $\frac{1}{2}$ ct.

przypisana do zwrotu od następujących Rad szkolnych okręgowych:

1. w Gródku	8.433 zł. 30 $\frac{1}{2}$ ct.
2. „ Pilźnie	8.665 „ 19 „
3. „ Przemyślu	2.000 „ — „
4. „ Rohatynie	5.000 „ — „
5. „ Krakowie (zamiej.)	4.500 „ — „
6. „ Tarnowie	2.000 „ — „
7. „ Jaworowie	1.500 „ — „
8. „ Zaleszczykach	2.000 „ — „
9. „ Brzeżanach	1.000 „ — „
10. „ Stryju	1 500 „ — „
11. „ Stanisławowie	1.500 „ — „

Suma jak wyżej . . . 39.098 zł. 49 $\frac{1}{2}$ ct.

W roku 1887. udzielono po koniec Lipca nowe zaliczki w kwocie . . . 29.900 „ — „

Razem . . . 67.998 „ 49 $\frac{1}{2}$ „

Z tego:

odpisano po koniec lipca 1887. . . 4.000 zł.

zaś uiszczono po koniec lipca 1887. . 16.500 „ 20.500 „ — „

pozostało więc w zaległości po koniec Lipca 1887. . 47.498 „ 49 $\frac{1}{2}$ ct.

O przyspieszenie ściągnięcia wykazanej zaległości wystosowano do c. k. Rady szkolnej krajowej i c. k. Rad szkolnych okręgowych zbiorowe urgensa odezwaniami:

z dnia 15. Lipca . . . 1886. do L. 37.765.

„ 12. Sierpnia . . . „ „ „ 46.226.

z dnia 16. Września	1886. do L.	54.825.
" 18. Października	" " "	61.580.
" 22. Listopada	" " "	69.882.
" 31. Grudnia	" " "	73.340.
" 11. Stycznia	1887. " "	920.
" 22. Lutego	" " "	9.288.
" 22. Marca	" " "	14.211.
" 7. Kwietnia	" " "	18.162.
" 14. Maja	" " "	24.787.
" 30. Czerwca	" " "	32.095.
" 23. Lipca	" " "	38.456.

Alegat 11.

oprócz licznych poszczególnych korespondencyj z c. k. Radami szkolnymi okręgowymi, c. k. Urzędami podatkowymi i c. k. Starostwami. (Patrz. aleg.)

Na skutek powyższych urgensów c. k. Rada szkolna krajowa odezwała z d. 25. Maja 1886. do L. 4435 (L. W. 29.124/86) zawiadomiła Wydział krajowy, że zarządziła bezzwłoczny zwrot zaliczek od Rad szkolnych okręgowych w Gródku, Pilźnie, Przemyślu i Krakowie, które to okręgi obowiązane były przed upływem roku budżetowego 1886. zwrócić pobrane zaliczki.

2. Zamknięcie rachunków c. k. Rad szkolnych okręgowych.

Z przedłożonych przez c. k. Radę szkolną krajową 35 zamknięć rachunkowych c. k. Rad szkolnych okręgowych za r. 1886. sporządził nasz oddział rachunkowy sumaryczne zestawienie, które dołączone zostało jako alegat do preliminarza krajowego funduszu szkolnego na r. 1886.

Według rzeczzonego sumaryusza okazują się następujące wyniki powyższych zamknięć:

Zapas w gotówce z końcem r. 1885. wynosił	160.220 zł. 33 ct.
Dochody w r. 1886.	1,506.254 " 90 "
Razem	1,666.475 zł. 23 ct.
Wydatki w r. 1886. wynosiły	1,578.572 " 48 1/2 ct.
a z porównania obydwu tych cyfer wynika zapas w gotówce z końcem r. 1886. w kwocie	87.902 zł. 74 1/2 ct.
Należytości czynne z końcem r. 1886. wynosiły	597.272 " 27 1/2 ct.
Razem stan czynny wynosił sumę	685.175 zł. 02 ct.
Należytości bierne (z wyłączeniem należności przypadających krajowemu funduszowi szkolnemu) wynosiły z końcem r. 1886.	385.061 " 33 1/2 ct.
a z porównania obu powyższych cyfer okazuje się nadwyżka stanu czynnego w kwocie	300.113 zł. 68 1/2 ct.
która jest pretensją krajowego funduszu szkolnego do funduszy szkolnych okręgowych z tytułu nadpłaconych zasiłków. Kwota powyższa rozpada się na dwie części, jako to:	
a) na zaległość z lat dawniejszych po koniec roku 1885.	253.515 zł. 03 ct.
b) na zaległość z r. 1886.	46.598 " 65 1/2 "
Razem j. w.	300.113 zł. 68 1/2 ct.
Od tego strąca się należność odpisaną w r. 1887. do L. W. 38831/87 w kwocie	11.361 " 10 1/2 "
pozostała należność w kwocie	288.752 zł. 58 ct.

Na poczet tej należności uiszczyły w r. 1887. do końca lipca następujące Rady szkolne okręgowe:

1. Bochnia . . .	6 zł. 05 ct.
2. Drohobycz . . .	1.611 " 22 "
3. Jarosław . . .	4 083 " 55 1/2 "
4. Kałusz . . .	675 " 38 "
5. Kolbuszowa . . .	489 " 68 1/2 "
6. Lwów (zamiej.) . . .	1.000 " — "
7. Mielec . . .	649 " 05 "
8. Myślenice . . .	1.310 " 06 1/2 "
9. Pilzno . . .	217 " 41 "
10. Rzeszów . . .	647 " 04 "
11. Sanok . . .	2.006 " 98 "
12. Śniatyn . . .	2.000 " — "
13. Wadowice . . .	3.000 " — "
14. Żółkiew . . .	1.000 " — "
	Razem uiszczono 18 696 zł 43 1/2 ct.

Zaległość zatem z końcem Lipca 1887.

roku wynosi 270.056 zł. 14 1/2 ct.

Wydział krajowy czuwa ustawicznie nad ściąganiem powyższych zaległości, w tym celu co miesiąca po nadesłaniu dzienników kasowych urguje zbiorowo tak c. k. Radę szkolną krajową, jakoteż i c. k. Rady szkolne okręgowe Oprócz licznych poszczególnych urgensów i korespondencji z rozmaitemi Władzami, wysłano 13 zbiorowych urgensów do c. k. Rady szkolnej krajowej i c. k. Rad szkolnych okręgowych, odezwaniami:

z dnia 5. Sierpnia	1886. do L. W. 43.513
" 19. Września	" " " " 54.824
" 18. Października	" " " " 61.576
" 15. Listopada	" " " " 67.000
" 31. Grudnia	" " " " 74.673
" 15. Stycznia	1887. " " " 2.665
" 18. Lutego	" " " " 8.779
" 17. Marca	" " " " 13.929
" 23. "	" " " " 20.264
" 31. Maja	" " " " 26.496
" 15. Lipca	" " " " 34.897
" 30. "	" " " " 39.133
" 5 Września	" " " " 44.093

Wskutek powyższych przynagień c. k. Rada szkolna krajowa odezwaniami swemi z d. 23. Listopada 1886. do L. 16.422 (LW. 70.809/86), 24. Grudnia 1886. do L. 17.888 (LW. 76.210/86) i 7. Czerwca 1887. do L. 7096 (LW. 32.015/86) wydała polecenie do c. k. Rad szkolnych okręgowych, ażeby w miarę zapasów kasowych zarządzały przeprowadzenia w mowie będących zwrotów z funduszków szkolnych okręgowych do krajowego funduszu szkolnego.

Z powyższych zarządzeń przekonac się można, że wspólnie z Wydziałem krajowym c. k. Rada szkolna krajowa czuwa nad ściąganiem tak zaległych jakoteż i bieżących pretensyi krajowego funduszu szkolnego, czego naj-

wymowniejszym dowodem jest kwota	. 162.630 zł. 95 $\frac{1}{2}$ ct.
ściągnięta w r. 1886 na poczet nadebranych zasiłków (patrz alegat odnośny dołączony do preliminarza na r. 1888) a ponieważ w budżecie na r. 1886 na tę pozycję przychodu preliniowano	. 150.000 „ — „
przezo w r. 1886 ściągnięto więcej niż preliminarzem przewidziano o	. 12.630 zł. 95 $\frac{1}{2}$ ct.

Jednakowoż wątpić należy, czyli w r. 1887 będzie równie pomyslna wynikłość z tytułu zwrotów nadebranych zasiłków, gdyż wedle odezwy c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 23. Czerwca 1887 do L. 7910 (LW. 38831/87) w roku 1886 należitości czynne okręgowych funduszów szkolnych ściągnięte zostały, o ile to tylko było możebnem.

Przypuszczenie to utwierdza jeszcze i ta okoliczność, iż mimo wszelkich urgensów w r. 1887 do końca Lipca wpłynęła z powyższego tytułu do krajowego funduszu szkolnego zaledwie kwota 18.696 zł. 43 $\frac{1}{2}$ ct.

Zaległitości czynne funduszów szkolnych okręgowych wykazane powyżej w sumie 597.272 zł. 27 $\frac{1}{2}$ ct. składają się z następujących tytułów:

a) zaległe prestacye szkolne	. 424.608 zł. 13 $\frac{1}{2}$ ct
b) zaległy 3% dodatek do podatków	. 97.857 „ 56 $\frac{1}{2}$ „
c) inne zaległitości, jako to: zwroty z płac nauczycieli, zwroty zasiłków, potrzeb szkolnych, przebieżne i t. d.	. 74.806 „ 57 $\frac{1}{2}$ „
Razem	. 597.272 zł. 27 $\frac{1}{2}$ ct.

Kwoty podane pod a) b) są to właściwe pretensye funduszów szkolnych okręgowych, kwota zaś podana pod c) zawiera należitości zobojętniające się, pieniądze obce, a zatem jest tylko pozycją przebieżną.

Właściwą zaległitością pochodzącą z nieuiszczonych prestacyi szkolnych jest pozycya a) do której c. k. Rada szkolna krajowa w odezwie swej z dnia 23. Czerwca 1887 do L. 7.910 (LW. 38831/87) podaje wyjaśnienie następującej treści:

Z końcem r. 1886 zalegają wprawdzie dochody miejscowych funduszów szkolnych (prestacye) przeznaczone na utrzymanie nauczycieli w kwocie 424.608 zł. 13 $\frac{1}{2}$ ct, jednakże połowa tej zaległitości, dotycząca miast Bochni, Gródka, Jaworowa, Wieliczki, Ropczyc, Stanisławowa, Stryja, Tarnopola, Brodów, Zatora, tudzież gmin Mielnicy, Sieniawy, Glinian i t. d. nie może być ściągnięta z powodu merytorycznie niezafatwionych rekursów, wniesionych przeciw orzeczeniom c. k. Rady szkolnej krajowej, bądź też z powodu dozwolonej spłaty ratami.

Druga połowa zaległitości prestacyjnych, wynosząca przeszło 200.000 zł. dotyczy reszty gmin, obszarów dworskich i w ogóle stron do utrzymania szkół w kraju konkurujących.

Zaległitości tej jednakowoż nie można uważać za zaległitość w ścisłem słowa znaczeniu, chociaż bowiem ta zaległitość nie została zapłaconą w r. 1886 na pokrycie należitości przypadającej i przypisanej za r. 1886, a tem samem jako zaległitość czynna z końcem roku 1886 jest wykazana, to jednak nie stanowiła ona należitości do końca r. 1886 płatnej t. j. takiej, któraby w razie niezapłacenia mogła być ściągnięta w drodze egzekucyi jeszcze przed upływem roku 1886.

Zaległość ta bowiem pochodzi z należności prestacyi za IV. kwartał r. 1886 przypadającej w myśl art. 18. ustawy krajowej z dnia 2. Lutego 1885 Nr. 29 Dz. ust. kraj, która ma wpłynąć do okręgowych funduszków szkolnych w terminach do płacenia podatków rządowych przeznaczonych, t. j. w ratach kwartalnych z dołu,—jest przeto należnością płatną dopiero w Styczniu 1887 r.

Co do pierwszej części tego usprawiedliwienia zaległości, Wydział krajowy podziela zdanie c. k. Rady szkolnej krajowej, lecz co do zaległości w drugiej połowie prestacyi szkolnych jest odmiennego zapatrywania; przeto w tej kwestyi zawiązał korespondencję z c. k. Radą szkolną krajową, o której wyniku po wzajemnem porozumieniu się zda sprawę Wysokiemu Sejmowi.

Drugą pozycją zaległości czynnych c. k. Rad szkolnych okręgowych są 3% powiatowe dodatki do podatków, wynoszące z końcem roku 1886 kwotę 97.857 zł. 56 $\frac{1}{2}$ ct. wynikłe wedle powyżej przytoczonego wyjaśnienia c. k. Rady szkolnej krajowej również z niemożności zarachowywania w roku przedmiotowym należności za IV. kwartał każdego roku.

Jednakowoż Wydział krajowy nie podziela tego zdania c. k. Rady szkolnej krajowej, mając na względzie, że zamiast IV. kwartału roku przedmiotowego wpływają w tymże roku należności za takiż (IV.) kwartał roku ubiegłego, a zatem każdy rok przedmiotowy mieści w sobie wynikłości za cztery kwartały—jakkolwiek nie z tego samego roku, co wszakże nie może być przyczyną tak znacznej zaległości.

W tej sprawie do chwili układania niniejszego sprawozdania nie porozumiano się ostatecznie z c. k. Radą szkolną krajową.

Na tem miejscu Wydział krajowy zaznaczyć jeszcze musi różnicę, jakie spostrzeżono między zamknięciem rachunkowem funduszków szkolnych okręgowych (alegat C do preliminarza kraj. funduszu szkolnego na rok 1888), a zamknięciem rachunkowem wydatków kraj. funduszu szkolnego.

Dział I. mianowicie:

Ogółem na potrzeby funduszków szkolnych okręgowych (z wyłączeniem zaliczek zwrotnych, tudzież z wyłączeniem potrzeb dla miasta Lwowa i Krakowa) preliminarzowano w budżecie na rok 1886 na potrzeby funduszków szkolnych okręgowych sumę (patrz alegat) . . . 1,415.357 zł. 98 ct.

Alegat 12.

Wedle zamknięć funduszków szkolnych okręgowych wydano w ciągu roku 1886 . . . 1,327.138 „ 94 „
 a zatem wydano mniej od budżetu o . . . 93.435 zł. 33 ct.
 a strąciwszy z tej kwoty wynikłość większą od budżetu 5.216 „ 29 „
 rzeczywisty wydatek korzystniejszy od budżetu,
 wynosi kwotę . . . 88.219 zł. 04 ct.

podczas gdy Rada szkolna krajowa w zamknięciu wydatków kraj. funduszu szkolnego — w Dziale I. w rubrykach od I. do VIII. wykazuje ogólne zaoszczędzenie w wydatkach funduszków szkolnych okręgowych w kwocie 9 596 „ 94 $\frac{1}{2}$ „
 a zatem wykazuje mniejszą cyfrę o . . . 78 622 zł. 09 $\frac{1}{2}$ ct.

Następnie c. k. Rada szkolna krajowa w zamknięciu wydatków krajowego funduszu szkolnego wykazuje w Rubr. I.—VIII., iż wydano ogółem zasiłek (bezzwrotny) funduszom szkolnym okręgowym w sumie . . . 441.199 zł. 05 $\frac{1}{2}$ ct.

podczas gdy wedle powołanego wyżej zamknięcia funduszów szkolnych okręgowych (kolumna XI) rzezczone fundusze pobrały rzeczywiście zasiłek tylko w kwocie $400.136 \text{ „ } 46\frac{1}{2} \text{ „}$, a zatem pobrały mniej o $41.062 \text{ zł. } 59 \text{ ct.}$

W sprawie powyżej wymienionych różnie zażądano odezwą do Lw. 43589/87 wyjaśnienia od c. k. Rady szkolnej krajowej.

3. Wykazy stanu pre- stacyj szkolnych.

Alegat 13.

C. k. Prezydium Namiestnictwa przedkłada nam każdego miesiąca wykazy stanu zaległych prestacyj szkolnych. Wedle takiego wykazu zaległości za miesiąc Sierpień 1887 nadesłanego nam przez Prezydium c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 19. Września 1887 do L. 9839/pr. (LW. 47136/87), tudzież wedle alegatu pod $\%.$ dołączonego, zaległość prestacyj szkolnych wynosiła z końcem Sierpnia 1887 kwotę 415.406 zł. 75 ct.

Z wykazu tego Wydział krajowy przekonał się, że najznaczniejsze zaległości przypadają na powiaty polityczne: Bocheński, Brodzki, Chrzanowski, Jarosławski, Jaworowski, Ropezycki, Stanisławowski, Stryjski, Tarnopolski, Wadowicki, Wielicki i Złoczowski. W tych wyszczególnionych 12 powiatach zaległość prestacyj szkolnych wynosi z końcem Sierpnia ogólną sumę 232.725 zł. 35 $\frac{1}{2}$ ct., podczas gdy w pozostałych 62 powiatach zaległość z tego tytułu wynosi kwotę 230.579 zł. 25 ct. Obliczenie przeciętne wykazuje na każdy poszczególne z wymienionych 12 powiatów zaległość w kwocie po 19.393 zł., podczas gdy zaległość pozostałych 62 powiatów wynosi tylko po 3.719 zł.

To też Wydział krajowy w odezwie swej do L 44971/87 przedstawił c. k. Prezydium Namiestnictwa swoje w tej sprawie zapatrywanie z prośbą o wydanie rozporządzenia do wszystkich c. k. Starostw, zaś ze szczególnym naciskiem do wymienionych 12 powiatów politycznych, ażeby wszelkich starań dołożyły w ściągnięciu tak zaległych jakoteż i bieżących prestacyj szkolnych.

Alegat 14.

Alegatem pod $\%.$ wykazano, że wedle zamknięć rachunkowych funduszów szkolnych okręgowych zaległe prestacje szkolne wynosiły z końcem r. 1886. kwotę $424.608 \text{ zł. } 13\frac{1}{2} \text{ ct.}$

Z końcem zaś Sierpnia b. r. wynoszą $415.406 \text{ „ } 75 \text{ „}$
a zatem należność ta mimo przypisanej kwartalnej należności bieżącej w przeciągu 8 miesięcy zmniejszyła się o $9.201 \text{ „ } 38\frac{1}{2} \text{ „}$

Porównując według zamknięć rachunkowych należności (zaległe) czynne prestacyj szkolnych z ostatnich lat trzech, przychodzimy do następującego rezultatu :

Zaległość ta wynosiła:

Z końcem roku 1884.	513.941 zł. 37 $\frac{1}{2}$ ct.
„ „ 1885.	491.220 „ 18 $\frac{1}{2}$ „
„ „ 1886.	424.608 „ 13 $\frac{1}{2}$ „

a zatem zmniejsza się stopniowo co roku o znaczne sumy, a mianowicie:

Z końcem r. 1885. o	22.721 zł. 19 ct.
a „ „ 1886. o	66.612 „ 5 „

mimo to, iż co roku przybywa 150 szkół nowych, a temsamem nowe obowiązki stron obowiązanych do utrzymania szkół.

Powyższe zestawienie jest najwymowniejszym dowodem, iż ustawiczne czuwanie nad regularnem ściąganiem prestacyj szkolnych znacznie przynosi korzyści dla funduszków szkolnych okręgowych — a względnie dla krajowego funduszu szkolnego i że wyniki powyższe byłyby daleko korzystniejsze, gdyby wszystkie c. k. Starostwa z równą gorliwością i energią zajęły się ściąganiem zaległych i bieżących należności.

4. Katalogi, biblioteki szkolne, oraz inwentarze przyborów szkolnych i naukowych.

Na żądanie Wydziału krajowego c. k. Rada szkolna krajowa odezwała z d. 5. Lutego 1887. L. 1402 nadesłała Katalogi bibliotek szkolnych, oraz inwentarze przyborów szkolnych i naukowych, jednakowoż nadesłane spisy katalogów i inwentarze nie dostarczyły nam pożądanego materiału, z któregooby można było sporządzić ogólne zestawienie, dające pogląd na użytek, jaki zrobiono z kwot na ten cel od r. 1874. przez Wys. Sejm przeznaczonych. Sprawa ta do chwili układania niniejszego sprawozdania nie jest ostatecznie załatwioną.

5. Taksy spadkowe.

Alegat 15.

Taksy od spadków wymierzane bywają przez c. k. Sądy we wszystkich powiatach, z wyjątkiem byłego wolnego miasta Krakowa, gdzie takowe nie istnieją. Według alegatu pod 15/, dołączonego należność czynna taks spadkowych wynosiła z początkiem roku 1886 7.932 zł. 25 ct.

należność bieżąca za rok 1886. 10.332 „ 4 1/2 „

razem 18.264 zł. 29 1/2 ct.

Z tego odpisano 340 „ 72 1/2 „

pozostało 17.923 zł. 57 ct.

Uiszczono w ciągu roku 1886. 9.980 „ 45 „

Pozostała zaległość z końcem roku 1886. wynosi kwotę 7.943 „ 12 „

której przypada:

a) na zaległość z lat dawniejszych 4.309 zł. 7 ct.

b) „ „ z r. 1886. 3.634 „ 5 „

Ruch w taksach spadkowych może być wykazany dopiero z końcem każdego roku po dokonaniem zamknięciu rachunków.

Zaległe należności taks spadkowych urgowano za pośrednictwem c. k. Starostw następującemi odezwaniami:

z dnia 5. Sierpnia 1886. do L. 43.510

„ 13. Września „ „ „ 53.992

„ 29. Marca 1887. „ „ „ 15.870

„ 30. Czerwca „ „ „ 32.093

„ 17. Sierpnia „ „ „ 41.391

oprócz licznych korespondencyj z c. k. Urzędami podatkowymi i c. k. Sądami.

Również czuwano nad tem, aby c. k. Sądy w należytych terminach nadsyłały wykazy taks wymierzonych, a c. k. Sądy nie dopełniające tego obowiązku, urgowano odezwaniami z d. 3. Grudnia 1886. do LW. 70 658 i 28. Lutego 1887. do LW. 11.000.

6. Zaliczki na budynki szkolne.

Alegat 16.

Począwszy od roku 1876. do końca roku 1886. rozdano gminom zaliczki na budynki szkolne w ogólnej sumie 256.627 zł. 26 ct.

Z tego odpisano niezrealizowane zaliczki
w kwocie 2.579 zł. — ct.
pozostało 254.048 zł. 26 ct.

Na poczet tej należności uiszczono w powyż-
szym okresie 168.210 „ 74 1/2 „

Nieopłacona należność ogólna wynosi z koń-
cem roku 1886. r. jak w zamknięciu rachunkowem za
rok 1886. kwotę 85.837 zł. 51 1/2 ct.

Nadto asygnowano w ciągu roku 1887. po
koniec Lipca nowe zaliczki w kwocie 5.600 „ — „

Zaległość razem 91.437 zł. 51 1/2 ct.

Na to uiszczono po koniec Lipca 1887. r. 4.856 „ 23 1/2 „

Pozostaje więc zaległość w kwocie 86.581 zł. 28 ct.

Zaległość rat z zaliczek po koniec r. 1886.
zapadłych, wynosi kwotę 13 157 „ 41 1/2 „

Z której przypada :

a) na zaległe raty z lat dawniejszych
po koniec roku 1885. 7.500 zł. 82 ct.

b) z roku 1886. 5.656 „ 59 1/2 „

Należność czynna wykazana w sumie 86.581 zł. 28 ct. zabezpie-
czoną jest skryptami dłużnymi.

Wydział krajowy czuwa nad regularnem uiszczeniem rat, w którym
to celu w należytych terminach, podaje zaległe raty c. k. Starostwom do przy-
musowego ściągnięcia.

Zaległe raty urgowano zbiorowo następującymi odezwaniami :

Z dnia 8. Września 1886. r. do LW. 53581.

„ 25. Listopada „ „ „ 68.503.

„ 22. Marca 1887. „ „ „ 15.869.

„ 14. Maja „ „ „ 24.600.

„ 15. Lipca „ „ „ 35.487.

„ 9. Września „ „ „ 45.158.

oprócz poszczególnych korespondencyj, przeprowadzanych odezwaniami
do LW. 55.879/86., 72.571/86., 74.087/86., 74.088/86., 71.388/86., 74.745/86.,
74.744/86., 74.660/86., 76.158/86., 2.892/87., 4.069/87., 15.066/87., 15.143/87.,
19.645/87., 20.811/87., 20.816/87., 21.668/87., 22.569/87., 26.056/87., 27.419/87.,
26.952/87., 27.695/87., 27.696/87., 27.353/87., 28.488/87., 28.490/87., 30.295/87.,
64.138/87., 30.259/87., 39.807/87., 40.884/87., 43.480/87., 42.259/87., 39.364/87.,
44.190/87., 48.159/87.

Rezultat powyższych urgensów Wydziału krajowego jest wcale po-
myślny, gdyż wpływy zwrotów udzielonych zaliczek podnoszą się z każdym
rokiem, a mianowicie :

w roku 1884. wynosiły 14.501 zł. 09 1/2 ct.

„ 1885. „ 15 778 „ 05 1/2 „

„ 1886. „ 20 552 „ 79 1/2 „

zaś „ 1887. „ po koniec Lipca 4.856 „ 23 1/2 „

7. Oszczędności w budżecie wydatków krajowego funduszu szkolnego. Według zamknięcia rachunków krajowego funduszu szkolnego za rok 1886. nadesłanego nam przez c. k. Radę szkolną krajową:

a) Przekroczono budżet wydatków z roku 1886. w następujących rubrykach (bez centów):

Rubr. X. Substytucye	3.437 zł.	
„ XII. Adjuta	12 „	
„ XXII. Rozmaite	11.848 „	15.297 zł.

ł) Wydano mniej od budżetu.

DZIAŁ I.

Rubr. I. na pokrycie niedoboru dla nauczycieli i nauczycielek etatowych, tudzież z powodu remuneracyj dla katechetów	2.817 zł.
„ II. na mniejsze potrzeby szkolne	420 „
„ III. Na przybory naukowe	7 „
„ V. Na biblioteki okręgowe	40 „
„ VI. Na rozmaite wydatki	100 „
„ VII. Na utrzymanie szkół nowych	5.900 „
„ VIII. Na płace nauczycieli i nauczycielek nadetatowych	313 „
„ IX. Zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych	1.500 „

DZIAŁ II.

Rubr. XIII. Remuneracye i zapomogi	399 zł.
„ XV. Podatki i daniny	437 „
„ XVI. Koszta podróży i dyety	7 „
„ XVII. Dodatki pięcioletnie	9.020 „
„ XIX. Emerytury	662 „
„ XX. Dary z łaski	112 „
„ XXI. Potrzeby szkół ogólnej natury	50 „

a z porównania obu powyższych cyfr okazuje się wynik korzystniejszy od budżetu o 6.487 „

Wedle zamknięcia specjalnego dochody w roku 1886. nieuwzględniając dotacyi, były większe od budżetu o 12.533 „

W ogóle zatem w r. 1886. jest wynik korzystniejszy od budżetu o 19.020 zł.
podezas gdy w r. 1885. wynik ogólny był niekorzystniejszy od budżetu o 19.270 „
a w r. 1884. o 26.482 „

Uwzględniwszy tę okoliczność, że budżet na rok 1886. został zmodyfikowany przez komisję budżetową W. Sejmu i do wszelkich możliwych oszczędności sprowadzony, gdyż zamiast kwoty 695.662 „
żądanej przez Radę szkolną krajową, uchwalono tylko budżet w kwocie 638.246 „
a zatem mniej o 57.416 zł.

a mimo to rezultat zamknięć jest korzystniejszy od budżetu wydatków o 6487.

Wydział krajowy zaznacza z zadowoleniem zwrot ku coraz lepszej i oględniejszej gospodarce w wydatkach krajowego funduszu szkolnego.

Wyjaśnienia przekroczeń i zaoszczędzeń w rubrykach powyżej przytoczonych podano Wysokiemu Sejmowi w specjalnych zamknięciach krajowego funduszu szkolnego.

8. Budynek szkolny w Tarnowie.

Rokowania z gminą miasta Tarnowa o odstąpienie jej na własność części budynku szkolnego w Tarnowie, należącego do funduszu szkolnego krajowego są w toku i nie doszły jeszcze do ostatecznego porozumienia.

9. Rozmaite drobne.

Wraz z innymi należnościami również urgowane bywają i rozmaite zaległości drobne jakoto: odsetki od kapitałów hipotekowanych, dodatki, zwroty rubryk korelatywnych i mylnych przeprowadzeń c. k. Urzędów podatkowych.

W tej sprawie urgowano dotyczące Urzędy i strony za pośrednictwem c. k. Starostw odezwaniami:

z dnia 11. Lipca	1886.	do LW.	36.781.
„ 22. Sierpnia	„	„	49.761.
„ 29. Marca	1887.	„	15.900.
„ 23. Czerwea	„	„	31.126.
„ 15. Lipca	„	„	35.488.
„ 9. Września	„	„	45.154.

10. Pretensya do Skarbu Królestwa Polskiego.

Sprawa kapitałów, należących się krajowemu funduszowi szkolnemu od Skarbu Królestwa Polskiego, a względnie od c. Rządu rosyjskiego mimo przynagleń i korespondencyj do LW. 60.414/86., 10.279/87. i 29 317/87., dotychczas jeszcze załatwioną nie została.

11. Emerytalny fundusz szkolny krajowy.

C. k. Rada szkolna krajowa nadesłała nam zamknięcie funduszu szkolnego emerytalnego za rok 1885. odezwą z dnia 17. Listopada 1886. do L. 16.925. (LW. 70.667/86.)

Z zamknięcia tego wyjmujemy następujące wyniki:

A. Majątek obrotowy:

Zapas gotówki w majątku obrotowym			
wynosił z początkiem r. 1885.		1.224	zł. 65 ct.
(Różnica podana w ostatniem sprawozdaniu przez c. k. Radę szkolną krajową wyjaśniona). Dochody własne w ciągu roku 1885. wynosiły		53.673	„ 51 „
	Suma	54.898	zł. 16 ct.
Wydatki wynosiły w roku 1885.		47.630	„ 69 1/2 „
Zapas w gotówce z końcem roku 1885.		7.267	„ 46 1/2 „
Doliczywszy do tego gotówkę		5.000	„ — „
przeniesioną z majątku zarodowego, pozostały zapas z końcem roku 1885. wynosił rzeczywiście		12.267	„ 46 1/2 „

B. Majątek zarodowy.

Zapas majątku zarodowego wynosił z początkiem r. 1885. efektami		291.693	zł. 66 ct.
---	--	---------	------------

Spieniężono i przeniesiono do majątku obrotowego w r. 1885. 5.000 zł. — ct.
 a zatem stan majątku zarodowego wynosił z końcem roku 1885. efektami 286.693 „ 66 „

Również c. k. Rada szkolna krajowa odezwą z dnia 12. Sierpnia 1887. r. do L. 68 nadesłała nam zamknięcie funduszu szkolnego emerytalnego za rok 1886., według którego okazują się następujące wyniki.

A. Majątek obrotowy.

Zapasy gotówki w majątku obrotowym wynosił z początkiem 1886.	12.267 zł. 46 $\frac{1}{2}$ ct.
Dochody własne w roku 1886.	108.671 „ 33 $\frac{1}{2}$ „
Podjęto z majątku zarodowego	1.085 „ 98 „
Razem	<u>122.024 zł. 78 ct.</u>
Wydatki w roku 1886. wynosiły	119 433 „ 52 „
Zapasy w gotówce z końcem roku 1886 wynosił	2.591 zł. 26 ct.

B. Majątek zarodowy.

W zamknięciu za rok 1886. c. k. Rada szkolna krajowa rozdzieliła majątek zarodowy na dwie części, mianowicie: wydzieliła z ogólnych zapasów kwotę 20.000 zł, udzieloną z funduszy państwowych w roku 1870. na utworzenie majątku zakładowego krajowego funduszu emerytalnego, zaś w osobnej ewidencji wykazała kapitał powstały z nadwyżek dochodów majątku obrotowego, chwilowo w papierach wartościowych lokowanych.

Kwota 20.000 zł. wzrosła z końcem roku 1886. r. do sumy	32.450 zł. 64 ct.
a ten drugi dział majątku zarodowego wykazała Rada szkolna krajowa z końcem roku 1886. w kwocie	254.474 „ 80 „

Bilans majątku obrotowego z końcem r. 1886.

Stan czynny:

Zapasy kasowy z końcem r. 1885.	12.267 zł. 46 $\frac{1}{2}$ ct.
Dochody w r. 1886.	109.757 „ 31 $\frac{1}{2}$ „
Zaległości czynne z końcem r. 1886	42.767 „ 56 „
	<u>164.792 zł. 34 ct.</u>

Stan bierny:

Wydatki w r. 1886. wynosiły 119 433 zł. 52 ct.	
Zaległości bierne z końcem roku 1886.	<u>70.011 „ 16$\frac{1}{2}$ „ 189.444 „ 68$\frac{1}{2}$ ct.</u>

a z porównania obu wyników okazuje się niedobór w majątku obrotowym z końcem roku 1886.

w kwocie 24.652 zł. 34 $\frac{1}{2}$ ct.

który c. k. Rada szkolna krajowa wedle odezwy z dnia 26. Czerwca 1887. do L. 18.432 poleciła c. k. kasie głównej krajowej pokryć gotówką uzyskaną przez częściową sprzedaż efektów będących własnością majątku zarodowego funduszu szkolnego emerytalnego (to jest drugiej kategorii) powstałego przez lokowanie nadwyżek majątku obrotowego.

W taki sam sposób umniejszono majątek zarodowy w roku 1884. o kwotę 3.878 zł. 15 ct.
w r. 1885. o kwotę 5.000 „ — „

W sprawie tej Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

12. Fundusz szkół ludowych roku 1872.

Majątek zarodowy tego funduszu wynosi z koń-

cem r. 1886. w gotówce — zł. $\frac{1}{2}$ ct.

w efektach 99.802 „ 35 „

Suma 99.802 zł. 35 $\frac{1}{2}$ ct.

po koniec Lipca 1887. przybyło na książeczkę Banku krajowego 17 „ 26 „

Razem wynosi stan z końcem Lipca 1887. . 99.819 zł. 61 $\frac{1}{2}$ ct.

Odsetki od efektów majątku zarodowego przyniosły w roku 1886. dochód w kwocie 4.901 „ 76 „

Z funduszu tego asygnowano:

a) na zapłacenie 11 raty należności rządowej 354 „ 50 „

b) na zasiłki bezzwrotne na budowę szkół nowych lub przeistoczenie istniejących budynków:

Zubsuche 400 „ — „

Łęg ad Partyń 300 „ — „

po 200 zł. Podliski małe, Ruda, Pnikut, Cholewiana góra 800 „ — „

po 150 zł. Pakoszówka, Lipowiec, Przedzielnica Jureczkowa, Chudyjowce, Skowiatyn, Łużek górny, Wydrna, Zawadka rymanowska 1.350 „ — „

po 130 zł. Nosowce 130 „ — „

po 100 zł. Skawica, Podpieczary, Zmijowiska z Bożą wolą i Wólką Zmijowską, Roszniów, Tenczyn, Chorostków 600 „ — „

po 50 zł. Skawica 50 „ — „

Ogółem na cele pod a) i b) wskazane wyasygnowano 3.984 zł. 50 ct.

W roku 1887. nie asygnowano dotychczas zasiłków bezzwrotnych na budowę szkół, gdyż zasiłki takie bywają zwykle asygnowane dopiero ku końcu roku przedmiotowego.

Wydawnictwo aktów grodzkich i ziemskich i fundacya ś. p. Aleksandra hr. Stadnickiego.

Na podstawie uchwały Wydziału krajowego z dnia 22. Lipca 1887. L. 15.688 rozpoczęto druk XII. tomu aktów grodzkich i ziemskich, w którym zamieszczone zostały najdawniejsze akta halickie. Tom ten opuści niebawem prasę.

Na podstawie ostatecznej uchwały c. k. Sądu pow. m. d. Sek. I. we Lwowie, z dnia 2. Września 1886. L. 49.209, nastąpiło w dniu 15. Października 1886. wydanie majątku fundacji śp. Aleksandra hr. Stadnickiego w zarząd Wydziału krajowego. Majątek ten stanowiły efekta imiennej wartości 22.744 zł. 70 ct., a mianowicie: renta austriacka im. wartości 13.000 zł., obligacje indemnizacyjne im. wartości 9.300 zł. i książeczka gal. kasy oszczędności na 444 zł. 70 ct.

W skutek tego odebrania majątku, zgłosiło w myśl uchwały Wysockiego Sejmu z dnia 17. Stycznia 1886. r. L. 596 prawo rzeczonoj fundacji do rocznej dotacji 1.200 zł. z funduszu domestykalnego, której też już za rok 1887. nie wypłacono.

Poszukiwania archeologiczne w okolicy Halicza.

W dniu 14. Maja 1887. przedłożył p. dr. Izydor Szaraniewicz Wydziałowi krajowemu sprawozdanie z poszukiwań archeologicznych przedsięwziętych w roku 1886. w okolicy Halicza. Roboty te ograniczono w roku 1886. głównie na otoczenie fundamentów cerkwi św. Spasa i t. zw. poligonu, już w roku 1882. odkrytych a następnie odkopanych. Roboty ziemne około fundamentów cerkwi św. Spasa miały na celu zbadanie otaczającego ją rumowiska i w ogóle najbliższego jej terenu. Przy rozkopywaniu znaleziono skielety ludzkie, ułożone głowami na zachód a nogami na wschód, część ich pochodzi prawdopodobnie z XIV. i XV. stulecia, reszta jest późniejszego pochodzenia. Dalej znaleziono tam dwie strzałki krzemienne, kawałek t. zw. szkła ruskiego, pochodzącego z okna cerkwi św. Spasa i monetkę srebrną pochodzącą jak się zdaje z mennicy krakowskiej z ostatnich lat panowania Władysława Jagiełły lub Władysława Warneńczyka, albo też Jana Olbrachta, przedstawiającą szczególną dotąd nieznaną odmianę.

Przy poszukiwaniach w okolicy tak zwanego poligonu znaleziono oprócz mnóstwa czerepów, kawałek szklanej kręconej bransoletki ciemnozielonego koloru, pochodzącej z pogańskiego okresu.

Dalsze poszukiwania miały się odbyć na polu zwanem „cerkwiszczce“ w Podgrodziu nad Łukwią na t. zw. „Czetwertkach“, gdzie znajdują się dobrze pod orną glebą przechowane zabytki cerkwi Błahowiszczęńskiej (Zwiastowania N. P. Maryi).

Tytułem zaliczki na dalsze prowadzenie robót, asygnował Wydział krajowy dnia 17. Maja 1887. do LW. 25.369 Wmu profesorowi drowi Szaraniewiczowi kwotę 100 zł.

Wedle wykazu przedłożonego przez W. dr. Szaraniewicza w dniu 23. Listopada 1886. trwały roboty w celu poszukiwań archeologicznych w okolicy Halicza w latach 1882. do 1886. włącznie ogółem przez dni 199, liczba zaś dni roboczych wynosiła 1276.

Sprawa połączenia archiwum dawnych aktów miasta Krakowa z krajowym archiwum aktów grodzkich i ziemskich.

Pismem z dnia 22. kwietnia 1887. L. 5618 odniósł się Prezydent miasta Krakowa w wykonaniu uchwały tamtejszej rady miejskiej do Wydziału krajowego z zapytaniem, czy Wydział krajowy zechciałby zgodzić się na połączenie archiwum dawnych aktów miasta Krakowa z krajowym archiwum aktów grodzkich i ziemskich pod wspólną administracją, względnie na oddanie archiwum miejskiego pod administrację archiwum krajowego,

z zastrzeżeniem odrębności obydwóch i pod jakimi warunkami połączenie takie ewentualnie nastąpić by mogło. Zasięgnawszy opinii dyrektora krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich w Krakowie, oświadczył Wydział krajowy zgodnie z tegoż wnioskiem, że proponowane połączenie uważa w zasadzie za pożądane ze wszech miar, zwłaszcza, że odpowiada ono intencji Wysokiego Sejmu objawionej w uchwale z dnia 21. Stycznia 1887. Zarazem sformułował Wydział krajowy warunki pod jakimi połączenie to nastąpić by mogło. Aż do zamknięcia tego sprawozdania nie nadeszła wszelako odpowiedź.

Wydział krajowy nie może zatem przedstawić na teraz Wysokiemu Sejmowi żadnych wniosków w tym przedmiocie i dla tego poprzestaje na zaznaczeniu niniejszej sprawy w ogólnem sprawozdaniu.

Dom ubogich Ludwika i Anny Helclów.

Budowa tego domu postępuje prawidłowo w ramach programu budowy i preliminarza budowy.

Rozdzielenie kwoty 2.000 zł. przeznaczony przez Wysoki Sejm dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach pięknych.

Z kwoty tej rozdzielił Wydział krajowy, uchwałą z dnia 1. Lutego 1887. L. 5642.:

1) P. Kazimierze Hellerównie szczególnie przez Wysoki Sejm poleconej 300 zł.

2) Pp. Konstantemu Guzkowskiemu, Bernardowi Jarosiewiczowi, Apolinaremu Kotowiczowi, Leonowi Mieczysławowi Zawiejskiemu i Stanisławowi Lewandowskiemu po 250 zł.

3) P. Janinie Babińskiej 200 zł.

4) P. Rudolfowi Bernhardtowi 150 zł.

5) Helenie Lubaczewskiej 100 zł.

Fundacya stypendyjna aktywowana.

Fundacya stypendyjna imienia Jeziernickich.

Fundacya posiada majątku zakładowego 6.000 zł. w 5% listach zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego i obejmuje jedno stypendyum o rocznych 300 zł. Stypendyum to przeznaczone jest dla uczniów szkół publicznych, poczynszy od szkół średnich aż do ukończenia nauk, krewnych fundatora ś.p. księdza Marka Jeziernickiego, proboszcza w Chorostkowie.

Zarząd fundacyą i rozdawnictwo stypendyów przysłuża Wydziałowi krajowemu.

Nowo utworzone fundacye ale jeszcze nie aktywowane.

Fundacya stypendyjna Jana Sołowija.

Pan Jan Sołowij dzierzawca dóbr Boratyn, złożył w kasie Wydziału krajowego w dniu 27. Listopada 1886 r. kwotę 1.500 zł. w premiovanych 5% procentowych listach hipotecznych galic. Banku hipotecznego, załączając zarazem potrzebną na pokrycie opłat rządowych gotówkę i oświadczył, że kapitał ten przeznacza na utworzenie dwu fundacyi stypendyjnych imienia Jana i Wandy Sołowijów, jednej dla uczniów i uczennic szkoły ludowej w Herbutowie, drugiej dla uczennic szkoły ludowej w Poturzycy.

I. Fundacya dla uczniów i uczennic szkoły ludowej w Herbutowie (w powiecie rohatyńskim) o kapitale zakładowym 1.000 zł. ma obejmować

dwa stypendya równe. Stypendya te nadawane być mają z końcem każdego roku szkolnego, a to jedno stypendyum chłopcu, drugie zaś dziewczynie, religii chrześcijańskiej, urodzonym w Herbutowie, którzy w tymże roku szkolnym ukończyli tamtejszą szkołę ludową z dobrym postępem. — Pierwszeństwo zastrzeżone jest dzieciom wyznania katolickiego bez różnicy obrządków, a tylko w braku takich kompetentów mogą być uwzględnione dzieci, należące do innych wyznań chrześcijańskich. — Nadane stypendyum winno być ulokowane na książecze galic. kasy oszczędności we Lwowie na imie stypendysty lub stypendystki i wypłacone dopiero z chwilą dojścia do pełnoletności lub zawarcia związku małżeńskiego, jeżeli osoba obdarzona stypendyum wykaże się przed powołanymi do tego wolą fundatora czynnikami, że umie czytać i pisać po polsku i po rusku, rachować, że zna pierwsze zasady religii, wykładane w szkole Herbutowskiej i że od czasu opuszczenia tej szkoły wiodła życie moralne.

II. Fundacya dla uczenia szkoły ludowej w Poturzycy (w powiecie Sokalskim) o kapitale 500 zł. i jednym stypendyum rocznie, opiera się na zupełnie analogicznych postanowieniach fundatora, jak fundacya dla Herbutowa.

Rozdawnictwo stypendyów w obu fundacyach zastrzegł fundator dla siebie, a po swej śmierci dla syna swego dr. Tadeusza Sołowija, po którego zejściu ma prawo to przejść na Wydział krajowy, któremu już teraz przekazał fundator zarząd fundacyi. Wydział krajowy przyjął na siebie prawa i obowiązki wynikające dlań z ustanowienia tych fundacyi, ułożył w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem projekty aktów fundacyjnych i obecnie wygotowanie ostateczne listów fundacyjnych jest w toku.

Fundacya stypendyjna
Leona Jana Kantego
dw. im Ślepowron Ku-
czyńskiego.

Zmarły w bieżącym roku Leon Jan Kanty dw. im. Ślepowron Kuczyński, właściciel dóbr Łubowa i Korkowa postanowił, pragnąc — jak pisze — pozostawić ślady swej pracy i egzystencji w sercach i pamięci swych rodaków, obrócić przeważną część swego majątku, pozostałą po spłaceniu różnych legatów a wynoszącą przypuszczalnie 80.000 zł., na utworzenie fundacyi stypendyjnej swego imienia.

Testamentem spisany w Łubowie dnia 19. Maja 1887 r. określił testator swą wolę dokładnie następującymi słowy:

„Całą gotówkę, jaka po zupełnem zrealizowaniu majątku, po wypłacie legatów, wszystkich wydatków, wszystkich kosztów, remuneracyi i honoraryów pozostanie, przeznaczam i zapisuję na utworzenie stypendyów“.

Gotówkę tę obliczył testator na 80.000 zł. w przypuszczeniu jednak, że obliczenie to okaże się zbyt wysokiem, postanowił na ten wypadek, iż w miarę wymogów rzeczywistości może być ta kwota zmniejszoną.

„Odsetki od tej kwoty“, są dalej słowa testamentu „przeznaczam na stypendya utworzyć się mające w następnym porządku:

I. Dwa stypendya po 500 zł. rocznie dla uczniów techniki, aż do zupełnego ukończenia nauk w kraju, a możliwie po tem i za granicą i przez rok po ukończeniu studyów bezpośrednio następujący, pobierać się mające.

II. Dwa stypendya po 300 zł. rocznie dla uczniów szkół przemysłowych lub rolniczych, aż do ukończenia nauk w kraju a możliwie

i za granicą i przez rok po ukończeniu nauk bezpośrednio następujący, pobierać się mające.

III. Z reszty kapitału utworzone być mają stypendya po 400 zł. rocznie dla uczniów gimnazyalnych, pobierać się mające aż do ukończenia zupełnego nauk ewentualnie doktoratu z prawa, filozofii lub medycyny i przez rok następujący bezpośrednio po ukończeniu nauk, względnie po osiągnięciu doktoratu.

„Jeżeli uzyskany będzie fundusz kapitałny 80.000 zł. i takowy tylko po 4% lokowany, powstaną cztery stypendya po 400 zł. rocznie. O ile braknie mniej, kapitał nie przynoszący odsetkami 400 zł. pomnażać się ma odsetkami kapitalizowanymi tak długo, dopóki odsetki rocznie 400 zł. nie przyniosą. Wówczas kapitalizacja ustaje i stypendyum wchodzi w życie. Stypendya nosić mają nazwę „Leona Jana Kantego Ślepowron Kuczyńskiego““.

Korzystać z fundacyi mają prawo według woli fundatora tylko uczniowie narodowości polskiej, obrządku rzymsko-katolickiego, dzieci ubogich lub niezamożnych rodziców. Wśród wszystkich kandydatów mają być przedewszystkiem uwzględniani krewni fundatora; po nich uczniowie pochodzący z rodu starszlacheckiego polskiego — następnie uczniowie pochodzący z nowszych rodzin szlacheckich a dopiero, gdyby i takich kandydatów nie było, mogą otrzymać stypendya także uczniowie pochodzenia nie szlacheckiego, uczęszczający do jakiegokolwiek szkoły w obrębie granic monarchii austriackiej.

Rozdawnictwo stypendyów powierzył ś. p. Kuczyński Wydziałowi krajowemu, któremu przyznał też nadzór nad administracją majątku fundacyjnego, wkładając na egzekutorów swej ostatniej woli JW. Henryka Karczewskiego, właściciela dóbr Opielsko i W. dr. Walerego Filipowskiego adwokata krajowego w Sokalu, obowiązek przedkładania Wydziałowi krajowemu za każde półrocze sprawozdania o stanie majątku i porozumiewania się we wszelkich ważniejszych sprawach fundacyi dotyczących.

Gdy majątek fundacyi zapisany narazie zrealizowanym nie został a ś. p. fundator powierzył realizację jego egzekutorom swej ostatniej woli, musiał Wydział krajowy poprzestać na tem, iż przyjął na siebie obowiązki i prawa przyznane sobie przez ś. p. fundatora i czuwa nad tem, aby zrealizowanie majątku przeprowadzonym zostało. W tym celu polecił egzekutorom testamentu, aby przedkładali półroczne sprawozdania i zasiągali zdania Wydziału krajowego w myśl woli ś. p. fundatora, a w miarę rozwoju sprawy nie omieszkali poczynić wszelkich kroków, mających na celu rychłe wprowadzenie w życie fundacyi.

Fundacya stypendyjna
Tomasza Kielbusiewicza.

Zmarły dnia 27. Września 1886 r. w Dzikowcu, pleban tamtejszy, ksiądz Tomasz Kielbusiewicz przekazał rozporządzeniem swej ostatniej woli, spisanem w Dzikowcu 18. Stycznia 1881 r. a uzupełnionem następnie dopiskiem z dnia 14. Sierpnia 1885 r. cztery pięcioprocentowe listy zastawne Galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziem. po 1000 zł. jako kapitał na utworzenie stypendyum o 200 zł. rocznie. Kapitał ten oddał fundator „pod rozporządzalność“ Wydziału krajowego, stanowiąc jedynie, iż stypendyum to ma być nadawane wyłącznie synom jego krewnym, uczęszczającym do gimna-

zyum, szkół realnych lub zakładu rolniczego przez cały czas trwania ich nauk, a gdyby w rodzinie fundatora takich kompetentów brakło, to ma być stypendyum przyznane jako posag córce jednego z członków tej rodziny. Wydział krajowy przyjął zarząd powyższej fundacyi i poczynił kroki celem podjęcia jej majątku i rychłego wprowadzenia w życie woli fundatora.

Fundacya stypendyjna
Władysława i Maryi
Jankowskich.

Pani Tekla z Jankowskich Domaszewiczowa złożyła dnia 15. Grudnia 1886, w kasie Wydziału krajowego kwotę 1.000 zł., przeznaczając ją na utworzenie dwu stypendyów jednego dla chłopca, drugiego dla dziewczynki z ubogiej klasy rękodzielniczej lub robotniczej, narodowości polskiej, religii chrześcijańsko-katolickiej, uczęszczających do szkół ludowych we Lwowie a wykazujących dobre postępy w naukach. Zarazem wyraziła fundatorka życzenie, by fundacya jej nosiła nazwę: „Fundacya stypendyjna Władysława i Maryi Jankowskich“ i zastrzegła na czas swego życia prawo rozdawnictwa stypendyów dla siebie a po swej śmierci dla Wydziału krajowego. — Wydział krajowy wygotował akt fundacyjny, który dnia 23. Czerwca 1887 r. c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia przesłał.

Stan majątku zarodowego we funduszach stypendyjnych z dniem 30. Czerwca 1887.

A) W efektach:

1. Zapas z dniem 1. Stycznia 1887 z wyłączeniem fundacyi Wystawy krajowej z r. 1877 która należy do dep. II.	2,645.237 zł. 31 ct.
2. Zakupiono do 30. Czerwca 1887 roku	87.306 „ 66 „
razem	2,732.543 zł. 97 ct.
Spieniężono do 30. Czerwca 1887 r.	12.217 „ 39 „
pozostaje	2,720.326 zł. 58 ct.
3. Fundusze stypendyjne nowo powstałe:	
a) Jeleńskiego Napoleona	18.490 zł. 35 ct.
b) Strissowera Adolfa	2.674 „ 95 „
c) Stowarzyszenia oszczędności urzędników i sług kolei Karola Ludwika	1.100 „ — „
razem	22.265 „ 30 „
Fundusze stypendyjne razem w efektach	2,742.591 zł. 88 ct.
Osobno prowadzone fundacye:	
a) Schiffnera	1.490 zł. 40 ct.
b) Kochmana I.	10.923 „ 21 „
„ II.	24.657 „ 91 „
razem	37.071 „ 52 „
Ogółem w efektach	2,779.663 zł. 40 ct.

B) W dobrach i realnościach:

Winniki	67.875 zł. 03 ct.
Godowa	39.972 „ — „
Strzyżów	3.527 „ — „
Realność w Rzeszowie	38.147 „ 15 „
razem	<u>149.521 zł. 18 ct.</u>

Przyczem zauważa się, że nie uwzględniano realności i dóbr nieoszacowanych jeszcze własności fundacyi ś. p. Strzałkowskiego, Stupnickiego, Boznańskiego, Czerniakowskiego, Gątkiewicza i Stillera.

C) W należyciach czynnych:

Krakowska zakordonowa	1.575 zł. — ct.
Łoś	6.363 „ 64 $\frac{1}{2}$ „
Olszewski	4.400 „ — „
Paprocki	4.000 „ — „
Torosiewicz	5.000 „ — „
Zebrowski	21.000 „ — „
Dr. Towarnicki	49.732 „ 1 „
Głowiński od obłąkanych	28.161 „ 19 $\frac{1}{2}$ „
„ „ położnic	7.040 „ 30 „
„ „ gmach św. Mikołaja	88.000 „ — „
razem	<u>215.272 zł. 15 ct.</u>

Ogółem wynosi stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych

3,144.456 zł. 73 ct.

Z końcem Czerwca 1886 wynosił stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych

2,990.478 „ 54 „

W porównaniu z rokiem ubiegłym pomnożył się stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych w tym okresie czasu o

153.978 zł. 19 ct.

Przyrost powstał z nowo powstałych fundacyi, z interkalaryów lokowanych na kapitał zarodowy, oraz ze zwrotu należyci rządowej od fundacyi Barczewskiego (którą pozwolono ratami płacić) tudzież konwersyi 5% listów Towarzystwa kredytowego na 4 $\frac{1}{2}$ %.

Oprócz tego przydzielono do tego departamentu niektóre fundacye naukowe dobroczynne i pomnikowe, posiadające majątku zarodowego z końcem Czerwca 1887 r.:

A) W efektach:

Fundusz Macierzy polskiej	28.221 zł. 25 ct.
(t. j. 21.000 efekta im. wart. w rublach i 7.221 zł. 25 ct. w. a.)	
„ Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne	20.000 „ — „

Fundusz Beliny Brzozowskiego dla bursy Stanisławowskiej	3.001 zł.	42 ct.
„ Maryi Mochneckiej dla czterech ubogich ciemnych zebrać się wstydzących . . .	4.494 „	35 „
„ Dr. Malinowskiego	83.312 „	19 „
„ pomnika Gołuchowskiego	30.724 „	84 „
„ Aleksandra hr. Stadnickiego	23.215 „	10 „
„ pomnika Kościuszki	14.713 „	90 „
„ Komarnickich	1.532 „	76 „
„ Jędrzejowiczowej	7.398 „	09 „
„ Czarkowskiej	100.269 „	39 „
„ Sącz. Dom roboczy	19.911 „	44 „
„ Russanowskiej	63.239 „	94 „
„ Stanowy Sierociński	38.325 „	53 „
„ Anny Helclowej	710.000 „	— „
„ Łukowskiej	8.400 „	— „
„ Siemianowskich dla wdów po nauczycielach ludowych (fundacya nowo przybyła) .	21.179 „	12 „
„ Siemianowskich posagowy dla biednych dziewcząt (fundacya nowo przybyła) .	21.179 „	12 „
razem w efektach	1,199.118 zł.	44 ct.

B) W należnościach czynnych:

Fundusz Anny Helclowej		
a) reszta za dobra Radłów	393.451 zł.	75 ¹ / ₂ ct.
b) gotówka użytkowana przez fundusz krajowy (za oprocentowaniem)	150.740 „	— „
„ Dr. Malinowskiego pożyczka udzielona kasynu miejskiemu we Lwowie	20.000 „	— „
razem w należnościach czynnych	564.191 zł.	75 ¹ / ₂ ct.

C) W realnościach:

Fundusz Anny Helclowej: kapitały wyłożone na budowę domu ubogich (i zakupno gruntów) w Krakowie	226.000 zł.	— ct.
Ogółem wynosi majątek zarodowy z końcem Czerwca 1887 funduszków naukowych, dobroczynnych i pomnikowych w efektach, należnościach czynnych i realnościach	1,989.310 „	19 ¹ / ₂ „
Z końcem zaś Czerwca 1886 wynosił majątek zarodowy tych funduszków w efektach, należnościach i wartości budowli	1,891.865 „	11 ¹ / ₂ „
Z porównania z rokiem poprzednim okazuje się zwiększenie majątku zarodowego tych funduszków o	97.445 „	08 „
Do wyżej wykazanego stanu fundacji naukowych, dobroczynnych i pomnikowych	1,989.310 „	19 ¹ / ₂ „
doliczywszy efekta i kapitały funduszków stypendyjnych	3,144.456 „	73 „
okazuje się, że w tym Departamencie wynoszą kapitały i efekta temuz Departamentowi przydzielone	5,133.766 zł.	92 ¹ / ₂ ct.

a gdy w roku ubiegłym wynosił ogół tych majątków	4,882.343 zł. 65 1/2 ct.
przeło w porównaniu z rokiem ubiegłym pomnożył się o	251.423 zł. 27 ct.

Fundacya bursy imienia ś. p. Leona ks. Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych.

Komitet dla fundacyi pamiątkowej im. ks. Leona Sapiehy złożył dnia 14. Kwietnia 1887 w kasie Wydziału krajowego 4 1/2 procentowy list zastawny galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego na 10.000 zł. opiewający a równocześnie przesłał Wydziałowi krajowemu projekt listu fundacyjnego bursy im. księcia Leona Sapiehy wraz z prośbą, by Wydział krajowy przyjął na siebie prawa i obowiązki wynikające z zarządu majątkiem przyszłej fundacyi, którą projekt listu fundacyjnego przyznaje Wydziałowi krajowemu.

Projekt ten zawiera główne zasady przyszłego ustroju i urzędzenia bursy, która ma być założoną dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych uczęszczających do c. k. Seminaryum nauczycielskiego we Lwowie, a co do kapitału zakładowego obecnie 10.000 zł. wynoszącego, stanowi, iż tenże ma być kapitalizowanym tak długo, dopóki odsetki jego nie dawały takich dochodów, by z nich można utrzymać w bursie przynajmniej dziesięciu kandydatów.

Wydział krajowy przedłożył pismem z dnia 19. Kwietnia 1887. L. 19.460 projekt listu tej fundacyi c. k. Namiestnictwu do aprobaty, oświadczając, że przyjął prawa i obowiązki zawarte w rzeczonym akcie. W odpowiedzi na pismo to oświadczyło c. k. Namiestnictwo reskryptem z dnia 18. Lipca b. r., że wystawienie aktu fundacyi pod nazwą „Bursa imienia ks. Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych“ jest przedwczesnem, albowiem wedle przedłożonego zarysu obecny kapitał na utrzymanie takiej fundacyi nie jest wystarczającym i dopiero w tym celu musi być przez czas nieokreślony kapitalizowanym.

Wydział krajowy powiadomiony o treści tego pisma, oczekuje w tej sprawie dalszych kroków komitetu zajmującego się fundacją.

Zapisy ś. p. Jerzego Romana ks. Lubomirskiego na rzecz c. k. Towarzystwa naukowego w Krakowie.

Już w zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności swoich przedstawił Wydział krajowy wyniki, jakie mu się powiodło osiągnąć przez swą interwecję u spadkobierców śp. Romana Jerzego księcia Lubomirskiego na rzecz zrealizowania zapisów poczynionych przez niego na korzyść c. k. Towarzystwa naukowego w Krakowie obecnie c. k. Akademii umiejętności.

W ciągu ubiegłego roku odniósł się Wydział krajowy do drugiego spadkobiercy dostojnego fundatora, to jest do księcia Adama Lubomirskiego dzierżyciela dóbr na młodszą ordynacyą imienia książąt Lubomirskich przeznaczonych, a obciążonych, podobnie jak dobra ordynacyi starszej, obowiązkiem wypłacania corocznie kwoty 1.000 zł. dla krakowskiego Towarzystwa naukowego.

Interwecya ta Wydziału krajowego nie pozostała bez skutku, gdyż książę Adam Lubomirski oświadczył pismem z daty Miżyniec dnia 18. Listopada 1886 r. co następuje:

„Oświadczam niniejszem zamiar mój od dawna powzięty, a mianowicie, że choćby nawet, czego się nie spodziewam — statuta majoratowe

zostały odrzucone, a Miżyniec stał się przeto majątkiem allodialnym, w takim nawet wypadku płacić będę c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie, od chwili, jak tylko sprawa ordynacyi ostatecznie przez władze dotyczące załatwioną zostanie, legat roczny 1.000 zł. przez ś. p. stryja mego z dóbr Miżynieckich zapisany i zezwolę na intabulacją bezwarunkową tego legatu na dobrach Miżynieckich na rzecz c. k. Akademii umiejętności w Krakowie.

Wydział krajowy powiadomił o tem postanowieniu księcia Adama Lubomirskiego, c. k. Akademię umiejętności, a w obec tego powstrzymała Akademia kroki sądowe, zmierzające do ściągnięcia przymusowego wspomnianego legatu, ciężącego na dobrach Miżyniec.

Gdy w obec tego stanu sprawy dalszy jej rozwój zawisł od ostatecznej decyzji władz powołanych do rozstrzygnięcia o utworzeniu dwu ordynacyj z dóbr pozostałych po ś. p. Jerzym Romanie ks. Lubomirskim, przeto Wydział krajowy odniósł się do c. k. Namiestnictwa z zapytaniem, w jakim stadyum znajduje się obecnie sprawa utworzenia wspomnianych ordynacyj i prośbą o możliwe przyspieszenie jej załatwienia. Według odpowiedzi c. k. Namiestnictwa z dnia 30. Czerwca b. r. L. 2840/pr. znajduje się ta sprawa w c. k. Ministerstwie spraw wewn., którego postanowienia w kwestyi ustawodawczego sfinalizowania sprawy dotąd c. k. Namiestnictwu nie zostały zakomunikowane.

Gdy pożądaný ten zwrot nastąpi, dołoży Wydział krajowy wszelkich starań, by wola ś. p. fundatora została urzeczywistnioną.

Sprawa funduszu stypendyjnego Samuela Rocha Głowińskiego, przeciw Salomonowi Tandowi o zaległość z dzierżawy propinacyi w Winnikach.

I. Jak już w przeszłorocznem sprawozdaniu mieliśmy zaszczyt donieść, zostały dobra Wierchnia polna w $\frac{3}{4}$ częściach dłużnika Salomona Tandra własne w drodze publicznego przetargu za cenę kupna 38.000 zł. sprzedane, a po zatwierdzeniu aktów licytacji przez wszystkie instancje sądowe wyznaczył c. k. sąd obwodowy w Stanisławowie termin do ekstrykacyi wierzytelności niegdyś w stanie biernym rzeczonych dóbr zahipotekowanych, a następnie na cenę kupna takowych przeniesionych.

Po przeprowadzonym postępowaniu ekstrykacyjnem, wydał c. k. sąd obwodowy w Stanisławowie, uchwałą z dnia 3. Września 1887. L. 8918 tabelę płatniczą normującą porządek i sposób zaspokojenia byłych wierzycieli hipotecznych z ceny kupna.

Według tejże tabeli płatniczej umieszczoną została pretensya fundacyi stypendyjnej im „Samuela Głowińskiego“ na V. miejscu.

Ponieważ jednak na III. miejscu tejże tabeli płatniczej umieszczono pretensyą nielikwidowaną nieletnich Chawy Jakóba i Rachli Tandów w kwocie 300 zł. jako płynną, a na IV. miejscu należytość prawną w kwocie 150 zł. $\frac{2}{3}$ ct. i pretensyą c. k. uprzyw. galic. akcyjnego banku hipotecznego w sumie 590 zł., również nielikwidowane jako płynne, które to dwie ostatnie pretensye nie w stanie biernym dóbr Wierchnia polna, lecz w stanie biernym praw dzierżawnych niegdyś na rzecz ś. p. Juliusza Wierchowskiego w stanie biernym dóbr Wierchnia polna zahipotekowanych, a już wykreślonych, zahipotekowane zostały, a płynność tychże zależy bezwarunkowo od uznania płynności pretensyi, na której takowe zahipotekowano, przeto wniósł nasz obrońca dr. Stanisław Bieliński od tejże uchwały

jako krzywdzącej następnych wierzycieli, a zatem także fundację stypendyjną ś. p. Samuela Głowińskiego rekurs.

Żywimy uzasadnioną nadzieję, że c. k. sąd krajowy wyższy zmieni odnośne rekurowane ustępy uchwały c. k. sądu obwodowego w Stanisławowie tak, że z ceny kupna $\frac{3}{4}$ części dóbr Wierzchnia polna, jak stan sprawy obecnie się przedstawia, przypaść może na rzecz fundacji stypendyjnej ś. p. Samuela Głowińskiego kwota około 3.500 zł.

II. Realność pod L. 426 $\frac{4}{4}$ we Lwowie w $\frac{3}{4}$ częściach dłużnika Salomona Tanda własna, na której pretensję fundacji stypendyjnej ś. p. Samuela Głowińskiego również zabezpieczono, została w drodze licytacji publicznej sprzedana.

Po przeprowadzonej rozprawie ekstrykacyjnej wydał c. k. sąd krajowy, uchwałą z dnia 30. Października 1886. L. 40137 tabelę płatniczą normującą porządek i sposób zaspokojenia byłych wierzycieli hipotecznych.

Według wzmiankowanej tabeli płatniczej umieszczono pretensję fundacji stypendyjnej ś. p. Samuela Głowińskiego na V. miejscu jako płynną i wypłacalną.

Uchwała ta urosła w moc prawa. Według relacji c. k. głównego Urzędu podatkowego jako depozytu sądowego pozostały na rzecz pretensji fundacji Głowińskiego dwie książeczki gal. kasy oszczędności N. 52890 na 2.000 zł. i N. 52901 na 1.455 zł. 34 ct. opiekujące. Wniósł tedy adwokat dr. Bieliński pod dniem 10 b. m. podanie o wydanie powyższych kwot z depozytu sądowego i zapewne w tym jeszcze miesiącu będzie mógł złożyć wyż rzeczne kwoty do kasy krajowej na rzecz fundacji Głowińskiego.

III. Pretensya wyż powołana jak niemniej kwota 190 zł. należąca się tytułem wymierzonej od kontraktu dzierżawnego z 20. Sierpnia 1874. należitości rządowej a wyrokiem c. k. sądu krajowego we Lwowie z dnia 6. Lutego 1886 L. 5075 wywalczona, są także zabezpieczone na $\frac{3}{8}$ częściach majątności hipotecznej „Propinacya Wierzchniańska A.“ i $\frac{3}{8}$ częściach majątności „Propinacya Wierzchniańska B.“

W drodze dalszej egzekucji uzyskaliśmy uchwałą c. k. sądu obwodowego w Stanisławowie z dnia 11. Grudnia 1886. L. 16751 dozwoleń egzekucyjnego oszacowania powołanych encyj hipotecznych, a celem przeprowadzenia tego oszacowania zawezwany został c. k. notaryusz w Kałuszu jako komisarz sądowy.

C. k. notaryusz w Kałuszu wyznaczył termin do przedsięwzięć się mającego oszacowania na dzień 16. Lipca 1887. w Wierzchni. Oszacowanie to nie mogło się wszakże na rzeczowym terminie odbyć, gdyż pokażało się, że p. Kornicki zawezwany do tej czynności jako oceniciele sądowy, jako taki nie jest zaprzysiężony, w skutek czego w tej sprawie nowy termin musi być wyznaczony.

Po oszacowaniu rzeczonych encyj hipotecznych i po prawomocnem przyjęciu odnośnego protokołu do sądowej wiadomości będzie mógł nasz obrońca wdrożyć tychże licytację, która dostarczy również pewnej kwoty na pokrycie pretensji fundacji ś. p. Samuela Głowińskiego.

Zaległość gminy miasta
Bochni do funduszu
szkolnego okręgowego.

Uchwałą z dnia 25. Stycznia 1887. odstąpił Wysoki Sejm c. k. Radzie szkolnej krajowej petycją gminy miasta Bochni o odpisanie zaległości do funduszu szkolnego okręgowego i zwolnienie od obowiązku pokrywania niedoboru tamtejszego funduszu szkolnego miejscowego na płace nauczycieli z wezwaniem, aby w porozumieniu z Wydziałem krajowym:

1. w ściągnięciu należności tej gminy do funduszu szkolnego okręgowego bocheńskiego w kwocie 25.498 zł. 8 ct. poczyniła gminie wszelkie możliwe ulgi i uwzględnienia a na razie powstrzymała polityczną egzekucję;

2. w myśl art. 19. ustawy z dnia 2. Maja 1873. a właściwie z dnia 2. Lutego 1885. Nr. 29. Dz. ust. kraj. wykonała ponowne dochodzenie, czyli w obecnym stanie majątkowym gminy miasta Bochni środki jej zezwalają na całkowite pokrywanie z własnych funduszków wydatku na utrzymanie nauczycieli i według wyniku tych dochodzeń ponownie wydała orzeczenie.

Aż do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał jeszcze Wydział krajowy od Rady szkolnej oznajmienia, co w celu wykonania powyższej uchwały zarządono. Wiadomo tylko Wydziałowi krajowemu, że egzekucya polityczna zarządzona w celu ściągnięcia powyższej zaległości jeszcze w Marcu b. r. powstrzymaną została.

W sprawie subwencji
c. k. Rządu dla oddziału
polskiego przy instytucie
historycznym austriac-
kim w archiwum Wa-
tykańskim.

Na wezwanie Wys. Sejmu wystosowane do c. k. Rządu, ażeby udzielił subwencji odpowiedniej organizującemu się oddziałowi polskiemu przy instytucie historycznym austriackim w Archiwum watykańskim, nie nadeszła dotychczas żadna odpowiedź merytoryczna.

Do fundacyi Stanisława
hr. Skarbka.
Alegat 36.
Alegat 37.

Dodatkowo do naszego sprawozdania z fundacyi Skarbkowskiej na str. 112. dołączamy pod 36 / i 37 /. sprawozdanie kuratora z czynności Rady administracyjnej za r. 1886. i tegoż samego o zamknięciu rachunków tejże fundacyi z r. 1886. z tą uwagą, że zamknięcie to dla krótkości czasu nie mogło jeszcze być przez Wydział krajowy załatwionem.

Departament IV.

Szef: Władysław hr. Badeni, Członek Wydziału krajowego.

A) Najwyższe Sankcye w sprawach mytniczych.

Uchwały
sankcyonowane.

Najwyższem postanowieniem z 15. Lutego 1887. otrzymała Najwyższą Sankcyą uchwała Wysokiego Sejmu przyznająca prawo do poboru myta na drodze gminnej Podwołoczyska-Grzymałów.

Najwyższem postanowieniem z 19. Lutego 1887. otrzymały Najwyższą Sankcyą uchwały Wysokiego Sejmu przyznające prawo do poboru myta:

Radzie powiatowej w Trembowli na drodze powiatowej Trembo-welsko-Budzanowskiej;

Radzie powiatowej w Jarosławiu od mostu powiatowego na rzece Lubaczówce w Monasterzu;

Radzie powiatowej w Kolbuszowoy na drodze powiatowej Rze-szowsko Kolbuszowskiej;

Radzie powiatowej w Tarnobrzegu na drodze powiatowej Maj-dan-Machów;

Radzie powiatowej w Stanisławowie na drodze powiatowej Pod-hajECKo-Halickiej;

Radzie powiatowej w Mościskach na drodze powiatowej Hodyń-sko-Samborskiej, od mostu powiatowego na rzece Wiszni w Podgaci i od mostu powiatowego na rzece Wiszni w Słomiance;

Radzie powiatowej w Brzozowie na drogach powiatowych Brzo-zowsko-Rymanowskiej z odnogą do Krościenka i Brzozowsko-Domaradzkiej;

Radzie powiatowej w Dąbrowy na drogach powiatowych z Otfi-nowa do Ujścia jezuickiego i z Dąbrowy do Mędrzechowa;

Radzie powiatowej w Czortkowie na drodze powiatowej Wierz-bowiec-Białobożnica;

Radzie powiatowej w Przemyślu od mostu powiatowego na rzece Wiarze;

Radzie powiatowej w Ropczycach od mostu powiatowego na rzece Wielopólce;

Radzie powiatowej w Dolinie od mostu na rzece Siwce przy drodze dojazdowej do dworca kolejowego w Krechowicach;

Radzie powiatowej w Gorlicach przy drogach komunikacyjnych Ropa-Wysowa, Biecz-Golanka i z Libuszy do Rozdziela;

Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Świtarzówce od mostu na rzece Świtarzówce;

Gminie Szczérca od dwóch mostów przy drogach gminnych prowadzących do Piasków i Łanów;

Obszarowi dworskiemu w Małnowie od mostów na rzece Wiszni;

Obszarowi dworskiemu w Dołpotowie od mostu na rzece Śiwce;

Obszarowi dworskiemu w Wojniłowie od mostu na rzece Siwce;

Obszarowi dworskiemu w Babinie od przewozu przez rzekę Łomnicę;

Obszarowi dworskiemu w Podmichalu od przewozu przez rzekę

Łomnicę;

Obszarowi dworskiemu w Maryampolu od przewozu przez rzekę

Dniestr;

Gminie Babinie od mostu na rzece Strwiążu;

Obszarowi dworskiemu w Nowej Grobli od mostów na rzece

Lubaczówce;

Gminie wspólnie z obszarem dworskim w Łuhach od mostu na rzece Hemece;

Obszarowi dworskiemu w Grębowie od mostu na rzece Łęg;

Obszarowi dworskiemu w Wołczyńcu od mostu na rzece Bystrzycy

Gminie w Niepołomicach od przewozu przez rzekę Wisłę;

Obszarowi dworskiemu w Potoczyskach wspólnie z obszarem dworskim w Uścieczku od przewozu przez rzekę Dniestr.

Najwyższem postanowieniem z dnia 26. Lutego 1887. otrzymały Najwyższą Sankcyą uchwały Wysokiego Sejmu przyznające prawo do poboru myta:

Gminom i obszarom dworskim w Denysowie i Kupczyńcach od mostu na rzece Strypie w Denysowie;

Obszarowi dworskiemu w Bereźnicy królewskiej od mostu na odnodze rzeki Dniestru w Żurawkowie.

Najwyższem postanowieniem z dnia 7. Marca 1887. otrzymał Najwyższą Sankcyą przez Wysoki Sejm uchwalony projekt ustawy, którym udzielono gminie miasta Brodów pozwolenia na pobór myta kopytkowego.

B) Uchwały nie podlegające Najwyższej Sankcyi.

Uchwała z 9. Stycznia w przedmiocie zmiany ustawy o publicznych dojazdach kolejowych z d. 15. Kwietnia 1881. Nr. 46. Dz. u. kr.

W sprawie tej przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

Uchwała w przedmiocie subwencyonowania żeglugi parowej na Dniestrze.

Na posiedzeniu dnia 22. Stycznia 1887. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

I. „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu wypłacić pp. Nawar-skiemu i Słoneckiemu kwotę 3.000 zł.“

II. „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej se-syi sejmowej przedłożył w myśl ogólnych zasad przez c. k. Rząd przy udzielaniu gwarancyi podobnym przedsiębiorstwom stosowanych, oraz w myśl

zawartych w niniejszem sprawozdaniu uwag, projekt do układu określającego stosunek akcyjnego towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze do Reprezentacji kraju, którym to układem Sejm zagwarantuje towarzystwu temu roczny dochód 5% od kwoty 125.000 zł. na lat dwadzieścia“.

W wykonaniu pierwszej części uchwały Wysokiego Sejmu wypłacił Wydział krajowy powyższej spółce 3.000 zł. jako jednorazową bezwrotną subwencją.

W wykonaniu zaś drugiej części powyższej uchwały przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

Uchwała z d. 10. Stycznia 1887. w przedmiocie sadzenia drzewek przy drogach.

Uchwałą z dnia 10. Stycznia 1887. odstąpił nam Wysoki Sejm petycyje Wydziałów powiatowych w Buczaczu, Stryju i Turce o zmianę przepisów o sadzeniu drzewek przy drogach z poleceniem przedłożenia w tej mierze sprawozdania na najbliższej sesji sejmowej.

Celem wykonania powyższej uchwały odniósł się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa z prośbą o jak najrychlejsze objawienie zdania o udzielonym c. k. Namiestnictwu ze względu na drogi rządowe jeszcze odezwą z dnia 14. Stycznia 1886. L. 61.461/85., a sporządzonym przez centralny zarząd Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego — projekcie do ustawy o przymusowem obsadzaniu dróg publicznych drzewami. Porozumienie jednak w tej sprawie dotąd jeszcze do skutku nie doszło i skoro tylko Wydział krajowy otrzyma stanowcze oświadczenie c. k. Rządu, zda sprawę Wysokiemu Sejmowi.

Tym sposobem załatwione zostały przekazane nam w tej samej sprawie do załatwienia petycyje Wydziału powiatowego w Łańcucie i Oddziału towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego w Tłustem.

Uchwała z d. 11. Stycznia 1887. przekazująca Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia petycją Wydziału powiatowego w Kałuszu o udzielenie subwencji na budowę drogi gminnej Kałusz-Kopanka.

W załatwieniu tej petycji udzielił Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu na budowę drogi gminnej Kałusz-Kopanka kwotę 2.000 zł. tytułem bezzwrotnej subwencji.

Petycja Sime Schreierowej, dzierżawczynie myt w Jezupolu i w Haliczu o wynagrodzenie szkody w dochodach mytniczych z powodu nowo powstałego przewozu na Dniestrze pod Dubowcami.

Uchwałą z dnia 15. Stycznia 1887. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnie do uwzględnienia petycję Sime Schreierowej, dzierżawczynie myt w Jezupolu i w Haliczu o wynagrodzenie szkody w dochodach mytniczych z powodu nowopowstałego przewozu na Dniestrze pod Dubowcami.

W wykonaniu tej uchwały, Wydział krajowy po przeprowadzeniu przez Wydział powiatowy Stanisławowski dochodzenia w tej sprawie, na podstawie opinii rzeczoznawców, przyznał petentce Sime Schreierowej jednorazowy opust z czynszu dzierżawnego w kwocie 1208 zł. 8 ct., obliczony za czas od 1. Kwietnia 1886., jako dnia otwarcia przewozu na Dniestrze pod Dubowcami aż do dnia powzięcia uchwały sejmowej.

Uchwała Wys. Sejmu w sprawie udzielenia

Uchwałą z dnia 21. Stycznia b. r. przyzwolił Wysoki Sejm na udzielenie jednorazowych zasiłków wdowie po konduktorze drogi krajowej

zasiłku wdowom po konduktorach dróg krajowych pp. Eleonorze Rondewald i Karolinie Filipeckiej p. Eleonorze Rondewald w kwocie 100 zł., zaś sierocie po konduktorze drogi krajowej p. Karolinie Filipeckiej w kwocie 50 zł.
 Powyższe zasiłki zostały wypłacone.

C) Wezwania do c. k. Rządu.

Uchwała w przedmiocie ewentualnego oddania Galicyjskich kolei państwowych w zarząd przedsiębiorstwa kolei Karola Ludwika, tudzież ewentualnych zmian w zarządzie tejże ostatniej kolei z powodu zbliżającego się terminu, w którym państwu służyć będzie prawo jej wykupna.

W przedmiocie tym odnieśliśmy się do Prezydyum c. k. Namieśnictwa z zapytaniem, jaką decyzją powziął c. k. Rząd na uchwałę w tej mierze przez Wysoki Sejm powziętą w dniu 29. Stycznia 1887., na co otrzymaliśmy odpowiedź z dnia 21. Sierpnia 1887. L. 7865/pr., że pomienne uchwały przedłożone zostały c. k. Ministerstwu handlu, z kąd jednak żadna decyzja jeszcze nie nadeszła.

D) Petycje przez Wys. Sejm niezadowolone, a przekazane Wydziałowi krajowemu do załatwienia uchwałą z dnia 24. Stycznia 1887.

Petycje Wydziału powiatowego w Nowym Targu o wybudowanie kosztem kraju drogi z Poronina przez Murzacichle, Bukowinę i rzekę Białkę do Czarnej góry, i Towarzystwa tatrzańskiego o budowę drogi krajowej z Poronina przez Ciche, Zasadnią i Hurkotne do granicy węgierskiej pod Jaworzyną załatwił Wydział krajowy odmownie, gdyż zgodnie z wnioskiem naszym objawił Wysoki Sejm już poprzednio swą wolę nieuchwalania żadnych nowych dróg krajowych, dopóki drogi uznane już za krajowe nie zostaną wybudowane. Polegając zaś na doświadczeniu nabytem przy budowie drogi Nowy Targ-Zakopane, dla której powiat, gminy i obszary dworskie okazały tak mało ofiarności, iż nawet obowiązkowe prestacje drogowe nie mogły być należycie wyzyskane, wyraził Wydział krajowy petentom zarazem wątpliwość, czy Reprezentacya i mieszkańcy powiatu nowotargkiego zechcą w najbliższej przyszłości ponieść tyle ofiar na rzecz którejkolwiek z dróg projektowanych, iżby pod warunkami opartego na uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1882. okólnika naszego z dnia 22. Grudnia 1882. L. 51.432, jako też §. 27. regulaminu drogowego z dnia 24. Września 1886. Nr. 80. Dz. u. kr. budo wa jednej z dróg powyższych mogła być uskutecznioną choćby przy pomocy funduszu krajowego.

Petycje gminy i obszaru dworskiego Ochodza o zaniechanie wykupna niez użytych dni prestacyjnych i ściągania 3% na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych, oraz gmin Toporowiec, Stecowy, Podwysokiej i Potoczka o zmianę §§. 12. i 14. noweli do ustawy drogowej z dnia 7. Lipca 1885. Nr. 39. Dz. u. kr. zatrzymaliśmy jako materyał do ewentualnej zmiany tejże noweli.

Zbiorową petycję gmin Nagerzanka, Chomiakówka, Schulhamówka, Dolina, Rosochacz, Sosolówka, Ułaszowce, Zabłotówka, Salówka i Uhryń, w której gminy te żałą się na rzekome polecenie Wydziału powiatowego w Czortkowie — użycia miejscowego zasobu prestacyi wyłącznie na cele

dróg powiatowych, przesłaliśmy pomienionemu Wydziałowi powiatowemu do wyjaśnienia. Z przedłożonego w tej mierze sprawozdania okazało się, że powyższe zażalenie jest bezpodstawne, o czem żalące się gminy polecieliśmy zawiadomić.

W załatwieniu petycyi Marceliego Sikorskiego opiekuna sierot po ś. p. Karolu Kesslerze, inżynierze przy budowie dróg krajowych, o zapomogę dla tychże sierot, oznajmił Wydział krajowy petentowi, iż prośba jego nie weszła na porządek dzienny obrad Wysokiego Sejmu.

W załatwieniu petycyi Wydziału powiatowego w Jaworowie o udzielenie subwencji na odbudowanie mostu w gminie Porudno, oznajmił Wydział krajowy, że żądanej subwencji udzielić nie może, albowiem odnośna dotacya przeznaczona jest na budowę lub na uregulowanie całych duktów a nie poszczególnych mniej kosztownych przedmiotów drogowych. Zarazem wskazał Wydział krajowy na postanowienie §. 13. ustawy drogowej i §. 24. regulaminu drog., wedle których wszelkie niedobory, powstające w skutek niedostateczności zasobu miejscowych funduszków dróg gminnych pokrywane być mają z powiatowego funduszu dróg gminnych.

Załatwiając petycyę Wydziału powiatowego w Limanowej o subwencyę na budowę drogi gminnej Lasocko-Łososińskiej, udzielił Wydział krajowy na ten cel kwotę 600 zł.

W załatwieniu petycyi gm. Balicze podróżne o udzielenie subwencji na uporządkowanie drogi gminnej wiodącej do Bolechowa, oznajmił Wydział krajowy, że prośbę tę weźmie pod ocenienie, skoro gmina i obszar dworski przedłożą projekt zamierzonej rekonstrukcyi oraz przyczynią się do kosztów budowy.

Pertraktacya w tej mierze jeszcze jest w toku.

Uchwałą z dnia 24. Stycznia 1887 r. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia, pomiędzy innemi petycyami, które w Wys. Izbie załatwione nie zostały, także petycyę mieszkańców zachodniopółnocnej części powiatu Nowo-Sądeckiego o wybudowanie mostu na Dunajcu pod Kurowem.

Już na skutek petycyi Wydziału powiatowego w Nowym Sączu o wybudowanie powyższego mostu polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu uchwałą z dnia 12. Stycznia 1886 r. zbadać ten przedmiot, przeprowadzić rokowania z c. k. Rządem i Wydziałem powiatowym co do uczestniczenia w kosztach budowy i przedłożyć następnie Wys. Sejmowi sprawozdanie w tym względzie.

W wykonaniu powyższej uchwały polecił Wydział krajowy wypracowanie projektu budowy pomienionego mostu. Z przedłożonych pięciu projektów okazał się jako możliwy do przyjęcia jedynie projekt budowy na filarach murowanych o konstrukcyi drewnianej, której koszta łącznie z kosztami nasypów dojazdowych i postawienia mostu inundacyjnego wyniosły około 59.000 zł.

O powyższych danych zawiadomiliśmy Nowo-Sądecki Wydział powiatowy z wezwaniem, ażeby stósownie do uchwały Wys. Sejmu z dnia 12. Stycznia 1886 r. przedstawił sprawę pełnej Radzie powiatowej oraz wszystkim stronom bezpośrednio interesowanym, tak gminom jak i obszarom dworskim, jako też osobom podpisanym na petycyi do Wys. Sejmu

wniesionej i wezwał je do złożenia deklaracji co do ofiar dobrowolnych, jakimi gotoweby były przyczynić się do wykazanych powyżej kosztów budowy trwałego mostu na Dunajcu pod Kurowem.

Deklaracje powyższe dałyby Wydziałowi kraj. podstawę i możliwość do zawiązania poleconych uchwałą Wys. Sejmu rokowań z c. k. Rządem. Dotąd nie otrzymał jednak Wydział krajowy od Wydziału powiatowego w Nowym Sączu żadnej odpowiedzi.

W załatwieniu petycji reprezentacyi miasta Rohatyna o wybudowanie drogi krajowej z Rohatyna do Chodorowa polecił Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Rohatynie oznajmić proszącej gminie, że Wysoki Sejm objawił wolę nieuchwalenia żadnych nowych dróg krajowych, dopóki drogi uznane już za krajowe nie zostaną wybudowane.

W załatwieniu petycji gminy m. Stojanowa o udzielenie subwencji na wykonanie robót drogowych w obrębie tejże miejscowości, oznajmił Wydział krajowy, że na powyższy cel żadnej subwencji udzielić nie może, a to nietylko dla tego, że dotacja subwencyjna przeznaczoną jest na budowę nie zaś na konserwację dróg, lecz także z tego powodu, że gmina rzeczona przeznaczywszy wszystkiego 600 dni ciągłych a 260 pieszych, okazała zbyt mało ofiarności na rzecz budowy drogi krajowej Lwowsko-Stojanowskiej, z której korzystać będzie w tak wysokim stopniu i której istnienie zmniejszy znacznie jej wydatki na miejscowe potrzeby drogowe. Wydział krajowy oznajmił w końcu, że jeżeli całkowite zużycie prestacyj przepisanych ustawą drogową nie wystarczałoby na utrzymanie dróg gminnych w obrębie gminy Stojanowa, natenczas postąpić należy w myśl §. 13. noweli drogowej i §. 24. wykonawczego regulaminu drogowego.

Petycye gminy Rosulny i 8 innych o utworzenie urzędu pocztowego w Rosulnie, zaś gmin i obszarów dworskich w Tokach, Palczyńcach i Worobijówce o utworzenie urzędu pocztowego w Tokach, udzieliliśmy c. k. kraj. Dyrekcyi poczt i telegrafów do możliwego uwzględnienia.

Na powyższe przedstawienie odpowiedziała c. k. kraj. Dyrekcyja poczt i telegrafów, że kreowanie urzędu pocztowego w Tokach nie może być poparte u c. k. Ministerstwa handlu, gdyż odległość Tok od Skoryk, gdzie poczawszy od 1. Lipca b. r. funkcjonować będzie nowy c. k. Urząd pocztowy, wynosi tylko 7 klm. a nadto ruch korespondencyjny gmin, chcących być przydzielonemi do poczty w Tokach jest niezbyt ożywiony.

Co do kreowania urzędu pocztowego w Rosulnie, odpowiedziała c. k. kraj. Dyrekcyja poczt i telegrafów, że sprawa ta jest w toku i że nie omieszka w swoim czasie donieść o wyniku dochodzenia.

W załatwieniu petycji gmin i obszarów dworskich pow. Dobromilskiego o zmianę kierunku drogi krajowej Przemysko-Sanockiej na przestrzemi między Olszanami i Birczą, oznajmił Wydział krajowy, iż niema nadziei, ażeby Wys. Sejm wobec trudnego położenia finansowego, przeznaczył na ten cel specjalną dotację, a fundusz wyznaczony na konserwację dróg krajowych wystarczy jedynie na zwykłe roboty konserwacyjne.

Petycye Izraela Zimmermana byłego dzierżawcy myta w Podwołoczyskach, tudzież petycye Emanuela Krisa i Jakóba Halberthala dzierżawców myt na drogach krajowych o opust z czynszu dzierżawnego, załatwił Wydział krajowy odmownie.

Na petycję gminy Jezupola o udzielenie koncesyji na pobór myta od przewozu przez rzekę Dniestr pod Jezupolem, odesłano petentów do odmownej rezolucyji Wydziału krajowego w tej sprawie wydanej.

W załatwieniu petycyi Wydziału powiatowego w Śniatynie o odnowienie koncesyji na pobór myta na drodze powiatowej z Załucza do Rożnowa i od mostu na rzece Rybnicy w Rożnowie, wyjaśniono tenże Wydział powiatowy, jakie warunki i formalności przy wnoszeniu na przyszłość podobnych petycyi spełniane być mają.

E) Drogi krajowe.

A) Konserwacya i rekonstrukcyja na drogach krajowych dawniej zbudowanych.

Oprócz zwykłych robót konserwacyjnych wykonano w r. 1886/7. następujące ważniejsze roboty z funduszu przeznaczonego na utrzymanie dróg krajowych:

I. Na drodze Zakliczyn-Sącz-Niedzica.

Wykończono przebudowanie drogi w 34. i 35. kłm. w Zabełczu na długości 1.180 m. b. przy pomocy subwencyi państwowej, celem zmniejszenia spadków z 13% na 6%. Zmniejszenie to spadku osiągnięto wykopami, przeważnie w twardej skale, do siedmiu metrów głębokości i nasypami do sześciu metr. wysokości.

Przystąpiono również i do rozpoczęcia robót, mających na celu rekonstrukcyę tejże samej drogi w 18 i 19 kłm. w Kobylu, i w chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania roboty te są w pełnym toku.

Wykończono na tejże samej drodze budowę mostu na Popradzie pod Starym Sączem, 135 metr. długości, 7 m. wysokości i 6 m. szerokości; drewniany o 9ciu przęsłach z zastrzałami i dźwigarami podwójnemi, o jarczmach i izbicach z drzewa dębowego. Wybudowano również dojazdy do tegoż mostu długości 330 metrów bieżących.

II. Na drodze Krościenko-Szczawnica.

Przebudowano most na rzece Dunajcu pod Szczawnicą 80 m. b. długości o dwóch przęsłach i tym celem zmieniono w zupełności całą wierzchnią konstrukcyę kratową.

III. Na drodze Dębica-Nadbrzezie.

Z powodu budowy kolei lokalnej z Dębicy do Nadbrzezia i Rozwadowa, zarządono i wykonano znaczne dodatkowe roboty, celem utrzymania drogi niezwykle niszczonej znacznemi transportami materyałów, oraz roboty potrzebne celem zabezpieczenia podróźnych z powodu bliskości toru kolejowego.

IV. Na drodze Dynów-Sanok.

Zarządono przebudowanie drogi w 20 kłm. dla zabezpieczenia jej od wylewu rzeki Sanu.

V. Na drodze Przemyśl-Sanok.

Przeprowadzono nadzwyczajne roboty na pierwszych 10. klm. głównie z powodu szkód elementarnych.

VI. Na drodze Strussów-Buczacz.

Uregulowano drogę w koronie do normalnej szerokości 8 metr., oraz pokład kamienny do normalnej szerokości 5 metr., na 12 kilometrach, przyczem wydobyto z dawnego pokładu drogowego 1127 m. s. kamienia do dalszego użytku konserwacyjnego. — W ogóle od roku 1883. do połowy r. 1887. uregulowano drogę tę i jej pokład w 40 klm. oraz wydobyto 3270 m. ³ kamienia.

VII. Na drodze Monasterzyska-Ozortków.

Prowadzono takąż regulację na 18 klm. ³ i uzyskano ze starego pokładu 471 m. ³ kamienia.

VIII. Na drodze Buczacz-Tłuste.

Wykończono takąż regulację w latach poprzednich prowadzoną i wydobyto ze starego pokładu drogowego 2244 m. ³ kamienia. W ogóle od roku 1883. do połowy 1887. przeprowadzono regulację na 28 klm. i uzyskano 3906 m. ³ kamienia.

Jak już zapowiedzieliśmy w sprawozdaniu naszym za rok 1885/6 okazuje się potrzeba budowy mostu stałego pod Śniatynem.

Nad to okazało się w ciągu tego roku, że most na Bystrzycy pod Jezupolem na drodze Sielec—Zaleszczyki, również w niedługim czasie będzie musiał być przebudowanym. Opoczyste bowiem dno rzeki, z ruchomą cienką warstwą szutru, utrudnia budowę mostu na palach. Nieuregulowany zaś stan rzeki sprawia ciągłe zmiany jej prądu i skutkiem tego corocznie most ten bywa narażany na znaczne uszkodzenia. Do budowy obu tych większych mostów Wydział krajowy w najkrótszym czasie przystąpi a zakładając roboty na lat parę ma nadzieję, że kosztowne te dwie budowy wykona ze zwykłej dotacji konserwacyjnej nie żądając osobnego kredytu.

Po pokryciu kosztów budowy tych dwóch mostów, oraz dokonaniu rozpoczętej już naprawy szkód zrzędzonych na drogach krajowych transportami materiałów przez cały czas budowy nowych równoległych kolei żelaznych, zamierza Wydział krajowy niektóre pozostałe jeszcze mniej nagłe roboty rekonstrukcyjne i dalsze wzmocnienie (do 20 cm.) pokładu kamiennego dróg krajowych rozłożyć na dłuższy szereg lat i spodziewa się, że tym sposobem zdoła już w niedalekiej przyszłości przedstawić Wysokiemu Sejmowi preliminarz, zmniejszający dotychczasową zwyczajną dotację na utrzymanie dróg krajowych — w celu przyniesienia skarbowi krajowemu dalszych ulg możliwych, jak to już zapowiedział szef Dep. IV Wydziału krajowego w końcowym ustępie przemówienia na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 22. Stycznia 1886 r. (str. 1009 stenogr. sprawozdań Sejmu krajowego z r. 1885/6).

Rachuby nasze opieramy na obecnym stanie dróg krajowych i zwyczajnych warnkach konserwacyjnych, a przeto w takim tylko razie

moglibyśmy powyższy zamiar urzeczywistnić, jeżeli wydarzyć się mogące nadzwyczajne klęski elementarne i spowodowane przez nie szkody znaczniejsze, nie zniweczą planów naszych.

I. Na drodze Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie.

B) Nowe budowy i przebudowania.
a) Roboty wykonane w r. 1887.

Zbudowano przy pomocy subwencji państwowej most na Łęgu 87 m. b. długości i 6·5 m. wysokości.

Wykończono wielkich rozmiarów roboty ziemne między Gorzycami a Trześniem na 6 klm

W dolinie rzeki Łęgu droga stanowi wał ochronny od wylewów i nasypy dochodzą do 7 m wysokości. W roku bieżącym po raz pierwszy w tej okolicy podczas powodzi wiosennej komunikacja nie była przerwana.

Wyszutrowano drogę na 5 kilometrach.

W ogóle między Niskiem a Trześniem wykończono budowę na długości 20 kilometrów.

II. Na drodze Lwów-Stojanów.

Wybudowano 2·200 kilom. między Radziechowem a Stojanowem, oraz wyszutrowano groblę w Stojanowie 1·200 kilom., razem 3·400 kilom.

Razem wybudowano dotąd 71·400 kilom., nadto przygotowuje się potrzebna do budowy w roku 1888 cegła na 3·500 kilom.

III. Na drodze Borszczów-Kołodziany.

Ukończono budowę na 6·200 kilom., z wyjątkiem wyszutrowania 1·200 kilom. wielkich nasypów, które jeszcze osiąść się potrzebują, a na które to wyszutrowanie przeznaczony kamień jest już przygotowany.

Do końca r. 1887. będzie więc w zupełności gotowych 11·300 kilom. tej drogi.

I. Na drodze Lwów-Stojanów.

b) Roboty projektowane do wykonania w roku 1888.

Wybudowanie ostatnich 4·600 kilom. drogi, tak iż z końcem 1888. r. cała droga na długości 76 kilom. będzie w zupełności wykonaną. Na koszt powyższych robót prelinujemy 20.000 zł.

II. Na drodze Borszczów-Kołodziany.

Wyszutrowanie 1·200 kilom. na wielkich nasypach wykonanych w r. 1887. i wybudowanie dalszych 7 kilom.

Na te roboty prelinujemy 45.000 zł.

III. Droga Nisko-Nadbrzezie.

Wybudowanie dalszych 6 000 kilom. oraz przygotowanie materiałów na rok następny.

Zgodnie przeto z wykazaną w ten sposób potrzebą prelinujemy Wydział krajowy na r. 1888. na budowę dróg:

Nisko-Nadbrzezie	75.000 zł.
Lwów-Stojanów	20.000 „
Borszczów-Kołodziany	45.000 „

czyli razem 140.000 zł.

Po wykonaniu zamierzonych robót, pozostałyby następujące przestrzenie do budowy:

a) Na drogach rozpoczętych	
1. Rzeszów-Nadbrzezie	6 kilom.
2. Borszczów-Kołędziany	2 "
b) Na drogach nierozpoczętych.	
Kańczuga-Szklary	26 "
Razem . 34 kilom.	

Zmiany w etacie służby drogowej.

Pełniący obowiązki inżyniera drogi krajowej Słotwina-Brzesko-Sącz p. Stanisław Chrzęszczewski przeszedł na własną prośbę do biura melioracyjnego Wydziału krajowego.

W ekspozyturze buczackiej zaszyły ze względów służbowych następujące zmiany:

Prowizoryczny kierownik ekspozytury p. Aleksander Zieliński przeniesiony został z Buczacza do Iwkowej na drogę Słotwina-Brzesko-Sącz, zaś konduktorowie I. kl. Antoni Laskiewicz został ze służby przy drogach krajowych uwolniony, Aleksander Cywiński przeniesiony z Jazłowca do Łosiacza jako konduktor II. kl., wreszcie Kazimierz Miecznikowski przeniesiony został z Buczacza do Rzeszowa.

Pełnienie obowiązków kierownika ekspozytury buczackiej powierzył Wydział krajowy prowizorycznie dotychczasowemu pomocnikowi inżyniera p. Władysławowi Stojowskiemu. Miejsce tegoż zajął dotychczasowy pomocnik inżyniera, p. Szczęsny Barzykowski.

Konduktorami I. kl. mianował Wydział krajowy konduktorów II. kl. Tadeusza Dybowskiego, Zygmunta Stronczaka, Hieronima Laskowskiego, Stanisława Darowskiego, Juliana Lesiewicza i Antoniego Zukowskiego, tudzież rysownika Oddziału technicznego Henryka Dulębę. Rzeczywistym konduktorem II. kl. zamianowany został Antoni Kordzik, który dotąd pełnił obowiązki swe prowizorycznie.

Wreszcie prowizoryczne pełnienie obowiązków konduktora II. kl. poruczył Wydział krajowy Józefowi Górskiemu i Józefowi Kottasowi.

Konduktora II. kl. Rafała Ulanowskiego przeniósł Wydział krajowy z dniem 1. Lipca 1887. ze względów zdrowia w stały stan spoczynku i wyznaczył mu roczną emeryturę w kwocie 180 zł.

F) Myta na drogach krajowych.

Rezultat licytacji mytniczych.

Z końcem roku 1886. upływał zwyczajny termin dzierżawy dla 18 stacyj mytniczych.

Odbyły się zatem rozprawy licytacyjne we właściwych Wydziałach powiatowych, oraz w Wydziale krajowym na dzierżawę powyższych stacyj mytniczych.

Cena wywołania dla pomienionych 18 stacyj mytniczych wynosiła łącznie kwotę 25.242 zł. — ct.
Oferty zatwierdzone czynią kwotę 22.351 " 50 "
czyli, że ogólny rezultat licytacyjny od ceny wywołania niższy jest o kwotę 2.890 " 50 "

Ujemne rezultaty licytacji wypadły w szczególności na stacjach mytniczych w Darachowie, Dobropolu, Kurzanach, Kutcach, Niezwiskach, Piorunce, Strussowie, Szlachcińcach, Zbarażu i w Zólkwi, dla których Wydział krajowy zmuszony był zarządzić dodatkowe policytacyjne rozprawy.

Nadto, wskutek niedotrzymania kontraktów zmuszeni byliśmy poddzierżawić myta na koszt i stratę zawodnych dzierżawców w Kluwińcach, Krogulcu i w Suchostawie.

Rezultat ogólny administracji myt krajowych.

Dochód z myt na drogach krajowych w r. 1885. wedle zamknięć rachunkowych z tego roku, w rzeczywistości uczynił kwotę 229.951 zł. 01 ct że zaś dochód ten w r. 1884. przyniósł 229.575 „ 35 1/2 „ zwiększył się więc w r. 1885. o kwotę 375 „ 65 1/2 „ Dochód mytniczy na r. 1886. preliminowany w kwocie 214.000 „ — „ wedle ostatecznego obrachunku za ten rok uczynił w rzeczywistości kwotę 218.019 „ 27 „

Zatem w porównaniu z dochodem z r. 1885. zniżył się o 11.931 „ 74 „

Na zmniejszenie to dochodu mytniczego wpłynął ujemny rezultat licytacji tych stacji mytniczych, które z końcem r. 1885. musieliśmy wydzierżawić niżej ceny wywołania.

Podług kontraktów dzierżawnych na rok 1887. ogólna cyfra czynszów z wydzierżawionych myt na drogach krajowych wynosi kwotę 216.889 zł. 83 1/2 ct.

Budowa i reperacja domków mytniczych.

Kosztem funduszu krajowego wybudowano domki mytnicze w Buczaczu, Grabownicy, Husiatynie, Raszkowie i w Smykowcach, tudzież zarządzono reparację domków mytniczych w Bieńczycach, Branicach, Kozowy, Krzyżu, Wielosi i w Wulce Zapałowskiej.

Zaległości w dochodach mytniczych.

Zaległości w dochodach mytniczych z końcem roku 1885. wynosiły 3.214 zł. 22 ct. z których ściągnięto tylko kwotę 103 „ 40 „ Pozostała zatem w rzeczywistości zaległość w kwocie 3.110 „ 82 „

Z tego przypada funduszowi krajowemu od byłego dzierżawcy stacji mytniczych w Podwołoczyskach i w Białej Karczmi kwota 1.533 zł. 10 ct. Przeciwno temu zawodnemu dzierżawcy, na podstawie uzyskanego nakazu zapłaty, zarządzone zostało egzekucyjne ściągnięcie zaległej należności. Otrzymaliśmy jednakże od właściwego Sądu doniesienie, że dłużnik nie posiada majątku, z którego możnaby pokryć wykazaną należność. W tym stanie rzeczy, straciliśmy na razie nadzieję wyegzekwowania tej należności. Mimo tego poleciliśmy Wydziałowi powiatowemu, aby śledził stosunków majątkowych dłużnika, a w danym razie nie omieszkalibyśmy przedsięwziąć dalszych środków zabezpieczających ztąd powstałą stratę funduszu krajowego.

Dalsza zaległość ciąży na zawodnych dzierżawcach stacji mytniczych a mianowicie:

w Rzyszkach	200 zł. 50 ct.
w Zaleszczykach	977 „ 55 „
w Raszkowie i w Serafincach	295 „ 51 „

Przeciwko tym zawodnym dzierżawcom Wydział krajowy poczynił kroki celem ściągnięcia należności w drodze sądowej, które nieodprowadziły dotąd do umorzenia wykazanej zaległości.

Nadto należy się od byłego dzierżawcy myta w Suchostawie ostatnia rata miesięczna w kwocie 104 zł. 16 ct., którą poleciliśmy Wydziałowi powiatowemu od niego ściągnąć.

G) Drogi powiatowe i gminne.

Poprawa komunikacji na drogach powiatowych i gminnych ograniczała się w początkach okresu autonomicznego przeważnie na wykonywaniu drobnych robót znaczenia lokalnego, rzadko przedsiębrano roboty mające na celu systematyczną regulację znaczniejszych jednolitych długości duktów. Większość ówczesnych podań o subwencję dotyczy częściowych napraw dróg lub budowy samych mostów na drogach nieuregulowanych.

Brak ludzi fachowych na prowincyi sprawiał, że projekty ówczesne ograniczały się na ogółowych kosztorysach, a wykonywane budowle bywały kosztowne i nietrwałe, że czasem w lat już kilka potrzebowały ponownej przebudowy. Niebawem po wydaniu okólnika Wydziału krajowego z dnia 17. listopada 1874., bo już około 1875. r., sprawy dróg powiatowych i gminnych poczynają nabierać życia, powstają zamiary szersze, projekty zaczynają obejmować dłuższe przestrzenie dróg, administracja staje się ściślejszą i energiczniejszą, chociaż tu i owdzie jeszcze widać brak odpowiednich sił technicznych.

Następnie coraz częściej pojawiają się projekty szczegółowe, oparte na dokładnych danych i cenach praktycznie wypośredkowanych. Wydział krajowy, widząc wówczas grunt już bardziej przygotowany do przyjęcia ściślejszych przepisów, do ściśnienia ram pewnej względności, z jaką w początkach musiała być traktowaną kontrola nad stroną fachową i administracyjną, wydał po przyjęciu przez Wys. Sejm programu gruntownej poprawy dróg powiatowych i gminnych, okólnik z dnia 22. grudnia 1882., normujący warunki udzielania zasiłków krajowych i wykonywania subwencyonowanych robót, oraz ich konserwacje. Okólnik ten pozornie uciążliwy — jak zresztą każda rzecz nowa normująca ściśle postępowanie — wydał jednak znakomite owoce, bowiem od roku 1883. tak budowa, jak i jej administracja, przeważnie traktowaną bywa umiejętnie i szczegółowo. Składane Wydziałowi krajowemu rachunki wskazują na zdobycie pewnej praktyki w stosowaniu odpowiednich cen przy wykonywanych robotach, a odbywane corocznie przez organa techniczne Wydziału krajowego lustracje dróg powiatowych i gminnych wykazują postęp w umiejętnej budowie dróg w takim stopniu, że widzimy już takie drogi powiatowe a nawet gminne, które zbudowane zostały stosunkowo tanio, a które pod względem dobroci nie ustępują drogom wyższych kategorii. Ogólnie tylko życzyć by należało staranniejszej konserwacji dróg zbudowanych.

Jakkolwiek wiele Wydziałów powiatowych zaprowadziło już tak pożądaną stały dozór techniczny przez utworzenie i obsadzenie posad technicznych osobami fachowo uzdolnionymi, to jednak dotąd wyjątkowo tylko zaprowadzono należyłą organizację stałych droźników, tak niezbędną dla troskliwego utrzymywania dróg zbudowanych.

Rok 1886. stanowić będzie nowy zwrot — i należy tuszyć, że znowu — ku lepszemu, te bowiem postanowienia noweli do ustawy drogowej, które dotyczą należytego zużytkowania i wyczerpania zasobów drogowych obudzić powinny nowy ruch w sposobie traktowania spraw drogowych, o rezultacie którego wszakże dopiero później sądzić będzie można.

Wypada jeszcze zanotować pewien postęp doniosłego znaczenia dla ekonomicznego rozwoju kraju, objawiający się w tem, że Wydziały powiatowe przy projektowaniu nowych duktów dążą same do osiągnięcia jak najkorzystniejszych dla frekwencji spadków, chociażby zmniejszanie ich pociągało za sobą zwiększenie kosztów budowy.

W roku 1886. były następujące drogi i przedmioty drogowe przy udziale subwencji krajowej budowane:

1. w powiecie Bobreckim droga gminna Bóbrka-Przemysłany przy subwencji krajowej	2.000 zł. — ct.
2. w powiecie Bocheńskim drogi gminne Nadwiślańska i Chrostowa-Nieznanowice, pierwsza przy subwencji krajowej	2.500 „ — „
druga przy subwencji krajowej	800 „ — „
3. w powiecie Bohorodczańskim budowa mostu na rzece Bystrzycy	125 „ — „
4. w powiecie Brodzkim droga powiatowa Brody-Podkamień-Załoście	8.000 „ — „
5. w powiecie Czortkowskim droga powiatowa Wierzbowiec-Białobożnica	10.000 „ — „
6. w powiecie Dąbrowskim drogi gminne: Swarzędów-Zelechów i Djament-Borusowa	3.000 „ — „
7. w powiecie Gorlickim droga gminna Ropa-Wysowa	3.000 „ — „
8. w powiecie Gródeckim droga gminna Gródek-Hoszany	500 „ — „
9. w powiecie Jarosławskim drogi gminne Jarosław-Kańczuga	2.700 „ — „
i Jarosław-Sieniawa	300 „ — „
10. w powiecie Jasielskim droga gminna Wiśniowa-Szufnarowa	3.000 „ — „
11. w powiecie Kałuskim droga gminna Kałusz-Kopanka	2.000 „ — „
12. w powiecie Kamioneckim droga powiatowa Jabłonówka-Rakobuty	9.000 „ — „
13. w powiecie Kolbuszowskim droga gminna Kolbuszowa-Majdan	4.800 „ — „
14. w powiecie Kołomyjskim droga powiatowa Kołomyja-Peczeniżyn	1.000 „ — „
15. w powiecie Łańcuckim droga powiatowa Łańcut-Leżajsk	5.000 „ — „
16. w powiecie Mieleckim droga gminna Bugaj-Otałęż	4.000 „ — „

17. w powiecie Niżańskim drogi gminne Rudnik - Krzyszów	1.000	zł.	—	ct.
i Rudnik - Ulanów - Nisko	3.000	"	—	"
18. w powiecie Nowo-Sądeckim droga powiatowa Muszyna - Krynica	1.500	"	—	"
most kratowy na tejże drodze 714/62 oraz drogi gminne Zawada - Nawojówka	200	"	—	"
Nowy - Sącz - Bobowa	2.000	"	—	"
19. w powiecie Nowotargkim droga gminna Nowy Targ - Zakopane	11.500	"	—	"
i budowa lodowców przy moście na Dunajcu	200	"	—	"
20. w powiecie Podhajeckim droga powiatowa Podhajce - Halicz	2.000	"	—	"
21. w powiecie Przemyskim droga gminna Hu- saków - Nowemiasto	2.000	"	—	"
22. w powiecie Przemyślańskim droga powiatowa Świerz - Przemyślany	5.000	"	—	"
23. w powiecie Ropczyckim droga gminna Dę- bica - Grudna	300	"	—	"
24. w powiecie Samborskim droga gminna Sam- bor - Mościska	4.000	"	—	"
25. w powiecie Sanockim drogi gminne Sanok - Mrzygłód	5.000	"	—	"
Rymanów - Królik polski	1.000	"	—	"
26. w powiecie Skałackim droga gminna Pod- wołoczyska - Grzymałów	5.500	"	—	"
i budowa mostu na rzece Gnilej	300	"	—	"
27. w powiecie Śniatyńskim droga powiatowa Załużce - Rożnów	3.000	"	—	"
28. w powiecie Stanisławowskim droga powia- towa Podhajce - Halicz	8.000	"	—	"
29. w powiecie Staromiejskim droga powiatowa Terszów - Tycha	3.000	"	—	"
30. w powiecie Stryjskim droga gminna Stryj- Żurawno	1.400	"	—	"
31. w powiecie Tarnobrzescim droga powiatowa Machów - Majdan	5.000	"	—	"
i droga gminna Gorzyce - Czekał wrzawski	1.500	"	—	"
32. w powiecie Tarnopolskim droga powiatowa Tarnopol - Brody	2.000	"	—	"
33. w powiecie Wadowickim droga powiatowa Wadowice - Brzeznica przy subwencji	6.000	"	—	"
34. w powiecie Wielickim droga gminna Wie- liczka - Mogilany	433	"	16	"
35. w powiecie Złoczowskim droga powiatowa Krasne - Gliniany	1.425	"	—	"
Nadto na pomoc techniczną i kontrolę wypłacił Wydział krajowy powiatom w r. 1886. kwotę	2.167	"	76	"

Do powyższych duktów subwencyonowanych przybyły w r. 1887

- a) w powiecie Bohorodczańskim rekonstrukcyja lokalna drogi gminnej Bohorodczany - Sadzawa;
- b) w powiecie Borszczowskim droga powiatowa Ujście biskupie - Jezierzany z odnogą do Seretu w Bilczach;
- c) w powiecie Czortkowskim droga powiatowa Jagielnica - Jezierzany;
- d) w powiecie Drohobyckim droga gminna Borysław - Kropiwnik;
- e) w powiecie Husiatyńskim droga gminna Husiatyn - Suchodół;
- f) w powiecie Kosowskim drogi powiatowe Kosów - Żabie i Kutty - Hryniowa;
- g) w powiecie Limanowskim droga gminna Krasne - Tymbark i Łososina górna - Krasne;
- h) w powiecie Myślenickim droga gminna Krzywaczka - Radziszów;
- i) w powiecie Mieleckim droga gminna Tuszów - Brzyście;
- k) w powiecie Rzeszowskim budowa dwóch mostów na Wisłoku w Czudcu i Żarnowie na drodze powiatowej Boguchwalsko - Strzyżowskiej;
- l) w powiecie Zaleszczyckim droga gminna Uścieczko - Głęboka;
- m) w powiecie Złoczowskim droga powiatowa Złoczów - Ożydów;
- n) w powiecie Żydaczowskim droga gminna Żurawno - Bakocyn - Nowosielce.

Z poszczególnionych wyżej budowli ukończone zostały następujące ważniejsze :

drogi gminne: Nowy Targ - Zakopane, Swarzów - Żelechów, Bugaj - Otałęż i Bóbrka - Przemyślany; drogi powiatowe: Podhajce - Halicz i Wierzbowiec - Białobożnica, wreszcie budowa mostów na Wisłoku w Czudcu i Żarnowie na drodze powiatowej Boguchwalsko - Strzyżowskiej. — Fundusze subwencyjne na rok 1887. zostały w zupełności wyczerpane.

W szczególności co do dróg subwencyonowanych z polecenia Wysokiego Sejmu, mianowicie drogi Nowy Targ - Zakopane, Boguchwalsko - Strzyżowskiej, Żydaczów - Nowosielce przedstawia się rzecz jak następuje:

**Droga gminna
Nowytarg - Zakopane.**

Budowa drogi gminnej Nowytarg - Zakopane w powiecie Nowotargskim rozpoczęta w roku 1882. ukończoną została w roku bieżącym.

Długość drogi od rynku w Nowymtargu do kościoła w Zakopanem wynosi 23.8 km. Szerokość drogi 6 m. Droga wiodąc od Nowego Targu ku Zakopanemu wznosi się prawie bez przerwy, przyczem jednak spadki nie przenoszą 4‰, chociaż różnica poziomu Nowegotargu i Zakopanego wynosi 234 m. Z budowli sztucznych wykonano 87 mostów o przyczółkach muryowanych a konstrukcyi drewnianej; z tych 4 mosty są większe (od 33 do 66. m światła), 19 średnich, dwa kanały sklepione i 62 przepustów; rynsztoków brukowanych 4230 m b; ubezpieczeń skarp brukiem 4890 m²; poręczy 2.680 m. b. — Ogólny wydatek funduszu krajowego na budowę tej drogi wyniósł kwotę 75.126 zł. 94 ct.

Droga powiatowa Boguchwalsko - Strzyżowska.

Na drodze powiatowej Boguchwalsko - Strzyżowskiej, w powiecie Rzeszowskim rozpoczęto w Kwietniu b. r. we własnym zarządzie budowę mostów na Wisłoku w gminach Czudcu i Żarnowie.

Długość mostu w Czudcu wynosić ma 69 m. na 4 jarzmach, w Żarnowie zaś 85 m. na 5 jarzmach, obydwie na palach dębowych, a reszta konstrukcyi jodłowa. Koszt budowy powyższych mostów obliczony został pierwotnie na 25.000 zł., do których Wydział krajowy przyrzekł przyczynić się w $\frac{1}{2}$ części t. j. kwotą 8.333 zł.

Gdy jednak już przy zawieraniu w tej sprawie ugody Wydziału krajowego z c. k. Namiestnictwem przewidziano, że suma preliminowana nie będzie wystarczającą z powodu, że uznaną była także potrzeba pewnych robót wodnych regulacyjnych w celu zabezpieczenia mostów, przeto stanął układ między c. k. Namiestnictwem a Wydziałem krajowym, według którego nowe projekty budowy mostów i regulacyi rzeki miały być sporządzone przez organa Wydziału krajowego w porozumieniu z delegowanym urzędnikiem c. k. Namiestnictwa.

O ile zatem potrzeba większego kosztu budowy w wspólnem porozumieniu uznaną została, o tyle wypadnie również podnieść datkę pierwotnie przyrzeczony z funduszu krajowego.

Droga gminna Żurawno - Bakocyn - Nowosielce.

Droga gminna od przewozu na Dniestrze przez Bakocyn w kierunku stacyi kolejowej w Nowosielcach, w powiecie Żydaczowskim, miała być zrekonstruowaną na długości 2464 m. Z przyczyny trudnych warunków budowy, droga ta przy szerokości 6 m. w koronie i 4 m. szerokości szutrowania, ma kosztować około 12.000 zł. Wymiar subwencyi przyznanym został w wysokości 25% kosztów budowy, na poczet czego otrzymał już powiat 1.500 zł., reszta zaś wypłaconą zostanie w roku przyszłym, jeżeli Wydział powiatowy dopełni wymaganych w tym względzie warunków.

Wykazany wyżej ruch budowlany na drogach powiatowych i gminnych byłby niezawodnie jeszcze większy, gdyby stan funduszków krajowych pozwolił zwiększyć dotację subwencyjną do wysokości, dającej możność uwzględnienia wszystkich słusznych żądań Reprezentacyi powiatowych. Powyższe dane upoważniałyby nas do żądania znaczniejszych dotacyj na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych. Wydział krajowy licząc się jednak z innymi potrzebami, które opędzone być muszą również ze skromnych źródeł funduszu krajowego, preliminuje w budżecie krajowym na r. 1888. na cel powyższy tylko 140.000 zł. t. j. kwotę niezbędną do zaspokojenia najnaglejszych potrzeb komunikacyjnych.

H) Publiczne dojazdy kolejowe.

Z 17 dojazdów wykazanych w zeszłorocznem sprawozdaniu, których budowa była w toku, wykończono do obecnej chwili budowę dojazdów do stacyj: w 1) Żurawicy, 2) Osielcu, 3) Rawie ruskiej, 4) Uhnowie, 5) Lubieńcach, 6) Skolem, 7) Synowódzku, 8) Iwoniczu i 9) Bieczu, zaś dojazdy w 10) Woli łużańskiej, 11) Buczaczu, 12) Bełzie, 13) Krystynopolu i 14) Kłaju są na ukończeniu. Dojazdy: 15) w Rymanowie i 16) w Zarytem zostały dopiero rozpoczęte, zaś co do dojazdu 17) w Dżurynie nie mamy dotąd żadnych informacyj, gdyż na kilkakrotne nasze zapytania nawet nie odpo-

wiedział Wydział powiatowy Czortkowski, czyli budowę tego dojazdu rozpoczął.

Z 8 dojazdów wykazanych w zeszłorocznym sprawozdaniu, bądź to niezaproponowanych do budowy przez właściwe Reprezentacje powiatowe, bądź też wówczas nie uznanych jeszcze za publiczne, dojazdy do stacji w 1) Zabłotcach, 2) Bóbrce, — Chlebowicach, 3) Bursztynie — Demianowie i 4) Lubaczowie nie zostały przez właściwe Reprezentacje powiatowe zaproponowane i prawdopodobnie zaniechano już myśli ich budowy, jako publicznych dojazdów kolejowych. Na budowę dojazdów 5) w Hucie zielonej nie zgodziła się Reprezentacja powiatowa; dojazd 6) w Pyszkowcach nie został dotąd uznany za publiczny, albowiem nie rozstrzygnięto jeszcze kwestyi, na kim ciężać ma obowiązek budowy istniejącej tamże szluzy i łotoków. Dojazd 7) w Bierzanowie został uznany za publiczny i polecono Wydziałowi powiatowemu rozpocząć budowę onegoż. W końcu na budowę dojazdu 8) w Sokalu nie zgodziło się c. k. Namiestnictwo, albowiem do projektu wciągnięto drogę gminną publiczną, leżącą w obrębie gminy katastralnej m. Sokala, co sprzeciwia się zapatrywaniom prawnym c. k. Trybunału administracyjnego, który jak wiadomo orzekł, iż przy połączeniu stacji z miastem, ustawie staje się zadość, jeżeli dojazd prowadzi od stacji do najbliższej drogi w obrębie gminy katastralnej dotyczącego miasta lub miasteczka położonej.

Z 6 dojazdów wykazanych w zeszłorocznym sprawozdaniu, które Reprezentacje powiatowe świeżo zaproponowały do budowy, dojazd kolejowy do stacji 1) w Jarosławiu i 2) w Zarwanicy uznano za publiczne a budowa ich jest już na ukończeniu. Dojazd 3) w Jeziernej nie został więcej przez Reprezentację powiatową poruszony. Rada powiatowa uchwaliła wprowadzić wniosek budowy, ale mimo upływu całego roku nie wypracowano dotąd ani projektu ani nie przeprowadzono rozprawy konkurencyjnej.

Na budowę dojazdu kolejowego, mającego połączyć stację, 4) w Lubaczowie z drogą krajową Bełzecko - Jarosławską w Dachnowie nie zgodziło się c. k. Namiestnictwo, albowiem do dojazdu tego wcielono ulicę miejską Dachnowską, co z powodów przytoczonych powyżej przy dojeździe w Sokalu, uznano za niedopuszczalne.

W końcu dwa dojazdy kolejowe do stacji w Uhercach nie zostały dotąd uznane za publiczne.

Wydział krajowy przedstawił już c. k. Namiestnictwu uchwałę Reprezentacji powiatowej z wnioskiem ze swej strony przychylnym, nie otrzymał jednak dotąd żadnej odpowiedzi.

Od czasu zamknięcia ostatniego sprawozdania aż do chwili obecnej przedstawione zostały do budowy przez właściwe Reprezentacje powiatowe następujące nowe dojazdy kolejowe:

a) Kolej Karola Ludwika (linia z Dębicy do Nadbrzezia);

do stacji: 1) w Baranowie, 2) Chmielowie, 3) Tarnobrzegu, 4) Zbydniowie, 5) Rozwadowie.

b) Kolej Lwowsko-Czerniowiecka (linia Lwów - Żółkiew-Rawa):

do stacji: 6) w Żółkwi.

c) Kolej Transwersalna do stacji: w 7) Sanoku, 8) Sko-
łyszynie, 9) Stróżach, 10) Makowie, 11) Tłumaczu - Pałahi-
czach, 12) Oleszowie.

d) Kolej północna ces. Ferdynanda (linia circum-
walacyjna w Krakowie):

do stacji 13) Podgórze-Bonarka.

e) Kolej węgiersko-galicyjska do stacji w Chyrowie.

Z powyższych dojazdów dopiero jeden do stacji w Żółkwi
został uznany za publiczny. Co do reszty mają Reprezentacye powiatowe
wypracować jeszcze operaty techniczne i przeprowadzić rozprawy ze
stronami konkurencyjnemi. Kosztów budowy powyższych dojazdów nawet
w przybliżeniu podać nie możemy, gdyż nie posiadamy żadnych danych.

Oprócz powyższych dojazdów kolejowych, zaproponowały jeszcze
komisyje polityczne przy rewizyi tras następujące dojazdy:

a) Kolej Karola-Ludwika (linia Dębica-Nadbrzezie):
do stacji: 1) w Dąbiu, 2) Rzochowie, 3) Mielcu.

b) Kolej północna ces. Ferdynanda (linia stara
Bielsko-Żywiec) do stacji 4) w Łodygowicach.

c) Kolej północna ces. Ferdynanda (linia budująca się
Biała-Wadowice-Kalwarya): do stacji 5) w Białej, 6) Kozach,
7) Kętach, 8) Wadowicach, 9) Kleczygórnej i 10) Kalwaryi
zebrzydowskiej.

Projekty powyższych dojazdów kolejowych nie zostały wprawdzie
dotąd przez właściwe Reprezentacye powiatowe zbadane i przedstawione do
uznania za publiczne, przypuszczać jednak można, że to jeszcze w ciągu
b. r. nastąpi.

W r. 1886. wypłacono następującym Wydziałom powiatowym
datki z funduszu krajowego na rzecz budowy lub konserwacyi publicznych
dojazdów kolejowych:

L. p.	Wydziałowi powiatowemu w	Należyłość	
		zł.	ct.
1	Białej na konserwę do stacji w Janiszowicach .	166	47
2	Bochni na bud. dojazdu kolej. w Kłaju .	650	—
3	Buczaczu " " " " " Krościanynie .	195	49
4	Cieszanowie " " " " " Oleszycach .	224	52
5	Czortkowie " " " " " Czortkowie .	1.232	35
6	Husiatynie " " " " " Kopyczyńcach .	405	—
7	Jarosławiu " " " " " Jarosławiu .	100	—
8	Jaśle " " " " " Jaśle .	76	16
9	Przemysłu " " " " " Żurawicy .	278	38
10	Przemyslanach " " " " " Zadwórzu .	47	67
11	Rawie " " " " " (Rawie 201·42	1.101	88
	" " " " " (Uhnowie 900·46		

L. p.	Wydziałowi powiatowemu w	Należytość	
		zł.	ct.
12	Nowym Sączu na bud. dojazdu kolej. w Habówce . . .	198	40
13	Sokalu " " " " " " { Krystynopolu 1.000.— Bełzcu 500.—	1.500	—
14	Stryju " " " " " " Lubieńcach Synowódzku i Skolem	800	—
15	Tłumaczu na bud. dojazdu kolej. w Niżnowie . . .	30	73
16	Wadowicach " " " " " " { Ryczowie 287-16 Skawcach 74-50 Kalwaryi 800.—	1.161	66
17	Złoczowie " " " " " " Złoczowie . . .	189	47
	Razem	8.358	18

Zakładowy fundusz pożyczkowy na poprawę dróg powiatowych i gminnych.

Zakładowy fundusz pożyczkowy utworzony uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1883. otrzymał dotąd dotacje z funduszu krajowego po koniec r. 1887. w łącznej kwocie 110.000 zł.

Po dzień zamknięcia niniejszego sprawozdania udzielono z tego funduszu następujące bezprocentowe pożyczki:

a) Dla 17 powiatów wykazanych w sprawozdaniu za rok 1885. kwotę 83.350 zł.

b) od r. 1886. Wydziałowi powiatowemu:

1. w Tarnobrzegu na drogę powiatową Majdan-Machów w r. 1886.	8.000	"
2. w Kossowie na drogę powiatową Kossów-Żabie i Kutry-Hryniowa	7.000	"
3. w Przemyślanach na drogę gminną z Glinian do gościńca rządowego w Jaktorowie	5.000	"
4. w Borszczowie na drogę powiatową Uście biskupie-Jezierzany	10.000	"
5. w Tarnowie na drogę gminną Tarnów-Zakliczyn	6.000	"
6. w Rzeszowie na budowę mostów na rzece Wisłoce w Żarnowie i Zaborowie	6.000	"
Razem	125.350	zł.

Zwroty rat pożyczkowych opłacanych przez Wydziały powiatowe wynoszą za dawne lata jak wykazano w sprawozdaniu po koniec r. 1885. 10.675 zł.

Reszta za rok 1886. 4.400 "

W r. 1887. 4.765 "

Razem 19.840 zł.

Rozporządzalna gotówka tak z dotacyi pobieranych od funduszu krajowego, jakoteż zwroty pożyczek Wydziałów powiatowych, bywają lokowane na 3% rachunku bieżącym w Banku krajowym.

Narosłe z tego tytułu odsetki wynosiły jak wykazano w sprawozdaniu r. 1885/6.	1.154 zł. 88 ct.
za II. półrocze 1886.	225 „ 84 „
za I. półrocze 1887.	291 „ 35 „
Razem	1.672 zł 07 ct.

Tytułem odsetek zwłoki za niedotrzymanie terminu przy spłacie rat pożyczkowych wpłynęło dotąd	22 zł. 75 ct.
zakładowy fundusz pożyczkowy pomnożył się więc o	1.694 zł. 82 ct.

I) Ważniejsze sprawy.

Wykonywanie noweli do ustawy drogowej.

Nowela drogowa z 1885. r. obowiązująca podług litery prawa od dnia 1. października 1886. r. poczęła wchodzić w życie dopiero z początkiem roku bieżącego, a to z powodu, że zastosowanie jej poprzedzić musiały mnogie czynności przygotowawcze, które przed wydaniem regulaminu drogowego z dnia 24. Września 1886. r. nie mogły być wdrożone.

Wykonywanie nowej ustawy drogowej na zasadach wspomnianego regulaminu, wydanego przez c. k. Prezydium Namiestnictwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym, oraz naszych instrukcyj rachunkowych i technicznych było w czasie ostatniej sesji sejmowej przedmiotem obrad licznych grona posłów sejmowych, będących zarazem Prezesami Rad powiatowych, którzy pragnęli usunąć z góry trudności, jakie dla braku dostatecznego przygotowania i stosownych sił intelektualnych, zwłaszcza w gminach wiejskich, wytworzyć mogło bezwzględne stosowanie noweli drogowej i przepisów na jej podstawie wydanych.

Na konferencji w tym przedmiocie odbytej przy udziale delegatów c. k. Prezydium Namiestnictwa i Szefa Departamentu IV. Wydziału krajowego, wykazał tenże zgodnie ze zdaniem delegatów rządowych, że regulamin i instrukcje wydane są tylko konsekwencyą postanowień samej noweli drogowej i oświadczył zarazem, że jakkolwiek w obec tego stanu rzeczy wydane instrukcje z zasadniczych względów zmienione być nie mogą, to Wydział krajowy ze swej strony nie ma nic przeciw pewnym ulgom i ułatwieniom przy wprowadzeniu w życie nowej ustawy drogowej, owszem, że już w projekcie wykonawczego regulaminu drogowego ulgi te i ułatwienia miał na oku proponując stopniowe zastosowanie przepisów drogowych w miarę sił i środków rozporządzalnych i że, gdy wniosek ten nie został wciągnięty do przepisów wspomnianego regulaminu z powodu, iż kwestya ta, jak wyłuszczył obecny na zgromadzeniu delegat c. k. Prezydium Namiestnictwa, załatwioną być może we własnym zakresie Wydziału krajowego, wyda tenże stosowną instrukcję do Wydziałów powiatowych.

Następnie po wysłuchaniu odnośnych życzeń i wniosków zgromadzenia powyższego przedstawił Szef Departamentu IV. Wydziału krajowego zebrany projekt instrukcji rzeczzonej, a gdy zgromadzeni zgodzili się jednomyślnie na tekst zamierzonego rozporządzenia, wydał je Wydział krajowy dnia 28. Stycznia b. r., upoważniając niem Wydziały powiatowe

do czynienia takich ulg i ułatwień przy wykonywaniu noweli drogowej, jakieby ze względu na istniejące warunki miejscowe okazały się niezbędne. Okólnik ten przedkładamy Wysokiemu Sejmowi w załączeniu.

Alegat 17.

W przeważnej części kraju nowela drogowa wprowadzoną została w życie całkowicie lub częściowo bez znaczniejszych trudności. Natomiast objawiła się w niektórych gminach powiatów: Cieszanowskiego, Rawskiego, Tłumackiego, Horodeńskiego, Rudeckiego, Łańcuckiego, a poniekąd Rzeszowskiego i Kolbuszowskiego przeciw wprowadzeniu jej w życie jawna renitencya.

O ile wynika z poczynionych spostrzeżeń, okazuje się, że we wszystkich prawie wypadkach opór gmin skierowany był przeciw przygotowawczym czynnościom noweli drogowej, mianowicie przeciw utworzeniu miejscowych zarządów drogowych, przeciw przedkładaniu Wydziałom powiatowym spisów kontrybuentów obowiązanych do prestacyj drogowych w myśl §. 14. noweli drogowej i §. 3. wykonawczego regulaminu drogowego, wreszcie przeciw sporządzeniu preliminarzy drogowych w myśl §. 31. wspomnianego regulaminu.

Przyczyn objawów tego oporu szukać należy częścią we wrodzonej nieufności ludu wiejskiego przeciw wszelkim zmianom ustaw bliżej go obchodzących, a w szczególności w mylnem przypuszczeniu, że nowa ustawa drogowa ma na celu przyniesienie ulgi obszarom dworskim ze szkodą gmin, głównie zaś w zdrożnej agitacyi rozniecającej tu i owdzie wśród ludności wiejskiej obawę, że nowela do ustawy drogowej jest niejako pierwszym krokiem do ponownego zaprowadzenia pańszczyzny, że ustawa uchwalona przez Wysoki Sejm nie uzyskała sankcyi Najwyższej i t. p.

Co do pobudek, które kierowały wicherzycielami, mamy doniesienie jednego Wydziału powiatowego, który twierdzi stanowczo, że opozycyę przeciw wprowadzeniu w życie noweli drogowej wywołali (najbardziej wpływowi) agitatorowie z majątniejszej warstwy ludności wiejskiej dla tego, ponieważ dotychczas dla braku wyraźnych przepisów, majątniejsi obowiązek odrabiania prestacyj drogowych spychali na uboższych, teraz zaś w myśl postanowienia §. 14. ust. 4. noweli drogowej i przepisów §. 5. regulaminu drogowego, w razie nieodrobienia prestacyi musieliby się wykupić, czyli złożyć wartość tychże na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych.

Przeciw prądom bałamucącym ludność wiejską, występowały tak władze autonomiczne jakoteż urzędowe prawie zawsze stanowczo i w przeważnej liczbie wypadków z zamierzonym skutkiem. Staraniem władz było sprostować mylne pojęcia o treści i doniosłości nowych przepisów ustawy drogowej, przekonać ludność o bezpodstawności obaw przed skutkami tej ustawy, przedstawić jej bezskuteczność oporu, nakłonić ją perswazyą, zagrożeniem lub wreszcie użyciem siły do dopełnienia obowiązków ustawą nałożonych i oddaniem podżegaczy w ręce sprawiedliwości, w celu pociągnięcia ich do odpowiedzialności i zapobieżenia dalszym wicherzeniom.

Zgodne postępowanie wykonawczych autonomicznych i rządowych organów powiatowych, oparte na porozumieniu Wydziału krajowego i c. k. Prezydium Namiestnictwa sprawiło, że z wyjątkiem nie licznych osad,

w których nie zwyciężył jeszcze zupełnie zdrowy zmysł ludności obalamuconej, objawy renitencji przeciw wykonywaniu noweli drogowej ustąpiły miejsca zbawiennej refleksyi.

Nie będziemy wyliczali wszystkich wypadków minionego oporu, wspomniemy tylko o zajściach w powiecie rudeckim jako najbardziej pożałowania godnych. Na pierwszą wieść o tych zajściach zażądaliśmy od rudeckiego Wydziału powiatowego sprawozdania, podług którego przedstawia się rzecz w sposób następujący:

Wykryte agitacje przeciw wykonywaniu noweli drogowej, a w szczególności przeciw przedkładaniu Wydziałowi powiatowemu spisów kontrybuentów obowiązanych do prestacyj drogowych, spowodowały c. k. Starostwo rudeckie do odstąpienia swego dochodzenia w tej mierze c. k. Prokuratorji państwa w Samborze dla ścigania podburzycieli. Rozpoczęło się więc śledztwo sądowo-karne, do którego wezwani zostali także włościanie z Romanówki. Ci nie stanęli jednak na wezwanie i wyraźnie oświadczyli, że tego nie uczynią.

Wskutek tego wysłał po nich Rząd c. k. żandarmeryę. Żandarmi mieli już wezwanych pokuć, gdy się na nich ludność tej wsi rzuciła z kosami i kołami dla odbicia więźniów.

Jeden z włościan kosą zranił żandarma i gdy tenże kazał dać ognia, padł ów włościanin na miejscu, a dwóch innych zostało zranionych.

Po tem zajściu smutnem i aresztowaniu podżegaczy, odstąpiła większa część opornych gmin w powiecie rudeckim od dalszej renitencji i czynność wprowadzenia tam w życie nowej ustawy drogowej weszła na tory normalne.

Zaszłe wypadki oporu przeciw wprowadzeniu w życie noweli drogowej dały Wydziałowi krajowemu powód do przedstawienia c. k. Prezydium Namiestnictwa tak w odezwie z dnia 29. Maja b. r. jakoteż w załączonej odezwie z dnia 2. Sierpnia b. r., wniosków mających na celu zastosowanie jednolitej akcji władz rządowych i autonomicznych, dążącej z możliwą łagodnością ale też i ze stanowczością do jak najrychlejszego pokonania oporu powyższego.

C. k. Prezydium Namiestnictwa, które okólnikiem z dnia 18. Czerwca b. r. wydanym do wszystkich starostów, zarządziło zbadanie stanu rzeczy i przedłożenie sobie sprawozdań odnośnych, udzieliło Wydziałowi krajowemu odezwą z dnia 28. Sierpnia b. r. wyniki tych badań a zgadzając się w zasadzie na wnioski Wydziału krajowego, przedstawiło zarazem uwagi swoje w tym przedmiocie i oświadczyło, iż po osiągnięciu porozumienia z Wydziałem krajowym co do szczegółów akcji zamierzonej, wyda odpowiednie polecenie do wszystkich starostów.

Na powyższą odezwę odpowiedział Wydział krajowy odezwą z dnia 13. Września b. r. w sposób stwierdzający w ogólności zgodność zdań obu naczelnich władz krajowych co do stosowności przedsięwziąć się mających środków zaradczych, a upraszając o wydanie zapowiedzianego okólnika do c. k. starostów, oświadczył Wydział krajowy zarazem, iż wyda także ze swej strony odpowiednie rozporządzenie do Wydziałów powiatowych celem skutecznego współdziałania wszystkich władz powołanych do czuwania nad wykonywaniem obowiązującej ustawy drogowej.

Alegat 18.

Alegat 19.

Odezwą z dnia 29. Września b. r. uwiadomiło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydział krajowy, że jednocześnie wydało umówiony okólnik do starostów, w skutek czego Wydział krajowy wydał dalsze zarządzenie w tej sprawie pismem okólnikowem wystosowanem do Wydziałów powiatowych.

Alegaty 20. 21.

Oba te okólniki przedkładamy Wysokiemu Sejmowi w załączeniu /.

W powołanej powyżej odezwie z dnia 28. Sierpnia b. r. udzieliło nam przeto c. k. Prezydium Namiestnictwa uwagę zawartą w reskrypcie ministeryalnym z dnia 30. Lipca b. r, że „nie jest wykluczonem, iż nowa ustawa drogowa zawiera postanowienia co do których już przy wprowadzeniu jej w życie, okazać się mogła potrzeba poczynienia pewnych zmian w samej ustawie“.

Rada Wydziału krajowego po dokładnem zastanowieniu się nad tą kwestyą, oświadczyła c. k. Prezydium Namiestnictwa załączoną odezwą z dnia 13. Września b. r. /., że nie przesądzając inicjatywie, jakąby c. k. Rząd wziąć w tej sprawie uznał za stosowne, Wydział krajowy ze swej strony nie zamierza na nadchodzącej sesji doradzać Wysokiemu Sejmowi podjęcia zmiany noweli drogowej.

Alegat 22.

Podobną odpowiedź dał Wydział krajowy Jasielskiemu Wydziałowi powiatowemu, który w relacji z dnia 14. Sierpnia b. r. przedstawił nam udzielony równocześnie wszystkim a tylko przez dziewięć Wydziałów powiatowych poparty wniosek, żądający zwołania ankiety z prezesów Rad powiatowych dla wysłuchania ich opinii, czyby nie należało przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projektu zmierzającego do niektórych zmian noweli drogowej.

Powody, dla których Wydział krajowy mniema, że zmiana noweli drogowej z 1885. r. byłaby obecnie nie na czasie, są następujące:

Nowela rzeczona weszła w zastosowanie zaledwie od kilku miesięcy i dziś nie podobna jeszcze wydać należycie uzasadnionego zdania o wszystkich jej dodatnich i ujemnych stronach, które dopiero dłuższa praktyka w dostatecznej mierze odsłonić by mogła.

W obec tego stanu rzeczy wszelka zmiana tej noweli musiałaby być pobieżną i dorywczą, dokonaną nie na podstawie dat stwierdzonych dłuższem doświadczeniem i ścisłym zbadaniem rzeczy, ale wywołaną wrażeniami, jakie sprawił opór kilku a najwięcej kilkunastu gmin w kraju, podburzonych przez niesumiennych agitatorów.

Wrażenia zaś takie nie mogą i nie powinny być ostatecznym powodem do przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosku o zmianę dopiero co w zastosowanie wprowadzonej ustawy, zwłaszcza, że jak stwierdzają daty otrzymane przez Wydział krajowy, stawiany chwilowo opór wszędzie tam został pokonany bez potrzeby użycia nadzwyczajnych środków, gdzie władze miejscowe wystąpiły stanowczo a działały szybko i konsekwentnie. Otrzymane przez nas daty świadczą równie, że nowela drogowa weszła już w życie w przeważnej części kraju bez trudności a renitencya ograniczyła się tylko do niektórych gmin w kilku powiatach, których ludność jest przystępniejszą złym wpływom.

Gdyby opór ten nie był nawet, jak przekonano się, skutkiem agitacji, ale istotnym wyrazem niezadowolenia kilku lub kilkunastu gmin w kraju, to i w takim razie nie mógłby stanowić racjonalnego powodu do

zmiany noweli drogowej, gdyż, jak łatwo zrozumieć, nie można nawet wyobrazić sobie takiej ustawy, któraby nakładała na ludność choćby najskromniejsze ciężary a mimo to jednak wywołała powszechne zadowolenie. Z drugiej zaś strony zmiana noweli drogowej w tej właśnie chwili byłaby aktem niebezpiecznym i w najwyższym stopniu demoralizującym, albowiem wieńcząc zabiegi agitatorów skutkiem pomyślnym, utwierdziłaby opornych w przekonaniu, że zmianę tę zawdzięczają swej renitencji i że należy im przeto tę samą metodę stosować do wszystkich ustaw dla nich niedogodnych lub niemiłych, ażeby pozbyć się ich raz na zawsze.

Zmiana noweli drogowej w tym stanie rzeczy byłaby nietylko abdykacją w obec oporu kilku czy kilkunastu gmin obalamuconych, ale zarazem tak niebezpiecznym i powagę prawa podkopującym przykładem, że gdyby nawet brakło innych ważnych powodów, które wymieniliśmy powyżej, a które stanowczo przemawiają za spokojnem i przedmiotowem traktowaniem tej sprawy, to i w takim wypadku doraźna zmiana noweli rzeczony, zdaniem naszym, byłaby nie małym błędem społecznym.

Wydział krajowy zresztą tem mniej mógłby wystąpić już teraz z projektem zmiany noweli drogowej, bez wyczekania i zbadania jej skutków w dłuższym okresie czasu, że w chwili uchwalenia tej noweli był jej przeciwnym, usiłując daremnie przeprowadzić uchwalenie innego projektu, który uznawał wówczas za najwłaściwszy.

Nie mogąc z powyższych względów doradzać Wysokiemu Sejmowi, ażeby już teraz przystąpił do uchwalenia zmiany noweli drogowej z 1885. r., Wydział krajowy nie przeczoza jednak bynajmniej, że potrzeba tej zmiany okazać się może w przyszłości konieczną, a przedewszystkiem potrzeba zmiany jej postanowienia o sposobie pokrycia potrzeb materiału drewnianego dla dróg gminnych, kryjącego w sobie, zdaniem Wydziału krajowego, wiele wątpliwości prawnych i trudności administracyjnych, połączonych nadto z następstwami szkodliwymi natury ekonomicznej, a które dopiero po dłuższej praktyce wyjdą na jaw w całości i dostarczą materiału do gruntownej reformy.

Ewidencya dróg publicznych w księgach gruntowych.

Różnorodne postępowanie komisji hipotecznych przy wpisywaniu dróg publicznych i prywatnych do ksiąg gruntowych zniewoliły Wydział krajowy do odniesienia się do c. k. Wyższych Sądów krajowych we Lwowie i Krakowie z prośbą o zbadanie stanu rzeczy i uregulowanie tej sprawy celem jednolitego w całym kraju postępowania.

Początkowo odmówił c. k. Wyższy Sąd krajowy we Lwowie prośbie naszej z tego powodu, że zdaniem jego sprawa wymagała przedewszystkiem autentycznej interpretacji §. 287. ust. cyw., w drodze ustawodawczej.

Natomiast c. k. Wyższy Sąd krajowy w Krakowie zgodził się z zapatrywaniem Wydziału krajowego i wydał do wszystkich podwładnych sobie Sądów okólnik z 26. Stycznia 1887. L. 20.637/86., według którego drogi stanowiące dobro publiczne i jako takie nienależące do ksiąg gruntowych, mają być wpisywane do osobnych spisów na świeżo wprowadzonych formularzach, oznaczonych lit. A., które dołączone być mają do ksiąg gruntowych.

Drogi zaś będące dobrem prywatnem — gminnem mają być wciągane bezpośrednio do ksiąg gruntowych.

W razie zachodzącej wątpliwości, która droga jest publiczna, a która stanowi prywatne dobro gminne, mają komisye hipoteczne działać według sprawdzonego ostatniego stanu rzeczy, a to przy współudziale stron interesowanych i delegata tej władzy, do której należy nadzór dróg publicznych.

Okólnik powyższy został przez c. k. Ministerstwo sprawiedliwości rozp. z 24. Lutego 1887. L. 3202 bez zastrzeżenia przyjęty do wiadomości. Na tej podstawie i wskutek ponownego odniesienia się naszego wydał i tutejszy c. k. Wyższy Sąd krajowy rozporz. z d. 12. Lipca 1887. L. 16.267 równobrzmiący z powyższym okólnik do podległych sobie Sądów, a Wydział krajowy udzielił go w odpisie wszystkim Wydziałom powiatowym rozp. z 13. Września 1887. L. 40.221.

Taryfy kolejowe.

Alegat 23.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania naszego i w wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z 20. Stycznia 1886. przedkładamy w osobnej broszurze % przeprowadzone przez Dra Antoniego Donimirskiego studjum o taryfach kolejowych, przedstawiające stan rzeczy po koniec Czerwca 1887.

Studjum to udzieliliśmy c. k. Rządowi w myśl powołanej wyżej uchwały, tudzież wszystkim Wydziałom powiatowym i Izdom handlowym i przemysłowym.

Sprawa budowy kolei z Tarnopola w kierunku południowym.

Uchwałą z dnia 20. Października 1883. r. zwrócił Wysoki Sejm uwagę c. k. Rządu na okoliczność, że najżyźniejsza część naszego kraju t. j. powiaty: Trembowelski, Skałacki, Borzczowski, Horodeński i Zaleszczycki, w których podatek gruntowy przy nowej regulacji podniesiony został o 100%, nie posiada obecnie z wielkim dla państwa jak i dla kraju uszczerbkiem, i pomimo budowy kolei transversalnej nie otrzyma kolei żelaznej. Z powyższych powodów wezwał Wysoki Sejm c. k. Rząd o jak najrychlejsze możliwe uposażenie tych okolic odpowiednimi liniami kolejowymi w kierunku od Tarnopola ku południowi.

Na powyższą uchwałę odpowiedział JE. p. Minister handlu re-skryptem z dnia 8. Listopada 1886. r. L. 7520, że już w r. 1884. przedłożyli właściciele dóbr, Władysław hr. Baworowski i August hr. Starzeński c. k. Ministerstwu handlu projekt budowy wschodnio-galicyjskich kolei lokalnych, mianowicie linii z Tarnopola w południowym kierunku do Zaleszczyk, z linią poboczną do Okopów.

Co do projektu tego przeprowadzoną została rewizya trasy dnia 16. Czerwca 1884.; ze względu jednak na obiektye podniesione przy komisyjnej pertraktacyi ze strony c. k. Ministerstwa wojny przeciw kierunkowi trasy kolei Tarnopol-Zaleszczyki, wypracowali kompetujący o koncesyę nowy projekt i przedłożyli go c. k. Ministerstwu handlu dla ewentualnego zarządzenia ponownej rewizyi trasy.

Według tego nowego projektu trasa wytkniętą została z Tarnopola prawym brzegiem Seretu na Jagielnicę do Skały, a nadto przyjęto do projektu linie poboczne projektowanej kolei lokalnej z Proszowy do

Skałatu, z Jagielnicy do Zaleszczyk i z Teresina do Iwania pustego. Nowy ten projekt wzięty został za podstawę rokowań między kompetującymi o koncesyę a c. k. generalną Dyrekcyą austr. kolei państwowych względem ewentualnego objęcia przez Państwo ruchu na wschodnio-galicyjskich kolejach lokalnych. Zmieniając ułożony przez c. k. generalną Dyrekcyę austr. kolei państwowych projekt umowy co do prowadzenia ruchu, zażądali powyżej wymienieni kompetenci o koncesyę w podaniu z dnia 7. Maja 1885. całego szeregu daleko sięgających ustępstw, które też w znacznej części rzeczywiście przyznane im zostały. Mimo to starający się o koncesyę dotąd nie byli w stanie zabezpieczyć finansowych wymogów projektowanego przedsięwzięcia kolejowego, a nawet jako warunek sfinansowania projektu wnieśli 25. Lutego 1886. r. do c. k. Ministerstwa handlu prośbę o przyznanie im dalszych ustępstw co do prowadzenia ruchu przez państwo, prośby tej jednak nie mogło uwzględnić c. k. Ministerstwo handlu.

W obec powyższego stanu rzeczy oznajmił p. Minister handlu, że dopiero wtedy mógłby wejść bliżej w sprawę wschodnio-galicyjskich kolei lokalnych, jeżeliby przez wymienione powyżej osobistości, lub przez innych kompetentów o koncesyę, którzy musieliby być przedsiębiorcami, godnymi zaufania i rozporządzającymi potrzebnym kapitałem, — przedstawione zostały stanowcze i zobowiązujące wnioski co do zrealizowania i finansowego zabezpieczenia całego przedsięwzięcia wschodnio-galicyjskich kolei lokalnych lub niektórych przestrzeni częściowych tego przedsięwzięcia. O powyższej decyzji ministeryalnej zawiadomiliśmy Wydziały powiatowe w Trembowli, Skałacie, Borszczowie, Horodence i Zaleszczykach.

Sprawa budowy kolei żelaznej ze Stryja na Chodorów, Rohatyn, Brzeżany, Kozowę, Mikulińce, Kopeczyńce, Grzymałów, Kałaharówkę do granicy rosyjskiej z odnogami Brzeżany — Podhajce i Mikulińce — Chorostków.

Uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. r. przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innymi niezłatwionemi w Sejmie petycjami także petycyę Reprezentacyj powiatowych w Brzeżanach, Podhajcach i Skałacie, Reprezentacyj gminnych miast Brzeżany, Podhajce, Rohatyn, oraz mieszkańców powiatów Rohatyńskiego, Brzeżańskiego i Podhajeckiego w sprawie budowy kolei żelaznej ze Stryja na Chodorów, Rohatyn, Brzeżany, Kozowę, Mikulińce, Kopeczyńce, Grzymałów, Kałaharówkę do granicy rosyjskiej z odnogami Brzeżany — Podhajce i Mikulińce — Chorostków. Powyższe petycyę udzieliliśmy c. k. Prezydum Namiestnictwa do stosownego użytku, przyczem uznaliśmy ważność i potrzebę budowy powyższej kolei.

Na powyższe pismo odpowiedziało c. k. Prezydum Namiestnictwa w skutek reskryptu JEx. p. Ministra handlu z dnia 9. Lutego 1887. L. 19.783, że co do znaczniejszej przestrzeni kolei żelaznej, w petycyach do budowy zalecanej, t. j. co do kolei lokalnej ze Stryja do Mikuliniec z odnogami do Podhajec i do Chorostkowa, udzieliło c. k. Ministerstwo handlu Bankowi dla krajów koronnych pozwolenie na przeprowadzenie technicznych robót wstępnych. Przy tej sposobności zwrócono już uwagę ubiegającego się o koncesyę Banku dla krajów koronnych, że zezwolenie to nie przesądza kwestyi, czy i z jakimi zastrzeżeniami mogłoby być wziętem pod rozwagę koncesyonowanie projektowanej kolei żelaznej, że dalej dopiero w chwili rozstrzygnięcia sprawy o koncesyę mogłyby być oznaczone warunki, któreby przez administracyę państwa za potrzebne uznane zostały, w celu

uchylenia zbyt daleko sięgającego uszczerbku dla interesów obrotowych kolei państwowych, w znacznej części równoległe idących z projektowaną linią kolejową, jakoteż dla interesów kolei, przez państwo gwarantowanych, a w szczególności interesów obrotowych galicyjskiej kolei transwersalnej na przestrzeni Stanisławów — Husiatyn.

Dotąd nie wpłynął jednak do c. k. Ministerstwa handlu ani od powyżej wskazanego Banku, ani z innej strony projekt, względnie podanie o koncesję na wybudowanie pomienionej kolei żelaznej. C. k. Ministerstwo handlu zaś nie mogło zarządzić budowy tej linii na koszt skarbu państwa ze względu na tak znaczne obecnie obciążenie finansów państwowych wydatkami na cele kolejowe.

C. k. Prezydium Namiestnictwa oznajmiło dalej, że w obec takiego stanu rzeczy, oraz ze względu na okoliczność, że jak wyżej wspomniano, projekt kolejowy, o którym tu mowa, wzbudza obawę, iż przewidzieć się dająca, w razie jego wykonania, zmiana w stosunkach obrotowych spowodowałaby stanowczą ujmę dla interesów obrotowych istniejących głównych kolei, byłoby w tym wypadku stosowniejszem i ze stanowiska ekonomicznego odpowiedniejszem, jeżeliby zamiast zamierzonej jednolitej linii komunikacyjnej wzięto pod rozwagę wybudowanie pojedynczych, nie zostających ze sobą w związku bocznych linii kolejowych od najważniejszych w tej mierze w grę wchodzących ognisk produkcyjnych ku najbliższej położonym istniejącym już stacyom kolejowym.

W ten sposób dałyby się — zdaniem c. k. Rządu — z ominięciem wszelkiej konkurencji osiągnąć w głównej mierze takie same lokalno-gospodarcze korzyści, jak przez zrealizowanie całego na wstępie wskazanego przedsięwzięcia kolejowego. Jkx. p. Minister handlu oznajmił w końcu, że chętnie gotów jest wnioski, zmierzające ku wybudowaniu tego rodzaju bocznych linii kolejowych, pożądaných ze względów ekonomicznych, wziąć pod ścisłą rozwagę, o ile ze strony prywatnych przedsiębiorców, zasługujących na zaufanie i rozporządzających potrzebnymi kapitałami, złożony zostanie dowód, iż zabezpieczone zostało dostarczenie środków pieniężnych, potrzebnych na projektowaną budowę. P. Minister byłby nadto w danym razie także gotów, poprzeć o ile możności zrealizowanie przedsięwzięcia w powyższym rodzaju przez wyjednanie ulg i korzyści kolejom lokalnym zazwyczaj przyznawanych, mianowicie przez wyjednanie uwolnienia od opłaty podatków i należitości w sposób odpowiadający postanowieniom zgasłej ustawy o kolejach lokalnych z dnia 25. Maja 1880. Dz. u. p. Nr. 56. Z drugiej jednak strony uznał p. Minister za wskazane, zwrócić uwagę interesentów na to, że finansowe poparcie wspomnianych projektów kolei lokalnych ze strony państwa ponad powyżej wskazaną miarę na razie nie może być przyrzeczone.

Zażalenia z powodu
rzekomych nadużyć
przy budowie kolei
transwersalnej.

Petycję p. Józefa Górczyńskiego właściciela dóbr w Nowych dworach, w sprawie usunięcia szkód w ziemiopłodach spowodowanych nieuregulowaniem przepustów wodnych przy budowie kolei transwersalnej, udzieliliśmy c. k. Namiestnictwu celem słusznego załatwienia zażalenia.

Na odezwę naszą otrzymaliśmy pod dniem 11. Maja b. r. odpowiedź, że c. k. generalna Dyrekcyja kolei państwowych postanowiła wykonać własnym kosztem nad brzegami potoku Brzeźnicy tamy ubezpieczające,

jeżeli strony interesowane zobowiążą się do utrzymywania w przyszłości tych tam własnym kosztem. W tym celu rozpisało c. k. Namiestnictwo termin na dzień 11. Czerwca b. r. do przeprowadzenia politycznej reambulacji w połączeniu z wywłaszczeniem potrzebnych gruntów. O wyniku powyższej reambulacji nie otrzymaliśmy dotąd zawiadomienia.

Reambulacja nowych linii kolejowych.

Po koniec miesiąca Sierpnia 1887 r. przeprowadzono rewizye tras następujących kolei żelaznych:

1. ze Skawiec przez Wadowice i Zator do Jaworzna w dniu 9. Listopada 1886 r.
2. z Bielska przez Wadowice do Kalwaryi w dniach 4. Listopada 1886 r. i 19. Kwietnia 1887 r.
3. z Dębicy do Nadbrzezia na przestrzeni od 1—51 klm. w dniu 17. Marca 1887 r.
4. z Dębicy do Nadbrzezia na przestrzeni od 52 — 82·4. klm. w dniu 4. Kwietnia 1887 r.
5. na odnodze kolei Dębicko-Nadbrzeziańskiej na przestrzeni z Sobowa do Rozwadowa w dniu 19. Kwietnia 1887 r.

Do udziału przy powyższych rewizjach mianowaliśmy specjalnych delegatów.

Subwencya krajowa 100.000 zł. na rzecz budowy kolei żelaznej Lwów-Żółkiew-Rawa.

Z przeznaczonej przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 9. Października 1882. na rzecz budowy kolei żelaznej Lwów-Żółkiew-Rawa subwencji w kwocie 100.000 zł., płatnej w trzech rocznych ratach, wypłaciliśmy w roku bieżącym pierwszą ratę w wysokości 33.334 zł.

Wspólna z król. węg. Rządem administracya mostu granicznego na Dunajcu w Niedzicy.

W zeszłorocznem sprawozdaniu zawiadomiliśmy Wysoki Sejm, że z uwagi na znacznie korzystniejszy wynik trzyletniej naszej administracyi mostu w Niedzicy, w porównaniu z wynikiem takiejże administracyi ze strony król. węg. rządu, odniósł się Wydział krajowy do król. węg. Ministerstwa dla publicznych robót i komunikacyi z zapytaniem, czyliby nie było skłonnem, przypadającą od roku 1888 na Władze węgierskie trzyletnią administracyę, poruczyć w zastępstwie Wydziałowi krajowemu.

Po dodatkowo w tej mierze przeprowadzonej korespondencyi z Podzupaństwem w Lewoczy i na podstawie dodatniej uchwały ze strony generalnego zgromadzenia Municipium spiskiego z dnia 21. Grudnia 1886., wreszcie na zasadzie przyzwolenia król. węg. Ministerstwa z dnia 24. Stycznia 1887. L. 2.520., zgodziło się Podzupaństwo w Lewoczy ostatecznie pismem z dnia 7. czerwca 1887. L. 4.035 na objęcie przez nas w zastępstwie Władz węgierskich przypadającej na nie od roku 1888. trzyletniej administracyi granicznego mostu w Niedzicy.

Droga powiatowa Podhajece-Halicz.

Według ostatniego doniesienia Wydziału powiatowego Stanisławowskiego została budowa drogi powiatowej Podhajecko-Halickiej w Lipcu 1887 r. nareszcie ukończoną.

Sprawa drogi powiatowej Żmigrodzko-Grabskiej.

Na prośbę Reprezentacyi powiatu Jasielskiego o uchylenie postanowionego przez c. k. Rząd dla objęcia drogi powiatowej Żmigrodzko-Grabskiej w administracyę państwową warunku przyczyniania się do kosztów

utrzymania tej drogi z funduszków powiatowych corocznie kwotą 2.100 zł., nadeszła z c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych nieprzychylna decyzja. Przeciw tej decyzji wniosła jednak Reprezentacja powiatu Jasielskiego na ręce Wydziału kraj. ponowną remonstrację do c. k. Prezydium Namiestnictwa, uchwalając zarazem zaniechanie tej drogi jako powiatowej.

Wydział krajowy komunikując c. k. Rządowi powyższą uchwałę, objawił zdanie, że wypadałoby tę sprawę załatwić ostatecznie w sposób odpowiadający względem słuszności, a zarazem oświadczył, iż ze swej strony ze stanowiska ekonomicznego nie miałyby nic przeciw ewentualnemu zaniechaniu drogi Zmigrodzko Grabskiej jako powiatowej w myśl §. 7. ustawy drogowej.

Droga powiatowa
Krynica - Muszyna.

Koszt utrzymania tej drogi w roku 1886. wynosił 4146 zł. 62 ct., z których kwota 2214 zł. 62 ct. przypada na przebudowanie mostu na rzece Krynicy.

Na pokrycie tego wydatku służyły:

a)	dochód z myta	1924 zł. — ct.
b)	subwencja państwowa	400 „ — „
c)	subwencja z funduszu krajowego	1821 „ 62 „
	razem jak wyżej	4145 zł. 62 ct.

Z końcem roku 1887. upływa sześcioletni okres, na który objął Wydział krajowy zarząd utrzymania drogi powiatowej z Muszyny do Krynicy. Wydział krajowy oznajmił zatem Wydziałowi powiatowemu w Nowym Sączu, iż z końcem roku 1887. powyższa droga przejść ma w bezpośrednią administrację powiatu.

W skutek prośby Wydziału powiatowego Nowosądeckiego odniósł się Wydział krajowy do c. k. Dyrekcyi dóbr państwowych o przedstawienie c. k. Ministerstwu rolnictwa, potrzeby objęcia przez zarząd zdrojowy w Krynicy tej drogi we własną administrację, co tembardziej byłoby wskazane, że droga ta głównie istnieje w interesie tego zakładu.

Gdyby zaś ten — zdaniem Wydziału krajowego najwłaściwszy sposób do dalszego utrzymania drogi tej w stanie odpowiadającym wyłożonym na jej rekonstrukcję kosztom, wydał się c. k. Rządowi zbyt uciążliwym, w takim razie należałoby przyznać powiatowi Nowosądeckiemu na szereg lat następnych subwencję państwową w wysokości przynajmniej od dotychczasowej podwójnej, to jest po 800 zł. Dotychczas nieotrzymaliśmy zawiadomienia o decyzji c. k. Rządu na powyższe przedstawienia.

Sprawa wyjednanania
u Rządu przyjęcia na
etat państwowy 4 dróg
wojskowych w zachodniej
Galicyi.

Dotąd nieotrzymaliśmy zawiadomienia, iżby co do stałego przyjęcia tych dróg na etat państwowy ostateczna decyzja c. k. Ministerstwa nastąpiła.

Droga z Piwnicznej do
Szczażnicy.

Uchwałą z dnia 12. Października 1882 r. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby celem uznania drogi wiodącej z Piwnicznej do Szczażnicy za publiczny dojazd kolejowy, wszedł w rokowania z Reprezentacją powiatową i ze stronami interesowanymi. Gdy dojazd ten przecinałby dwa powiaty, t. j. Nowotarski i Nowosądecki, przeto na we-

zwanie Wydziału krajowego wystosowane do obu powyższych Wydziałów powiatowych o przedstawienie Radom powiatowym sprawy uznania za publiczny powyższego dojazdu kolejowego, otrzymaliśmy zawiadomienie, że obie Rady powiatowe oświadczyły się przeciw budowie tej drogi, jako publicznego dojazdu kolejowego.

C. k. Akademia umiejętności w Krakowie, jako właścicielka zakładu zdrojowego w Szczawnicy i Edward hr. Stadnicki jako właściciel dóbr Szlachtowy, Jawornika i Białej wsi w skutek tego powzięli zamiar zajęcia się gruntowną rekonstrukcją powyższej drogi i w tym celu odnieśli się do Wydziału krajowego z prośbą o zezwolenie inżynierowi okręgu sądeckiego zajęcia się wypracowaniem potrzebnego operatu technicznego.

Po przychylnem załatwieniu przez nas życzenia tego jeszcze w Lutym 1884 r., nieotrzymaliśmy wiadomości, aby strony interesowane dalsze w tej mierze poczyniły kroki.

Uregulowanie prawa do poboru szutru z rzek publicznych.

Dla stanowczego załatwienia tej od roku 1883. ciągnącej się sprawy, odniósł się Wydział krajowy odezwą z dnia 5. Listopada 1886 do c. k. Namiestnictwa z oznajmieniem, że gdy Wydział krajowy już dwukrotnie wyraził zdanie, w jaki sposób byłoby możliwem określenie łożyska rzek dotąd nieuregulowanych i oznaczenie ich średniego stanu wody, zdaniem zaś c. k. Namiestnictwa sprawa ta mogłaby być unormowaną tylko w drodze ustawodawczej, a mianowicie przez stosowne uzupełnienie krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. Nr. 38 Dz. u. kr., przeto jakkolwiek ustawa ta uchwaloną została na podstawie wniosku rządowego, Wydział krajowy chętnie podejmie się wypracowania projektu noweli do tej ustawy, skoro także i c. k. Namiestnictwo objawi w powyższym przedmiocie wyczerpujące i ściśle sformułowane zdanie.

Mimo jednak kilkakrotnego przypomnienia nie otrzymaliśmy dotąd w tej sprawie odpowiedzi.

W sprawie poboru myta kopytkowego.

Z gmin pobierających myto kopytkowe na mocy specjalnych ustaw z terminem ograniczonym, gminy miast Brzeżan, Przemyśla, Rzeszowa, Stanisławowa i Tarnopola dostatecznie dopełniły warunków nadanej im koncesyi za ostatni peryod tejże, a w szczególności wykazały w roku 1886. wykonane roboty około utrzymania dróg, ulic i placów miejskich, z użyciem na ten cel dochodów z poboru kopytkowego i zasobów prestacyi drogowych i wykazały oraz roboty te preliminowane na rok 1887.

Gmina zaś miasta Kołomyi, dopiero pod naszym naciskiem użycia środków przymusowych, przedłożyła nam rachunki z wykonanych w roku 1885. robót drogowych i preliminarz tychże robót na rok 1887. Z rachunków drogowych za rok 1886. nareszcie przez gminę Wydziałowi powiatowemu już przedłożonych, zawsze oczekujemy należącego się nam sprawozdania.

Wreszcie co do gmin pobierających myto kopytkowe bez oznaczonego terminu, gmina miasta Nowego Sącza w znacznej części zastosowała się do naszych zarządzeń i zajęła się uporządkowaniem u siebie dróg, ulic i placów miejskich, nietylko z dochodów pobieranego kopytko-

wego, lecz także przy pomocy obowiązkowych prestacji drogowych. Ostatnie rachunki z wykonanych przez tąż gminę robót drogowych, które już otrzymaliśmy, przypadają za rok 1885. a nadto preliminarz tychże robót na rok 1887. Pozostają jeszcze w zaległości rachunki drogowe za rok 1886., o co przypomnieliśmy Wydziałowi powiatowemu. Natomiast gmina miasta Tarnowa, która mimo przypomnień naszych nie przedłożyła dotąd ani preliminarza robót drogowych na rok 1886., ani też rachunków z wykonanych w tymże czasie robót, ociąża się zawsze jeszcze z dopełnieniem ciągnących na niej zobowiązań. Z tego powodu zagrozić musiał Wydział krajowy gminie użyciem środków przymusowych, gdyby nie przystąpiła w krótkim czasie do uregulowania administracji drogowej w sposób zadowalniający.

Rachunki unduszu
dróg krajowych pro
praeterito.

W sprawie zalegających jeszcze rachunków funduszu dróg krajowych pro praeterito odniósł się Wydział krajowy ponownie do c. k. Namiestnictwa o przyspieszenie ich załatwienia.

Datki przyrzczone
przez powiaty w celu
ułatwienia pomocy kraju
na wykupno gruntów
pod kolej transwersalną.

Datki przyrzczone przez powiaty w celu ułatwienia pomocy kraju na wykupno gruntów pod kolej transwersalną wynoszą ogółem 171.866 zł. Na rachunek tychże datków uiszczyły po koniec Września 1887.

powiaty :

Buczacz	4.000 zł. — ct.
Czortków.	2.116 „ 97 „
Krosno	1.894 „ 86 „
Nowy Targ	722 „ 68 „
Stanisławów	2.271 „ 62 „
Tłumacz	2.470 „ 76 „
Zaleszczyki	4.223 „ 87 „

Razem . 17.700 zł. 76 ct.

Na prawdopodobne jednak zmniejszenie się ogólnej należności datków powyższych zwróciliśmy już uwagę Wysokiego Sejmu w sprawozdaniu naszym czynności za rok 1885/6. (str. 193).

Poczta wiejska.

Na podstawie przeprowadzonych przez Wydział krajowy rokowań z c. k. krajową Dyrekcyą poczt i telegrafów w r. 1884. i odnośnych popartych przez nas wniosków Wydziałów powiatowych, otworzone zostały następujące urzędy pocztowe :

1. Powiat Brzesko: w Borzęcinie.
2. „ Brzeżany: w Koniuchach.
3. „ Buczacz: w Jezierzanach
(na stacyi kolei).
4. „ Czortków: w Kalinowszczyźnie.
5. „ Dobromil: w Uluczu,
6. „ Gorlice: w Wysowie
(na sezon letni) i
Zagórzanach.
7. „ Grybów: w Stróżach.
(na stacyi kolei).

8. Powiat Husiatyn: w Wasylkowcach,
Kociubińczykach i Suchostawiu.
9. „ Jarosław: w Nowej grobli
(na stacyi kolei).
10. „ Jasło: w Trzienicy.
11. „ Kamionka strumiłowa: w Grabowej.
12. „ Krosno: w Barwinku.
13. „ Łańcut: w Rogóźnie.
14. „ Podhajce: w Litwinowie i Sosnowie.
15. „ Rawa: w Korczowie.
16. „ Rohatyn: w Żurowie.
17. „ Sanok: w Jaćmierzu i Nowosielcach.
18. „ Nowy Sącz: w Marcinkowicach.
19. „ Śniatyn: w Rudnikach.
20. „ Sokal: w Ostrowie, Żabczu i Jastrzębicy.
21. „ Stryj: w Oporzcu,
(ze stacją telegraficzną).
22. „ Wadowice: w Wielkich drogach.
23. „ Wieliczka: w Swoszowicach,
(na stacyi kolei).
24. „ Zaleszczyki: w Koszyłowcach i Sinkowie.
25. „ Zbaraż: w Skorykach i Iwanczanach.
26. „ Żółkiew: w Turynce.

Natomiast nie uwzględnione zostały wnioski poniższych Wydziałów powiatowych o utworzenie urzędów pocztowych:

1. Powiat Bochnia: w Niewiarowie, Sobolowie i Okulicach.
2. „ Dąbrowa: w Gręboszowie.
3. „ Dolina: w Ludwikówce i Spasie.
4. „ Grybów: w Ptaszkowej i Bruśniku.
5. „ Kamionka: w Sienkowej.
6. „ Nadworna: w Pasiecznej.

Sprawy drogowe wytoczone przed c. k. Trybunał administracyjny.

W zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego podaliśmy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że Wydział krajowy wniósł do c. k. Trybunału administracyjnego zażalenie przeciwko orzeczeniom c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z c. k. Ministerstwem handlu z dnia 17. i 19. Sierpnia 1886. L. 12.593 i 13.139, któremi wbrew życzeniom Rad powiatowych w Husiatynie i Tłumaczu, jakoteż opinii Wydziału krajowego uznano za publiczne dojazdy kolejowe, dojazdy do stacyi kolei transwersalnej w Husiatynie, Wasylkowcach, Tłumaczu i Tyśmienicy. C. k. Trybunał administracyjny po przeprowadzeniu rozprawy publicznej przyznając, że prawo inicjatywy co do urządzania dojazdów kolejowych przysługuje po myśli §. 5. ustawy o publicznych dojazdach kolejowych z 15. Kwietnia 1881. Dz. u. kr. Nr. 46. wyłącznie Radom powiatowym, orzeczeniem swem z 1. Kwietnia 1887. L. 896 i 897 zniósł obydwaj powyższe orzeczenia ministeryalne.

Dalej odrzucił c. k. Trybunał administracyjny zażalenia:

Gminy i obszaru dworskiego w Buczaczu przeciw orzeczeniu c. k. Namiestnictwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym z dnia 24. Marca 1886. L. 14.078, którem przestrzeń od budki strażniczej Nr. 22 do stacyi kolei transwersalnej w Buczaczu, uznano za publiczny dojazd kolejowy;

gminy Stale przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 17. Lutego 1878. L. 43.474, określającemu obowiązek gminy do naprawy i utrzymania drogi na obszarze dworskim w Mokrzeszowie;

gminy Mielec przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 28. czerwca 1886. L. 31.490 normującemu udział gminy w obowiązku wybrukowania ścieków drogi krajowej Dembicko-Nadbrzeziańskiej, w obrębie tej gminy położonej;

Ludwika Kosturkiewicza współwłaściciela obszaru dworskiego w Rudzie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 17. Marca 1887. L. 10.995 co do obowiązku dostarczenia drzewa do budowy mostu w Rudzie;

gminy Touste przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 8. Czerwca 1886. L. 27.686, normującemu udział gminy rzeczonej w utrzymaniu drogi Grzymałów-Touste;

wreszcie gminy Brodki przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 3. Sierpnia 1886. L. 29.847 uznającemu drogę tamtejszą oznaczoną parcelą Nr. 1.336 za drogę gminną.

Sprawę Izraela i Judy Safrinów, właścicieli części obszaru dworskiego w Folwarkach w przedmiocie obowiązku dostarczania materiału drzewnego dla dróg gminnych w Folwarkach, zwrócił c. k. Trybunał administracyjny do wydania dodatkowego w tej sprawie orzeczenia ze strony Wydziału krajowego.

Natomiast zniósł c. k. Trybunał administracyjny orzeczenie Wydziału krajowego z 6. Listopada 1885. L. 53.248, którem przypadający na p. Helenę Ujejską współwłaścicielkę obszaru dworskiego w Czortkowie, datek konkurencyjny do budowy dojazdu kolejowego w Wygnance podwyższono z 865 zł. 26 ct. na 1.600 zł. 94 ct. W orzeczeniu swem przyjął bowiem c. k. Trybunał za zasadę, że datek konkurencyjny żądany od obszaru dworskiego nie w naturze lecz w pieniądzech, obliczony być ma w stosunku opłacanych przez obszar dworski w gminie podatków bezpośrednich, nie zaś według wartości dostarczyć się mającego materiału.

Departament V.

Szef: Dr. Franciszek Hoszard, Członek Wydziału krajowego.

Wydatki na cele zdro-
wia publicznego.

Rok 1886. był pod względem wydatków na cele zdrowia publicz-
nego mniej pomyślnym dla funduszu krajowego, aniżeli rok poprzedzający.

Kiedy bowiem wydatki te wynosiły w roku 1885. kwotę 684.102 zł.,
to wypłacił fundusz krajowy na te same cele w roku 1886. kwotę 705.455
zł. a. w., t. j. o 21.353 zł. więcej:

Alegat 24.

W porównaniu z budżetem wydał fundusz krajowy o 41.414 zł.
więcej, aniżeli było przewidzianem. Mianowicie wypłacił fundusz krajowy:

za leczenie ubogich	727.446 zł.
za szczepienie ospy ochronnej	59.776 „
za leki podczas epidemii	7.931 „
za położnice i podrzutki	13.064 „
Razem	<u>808 217 zł.</u>

Na to wpłynęło do dochodów funduszu krajowego:

Nadwyżek dochodów:

od szpitala w Krakowie	4.688 zł.
od szpitala we Lwowie	39.158 „
od zakładu w Kulparkowie	42.556 „
zwrotów zaliczek:	
od szpitali prowincjonalnych	12.435 „
od gmin za koszta leczenia	3.309 „
i za sprawdzanie rachunków apt.	616 „
Razem	<u>102.762 zł.</u>

Odciągnąwszy tę kwotę od wypłaconych 808.217 zł., okaże się
rzeczywisty wydatek w kwocie 705.455 zł. a. w.

Budżet preliminował wydatki na kwotę 721.870 zł., a dochody
tego działu na 57.829 zł., czyli rzeczywiste wydatki miały wynosić 664.041 zł.
Wedle tego wydał fundusz krajowy na cele zdrowia publicznego o — jak
wyżej — 41.414 zł. więcej, niż Wysoki Sejm budżetem przeznaczył. Prze-
kroczenie to znajduje swe usprawiedliwienie w zrealizowaniu większej ilości
kosztów leczenia tak z dawniejszych lat, jako też z roku przedmiotowego,
a to w skutek znacznie liczniejszego napływu chorych do szpitali, — jak
niżej przytoczony wykaz ruchu chorych udowadnia.

W porównaniu z rokiem 1878, w którym wydatki na cele zdro-
wia publicznego były największe, wydał fundusz krajowy z R. III. IV. V.

i XI. budżetu krajowego mniej o 35.967 zł. a. w., do tego wpłynęło do dochodów odpowiednich rubryk więcej o 63.930 zł, tak że rezultat był w roku 1886. o 99.897 zł. korzystniejszy, niż w roku 1878, pomimo że w roku 1886 leczono w naszych szpitalach chorych o 9.377 więcej, a dni leczenia było o 164.979 także więcej aniżeli w roku 1878.

Ruch chorych i wydatki w naszych szpitalach.

Alegat 25.

W roku, z którego sprawę zdajemy, dysponowały szpitale nasze 3.610 łóżkami dla użytku chorych, t. j. pięćdziesięcioma pięcioma łóżkami więcej niż w roku 1885, a to częścią z powodu ponownej dyslokacji w szpitalu lwowskim po zajęciu nowego skrzydła, częścią z powodu wybudowania nowego pawilonu w szpitalu Św. Zofii dla chorób zaraźliwych, częścią zaś z powodu naglącej potrzeby pomnożenia łóżek o 10 w szpitalu Żółkiewskim.

Chorych leczono w ogóle 39.652 t. j. o 503 więcej niż w 1885 roku, a o 9.377 więcej aniżeli w roku 1878.

Dni leczenia było 1,084.779 t. j. o 37.052 więcej aniżeli w 1885 roku a o 164.979 więcej niż w roku 1878.

Procent uzdrowionych wynosił w ogóle 69.52, zaś zmarłych 9.18. W szczególności wyzdrowiało chorych 70.99%, zmarło 8.66%; położnic wyzdrowiało 87.75%, zmarło 5.88%, obłąkanych wyzdrowiało 25.34%, zmarło 10.06%, a dzieci wyzdrowiało 62.11%, zmarło zaś 20.91 na sto leczonych.

Cała kuracya chorego trwała średnio w szpitalach powszechnych 22.7 dnia, w zakładach dla położnic 21.1 dnia, w zakładach dla obłąkanych 153.9 dnia, w szpitalach dla dzieci 28.6 dnia, a przeciętnie we wszystkich 27.4 dnia.

Wydatki wynosiły we wszystkich naszych zakładach leczniczych razem 715.946 zł., z tych przypada na szpitale powszechne 499.115 zł., na zakłady położnic 25.888 zł., na zakłady dla obłąkanych 162.942 zł. a na szpitale dla dzieci 28.000 zł. a. w.

Koszt utrzymania chorego przez całą kuracyę w zakładzie wynosił w szpitalach 14 zł. 6 ct., w zakładach położnic 24 zł. 19 ct., w zakładach dla obłąkanych 123 zł. 25 ct., w szpitalach dla dzieci 15 zł. 74 ct.

Utrzymanie dzienne kosztowało średnio chorego 61.7 ct., położnicy 1 zł. 14 ct., obłąkanego 80.06 ct., a dziecka 54.9 ct. Żywność wraz z winem i pieczywem kosztowała na dzień i chorego średnio w szpitalach 21 ct., u położnic 26.7 ct., u obłąkanych 27.5 ct., u dzieci 23.6 ct. Lekarstwa wraz z potrzebami sanitarnymi kosztowały dziennie na chorego 4.9 ct., na położnicę 6.7., na obłąkanego 2.4 ct., na dziecko 3.4 ct.

W porównaniu z rokiem 1885 wzmógł się procent uzdrowionych o 1.05%, procent zaś śmiertelności zmniejszył się o 0.75%.

Wydatki wzrosły o 7.238 zł. Koszt zaś całej kuracyi zmniejszył się w szpitalach o 16 ct., w zakładach dla obłąkanych o 3 zł. 2 ct., podniósł się jednak u położnic o 55 ct., u dzieci o 3 zł. 43 ct. — Koszt dnia był mniejszy w szpitalach o 1.7 ct., u położnic o 21 ct., u obłąkanych o 3.44 ct.

Żywność kosztowała dziennie na osobę w szpitalach o pół centa, u położnic o 1.2 centa, u obłąkanych o 1.4 centa mniej.

Pobył chorego w zakładzie był średnio dłuższy, w szpitalach o 0·3 dnia, u położnic o 3·7 dnia, u obłąkanych o 2·8 dnia, a u dzieci o całe 4 dni.

Ruch podrzutek i koszt ich utrzymania.

W roku 1886. wypłacił fundusz krajowy za 194 podrzutek kwotę 12.139 zł. 72 ct. Mianowicie: za utrzymywanie 16 podrzutek we Lwowie 476 zł. 47 ct., za 21 podrzutek w Krakowie 525 zł. 67 ct., za jednego podrzutek w Bernie 26 zł., za 7 podrzutek w Pradze 709 zł. 75 ct. i za 149 podrzutek we Wiedniu 10.401 zł. 83 ct.

Porównanie wydatków administracyjnych w naszych zakładach krajowych.

W alegacie 26. przedkładamy — jak corocznie — wykaz porównawczy tych wydatków, które wywierają wpływ na koszt właściwego utrzymania chorego i dają obraz gospodarności zarządu zakładu:

Alegat 26.

Z tego porównania okazuje się, że właściwe utrzymanie dzienne chorego było najtańszem w szpitalu Lwowskim, wynosiło bowiem 72·23 ct. kiedy w zakładzie Kulparkowskim wynosiło 75·74 ct., a w szpitalu Krakowskim 77·25 ct., co się tłumaczy większą ilością chorych utrzymywanych na pierwszej i drugiej klasie. Żywność sama kosztowała na dzień i chorego we Lwowie 26·50 ct., w Krakowie zaś i Kulparkowie 27·58 ct. W porównaniu z rokiem 1885. koszta administracyjne były w Lwowskim szpitalu prawie takie same, bo tylko o jedną setną centa wyższe, w Krakowskim zaś spadły o 3·07 ct., w Kulparkowskim nawet o 4·89 ct. Żywnienie było droższe we Lwowie o 0·54 ct., tańsze zaś w Krakowie o 0·36 ct., a w Kulparkowie o 3·61 ct.

Alegat 27.

Alegat 27. poucza o ile cena produktów zużytych w poszczególnych zakładach wpłynęła na różnicę kosztów żywienia w tych zakładach.

Konwersya pożyczek zaciągniętych na budowę pralni przy szpitalu we Lwowie i domu administracyjnego w Kulparkowie.

Przy uchwalaniu Rubr. XIV. budżetu krajowego na rok 1887. uchwalił Wysoki Sejm między innymi następującą rezolucję:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził konwersję 5% pożyczek hipotecznych, zaciągniętych w galicyjskiej kasie oszczędności na budowę Kulparkowską i na budowę pralni w szpitalu lwowskim w sumach 40.400 zł. i 22.500 zł.

„Konwersye te przeprowadzi Wydział krajowy przez zaciągnięcie 4½% pożyczek na hipotekę tych majątności, na których spłacić się mające 5% pożyczki ciężą, a to w sumach odpowiadających wysokości spłacić się mających 5% kapitałów.“

Przystępując do zdania sprawy w tym przedmiocie przede wszystkim podnieść musimy, że obie pożyczki te nie są hipotecznymi, lecz zaciągnięte li na skrypta dłużne z mocy upoważnienia Wysokiego Sejmu, w skutek czego fundusz krajowy opłacać musi od corocznych odsetków podatek w wysokości 14—18%. Przemiana zaś obu pożyczek na hipoteczne uwolniłaby fundusz krajowy w przyszłości od ciężaru z tytułu tego podatku, który w roku 1886. od obu pożyczek kwotę 513 zł. wynosił. (Cyfra ta jednak nie jest stałą i w miarę spłacanych rat ulega zmianie).

W przekonaniu, że motywem do rezolucji powyższej były głównie względy oszczędności we funduszu krajowym, i z tego zapatrywania wychodząc, rozpoczął Wydział krajowy przedwstępne kroki zmierzające do zadośćuczynienia zawartemu w przytoczonej rezolucji poleceniu.

Po otrzymaniu wyjaśnienia od Dyrekcyi galic. kasy oszczędności, że konwersya wymienionych pożyczek w tej instytucyi na $4\frac{1}{2}\%$ stósownie do obowiązujących przepisów przeprowadzoną byćby nie mogła, udaliśmy się do Banku krajowego z wezwaniem do przedstawienia nam szczegółowych dat, czy i o ile konwersya pożyczek tych w Banku krajowym byłaby dla funduszu krajowego korzystną.

Z odpowiedzi, którą nam Dyrekcyja tegoż Banku do L.WKr. 41.623/87. przedłożyła, przyszliliśmy jednak do przekonania, że specjalnie w tym wypadku — jak to poniżej cyfrowo udowodnimy — konwersya pożyczek w tej instytucyi nie tylko że nie przyniosłaby funduszowi krajowemu spodziewanej ulgi i korzyści, ale spowodowałaby nadto — prócz potrzeby znacniejszego wydatku jednorazowego na koszta — w przyszłości straty sięgające cyfry poważnej. I tak:

a)	Stan pożyczki na budowę Kulparkowską umarzającej się po latach 23 wyniesie w kapitale z końcem roku 1887	35.850 zł.
b)	zaś stan pożyczki na budowę pralni umarzającej się po latach 13	19.547 „
	Czyli ogółem stan obu pożyczek w kapitale z końcem 1887 r.	55.397 zł.

(centy opuszczamy).

Wedle zestawienia, zawartego w obliczeniu Banku krajowego, wyniesie wymagalność kasy oszczędności z końcem roku 1887 sumę, dla której potrzeba będzie zaciągnąć w Banku krajowym pożyczkę w $4\frac{1}{2}\%$ listach (po kursie 96.50 za 100)

Potrąciwszy od tej sumy przypadającą do zapłaty w listopadzie b. r. ratę od pożyczki kulparkowskiej w kwocie	1.233 zł.
pozostałoby	60.266 zł.

W porównaniu więc ze stanem długu w kasie oszczędności z końcem r. 1887	55.397 zł.
byłby nominalny dług wyższy o	4.869 zł.
który jednak w rzeczywistości przewyższyłby nawet kwotę	5.000 zł.

jeśli się zważy, że kurs listów Banku krajowego notowany dnia 25. Października 1887. wynosi tylko 95.50 za 100, dyferuje zatem o 1 zł. *in minus* z przedstawionem przez Bank krajowy obliczeniem.

Nadto koszta stempli do kwitów oraz rozmaite inne spowodowane spłatą pożyczek w kasie oszczędności i przeniesieniem tychże do Banku wyniosą około 300 zł., która kwota również wpłynie na zwiększenie długu nominalnego.

Przystępujemy teraz do warunków spłaty. Na podstawie dotychczasowych planów umorzenia wynosi rata półroczna (za II. półr. 1887) od

pożyczki kulparkowskiej spłacalnej po 23 latach (w 5%)

kwotę	1.233 zł.
od pożyczki na budowę pralni umarzającej się po 13 latach	1.012 „
Ogółem	2.245 zł.

Po skonwertowaniu pożyczek w Banku krajowym wynosiłaby wprawdzie wedle obliczenia tegoż Banku rata półroczna od obu pożyczek wraz z $\frac{1}{2}\%$ dodatku administr. kwotę 1.921 zł., jednak okres spłaty musiałby być podniesionym do lat $30\frac{1}{2}$. Ciężar zatem funduszu krajowego z tego tytułu trwałby o $7\frac{1}{2}$ względnie $17\frac{1}{2}$ lat dłużej.

Niemniej wymownym argumentem przeciw konwersji jest zdaniem naszym cyfrowy rezultat, jaki przedstawiłby się po zupełnym umorzeniu obu pożyczek, mianowicie:

W kasie oszczędności zapłacilibyśmy na podstawie dotychczasowych warunków po upływie okresu lat planami umorzenia ustanowionego na całkowite umorzenie pożyczki kulparkowskiej w kapitale z procentami	62.556 zł.
na umorzenie pożyczki lwowskiej	26.355 „
Czyli ogółem	88.911 zł.

W Banku krajowym zaś zapłacilibyśmy po upływie lat $30\frac{1}{2}$ z tego samego tytułu	117.199 zł.
zatem więcej o	28.288 zł.

Zestawienie tedy tych dwóch wyników przekonuje dowodnie, iż warunki konwersji przez Wysoki Sejm polecanej w niniejszym wypadku nie stoją w żadnym stosunku do pozornej korzyści z powodu mniejszej raty półrocznej, a nie przynosząc w rzeczywistości spodziewanej ulgi, obciążyłyby fundusz krajowy spłatą przez zdwojony niemal szereg lat.

Nie obojętną jest tu również i ta okoliczność, że po umorzeniu długu na budowę pralni, które już po 13tu latach nastąpiłoby, ulga w warunkach dotychczasowych spłaty byłaby dla funduszu krajowego bardzo doniosłą. Podczas gdy po konwersji pożyczek w Banku krajowym, ciężar spłaty trwałby w równej mierze przez lat $30\frac{1}{2}$.

Wreszcie nie możemy pominąć i tej uwagi, że nawet w razie zrównania warunków spłaty do jednakiego okresu lat, pozostawienie pożyczek w kasie oszczędności na 5% warunkach przedstawiłoby się o wiele korzystniej, aniżeli konwersja na $4\frac{1}{2}\%$ w Banku krajowym.

W kasie oszczędności bowiem wynosiłaby rata półroczna (przy $30\frac{1}{2}$ rocznem umorzeniu) od sumy przedstawiającej obecny stan długu	55.400 zł.
kwotę	1.762 „

W Banku krajowym zaś wraz z dodatkiem administracyjnym wynosiłaby półroczna rata	1.921 „
zatem więcej o	159 zł.

Po zupełnem umorzeniu całego długu przy $30\frac{1}{2}$ -letnim okresie spłaty, zapłacilibyśmy w kasie oszczędności	107.482 zł.
w Banku krajowym	117.199 „
więcej o	9.717 zł.

Główna zaś przyczyna tych różnic na niekorzyść konwersyi leży w tem, że kasa oszczędności wypłaciła pożyczki w gotówce (100 za 100), Bank krajowy listami, których kurs ulegający rozmaitym fluktuacyom, mógłby właśnie w chwili konwersyi przy potrzebie rzucenia tych efektów w znaczniejszej ilości na targ pieniężny, uleść dalszemu jeszcze obniżeniu. Nadto pobiera Bank krajowy przy zrealizowaniu pożyczek rozmaite regulaminem i odnośnemi przepisami ustanowione należności, których cyfra nie jest również bez wpływu na wyniki cyfrowe warunków spłaty.

Z tych powodów wstrzymał się Wydział krajowy w interesie funduszu krajowego od wykonania poleconej rezolucją konwersyi obu tych pożyczek i przedstawia sprawę Wysokiemu Sejmowi do ostatecznej decyzji. Nadmieniamy zarazem, iż w razie pozostawienia obu pożyczek na dotychczasowych warunkach spłaty w galic. kasie oszczędności przy ofiarowaniu tej instytucji zabezpieczenia tabularnego na odnośnych majątnościach — fundusz krajowy uwolnionym by został od obowiązku opłacania wymienionego powyżej podatku dochodowego, wymierzonego od pożyczek nie hipotecznych.

Szpital krajowy
we Lwowie.

Ruch chorych w szpitalu lwowskim w r. 1886. na oddziałach i w całym szpitalu był następujący:

	Ilość łóżek dla chorych	Leczono chorych	Dni leczenia	Średni pobyt	Jedno łóżko zajęte dni	Śmiertelność		Leczono dziennie
						Liczbowa	Procent.	
Oddział I. chor. wewnętrż.	126	2.207	33.655	15.2	267	321	14.5	92
" II. " "	75	1.145	21.986	19.2	293	169	14.7	60
" III. " "	59	1.038	20.800	20.0	252	157	15.1	57
" chirurgiczny	151	1.947	51.209	26.3	339	97	4.9	140
" kiżowo-skór. męsk.	81	1.272	26.379	20.7	325	6	0.4	72
" " „ kob.	80	1.279	22.181	17.3	277	4	0.3	60
" oczny	78	795	24.374	30.6	312	1	0.1	66
" położniczy	57	753	15.191	20.1	266	8	1.0	41
Razem	707	10.436	215.775	20.6	305	763	7.3	591
w roku 1885. było	692	10.801	215.376	19.9	311	811	7.5	590
Różnica .	+15	-365	+399	+0.7	-6	-48	-0.2	+1
W szpit. św. Zofii dla dzieci	110	982	26.352	26.8	239	238	24.2	67
w roku 1885. było	80	1.060	24.544	22.7	301	297	29.7	66
Różnica .	+30	-78	+1.808	+4.1	-62	-59	-5.5	+1

W roku 1886. ilość łóżek w szpitalu lwowskim i w szpitalu św. Zofii dla dzieci zwiększyła się w pierwszym o 15 wskutek nowego podziału sal dla chorych i użycia pokoiów poprzednio zajętych na pomieszkanie dla sekundariuszów a w ostatnim o 30 gdyż wybudowano pawilon dla chorób zaraźliwych.

Największy stan chorych był w Lutym (przeciętnie 655 chorych dziennie), najniższy w Sierpniu (452). Na oddziale położniczym najwyższy stan był w Marcu, (przeciętnie 50), najniższy w Październiku (36.8), średni zaś roczny 41. Ilość porodów w r. 1886. wynosiła 680. Różnorodnych operacyj na oddziale położniczym dokonano 72.

Na oddziale chirurgicznym wykonano operacyj większych 340, mniejszych 700, a założono opasek gipsowych 120. Z operacyj większych usunięcie nowotworów 88, plastyka 19, trachotomia 11, operacje na kiszka 10, na przełyku 3, na organach moczowych męskich 13, na organach rodnych kobiecych 24, na kościach większe 26, amputacy 78, exartikulacy 34. W ogóle na tym oddziale leczono złamań 153, ran i t. p. 456 a oprócz tego dano pomoc ambulatoryjnie 400 chorym. Na oddziale ocznym dokonano 214 rękoczynów tj. o 62 więcej aniżeli w roku 1885.

Wydatki szpitala według zamknięć rachunkowych wynosiły 179.781 zł., a po odtrąceniu kwoty 12.000 zł., wydanej na leczenie dzieci w szpitalu św. Zofii, 167.781 zł. W porównaniu z r. 1885. pomimo zwiększenia się ilości dni leczenia, zmniejszyły się wydatki o 5874 zł. a w porównaniu z prelininowaną na rok 1886. sumą (181.569), są mniejsze o 1788 zł. Utrzymanie chorego przez cały czas leczenia jego kosztowało 16 zł. 7 ct. a dzień leczenia 77·7 ct., zatem o 2·7 ct. taniej aniżeli w roku 1885. Dochody szpitala lwowskiego w roku 1886. wynosiły 215.001 tj. o 28.882 zł. więcej aniżeli były prelininowane. Do tych fundusz kraj. dostarczył 167.575 zł., obce fundusze i płacący za siebie 16.106 zł. a własne dochody 31.320 zł. Przekroczenia sum prelininowanych w budżecie na rok 1886. znajdują się w czterech pozycjach a mianowicie: w pozycji żywienia chorych (prelininowano 56.481 zł. a wydano 57.183), na leki (prelininowano 6930 a wydano 7.477), kosza sanitarne (prelininowano 5.990 zł. a wydano 8.659 zł.) a nareszcie utrzymanie budynków (prelininowano 4.430 zł. a wydano 6.834). Co do pierwszej pozycji usprawiedliwienie znajduje się w większej ilości dni leczenia aniżeli przyjęto przy układaniu budżetu. Wtedy wzięto za podstawę obliczenia 206.000 dni leczenia, a było ich w rzeczywistości 215.775, tj. o 9.775 więcej. Co do drugiej i trzeciej robimy wszystko, co tylko można, aby utrzymać pp. lekarzy w granicach najściślejszej oszczędności. Co kwartał kontrolujemy wydatki tej rubryki, posyłamy dyrekcji wykaz wydatków na leki i sanitarne potrzeby z odpowiednimi uwagami, co kwartał przypominamy lekarzom, aby się starali o większą oszczędność a nawet rozrzutnych pociągamy do pieniężnej odpowiedzialności. Pomimo to wydatek jest ciągle wielki z powodu przyjętego obecnie traktowania większej części chorób w sposób antyseptyczny, bardzo drogi. Co do czwartej pozycji, przekroczenie pochodzi z powodu rekonstrukcy łazienek, o której złożyliśmy już sprawozdanie w roku przeszłym i wydatków nie przewidzianych, połączonych z budową nowego skrzydła.

Bardzo ciekawem i pouczającym jest przedstawienie dwunastoletnich wyników jednej gałęzi gospodarstwa szpitalnego, niegdyś kosztownej, która została teraz doprowadzona do minimum kosztu a mianowicie pranie bielizny. Oto są te wyniki:

Rok	Koszt prania zł.	Ilość chorych	Ilość dni leczenia	Ilość sztuk bielizny	Przypada na chorego sztuk	Koszt prania je-dnego chorego	Koszt oprania je-dnej sztuki bieliz.	U w a g i
1875	7.715	6.543	161.977	152.575	23	1zł.17	5.05	Pranie odbywało się pod zarządkiem sióstr Miłosierdzia.
1876	7 699	7.216	181.139	180.301	24	1zł.06	5.05	W pierwszym półroczu 1876., w którym pranie odbywało się pod zarządkiem sióstr Miłos. oprano 108.857 sztuk kosztem 5,504 zł. 61 ct. czyli po 5'05 ct. za sztukę. Od 1. Sierpnia pranie oddano w przedsiębiorstwo po 3 1/2 ct. od sztuki, bez różnicy.
1877	7.043	8.352	193.455	201.219	24	84'2	3'50	
1878	7.486	8.737	209.358	213.884	24	85'6	3'50	
1879	7.142	9.288	211.258	204.045	22	76'8	3'50	
1880	7.512	9.787	197.579	214.623	22	76'7	3'50	
1881	7.653	8.205	168.548	191.336	23	93'2	3'75	Od 1. Sierpnia oddano pranie innemu przedsiębiorcy po 4 1/2 ct. od sztuki. Oprócz tego bandaże i bieliznę sióstr Miłosier. prano w Zakładzie Ś. Magdaleny za osobną zapłatą.
1882	10.059	9.003	175.344	223.532	25	1zł.11	4'50	
1883	11.246	10.366	203.743	267.697	26	1zł.08	4'50	
1884	8.877	10.491	198.885	271.333	26	84'7	3'45	Od 1. Sierpnia 1884. pranie odbywa się we własnym zarządzie.
1885	5.721	10.801	215.376	297.511	27	52'9	1'99	
1886	5.557	10.436	215.775	311.892	29	53'2	1'78	

Z wykazu tego widać: 1) że najwyższy koszt oprania sztuki bielizny przypada na czas, gdy pranie bielizny było pod zarządkiem Sióstr Miłosierdzia, gdyż wtedy kosztowało opranie sztuki po 5'05 czyli po 3'27 ct. drożej na sztuce aniżeli kosztuje obecnie. Na 311.892 sztuk opranych w r. 1886. stanowi to oszczędność 10.198 zł. 86 ct.; 2) że koszt prania pomimo zwiększonej ilości dni leczenia od chwili wzięcia tej gałęzi gospodarstwa we własny zarząd corocznie się zmniejsza; 3) że na każdego chorego teraz wypada więcej bielizny czystej, aniżeli było poprzednio, pomimo zwiększonej ilości chorych; 4) że przy praniu półmaszynowem w Kulparkowie opranie sztuki bielizny kosztuje 2'7 ct. a przy praniu maszynowem w szpitalu św. Łazarza 1'43; rezultaty więc osiągnięte w szpitalu Lwowskim można nazwać bardzo szczęśliwymi.

Zaległe kosztu leczenia w Lwowskim szpitalu i szpitalu św. Zofii dla dzieci wynosiły z końcem

1882 272.756 zł.

1883	170.658 zł.
1884	109.535 „
1885	102.166 „
1886	82.768 „

te zaległości kosztów leczenia są wzięte z protokołów stanu chorych szpitala, i różnią się od zaległości podanych przez oddział rachunkowy w zamknięciach rachunkowych rocznych z tego powodu, że oddział rachunkowy przedstawia stan zaległości za dwa ostatnie kwartały ubiegłego i dwa pierwsze bieżącego roku, wtedy, gdy szpital przedstawia zaległości, jakie istniały z dniem 31. Grudnia tego roku, za który się składa sprawozdanie.

Koszt budowy nowego skrzydła w szpitalu po sprawdzeniu rachunków przez oddział techniczny i oddział rachunkowy przedstawia się jak następuje:

Wysoki Sejm upoważnił Wydział krajowy do wybudowania brakującego prawego skrzydła w szpitalu krajowym we Lwowie kosztem 65.000 zł. i zaciągnięcia na ten cel pożyczki w Banku krajowym w kwocie 70.000 zł. Po spieniężeniu efektów pożyczka przyniosła razem z kuponami 65.836 zł. 1¹/₂ ct. Koszt budowy skrzydła wynosił zaś 67.851 zł. 41 ct., przekroczono więc udzieloną pożyczkę o 2.015 zł. Prawie cały ten niedobór pochodzi z nieprzewidzianym kosztorysem wydatków, a mianowicie: 1) na zakupno gruntu potrzebnego na przeniesienie drogi publicznej, którą nowe skrzydło częściowo zajęło (648 zł.), 2) na położenie trotuaru z płyt trembowelskich i krawędzi (352 zł.), 3) remuneracja dla robotników (160 zł.), nareszcie 4) na wydatki prawne, stemple i t. d. (855 zł.). Szczegółowy wykaz wszystkich wydatków na budowę skrzydła znajduje się w zamknięciach rachunkowych a niedobór pokryto z rubryki konserwacji funduszu szpitala Lwowskiego.

W załatwieniu sprawozdania komisji budżetowej o zamknięciu rachunków za rok 1885. funduszu krajowego, oraz funduszy uposażonych ze skarbu krajowego, lub budżetem objętych powziął Wys. Sejm na posiedzeniu d. 10. Stycznia 1887 r. między innymi następującą uchwałę: „Kwota 5.854 zł. z poz. 58.b przez Wydział kraj. z rachunku 1885. wydzielona i do depozytu r. 1886 przeniesiona na cele budowy szpitala, ma być napowrót odprowadzona do rachunku 1885 r. i stanowić pozostałość z rachunków tego roku.“ Powyższa uchwała Wysokiego Sejmu niezwłocznie została wykonaną.

Stosownie do życzenia komisji lustracyjnej wyrażonego w sprawozdaniu jej do Wys. Sejmu mianowaliśmy na przedstawienie Dyrekcyi chemikiem patologicznym Dr. Wiczkowskiemu, który do tego czasu za remunerację obok obowiązków sekundaryusza pełnił czynności chemiczno-patologiczne.

Komisya lustracyjna poruszyła także sprawę zastąpienia istniejącego w szpitalu pieca dezynfekcyjnego, niszczącego zarazki chorób zakaźnych kotłem parowym, który wywiązującą się na 100° C. ogrzaną parą skuteczniej dezynfekcyonuje i przez Najwyższą Radę zdrowia jest polecony. Ze względu na znaczny koszt urządzenia podobnej dezynfekcyi tam, gdzie

kotłów parowych nie ma i nim będą wynalezione tańsze przyrządy do dezynfekcyi nakazaliśmy Dyrekcyi szpitala zrestaurować istniejący w zakładzie piec dezynfekcyjny, działający zapomocą suchego gorąca, powiększyć wytwarzane w nim ciepło zapomocą rur żelaznych a dla niszczenia pasożytów zastosować sposób używany w szpitalach wojskowych i w naszych prowincjonalnych roztworem spirytusowym kwasu będzwinowego, który okazał się bardzo praktycznym i skutecznym według oświadczenia większej części lekarzy ordynujących w tych szpitalach. Naprawiony piec obecnie wytwarza 105° C. co zdaje się być w zupełności dostatecznem do zniszczenia zarazków i pasożytów wszelkiego rodzaju.

Na przedstawienie, Dyrekcyi szpitala sprawiliśmy do prosektorjum dwa nowe stoły sekcyjne na miejsce dawnych zupełnie zniszczonych. Jednocześnie poleciliśmy urządzenie kanału odpływowego, poprawienie wentylacji i pieców w prosektorjum a w pralni postawienie jeszcze jednego kotła do gotowania bielizny.

Na posiedzeniu w dniu 21. Stycznia 1887 r przy rozprawie nad rub. III. budżetu krajowego uchwalili Wys. Sejm rezolucją wyrażającą życzenie, „ażeby Siostry Miłosierdzia przywrócone zostały we wszystkich oddziałach szpitala Lwowskiego, w których dawniej nadzór pełniły.“

Wykonanie tej rezolucyi natrafiło na trudności, z których na tem miejscu sprawę zdajemy.

Artykuł II. kontraktu zawartego w roku 1870. między Wydziałem krajowym a zgromadzeniem Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo postanawia, że: Siostry Miłosierdzia mają osobiście opatrywać i obsługiwać chorych w szpitalu, z wyjątkiem:

a) położnic, b) chorych syfilitycznych, jakoteż c) wszelkich chorych płacących za siebie w klasie pierwszej, przy których tylko do głądać mają służbę do tych oddziałów przydzieloną.“

Artykuł VII. tegoż kontraktu postanawia:

„Do pomocy w opatrywaniu chorych będą Siostrami Miłosierdzia dodani posługacze i posługaczki. Przyjmowanie i oddalanie, również przydzielanie tychże do różnych oddziałów w miarę potrzeby i uzdolnienia, należy do przełożonej sióstr, pod której rozkazami zupełnie zostawać będą.“

Na mocy tych artykułów kontraktu zostały Siostry wprowadzone także na oba oddziały syfilityczne tak mężczyzn jak kobiet, na oddział zaś położnic nigdy przydzielone nie były. Służbę oddziałową przyjmowały i oddalały na te oddziały równie jak na inne.

Taki stan trwał pomimo różnych niedogodności aż do przeniesienia oddziałów syfilitycznych do filii Miączyńskich w roku 1884., gdzie z powodu szczupłości miejsca i ztąd powstałego niepodobieństwa przyzwoitego umieszczenia Sióstr, tudzież z powodu oddalenia filii od głównego gmachu, Siostry — za ich wyraźnem zezwoleniem — od pełnienia swych obowiązków na tych oddziałach uwolnione zostały.

Na ich miejsce byliśmy zmuszeni przyjąć nadzorcę służby na oddział kłowych mężczyzn a nadzorczynię na oddział kłowych kobiet. Do zakresu działania tych osób należy nietylko nadzór nad służbą niższą,

nad porządkiem, czystością, bielizną i pościelą, ale także i co najważniejsze — uczestniczenie przy wizytach lekarskich, notowanie ordynacyi lekarza, przestrzeganie, iżby te ordynacje ściśle wykonywane bywały, rozdzielanie dyet, niemniej opatrywanie własnymi rękami chorych, jeżeli zajdzie potrzeba. Od tych czynności Siostry Miłosierdzia są kontraktem uwolnione. Ponieważ zaś głównym obowiązkiem nadzorcy służby jest wykonywanie poleceń lekarza ordynującego, ponieważ do tego potrzebna jest wprawa, której lekarz posługacza dopiero po dłuższym czasie wyuczyć może, przeto częsta zmiana posługacza ujemny wpływ na kurację chorego wywrzeć musi, ponieważ nareszcie uzdolnienie i przydatność posługacza tylko jego bezpośredni przełożony ocenić jest w stanie, dlatego uznaliśmy za stosowne powierzyć przyjmowanie i oddalanie służby na oddziałach syfilitycznych zarządowi (Dyrekcji) szpitala w porozumieniu z prymaryuszem oddziału właściwego.

Rezultat okazał, że te zarządzenia były trafne. Buntury bowiem chorych, rekrutujących się z szumowin społeczeństwa, które się dawniej często zdarzały, ustały; żadna z Sióstr nie doznała przykrości i nie została znieważoną przez chorych jak to dawniej bywało, leczenie odbywało się z większą dokładnością, bo nadzorca znając ordynację lekarza, jako obecny przy wizycie, zdołał skrupulatniej przypilnować, ażeby ordynacja ściślej, wykonywaną bywała, to też kuracja trwała krócej, czas pobytu chorego w szpitalu się zmniejszył, przez co i koszta jego leczenia zmalały. Od czasu zaprowadzenia służby cywilnej, skrócił się średni pobyt chorego na oddziałach syfilitycznych o 2 i $\frac{2}{10}$ dnia, co przy 2.616 chorych daje rocznej oszczędności 4.834 zł., a w trzech latach ostatnich dało 14.502 zł.

Cyfry te wymownie świadczą, że przy obecnym porządku rzeczy leczenie syfilitycznych jest dokładniejsze, szybsze i tańsze.

To też chcąc wypełnić wolę Wys Sejm, objawioną w życzeniu, aby Siostry Miłosierdzia na oddziały syfilityczne przywrócone zostały, a mając z drugiej strony na oku dobro chorych, funduszu krajowego i zakładu powierzonego naszej pieczy, nie mniej, aby przez energiczny i skuteczny rygor zapobiedz wybrykom chorych, których nie zawsze łagodnością poskromić można, nareszcie, ażeby ochronić Siostry miłosierdzia od przykrości, jakich niejednokrotnie na tych oddziałach doświadczały, postanowił Wydział krajowy stosownie do brzmienia Art. II. kontraktu wprowadzić napowrót Siostry miłosierdzia na oba oddziały chorych syfilitycznych i oddać im nadzór nad bielizną, pościelą, porządkiem i czystością, niemniej dla udzielania chorym pociech religijnych. Dla osobistej obsługi chorych i dla wykonywania ordynacyi lekarskich pozostawić na tych oddziałach nadzorcę i nadzorczynię służby, którą, jakto obecnie się praktykuje, przyjmować i oddalać będzie zarząd (dyrektor) szpitala w porozumieniu z prymaryuszem i Siostrami miłosierdzia.

O tych naszych postanowieniach zawiadomiliśmy Przewielebną matkę przełożoną zgromadzenia Sióstr miłosierdzia w Krakowie pismem z dnia 22. Kwietnia 1887. L. 17711 z uprzejmą prośbą o wyznaczenie dwóch Sióstr do pełnienia powyżej wskazanych czynności.

Pismem z dnia 25. Czerwca r. b. odpowiedziała nam przewielebna Matka przełożona odmownie, przytaczając, że nie znajduje żadnej

przyczyny do zmiany punktów kontraktu, albowiem każdy artykuł tegoż został umówiony po rozwadze i zastanowieniu się obydwóch stron, szczególnie artykuł siódmy (o przyjmowaniu służby), że jeżeliby służba uczuła się niezależną od Sióstr, położenie tychże stałoby się nie do wytrzymania; że pozostawienie nadzorcy i nadzorczyni pod bezpośrednią władzą administracyi szpitala wywoła ujmę władzy Sióstr i postawi Siostry w konieczności usunięcia się po bardzo przykrej próbie; nareszcie prosi, aby Wydział krajowy odstąpił od swego postanowienia i oddał Siostrom oddziały syfili-tyczne w tych samych warunkach, w jakich się tam poprzednio znajdowały, gdyż to jest koniecznie potrzebne dla możności wpływu moralnego i religijnego.

Gołosłowna odmowa ta przewielebnej Wizytatorki w niczem nie zmieniła zapatrywania się Wydziału krajowego na stósowność i pożyteczność zarządzenia naszego ze względu na dobro chorych, zakładu i funduszu krajowego, przeto Rada Wydziału krajowego postanowiła zdać sprawę z całego jej przebiegu i wyczekiwać ostatecznej decyzji Wysokiego Sejmu.

Zakład dla obłąkanych
w Kulparkowie.

W r. 1886 ruch chorych w zakładzie Kulparkowskim był następujący:

	Szaleństwo	Zaduma	Pomieszanie	Ogłupienie	Porażenie	Padaczka	Razem
Pozostało z r. 1885	117	54	121	83	46	44	465
Przybyło w r. 1886	225	104	56	74	82	35	576
Razem .	342	158	177	157	128	79	1.041
Zakład opuściło:							
Wyleczonych . . .	143	64	—	—	—	—	207
Niewyleczonych . .	8	4	23	59	33	18	145
Na żądanie rodziny	31	19	11	9	8	5	83
Przeniesiono do in- nych zakładów	1	1	2	—	—	—	4
Zbiegło	—	—	—	—	—	1	1
Zmarło	34 (30%)	11 (9.7%)	8 (8%)	18 (15.9%)	37 (32.7%)	5 (4.4%)	113
Razem .	217	99	44	86	78	29	553
Z końcem 1886 roku pozostało . . .	125	59	133	71	50	50	488

Łóżek dla chorych było jak w latach poprzednich 500. Leczone w ogóle o 24 chorych więcej, aniżeli w r. 1885. Dni leczenia było 174.740, a zatem o 7.420 więcej, aniżeli w roku poprzednim. Przeciętnie leczono dziennie 479; najniższy stan był od 19—24 Kwietnia a mianowicie 444., najwyższy zaś 6. Grudnia wynosił 505. Każdy chory przebył w zakładzie przeciętnie 167 8 dni. Śmiertelność wynosiła 10·8% a zatem była o 1·5% mniejsza w porównaniu z r. 1885. W liczbie zmarłych najwyższy procent zajmują umysłowo chorzy z porażeniami bo 32·7%. Najbliższe przyczyny choroby umysłowej były jak zawsze nadużycia napojów wysokowych, wybryki płciowe i dziedziczność, gdyż trzy działy te obejmują 37·8% wszystkich chorych. Obcokrajowców leczono 68.

Jak w latach poprzednich chorych używano do różnych robót w zakładzie i w polu, a mianowicie:

W kancelaryi zarządu pracowali przez dni	361
„ warsztacie szewskim	403
„ „ krawieckim	1290
„ „ stolarskim	216
Przy maglowaniu białizny	2431
„ robotach w polu	1696
„ „ „ krowiarni	2159
„ „ konserwacyjnych	38
„ „ w ogrodzie	112
„ „ „ kuchni	2437
„ praniu białizny	842

Uszyli nowej i naprawili starej białizny sztuk 8378, zarobek chorych 556 zł. 3 ct.

W sprawozdaniu przeszłorocznem nadmieniliśmy, że Dyrektor zakładu został przez nas upoważniony do kupna wystawionego na licytację domu i gruntu, należącego do Liberwertha, a leżącego w obrębie, w którym magistrat miasta Lwowa miał zastrzeżone prawo propinacyi. Grunt ten nabyto za 1400 zł. Skutkiem tej operacyi czynsz propinacyi od 1. Maja 1887. z kwoty 576 zł. podniósł się na 700 zł. rocznie.

Wysoki Sejm uchwałą d. 14. Stycznia 1887. upoważnił do budowy krowiarni na 24 krów w zakładzie kulparkowskim i na ten cel wstawił do budżetu zakładu na rok 1887. w rubryce wydatków nadzwyczajnych kwotę 5000 zł. Budowa ta została dokonana we własnym zarządzie i w zupełności odpowiada przeznaczeniu swemu.

Karczma, należąca do zakładu i położona we wsi Kulparkowie, była bardzo zniszczoną i groziła zawaleniem się; ze względu więc, że dzierzawca budowy tej nie potrzebował i że według opinii fachowej koszt naprawy tej byłoby znacznie większe, aniżeli korzyści, które można było osiągnąć, zarządziliśmy jej rozebranie.

W zakładzie kulparkowskim w roku ubiegłym zdarzyły się dwa wypadki samobójstwa chorych, cierpiących na obłąd prześladowczy. Jeden z nich wyskoczył oknem podczas wizyty lekarskiej, drugi używając zwykłej przechadzki od zakładu do rogatki grodeckiej z innymi chorymi, pod odpowiednim dozorem, rzucił się pod pociąg kolei do Czerniowiec idący i na

miejscu życie zakończył. Prokuratora państwa nie wniosła oskarżenia, uznawszy, że w tych wypadkach nie było żadnej winy ze strony służby zakładu. Również zbiegł od roboty w polu jeden chory, a według otrzymanych wiadomości wrócił do domu, gdzie dotychczas pozostaje.

Zaległości kosztów leczenia od roku 1861. do końca 1885 r. wynosiły 37.505 zł. 79 $\frac{1}{2}$ ct., z tej kwoty w ciągu r. 1886. ubyło 2194 zł. 37 ct., pozostała przeto z końcem r. 1886. kwota 35.311 zł. 42 $\frac{1}{2}$ ct. W roku przeszłym w kancelaryi załatwiono 6852 sprawy.

Według zamknięć rachunkowych za r. 1886. sprawdzonych przez nasz oddział rachunkowy, utrzymanie całego zakładu kosztowało 139.353 zł. a zatem w porównaniu z budżetem o 1.916 zł. mniej, a w porównaniu z r. 1885, pomimo większej o 7.420 ilości dni leczenia, o 701 zł. taniej. Żywnienie chorych z winem wynosiło 48.202 zł., przeto wikt chorego wraz z pieczywem i winem dziennie kosztował 27.5 ct., to jest o 2.7 ct. taniej, aniżeli w roku poprzednim, czyli mniej o 4 718 zł., pomimo powiększenia ilości pielęgowanych chorych. Koszt na leki i sanitarne potrzeby wynosił 4.180 zł., t. j. po 2.4 ct. na dzień i chorego.

Dochody zakładu w 1886 r. wynosiły 181.909 zł., z tego fundusz krajowy dostarczył 133.595 zł., obce fundusze 38.926 zł., własne zaś źródła 9.478 zł.

W r. 1886. po raz pierwszy zasadzono na polach zakładowych 74 korcy kartofli, z których otrzymano 848 korcy, rezultat tak korzystny, że już w Lipcu własne kartofle do kuchni wydawano, licząc 100 kilogr. po 1 zł., gdy w tym samym czasie cena ich na targu była 1 zł. 50 ct.

Również w r. 1886 wyprodukowano kapusty 492 kopy, przez co prawie cała potrzeba zakładu pokryta została, a kopę liczono po 66 ct. wtedy, gdy cena targowa do 2 zł. dochodziła.

W roku 1886. prowadzono w zakładzie kulparkowskim poszczególne poniżej gospodarstwa we własnym zarządzie. Sprawdzone wyniki tych gospodarstw przedstawiają się według ksiąg rachunkowych następująco:

Budżetem objęte: I. Gospodarstwo polne. Wydatki: na uprawę pól, kupno nasion, narzędzi rolniczych, zbiór produktów surowych, z połową kosztów utrzymania ogrodnika wynosiły	2.199 zł. 85 $\frac{1}{2}$ ct.
Dochody ze zbiorów polnych	3.533 „ 52 „
czysty zysk	1.333 zł. 66 $\frac{1}{2}$ ct.

a w porównaniu z rokiem 1885 większy o kwotę 537 zł. 87 ct., pomimo, że wydatki w r. 1886 były większe od r. 1885 tylko o 245 zł. 13 ct.

Według budżetu na r. 1886 wynosić miały dochody 3.100 zł., wydatki 2.200 zł., z porównania więc okazuje się wynik korzystniejszy od budżetu o 433 zł. 66 $\frac{1}{2}$ ct. Prowadzenie zatem tego działu gospodarstwa we własnym zarządzie okazuje się dla funduszu korzystnym.

II. Ogrody warzywne. Wydatki na uprawę, zakupno jarzyn, z połową kosztów utrzymania ogrodnika wynosiły kwotę	506 zł. 10 ct.
--	----------------

Dochody uzyskane ze zbioru jarzyn odsprzedanych do kuchni	808 „ 82 „
większy więc zysk od r. 1885 o	149 zł. 68 $\frac{1}{2}$ ct.

Wynikłości budżetowe przedstawiały zysk w dziale tego gospodarstwa tylko 50 zł. Z porównania przeto okazuje się wynik korzystniejszy od budżetu o 252 zł. 52 ct., pomimo, że czynione w tym roku nakłady były mniejsze od uchwalonych o 293 zł. 90 ct. Rezultat więc tego działu gospodarki uważać należy także za korzystny.

Budżetem nieobjęte. III. Krowiarnia. Wydatki: Zakupno trzech krów dojnych i 10 jałówek cielnych	1.665 zł. 15 ct.
Akcyza i zabicie czterech krów	16 „ 08 „
razem	1.681 zł. 23 ct.
Dochody: za sprzedaż 11 krów	1.238 „ 72 „
Za mięso, skórę, łój z czterech krów zabitych	442 „ 51 „
razem	1.681 zł. 23 ct.

Z porównania więc dochody z wydatkami znoszą się.

Utrzymanie krów i produkcya mleka wynosiły:

Wydatki: Utrzymanie służby	329 zł. 80 ct.
Pasza, inne, bicie i akcyza od zabitych cieląt	4.856 „ 11 „
razem	5.185 zł. 91 ct.

Dochody: Za 99.755 $\frac{1}{2}$ litrów mleka wyprodukowanego i na rzecz kuchni ustąpionego po 4 ct.	3.990 zł. 22 ct.
Za mięso z 36 zabitych cieląt na rzecz kuchni	403 „ 40 „
Za 36 skórek cielęcych	63 „ 97 „
Za jedno ciele sprzedane	12 „ — „
Za grys i buraki odsprzedane w ciągu 1886 do obrachunków gospodarczych, tudzież pozostałe re-manenta do rachunku r. 1887	716 „ 32 „
razem	5.185 zł. 91 ct.

Z porównania okazuje się, że dochody z wydatkami znoszą się. Ze względu jednak na zysk gospodarstwo to przedstawia następujące rezultaty: za 99.755·5 litrów mleka z własnej produkcji, licząc za litr po 10 ct. według ostatniego kontraktu i cen targowych we Lwowie w r. 1886, zapłacićby musiano kwotę 9.975 zł. 55 ct. podczas gdy cena właściwej produkcji wynosiła tylko po 4 ct. za litr, a koszt jak wyżej wykazano kwotę 3.990 zł. 22 ct. Z porównania zatem okazuje się wynik korzystniejszy o kwotę 5.985 zł. 33 ct. Jeżeli zaś koszt produkcji mleka, wynoszący w r. 1885 po 5·136 ct. za litr, porównamy z kosztem roku 1886 po 4 ct., okaże się w r. 1886 mniejszy koszt na 1 litrze o 1·136 ct., co pomnożywszy przez ilość litrów w tym roku wyprodukowanego (99.755·5) okaże się różnica korzystniejsza w tym roku o 1.133 zł. 22 ct. Porównując zaś cenę jednego litra mleka niezbiernego w szpitalu lwowskim z r. 1886 po 7·5 ct. z ceną własnej produkcji po 4 ct., okaże się mniejszy koszt własnej produkcji na jednym litrze o 3·5 ct., co czyni różnicę cyfrową korzystniejszą o kwotę 3.491 zł. 44 ct. Z powyższego więc zestawienia wypływa, że wynikłości tego działu gospodarki we własnym zarządzie były dodatnie i dla funduszu korzystne.

Stan inwentarza krów z końcem 1886 był następujący:

Pozostało z końcem 1885 krów	24
Zakupiono krów dojnych	3
„ jałówek cielnych	10
Przybyło z własnego chowu jałówek cielnych	2
razem	<u>39</u>
Sprzedano w ciągu roku	11
Zabito na mięso	4
Pozostało zatem z końcem r. 1886	<u>24 krów</u>

IV. Trzoda chlewna. Wydatki: utrzymania służby	173 zł. 26 ct.
Zakupno 213 sztuk	7.171 „ 59 „
Karm, bicie, akcyza	411 „ 74 „
razem	<u>7.756 „ 59 „</u>

Dochody: Za pobrane mięso do kuchni z 168 sztuk trzody starszej i 28 prosiąt własnego chowu 7.440 zł. 22 ct.

Za sprzedanych 39 prosiąt własnego chowu i jedną sztukę starszą 229 „ — „

Za odsprzedany do rachunku 1887 r. remanent 29 sztuk trzody 500 „ — „

razem 8.169 zł. 22 ct.

Z porównania okazuje się czysty zysk w kwocie 412 zł. 63 ct.

V. Zakupno i bicie baranów. Wydatki:

Zakupno 198 baranów	1.153 „ 16 „
Karm tychże, bicie, akcyza	121 „ 92 „
razem	<u>1.275 zł. 08 ct.</u>

Dochody: Za 3.489·5 klgr. baraniny po 27 ct. z 194 baranów zabitych 942 zł. 16 ct.

Za 62 klgr. łoju i 194 skórek sprzedanych 309 „ 60 „

Za cztery barany sprzedane z wolnej ręki . 23 „ 32 „

razem 1275 zł. 08 „

Z porównania okazuje się, że dochody z wydatkami znoszą się. Zysk wszakże gospodarstwo to przyniosło, za kilogram bowiem mięsa baraniego we własnym zarządzie liczono tylko 27 ct., podczas gdy średnia cena targowa wynosiła w tym czasie po 42 ct.; liczono przeto na kilogr. mniej o 15 ct., co na 3.489·5 klgr. mięsa dostarczonego do kuchni uczyni różnicę cyfrową korzystniejszą o 523 zł. 42 ct., którą jako dodatni rezultat dla funduszu uważać należy.

VI. Zakupno i bicie wołów. Wydatki: Za-

kupiono 22 wołów	2.317 zł. 94 ct.
Karm, bicie i akcyza	451 „ 03 „
razem	<u>2.768 zł. 97 ct.</u>

Dochody: Za 4.637·5 kilogr. mięsa z 22 wołów zabitych, pobranych na rzecz kuchni, licząc po cenie 48 ct. za klgr. opłacanej przedsięwzięci 3.236 zł. — ct.

Za flaki i łój z 22 wołów	143 zł. 83 ct.
Za 22 skór sprzedanych z wolnej ręki	331 „ — „
Za robociznę przy uprawie pól, obrachowa- waną w zjedzonej paszy	362 „ 18 „
razem	3.063 zł. 03 ct.

Z porównania okazuje się czysty zysk 294 zł. 06 ct. Z powyższego więc zestawienia wypływa, że i ten dział gospodarski prowadzony we własnym zarządzie, okazał się dla funduszu korzystnym.

Zestawiając wynikiłości poszczególnych działów gospodarstw widzimy, iż ogólny czysty zysk wynosi:

1. W dziale gospodarstwa polnego	1.333 zł. 66 $\frac{1}{2}$ ct.
2. „ „ ogrodowego	302 „ 72 „
3. „ „ mlecznego	5.985 „ 33 „
4. „ „ trzody chlewnej	412 „ 63 „
5. „ „ zakupna i bicia wołów	294 „ 06 „
Razem	8.328 zł. 40 $\frac{1}{2}$ ct.

W porównaniu powyższego czystego zysku z takimże ostatecznym rezultatem z r. 1885. w kwocie 5.903 zł. 43 ct. okazuje się wynik korzystniejszy o kwotę 2.424 zł.

W personalu zakładu w roku ubiegłym nie zaszła żadna zmiana.

Szpital św. Łazarza
w Krakowie.

Ruch chorych w szpitalu św. Łazarza w r. 1886. na różnych oddziałach był następujący:

	Ilość łózek dla chorych	Leczono	Dni leczenia	Średni pobyt	Jedno łóżko zajęte przez dni	Śmiertelność		Leczono dziennie
						licz-bowa	%	
Oddz. chorób wewnątrz.	180	3.128	61.542	19.6	341	567	18.1	168
„ „ chirurgicz.	80	1.172	31.164	26.5	389	56	4.7	85
„ położ.i ginekolog.	25	413	10.176	24.5	407	13	3.1	27
„ syfilit. i skórnych	120	1.882	49.697	22.6	355	5	0.2	117
„ Obłąkanych . . .	70	281	28.783	102.4	411	20	7.1	79
Mamki	10	64	2.221	—	222	—	—	6
Dzieci ssące	—	170	3.072	22.6	—	114	6.7	8
Razem	485	7.110	179.655	25.2	370	775	10.9	491
W szpitalu św. Ludwika dla dzieci	100	797	24.655	30.9	246	134	16.8	70
Ogółem	585	7.907	204.310	24.4	337	909	11.3	587

Oprócz wykazanej ilości łóżek dla chorych znajdowało się w osobnem pomieszczeniu w suterrenach, dla dotkniętych chorobami zakaźnymi, 16 łóżek (8 dla kobiet i 8 dla mężczyzn).

Wykaz niniejszy wskazuje, jak wielkie było przepełnienie w szpitalu św. Łazarza. Na 485 łóżkach, które szpital posiada, średnio było 491 chorych, a zatem dla 6 ludzi stale brakowało łóżek. Przepełnienie to dotyczyło szczególnie oddziały chorób chirurgicznych, położnic i obłąkanych; Doświadczenie zaś wykazuje, jak jest szkodliwem dla leczenia rannych i położnic takie przepełnienie. To też pobyt chorych na tych oddziałach był dłuższym, aniżeli w szpitalu lwowskim, chociaż i w tym ostatnim przepełnienie w pewnych miesiącach roku mocno czuć się daje. Ten stan rzeczy wskazuje, że w bardzo niedalekiej przyszłości potrzeba będzie rozszerzyć szpital św. Łazarza, o czym już wspominaliśmy w sprawozdaniu zeszłorocznem.

Stosownie do upoważnienia Wysokiego Sejmu oddział oczny na 14 łóżek w szpitalu św. Łazarza został otworzony dnia 1. Lipca b. r. w suterrenach jednego z pawilonów, przeznaczonych na choroby wewnętrzne. Lekarzem ordynującym na tym oddziale mianowaliśmy Profesora Wszechnicy Jagiellońskiej dr. Lucyana Rydla.

Na oddziale chirurgicznym dokonano większych i mniejszych operacji 476, to jest o 129 operacji więcej, aniżeli w roku poprzednim. Śmiertelność zaś na tym oddziale, która w roku 1884 wynosiła 6. 6%, a w 1885 — 5. 6% spadła na 4. 7%, to jest zrównała się ze śmiertelnością na tym oddziale w lwowskim szpitalu (4. 9%).

Wydatki roczne na utrzymanie szpitala św. Łazarza wynosiły kwotę 167.267, a po odtrąceniu 12.587 zł. na utrzymanie dzieci w szpitalu św. Ludwika, kwotę 154.680 zł., to jest o 7.859 zł. więcej aniżeli w roku poprzednim i o 8.081 zł. więcej aniżeli było preliminowane w budżecie. Przekroczenie to pochodzi najprzód z większej o 11.120 ilości dni leczenia aniżeli w roku 1885., co spowodowało w pozycyi 28 „zwykła strawa dla chorych“ różnicę o 4.554 zł., następnie ze zwiększenia kosztów w poz. 47 konserwacje i reperacje gmachu o 1.567 zł. z powodu, że oprócz zwykłych reperacji była konieczna potrzeba zbudowania kanału betonowego wzdłuż starego budynku szpitalnego, urządzenie szopy przedpogrzebowej na składanie ciał zwracanych z kliniki patologicznej po odbytej sekcji, na założenie rur ściekowych, kupno nowej sikawki, a nareszcie z powodu znaczniejszego wydatku na sanitarne potrzeby. W ogóle jednak wydatki prawie we wszystkich innych pozycjach były mniejsze aniżeli w roku poprzednim. I tak: żywienie chorych na dzień leczenia i chorego było tańsze o 0.36 ct., pranie o 0.13 ct., opał o 0.20, oświetlenie o 0.57, leki i apteka o 0.04 taniej i t. d. W ogóle koszt dzienny utrzymania jednego chorego w r. 1886. w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszył się o 3.07 ct.

Dochody szpitala bez dotacji wynosiły 163.306 zł.; ponieważ w budżecie preliminowano było 183.858 zł., okazuje się więc, że dochody były mniejsze o 20.552 zł.

Zaległe koszta leczenia w szpitalu św. Łazarza w ciągu ostatnich lat pięciu przedstawiają się jak następuje:

Z końcem r. 1882.	wynosiły	58.692 zł.
„ 1883.	„	49.783 „
„ 1884.	„	47.519 „
„ 1885.	„	54.953 „
„ 1886.	„	59.849 „

Chociaż zwiększanie się zaległości pochodzi ze znacznego powiększenia się ilości chorych, szukających opieki szpitalnej, wezwaliśmy jednak Dyrekcyę, aby zwróciła uwagę swoją na energiczniejsze ściąganie tych kosztów.

Dochody szpitala w roku 1886. w ogóle wynosiły 171.956 zł.; z tego fundusz krajowy udzielił 122.314 zł.; obce fundusze 17.920, źródła zaś własne 31.722 zł.

Z powodu śmierci Stanisława Machnickiego, dzierżawcy Tropiszowa, w dniu 2. Sierpnia 1886, komitet administracyjny szpitala św. Łazarza wezwał sukcesorów, aby się oświadczyli, czy chcą dzierżawę nadal zatrzymać, a w tym ostatnim wypadku, żeby przedstawili pełnomocnika do zawarcia nowego kontraktu. W skutek tego spadkobiercy umocowali p. Antoniego Pieprzaka do zawarcia kontraktu o dzierżawę Tropiszowa. Umowa dzierżawna na nowych lat dziesięć, od 24. Czerwca 1887. do 24. Czerwca 1897. została zawarta za czynsz roczny 3.024 rubli w srebrze, w półrocznych ratach z góry.

Zawarto także kontrakt notaryalny pomiędzy funduszem szpitalnym św. Łazarza, a p. Oskarem Fieberem o dalszą dzierżawę dóbr Prądnika Czerwonego na dalszych lat 12, od 24. Czerwca 1887. do 24. Czerwca 1899. za czynsz dzierżawny o rocznych 4.000 zł., uiszczając się mający w ratach półrocznych z góry. Dnia 22. Sierpnia b. r. do L. 322. Komitet administracyjny szpitala św. Łazarza przedstawił nam prośbę p. Fieberta o opuszczenie półrocznej raty dzierżawnej, z powodu kłęski gradowej, która go dotknęła. Z powodu, iż kontrakt dzierżawny normuje prawa i obowiązki dzierżawcy i właścicieli, a zyski jak straty dotyczą tylko samego dzierżawcę, pomimo poparcia komitetu odmówiliśmy prośbie.

Uchwałą wysokiego Sejmu z dnia 22. Stycznia 1886. zezwolono na kredyt w kwocie 9.860 zł. na urządzenie wodociągów w starym gmachu szpitalnym. Roboty te już są ukończone i według rachunków i aktów kolaudacyjnych koszt tego urządzenia wyniósł tylko 9.660 zł. 71 ct., a zatem wydano mniej o 199 zł. 29 ct.

Kilkakrotne zalanie suterem w pawilonie obłąkanych nieczystościami w skutek zatkania rur, mających odprowadzać te nieczystości, spowodowało, iż na przedstawienie komitetu administracyjnego zezwoliliśmy na zbudowanie wyżwspomnianego kanału betonowego wzdłuż starego budynku szpitalnego. Robotę dokonano w jesieni 1886 r., a koszt budowy kanału, wraz z przerobieniem bruków, ścieków i rowów wyniósł 1.279 zł. 93 ct.

Na wybudowanie nowej trupiarni przy szpitalu św. Łazarza Wysocki Sejm przeznaczył w budżecie szpitalnym 5.567 zł. Zamierzano ją postawić na tem samem miejscu, na którym stała dawna trupiarnia, miejsce to jednak, oddalone zaledwo o 15 metrów od kuchni szpitalnej, pod wzglę-

dem sanitarnym nie kwalifikowało się zupełnie na podobną budowę. W skutek tego zapytano jeszcze raz magistrat, czyby miasto nie zezwoliło na przekształcenie dawnego składu węgla, przy ulicy Kopernika, na chwilową stację dla nieboszczyków, póki ciała zmarłych nie będą zabrane do zakładu anatomii patologicznej. Magistrat niespodziewanie zezwolił na to. Ponieważ koszt przekształcenia tego jest niewielki, komitet administracyjny wniósł prośbę o przekształcenie dawnej trupiarni na magazyn kuchenny, albowiem położenie obecnego magazynu oddalonego od kuchni o 300 metrów było bardzo niedogodne pod względem gospodarczym. Uznając w zupełności słuszność tej prośby i mając na względzie, że obie budowy kosztować będą zaledwie 5 tys. zł. t. j. 567 zł. taniej, aniżeli Wysoki Sejm asygnował na budowę trupiarni, zezwoliliśmy na tę zmianę, która w obecnej chwili jest już dokonaną, z korzyścią dla administracji i gospodarstwa szpitalnego. Budynek, gdzie się mieścił magazyn wiktuałów, można będzie przekształcić na pomieszczenie posługi lub chorych dotkniętych chorobami zakaźnymi.

Wskutek eksplozyi gazu, która z powodu oczyszczenia rur smołowcem zatkanych nastąpiła 17. Maja 1886., przestano w szpitalu wytwarzać gaz własny i oświetlenie gazowe zastąpiono oświetleniem naftą. Następnie dnia 10. Marca 1887. zawarty został kontrakt między komitetem administracyjnym szpitala św. Łazarza w imieniu Wydziału krajowego, a zarządem miejskiego zakładu gazowego w Krakowie o wykonanie urządzenia gazowego w budynkach szpitala św. Łazarza a mianowicie w budynku administracyjnym, ekonomicznym, w obu pawilonach chorób wewnętrznych, w pawilonie chorób umysłowych i w starym gmachu szpitalnym, oraz dostarczania gazu do oświetlania, wentylacji i innych celów, do jakich w ogóle gazu użyć można. Należytość za wykonane i zupełnie do użytku gotowe urządzenie gazowe będzie się spłacać w dziesięciu rocznych ratach po 813 zł. 37 ct. rocznie, zaczynając od 2. Stycznia 1888. Gazu dostarcza zakład gazowy po cenie w $\frac{1}{4}$ konsumcyi przez szpital po 8 ct., a w $\frac{3}{4}$ konsumcyi po 9 ct. za metr sześcienny. Ceny te obowiązują obie strony do końca 1897. r. Gazownia miejska zobowiązała się utrzymywać wykonane przez siebie urządzenia gazowe w dobrym stanie przez 10 lat, to jest do końca 1897. r., bez żadnego wynagrodzenia. Gazownia także przyjęła na siebie gwarancję za szczelność przewodów gazowych i za należyte w każdym punkcie ciśnienie.

Zarząd szpitala przedłożył Magistratowi miasta Krakowa plany na postawienie chlewów w ogrodzie szpitalnym, których jednak Magistrat nie zatwierdził z powodu, że utrzymywanie trzody chlewnej w obrębie miasta jest wzbronionem ze względów sanitarnych. Rekurs przeciwko temu orzeczeniu wniesiony do Rady miejskiej odniósł ten skutek, że sekcya ekonomiczna Rady miejskiej uchwałą z dnia 15. Grudnia 1886. r. zezwoliła na zatwierdzenie planów na budowę chlewów dla nierogacizny pod warunkiem wymurowania zbiornika krytego na nawóz, coby według opinii naszego Oddziału technicznego kosztowało razem z budową chlewów 2.845 zł. Jakkolwiek jest to suma znaczna, jednak przekonani, że budowa we własnym zarządzie kosztować będzie nieporównanie mniej, zwracamy uwagę Wysokiego Sejmu, że utrzymanie trzody chlewnej przy szpitalu św. Łazarza, w trzech latach ostatnich przyniosło czystego zysku 1.282 zł., a zatem

427 zł. rocznie. Jest więc wskazaniem zezwolić na ten wydatek, tem więcej, że w przeciwnym razie wielka ilość odpadków kuchennych zostanie bez użytku i potrzeba będzie płacić za wywóz ich ze szpitala.

Jak wiadomo Wysokiemu Sejmowi ze sprawozdania naszego w r. 1885., Magistrat miasta Krakowa wniósł prośbę, aby: 1. Przyznać gminie tamtejszej prawo do bezpłatnych 80 łóżek w szpitalu św. Łazarza, albo 2. wydać miastu kapitały fundacyjne tegoż szpitala, które na leczenie ubogich były przeznaczone, oraz 3. aby uwolnić gminę miasta Krakowa od obowiązku zwrotu połowy kosztów leczenia Krakowian za czas, w którym obowiązywała ustawa krajowa z dnia 19. Listopada 1868. r. Namiestnictwo, jako najwyższa władza w sprawach fundacyjnych, przyznała słuszność żądaniu gminy. W skutek tego nie mając widoków, aby rekurs wniesiony w tej sprawie do c. k. Ministerstwa mógł osiągnąć korzystniejszy wynik, postanowiliśmy nie czynić dalszych kroków, aby sprawy nie przewlekać. Obrachunek, o ile zastosowanie rezolucyi c. k. Namiestnictwa wpłynie na obniżenie pierwotnej pretensyi funduszu krajowego z tytułu wzmiankowanej połowy kosztów leczenia, wynoszącej 42.893 zł. 30 ct. i jaką ostateczną należyciósć gmina m. Krakowa obowiązana będzie zwrócić funduszowi krajowemu, wykazał rezultat ujemny, akta bowiem fundacyjne, odnoszące się do kapitałów, stanowiących majątek szpitala św. Łazarza w Krakowie, nie zawierają bliższych i jasnych określeń woli fundatorów co do stosunku, w jakim poszczególne oddziały chorych korzystać mają ze wspólnych kapitałów i dochodów fundacyjnych, niepodobna więc było obliczeń oprzeć na realnych podstawach i wskutek tego uchwaliliśmy zaniechać dalszego dochodzenia pretensyi funduszu krajowego do gminy miasta Krakowa.

Sprawozdanie co do osuszenia nizko położonych gruntów Tropiszowa i wyznaczenia na ten cel z funduszu szpitala św. Łazarza w Krakowie kwoty 7.300 zł, które w roku przeszłym nie przyszło na porządek dzienny, przedstawiamy Wysokiemu Sejmowi ponownie.

Szpitala prowincjonalne,

Ruch chorych w szpitalach prowincjonalnych przedstawia się, jak następuje:

	Łóżek dla chorych	Chorych	Dni leczenia	Średni pobyt	Jedno łóżko było zajęte przez dni	Śmiertelność		Ilość leczonych dzien.
						Liczbowa	%	
W r. 1884 było:	1.681	17.450	419.155	24.0	249	1.581	9.0	1.149
„ 1885 „	1.708	18.577	445.578	23.9	260	1.694	9.1	1.220
„ 1886 „	1.718	19.286	463.602	24.0	270	1.698	8.7	1.270

Z wykazu tego widać: 1. że ilość łóżek dla chorych w szpitalach prowincjonalnych w r. 1886. zwiększyła się o 10, a mianowicie w szpitalu żółkiewskim w skutek bardzo wielkiego napływu tam chorych. 2. W ogóle ilość

chorych szukających opieki i pomocy szpitalnej w zakładach prowincjonalnych wzrasta nieustannie, tak, że w ostatnich trzech latach ilość chorych przeciętnie zwiększała się corocznie o 800, a ilość dni leczenia o 19 tysięcy. W trzech zaś szpitalach w Sokalu, Zaleszczykach i w Żółkwi napływ chorych spowodował, że nieustannie prawie mieściło się po kilku i kilkunastu ludzi na siennikach na ziemi. 3. Że procent śmiertelności był w r. 1886. nieco mniejszy, aniżeli w latach poprzednich.

Nowy szpital w Brodach jest już zupełnie ukończony i chorzy już są przeniesieni do nowego gmachu. Budowa kosztowała 27.220 zł. Zakład jest zbudowany według wszelkich zasad higienicznych, jakie były dostępne ze względu na fundusze, którymi szpital rozporządzał i na stosunki miejscowe. Ponieważ okazał się brak środków pieniężnych na wewnętrzne urządzenie zakładu, wezwaliśmy Radę szpitalną, żeby udała się do okolicznych obywateli, którzy przed rozpoczęciem budowy pomoc materialną obiecywali, o datki na rzecz szpitala, oprócz tego, aby sprzedała oficynę dawnego szpitala, a w sprawianiu nowych sprzętów i bielizny ograniczyła się, o ile tylko możność pozwoli.

Nowy gmach szpitalny, który miasto Rzeszów wybudowało na 100 chorych, został zajęty na pomieszczenie chorych z końcem Października. Szpital jest zbudowany według wymagań higieny szpitalnej, w miejscu otwartem i otoczonym na około sadami i polami.

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 4. Stycznia zezwolił na odbudowanie północnej części frontowego budynku w szpitalu tarnowskim kosztem 26.384 zł. za pomocą pożyczki w Banku krajowym na 13½ lat zaciągnąć się mającej, jeżeli gmina miasta Tarnowa zobowiąże się do płacenia połowy rat amortyzacyjnych, wraz z odsetkami od tej pożyczki. W skutek zawiadomienia o tej uchwale Wysokiego Sejmu, Zwierzchność gminna doniosła nam dnia 3. marca L. 795, iż rada gminna, uchwałą 24. Lutego zapadłą, przyjęła na siebie imieniem miasta Tarnowa obowiązek zapłacenia z funduszu gminnego połowy pożyczki w kwocie 27.500 zł. zaciągnąć się mającej w Banku krajowym i poleciła wstawiać na ten cel przez przeciąg 13½ lat do budżetu odpowiednią planom amortyzacji kwotę.

Bank krajowy po oszacowaniu budynku szpitalnego i zbadaniu tabuli tegoż zakładu dnia 24. Sierpnia b. r. L. 5669/11197 wydał promesę do rąk Zwierzchności gminnej na żadaną pożyczkę, która będzie podjęta po podpisaniu skryptu dłużnego przez Zwierzchność gminną i Wydział krajowy, a roboty będą się mogły zacząć zaledwo z wiosną przyszłego roku.

W sprawie petycji gminy miasta Jarosławia, co do uznania tamtejszego szpitala miejskiego za powszechny i publiczny, na posiedzeniu dnia 24. Stycznia b. r. Wysoki Sejm powziął uchwałę, aby Wydział krajowy, zanim przedłoży Sejmowi wniosek o zaprowadzeniu szpitala powszechnego w Jarosławiu, przeprowadził z gminą rokowania w sprawie odstąpienia na rzecz przyszłego szpitala realności pod L. 8 na Krakowskim przedmieściu w Jarosławiu położonej, a własnością funduszu ubogich będącą. W skutek tej uchwały wezwaliśmy gminę jarosławską do przeprowadzenia w jak najkrótszym czasie wszelkich formalności prawnych względem zamiany ofiarowanej na rzecz szpitala realności, a mianowicie, żeby wyekstabilowała fundusz ubogich, a natomiast żeby zainstabilowała szpital za

właściciela tej realności i stosownie do tego zmieniła akt fundacyjny. Zwierzchność gminna dnia 3. Czerwca b. r. L. 2329 doniosła nam, iż wnosi równocześnie do c. k. Namiestnictwa prośbę, ażeby do przeprowadzenia pertraktacyi z gminą o zamianę realności wspomianej na inną odpowiednią realność dla ubogich miejscowych, i o zainstalowanie szpitala za właściciela tejże ustanowiło dla funduszu ubogich miejscowych w Jarosławiu kuratora ad actum lub do tego celu przeznaczyło delegata z c. k. Prokuratorowi skarbu. O dalszym przebiegu sprawy wiemy tylko, że się ona znajduje obecnie w c. k. Prokuratorowi skarbu.

Wielokrotnie mieliśmy zaszczyt donosić Wysokiemu Sejmowi, że obecny szpital Tarnopolski jest tak nieodpowiednim, że budowa nowego jest rzeczą nagłą tak pod względem bezpieczeństwa leczących się tam chorych, jak też i samego miasta. Z tych więc względów poleciliśmy Zwierzchności gminnej, aby za sumę 2.100 zł. kupiła plac obszaru 1512 metrów kwadratowych, otoczony ze wszech stron polami i ogrodami, i poleciła budowniczemu miejskiemu przystąpić do zrobienia planu według udzielonego przez nas programu. Najniespodziewaniej jednak spotkaliśmy się z trudnościami ze strony starosty, który na podstawie §. 2. ustawy z dnia 30. kwietnia 1870. postawił swe veto co do budowy nowego szpitala, motywując go w sposób, wedle naszego zdania nieoparty na rzeczywistym stanie rzeczy. Nie zaprzeczając prawom władzy rządowej co do nadzoru nad szpitalem pod względem sanitarnym, lecz w przekonaniu iż w tym razie ingerencja władzy rządowej nie jest uzasadnioną, udaliśmy się do c. k. Namiestnictwa prosząc, aby usunęło te trudności.

Komisja budżetowa Wysokiego Sejmu, po zbadaniu budżetów szpitalnych, przyszła do wniosku, że taksy szpitalne w Podhajcach, Samborze, Sanoku, Sokalu, Stryju i Tarnopolu, można by cokolwiek obniżyć. W skutek tego zbadaliśmy zamknięcia rachunkowe wszystkich tych szpitali z trzech lat ostatnich w celu uregulowania taks w myśl wskazówek komisji budżetowej i rozporządzenia ministeryalnego z roku 1857. L. 10946. Z obliczenia średnich wynikłości z trzech lat ostatnich okazało się, iż taksa leczenia na 1 dzień wypadła:

w Podhajcach	52·93	czyli w porównaniu z obecną taksą	55 ct.	mniej o	2·07 ct.
w Samborze	57·16	„ „ „	60 „ „	„	2·84 „
w Sanoku	56·25	„ „ „	60 „ „	„	3·75 „
w Sokalu	47·69	„ „ „	50 „ „	„	2·31 „
w Stryju	52·78	„ „ „	60 „ „	„	7·22 „
w Tarnopolu	46·41	„ „ „	51 „ „	„	4·59 „

Ze względu jednak na długi w pięciu pierwszych szpitalach, których spłata przy wymiarze taksy nie bywa uwzględnioną, a które fundusz szpitalny spłacać musi, uznaliśmy za stosowne nie zmieniać taks aż do umorzenia tych długów. Długi te wynoszą: w Podhajcach 1.810 zł. 48 ct., w Samborze 8.311 zł. 18 ct., w Sanoku 9.618 zł. 73 ct., w Sokalu 6.604 zł. 75 ct., a w Stryju 26.363 zł. 67½ ct. i mogą być spłacone tylko z nadwyżki dochodów szpitala. W Tarnopolskim szpitalu jakkolwiek nie ma żadnych długów, wszakże z uwagi na rozpocząć się mającą budowę szpitala także należało pozostawić dotychczasową taksę, aż do zbudowania nowego szpitala.

Komisyja budżetowa Wysokiego Sejmu w roku przeszłym podniosła fakt, że liczba płacących za siebie chorych w szpitalach prowincjonalnych przedstawia w stosunku do chorych na koszt kraju leczonych ogromne różnice w poszczególnych szpitalach i z tego wnosi, że muszą zachodzić znaczne różnice w zapatrywaniu i w praktyce przy dopuszczaniu chorych do bezpłatnego leczenia, a także, że pojęcie ubóstwa i niemożności płacenia nie jest wszędzie równe. Jako dowód przedstawia, że kwota otrzymana od płacących za siebie tworzy w Drohobyczu 19%, w Białej 18%, w Śniatynie 17%, w Kołomyjach 15%, w Przemyślu i Samborze 13%, w Stanisławowie 11%, natomiast w Tarnopolu 6% kwoty przez fundusz krajowy płaconej, w Brodach 5½%, w Podhajcach i Sokalu 5%, w Tarnowie i Złoczowie 4%, Jasle 3%, a w Wadowicach tylko 1%.

Zestawienie tych cyfr rzeczywiście może zrodzić przekonanie, że wystawianie świadectw ubóstwa przez zwierzchności gminne i uchylanie się służbodawców od obowiązku płacenia za sługi w powiatach do okręgu szpitala Tarnowskiego, Złoczowskiego, Jasielskiego, a szczególnie do szpitala Wadowickiego należących, jako zbyt rażące, powinno być przedmiotem ścisłych dochodzeń, gdyż nie można dopuścić w powiatach tych wyjątkowego ubóstwa.

Tak jednak nie jest. Różnica co do płacących za siebie w różnych szpitalach w stosunku do chorych leczonych na koszt kraju, nie uszła baczności Wydziału krajowego, lecz dochodzenia wykazały, że powody tych różnic pochodzą przeważnie od miejscowych stosunków. W niektórych miejscach pp. Starostowie z największą łatwością uwalniają chlebobawców od płacenia za swoje sługi (Jasło, Gorlice); następnie we wschodnio-południowej części Galicyi ludność nawet zamożniejsza chętniej idzie leczyć się do szpitali powszechnych jak w Galicyi zachodniej, gdzie zamożniejsi leczą się zwykle w domu, wzywając lekarzy do siebie. W Wadowickim szpitalu naprzykład niezmiernie rzadko można obaczyć zamożnego włościanina lub mieszczanina, któryby szukał tam pomocy lekarskiej. Dalej szpitale, które obsługują chorych, pracujących w kopalniach i fabrykach (Drohobycz, Biała, Kołomyja, Śniatyn) mają największy dochód od płacących za siebie; za nimi idą szpitale, przyjmujące chorych z kolei żelaznych i aresztantów (Przemyśl, Sambor, Stanisławów), wreszcie te, które pielęgnują żołnierzy stacyonujących w pobliżu wojsk (Rzeszów). Mała ilość płacących za siebie w Brodach, i Tarnopolu pochodzi z przyczyny bardzo nędznego pomieszczenia chorych; gdy miasta te będą posiadać odpowiednio zbudowane szpitale, ilość płacących za siebie niechybnie się wzmoże. Złoczów, Sokal, Podhajce są to miasta dość znacznie usunięte od większego ruchu przemysłowego i handlowego i t. d.

Wydatki na gospodarstwo i administrację naszych szpitali prowincjonalnych w pięciu latach ostatnich przedstawiają się jak następuje:

Rok	Ilość chorych	Dni leczenia	Wydatek roczny	Cała kuracja chorego kosztowała	Dzień leczenia kosztował	Żywnienie na dzień kosztowało
1882	15.467	365.421	221.826	14 zł. 34 ct.	60·7	22·1
1883	16.102	388.064	208.594	12 „ 95 „	53·7	21·2
1884	17.450	419.155	222.810	12 „ 71 „	53·1	22·8
1885	18.577	445.558	222.990	12 „ — „	50·0	21 3
1886	19.286	463.612	226.131	11 „ 12 „	48·9	20·5

Zestawienie to wykazuje, że prowincjonalne szpitale nasze są administrowane tanio, a nawet najtaniej z całej Monarchii, chociaż pod względem pielęgnowania chorych w niczem nie ustępują tym ostatnim.

Alegat 28.

Alegat 28. przedstawia zamknięcie rachunków szpitali prowincjonalnych w r. 1886. Według niego rzeczywiste dochody wynosiły 261.881. Do tych fundusz krajowy dostarczył 216.754 zł., obce fundusze 6.188 zł., a płacący za siebie i własne dochody 38.939 zł.

W porównaniu z kwotami na r. 1886. preliminowanymi wynosiły rzeczywiste wydatki wszystkich szpitali prowincjonalnych o 580 zł. więcej, a dochody o 39.647 zł. więcej. Rezultat więc był o 39.067 zł. korzystniejszy aniżeli się spodziewano.

Alegat 29.

Alegat 29. daje wykaz budżetów szpitali prowincjonalnych na r. 1888; w wydatkach preliminowano kwotę 234.091 tj. o 7.853 więcej aniżeli w r. 1887, a o 7.960 mniej od rzeczywistej w r. 1886. wydanej. Dochody zaś w porównaniu z rokiem 1887. przedstawiają nadwyżkę 7.959 zł. Akty odnoszące się do zatwierdzenia budżetów szpitali prowincjonalnych składamy na stół Wysokiej Izby dla użytku komisji budżetowej.

Zakłady subwencyonowane.

O subwencyonowanych przez Wysoki Sejm zakładach humanitarnych we Lwowie składamy tu krótkie sprawozdanie:

1. Galicyjski zakład głuchoniemych. Zakład ten jest subwencyonowany kwotą 6.500 zł. z funduszu krajowego. W r. 1886. wychowywał 48 chłopców i 25 dziewcząt kosztem 16.203 zł. 51 ct., przypada 222 zł. na osobę.

2. Galicyjski zakład ciemnych, subwencyonowany kwotą 2.000 zł. wychowywał w r. 1886. chłopców 22, dziewcząt 14, kosztem 12.345 zł., przypada 343 zł. na jednego wychowanka.

3. Zakład głuchoniemych izraelitów Bardacha we Lwowie, subwencyonowany 300 zł. uczniów 16. Nauka dzieci odbywa się w języku polskim, postęp wzorowy.

4. Zakład św. Józefa dla nieuleczalnych i ozdrowieńców we Lwowie subwencyonowany kwotą 500 zł. W ciągu r. 1886. zakład ten pielęgnował 70 mężczyzn i 85 kobiet w ciągu 8495 dni kosztem 3.625 zł., tj. 22 zł. 64 ct. za jednego. Zakład obsługuje pięć Sióstr Franciszkanek; przeciętnie pielęgnowano dziennie 23 osób.

5. Lecznica lwowska, subwencyonowana kwotą 500 zł.: siedmiu lekarzy udzielało pomocy 6.497 chorym; ordynacyi wydano zwyż 30.000, operacyj chirurgicznych i gynecologicznych dokonano 347. W ogóle porady lekarskiej codziennie udzielano około 100 chorym. Jak w roku poprzednim ordynacya lekarska odbywała się codziennie, z wyjątkiem niedziel i świąt w przeciągu 7 godzin. Dochody wynosiły 1.360 zł. Wydatki za czynsz najmu, opał, oświetlenie, służbę, narzędzia i opatrunki chirurgiczne 1.719, niedobór 359 zł. lekarze ordynujący pokryli z własnej kieszeni.

Pożyteczna czynność tej nowej instytucyi dla miasta i dla funduszu krajowego, któryby musiał ponosić koszta leczenia ubogich w szpitalach, upoważniła nas do wstawienia do budżetu krajowego rub. VI. poz. 47a. kwoty 1.000 zł. na pomoc „lecznicy lwowskiej“.

6. Zakład krowiankowy p. Kubickiego, dostarczający od r. 1882. krowianki do szczepienia dzieci w kraju. W pierwszych latach istnienia, w skutek pewnych błędów przy zbieraniu krowianki z cieląt, przechowywaniu jej i przesyłaniu pocztą, były skargi, iż krowianka z tego zakładu otrzymana, nie rzadko zawodziła lekarzy szczepiących. P. Kubicki odbył dwie podróże za granicę do Saksonii i Belgii dla dokładnego przypatrzenia się technice szczepienia cieląt, zbioru krowianki i przygotowania jej do rozsyłki, a dostawszy przytem prawdziwej ospy krowiej doszedł do takich rezultatów, że teraz nasza krajowa krowianka nietylko w niczem nie ustępuje zagranicznej, ale jest wyższą od niej. Rezultat przyjęcia się krowianki w ubiegłym roku wynosił 98 przyjęcia się na sto szczepionych. W ten sposób prawdopodobnie ustanie sprowadzanie krowianki zagranicznej, które corocznie wyciągało z kraju dość znaczną kwotę. C. k. Namiestnictwo wydało rozporządzenie, aby trzej lekarze powiatowi w Krakowie, Jaśle i Kałuszu szczepili w swoich okręgach jedynie krowianką z zakładu tego pobraną, dla doświadczenia, o ile taż przyjmować się będzie. Pierwszy z pomienionych lekarzy szczepił w swoim okręgu do 2 tysięcy dzieci, drugi 1.800, a trzeci 800; rezultat przyjęcia się był 99·6% u pierwszego, a 100% u drugiego i trzeciego.

Departament VI.

Szef: Teofil Bereźnicki, Członek Wydziału krajowego.

Uchwały sejmowe podlegające Najwyższej Sankcyi.

Ustawa zmieniająca niektóre postanowienia prawne o wykonywaniu prawa polowania.

Alegat 30.

Projekt tej ustawy nie uzyskał Najwyższej Sankcyi z powodów przytoczonych w odezwie c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 14. Października 1887. L. 10.673 (alegat 30 do niniejszego sprawozdania). Gdy jednak Wydział krajowy z mocy uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17. Stycznia 1887. wezwany został, ażeby poddał rewizyi obowiązujące ustawy dotyczące gospodarstwa łowieckiego w kraju i przedłożył wnioski na najbliższej sesyi sejmowej, odpadła potrzeba wnoszenia pod uchwały Wysokiego Sejmu projektu rzeczzonej ustawy z poprawkami wskazanemi w powyższej odezwie c. k. Prezydium Namiestnictwa, albowiem znajdzie ona pomieszczenie w przedłożonym przez Departament VI projekcie Ustawy łowieckiej.

Ustawa zmieniająca §. 1. ust. 3. krajowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861 r. — co do miejsca wyboru posłów z większych posiadłości w obwodzie Czortkowskim.

Projekt ustawy tej uzyskał Najwyższą Sankcyę, o czem Wydział krajowy został zawiadomiony pismem c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 11. Lipca 1887. L. 7.124 z tym dodatkiem, że J. E. Pan Minister spraw wewnętrznych poczyni w swoim czasie odpowiednie zarządzenia co do wyrażonego przez Sejm krajowy w formie rezolucyi życzenia zmiany analogicznego postanowienia dodatku do ordynacyi wyborczej Rady Państwa z dnia 2. Kwietnia 1873. („Galicya“ a) wielka posiadłość L. 19.)

Ustawa zmieniająca §. 14. sejmowej ordynacyi wyborczej pod względem udziału w wyborze posłów z kuryi gmin wiejskich, posiadaczy posiadłości tabularnej, nie należącej do związku gminy a opłacającej mniej niż 100 zł.

Projekt tej ustawy również uzyskał Najwyższą Sankcyę, o czem zawiadomiło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydział krajowy pismem z dnia 9. Lipca 1887. L. 7.040.

Uchwały sejmowe nie podlegające Najwyższej Sankcyi i sprawy Wydziałowi krajowemu przekazane i polecane:

- Uchwała odstępująca petycyę Wydziału powiatowego w Buczacu Wydziałowi krajowemu z poleceniem ponownego udania się do Rządu o zmianę taryfy podwodowej i zdania sprawy na najbliższej sesyi.
- W wykonaniu tej uchwały udał się Wydział krajowy pismem z dnia 29. Grudnia 1886 LWkr. 74.876 do c. k. Prezydyum Namiestnictwa dołączając równocześnie petycyę podobnej treści kilkunastu innych Wydziałów powiatowych z prośbą o wyjednanie u c. k. Rządu przychylnego załatwienia niniejszego przedmiotu. Mimo przynagleń naszych z dnia 19. Czerwca 1887. LW. 30.896 i z dnia 6. Września 1887. LW. 44.264 dotychczas nie otrzymaliśmy od c. k. Rządu odpowiedzi.
- Uchwała polecająca wypłacić pogorzelncom miasta Doliny zapomogę w kwocie 1.000 zł.
- Asygnowano kwotę tę w dniu 20. Grudnia 1886. LW. 74.881.
- Uchwały w przedmiocie wybudowania domu na pomieszczenie c. k. żandarmeryi we Lwowie.
- Przedkładamy oddzielne sprawozdanie.
- Uchwała przyznająca pogorzelncom Ulanowa zapomogę w kwocie 1.500 zł.
- Asygnowano kwotę tę w dniu 23. Stycznia 1887. do LW. 3.340.
- Uchwała z dnia 20. Stycznia 1887., którą odesłano Wydziałowi krajowemu do zbadania sprawę wyłączenia miejscowości Bołożynów, Przewłoczna z Kobylem czyli Bajmakami i Sokółką z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku i c. k. Starostwa a ewentualnie Rady powiatowej w Złoczowie a przydzielenie ich do okręgu c. k. Sądu powiatowego, Starostwa i Rady powiatowej w Brodach.
- Wezwano Rady powiatowe w Brodach i Złoczowie o udzielenie opinii, których mimo czterokrotnych urgensów dotąd Wydziałowi krajowemu nie udzieliły i przesłanych petycyj nie zwróciły.
- Uchwała z dnia 20. Stycznia 1887. polecająca Wydziałowi krajowemu, aby odniósł się do c. k. Prezydyum wyższego Sądu krajowego
- Z powodu udzielonej nam przez c. k. Prezydyum Sądu wyższego krajowego w Krakowie odezwą z dnia 26 Maja 1887. L. 1.577/pr. wiadomości, że w c. k. Ministerstwie sprawiedliwości pertraktuje się sprawa utworzenia nowego c. k. Sądu powiatowego w tej okolicy z siedzibą w Zakliczynie, Wydział krajowy odniósł się do c. k. Ministerstwa pod dniem 3. Czerwca 1887.

z zapytaniem, czy uznaje potrzebę utworzenia nowego c. k. Sądu powiatowego w Czchowie. LW. 27.935 z zapytaniem, czy i o ile miasto Zakliczyn spodziewać się może w przyszłości otrzymania siedziby c. k. Sądu powiatowego, lub też czy miasto Czchów posiadać może degodniejsze dla tego celu warunki. Dotąd jednak c. k. Ministerstwo sprawiedliwości nie udzieliło nam żadnej odpowiedzi.

Uchwała przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy petycją gminy Sędziszowa o utworzenie w tej miejscowości Sądu powiatowego.

Przedkładamy oddzielne sprawozdanie do LW. 52.387/87.

Uchwała z dnia 22. Stycznia 1887., którą odstąpiono Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycją Wydziału powiatowego w Buczaczu, o przydzielenie do powiatu Buczackiego gmin Monaster, Łuka i Uniż, położonych w powiecie Horodeńskim.

Odniesiono się do Prezydium c. k. Sądu wyższego we Lwowie (LW. 7.176) o wyjednanie decyzji c. k. Ministerstwa sprawiedliwości względem wykonania uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 25. Września 1882., w której udzieloną została c. k. Rządowi opinia zgodna z życzeniami Wydziału pow. Buczackiego. Na odezwę tę dotąd nie otrzymaliśmy odpowiedzi, pomimo dwukrotnych urgensów.

Uchwała z dnia 21. Stycznia 1887. przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na najbliższej sesji sejmowej petycji gminy Pomorzany i innych o utworzenie w Pomorzanych Sądu powiatowego.

Wezwaliśmy pod dniem 18. Lutego 1887. L. 7.343 Radę powiatową Złoczowską o udzielenie opinii i mimo czterokrotnych ponawiań wezwania, dotąd nie otrzymaliśmy ani opinii Rady ani zwrotu petycji.

Uchwała z dnia 17. Stycznia 1887., z wezwaniem do Wydziału krajowego, ażeby poddał rewizji obowiązujące ustawy, dotyczące gospodarstwa łowieckiego w kraju i przedłożył wnioski na najbliższej sesji sejmowej.

Po zasięgnięciu w tych sprawach opinii zaproszonych znawców na posiedzeniach w dniach 6. i 7. Lipca, tudzież 6 i 7. Października 1887 roku odbytych, przedkładamy Wysokiemu Sejmowi oddzielne sprawozdanie z projektem ustawy łowieckiej, w której mieści się już dział odnoszący się do zaprowadzenia kart i certyfikatów myśliwskich

Uchwała z dnia 24. Stycznia 1887. przekazująca Wydziałowi krajowemu wniosek posła Abrahamowicza z poleceniem przedłożenia projektu ustawy o wprowadzeniu kart i certyfikatów myśliwskich, oraz projekt ustawy łowieckiej.

Wezwania do c. k. Rządu i sprawy temuż do załatwienia odstąpione.

Uchwała z d. 22. Grudnia 1886. r. z wezwaniem c. k. Rządu do założenia w Galicyi w jak najkrótszym czasie zakładów przymusowej pracy i domów poprawczych.

Alegat 31.

W odpowiedzi na to wezwanie zakomunikowało nam c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 22 Sierpnia 1887. r. L. 8 557 reskrypt J. E. p. Ministra spraw wewnętrznych z dnia 10. Sierpnia 1887. r. L. 7662., wedle którego staranie o urządzenie zakładów wskazanych w powołanej uchwale sejmowej jest rzeczą kraju (§. 1.) a państwo przyczyniać się ma tylko zasiłkiem do kosztów założenia tych zakładów w miarę ich potrzeby i stosowności (§. 2.) z dalszem oznajmieniem, że ze względu na to całkiem jasne brzmienie ustawy, powołana na wstępie rezolucya sejmowa w brzmieniu przez Sejm uchwalonem nie może stanowić dla Rządu impulsu do jakiegokolwiek akcji, co nastąpić mogłoby dopiero wtedy, jeżeliby Reprezentacya kraju, stosując się do postanowień powyżej przytoczonej ustawy, powzięła konkretne uchwały potrzebne dla Rządu do ocenienia potrzeby i stosowności projektowanych zakładów, oraz sporządziła odnosne materiały, jak statut, regulamin, plany budowy wraz z kosztorysem i opisaniem budowy.

Uchwała z dnia 15. Stycznia 1887. r. polecająca uwzględnieniu Rządu wniesioną tak do Ministerstwa jak i do Rady Państwa petycyę o użyczenie gminie m. Ulanowa dotkniętej pożarem odpowiedniej pomocy ze skarbu państwa.

Odnosnie do tej uchwały powiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 22. Lipca 1887. r. L. 7.050, że J. E. p. Minister spraw wewnętrznych w porozumieniu z c. k. Ministerstwem skarbu, przekazanej c. k. Rządowi przez Izbę poselską Rady Państwa petycyi powiatowego Komitetu ratunkowego w Nisku o udzielenie bezprocentowej pożyczki państwowej w kwocie 50.000 złr. celem odbudowania spalonego w roku zeszłym miasteczka Ulanowa uwzględnić i ani odnośnego przedłożenia rządowego do Rady Państwa wnieść, ani też w ogóle żadnych innych kroków w powyższej mierze poczynić nie może.

Uchwała z d. 21. Stycznia 1887. r. odstępująca petycyę lwowskiej Izby adwokatów o utworzenie samoistnego c. k. sądownego urzędu depozytowego we Lwowie, Rządowi do spiesznego uwzględnienia.

Alegat 32.

W ostatecznem załatwieniu tej uchwały udzieliło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 3. Listopada 1887. L. 11 394. załączony odpis odezwy Prezydium c. k. wyższego Sądu krajowego we Lwowie z dnia 30. Października 1886 r. L. 8.874 przedstawiającej powody, dla których Prezydium c. k. wyższego Sądu krajowego we Lwowie i c. k. kraj. Dyrekcyi skarbu sprawy utworzenia samoistnego c. k. sądownego Urzędu depozytowego we Lwowie popierać nie mogą. Zarazem oznajmiło c. k. Prezydium wyższego Sądu krajowego we Lwowie odezwą z dnia 22. Sierpnia 1887. r. L. 6.935, że w sprawie tej lwowska Izba adwokatów odniosła się już pod dniem 5. Kwietnia 1887. r. L. 233 do tegoż Prezydium, że jednak Wysokie c. k. Ministerstwo sprawiedliwości reskryptem z dnia 19. Maja 1886. L. 22.458, w porozumieniu z Wysokiem c. k. Ministerstwem skarbu nie przychyliło się do tej prośby.

Wezwanie do c. k. Rządu, aby w dodatku do ordynacyi wyborczej Rady Państwa co do wyborów z większej własności w Galicyi z Krajkowem w drodze usta-

W tym przedmiocie daje wyjaśnienie sprawozdanie co do sankcyjnowanej ustawy zmieniającej §. 1. ust. 3. krajowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861.

wodawczej przeprowa-
dził tę zmianę, iżby
miejszem wyboru posła
do Rady Państwa nie
były Zaleszczyki ale
miasto Czortków.

Opinia Wysokiego Sej-
mu z dnia 22. Grudnia
1886. r. w sprawie wy-
łączenia gminy Pokro-
piwny z okręgu c. k.
Sądu powiatowego w
Kozłowie, Sądu obwo-
dowego i Starostwa w
Brzeżanach, a przyłą-
czenia do Sądu powia-
towego miejsko-delego-
wanego, Sądu obwodo-
wego i Starostwa w Tar-
nopolu.

Zawiadomiono o tem gminę Pokropiwny (LW. 443/87.) przez Wy-
dział powiatowy w Brzeżanach.

Uchwała z d. 12. Sty-
cznia 1887. r. uznająca
potrzebę utworzenia w
okręgu c. k. Starostwa
Kossowskiego trzecie-
go c. k. Sądu powia-
towego z siedzibą w
miejscowości Żabie.

Zakomunikowano wiadomość o tem Wydziałowi Rady powiatowej
w Kossowie LW. 2 792/87.

Uchwała z d. 15. Sty-
cznia 1887. r. w spra-
wie utworzenia nowego
c. k. Sądu powiatowego
w Zatorze.

Zawiadomiono interesowanych przez Wydział powiatowy Wadowicki
LW. 5.068/87.

Uchwała z d. 14. Sty-
cznia 1887. r., którą
Wysoki Sejm oświadczył
się za wyłączeniem
gminy Kijowiec z okrę-
gu c. k. Sądu powiato-
wego w Mikołajowie a
przydzieleniem jej do
okręgu Sądu powiato-
wego w Żydaczowie.

Rozporządzeniem c k Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 11
Lipca 1887. r. LW. 36.897 przeniesienie gminy Kijowiec podług uchwały sej-
mowej ma być z dniem 1. Stycznia 1888. r. uskutecznione.

Uchwała z d. 15. Sty-
cznia 1887. r., którą
Sejm oświadczył się za
wyłączeniem gmin Po-
lanka wielka i Włosie-
nica z okręgu Sądu po-
wiatowego w Oświęci-
mie i Starostwa w Bia-

Zawiadomiono o tej uchwale proszących przez Wydział Rady powia-
towej w Białej LW. 3.723/87.

iej, a przydzieleniem do okręgu delegowanego Sądu powiatowego miejskiego i c. k. Starostwa w Wadowicach.

Uchwała z d. 15. Stycznia 1887. r., w sprawie utworzenia nowego c. k. Sądu powiatowego w Jaworzniu w powiecie Chrzanowskim.

Do LW. 3.722/87 zawiadomiono interesowanych przez Wydział Rady powiatowej w Chrzanowie.

Uchwała z d. 20. Stycznia 1887. r., oświadczająca c. k. Rządowi, iż najodpowiedniejszą w dzisiejszych stosunkach siedzibą dla trzeciego c. k. Sądu powiatowego w obrębie Starostwa Rohatyńskiego utworzyć się mającego, byłoby miasteczko Boleszowce.

Zawiadomiono strony petycyonujące do LW. 7.347/87 przez Wydział powiatowy Rohatyński.

Uchwała z d. 20. Stycznia 1887. r., zmieniająca poprzednie uchwały w sprawie zaprowadzenia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach o tyle, iż przy zatrzymaniu dotychczasowego okręgu Sądu powiatowego z siedzibą w Nowem Siole, uznaje potrzebę utworzenia trzeciego Sądu powiatowego w okręgu c. k. Starostwa Skalackiego z siedzibą w Podwołoczyskach.

Zawiadomiono o tej uchwale Wydziały Rad powiatowych w Skalacie i Zbarażu, LW. 5.070 i 5 066/87.

Uchwała z d. 24. Stycznia 1887. r., udzielająca c. k. Rządowi opinię, aby okręg c. k. Sądu powiatowego w Dubiecku nie był przydzielony do okręgu c. k. Sądu kolegiального w Sanoku, lecz pozostał przy okręgu Sądu kolegiального w Przemyśle.

Żądaniu Wysokiego Sejmu stało się zadość, albowiem rozporządzeniem c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 18. Czerwca 1887. r. LW. 10.989 powiat sądowy Dubiecko pozostawiono nadal w okręgu c. k. Sądu kolegiального w Przemyśle.

Sprawa dotycząca pomnożenia c. k. Urzędów podatkowych w Galicyi.

W załatwieniu sprawozdania komisji administracyjnej o petycyach Zwierzchności gminnych i właścicieli obszarów dworskich o wyjednanie utworzenia c. k. Urzędów podatkowych w Żurawnie, Strzyżowie, Dynowie, Obertynie i Ustrzykach, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 20. Stycznia 1887. r. następującą uchwałę: „Petycyja gmin i obszarów dworskich o utworzenie c. k. Urzędów podatkowych w Żurawnie, Strzyżowie, Dynowie, Obertynie i Ustrzykach, odstępuje się c. k. Rządowi do możliwego uwzględnienia“.

Prócz tego przekazał Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 24. Stycznia 1887. r. wszystkie niezadowolone petycje Wydziałowi krajowemu do załatwienia, a między temi petycyę gmin i obszarów dworskich powiatu sądowego Mszana dolna o utworzenie urzędu podatkowego w Mszanie dolnej.

Tę ostatnią petycyę odstąpił Wydział krajowy pismem z dnia 1. Marca 1887 LW. 7480 c. k. Prezydyum Namiestnictwa do uwzględnienia.

Nie otrzymaliśmy w tym przedmiocie odpowiedzi, gdy jednak z pism publicznych wiadomem nam było, że c. k. Rząd powziął już postanowienie co do pomnożenia c. k. urzędów podatkowych w Galicyi, udaliśmy się w krótkiej drodze do c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu o udzielenie nam odnośnych postanowień.

W skutek tego przysłaliśmy do wiadomości, że — według reskryptu c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 25. Czerwca 1887 L. 20.507 raczył Jego ces. kr. Apostolska Mość, Najwyższem postanowieniem z dnia 17. Czerwca 1887 r. zezwolić na utworzenie w Galicyi dwunastu nowych urzędów podatkowych zarazem i depozytów sądowych z siedzibami w Haliczu, Krynicy, Leżajsku, Mikulińcach, Niżankowicach, Peczeniżynie, Skolem, Strzyżowie, Założcach, Zborowie, Podgórzu i Ustrzykach dolnych.

Do nowo się utworzyć mających urzędów podatkowych w Haliczu, Leżajsku, Mikulińcach, Niżankowicach, Peczeniżynie, Skolem, Strzyżowie i Zborowie wcielone zostaną gminy, należące do równomiennych powiatów sądowych; okręg urzędu podatkowego w Podgórzu obejmować będzie gminy położone w powiatach sądowych Podgórze i Skawina, a okręg urzędu podatkowego w Ustrzykach dolnych gminy należące do powiatów sądowych Ustrzyki dolne i Lutowska.

Nowe urzędy podatkowe rozpoczną swą czynność urzędową z dniem 1. Listopada 1887 z wyjątkiem urzędów podatkowych w Krynicy i Założcach, które później utworzone zostaną.

C. k. krajowa Dyrekcyja Skarbu wydała dnia 12. Października 1887 do L. 59.058 zarządzenia potrzebne do wykonania powołanego Najwyższego postanowienia.

Uchwały z dnia 21. Stycznia 1887 r. mające na celu zapobieżenie należytego wykonania ustaw, zapewnienia tak funduszowi propinacyjnemu, jakoteż właścicielom prawa propinacyi swobodnego korzystania

W myśl ustępu 5go obocznej ustawy, zapytano pod dniem 22. Lutego 1887 LW. 7.345 c. k. Prezydyum Namiestnictwa o opinię co do utworzenia zaprzysiężonej straży dla ochrony prawa propinacyi.

Na odezwę tę otrzymaliśmy pod dniem 23. Lipca 1887 r. LW. 39.042 wiadomość od c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że oczekuje ona w tym względzie postanowienia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych.

z ich praw, następnie dla ochrony zdrowia publicznego przed fałszowaniem napoi spirytusowych słodzonych.

Niezałatwione wnioski.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o potrzebie przeniesienia niektórych miejscowości z obszaru Reprezentacji powiatowej do innej, mianowicie gmin Bratkowce, Stankowa, Burczyce stare i Burczyce nowe.

Ponawiamy to sprawozdanie, które oddzielnie przedłożonem zostanie Wysokiemu Sejmowi do LW. 52.880/87.

Inne ważniejsze sprawy Departamentu VI.

Z przekazanych nam uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886 r. do załatwienia spraw, przedkładamy Wysokiemu Sejmowi do LW. 69.232/86 oddzielne sprawozdanie o petycyi gminy Raby Wyżnej, żądającej wyłączenia jej z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Jordanowie i c. k. Starostwa Myślenickiego a przydzielenia do okręgu c. k. Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Nowym Targu.

W sprawie przeniesienia gminy Horodyszcze z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Łące do okręgu c. k. Sądu pow. delegowanego w Samborze, podniesionej przez Wydział krajowy z powodu wniesionego o to podania przez pomienioną gminę — przedkładamy oddzielne sprawozdanie do LW. 19.136/87.

W sprawie petycyi gminy Rudnik i 36 gmin okolicznych domagających się przeniesienia siedziby władz sądowych, politycznych i autonomicznych z Niska do Rudnika, przesłaliśmy c. k. Prezydium Namiestnictwa pod dniem 13. Stycznia 1887 LW. 69.756/86 cały operat uskuteczionych z zarządzenia naszego przez Radę powiatową w Nisku badań z prośbą o udzielenie opinii, której jednak dotąd nie otrzymał Wydział krajowy.

W ciągu upłynionego roku otrzymaliśmy zawiadomienia c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 19. Kwietnia 1887 LW. 21.240 o utworzeniu nowego c. k. Sądu powiatowego w Dynowie, z dnia 9. Lipca 1887 LW. 37.091 o utworzeniu nowego c. k. Sądu obwodowego w Sanoku, z dnia 29. Lipca 1887 LW. 40.183 o przeniesieniu gminy Hołyn z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Roźniatowie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kałuszu, z dnia 18. Czerwca 1887 LW. 31.801 o pozostawieniu okręgu c. k. Sądu powiatowego Dubieckiego nadal w okręgu c. k. Sądu kolegijskiego w Przemyślu, wreszcie z dnia 11. Lipca 1887 LW. 36.897 o przeniesieniu gminy Kijowiec z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie do c. k. Sądu powiatowego w Żydaczowie.

Sprawy dotyczące asen-
terunku wojskowego.

Na skutek prośby Zwierzchności gminnej w Bolechowie udzielonej z poparciem przez Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu, oznajmiło toż pismem z dnia 10. Lutego b. r. L. 6.579, iż ze względu na znaczną ilość popisowych z gmin okręgu sądowego w Bolechowie, tudzież odległość tychże od siedziby c. k. Starostwa w Dolinie, ustanowiono na r. b. w powiecie Dolińskim osobną stację poborową w Bolechowie dla tej gminy, tudzież gmin w okręgu tego sądu powiatowego położonych.

Sprawa fundacyi ś. p.
Józefa Koswitzky'ego
dla poprawionych ska-
żanców c. k. sądu kar-
nego w Krakowie.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania o stanie tej fundacyi podaje niniejszem Wydział krajowy do wiadomości, że odezwą z dnia 1. Marca 1887 LW. 65.560/86 przesłał c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia projekt aktu fundacyjnego, zawiadamiając równocześnie c. k. Prokuratorę skarbu we Lwowie o przyjęciu w zarząd tej fundacyi i prosząc o przyspieszenie zrealizowania kapitału fundacyjnego i oddania takowego pod zarząd Wydziału krajowego.

Dotąd jednak nie otrzymaliśmy w tej sprawie żadnej odpowiedzi.

Fundacye inwalidów
wojskowych.

Zmarły w Hańkowie dnia 27. Lutego 1886 właściciel dóbr Karol Humborg ostatniej woli rozporządzeniem z dnia 20. Stycznia 1886 zapisał między innymi dla funduszu inwalidów legat w kwocie 25 zł. a. w., który według odezwy c. k. Sądu obwodowego w Wadowicach przez spadkobierców na ręce c. k. Starosty w Białej złożony został. Ponieważ zapisodawca nie określił wyraźnie, do której z istniejących w kraju fundacyi dla inwalidów legowana suma przelana być ma, mianowicie zostającej pod zarządem Wydziału krajowego lub też c. k. władz wojskowych, przeto wezwaliśmy c. k. Starostwo w Białej o doniesienie, któremu z rzeczonych funduszy będący w mowie legat przyznany i wypłacony zostanie.

Na to wezwanie odpowiedziało nam pomienione Starostwo, że legat ten pozostaje w tamtejszym depozycie aż do rozstrzygnięcia tej sprawy przez c. k. Prokuratorę skarbu, co jednak dotychczas nie nastąpiło.

W dziale szupaśnictwa.

Rezolucją z dnia 25. Stycznia 1887. wezwał Wysoki Sejm Wydział krajowy, by wydał odpowiednie zarządzenie celem rańniejszego likwidowania i przypisywania do zwrotu kosztów szupasowych.

Alegat 33.

W wykonaniu tej uchwały wystosował Wydział krajowy do wszystkich Wydziałów powiatowych załączony tu ./. okólnik, którym polecił im, ażeby w terminie przepisany przedkładały rachunki kosztów szupasowych należycie udokumentowane pod rygorem, że po upływie terminu przedłożone rachunki likwidowanymi nie będą, zaś w braku dokumentów zakwestyonowane koszta potrącone zostaną stacyi z następnego rachunku i zwrócone nie będą.

Równocześnie w dalszem wykonaniu na wstępie powołanej uchwały udał się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa z prośbą o zarządzenie, aby poczynszy od III. kwartału b. r. c. k. władze orzekające nie przesyłały nam odpisów orzeczeń szupasowych, rozporządzeń na wydanie odzieży szupaśnikom i kart szupasowych, lecz ażeby stacje szupasowe dołączały takowe do swych rachunków kwartalnych. Na powyższe żądanie nasze wydało c. k. Namiestnictwo do wszystkich c. k. Starostw i Dyrekeyi policyi we Lwowie, i w Krakowie załączony okólnik, który zakomunikowaliśmy wszystkim Wydziałom powiatowym do wiadomości i pouczenia stacyj szupasowych

Alegat 34.

Wreszcie z zastosowaniem się do powyższej uchwały Wysokiego Sejmu sporządzono likwidacye zwrotu kosztów szupasowych narosłych na terytorium Galicyi i obcych krajów w latach 1883. i 1884. za tutejszokrajowców i w r. 1885. za obcokrajowców, a likwidacya kosztów narosłych w r. 1886. na terytorium Galicyi za obcokrajowców jest na ukończeniu. Likwidacya kosztów szupasowych narosłych w r. 1886. na terytorium Galicyi i obcych krajów za tutejszokrajowców zestawioną zostanie w ciągu roku następnego tylko częściowo, bowiem niektóre Wydziały krajowe, jak Bukowina, nie przedłożyły dotychczas wcale rachunków lub tylko w części.

W ciągu bieżącego roku przypisano do zwrotu z likwidacyi za lata 1883. i 1884. i w części za rok 1885.

do LW. 31.091/87 od gmin 10.794 zł. 92 ct.

samopłacący, zbiegi

popisowi i służ-

bodawcy 1.049 zł. 90 ct.

do LW. 34.883/87. od gmin 3.430 zł. 53 ct.

samopłacący 23 zł. 75¹/₂ ct.

do LW. 41.851/87. od obcych krajów 913 zł. 69 ct.

razem 14.225 zł. 45 ct 1.073 zł. 65¹/₂ ct. 913 zł. 69 ct.

ogółem 16 212 zł. 79¹/₂ ct.

Zmiany w dyslokacyi
i etacie c. k. żandar-
meryi.

Pismem z dnia 30. Maja 1887. Nr. 1.366 i z dnia 12. Lipca 1887. Nr. 5.264/1632 oznajmiła Wydziałowi krajowemu c. k. 5. Komenda żandarmeryi krajowej, że c. Ministerstwo obrony krajowej rozporządzeniami z dnia 23. Maja 1887. Nr. 1 225/III. Praes. i z dnia 27. Czerwca 1887. Nr. 1.420/III. Praes. postanowiło powiększyć stan korpusu c. k. żandarmeryi krajowej o 4ech oficerów i 164 żandarmów łącznie z sługami oficerskimi. Dalej zezwoliło rzezone Ministerstwo na ustanowienie trzech nowych Komend oddziałowych, a to: w Rawie, Tarnobrzegu i Kołomyi, jakoteż na przemianę oddziału w Sankoku na administracyjny; a wreszcie na ustanowienie jedenastu nowych posterunków w następujących miejscowościach:

1. w Horodnicy	pow. Husiatyńskiego	o sile 3 ludzi
2. w Trzebini	" Chrzanowskiego	" " 3 "
3. w Uścierykach	" Kosowskiego	" " 3 "
4 w Ławocznem	} " Stryjskiego	" " 3 "
5. w Lubieńcach		" " 3 "
6. w Stojanowie	" Kamionckiego	" " 4 "
7. w Suchowoli	" Brodzkiego	" " 4 "
8. w Komańczy	} " Sanockiego	" " 3 "
9. w Szczawnem Kulasznem		" " 3 "
10. w Dobrej	" Limanowskiego	" " 3 "
11. w Piwnicznej	" Nowosądeckiego	" " 4 "
razem		36 ludzi

Reszta z 160 ludzi, jak widać z tabeli dyslokacyjnej c. k. żandarmeryi, została rozmieszczoną pomiędzy posterunki dawniejsze, które ze względu na bezpieczeństwo publiczne wymagały powiększenia.

W skutek powyższych zmian, które weszły w życie z dniem 1. Sierpnia b. r., poniósł fundusz krajowy nadzwyczajne wydatki nieprzewidziane wpreliminarzu na rok 1887., a które na mocy obowiązujących ustaw o kwaterunku c. k. żandarmeryi z rzeczonego funduszu pokryte być musiały. Wydatki te na r. b. przedstawiają się jak następuje: Asygnowano i wypłacono z funduszu krajowego c. k. Komendzie żandarmeryi:

1. do LW. 30 736/87. na urządzenie mieszkania dla 2. adjutanta przy sztabie	329 zł. 72 ct.
2. do LW. 32.519/87. na urządzenie mieszkań dla trzech oficerów oddziałowych w Kołomyi, Rawie i Tarnobrzegu	770 „ 15 „
3. do LW. 36.364/87. na sprawienie łóżek, pościeli i t. p. dla 160 żandarmów i 4 sług oficerskich	6.097 „ 52 „
4. do LW. 37.719/87. na sprawienie sprzętów koszarowych i kuchennych dla 11 nowo ustanowionych posterunków	1.140 „ 06 „
ogółem wypłacono	<u>8.337 zł. 45 ct.</u>

Nadto przypadnie w r. b. c. k. Komendzie żandarmeryi do wypłaty:

a) za wynajęte mieszkania dla 4 oficerów, za kancelarye dla 3 nowo ustanowionych oddziałów admin wedle zawartych kontraktów po koniec roku 1887.	694 zł. — ct.
b) za najem lokali dla 11 nowo utworzonych posterunków podług zawartych kontraktów	645 „ 82 „
okazuje się nadzwyczajny wydatek w kwocie	9.677 zł. 27 ct.
a po potrąceniu przypadającego zwrotu, obliczonego od 1. Sierpnia b. r., a mianowicie:	
a) kwaterunkowego od 4 oficerów rocznie po 210 zł. za czas od 1. Sierpnia do 31. Grudnia 1887. 350 zł.	
b) noclegowego za 160 żandarmów po 2½ ct. od 1. Sierpnia do 31. Grudnia 1887 r.	230 zł.
razem	<u>580 „ — „</u>
pozostaje nadzwyczajny wydatek	9.097 zł. 27 ct.
na pokrycie którego we funduszu kraj. na rok 1887 uchwalona znajduje się kwota w Rubr. IX. pod poz. 109. „na urządzenie nowych koszar utworzyć się mających	300 zł.
a pod poz. 110. „na podwyższenie czynszów najmu i na pomnożenie ilości posterunków	1.000 zł.
razem	<u>1.300 zł. — ct.</u>
przeto po uwzględnieniu tejże okazuje się na r. 1887. niedobór w kwocie	7.797 zł. 27 ct.
który pokrycia nie ma. Niedobór ten zostanie jako przekroczenie budżetowe w odnośnem zamknięciu rachunkowem usprawiedliwionym.	

się organizacyi pospolitego ruszenia królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. Wedle postanowienia §. 15. ust. 64 powołanego wyżej rozporządzenia powinni naczelnicy tak c. k. państwowych jak i autonomicznych władz i urzędów przedkładać swojej przełożonej władzy krajowej corocznie w ciągu miesiąca Stycznia wnioski tyczące się wyłączenia od czynnej służby w pospolitem ruszeniu funkcyonaryuszów obowiązanych do tej służby, którzy są niezbędni na swych stanowiskach służbowych.

O tem zarządzeniu zawiadomił Wydział krajowy wszystkie władze autonomiczne naszego kraju z tem, iż w razie potrzeby uzyskania rzeczzonego uwolnienia dla swoich urzędników i służ mają przedłożyć Wydziałowi krajowemu bezzwłocznie odnośne wnioski swoje. Na wezwanie to wpłynęły też liczne wnioski o uwolnienie tak ze strony Wydziałów powiatowych i zwierzchności gminnych, jak i ze strony zakładów zostających pod zarządem Wydziału krajowego.

Wnioski te wraz ze swoją opinią przysyłał Wydział krajowy c. k. Komendom obrony krajowej we Lwowie i Krakowie i po przeprowadzonych w tym względzie rokowaniach z pomienionemi władzami wojskowemi uzyskał wyłączenie od służby w pospolitem ruszeniu do końca Marca 1888 r. dla 152 rozmaitych funkcyonaryuszów autonomicznych, którzy okazali się niezbędnymi na swych stanowiskach służbowych.

Sprawa dotycząca zaprowadzenia krajowych opłat konsumcyjnych.

Uchwałami z dnia 22. Grudnia 1886, i z dnia 16. Stycznia 1887 przekazał Wysoki Sejm swej komisji podatkowej projekt do ustawy o poborze krajowych opłat konsumcyjnych, przedłożony Wysokiej Izbie przez Wydział krajowy, jakoteż wniosek posła Wernickiego dotyczący tej samej sprawy.

Komisja podatkowa wygotowała w tym przedmiocie sprawozdanie do Wysokiego Sejmu, które jednak nie weszło na porządek dzienny obrad Wysokiej Izby.

Komisja podatkowa nadmienila w tem sprawozdaniu, że projekt do ustawy przedłożony przez Wydział krajowy zbliżający się bardzo do ustaw wprowadzonych w Styryi i Solnogradzie, może jedynie stanowić podstawę do dalszego rozwoju sprawy.

Komisja sądzi też, że projekt ten osnuty na podstawie istniejących już ustaw nie daje powodu do obawy, że sankcya, którą otrzymały i inne kraje, mogłaby być odmówioną Galicyi.

Zdaniem jednak komisji podatkowej stanowią przepisy wykonawcze tak bardzo ważną część całości, że od nich w znacznej mierze zależy wartość ustawy o krajowych opłatach konsumcyjnych, i ze względu na tę okoliczność oświadczyła rzeczona komisja w swoim sprawozdaniu, iż bez zupełnego przeświadczenia o trafności przepisów wykonawczych, bez projektu szczegółowo pod tym względem opracowanego, nie mogłaby komisja podatkowa zalecić Wysokiemu Sejmowi przyjęcia ustawy o krajowych opłatach konsumcyjnych. Komisja podatkowa postanowiła zatem przedłożyć Wysokiemu Sejmowi następujący wniosek:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się Wydział krajowy, ażeby w uzupełnieniu projektu do ustawy o krajowych opłatach konsumcyjnych, wypracował w

porozumieniu z c. k. Rządem, projekt szczegółowy przepisów wykonawczych i takowy na najbliższej sesyi Sejmowi przedłożył.“

Jak już wyżej nadmieniono, sprawozdanie komisji podatkowej nie weszło na porządek dzienny obrad Wysokiej Izby, jednakże biuro sejmowe udzieliło Wydziałowi krajowemu odpis tego sprawozdania, a chociaż Wydział krajowy nie otrzymał w tym przedmiocie polecenia Wysokiego Sejmu, uznał jednak potrzebę zastosowania się do wniosku komisji podatkowej, sądząc, że w każdym razie, kiedykolwiekby sprawa krajowych opłat konsumcyjnych została w Wysokiej Izbie wznowioną, zawsze dla rozwoju sprawy będzie z korzyścią, jeżeli będzie istniał wskazany przez komisję projekt przepisów wykonawczych,

Wydział krajowy zarządził zatem wygotowanie projektu przepisów wykonawczych do ewentualnie wydać się mającej ustawy o poborze krajowych opłat konsumcyjnych i udzielił go — w myśl wskazówki komisji podatkowej — c. k. Prezydium Namiestnictwa upraszając o oznajmienie Wydziałowi krajowemu, czy c. k. Namiestnictwo zechce w razie wznowienia rzeczonyj sprawy i po przyjęciu a względnie po uzyskaniu Najwyższej sankcyi dla ustawy o poborze krajowych opłat konsumcyjnych, zgodzić się na wydanie przepisów wykonawczych w załączonym % projekcie określonych; lub jakieby w tym celu należało poczynić zmiany w osnowie tego projektu

Alegat 35.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymaliśmy odpowiedzi c. k. Prezydium Namiestnictwa, upominamy się jednak o to, a skoro Wydział krajowy otrzyma żadaną odpowiedź, nie omieszka postąpić w tej sprawie wedle wskazówek komisji podatkowej, lub wedle poleceń Wysokiego Sejmu, jeżeli takowe wydane zostaną.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 4. Listopada 1887.

Marszałek krajowy:
Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Oktaw Pietruski w. r.
Członek Wydziału krajow.

Alegat 1. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

Odpis odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie z dnia 21. Października 1887. L. 10.806 do Wydziału krajowego we Lwowie.

W sprawie udzielonego mi szacowną odezwą z dnia 10. Stycznia b. r. L. 514 S. przez Wysoki Sejm uchwalonego projektu ustawy o wyłączeniu przysiółka Wulka turebska ze związku gminy Turbia w powiecie tarnobrzeskim i utworzeniu z powyższego przysiółka samoistnej gminy, oświadczyła zapytywana w tej mierze krajowa Dyrekcyja skarbowa odezwą z dnia 26. Maja 1887 r. L. 25.567, że przeciw temu wyłączeniu osady Wulka turebska z teraźniejszego związku gminnego ze względów administracyi skarbowej nie zachodzą żadne przeszkody, że jednak w obec tego, iż przysiołek Wulka turebska stanowi z gminą Turbia jedną gminę katastralną nastąpić będzie musiało przeprowadzenie zmiany w odnośnych operatach katastralnych.

Zarządzenie takiej zmiany operatów katastralnych zastrzeżone jest decyzji wysokiego Ministerstwa skarbu, która wymaga poprzedniego oświadczenia władzy rządowej, czy przeciw projektowanej zmianie nie zachodzą jakie przeszkody ze stanowiska ksiąg gruntowych, oraz oświadczenia stron interesowanych, że poniosą koszta połączone z przeprowadzeniem zmiany operatów katastralnych.

Na moje zapytanie udzieliło Prezydium wyższego Sądu krajowego w Krakowie odezwą z dnia 13. Października b. r. L. 5.172 opinii przychylniej, chodzi więc tylko o powyż wspomniane oświadczenie stron interesowanych, które Świetny Wydział krajowy w drodze właściwej zażądać i celem wyjednania Najwyższej Sankcyi dla rzeczonego projektu ustawy uprzejmie udzielić mi zechce.

Alegat 2. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1886/7.

Odpis odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie z dnia 18. Października 1887. L. 10.540 do Wydziału krajowego we Lwowie.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 2. Sierpnia b. r. odmówić sankcyi uchwalonemu przez Sejm krajowy na posiedzeniu z dnia 23. Października 1884. projektowi ustawy w sprawie utworzenia samoistnej gminy Zebranówki i upoważnić Najmiłościwiej Jego Ekscelencyę Pana Ministra spraw wewnętrznych do zakomunikowania Reprezentacyi kraju powodów tej odmowy. O tem mam zaszczyt zawiadomić Świetny Wydział krajowy wskutek reskryptu jego Ekscelencyi Pana Ministra spraw wewnętrznych z d. 30. Września b. r. L. 13.759 odnośnie do szacownych odezwy z d. 23. Października 1884, L. 984/S. i 17. Maja 1885. L. 23.601 z oznajmieniem, że odmówienie Najwyższej Sankcyi wymienionemu projektowi nastąpiło z tego powodu, iż parcele gruntowe osady Zebranówka wymienione w projekcie ustawy, z których składa się ma terytoryum ustanowić się mającej gminy, nie odpowiadają rzeczywistemu stanowi posiadania i różnią się od dat podanych w wyciągu protokołu parcelowego gminy Tułukowa z r. 1858., który dochodzeniem służył za podstawę. Nadto nie uwzględniono w projekcie ustawy zmian zaszytych w katastrze od roku 1858., które przy regulacyi podatku gruntowego zostały poczynione i w obecnych operatach podatku gruntowego są uwidocznione. Wreszcie nie rozstrzygnięto ważnych

kwestyj ustanowienia osobnej gminy katastralnej i założenia osobnej księgi gruntowej dla osady Zebranówki, które to kwestye uregulować należało jeszcze przed uchwaleniem projektu ustawy.

Do użytku przy ewentualnych dalszych w myśl powyższych uwag przedsięwziąć się mających dochodzeniach, mam zaszczyt udzielić Świetnemu Wydziałowi krajowemu odezwę c. k. kraj. Dyrekcyi Skarbu z 29. Listopada 1885. L. 70.187 wraz z wykazem parcel należących do osady Zebranówki i odezwę c. k. Wyższego Sądu kraj. z 28. Września 1886. L. 23.278 zawierających szczegóły co do terytoryum utworzyć się mającej gminy, sprawy utworzenia osobnej gminy „Zebranówka“ i założenia dla tejże ksiąg gruntowych. Akta udzielone mi szacowną odezwą z d. 8. Listopada 1884. L. 58.323 zwracam.

Alegat 3. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1886/7.

Odpis odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z dnia 3. Lutego 1887. do L. 844 do Sw. Wydziału krajowego we Lwowie.

Odnosnie do szacownego pisma z d. 26. Stycznia b. r. L. 3.178 i do tutejszej odezwy z d. 26. Listopada 1886. L. 11.514/pr. w sprawie prowadzenia egzekucyi administracyjnej na gminne dodatki do podatków, mam zaszczyt oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu, że według odezwy Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu z d. 19. Stycznia b. r. L. 93/pr. Wysokie c. k. Ministerstwo Skarbu wskutek zakomunikowanej mi szacownem pismem z d. 23. Stycznia 1886. L. 1.144/S. uchwały sejmowej tej samej daty, reskrytem z d. 22. Grudnia 1886. L. 37.110 wydanym w porozumieniu z c. k. Ministerstwem spraw wewnętrznych utrzymało w mocy obowiązującej okólniki c. k. Prezydyum krajowej Dyrekcyi Skarbu z d. 8. Października 1873. L. 200/pr. i 5. Listopada 1885. L. 1.178/pr. znane Świetnemu Wydziałowi kraj. z tutejszej odezwy z d. 28. Stycznia 1886. L. 10.846/pr. i poleciło nadto, aby Starostwa w wypadkach, gdyby gmina nie uiściła podatków, dodatków, należitości ekwiwalentowej, albo też innej publicznej opłaty do zapłaty już zapadłej i ciężącej na gminie jako takiej, a tem samem zaległość odnośna stała się już do egzekucyi zdolną, także celem jej ściągnięcia pierwszy stopień egzekucyi (egzekucyjne upomnienie) nastąpić musi, uwiadamiąły właściwy Wydział powiatowy o zarządzeniu każdego stopnia egzekucyjnego, a to celem dania sposobności temuż Wydziałowi do wczesnego wydania po myśli ustępu 5. §. 70. galic. ustawy gminnej (ustawa z 17. Czerwca 1874.) N. 52. Dz. u. kraj.) nieodzownych zarządzeń ku nałożeniu nowych dodatków do podatków potrzebnych do zupełnego pokrycia wydatków gminnych.

W myśl powołanego reskryptu Wysokiego c. k. Ministerstwa Skarbu, wydało Prezydyum c. k. kraj. Dyrekcyi Skarbu do wszystkich c. k. Starostw dołączony w odpisie okólnik z d. 19. Stycznia b. r. L. 93/pr. zarządzający powyższe postępowanie w wypadkach egzekucyi z powodu zaległych u gmin należitości podatkowych i innych opłat publicznych prowadzić się mających.

Wskutek powołanej na wstępie odezwy Prezydyum c. k. kraj. Dyrekcyi Skarbu mam w końcu zaszczyt upraszać Świetny Wydział krajowy, aby ze swojej strony polecił Wydziałom powiatowym, iżby w każdym wypadku, skoro tylko otrzymają od Starostw rzeczzone zawiadomienia, wpływały z całym naciskiem na przyspieszenie zapłaty zalegających u gmin należitości.

Lwów dnia 3. Lutego 1887.

Alegat 4. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 5. Czerwca 1887. L. 25.192
do c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszków indemnizacyjnych
we Lwowie.

Wysoki Sejm powziął na dniu 10. Stycznia b. r. uchwałę, by zbadaną została przyczyna powtarzającej się ciągle różnicy wydatności centa pobieranych dodatków od wszystkich podatków bezpośrednich w kraju, która jest większą na rzecz funduszków indemnizacyjnych, a mniejszą na rzecz funduszu krajowego. Dla wykonania tej uchwały potrzebujemy mieć wiadomość, z jakich poszczególnych wyników miesięcznych składają się zarachowane dochody i zwroty dodatków indemnizacyjnych w zamknięciach rachunków za rok 1885. i 1886.

W tym celu mamy zaszczyt upraszać Światne c. k. Namiestnictwo o ile możności spieszne udzielenie nam wykazów urzędowych wpływów i zwrotów dodatków indemnizacyjnych zarachowanych w zamknięciach rachunków lat wymienionych z poszczególnieniem wyników odnośnych obrachunków miesięcznych i z odróżnieniem kwot z lat ubiegłych od bieżących dla każdego funduszu z osobna.

D. j. w.

Alegat 5. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1887.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 12. Września 1887. L. 32.981
do c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu we Lwowie.

Wysoki Sejm powziął na dniu 10. Stycznia b. r. uchwałę, by zbadaną została przyczyna powtarzającej się ciągle różnicy wydatności centa pobieranych dodatków od wszystkich podatków bezpośrednich w kraju, która jest większą na rzecz funduszków indemnizacyjnych — a mniejszą na rzecz funduszu krajowego. Uchwała ta powzięta została na podstawie złożonych zamknięć rachunków za rok 1885. a gdy obecnie złożone będą i zamknięcia rachunków za rok 1886., wypadnie objaśnić W. Sejmowi różnicę wydatności centa z zamknięć rachunków obu tych lat wynikającą.

Ponieważ sposób zarachowywania dodatków odmiennym jest w zamknięciach rachunków funduszków indemnizacyjnych a funduszu krajowego, odniesiono się do c. k. Namiestnictwa z zapytaniem, z jakich szczegółowych wpływów i zwrotów składają się zarachowane sumy dodatków indemnizacyjnych w zamknięciach rachunków roku 1885. i 1886.

Z odpowiedzi otrzymanej okazuje się — że zamknięcia rachunków funduszków indemnizacyjnych obejmują wpływy i zwroty dodatków zrealizowanych od 1. Kwietnia roku przedmiotowego do końca Marca roku następnego, tak z lat ubiegłych jak i bieżące. — Inaczej ma się rzecz w zamknięciach rachunków funduszu krajowego, w których zarachowuje się dodatki z lat ubiegłych

zrealizowane od 1. Lipca roku przedmiotowego do końca Czerwca roku następnego, — i dodatki bieżące zrealizowane w całym roku przedmiotowym. W celu obliczenia rzeczywistej różnicy wydatności centa dodatków funduszków indemnizacyjnych a funduszu krajowego przedkłada się w załączonym wykazie pod A. % wyciąg wpływów i zwrotów dodatków funduszu krajowego z roku 1885. i 1886. zrealizowanych w tym samym okresie czasu, jaki uwzględnionym został w zamknięciach rachunków funduszków indemnizacyjnych z obu tych lat.

Wedle wykazu tego wynosi netto wpływ dodatków funduszu krajowego:

w roku 1885. po 30 ct. od 1 zł. podatków 2,916.067 zł. 13½ ct. wydatność 1. centa czyni 97.2 2 zł. 24 ct.
 „ „ 1886. „ „ „ „ „ „ „ 3,191.021 „ 87 „ „ „ „ „ 106.367 „ 39 ct.

Wedle wykazów c. k. Namiestnictwa wynosiły netto wpływy dodatków w funduszach indemnizacyjnych:

w r. 1885. w Galicyi wschod.	po 31½ ct. od 1 zł. podat.	2,117.281 zł. 24 ct.	wydat. 1 ct. czyni	67.215 zł. 28 ct.
„ „ „ „ zachod.	„ „ „ „ „ „ „	855.484 „ 10½ „	„ „ „ „	27.158 „ 22½ „
„ „ „ Wiel. Ks. Krakow.	„ 22 „ „ „ „ „	206.254 „ 51 „	„ „ „ „	9.375 „ 20½ „
			razem	103.748 zł. 71 ct.

w r. 1886. w Galicyi wschod.	po 30 ct. od 1 zł. podat.	2,063.543 zł. 47 ct.	wydat. 1 ct. czyni	68.784 zł. 77½ ct
„ „ „ „ zachod.	„ „ „ „ „ „ „	920.044 „ 55½ „	„ „ „ „	30.668 „ 15 „
„ „ „ „ Wiel. Ks. Krak.	„ 22 „ „ „ „ „	207.710 „ 34 „	„ „ „ „	9.890 „ 96½ „
			razem	109.343 zł. 89 ct.

Z porównania okazuje się, iż wydatność 1 centa dodatków była wyższą w funduszach indemnizacyjnych

w roku 1885. o kwotę	6.546 zł. 47 ct.
„ „ 1886. „ „	2.976 „ 50 „

Dla wykonania powołanej uchwały W. Sejmu mamy zaszczyt upraszać Świątyną c. k. Dyrekcyę o cyfrowe wyjaśnienie tych różnic i oznajmienie nam, o ile różnice te uzasadnione są poborem na rzecz funduszków indemnizacyjnych — niepobieranych na fundusz krajowy dodatków, od nieistniejącego a obliczanego podatku domowo-czynszowego z nowo wybudowanych budowli w miastach, — od jakiej sumy podatkowej i w jakiej kwocie także dodatki zostały w zamknięciach rachunków funduszków indemnizacyjnych z obu tych lat zarachowane. — Z uwagi zaś, że budżetowy peryod czasu zamknięć rachunków podatków państwowych również jest odmienny, obejmuje bowiem, jakto napisy odnośnych zamknięć rachunków wskazują, bieżące wpływy z całego roku przedmiotowego, a z lat ubiegłych od 1. Kwietnia roku przedmiotowego do końca Marca roku następnego, i gdy z powodu odnośnych zarachowywań, udzielane nam przez Świątyną c. k. Dyrekcyę zamknięcia rachunków podatków nie mogą służyć Wysokiemu Sejmowi do rozpoznania, o ile roczne pobory dodatków odpowiadają rocznym poborom podatków, upraszamy także o oznajmienie nam, jaki był netto pobór podatków w obu wymienionych latach w okresach czasu uwzględnionych w zamknięciach rachunków funduszków indemnizacyjnych. W końcu upraszamy o udzielenie nam wyżej wymienionych dat i wyjaśnień jak najszybciej przy zwrocie komunikatu, o ile że wygotować i wydrukować mamy sprawozdanie o niniejszem na zbliżającą się sesyę sejmową.

Subalegat do alegatu 5. do sprawozdania z czynności Wydz. kraj. za rok 1886/7.

WYKAZ

wpływów i zwrotów dodatków krajowych zarachowanych na fundusz krajowy, wedle obrachunków c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu w poszczególnionych poniżej miesiącach roku 1885. i 1886.

D o c h o d y

W y d a t k i

W miesiącu	Za rok bieżący		Za lata ubiegłe		Razem		Za rok bieżący		Za lata ubiegłe		Razem		
	zł.	ct. 1/2	zł.	ct. 1/2	zł.	ct. 1/2	zł.	ct. 1/2	zł.	ct. 1/2	zł.	ct. 1/2	
Kwietniu 1886	193,806	49	80,633	30	274,439	79	—	—	—	2,161	43	2,161	43
Maju "	83,811	23	68,283	24	152,094	48	260	29	—	1,543	60	1,803	89
Czerwcu "	103,590	31	48,535	85	152,126	16	—	—	—	909	55	909	55
Lipcu "	242,366	79	52,148	27	294,515	06	47	95	47	1,490	56	1,538	51
Sierpniu "	113,331	97	46,313	14	159,645	11	85	27	85	1,566	29	1,651	56
Wrzesniu "	249,837	43	59,909	28	309,746	72	10	67	10	1,798	—	1,808	67
Październiku "	424,997	83	69,156	75	494,154	58	13	88	13	2,572	85	2,586	73
Listopadzie "	257,919	20	63,199	17	321,118	38	12	50	12	5,044	39	5,056	89
Grudniu "	302,502	51	56,142	53	358,645	05	17	41	17	3,335	21	3,352	62
Styczeniu 1887	14,419	65	321,183	36	335,603	01	—	—	—	951	81	951	81
Lutym "	12,046	61	135,759	35	147,805	96	—	—	—	881	49	881	49
Marcu "	90,295	79	126,414	42	216,710	21	9	36	9	2,870	12	2,879	48
Razem	2,088,925	84	1,127,678	68	3,216,604	53	457	33	—	25,125	33	25,582	66
Po potrąceniu obojczych wydatków					25,582	66							
Okazuje się czysty dochód					3,191,021	87							

Alegat 6. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1886/7.

Odpis odezwy Prezydyum Namiestnictwa z dnia 26. Września 1887. L. 8570,
wystosowanej do Wydziału krajowego.

Odezwa.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 23. Lipca b. r. nie raczył użyzyć Najwyższej Sankcyi uchwalonemu przez Sejm krajowy na posiedzeniu z dnia 9. Października 1884. projektowi ustawy zmieniającej niektóre postanowienia ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866. dz. u. kr. Nr. 28. o pokryciu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież sprawiania przyrządów i sprzętów kościelnych. Powyższem postanowieniem najwyższem Jego Ces. i Król. Apostolska Mość nie raczył również użyzyć Najwyższej Sankcyi uchwalonemu na posiedzeniu Sejmu krajowego z dnia 9. Października 1884. projektowi ustawy o zabezpieczenia budynków kościelnych i plebańskich od ognia.

W skutek reskryptu Jego Excelencyi Pana Ministra wyznań i oświecenia z dnia 9. Sierpnia b. r. L. 15002, mam zaszczyt zawiadomić o tem Świetny Wydział krajowy odnośnie do szacowanej odezwy z dnia 9. Października 1884. L. 409/S z uprzejmem oznajmieniem, że pominiawszy ścisłą łączność krajowej ustawy kościelno-konkurencyjnej z ustawą państwową z dnia 7. Maja 1874. dz. u. P. Nr. 50., którą to łączność przy jakiegokolwiek zmianie pierwszej ustawy w każdym razie musiałaby znaleźć wyraz przez uchylene rozporządzeń nie posiadających już mocy prawnej, co jednakże nie nastąpiło w pierwszym z obu powyżej przytoczonych projektów ustaw, na — odmówienie Sankcyi wpłynęły szczególnie następujące względy:

Co do §. 4. pierwszego projektu ustawy nie zachodzi wprawdzie wątpliwość zasadnicza, jednakże kwota czystego dochodu z parochii (500) zlr. o tyle nie wymaga specjalnego podniesienia, że obecnie według ustawy państwowej z dnia 19. Kwietnia 1885. kongrua już i tak co najmniej tej kwoty dosięga.

§ 9. jest zasadniczo niedopuszczalny, ponieważ filialiści nawet pod wskazanymi w tym paragrafie warunkami, których urzeczywistnienie zresztą wymagałoby jak się to samo przez się rozumie zatwierdzenia Rządu, o którym wcale w tym paragrafie niema wzmianki, pozostają w związku parafialnym, a tem samem pozostają także obowiązany do konkurencyi, ponieważ dalej postanowienie tego paragrafu musiałoby doprowadzić do osłabienia siły konkurencyjnej związków parafialnych i wprost zachęcałoby do wyemancypowania się z pod kościoła parafialnego.

§ 12. pomija zupełnie potrzebne według § 23. ustawy państwowej z 7. Maja 1874. zatwierdzenie władzy politycznej i nie jest co do postanowień tamże zawartych stosownym, gdyż przez opuszczenie cyfry maksymalnej, jaka w § 12. obecnie obowiązującej ustawy jest oznaczoną, dyferencye pomiędzy proboszczem a komitetem parafialnym zostałyby zaostrome, a nadto przesądzały ten paragraf uregulowanie administracyi majątku kościelnego.

Ustęp trzeci § 14. przyznaje komitetowi parafialnemu prawo uchwalania i przeprowadzania we własnym zakresie budowli i napraw, jeżelikoszta 100 zlr. rocznie nie przekraczają. Postanowienie to nieograniczone jedynie tylko do spraw, w których z powodu nieprzewidzianego wypadku lub niebezpieczeństwa zwłoki porozumienie komitetu parafialnego ze stronami konkurencyjnemi nastąpić nie może, czyni możliwą tę ewentualność, że komitet parafialny podejmując kilkakrotnie w jednym roku budowle, których konieczność nie została wykazana albo które nie są odpowiednie lub zbyt kosztowne, obciążałby strony do konkurencyi obowiązane po nad miarę wykazanej koniecznej potrzeby bez wszelkiego prawa regresu. W każdym razie atrybucye komitetu parafialnego nie mogłyby dalej sięgać, aniżeli atrybucye czynników pertraktacyi konkurencyjnej,

a właśnie przeciwna konkluzya wypływałaby ze słów „we własnym zakresie,“ które wykluczać się zdają wszelką ingerencyę władz politycznych. Ustęp trzeci §. 14 projektu ustawy zostawałby zresztą w sprzeczności z postanowionym bez zmiany §. 15. ustawy o konkurencyi kościelnej.

Co do czwartego i piątego ustępu § 14. niesankcyonowanego projektu ustawy, podnosi na wstępie powołany reskrypt ministeryalny, że także co do preliminarza przez komitet sporządzać się mającego musiałoby być zastrzeżone prawo wnoszenia zarzutów. W obec faktu, że — pominiawszy § 4. i 12. — nie istnieją zwyczajne roczne dochody na cele w ustawie konkurencyjnej wskazane, nawet użycie na większe budowle funduszu rezerwowego według § 4. z opłat parocha utworzyć się mającego musiałoby być zawisłem od zgody konkurencyi a ewentualnie od orzeczenia władzy.

Zaprowadzenie nieograniczonej kontroli władz politycznych nad agendami komitetu parafialnego, jak to postanawia § 21. projektu ustawy, jest niedopuszczalnem z powodu wynikającego ztąd pomnożenia czynności i odpowiedzialności tychże władz.

Co do drugiego projektu ustawy o zabezpieczeniu budynków kościelnych i plebańskich od ognia, oznajmił Jego Excelencya Pan Minister wyznań i oświecenia, że myśl przymusowego zabezpieczania sama dla siebie może być tylko pożądaną. Ponieważ jednak projekt ustawy zobowiązuje także patrona do udziału w odnośnych wydatkach, ponieważ zatem także i publiczne patronaty miałyby być w ten sposób obciążane, administracya Państwa zaś zasadniczo uchyla się od zabezpieczania budynków w jej zarządzie zostających a w uchwalonym projekcie ustawy nie uwzględniono uczynionego w swoim czasie ze strony c. k. Rządu w odnośnej komisji sejmowej zastrzeżenia, iż przy pokryciu kosztów przymusowego zabezpieczania budynków kościelnych i plebańskich konkurencyja nie może mieć miejsca, przeto pominiomy projekt ustawy także nie mógł być sankcyonowany. Przytem oznajmił Jego Excelencya Pan Minister wyznań i oświecenia w powyżej powołanym reskrypcie, że projekt ustawy, któryby zaprowadzał przymusowe zabezpieczenie budynków kościelnych i plebańskich od ognia z pominięciem konkurencyi patrona, a więc jedynie ze względu na interes innych czynników konkurencyjnych, nie natrafiłby na zarzuty ze strony Wys. c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia.

Co do rezolucyj sejmowych zakomunikowanych mi szacownem pismem z dnia 9. Października 1884. L. 709/S oznajmił Jego Excelencya Pan Minister wyznań i oświecenia reskryptem z dnia 9. Sierpnia b. r. L. 15002 co następuje :

Sprawa zmiany §. 35. ustawy państwowej z dnia 7. Maja 1874 dz. u. P. Nr. 50, który zresztą w Galicyi ze względu na §. 8. obowiązującej ustawy kościelno-konkurencyjnej nie zaprowadził żadnej zmiany, stanowi przedmiot rozpatrywań w Wys. Ministerstwie wyznań i oświecenia.

Co do obowiązku konkurencyjnego osób prawnych, oznajmił Jego Excelencya Pan Minister wyznań i oświecenia w powyżej powołanym reskrypcie, że w judykaturze Wys. c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia uznawana jest moc obowiązująca §. 10. ustawy kościelno konkurencyjnej a w skutek tego obecnie nie zachodzi bezpośrednia konieczność podjęcia akcji ustawodawczej w tym kierunku.

Co do dwóch dalszych rezolucyj sejmowych zakomunikowanych mi szacownem pismem z dnia 9. Października z r. L. 709/S mianowicie w sprawie przeprowadzenia rozdziału majątku ściśle kościelnego od majątku benefycjalnego i w sprawie uregulowania administracyi majątku ściśle kościelnego, będę miał zaszczyt w swoim czasie zawiadomić Świetny Wydział krajowy o wyniku zarządzeń równocześnie w tej mierze wydanych.

We Lwowie dnia 26. Września 1887.

Alegat 7. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7

C. k. Namiestnictwo. L. 41.130. Odpis. Do pana c. k.
Starosty w Wieliczce.

Reskryptem z dnia 17. Czerwca 1887 l. 3.371 oznajmił J. E. Pan Minister wyznań i oświecenia w porozumieniu z Wys. c. k. Ministerstwem rolnictwa w sprawie dalszego utrzymania budynku kościelnego i zabudowań poklasztornych w Tyńcu, co następuje:

Dotychczasowy materiał aktów nie jest dostateczny, ażeby można już teraz stanowczo zawyrokować o obowiązku prawnym co do ponoszenia kosztów utrzymania wspomnianych budowli.

Brakuje mianowicie aktów gubernialnych następujących bezpośrednio po dekrete kanc. nadw. z 17. Czerwca 1836 l. 12.206, aktów miejscowej władzy politycznej i zarządu funduszu religijnego, następnie wskazówek dotyczących tego przedmiotu, zawartych może w księdze parafialnej pamiątkowej i odnośnych aktów ordynaryatu.

Zachodzi zatem przedewszystkiem potrzeba uzupełnienia przedłożenia przez ten materiał aktów.

Bez względu na owe modyfikacje, które wykaże może powyższy materiał, przedstawia się zachodzący stosunek prawny co do pokrycia kosztów restauracji, w mowie będących, jak następuje.

Obowiązku do utrzymania powyższych budynków, czy to na fundacji, czy na innym szczególnym tytule prawnym polegającego, nie przyjął na siebie fundusz religijny ani przy sposobności objęcia w posiadanie klasztoru tyńckiego po jego zniesieniu, ani też nigdy później.

Owszem fundusz ten miał z początku prawo, zarówno jak każdy inny wolny właściciel, postąpić z temi budynkami według własnego mniemania, a mógł nawet dopuścić do zniszczenia lub upadku tych budynków.

Zależało przeto od wolnej woli Zarządu funduszu religijnego, iż tenże aż po rok 1836 budynki te rzeczywiście utrzymywał, wydatki z tem połączone pokrywał.

Z wyżej oznaczonym rokiem nastąpiła tylko o tyle zmiana tego stosunku, iż kościół i część budynku klasztornego zostały uznane za kościół parafialny, względnie za mieszkanie proboszcza i organisty, przyczem fundusze publiczne zostały obciążone tylko w ten sposób, iż dochody funduszu religijnego w Tyńcu ponosiły części kosztów, z ustawy na patrona i dominium funduszu religijnego przypadające.

Czy i w jakiej mierze przeto fundusz religijny do konkurencyi jest obowiązany, wypadnie postanowić przez dalsze dochodzenia i pertraktacje, a ewentualnie przez orzeczenie konkurencyjne, wydane w zwykłym toku instancyj.

W każdym razie należało natychmiast, skoro potrzeba większych robót około utrzymania wspomnianych budowli doszła do wiadomości władzy politycznej, zarządzić, by organa budowlane państwowe sporządziły wszechstronny elaborat co do restauracji, w drodze konkurencyi wykonać się mających, względnie więc co do robót budowlanych, potrzebnych przy kościele i przy częściach budynku klasztornego, przeznaczonych na pomieszczenie proboszcza i organisty, zbadać ten elaborat w porozumieniu z centralną komisją dla badania i utrzymywania zabytków sztuki pomników dziejowych, ażeby takowy mógł służyć za podstawę przy rozprawie konkurencyjnej, którą jak najspieszniej należało przeprowadzić.

Przy niebezpieczeństwie całkowitego rozpadnięcia się murów okazuje się natychmiastowe podjęcie restauracji niezbędnem, wskutek czego nie można odwlekać tych robót aż do ukończenia rozprawy konkurencyjnej, któraby wymagała prawdopodobnie dłuższego czasu, co więcej, bezzwłoczne wykonanie takowych jest niezbędnem ze względu na regularne odprawianie nabożeństwa w Tyńcu i odpowiednie utrzymanie duszstarownictwa tamże.

Nie ulega przeto wątpliwości, iż w niniejszym wypadku zachodzą w pełnej mierze warunki zastosowania środków, przewidzianych w §. 56. ust. z d. 7. Maja 1874. Dz. p. p. L. 50.

Budownicze organa państwowe powinny by były zatem co do tych restauracji, które w myśl powyższych wywodów niezbędnie potrzebnymi się okazują, a które dotyczą kościoła parafialnego i ubikacyj, potrzebnych dla proboszcza i służby kościelnej, na ten cel obecnie są używane i dotychczas ze strony konkurencji były utrzymywane, sporządzić z możliwym pospiechem elaborat budowlany, któryby po porozumieniu się z centralną Komisją dla badania i utrzymywania zabytków sztuki i pomników historycznych i uzyskaniu zatwierdzenia ministeryalnego mógł by być natychmiast wykonany.

Oдноśne koszta należało odpowiednio więcej jak 50-letniemu spokojnemu stanowi posiadania rozdzielić prowizorycznie na konkurencyę parafialną, względnie ściągnąć je bezzwłocznie od tejże, przyczem należało wyjść z tego założenia, że tyniecki obszar funduszu religijnego ma ponieść na razie wydatki, obciążające fundusz religijny, który co do swego świadczenia ma być na równi uważany z patronem.

Gdy zatem także obecnie, kiedy przy nagłej potrzebie środków zaradczych upłynęło niestety sporo czasu, nie jest przypuszczalną inną drogą wyjścia, jak ta, poleca się Panu c. k. Staroście wskutek powołanego zarządzenia ministeryalnego, by postąpił w sposób, wyżej wskazany, przyczem zajmie się Pan c. k. Starosta oczywiście tylko budowlami, potrzebnymi dla celów wyznaniowych probostwa tynieckiego, względnie używanymi obecnie na te cele.

Przy tem postępowaniu należy w szczególności uważać na to, co następuje :

Zarządzenia i dochodzenia, potrzebne do ustanowienia prowizoryum, należy jak *najspieszniej* wdrożyć, względnie przeprowadzić tak szybko, ażeby dość wczesnie można zasięgnąć zatwierdzenia Wys. Ministerstwa wyznań i oświecenia w porozumieniu z Wys. Ministerstwem rolnictwa tak co do elaboratu budowy, jak i pytania co do pokrycia kosztów przypadających na razie z funduszu religijnego i ukończyć całą niezbędną konieczną *część budowy* jeszcze w bieżącym roku w czasie do budowy stosownym.

Również elaborat co do dalszych jeszcze potrzebnych restauracji należy o ile możności szybko sporządzić i przedłożyć c. k. Namiestnictwu w celu osiągnięcia ministeryalnego przyzwolenia.

Wdrożyć się mającą następnie pertraktacyę konkurencyjną co do definitywnego pokrycia odnośnych kosztów, jakoteż nakładu na niecierpiące zwłoki i prowizorycznie rozdzielone koszta należy przeprowadzić na podstawie materiału aktów, uzupełnionego w myśl powyższych wskazówek

Przy tej pertraktacji należy wyraźnie oznajmić stronom konkurującym, iż zarząd państwowy ze względu na okoliczność, iż niema podstawy by porzucić prawo używania kościoła poklasztornego jako kościoła parafialnego, przysługujące parafii w Tyńcu, nie byłoby w położeniu udzielić takiemu zbyciu majątku kościelnego zatwierdzenia państwowego, wymaganego § 51. ust. z 7. Maja 1874. Dz. u. p. l. 50. względnie rozp. min. z 20. Czerwca 1860. Dz. u. p. L. 162. i że stosownie do tego musiałby się stanowczo sprzeciwić potrzebie budowy nowego kościoła parafialnego w Tyńcu i odmówić datku konkurencyjnego, jakiby przypadł nań w takim wypadku.

Wynik w mowie będącej pertraktacji, względnie odnośne orzeczenie przed prawomocnością tegoż należy wraz ze wszystkimi aktami przedłożyć c. k. Namiestnictwu celem uzyskania

zatwierdzenia ze strony Wys. c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia, względnie dalszego zarządzenia.

Przyzwolenie datku z funduszków etatu Wys. c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia na rzecz tych kosztów, do których pokrycia fundusz religijny nie jest obowiązany według treści rozstrzygnięcia, które w swoim czasie co do pytania konkurencji będzie wydanem, nie może być spodziewanem ani żądanem, gdyż nie istnieje kredyt, na ten cel przeznaczony.

W końcu oznajmił Jego Ekscel. Pan Minister wyznań i oświaty, że co do możliwego utrzymania części zabudowań klasztornych w Tyńcu nie użytej na cele wyznania katolickiego, udał się do Ministerstwa rolnictwa, a o wyniku tej pertraktacji ministeryalnej i o decyzji otrzyma Pan c. k. Starosta w swoim czasie zawiadomienie.

O tem uwiadamia się Pana c. k. Starostę z wezwaniem, by zastosował się ściśle do powyższych wskazówek, przyczem nadmieniam, iż akta tutejsze, dotyczące kościoła i zabudowań klasztornych w Tyńcu, osobno będą Panu c. k. Starości przesłane, i że c. k. Namiestnictwo odnosi się równocześnie do c. k. zarządu dóbr państwowych i do ordynaryatu biskupiego krakowskiego z prośbą o udzielenie Panu Starości swoich własnych tej sprawy dotyczących aktów.

Lwów dnia 22. Sierpnia 1887.

Alegat 8. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

Wydział krajowy L. 27.689.

O k ó l n i k

do wszystkich miast i miasteczek w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. Stycznia 1887., którą polecono Wydziałowi krajowemu, aby nad aktami i księgami znajdującymi się w archiwach wielu gmin w kraju ściślejszą rozciągnął kontrolę i opiekę, Wydział krajowy na zasadzie §§. 65. 66. i 98. ustawy gminnej wydaje następujące rozporządzenie:

1) Gmina obowiązana jest wszystkie dawniejsze swoje akta i księgi, o ile do załatwienia bieżących spraw nie są jej ciągle albo często potrzebne, przechowywać w miejscu suchem, sklepieniem i zamkniętem.

2) Pieczę nad temi aktami i księgami oraz obowiązek uporządkowania ich i spisania winna gmina poruczyć osobie do tego uzdolnionej a o mianowaniu jakoteż następnie o każdej zmianie osób sprawujących tę funkcję Wydziałowi krajowemu zdać sprawę.

3) Inwentarz ksiąg i aktów archiwalnych gminy złożony być ma w jednym egzemplarzu w urzędzie gminnym a w drugim egzemplarzu przedłożonym Wydziałowi krajowemu, dla złożenia go w archiwum krajowem aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie lub w Krakowie.

4) Od obowiązków tych może się gmina uwolnić, jeżeli archiwalia swoje złoży w archiwum krajowem aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie lub Krakowie, w depozyt Wydziału krajowego. W przypadku takim gmina pozostaje właścicielką swoich archiwaliów, zarząd zaś archiwum

przyjmuje na siebie obowiązek należytego uporządkowania i przechowania tychże oraz obowiązek wydawania z nich na żądanie gminy wierzytelnych odpisów.

Nad wykonaniem przepisów pod 1. 2. i 3. Wydział krajowy czuwać będzie z całą ścisłością bądź za pośrednictwem Wydziałów powiatowych, bądź przez własnych delegatów w myśl §. 98. ustawy gminnej.

Termin prekluzyjny do wykonania tych przepisów wyznacza się po koniec Grudnia 1887. roku.

Gminy, które zamierzają archiwalia swoje złożyć w krajowych archiwach aktów grodzkich i ziemskich, winny odnośne deklaracje swoje nadesłać do Wydziału krajowego najpóźniej do końca Października 1887., poczem wydaną zostanie szczegółowa instrukcja co do oddania względnie odbioru archiwaliów.

Gminy, które żadnych archiwaliów nie posiadają, winny w tym samym terminie zdać o tem relację Wydziałowi krajowemu za pośrednictwem właściwego Wydziału powiatowego.

Z Rady Wydziału krajowego

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 22. Lipca 1877.

Alegat 9. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

Odpis rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z dnia 13. Grudnia 1885.

L. 77.744 do p. c. k. Starosty w Grybowie.

Na sprawozdanie z dnia 7. Listopada b. r. L. 9.746 oznajmia się Panu c. k. Staroście, iż w obec dochodzenia przedłożonego tem sprawozdaniem, nie może c. k. Namiestnictwo poprzeć u Wys. Ministerstwa wyzn. i ośw. prośby ks. Gwalberta Krocza o przyłączenie obszaru dworskiego do związku łać. parafii w Zborowie, albowiem duszpasterz se Siedlisk zamierzonemu wydzielaniu wzmiankowanego obszaru z detychczasowego związku parafialnego stanowczo się sprzeciwia i żadna ze stron interesowanych — prócz ks. Krocza — nie życzy sobie zmiany istniejących stosunków. O niniejszej decyzji zawiadomi Pan c. k. Starosta w mowie będącego duszstaraownika. W końcu zauważa się, iż konsystorz biskupi obrz. łać. w Przemyślu na dniu 16. Listopada b. r. L. 70.939 otrzymał w niniejszej sprawie również rezolucyą w duchu powyższym.

D. j. w.

Alegat 10. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

Odpis dekretu c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 20. Lipca 1887. L. 2.183 wystosowanego do p. Natana Szypera, praktykanta przy szkole ludowej męskiej im. Czackiego we Lwowie.

Załatwiając petycyą praktykantów wyznania mojżeszowego w szkole im. Czackiego we Lwowie o polecenie Radzie szkolnej krajowej, aby przy zatwierdzaniu posad nauczycielskich przy

szkołach, do których wyłącznie albo przeważnie uczęszcza młodzież izraelicka, uwzględniano kandydatów wyznania mojżeszowego, powziął Wys. Sejm krajowy na posiedzeniu z dnia 20. Stycznia b. r. następującą uchwałę: „Petycją L. S. 375 odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do zbadania i załatwienia“. — W wykonaniu tej uchwały sejmowej zawiadamia c. k. Rada szkolna krajowa Pana, jako pierwszego, który wskazaną petycją podpisał, że władze szkolne przy mianowaniu nauczycieli obowiązane są ściśle przestrzegać postanowień ustawy z dnia 2. Maja 1873. „O stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych“ (Dz. u. kr. Nr. 251.), która podając dokładne normy odnoszące się do sposobu mianowania nauczycieli, nie czyni żadnej różnicy co do wyznania kandydatów o posady nauczycielskie.

Zadaniem więc c. k. Rady szkolnej krajowej jest i będzie baczyć, ażeby przepisy powołanej powyżej ustawy były ściśle i sumiennie wykonywane przy wszystkich nominacjach nauczycielskich bez względu na to, do jakiego wyznania religijnego kandydat starający się o posadę należy.

(D. j. w.)

Alegat II. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z roku 1887.

WYKAZ

należności, niszczeń i zaległości zaliczek, danych c. k. Radom szkolnym okręgowym po koniec roku 1886. z uwidocznieniem korespondencji przez Wydział krajowy przeprowadzonych z c. k. Radą szkolną krajową i c. k. Radami szkolnymi okręgowymi.

Liczba porządkowa	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	Należność			Odpisano		Niszczono w ciągu roku 1886.		Zaległość z końcem Grudnia 1886.		Uwagi	
		zaległa	bieżąca	razem	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
1	Gródek	10.627	54 1/2	1.500	—	12.127	54 1/2	1.250	—	8.433	30 1/2	O przyspieszenie śledzenia wykazanej zaległości wystosowano następujące odezwy do c. k. Rady szkolnej krajowej: z dnia 15/1 1886. do Lw., 37765 " 16/1 " " " 46226 " 18/1 " " " 54825 " 19/1 " " " 61597 " 20/1 " " " 69832 " 21/1 " " " 73540 " 22/1 " " " 920 " 23/1 " " " 1288 " 24/1 " " " 14211 " 25/1 " " " 18162 " 26/1 " " " 24787 " 27/1 " " " 32795 " 28/1 " " " 33456 oprócz licznycy korespondencji z c. k. Radami szkolnymi okręgowymi c. k. Urzędami podatkowymi i c. k. Starostwami.
2	Pilzno	7.665	19	1.000	—	8.665	19	—	—	8.665	19	
3	Przemysł	2.000	—	—	—	2.000	—	2.000	—	2.000	—	
4	Sokal	2.000	—	—	—	2.000	—	2.000	—	—	—	
5	Katusz	2.000	—	—	—	2.000	—	2.000	—	—	—	
6	Kraków (miejska)	1.500	—	—	—	1.500	—	1.500	—	—	—	
7	Jasło	3.000	—	—	—	3.000	—	3.000	—	—	—	
8	Rohatyn	3.000	—	2.000	—	5.000	—	—	—	5.000	—	
9	Kraków (zamięska)	9.000	—	—	—	9.000	—	4.500	—	4.500	—	
10	Tarnów	—	—	4.000	—	4.000	—	2.000	—	2.000	—	
11	Jaworów	—	—	3.000	—	3.000	—	1.500	—	1.500	—	
12	Zaleszczyki	—	—	2.000	—	2.000	—	—	—	2.000	—	
13	Brzeżany	—	—	1.000	—	1.000	—	—	—	1.000	—	
14	Styry	—	—	1.500	—	1.500	—	—	—	1.500	—	
15	Stanisławów	—	—	1.500	—	1.500	—	—	—	1.500	—	
	Razem	40.792	73 1/2	17.500	—	58.292	73 1/2	2.444	24	38.098	49 1/2	

Lwów, dnia 28/7 1887.

W y k a z

porównawczy wydatków z roku 1886 funduszów szkolnych okręgowych według zamknięć Rad szkolnych okręgowych, z budżetem uchwalonym przez W. Sejm, tudzież z wynikłością, podaną w zamknięciu krajowego funduszu szkolnego (bez miasta Lwowa i Krakowa).

Kolumny wedle zamknięć funduszu szkolnego okręgowego		Nazwa rubryki	Prelimino- nowano		Z tego po- trąca się		Kwota preli- minowana		Wynikłość		Wydano od preli- minowej kwoty				Rada szkolna krajowa w zamknięciu kraj. fund. szkolnego za r. 1886 wykazuje					
			bez mia- sta Lwowa		Krakowa		Lwowa i Kra- kowa, wzięta do porówna- nia z wyni- skiem z wyai- kowania Rad szkolnych okręgowych		wedle zam- knięć 3 r. u Rad szkol- nych okręgo- wych, do stosowań odnoszących korrektury wów		mniej		więcej		mniej		więcej			
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
I i II	I	Na pokrycie mełoboru z powodu płac nauczycieli i nauczycielek etatowych, tudzież z powodu remuneracyi dla katechetów za rok 1885/6.																		
III	II	1,298,818		77	58,460		1,240,358		77	1,192,508		47,854		83		2817,06				
IV	III	32,753		21	420		32,333		21	32,952		619		59		420				
V	IV	10,185		—	75		10,110		—	115		9,994		87		6,67				
VI	V	13,404		—	—		13,404		—	8,036		5,368		06		—				
VII	VI	1,950		—	50		1,900		—	1,444		455		16		40				
VIII	VII	3,800		—	100		3,700		—	8,296		69		3		100				
	VIII	100,000		—	—		100,000		—	76,137		47		—		312		83		
	VIII	1,460,910		98	59,105		1,401,805		98	1,319,487		32		94		3,696		56		
	VII	13,552		—	—		13,552		—	7,651		61		5,900		38		1		
	VII	1,474,462		98	59,105		1,415,357		98	1,327,188		94		93,435		33		9,596		
	VII									58,219		04		5,216		29				
			Bazem . . .																	
			Rubryki budżetu IX, tj. „Zaliczki zwrotne dla funduszów szkol. okręgowych“ nieburze się do porównania, gdyż ta rubryka dotyczy właściwie wydatków własnych kraj. fund. szkolnego, a jest rubryką przychodów w funduszach szkolnych okręgowych.																	

Alegat 13. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886/7.

Fundusz szkolny krajowy.

Wykaz

zaległych prestacyj szkolnych z końcem Sierpnia 1887. sporządzony wedle powiatów politycznych, nadesłany przez c. k. Prezydium Namiestnictwa (LW. 47.136|87).

Liczba porz.	Nazwa powiatu	Zaległość z końcem Sierpnia 1887.	
		zł.	ct.
1	Biała	6.010	64 ¹ / ₂
2	Bóbrka	2.468	71 ¹ / ₂
3	Bochnia	34.521	99
4	Bohorodczany	665	95 ¹ / ₂
5	Borszczów	4.361	03
6	Brody	19.335	76 ¹ / ₂
7	Brzesko	2.292	03
8	Brzeżany	5.899	92
9	Brzozów	2.165	65 ¹ / ₂
10	Buczacz	6.749	89
11	Chrzanów	12.024	91 ¹ / ₂
12	Cieszanów	5.543	18
13	Czortków	365	27
14	Dąbrowa	2.963	22 ¹ / ₂
15	Dobromil	1.381	51
16	Dolina	6.007	94 ¹ / ₂
17	Drohobycz	5.179	49
18	Gorlice	2.162	04
19	Gródek	6.085	23
20	Grybów	944	48
21	Horodenka	3.962	74 ¹ / ₂
22	Husiatyn	7.595	19
23	Jarosław	11.050	58
24	Jasło	1.191	84 ¹ / ₂
25	Jaworów	18 854	25
26	Kałusz	2.187	81
27	Kamionka strumiłowa	2.537	60 ¹ / ₂
28	Kolbuszowa	1.032	24 ¹ / ₂
29	Kołomyja	4.869	68 ¹ / ₂
30	Kossów	1.452	24 ¹ / ₂
31	Kraków	4.559	19
32	Krosno	2.817	—
33	Limanowa	898	12
34	Lisko	1.244	82
35	Lwów	3.689	24
36	Łańcut	5.583	79
37	Mielec	5.699	11 ¹ / ₂
38	Mościska	4.466	17 ¹ / ₂
39	Myślenice	850	69
40	Nadwórna	910	98
Do przeniesienia		212.582	20

Liczba porz.	Nazwa powiatu	Zaległość z końcem Sierpnia 1887.	
		zł.	ct.
	Z przeniesienia	212.582	20
41	Nisko	756	31 ¹ / ₂
42	Nowy Sącz	4.927	60
43	Nowy Targ	849	37 ¹ / ₂
44	Pilzno	2.104	40
45	Podhajce	5.767	46
46	Przemysł	3 221	68
47	Przemysław	6.229	81
48	Rawa	3.674	29 ¹ / ₂
49	Rohatyn	4.852	01
50	Ropczyce	9.834	37 ¹ / ₂
51	Rudki	3.590	65 ¹ / ₂
52	Rzeszów	2.052	30
53	Sambor	2.426	35
54	Sanok	6.238	44
55	Skafat	2.414	32 ¹ / ₂
56	Śniatyn	1.003	34 ¹ / ₂
57	Sokal	1.267	77
58	Stanisławów	13.764	16 ¹ / ₂
59	Stare miasto	1.156	98 ¹ / ₂
60	Stryj	12.401	64
61	Tarnobrzeg	1.115	72
62	Tarnopol	30.026	—
63	Tarnów	5.423	50
64	Tłumacz	2.067	—
65	Trembowła	4.153	72
66	Turka	726	47
67	Wadowice	9.887	73
68	Wieliczka	39.991	19 ¹ / ₂
69	Zaleszczyki	4.158	36
70	Zbaraż	2.114	92
71	Złoczów	6.201	66
72	Żółkiew	5.198	10
73	Żydaczów	519	18
74	Żywiec	2.707	50
	Ogółem	415.406	75

Alegat 14. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

Fundusz szkolny krajowy.

Wykaz

zaległych z końcem r. 1886. prestacyj 35-ciu funduszków szkolnych okręgowych, sporządzony na podstawie zamknięć tychże funduszków.

Liczba porz.	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	Zaległe z końcem r. 1886. należności prestacyjne	
		zł.	ct.
1	Bochnia	37.210	88
2	Brzeżany	6.092	78 1/2
3	Czortków	6.214	40
4	Drohobycz	3.652	81 1/2
5	Gorlice	3.094	08
6	Gródek	7.813	42 1/2
7	Jarosław	12.804	66
8	Jasło	4.590	52
9	Jaworów	19.690	69
10	Kałusz	8.769	67
11	Kolbuszowa	1.498	68
12	Kołomyja	4.442	05 1/2
13	Kraków (zamejska)	57.593	13 1/2
14	Lwów "	8.733	68 1/2
15	Mielec	5.499	04
16	Myślenice	2.237	83 1/2
17	Nadwórna	1 296	32
18	Nowy Sącz	6.612	38 1/2
19	Pilzno	15.492	53
20	Przemyśl	4.880	64 1/2
21	Rohatyn	6.144	71 1/2
22	Rzeszów	6.196	72 1/2
23	Sambor	3.031	49 1/2
24	Sanok	8.311	55 1/2
25	Śniatyn	4 237	38
26	Sokal	4.301	77 1/2
27	Stanisławów	15.213	84 1/2
28	Stryj	36 558	67
29	Tarnopol	44.666	80 1/2
30	Tarnów	11.091	42 1/2
31	Trembowła	9.002	92
32	Wadowice	18.736	79
33	Zaleszczyki	6.359	28
34	Żółkiew	7.122	12 1/2
35	Złoczów	25.412	39 1/2
	Razem	424 608	13 1/2

Alegat 15. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1887.

W Y K A Z

należności, uiszczeń i odpisów taks wymierzonych na fundusz szkolny krajowy w roku budżetowym 1886.

L. p.	Poszczególnienie powiatów	Należność						Odpisano		Uiszczono		Zalega na rok 1887.		Uwaga
		zaległa		bieżąca		razem		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.							
1	Kasa krajowa	66	15	177	45	243	60	54	60	132	30	56	70	
2	Biała	204	75	174	30	379	05	—	—	145	95	233	10	
3	Bóbrka	54	60	55	65	110	25	—	—	53	55	56	70	
4	Bochnia	232	05	279	30	511	35	7	35	292	95	211	05	
5	Bohorodeczany	50	40	94	50	144	90	4	20	87	15	53	55	
6	Borszczów	95	55	116	55	212	10	—	—	136	50	75	60	
7	Brody	212	10	144	90	357	—	1	05	142	80	213	15	
8	Brzesko	158	55	119	70	278	25	1	05	49	35	227	85	
9	Brzeżany	117	60	280	35	397	95	—	—	186	90	211	05	
10	Brzozów	25	20	132	30	157	50	3	15	137	55	16	80	
11	Buczacz	98	70	343	35	442	05	1	05	312	90	128	10	
12	Chrzanów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
13	Cieszanów	143	85	178	50	322	35	—	—	116	55	205	80	
14	Czortków	19	95	153	30	173	25	—	—	121	80	51	45	
15	Dąbrowa	198	45	77	70	276	15	—	—	15	75	260	40	
16	Dobromil	27	30	37	80	65	10	4	20	30	45	30	45	
17	Dolina	168	—	139	65	307	65	—	—	219	45	88	20	
18	Drohobycz	87	15	138	60	225	75	—	—	118	65	107	10	
19	Gorlice	38	85	187	95	226	80	2	10	205	80	18	90	
20	Gródek	106	05	102	90	208	95	4	20	121	80	82	95	
21	Grybów	8	40	61	95	70	35	—	—	58	80	11	55	
22	Horodenka	131	95	276	15	408	10	1	05	108	15	298	90	
23	Husiatyn	123	25	149	10	272	35	8	40	158	55	105	40	
24	Jarosław	232	05	221	55	453	60	42	—	273	—	138	60	
25	Jasło	33	60	108	15	141	75	—	—	119	70	22	05	
26	Jaworów	45	15	81	90	127	05	9	45	44	10	73	50	
27	Kałuż	123	90	95	55	219	45	—	—	143	33	76	12	
28	Kamionka	137	55	145	95	283	50	—	—	81	90	201	60	
29	Kolbuszowa	59	37 ¹ / ₂	156	45	215	82 ¹ / ₂	—	—	141	62 ¹ / ₂	74	20	
30	Kołomyja	108	15	75	60	183	75	—	—	127	05	56	70	
31	Kosów	145	95	94	50	240	45	—	—	77	70	162	75	
32	Kraków	94	50	34	65	129	15	29	40	59	85	39	90	
33	Krosno	91	35	93	45	184	80	—	—	72	45	112	35	
34	Limanowa	69	30	92	40	161	70	8	40	55	65	97	65	
35	Lisko	17	85	70	35	88	20	—	—	58	80	29	40	
36	Lwów	183	75	304	55	488	30	—	—	252	05	236	25	
37	Łańcut	89	25	176	40	265	65	9	45	198	45	57	75	
38	Mielec	6	30	107	10	113	40	—	—	99	75	13	65	
39	Mościska	250	95	103	95	354	90	—	—	184	80	170	10	
40	Mysłenice	105	—	153	30	258	30	—	—	135	45	122	85	
41	Nadwórna	12	60	112	35	124	95	—	—	69	30	55	65	

L. p.	Poszczególnienie powiatów	N a l e ż y t o ś ć						Odpisano		Uiszczono		Zalega na rok 1887.		Uwaga
		zaległa		bieżąca		razem		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.							
42	Nisko	36	75	122	85	159	60	—	—	93	45	66	15	
43	Nowy Sącz	66	15	271	95	338	10	28	35	262	50	47	25	
44	Nowy Targ	24	15	193	20	217	35	3	15	198	45	15	75	
45	Pilzno	23	10	56	70	79	80	—	—	60	90	18	90	
46	Podhajce	65	10	102	90	168	—	14	70	86	10	67	20	
47	Przemysł	304	50	130	20	434	70	3	15	68	25	363	30	
48	Przemysłany	67	20	91	35	158	55	1	05	63	—	94	50	
49	Rawa	241	50	155	40	396	90	3	15	162	75	231	—	
50	Rohatyn	68	25	92	40	160	65	14	70	100	80	45	15	
51	Ropczyce	34	65	160	65	195	30	3	15	155	40	36	75	
52	Rudki	68	77½	83	47½	152	25	8	92½	116	02½	27	30	
53	Rzeszów	68	25	217	35	285	60	1	05	204	40	80	15	
54	Sambor	143	85	144	90	288	75	7	35	186	90	94	50	
55	Sanok	61	95	133	35	195	30	5	25	150	15	39	90	
56	Skafat	49	35	114	45	163	80	—	—	118	65	45	15	
57	Śniatyn	64	05	113	40	177	45	—	—	94	50	82	95	
58	Sokal	48	30	159	60	207	90	—	—	140	70	67	20	
59	Stanisławów	81	90	84	—	165	90	3	15	78	85	83	90	
60	Staremiasto	49	35	67	20	116	55	—	—	86	10	30	45	
61	Stryj	130	20	61	95	192	15	1	05	87	15	103	95	
62	Tarnobrzeg	24	15	78	75	102	90	—	—	68	25	34	65	
63	Tarnopol	70	80	184	80	255	60	12	60	195	30	47	70	
64	Tarnów	103	95	154	35	258	30	13	65	190	05	54	60	
65	Tłumacz	118	65	56	70	175	35	—	—	103	95	71	40	
66	Trembowla	215	25	294	52	509	77	—	—	236	77	273	—	
67	Turka	134	40	186	90	321	30	13	65	148	05	159	60	
68	Wadowice	99	75	320	25	420	—	—	—	253	05	166	95	
69	Wieliczka	82	95	98	70	181	65	—	—	100	80	80	85	
70	Zaleszczyki	128	10	92	40	220	50	2	10	84	—	134	40	
71	Zbaraż	55	65	99	75	155	40	2	10	93	45	59	85	
72	Złoczów	583	80	198	45	782	25	—	—	380	10	402	15	
73	Żółkiew	222	60	67	20	289	80	—	—	131	25	158	55	
74	Żydaczów	124	95	32	55	157	50	6	30	88	20	63	—	
75	Żywiec	94	50	259	35	353	85	1	05	243	60	109	20	
	Suma	7.932	25	10.332	04½	18.264	291½	340	72½	9.980	45	7.943	12	

Alegat 16. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886/7.

W y k a z

zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne od roku 1876 po koniec roku budżetowego 1886.

Liczba porząd.	N a z w a g m i n		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1888 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1886	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Babuchów	gmina	500	—	100	—	—	—
2	Bachorzec	"	500	—	50	—	—	—
3	Balice	"	300	—	—	—	—	—
4	Balińce	"	600	—	—	—	—	—
5	Bar	"	200	—	20	—	—	—
6	Barańczyce	"	400	—	40	—	40	—
7	Bartków i Posadowa	"	200	—	20	—	—	—
8	Bernadówka	"	500	—	—	—	—	—
9	Biała	"	600	—	—	—	—	—
10	Bihale	"	500	—	50	—	—	—
11	Biskupice	"	1.000	—	—	—	—	—
12	Biskupice	"	500	—	—	—	—	—
13	Blich	"	500	—	62	50	—	—
14	Bohutyn	"	300	—	—	—	—	—
15	Bolestraszyce	"	1.000	—	—	—	—	—
16	Boniszyn	"	500	—	—	—	—	—
17	Boratyn	"	300	—	30	—	—	—
18	Borszczów	"	1.500	—	—	—	—	—
19	Borek	"	100	—	—	—	—	—
20	Borków	"	400	—	—	—	205	80
21	Bóbrka	miasto	1 000	—	100	—	100	—
22	Bóbrka	gmina	1.000	—	50	—	—	—
23	Brzoza Królewska	"	350	—	35	—	—	—
24	Brzyszczyki	"	270	—	27	—	—	—
25	Buczacz	"	1.500	—	75	—	75	—
26	Bukowina	"	400	—	40	—	40	—
27	Busk	"	1.000	—	100	—	—	—
28	Capowce	"	300	—	—	—	—	—
29	Cetula	"	600	—	—	—	—	—
30	Chocimierz	"	500	—	50	—	—	—
31	Chorośnica	"	500	—	50	—	—	—
32	Chyrów	"	600	—	—	—	—	—
33	Cyków	"	400	—	40	—	80	—
34	Czarnokońce małe	"	250	—	—	—	—	—
35	Czarny Potok	"	400	—	—	—	—	—
36	Czekaj	"	150	—	—	—	—	—
37	Czernichowce	"	2.000	—	—	—	—	—
38	Czerniejów	"	500	—	—	—	—	—
39	Czerepin	"	300	—	30	—	—	—
40	Czudec	"	500	—	50	—	150	—
41	Czudeckie przedmieście	"	500	—	50	—	—	—
42	Czystopady	"	200	—	—	—	64	—
43	Czyszki, powiat Brody,	"	200	—	—	—	—	—

Liczba porząd.	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1888 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1886	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
44	Czyszki, pow. Lwów,	200	—	—	—	120	—
45	Daszawa	500	—	50	—	—	—
46	Darachów	600	—	—	—	—	—
47	Dąbrowa	6.000	—	415	39 ¹ / ₂	—	29
48	Derzów	1.000	—	—	—	—	—
49	Dębina	400	—	40	—	—	—
50	Dembno	600	—	60	—	—	—
51	Dobromil	3.000	—	300	—	—	—
52	Dobrotwór	300	—	50	—	—	—
53	Dora	300	—	30	—	—	—
54	Doroszów wielki	400	—	40	—	40	—
55	Dubie	300	—	30	—	—	—
56	Dubiecko	1.500	—	200	—	—	—
57	Dubowce z Dechową	400	—	40	—	—	—
58	Dukła	800	—	80	—	80	—
59	Dukła	2.000	—	200	—	200	—
60	Duleza wielka	800	—	80	—	—	—
61	Duńkowice	1.000	—	100	—	—	—
62	Dylągówka	300	—	—	—	—	—
63	Dzurków	500	—	—	—	100	—
64	Faszczówka	500	—	50	—	—	—
65	Firlejówka	100	—	—	—	—	—
66	Folwarki żydaczowskie	820	—	41	—	26	94
67	Gaje starobrodzkie	600	—	60	—	30	—
68	Ganczary	500	—	50	—	200	—
69	Giedlarowa	300	—	30	—	30	—
70	Glinik	500	—	—	—	50	—
71	Gołogóry	500	—	—	—	75	—
72	Gołogóry	800	—	80	—	15	—
73	Gorajowice	130	—	13	—	—	—
74	Grochowce	500	—	50	—	—	—
75	Grzymałów	1.000	—	—	—	200	—
76	Hadyńkowce	500	—	—	—	—	—
77	Hermanowice	250	—	25	—	—	—
78	Hniliczki	600	—	60	—	—	—
79	Hodów	600	—	60	—	—	—
80	Hodowice	400	—	—	—	—	—
81	Hostów	500	—	100	—	100	—
82	Hruszów i Kłonica	530	—	—	—	—	—
83	Hucisko oleskie	100	—	—	—	—	—
84	Husiatyn	800	—	80	—	—	—
85	Hyżne	400	—	40	—	40	—
86	Jarocin	300	—	30	—	—	—
87	Jaryczów stary	500	—	—	—	300	—
88	Jasień	1.000	—	100	—	100	—
89	Jazłowiec	300	—	—	—	—	—
90	Jezierzanka	300	—	—	—	60	—
91	Łławeze	500	—	50	—	—	—
92	Jordanów	1.000	—	—	—	—	—
93	Ispas	300	—	—	—	—	—

Liczba porząd.	N a z w a g m i n		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1888 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1886	
			zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.
94	Izdebnik	gmina	1.000	—	100	—	—	—
95	Kałuż	"	2.000	—	—	—	—	—
96	Kamieniopol	"	300	—	30	—	—	—
97	Kędzierzawce	"	200	—	—	—	—	—
98	Klikowa	"	400	—	50	—	—	—
99	Klimiec	"	300	—	—	—	—	—
100	Klimkówka	"	400	—	50	—	—	—
101	Kobierzyn	"	250	—	—	—	—	—
102	Kobelnica ruska	"	550	—	110	—	—	—
103	Kobyłowlaki	"	1.000	—	100	—	—	—
104	Kołomyja	"	1.000	—	—	—	—	—
105	Komarno	"	1.000	—	—	—	—	—
106	Komarno	"	500	—	—	—	—	—
107	Konieczkowa	"	500	—	50	—	—	—
108	Kopki	"	300	—	—	—	—	—
109	Korczyn, powiat Stryj,	"	600	—	—	—	—	—
110	Korczyn, " Krosno	"	500	—	—	—	50	—
111	Koropiec " Czortków	"	400	—	—	—	—	—
112	Koropiec " Złoczów	"	300	—	—	—	—	—
113	Kornalowice	"	600	—	—	—	—	—
114	Korszyłówka	"	500	—	50	—	—	—
115	Kosienice	"	300	—	30	—	—	—
116	Kosmacz	"	350	—	—	—	—	—
117	Kostarowce	"	600	—	60	—	—	—
118	Kowalowa	"	500	—	50	—	—	—
119	Kozy	"	500	—	—	—	—	—
120	Krakowiec	"	400	—	40	—	—	—
121	Krasów	"	200	—	20	—	—	—
122	Krościenko	"	200	—	—	—	—	—
123	Krościenko	"	1.000	—	100	—	—	—
124	Krotoszyn	"	500	—	50	—	150	—
125	Krowniki	"	400	—	—	—	—	—
126	Królin	"	102	—	—	—	10	20
127	Krynica	"	1.000	—	—	—	—	—
128	Kryłós	"	500	—	—	—	—	—
129	Krystynopol	"	600	—	100	—	—	—
130	Krzęcin	"	500	—	—	—	50	—
131	Krzyszkwice	"	1.000	—	100	—	—	—
132	Krzyweze	"	800	—	—	—	40	—
133	Kulików	"	2.000	—	—	—	—	—
134	Kulparków	"	600	—	60	—	—	—
135	Kuty	"	3.000	—	300	—	—	—
136	Lachowice	"	600	—	60	—	—	—
137	Lacka wola	"	600	—	—	—	—	—
138	Lackie wielkie i małe	"	600	—	—	—	—	—
139	Lacko	"	100	—	10	—	—	—
140	Lanckorona	"	600	—	60	—	—	—
141	Leszczyn	"	200	—	—	—	20	—
142	Leszniów	"	400	—	—	—	—	—
143	Leżajsk	"	5.000	—	250	—	—	—

Liczba porząd.	N a z w a g m i n		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1888 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1886	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
144	Lisko	gmina	800	—	—	—	—	—
145	Lil	"	900	—	—	—	—	—
146	Lisowice	"	300	—	—	—	—	—
147	Lipnica dolna	"	400	—	—	—	200	—
148	Lipnica murowana	"	600	—	—	—	150	—
149	Lipnica wielka	"	300	—	30	—	—	—
150	Lipinki	"	300	—	—	—	—	—
151	Łopatyn	"	1.000	—	—	—	—	—
152	Lubaczów	"	2.000	—	—	—	—	—
153	Lubcza	"	600	—	—	—	—	—
154	Lubiana	"	400	—	—	—	400	—
155	Lubla	"	200	—	—	—	—	—
156	Łańcut	miasto	2.000	—	200	—	—	—
157	Łańcut	gmina	4.000	—	—	—	—	—
158	Łęki	"	500	—	—	—	—	—
159	Łowce	"	300	—	30	—	—	—
160	Łoszniów	"	500	—	50	—	—	—
161	Łoszniów	"	500	—	—	—	—	—
162	Łukowa	"	250	—	—	—	—	—
163	Łuczyce	"	150	—	—	—	—	—
164	Magdalówka	"	600	—	60	—	—	—
165	Majdan gołogórski	"	200	—	20	—	40	—
166	Manasterzec	"	400	—	40	—	—	—
167	Marcinkowice	"	200	—	20	—	—	—
168	Markowa	"	600	—	—	—	—	—
169	Markowce	"	400	—	—	—	—	—
170	Meteniów	"	300	—	—	—	—	—
171	Mycina	"	129	—	—	—	—	—
172	Męcinka	"	150	—	—	—	—	—
173	Milatyn	"	200	—	—	—	—	—
174	Mitulin	"	300	—	—	—	25	—
175	Mołotów z Demidowem	"	200	—	20	—	20	—
176	Młyniska	"	600	—	—	—	—	—
177	Mościska	"	2.000	—	250	—	—	—
178	Mostki	"	300	—	30	—	—	—
179	Myścowa	"	250	—	—	—	—	—
180	Myślatyce	"	500	—	50	—	—	—
181	Myszkowice	"	400	—	40	—	—	—
182	Nadwórna	"	400	—	—	—	—	—
183	Nadwórna	miasteczko	3 200	—	320	—	—	—
184	Nahorce	gmina	400	—	—	—	—	—
185	Nałuze	"	400	—	—	—	—	—
186	Narajów	"	200	—	—	—	—	—
187	Nawsie	"	400	—	—	—	—	—
188	Niemidów	"	800	—	80	—	—	—
189	Niepołomice	"	161	—	—	—	—	—
190	Niepołomice	"	1.000	—	100	—	300	—
191	Nisko	"	1.500	—	—	—	—	—
192	Niwra	"	500	—	100	—	100	—
193	Nowy Sącz	"	400	—	—	—	—	—

Liczba porząd.	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1888 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1886	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
194	Nowy Targ	gmina	1.000	—	—	—	—
195	Nowosielce	"	600	—	—	—	—
196	Ochładów	"	100	—	—	—	—
197	Ochrymowce	"	800	—	—	—	—
198	Odrzykoń	"	600	—	100	—	—
199	Olszanik	"	400	—	—	—	—
200	Olszanica	"	500	—	100	—	100
201	Oleszyce	"	1.000	—	100	—	—
202	Oleszyce	"	2.000	—	200	—	—
203	Ortynice	"	300	—	30	—	—
204	Osiek, powiat Biała	"	500	—	—	—	—
205	Osiek, " Wadowice	"	400	—	40	—	—
206	Osiek, " Jasło	"	250	—	—	—	—
207	Osielec	"	500	—	50	—	50
208	Ostrów	"	600	—	60	—	—
209	Ostrowczyk polny	"	300	—	—	—	—
210	Oświęcim	"	500	—	—	—	100
211	Ożydów	"	500	—	—	—	—
212	Padew narodowa	"	500	—	—	—	—
213	Petlikowce	"	500	—	—	—	—
214	Pietrycze	"	200	—	20	—	—
215	Pisarzowice	"	500	—	—	—	—
216	Piskorowice	"	500	—	—	—	50
217	Pistyń	wieś	600	—	—	—	60
218	Pistyń	miasteczko	400	—	40	—	20
219	Pleszowice	gmina	200	—	20	—	20
220	Pobereże, pow. Żydaczów	"	600	—	—	—	60
221	Pobereże, " Stanisławów	"	1.000	—	100	—	100
222	Podborce	"	500	—	50	—	—
223	Pohorce	"	200	—	20	—	—
224	Pohorodce	"	500	—	—	—	153 22
225	Podłęże	"	129	—	—	—	—
226	Podwysokie	"	1.000	—	—	—	200
227	Pomorzany	"	300	—	30	—	—
228	Poręba radlna	"	200	—	—	—	—
229	Porszna	"	300	—	—	—	250
230	Potok złoty	"	500	—	—	—	—
231	Potok	"	400	—	40	—	40
232	Pryszów kameralny	"	200	—	20	—	—
233	Przemysł	miasto	6.000	—	600	—	—
234	Przewłoczna	gmina	300	—	—	—	—
235	Przewrotne	"	800	—	80	—	80
236	Przybówka	"	400	—	40	—	—
237	Pustomyty	"	200	—	20	—	20
238	Radłowice	"	400	—	—	—	—
239	Radymno	"	3.000	—	250	—	—
240	Radziechów	"	5.650	—	376 72	—	—
241	Rajtarowice	"	300	—	30	—	30
242	Rakowczyk	"	500	—	—	—	—
243	Rasztownce	"	500	—	—	—	—

Liczba porząd.	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1888 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1886	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
244	Rawa	500	—	—	—	—	—
245	Raźniów	200	—	—	—	—	—
246	Reniów	200	—	—	—	—	—
247	Rodatycze	500	—	—	—	50	—
248	Rohatyn	5.000	—	500	—	—	—
249	Rozhurecze	600	—	—	—	—	—
250	Równe	400	—	40	—	—	—
251	Rudki	1.600	—	—	—	—	—
252	Rudki	500	—	—	—	—	—
253	Ryków	300	—	—	—	—	—
254	Rzepniów	100	—	—	—	—	—
255	Rzepiennik strzyżewski	500	—	50	—	—	—
256	Rzeszów	3.000	—	300	—	—	—
257	Sanok	1.200	—	—	—	—	—
258	Sarny	1.000	—	100	—	—	—
259	Schöninger	500	—	50	—	—	—
260	Siary	500	—	—	—	—	—
261	Sielec	400	—	—	—	—	—
262	Siemakowce	600	—	—	—	400	—
263	Siennów	1.000	—	100	—	—	—
264	Sieniawa v. Dybków i Wylewa	1.582	96	—	—	1.582	96
265	Siepraw i Łyczanka gmina	800	—	—	—	—	—
266	Sierakoście	300	—	30	—	—	—
267	Skąła	500	—	—	—	—	—
268	Skąła	2.000	—	—	—	—	—
269	Skniłów	500	—	50	—	150	—
270	Skniłów	300	—	30	—	—	—
271	Snowicz	300	—	30	—	—	—
272	Sokolniki	700	—	—	—	—	—
273	Sokolniki	1.000	—	—	—	50	—
274	Sokołów	300	—	—	—	—	—
275	Sokołów	2.000	—	200	—	198	04
276	Sinażów	400	—	—	—	—	—
277	Spas	300	—	30	—	30	—
278	Sromowcze	300	—	50	—	—	—
279	Stary Wiśnicz	130	—	—	—	—	—
280	Starzawa	500	—	—	—	—	—
281	Stawna	200	—	—	—	10	—
282	Stare miasto	500	—	—	—	—	—
283	Stulsko	1.000	—	—	—	—	—
284	Stupnica i Kotowania	400	—	—	—	—	—
285	Stechnikowce	250	—	—	—	—	—
286	Stojanów	400	—	—	—	—	—
287	Stubno	600	—	—	—	—	—
288	Strachocina	400	—	—	—	—	—
289	Stroniatyn	1.000	—	100	—	400	—
290	Stronibaby	200	—	—	—	—	—
291	Srodopolec	600	—	60	—	—	—
292	Sroki	200	—	—	—	100	—
293	Stryjówka	1.500	—	250	—	—	—

Liczba porząd.	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1888 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1886	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
294	Strzeszyn gmina . .	400	—	40	—	—	—
295	Stulsko „ . .	800	—	—	—	—	—
296	Suchodół „ . .	400	—	40	—	—	—
297	Suchodoły „ . .	500	—	—	—	—	—
298	Suchowola „ . .	400	—	—	—	—	—
299	Sutkowice „ . .	800	—	—	—	40	—
300	Świlcza „ . .	600	—	—	—	—	—
301	Szebnie „ . .	100	—	—	—	—	—
302	Szrankowce „ . .	400	—	—	—	—	—
303	Szybalin „ . .	200	—	—	—	—	—
304	Tarnobrzeg z Dzikowem „ . .	300	—	—	—	—	—
305	Tarnowica leśna „ . .	300	—	30	—	—	—
306	Tartaków miasteczko . .	800	—	80	—	—	—
307	Temeszów gmina . .	400	—	100	—	—	—
308	Terço szlacheckie i rustykalne „ . .	200	—	20	—	—	—
309	Tróścianiec gmina . .	600	—	60	—	—	—
310	Trzciana pow. Rzeszów „ . .	400	—	—	—	80	—
311	Trzciana „ Bochnia „ . .	500	—	50	—	—	—
312	Trzcianiec „ Mościska „ . .	800	—	—	—	—	—
313	Trzcianiec „ Dobromil „ . .	600	—	—	—	40	—
314	Trzeboś „ . .	600	—	100	—	—	—
315	Tuligłowy pow. Mościska „ . .	174	—	—	—	17	40
316	Tuligłowy „ Jarosław „ . .	1.000	—	—	—	—	—
317	Turka „ . .	1.000	—	60	—	—	—
318	Turze pow. Jasło „ . .	200	—	—	—	—	—
319	Turze „ Stare miasto „ . .	300	—	—	—	30	—
320	Tyczyn „ . .	300	—	—	—	53	50
321	Tyczyn „ . .	600	—	100	—	—	—
322	Tyśmienica „ . .	800	—	20	—	—	—
323	Uhełna „ . .	400	—	40	—	—	—
324	Uhnów „ . .	500	—	—	—	—	—
325	Ulanów „ . .	200	—	—	—	—	—
326	Ułazów „ . .	400	—	—	—	—	—
327	Uście solne „ . .	322	50	—	—	—	—
328	Uście solne „ . .	2.000	—	—	—	549	18
329	Uścierzko „ . .	200	—	—	—	—	—
330	Uzna „ . .	500	—	—	—	—	—
331	Urlów „ . .	200	—	—	—	66	64
332	Urlów z Chrabieźną „ . .	200	—	—	—	6	68
333	Urzejowice „ . .	500	—	50	—	—	—
334	Werchrata „ . .	400	—	—	—	—	—
335	Weryń „ . .	1.500	—	150	—	—	—
336	Wesołów „ . .	1.200	—	120	—	82	—
337	Wiązowa „ . .	300	—	—	—	—	—
338	Widełki „ . .	600	—	100	—	—	—
339	Wielkie oczy „ . .	2.000	—	200	—	—	—
340	Wierzblany „ . .	300	—	30	—	—	—
341	Wiewiórka „ . .	300	—	—	—	—	—
342	Witkow nowy „ . .	600	—	60	—	—	—
343	Witkowiec „ . .	800	—	—	—	—	—

Liczba porząd.	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1888 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1886	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
344	Winniki gmina . . .	2.000	—	200	—	—	—
345	Włosań „ . . .	400	—	—	—	—	—
346	Wola czarnokoniecka „ . . .	800	—	80	—	—	—
347	Wolica łogowa i piaskowa „ . . .	400	—	—	—	—	—
348	Wołoskowce „ . . .	1.000	—	—	—	—	—
349	Wołosów „ . . .	300	—	30	—	—	—
350	Wołoszczyna „ . . .	600	—	60	—	—	—
351	Wołczniów „ . . .	1.000	—	100	—	—	—
352	Wybranówka „ . . .	400	—	—	—	—	—
353	Wysocko „ . . .	200	—	—	—	—	—
354	Wysoka łańcucka „ . . .	800	—	—	—	—	—
355	Zabcze „ . . .	400	—	—	—	—	—
356	Zagorzany „ . . .	300	—	—	—	—	—
357	Zakliczyn „ . . .	322	80	—	—	—	—
358	Zakomarze „ . . .	400	—	40	—	—	—
359	Załęże „ . . .	100	—	—	—	—	—
360	Załęże „ . . .	300	—	—	—	—	—
361	Zamarstynów „ . . .	400	—	40	—	—	—
362	Zarzecze „ . . .	124	—	—	—	—	—
363	Zawidcze „ . . .	200	—	—	—	—	—
364	Zawidowice „ . . .	400	—	40	—	—	—
365	Zazdrość „ . . .	500	—	—	—	—	—
266	Zboiska „ . . .	200	—	20	—	—	—
367	Zdziarzec „ . . .	600	—	60	—	—	—
368	Zońkiew „ . . .	1.500	—	—	—	—	—
369	Zułynia wieś i miasto . . .	400	—	—	—	—	—
370	Zurawniki „ . . .	400	—	40	—	—	—
371	Zubrze „ . . .	1.500	—	150	—	—	—
372	Zulice „ . . .	400	—	—	—	—	—
373	Zulice „ . . .	400	—	—	—	—	—
374	Zurawno „ . . .	2.000	—	—	—	—	—
375	Zurawno „ . . .	3.000	—	150	—	—	—
376	Żużel „ . . .	400	—	—	—	—	—
377	Żydaczów „ . . .	2.000	—	—	—	—	—
	Razem . . .	256.627	26	—	—	—	—
	a po odpisaniu niezrealizowanych asygnat pod poz. 34, 80, 153, 155, 225, 325, 328, 344 w kwocie . . .	2.579	—	—	—	—	—
	rozdzielono tychże zaliczek w rzeczywistej sumie . . .	254.048	26	13.780	61 ¹ / ₂	13.156	41 ¹ / ₂

Z zaległości wykazanej w roku 1886 po koniec Marca 1887 w kwocie 13.175 zł. 41¹/₂ ct.
 przypada na a) zaległe raty z lat dawniejszych . . . 7.500 zł. 82 ct.
 „ „ b) „ „ z roku 1886 . . . 5.656 zł. 59¹/₂ „
Suma jak wyżej . . . 13.157 zł. 41¹/₂ ct.

Alegat 17. do sprawozdania z czynności Wydz. kraj. za r. 1886/7.

Nowela do ustawy drogowej z dnia 7. lipca 1885. Nr. 39. dz. u. kr. nie poprzestaje na samym wymiarze, prestacyi na rzecz dróg gminnych, lecz stawia katagoryczne żądanie, ażeby prestacye te były w całości zużyte; nieużyte zaś z końcem roku przelane do powiatowego funduszu dróg gminnych.

Katagoryczny ten postulat jest wybitnem znamieniem pomienionej noweli, którem różni się ona od ustawy drogowej z 18. sierpnia 1866. Nr. 15. dz. u. kr. z r. 1867.

Przytem stawia nowela powyższa zasadę, że wszelkie niedobory miejscowych funduszy dróg gminnych mają być pokrywane z powiatowego funduszu dróg gminnych; a nakoniec wymaga ona, ażeby prestacye drogowe były należycie użytkowane.

Wobec tych trzech kardynalnych wymogów ustawy konieczną jest ewidencya w powyższym kierunku, a dokładne jej prowadzenie leży nietylko w interesie poprawy komunikacyi, lecz bardziej jeszcze w interesie funduszy powiatowych, które w braku ewidencji nie otrzymywałyby wspomnianych wyżej nadwyżek miejscowych zasobów, a natomiast pokrywałyby musiały wszelkie niedobory kosztem opodatkowanych.

Te to względy wyteczne kierowały nam i przy wydaniu postanowień ewidencyjnych zawartych w regulaminie drogowym i instrukcyach rachunkowej i technicznej.

Ponieważ dalej ustawa drogowa obowiązuje wszystkie miejscowości kraju bez różnicy, czyli to są miasta, miasteczka lub wsie bez względu na to, czy one są mniej lub więcej ludne i zasobne, przeto dla uczynienia zadość wszelkim wymogom tej ustawy, zawiera regulamin drogowy i powyższe instrukcyje takie wyczerpujące postanowienia, które zwłaszcza w gminach znaczniejszych wykonywane być mogą i powinny, a przy swej jednolitości ułatwiają władzom nadzorczym kontrolę i pogląd na całą administracyę drogową.

Do Wydziału krajowego wniesione jednak zostały z poważnej strony przedstawienia o trudnościach ścisłego wykonywania postanowień regulaminu drogowego i instrukcyj naszych w takich mniejszych gminach, które nie posiadają do tego sił lub środków odpowiednich.

Że trudności takie powstać mogą, przewidywał Wydział krajowy już w przedłożonym c. k. Namiestnictwu projekcie swoim regulaminu drogowego, proponując stopniowe wprowadzenie go w życie.

Gdy jednak powstało zapatrywanie, że Wydział krajowy z mocy §. 25. powyższej noweli do ustawy drogowej może w zakresie własnym wydawać odpowiednie modyfikujące zarządzenia, przeto proponowane przez nas postanowienie nie zostało zamieszczone w regulaminie drogowym, wydanym przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Obecnie więc postanowił Wydział krajowy upoważnić na teraz Wydział powiatowy do uwalniania poszczególnych zarządów drogowych, a to w miarę uznania, od wykonywania niektórych postanowień instrukcyj naszych.

Czasowe to uwolnienie nie może jednak, jak to już wyżej wspomnieliśmy, odnosić się do tych gmin, w których zarząd drogowy według przekonania Wydziału powiatowego opartego na faktycznym stanie rzeczy, obowiązkom wynikającym z regulaminu drogowego i naszych instrukcyj sprostać może i powinien.

Wszakże uwolnienia takie trwać powinny tylko tak długo, dopóki odnośne zarządy drogowe nie obznajomią się z wymogami tak noweli do ustawy drogowej, jak i regulaminu drogowego wraz z instrukcyami.

W szczególności mogą być zdaniem Wydziału krajowego dopuszczane następujące ulgi i ułatwienia :

1) §. 4. ustęp III. instrukcji rachunkowej postanawia, że przy układaniu preliminarza kosztów budowy lub utrzymania dróg gminnych podstawą obliczenia tych kosztów ma być kosztorys, zalecony instrukcją techniczną.

W miejscowościach zatem, gdzie sporządzanie podobnego kosztorysu natrafiałoby na niezwykłe trudności, może być preliminarz kosztów budowy lub utrzymania dróg gminnych sporządzany podług wymogów, które Wydział powiatowy w danym razie uzna za dostateczne.

Wszakże dalsze postanowienia tegoż ustępu instrukcji o poszczególnianiu w preliminarzu, ile dla każdej drogi wyniesie koszt materiału, a ile koszt robocizny pieszej i ciągłej winny być w każdym razie zachowane.

Przytem wypadnie uwiadomić zarządy drogowe, że wymienione w tymże samym paragrafie instrukcji rachunkowej „grzywny za przekroczenia policyi drogowej,” nie należy wciągać do dochodów funduszu dróg gminnych, lecz do miejscowego funduszu ubogich, a natomiast wpływać mają do funduszu dróg gminnych „wynagrodzenia szkód wyrządzonych na drogach w skutek przekroczenia policyi drogowej “

2) Kwitaryusz sznurowy na odrobione lub spłacone prestacje drogowe, przepisany §. 8. instr. rach., może być prowadzony przez tego członka zarządu drogowego, który przez wspomniany zarząd do tego upoważniony zostanie, z zachowaniem atoli odpowiedzialności zarządu drogowego za rzetelność i dokładność kwitaryusza.

3) W takiż sam sposób może być prowadzony kwitaryusz na wszelkie inne dochody funduszu drogowego, przepisany §. 10. instr. rach.

4) Prowadzenie pamiętnika drogowego czyli księgi kontowej w sposób ustanowiony §§. 13., 14. i 15. instrukcji rachunkowej, może być ograniczone do obowiązku zarządu drogowego zapisywania uchwał jego i poleceń władz nadzorezych.

W razie przyznania takiego uwolnienia musi być opisany w §. 15. powołanej instrukcji wykaz, mający udowadniać stan niez użytých w ciągu roku i spłaconych prestacyj, sporządzony ze „spisu obowiązanych“ i „kwitaryusza sznurowego“ na odrobione lub spłacone prestacje.

5) W takim samym wypadku może zamknięcie rachunków w braku przepisanych §. 20. instr. rachunk. wymogów pamiętnika drogowego, sporządzone być bezpośrednio z dziennika kasowego.

6) Według §. 26. instr. rach. obowiązany jest Wydział powiatowy przedkładać nam corocznie pomiędzy innymi wykazami, także wykaz robót wykonanych w ciągu roku ubiegłego na drogach gminnych w poszczególnych miejscowościach powiatu.

Gdy jednak Wydział powiatowy upoważniony został niniejszem do czasowego uwalniania poszczególnych zarządów drogowych od obowiązku prowadzenia pamiętnika drogowego w sposób przepisany §§. 13., 14. i 15. instr. rach., skutkiem czego uwolnione zarządy drogowe nie będą mogły dostarczyć Wydziałowi powiatowemu odpowiednich do sporządzenia powyższego wykazu danych, przeto w wypadkach, w których Wydział powiatowy nie mógłby uzyskać potrzebnych szczegółów przez swoje organa, przedłoży nam Wydział powiatowy ogólny wykaz robót wykonanych na drogach gminnych.

Przy tej sposobności udzielamy Wydziałowi powiatowemu następujących wyjaśnień:

a) Wyszczególnione w instrukcji rachunkowej pozycje i rubryki wzorów preliminarzy, zamknięcia rachunków i katastru dróg gminnych dały powód do twierdzenia, jakoby niektóre z tych pozycji i rubryk były zbyteczne i wypełnianie odnośnych wzorów utrudniająca.

Objaśniamy więc, że uważaliśmy za potrzebne zamieścić we wspomnianych wyżej wzorach wszelkie rubryki i pozycje, których wypełnianie mogłoby w pojedynczych gminach być potrzebne; że jednak z natury rzeczy wynika, iż w braku niektórych przedmiotów odnośne rubryki i pozycje nie potrzebują być wypełniane, zatem utrudnienia nie stanowią

b) Podniesioną nareszcie wątpliwość, kto z pomiędzy członków zarządu drogowego ma prowadzić kasę funduszu miejscowych dróg gminnych i odbierać wszelkie przesyłki adreso-

wane do zarządu drogowego, wyjaśniamy, że unormowanie tej sprawy należy w pierwszym rzędzie do wspomnianego zarządu drogowego, jako odpowiedzialnego za całość i sposób prowadzenia funduszów dróg miejscowych.

Gdyby jednak w tym względzie porozumienie się zarządu nie doszło do skutku, lub gdyby porozumienie to było tego rodzaju, iżby mogło pociągnąć za sobą szkodliwe dla funduszu drogowego następstwa, wówczas z mocy §. 27. i 28. noweli do ustawy drogowej, a na podstawie znajomości stosunków lokalnych i osobistych w pojedynczych miejscowościach, przysługuje Wydziałowi powiatowemu prawo unormowania tej sprawy w sposób, jaki uzna za stosowny.

Pozostawiając ocenieniu Wydziału powiatowego, czyli, gdzie i o ile z powyższego upoważnienia korzystać mu wypadnie, czynimy to z tym większym spokojem, że w myśl §. 27. noweli do ust. drog. Wydział powiatowy powołany jest do kierowania czynnościami zarządu dróg gminnych i że w należytem prowadzeniu ewidencji tych dróg i ich funduszów interesowany jest, jak to podnieśliśmy już na wstępie niniejszego okólnika, fundusz powiatowy, za którego skuteczną i oszczędną administrację odpowiedzialną jest Reprezentacya powiatowa w myśl §§. 21., 22., 30. i 48. ust. o Rep. pow.

We Lwowie dnia 28. stycznia 1887.

Alegat 18. do sprawozdania z czynności Wydz. kraj. za r. 1886/7.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 2. Sierpnia L. 38.998. wystosowanej do Świetnego c. k. Prezydium Namiestnictwa w miejscu.

Wydział krajowy ma zaszczyt udzielić świetnemu c. k. Prezydium w załączeniu odpis sprawozdania Wydziału Rady powiatowej w Rudkach z dnia 26. Lipca 1887. L. 945. o krwawych zajściach w powiecie będących, skutkiem oporu przeciw wykonywaniu noweli do ustawy drogowej i przedstawić zarazem ze stanowiska ogólnego następujące uwagi i wnioski w tej sprawie:

Zaprzeczyć trudno, że wymiar obowiązków nowelą drogową unormowanych — o ile dotyczy mieszkańców gmin — jest niższy, aniżeli podług dawniejszej ustawy drogowej. Zamiast bowiem maksymalnych 6 dni pieszych ustanawia rzeczona nowela tylko 4 dni od każdego numeru domu położonego w osadzie wiejskiej i od każdej rodziny względnie partyi zamieszkałej w gminie wiejskiej. Ogranicza ona wprawdzie także dawniejszy obowiązek obszarów dworskich do wydawania materiału drewnianego o tyle, że przeciętna wartość materiału wydać się mającego nie może przewyższać w ciągu roku 5% dodatków do opłacanych przez obszar dworski podatków bezpośrednich, ale nakłada natomiast na rzeczony obszary powinność, do której podług dawnej ustawy drogowej nie były obowiązane, to jest, żąda, ażeby obszary dworskie tak samo, jak gminy uiszczały rocznie po 4 dni pieszo od każdego numeru domu na tym obszarze położonego.

Zresztą nowela drogowa nie wprowadza żadnych nowych ciężarów, gdyż 3% dodatek do podatków bezpośrednich, który tak przez mieszkańców gmin jakoteż obszary dworskie ma być uiszczany na rzecz dróg gminnych, istniał już podług dawnej ustawy drogowej w formie 3% w miarę potrzeby uiszczać się mającej składki pieniężnej.

A jednak pomimo niższego wymiaru prestacyj drogowych dla mieszkańców gmin i pomimo nałożenia na obszary dworskie, obok prestacyi w materiale drzewnym, obowiązku do prestacyi w robociznie, odjęcia tym sposobem dawniejszej cechy szarwarkom drogowym, do których poprzednio tylko mieszkańcy gmin byli pociągani, objawiła się zaraz w początkach, w niektórych gminach kraju, dość żywa agitacya przeciw wykonywaniu noweli drogowej, podnosząca zuchwale głowę tam zwłaszcza, gdzie natrafiła na grunt sprzyjający bądź, z powodu nieświadomości kontry-

buentów, bądź też z powodu skłonności ich do oporu, jak n. p. w Lublińcu starym w powiecie Cieszanowskim, w Kosinie w powiecie Łańcuckim, w Serafińcach w powiecie Horodeńskim i nareszcie w powiecie Rudeckim, gdzie obok istnienia powyższych powodów, nadto w skutek przerwy w wykonywaniu zarządzeń potrzebnych wszczęta agitacya miała dość czasu do rozszerzenia się, wzmożenia i wywołania oporu wyuzdanego, który posunięty do ostateczności nie mógł już być pokonany środkami zwykłymi, ale stłumiony być musiał w sposób krwawy.

Już w odezwie naszej z dnia 29. Maja 1887. L. 27.668, przy sposobności udzielenia świetnemu c. k. Prezydium relacyi cieszanowskiego Wydziału powiatowego w sprawie oporu gminy Lublińca starego przeciw wykonywaniu noweli drogowej pozwoliliśmy sobie zwrócić uwagę Świetnego c. k. Prezydium, że sprawa ta wymaga zdaniem naszym nie tylko stanowczego wystąpienia, ale także jak najspieszniejszego działania, zwłaszcza, że i w innych powiatach nie brakło na podobnych usiłowaniach, które zdaniem naszym wówczas wyrażonem, kazały obawiać się przybrania szerszych rozmiarów na wypadek nieuśmierzenia ich w zarodzie.

Obecnie powtarzamy to zdanie i te obawy, mając przekonanie, że utrzymanie porządku społecznego i dobro kraju wymagają zwrócenia jak najbaczniejszej uwagi na tę sprawę i jak najrychlejszego przedsięwzięcia środków zaradczych, wszędzie tam, gdzie wykonywanie noweli drogowej napotyka na trudności.

W tym względzie pozwalamy sobie przedstawić Świetnemu c. k. Prezydium z naszej strony następujące wnioski:

1. C. k. Starostowie powinny w porozumieniu z Wydziałami powiatowymi zbadać stan rzeczy i zwrócić jak najtroskliwszą baczność na te gminy, w których wykonywanie noweli drogowej napotyka na trudności;

2. Trudności spowodowane agitacyami należy niezwłocznie usuwać szybkim, energicznym i stanowczym wystąpieniem przeciw agitatorom, oraz stosownem pouczeniem i sprostowaniem błędnych przekonań narzuconych gminom przez niesumiennych wicherzycieli.

3. Występując przeciw wicherzycielom z całą surowością prawa, należy z możliwą łagodnością ale też i ze stanowczością traktować tych, którzy padli ofiarą agitacyi.

4. Trudności w wykonywaniu noweli drogowej, mające inne źródło, winny być ile możności jak najrychlej usuwane w sposób wskazany regulaminem drogowym z 24. Września 1886. Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 80.

Jeżeliby Świetne c. k. Prezydium zechciało zgodzić się na wnioski powyższe, a względnie na ich myśl przewodnią, natenczas raczy łaskawie wydać stosowne polecenie do c. k. Starostów i uwiadomić o tem Wydział krajowy, który ze swej strony wyda również odpowiedni okólnik do Wydziałów powiatowych.

Zarazem mamy zaszczyt upraszać uprzejmie Świetne c. k. Prezydium, aby raczyło uwiadomić nas ile możności jak najrychlej o skutku odezwy niniejszej.

D. j. w.

Subalegat do aleg. 18. do sprawozdania z czynności Wydz. kraj. za r. 1886/7.

Odpis sprawozdania Wydziału Rady powiatowej w Rudkach z dnia 26. Lipca 1887., L. 945. wystosowanego do Wydziału krajowego we Lwowie.

Wysoki Wydział Krajowy:

Odpowiadając na rozporządzenie Wysokiego Wydziału krajowego z dnia 23. Lipca 1887. do L. 35.028 donosimy, że w skutek oporu 22. gmin przeciw przedkładaniu spisów szarwarkowych,

udaliśmy się do c. k. Starostwa o wysłanie na miejsce posłańców karnych dla zmuszenia gmin do przedłożenia spisów. C. k. Starostwo wyprawilo posłańców. Niektóre jednak z tych gmin posłańców ze wsi wyprowadziły. W skutek tego zarządziło c. k. Starostwo dochodzenie dla wyszukania osób podburzających do oporu. Po przeprowadzeniu dochodzeń odstąpiło c. k. Starostwo akta c. k. Prokuratury państwa w Samborze dla ścigania podburzycieli. C. k. Sąd Samborski wydelegował radcę p. Kunzeka, który prowadzi jeszcze ciągle dochodzenia o podburzanie w naszym powiecie. Śród tych dochodzeń zawezwał p. radca Kunzek chłopów z Romanówki, skąd także spisu szarwarkowego nie przedłożono. Ci na wezwanie nie stanęli i wyraźnie oświadczyli, że tego nie uczynią. C. k. Sąd więc wysłał po nich c. k. Żandarmeryą. Żandarmi mieli już wezwanych pokać, gdy się na nich ludność tej wsi rzuciła z kosami i kołami dla odbicia więźniów. A gdy jeden z włościan z kosą zranił żandarma, wtenczas on kazał dać ognia i owego śmiałka na miejscu położono, a dwóch raniono.

Z gmin opornych już cztery po tych zajściach przedłożyły spisy szarwarkowe.

D. j. w.

Alegat 19. do sprawozdania z czynności Wydz. kraj. za r. 1886/7.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 13. Września 1887., L. 43.994.
wystosowanej do Świetnego c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie.

W odpowiedzi na szacowną odezwę z 28. Sierpnia r. b. L. 8 383/pr. Wydział krajowy ma zaszczyt oznajmić, że zalecone przez Świetne c. k. Prezydium środki celem zapobieżenia oporowi gmin przeciw czynnościom, zdążającym do wprowadzenia w życie noweli do ustawy drogowej z 7. lipca 1885. Nr. 39. dz. u. kr. jak sporządzenie spisów obowiązanych do prestacyi i preliminarzy drogowych, tudzież ukonstytuowanie zarządów drogowych, uważamy za właściwe.

Środki te bywały też bądź faktycznie przez Wydziały powiatowe już stosowane, bądź zostały przynajmniej tymże Wydziałom dołączonym w odpisie okólnikiem naszym z dnia 28. stycznia 1887. L. 4.098. już zalecone.

W szczególności co do spisów obowiązanych do prestacyi, które po części już w dawniejszych czasach istniały pod nazwą ksiąg szarwarkowych, to spisy takie bywały tu i owdzie także przez organa Wydziałów powiatowych bądź uzupełniane, bądź nawet w całości sporządzane, z tą tylko różnicą, że w czasie dawniejszej ustawy drogowej sporządzano je albo na koszt ociążającej się gminy, albo na koszt funduszu powiatowego, podczas gdy od czasu obowiązującej obecnie noweli do ustawy drogowej dzieje się to zwykle na koszt powiatowego funduszu dróg gminnych.

Sięganie do tego funduszu uważalibyśmy może w obecnym stanie rzeczy dlatego za bardziej wskazane, że mniej dałoby powodu do zniechęcenia gmin przeciwko noweli drogowej.

Niewątpliwie w licznych wypadkach spisy takie będą mogły sporządzane być w siedzibie powiatu, zwłaszcza przy pomocy znajdujących się w c. k. Starostwach ksiąg konskrypcyjnych, tudzież wykazów podatkowych, którychby Urzędy podatkowe za pośrednictwem c. k. Starostw Wydziałom powiatowym dostarczyły. Gdyby jednak dla pewnych poszczególnych powodów wskazane było zarządzić sporządzenie pomienionego spisu w gminie opornej, to wypadnie Wydziałom powiatowym w każdym podobnym wypadku, jak to Świetne c. k. Prezydium proponuje, porozumieć się z miejscowym c. k. Starostwem. Skoro zatem Świetne c. k. Prezydium wyda c. k. Starostwom odpowiednie w tej mierze polecenie, nie omieszkamy zalecić Wydziałom powiatowym tak wdrożenie tego porozumienia, jak i korzystanie z poszczególnionych wyżej ksiąg i wykazów urzędowych.

Także preliminarze drogowe, które dawniej stanowiły część ogólnego budżetu gmin a obecnie w myśl §. 31. regulaminu drogowego, osobno sporządzane być mają, mogą być i bywają już obecnie w licznych wypadkach sporządzane przez organa Wydziałów powiatowych, o czym niejednokrotnie otrzymywaliśmy doniesienia, a nawet prośby o upoważnienie naszych konduktorów do przyścia z pomocą gminom przy wprowadzeniu w życie noweli drogowej, w szczególności zaś do sporządzania wspomnianych wyżej preliminarzy.

Ingerencyi powiatów w powyższym kierunku Wydział krajowy nie tylko nie miał nie do zarzucenia, ale przeciwnie w każdym wypadku, w którym Wydziały powiatowe o pomoc organów naszych w tej mierze prosiły, wydawał podwładnym konduktorom dróg krajowych odpowiednie upoważnienie.

Podniesione dalej przez Światne c. k. Prezydium trudności w przedmiocie ukonstytuowania się zarządów drogowych nie uszły także i naszej uwagi i o ile trudności te bez narażenia istoty rzeczy złagodzone być mogą, jak świadczą końcowe ustępy dołączonego wyżej okólnika z 28. Stycznia r. b., staraliśmy się dać Wydziałom powiatowym odpowiednie wskazówki.

W tej to myśli zaleciliśmy w pierwszym rzędzie polubowne porozumienie się organów do zarządu drogowego funduszu powołanych, a w wypadkach, w którychby ukonstytuowanie się zarządu w drodze porozumienia do skutku nie doszło, wskazaliśmy zgodnie z zapatrywaniem Światnego c. k. Prezydium — że w myśl §. 27, punkt 2 noweli do ustawy drogowej, przysługuje Wydziałom powiatowym prawo unormowania tej kwestyi w sposób, jaki uznają za stosowny.

Rozumie się, że ukonstytuowanie się zarządu drogowego nastąpić musi zgodnie z postanowieniem §. 28. ustęp 3. i 4. powyższej noweli, że przeto o wyeliminowaniu z zarządu któregośkolwiek z powołanych ustawą czynników, to jest bądź Zwierzchności gminnej, bądź przełożonego obszaru dworskiego mowy być nie może.

Co do zaznaczonej nakoniec przez Światne c. k. Prezydium niechęci gmin przeciw uciążliwej dla nich manipulacji i rachunkowości, to trudno zaprzeczyć, że jedna z najujemniejszych stron noweli jest potrzeba zbyt skomplikowanej manipulacji.

Potrzeba ta okazała się niezbędną tak dla utrzymania ewidencji powiatowego funduszu dróg gminnych jak i dla wypośrodkowania cyfr rzeczywistych w ustawie procentowo oznaczonych. A jakkolwiek żałoby na uciążliwość skomplikowanej tej manipulacji w czasie sesyi sejmowej niejednokrotnie przez posłów sejmowych podnoszone bywały, to jednak narady wspólne reprezentantów Wydziału krajowego z gronem kilkudziesięciu posłów, będących zarazem Prezesami Rad powiatowych nad możliwością ulg w tej mierze wykazały, że najznaczniejsza część przepisanych formalności pozostawioną być musi, jeśli najkardynalniejsze postanowienia ustawy przy wykonaniu ich nie mają być na szwank narażone.

Zgodzono się też jednomyślnie, że ulgi pod tym względem dopuszczalne są jedynie co do sporządzania w gminach mniejszych kosztorysów utrzymania dróg gminnych i prowadzenia w takich gminach pamiętnika drogowego. Treść zaś dołączonego wyżej okólnika naszego udowadnia, że wszelkie wówczas za możliwe uznane ulgi, Wydział niezwłocznie wprowadził w wykonanie.

Gdy jednomyślnie w tym względzie uchwały zapadłe w obecności delegatów Światnego c. k. Prezydium, to zbytecznem wydaje nam się ponowne oznajmienie, że Wydział krajowy nie widzi możliwości przyznania dalszych ulg w uciążliwościach przepisanych przez siebie formalności technicznych i rachunkowych, jak długo nowela drogowa z roku 1885 obowiązywać będzie.

Gdy więc, jak z powyższego wynika, co do poglądów na te sprawy niema różnicy zdań między Światnem c. k. Prezydium a Wydziałem krajowym, przeto skoro tylko uwiadomieni zostaniemy o wydaniu zapowiedzianego przez Światne c. k. Prezydium okólnika, nie omieszkamy z naszej strony niezwłocznie odpowiednie wydać zarządzenie celem skutecznego współdziałania wszystkich władz powołanych do czuwania nad wykonywaniem obowiązującej ustawy drogowej.

D. j. w.

Alegat 20. do sprawozdania z czynności Wydz. kraj. za r. 1886/7.

Odpis reskryptu c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie, z dnia 29. Września 1887., L. 9.809/pr. do wszystkich pp. Starostów w Galicyi.

Z wyniku dochodzeń przeprowadzonych przez pp. c. k. Starostów w powiatach, gdzie niektóre gminy stawiały opór wprowadzeniu w życie noweli do ustawy drogowej z dnia 7. lipca 1885. Dz. u. kr. Nr. 39. jak niemniej ze spostrzeżeń poczynionych w tychże powiatach w ogóle przez pp. c. k. Starostów i organa autonomiczne okazało się, że we wszystkich prawie dotychczasowych wypadkach oporu gmin w powyższym kierunku, opór ten skierowany był przeciw przygotowawczym czynnościom około wprowadzenia w życie postanowień pomienionej noweli, mianowicie przeciw utworzeniu miejscowych zarządów drogowych, przeciw przedkładaniu Wydziałom powiatowym spisów kontrybuentów obowiązanych do prestacyj drogowych w myśl §. 14. noweli drogowej i §. 3. wykonawczego regulaminu drogowego z 24. września 1886. Dz. u. kr. Nr. 80., wreszcie przeciw sporządzaniu preliminarzy drogowych w myśl §. 31. pomienionego regulaminu. — Gdzie opór ten, którego źródłem może być tylko zupełne niezrozumienie celu powyższych przygotowawczych czynności urzędowych, dotąd jeszcze uchylony nie został pouczeniami i upomnieniami, tam należy go bezzwłocznie uchylić tymi środkami zaradczymi, jakich w tej mierze dostarcza nowela drogowa i wykonawczy regulamin drogowy, tak, aby ludność obaalamucona ani chwili nie oddawała się złudzeniu, iż drogą renitencyi zdoła uchylić się od prestacyj ustawą na nią nałożonych i aby prestacye te jak najrychlej użyte zostały na cele właściwe. — Co do postępowania w tej mierze zastosują się pp. Starostowie przy popieraniu czynności urzędowych Wydziałów powiatowych około zastosowania przepisów noweli drogowej, do poniższych wskazówek, które w porozumieniu z Wydziałem krajowym uznane zostały za odpowiednie celowi. — Ani z noweli drogowej ani z wykonawczego regulaminu drogowego nie wypływa, żeby ukonstytuowanie się zarządów drogowych, jakkolwiek ono niewątpliwie pilnie potrzebnem jest dla prawidłowego toku czynności urzędowych przy zastosowywaniu przepisów nowej ustawy drogowej, miało być nieodzownym warunkiem i niejako premissą dalszej akcji wykonawczej, mianowicie sporządzania spisu kontrybuentów obowiązanych do prestacyj drogowych oraz preliminarzy drogowych. Nowa ustawa drogowa i wykonawczy regulamin drogowy wskazuje owszem władzom wyraźnie środki zaradcze na wypadek, jeżeliby miejscowe zarządy drogowe nie dopełniły ciężących na nich obowiązków. Mianowicie §. 27. lit. 2. noweli drogowej i §§. 35—37 regulaminu drogowego postanawiają, że jeżeli zarząd drogowy nie dopełni ciężących na nim obowiązków, Wydział powiatowy przedsięwziąć może, co uzna za stosowne. Gdzie zatem z powodu oporu gmin utworzenie zarządu drogowego dotąd nie mogło przyjść do skutku, a w skutek tego także dotąd nie zostały sporządzone spisy kontrybuentów, ewentualnie nie zostają sporządzone preliminarze drogowe, tam Wydziały powiatowe zaraz przystąpić mogą do sporządzania tych spisów i preliminarzy przez własne organa na koszt i stratę ociążających się Zwierzchności gminnych. — W każdym wypadku tego rodzaju pp. Starostowie porozumiewać się mają z Wydziałami powiatowymi, mianowicie co do kwestyi, czy sporządzenie spisów i preliminarzy drogowych ma być dokonane na miejscu w gminach, stawiających opór ukonstytuowaniu się zarządów drogowych, lub w siedzibie Wydziału powiatowego, przyczem jednak nadmienić muszę, że dokonywanie powyżej wskazanych czynności w gminach opór stawiających, byłoby w każdym razie odpowiedniejszem, gdyż najprędzej przekonywałoby odporne żywioły o bezowocności renitencyi. Rzecz naturalna, że tam, gdzieby obawiać się należało, iż funkcjonaryusz Wydziału powiatownego, delegowany do sporządzenia spisu kontrybuentów lub preliminarza drogowego, spotka się z przeszkodami ze strony ludności, czynność urzędowa musiałaby się odbywać pod osłoną żandarmeryi, ewentualnie nawet asystencyi wojskowej. Jako materyał i podstawa do sporządzania

spisów i preliminarzy w sposób powyższy użyte być mogą księgi konskrypcyjne i wykazy podatkowe, których dostarczać mają pp. Starostowie Wydziałom powiatowym z własnych aktów, względnie z aktów c. k. Urzędu podatkowego w każdym wypadku potrzeby na cele powyżej wskazane.

Na podstawie sporządzonych spisów kontrybuentów nastąpi ściąganie przypadających na członków opornej gminy prestacyj drogowych, a jeżeliby kontrybuenci nie chcieli uiścić się z powinności swoich, ma być zarządzone przymusowe ściąganie w sposób przy egzekwowaniu podatków wskazany. Odnosząc się równocześnie do Wydziału krajowego celem zawiadomienia Wydziałów powiatowych o treści niniejszego okólnika, oraz celem ewentualnego wydania dalszych w tej mierze zarządzeń, wzywam pp. Starostów, aby w każdym wypadku renitencyi gmin wobec zastosowywania postanowień nowej ustawy drogowej, jak najściślej zastosowywali się do powyższych wskazówek, nie spuszczać jednak w żadnym z tych wypadków z oka tej zasady, że zastosowanie środków przymusowych zawsze uważane być ma jako akt konieczności ominąć się niedający, że zatem następować powinno tylko tam, gdzie bezskuteczność pouczeń i upomnień już stwierdzoną została. O każdym takim wypadku przymusowych zarządzeń wykonawczych należy tutaj donieść przy szczegółowem przedstawieniu stanu rzeczy.

D. j. w.

Alegat 21. do sprawozdania z czynności Wydz. kraj. za r. 1886/7.

Odpis okólnika Wydziału krajowego z dnia 20. Października 1887., do L. 48988. wystosowanego do wszystkich Wydziałów powiatowych.

Zasłane wypadki oporu niektórych gmin przeciw wprowadzeniu w życie noweli do ustawy drogowej z dnia 7. lipca 1885. Dz. u. kr. Nr. 39., spowodowały Wydział krajowy do przedstawienia c. k. Prezydium Namiestnictwa wniosków mających na celu zastosowanie jednolitego postępowania dążącego z możliwą łagodnością, ale też i ze stanowczością do jak najrychlejszego pokonania oporu, wywołanego niedorzeczności wieściami i podszeptami niesumiennych agitatorów.

C. k. Prezydium Namiestnictwa po przeprowadzeniu rokowań co do szczegółów tej akeyi wydało w porozumieniu z Wydziałem krajowym dnia 29. września b. r. l. 9809/pr. okólnik do wszystkich c. k. Starostw, który udzielamy Wydziałowi powiatowemu w załączeniu dla wiadomości i stosowania w miarę potrzeby z przestrzeganiem następujących postanowień:

1. Odnosnie do okólnika naszego z dnia 28. stycznia b. r. l. 4098 wydanego w sprawie wykonywania noweli drogowej, nietylko upoważniamy Wydział powiatowy do czynienia takich ulg i ułatwień przy zastosowaniu przepisów drogowych, jakie okażą się niezbędne ze względu na istniejące warunki miejscowe, ale przypominamy zarazem Wydziałowi powiatowemu obowiązek niesienia przez swe organa miejscowym zarządom dróg gminnych potrzebnej pomocy, a to w myśl postanowienia §. 27—2) noweli drogowej oraz przepisów §§. 36. i 37. wykonawczego regulaminu drogowego z 24. września 1886. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 80.

2. Jeżeli ani Zwierzchność gminna ani przełożony obszaru dworskiego (§. 30. regul. drog.) ani też gmina, nie ociągają się ze swej strony z przedsięwzięciem czynności potrzebnych do wykonywania noweli drogowej, tak że przeciw nim nie może być zastosowane postępowanie przewidziane w §§. 34. i 53. wykonawczego regulaminu drogowego, natenczas koszta potrzebnej pomocy udzielonej przez organa Wydziału powiatowego, miejscowym zarządom dróg gminnych, pokryte być mogą z powiatowego funduszu dróg gminnych w myśl §. 24. lit. e. regulaminu drogowego.

Z początkiem roku przyszłego zechce Wydział powiatowy przedstawić nam ogólny stan sprawy wprowadzenia w życie noweli drogowej, w tamtejszym powiecie.

Alegat 22. do sprawozdania z czynności Wydz. kraj. za r. 1886/7.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 13. Września 1887., L. 45.881.
do Świetnego c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie.

Szacowną odezwą z d. 28. Sierpnia 1887. L. 8.383/pr. zawiadomiło nas Świetne c. k. Prezydium Namiestnictwa o uwadze uczynionej przez J. E. Pana Ministra spraw wewnętrznych w rekrypecie z dnia 30. Lipca r. b. L. 2.933/M. J., iż nie jest wykluczonem, że nowa ustawa drogowa zawiera postanowienia, co do których już przy wprowadzeniu jej w życie, okazać się mogła potrzeba poczynienia pewnych zmian w samej ustawie.

Wydział krajowy nie przesądzając inicjatywie, jakąby c. k. Rząd wziąć w tej sprawie uznał za stosowne, ma zaszczyt oznajmić uprzejmie Świetnemu c. k. Prezydium Namiestnictwa, odnośnie do odezwy z dnia 13. Września 1887., L. 43.994, — iż co do siebie nie jest zdania, ażeby władzom wykonawczym autonomicznym wypadało dziś już, to jest świeżo po zaszytych wypadkach oporu niektórych gmin przeciwko pomienionej noweli, brać inicjatywę w jej uchyleniu, a to tem mniej, że projekt, który Wydział krajowy właśnie w czasie uchwalenia ustawy za najwłaściwszy uważał, a któryby prawdopodobnie i dziś ponowił, przez Wysoki Sejm nie został przyjęty.

Wprowadzenie przez nas zmiany takiej w tej właśnie chwili byłoby zdaniem naszym niejako abdykacją w obec oporu kilku, a najwięcej kilkunastu gmin podbudzanych przez agitatorów; daty bowiem udzielone nam przez Świetne c. k. Prezydium Namiestnictwa stwierdzają, że odporne gminy stanowią tylko znikomą część, a najznacniejsza ich część przyjęła nowelę drogową bez trudności.

Nadto przebieg spraw tych świadczy, że opór wszędzie tam został pokonany, bez potrzeby użycia nadzwyczajnych środków, gdzie władze miejscowe wystąpiły stanowczo i działały szybko i konsekwentnie i że środki proponowane przez Wydział krajowy w wystosowanej do Świetnego c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwie z 2. Sierpnia 1887. L. 38.988, a przez Świetne c. k. Prezydium Namiestnictwa już akceptowane w każdym razie wystarczyłyby do nadania prawu należytej powagi.

Wreszcie nie widzimy rękojmi, ażeby zmiana noweli do ustawy drogowej, jakakolwiekby ona była, nie wywołała w tych samych lub innych gminach podobnego cząstkowego oporu, skoroby podobne agitacje miały się ponowić.

Gdyby zresztą zmiana rzeczzonej noweli już w najbliższym czasie okazała się konieczną, to pragnąc stworzyć dzieło żywotniejsze, wypadałoby w każdym razie przystąpić do tego dopiero po zbadaniu pod względem ekonomicznym i społecznym skutków terażniejszej noweli i zebraniu w tej mierze pewnych przynajmniej doświadczeń i z nich wypływających dat autentycznych, do czego z natury rzeczy potrzeba pewnego przynajmniej przebiegu czasu, jeżeli ustawa ponowna, któraby dziś już, zatem bez dostatecznych informacji faktycznych do skutku dojść miała, nie ma w najbliższym czasie podobnemu jak obecna uleść losowi.

Z tych to powodów Wydział krajowy nie ma zamiaru na nadchodzącej sesji sejmowej brać inicjatywy w zmianie obecnego ustawodawstwa drogowego, którego czas trwania zaledwie na miesiące się liczy.

D. u. s.

Alegat 23. do sprawozdania z czynności Wydz. kraj. za r. 1886/7.

Uwaga. Rzecz o taryfach kolejowych przez Dr. Antoniego Donimirskiego zawarta w osobnej broszurze za L. W. Kr. 28.426/87.

Alegat 24. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

Porównanie

rzeczywistych wydatków na cele zdrowia publicznego w roku 1886 z takimiż wydatkami w latach 1885 i 1878.

Zamknięć rachunków			1886.			1885.		1878.	
Rub.	pozycya	Wydatki	wyasy- gnowano	prelimi- nowano	różnica zł. w. a.	wyasy- gnowano	różnica zł. w. a.	wyasy- gnowano	różnica zł. w. a.
III.	34	koszta leczenia . .	727.446	655.000	+ 72.446	699.686	+ 27.760	498.585	+ 228.861
IV.	35-37	koszta szczepienia .	59.776	57.900	+ 1.876	51.995	+ 7.781	57.219	+ 2.557
V.	38	koszta sanitarne . .	7.931	8.000	— 69	7.864	+ 67	57.474	— 49.543
XI.	133-137	dotacye zakładów .	13.064	970	+ 12.094	14.170	— 1.106	230.906	— 217.842
		Razem .	808.217	721.870	+ 86.347	773.715	+ 34.502	844.184	— 35.967
		Dochody	wpłynęło	prelimino- wano	różnica	wpłynęło	różnica	wpłynęło	różnica
IV.	8.	nadwyżka od szpi- tali w Krakowie .	4.688	24.672	— 19.984	10.325	— 5.637	—	+ 4.688
"	8. a.)	nadwyżka od szpi- tali we Lwowie .	39.158	4.550	+ 34.608	35.029	+ 4.129	—	+ 39.158
"	8. b.)	nadwyżka od zakła- du w Kulparkowie	42.556	11.007	+ 31.549	27.115	+ 15.441	—	+ 42.556
V.	10.	zwroty od szpitali prowincjonalnych .	12.435	12.000	+ 435	13.559	— 1.124	9.406	+ 3.029
"	11.	zwroty od gmin . .	3.309	5.000	— 1.691	3.001	+ 308	28.714	— 25.405
XI.	82.	zwroty za rachunki aptekarские	616	600	+ 16	584	+ 32	712	— 96
		Razem .	102.762	57.829	+ 44.933	89.613	+ 13.149	38.832	+ 63.930
		Wydatek rzeczywisty .	705.455	664.041	+ 41.414	684.102	+ 21.353	805.352	— 99.897

Alegat 26. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

Wykaz wydatków w trzech zakładach krajowych za rok 1886.

	Poszczególności	Lwów	Kraków	Kulparków	Lwów	Kraków	Kulparków
		Ilość dni leczenia w r. 1886.			za dzień leczenia przypada		
		215.775	179.655	174.740	1886	1886	1886
		zł.	zł.	zł.	ct.	ct.	ct.
1	Żywienie chorych (ad a—h)	57.183	49.542	48.202	26.50	27.58	27.58
2	Bielizna	5.609	6.937	6.973	2.60	3.86	3.99
3	Pranie	5.574	4.964	4.599	2.58	2.76	2.63
4	Opał	3.430	6.164	5.086	1.59	3.43	2.91
5	Oświetlenie	1.643	2.668	1.562	0.76	1.49	0.90
6	Leki i apteka	7.477	4.500	786	3.46	2.50	0.45
7	Koszta sanit. i instrumenta chirurg.	8.659	5.309	3.525	4.01	2.96	2.02
8	Sprzęty	1.194	1.489	2.656	0.55	0.83	1.52
9	Słoma do sienników	413	534	756	0.19	0.30	0.43
10	Utrzymanie kapelanów i kaplicy . . .	1.289	1.050	1.740	0.59	0.58	1.00
11	Utrzymanie koni	841	1.475	.	0.47	0.84
12	Utrzymanie ogrodów i pól	69	1.356	2.893	0.03	0.75	1.66
13	Koszta pogrzebowe	500	182	168	0.23	0.10	0.10
14	Utrzymanie budynków	6.834	5.753	8.332	3.16	3.20	4.77
15	Utrzymanie dyrektora, lekarzy i aku- szerek	22.852	17.697	10.921	10.59	9.85	6.25
16	Koszta zarządu	10.439	10.670	6.208	4.83	5.94	3.55
17	Utrzymanie Sióstr Miłosierdzia . . .	4.418	4.417	2.293	2.05	2.46	1.31
18	Służba wyższa i niższa	16.001	12.530	23.698	7.46	6.97	13.56
19	Czynsze	1.523	.	.	0.70	.	.
20	Koszta kancelaryjne	861	914	472	0.40	0.51	0.27
21	Wodociągi	1.272	.	.	0.71	.
	Suma A.	155.968	138.789	132.345	72.28	77.25	75.74
	<i>Do tego dolicza się:</i>						
1	Zaliczki na płace	1.475	497	2.483			
2	Pensye i emerytury	3.821	250	290			
3	Zaopatrzenia, dary z łaski i odprawy	439	148	14			
4	Remuneracye i zapomogi	800	695	615			
5	Nadzwyczajne wydatki budowlane . .	.	9.661	.			
6	Utrzymanie dzieci w szpitalach . . .	12.000	12.587	.			
7	Odsetki od kapitałów dłużnych . . .	1.760	20	.			
8	Zapisy	116	.			
9	Podatki i daniny	8	1.053	209			
10	Wydatki w sprawach patronatu	12	50			
11	Dyety i koszta podróży	120	.			
12	Utrzymanie dzieci na oddz. położnic	48	463	.			
13	Zapomogi dla położnic	3.198	2.174	.			
14	Różne wydatki	264	682	3.347			
	Suma B.	23.813	28.478	7.008	.	.	.
	Do tego suma A.	155.968	138.789	132.345	.	.	.
	Razem	179.781	167.267	139.353	.	.	.

Alegat 27. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

W y k a z

spotrzebowanych ważniejszych produktów żywienia w trzech zakładach krajowych w r. 1886 z oznaczeniem ile wyszło na żywienie chorych i posługi w wadze i miarze, oraz przeciętna ich cena.

	Lwów	Kraków	Kulparków	Lwów	Kraków	Kulparków	U w a g a	
	K i l o g r a m y			Cena 1 kilogr. ct.				
Mięsa wołowego	28.316	27.748	33.583	43	48	47.5	Rachunek trzody chlewnej w Kulparkowie za r. 1886 wykazuje czysty dochód w kwocie 412 zł. 63 ct., przeto rzeczywista cena 1 klgr. wieprzowiny wynosi 35.9 ct. Przeciętna cena 1 klgr. pieczywa kosztuje: w szpitalu Lwowskim . . . 14.76 Krakowskim . . 12.065 Kulparkowskim . 9.72	
„ cielęciny	23.509	17.871	8.659	43	46	45		
„ wieprzowiny	1.271	455	5.948	43	56	35.9		
„ baraniny	1.609	3.413	.	40	27		
Masła	3.794	4.291	2.504	89.16	71.8	93.3		
Smalcu	912	952	2.342	70	65	58.2		
Słoniny	4.198	3.037	5.537	70	61.1	53.6		
Mleka { niezbianego	litr. {	61.373	69.827	62.598	7.5	6.5		4
{ zbieranego		59.961	17.032	26.963	4	4		2
Mąki pszennej Nr. I.	1.471	1 356	3.189	17.91	16.5	16.6		
„ „ „ II.	8.803	378	4.718	16.22	16.5	16.2		
„ „ „ IV.	9.466	4.017	.	14.9	14.7		
„ „ „ V.	6.069	2.626	.	14.23	13.75	.		
Bułek	26.693	29.872	11.126	19.17	16.63	19.4		
Chleba	46.413	44.059	67.196	12.79	9.9	8.8		
Krup jęczmiennych	5.319	6.179	8.643	17.9	11.25	11.7		
„ jaglanych	1.482	3.556	4.850	14.9	15	12.2		
„ hreczanych	6.572	948	5.928	19.47	14.75	15.9		
„ krakowskich	2.556	675	568	24.3	22	27.1		
„ perłowych	3.874	5.468	4.475	19.4	11.75	10.7		
Nafty ltr.	5.539	7.057	7.594	22.6	21.25	20		
Mydła	1.100	2.605	656	40.4	32	36		
Centnar owsa (100 klgr.)	34	158	.	6.85.7	4.87		
„ siana	3.950	.	.	1.50		
„ słomy	279	264	1.065	1.45	2.45	1.20		
„ węgla	266	13.017	4.068	1.20	30.02	1.19.7		
Sążni drzewa (4-metr.)	421	55	457	11.48	14.10	10.67		

Alegat 29. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1886/7.

**B u-
szpitali prowincjonalnych**

Rubryka	Poszczególnienie	Biała	Bo- chnia	Brody	Brze- żany	Dro- hobycz	Jasło	Koło- myja	Pod- hajce	Prze- myśl	
		zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	
Dochody.											
I.	Z kosztów leczenia:										
	od funduszu krajowego galicyjskiego	4.657	8.042	6.240	6.773	9.124	8.296	8.801	8.182	14.737	
	od samopłacących	1.014	686	312	366	2.077	485	1.115	351	1.614	
	od obcych funduszów	3.969	29	78	28	56	73	200	32	189	
II.	Z własnych dochodów szpitala: z grun- tów, legatów, realności, zapisów i do- datków, odsetek od kapitałów, sprze- dazy rzeczy zużytych i rozmaite inne	805	143	20	257	41		50	8	80	
	Suma dochodów	10.445	8.900	6.650	7.424	11.298	8.854	10.166	8.573	16.620	
Wydatki.											
I. Utrzymanie budynków	Czynsz najmu				650	1.350					
	Konserwacye zwykłe	400	111		18	100	250		100	320	
	Budowy nadzwyczajne							186	50		
	Podatki	30	4	3		200	3		20		
	Asekuracya od ognia	43	28	50		30	31	30	65	36	
	Czyszczenie kominów	20	9	30	10	30	15	10	21	30	
	Desinfekcyja i czyszczenie kanałów		50	50	25	35	20	200	60	30	
	Zywność dla chorych	4.607	3.657	2.550	2.684	4.093	3.809	4.215	3.056	5.984	
	Wino	101	100	70	36	100	200	120	100	150	
	Lekarstwa	706	871	638	527	818	725	1.053	643	1.760	
II. Koszta gospodarze	Sanitarne potrzeby	217	70	80	38	100	100	40	130	200	
	Bielizna, pościel i odzież	495	154	230	163	930	340	290	207	1.046	
	Pranie	180	80	40	50	60	40	20	200	80	
	Sprzęty	120	30	20	45	100	100	100	80	300	
	Opał	380	500	500	259	400	460	600	500	1.000	
	Oświetlenie	224	70	70	38	80	70	90	80	120	
	Słoma	100	70	40	30	70	83	15	40	110	
	Przybory i koszta kancelaryjne	100	60	50	70	70	66	60	60	150	
	Narzędzia chirurgiczne	50	25		50	50	50	50	40	50	
	Lekarz ordynujący	500	500	500	600	500	600	500	500	600	
III. Płace i wynagrodzenia	" pomocnik	200	300	200	250	300	300		250	250	
	Akuszerka i cyrulik		20	50		25	25	10	15	60	
	Rządca	400	500	360	600	500	600	500	600	600	
	Kontrolor	120								500	
	Dyurniści			300	100	100		180	120	120	
	Kapelan	80	40		50	50		30	75	120	
	Służba szpitalna niższa	400	950	384	348	441	420	528	400	960	
	Wikt dla służby	700	153	433	490	438		600	548	1.332	
	Wydatki administracyjne		135	100	10		135		120	50	
	Odprawy, prowizye, pensye	367					186				
IV. Długi	Remuneracye		45	10	100	5	50	30	50	140	
	Relutum na pomieszkание rządu								200		
	Splata kapitałów								166		
	" odsetek										
	Należytości za liwerunki i roboty										
	V. Rozmaite	Ciężar fundacyjny									177
		Koszta pogrzebów	286	200	30	120	75	45	250	60	260
		Drobne inne	150	20	12	27	10	40	45	15	40
		Suma wydatków	10.976	8.752	6.800	7.388	11.060	8.763	9.752	8.571	16.575

Alegat 30. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

Odpis odezwy e. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie z dnia 14.
Października 1887. L. 10673|pr.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 27. Września b. r. nie raczył użyzyć Najwyższej Sankeyi uchwalonemu przez Sejm krajowy projektowi ustawy, którą zmienione być miały niektóre postanowienia prawne o wykonywaniu prawa polowania.

Wskutek reskryptu JE. Pana Ministra rolnictwa z dnia 4. Października b. r. L. 13530|1510 mam zaszczyt zawiadomić o tem Świetny Wydział krajowy odnośnie do szanownego pisma z dnia 17. Stycznia b. r. L. 867|S. a przytem wskazać powody odmówienia Najwyższej Sankeyi oraz inne usterki projektu ustawy celem uchylenia takowych wrazie, gdyby Świetny Wydział krajowy zamierzał wnieść ten projekt na najbliższej sesyi sejmowej jako własne przedłożenie.

Powód odmówienia Najwyższej Sankeyi tkwi w trzecim ustępie §. 2.

Według § 6. cesarskiego patentu z 7. Marca 1849. Dz. u. p. Nr. 154, polowanie na wszystkich w §§. 4. i 5. nie wyłączonych a w obrębie granic gminy położonych gruntach oddane jest odnośnej gminie a według §. 7, tegoż patentu gmina jest obowiązana wydzierżawić niepodzielnie służące jej prawo polowania. Postanowienie to nie zostało zmienione późniejszym rozporządzeniem ministeryalnym z 15. grudnia 1852. Dz. u. p. Nr. 257, gdyż rozporządzeniem tem uchylone zostało tylko dozwolone w §. 7. powyżej powołanego patentu cesarskiego wykonywanie prawa polowania ze strony gmin przez rzeczoznawców. Tym zasadom głównym patentu cesarskiego z dnia 7. Marca 1849. zupełnie sprzeciwia się zawarte w trzecim ustępie §. 2. niesankeyowanego projektu ustawy postanowienie, że w razie przyłączenia parcel w ogólnej przestrzeni 115 lub więcej hektarów w myśl §. 6. cesarskiego patentu odbyć się ma dodatkowa licytacya celem wydzierżawienia polowania na tych świeżo przyłączonych parcelach na czas aż do expiracyi dzierżawy dotychczasowego polowania gminnego. W takim razie bowiem miałyby się odbywać dwie licytacye co do tego samego obszaru polowania gminnego, a więc niezachodziłoby już niepodzielne wydzierżawienie polowania gminnego. Wprawdzie projekt ustawy postanawia, że nowa licytacya ma być rozpisana „z wyraźnem zastrzeżeniem prawa pierwszeństwa dla dzierżawcy polowania gminnego“, ale postępowanie to jest zupełnie niejasne, gdyż ani nie wskazano bliżej, na czem ma polegać to prawo pierwszeństwa, ani też z projektu ustawy w ogóle powziąć nie można, w jaki sposób z jednej strony odbyć się ma licytacya na wydzierżawienie prawa polowania, a z drugiej strony, miałyby być co do dzierżawy zastrzeżone prawo pierwszeństwa dla dotychczasowego dzierżawcy.

Odpowiednie unormowanie w drodze ustawodawczej kwestyi, o której traktuje trzeci ustęp §. 2. projektu ustawy, mogłoby mniej więcej w ten sposób nastąpić, jak to co do enklaw postanawia rozporządzenie ministeryalne z dnia 31. Lipca 1849. Dz. u. p. Nr. 342. (ustęp drugi). Należałoby mianowicie w takim razie parcele wskutek oddzielenia od obszaru z samoistnem prawem polowania do obszaru wydzierżawionego gminnego polowania przyłączone a stanowiące obszar o 115 lub więcej hektarów, ofiarować dzierżawcy gminnego prawa polowania bez licytacyi do wydzierżawienia w takiej cenie, jaka wynika ze stosunku do czynszu za wydzierżawione polowanie gminne. Jeżeliby dzierżawca gminnego prawa polowania nie zgodził się na to, to w takim razie musiałoby już nastąpić wydzierżawienie świeżo przyłączonych parcel w drodze licytacyi na czas aż do expiracyi dzierżawy polowania gminnego.

Wrazie gdyby Świetny Wydział krajowy zamierzał wnieść do Sejmu wspomniany projekt ustawy jako własne przedłożenie, wypadałoby nadto jeszcze sprostować w §. 2. cytat cesarskiego patentu z 7. Marca 1849. Dz. u. p. Nr. 154. Patent ten bowiem nazwany jest w pierw-

szym i drugim ustępie §. 2. mylnie „najwyższym patentem“ a w trzecim ustępie tego paragrafu cytowany został bez bliższego określenia i bez dokładnego oznaczenia daty. Pierwszy ustęp §. 2. projektu ustawy wymagałby wreszcie w razie ponownego wniesienia tego projektu do Sejmu jeszcze jednej zmiany stylistycznej. Ustęp ten w porównaniu z brzmieniem przedłożenia rządowego udzielonego Świątnemu Wydziałowi krajowemu tutejszą odezwą z dnia 2. Grudnia 1886. L. 10907[pr. zmieniony został w uchwale sejmowej pod względem stylizacji w ten sposób, że w obecnym brzmieniu obejmuje tylko wypadki wcielenia parcel z obszaru polowania gminnego do istniejącego już obszaru z samoistnie wykonywanem prawem polowania, a nie uwzględnia wypadków złączenia takich parcel w nowy obszar z samoistnie wykonywanem prawem polowania. Na te ostatnie wypadki postanowienie pierwszego ustępu §. 2. w brzmieniu przez Sejm uchwalonem mogłoby być rozszerzone dopiero w drodze interpretacji z powołaniem się na „ratio legis“.

Z tego powodu w razie wniesienia ponownego projektu ustawy do Sejmu wskazaniem byłoby przywrócenie pierwotnego brzmienia przedłożenia rządowego.

Alegat 31. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

Odpis odezwy e. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie z dnia 22. Sierpnia 1887. L. 8557, do Wydziału krajowego.

Szacowną odezwą z dnia 12. Stycznia b. r. L. 738. Świątny Wydział zakomunikował mi uchwałę sejmową tej samej daty z wezwaniem do e. k. Rządu, aby w jak najkrótszym czasie założył w Galicyi zakłady przymusowej pracy i domy poprawcze

Wskutek reskryptu JE. Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 10. b. m. L. 7662 mam zaszczyt oznajmić Świątnemu Wydziałowi krajowemu co następuje:

Według ustawy z dnia 24. Maja 1885. Dz. u. p. Nr. 90, która to ustawa stanowiła punkt wyjścia w umotowowanym na posiedzeniu sejmowym z dnia 22. Grudnia 1886. odnośnym wniosku samoistnym i w wniosku tym została powołana, w sprawozdaniu sejmowej komisji administracyjnej zaś z powodów nie wyświeconych weale nie jest wzmiankowana, staranie o urządzenie zakładów wskazanych w powołanej uchwale sejmowej jest rzeczą kraju (§. 1.) a państwo przyczynić się ma tylko zasiłkiem do kosztów założenia tych zakładów w miarę ich potrzeby i stosowności (§. 2.). Ze względu na to całkiem jasne brzmienie ustawy powołana na wstępie rezolucya sejmowa w brzmieniu przez Sejm uchwalonem nie może stanowić dla Rządu impulsu do jakiegokolwiek akcji, co nastąpić mogłoby dopiero wtedy, jeżeliby reprezentacya kraju stosując się do postanowień powyżej przytoczonej ustawy, powzięła konkretne uchwały, potrzebne dla Rządu do ocenienia potrzeby i stosowności projektowanych zakładów, oraz sporządziła odnośne materyały jak statut, regulamin, plany budowy wraz z kosztorysem i opisaniem budowy.

Niniejszem załatwioną zostaje także szacowna odezwa z dnia 19. Czerwca b. r. L. 30899.

Alegat 32. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

Odpis odezwy Prezydium e. k. wyższego Sądu krajowego we Lwowie z dnia 30. października b. r. L. 8874.

do e. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie.

Za zwrotem załączników szacownej odezwy z dnia 31. stycznia 1887. do L. 949 mam zaszczyt Świątnemu Prezydium oznajmić, że gdy Wysokie Ministerstwo sprawiedliwości w poro zu-

mieniu z c. k. Ministerstwem skarbu nie widziało się spowodowanem wedle reskryptu z dnia 19. Maja 1886. do L. 22458 na wniesione w tej sprawie podanie Wydziału Izby adwokatów z dnia 5. Kwietnia 1884. do L. 233 uczynić wnioszek na ustanowienie osobnego urzędu depozytowego we Lwowie i Prezydyum c. k. wyższego Sądu krajowego w obec tego, że stan rzeczy od tego czasu się nie zmienił, sprawy utworzenia osobnego Urzędu depozytowego we Lwowie popierać nie może, a to tem mniej, że i Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi we Lwowie wedle odezwy swej z dnia 24. Października 1887. do L. 1509 przeciw utworzeniu tego osobnego urzędu depozytowego z tem większą stanowczością się oświadczyło, ileż zarządzenia wydane w tej mierze w r. 1885. odniosły pożądaný skutek i urząd ten w zupełnym porządku się znajduje, którą to okoliczność ja także sprawdziłem.

Alegat 33. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886/7.

Odpis okólnika Wydziału krajowego z dnia 29. Marca b. r. L. 7.521
do wszystkich Wydziałów powiatowych.

Na mocy obwieszczenia naszego z dnia 26. Listopada 1875. L. 25744. Dz. ust. i rozp. kraj z r. 1876. część I. Nr. 1., i okólnika z 24 Września 1883. L. 42212 stacye szupasowe, ewentualnie Wydziały powiatowe obowiązane są przedkładać nam ogólne szupasowe rachunki najpóźniej w trzy tygodnie po upływie każdego kwartału, a jednak niektóre nie przedkładają nam takowych wcale lub w terminie spóźnionym.

Gdy Wysoki Sejm uchwałą z dnia 21. Stycznia r. b. polecił nam by likwidacye kosztów szupasowych raźniej sporządzane były, a brak rachunków uniemożliwia wykonanie tej uchwały, przeto poleca się Wydziałowi powiatowemu, ażeby ściśle zastosował się do wyż powołanych rozporządzeń naszych, tudzież ażeby w przedkładanych rachunkach sprawdzał dokładnie odległości od stacyi szupasowej do gmin przynależności osób szupasowawych, tudzież aby baczono, czy powołane są nazwiska konwojantów przy każdej pozycyi rachunku i czy rachunki te są należycie udokumentowane, a mianowicie: czy dostarczone są świadectwa lekarskie udowadniające potrzebę użycia podwozy dla szupaśnika lub zatrzymania go na stacyi z powodu słabości; recepty na zakupione medykamenta i kwity lub rachunki kupieckie na zakupioną odzież dla szupaśników; dalej rachunki partykularne i wykazy majątkowe osób wydalonych z innego kraju Austrii lub z obcego Państwa, a zatrzymanych na stacyi jako tamże przynależnych lub odstawionych przez stacyę do gmin przynależności nie będących stacyami szupasowemi; a wreszcie rachunki partykularne obco-krajowców wydalonych przez stacyę za granicę Galicyi.

Zastrzega się przytem, że rachunki przedłożone po upływie terminu ustanowionego likwidowanemi nie będą, zaś zakwestyonowane przy cenzurze rachunków koszta dla braku jednego z wyż poszczególnionych dokumentów, usprawiedliwione być muszą najdalej w czteru tygodniach od daty naszego polecenia, w razie przeciwnym potrącone zostaną stacyi z następnego rachunku i zwrócone nie będą.

We Lwowie dnia 29. Marca 1887.

Alegat 34. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

O d p i s

Okólnika c. k. Namiestnictwa L. 27782. do wszystkich Panów c. k. Starostów i Pp. Dyrektorów Policji we Lwowie i Krakowie.

Na mocy dotychczasowych rozporządzeń w sprawie szupasowania tutejszo jako i obcokrajowców, obowiązane są tutejsze c. k. Władze orzekające udzielać Wydziałowi krajowemu:

1) odpisy orzeczeń szupasowych po myśli rozporządzeń c. k. Namiestnictwa z dnia 2. Sierpnia 1876. L. 33715 i z dnia 8. Sierpnia 1879. L. 22635;

2) rozporządzenia na wydanie odzieży szupaśnikom po myśli rozporządzeń c. k. Namiestnictwa z dnia 8. Sierpnia 1883. L. 70689, i z dnia 12. Stycznia 1885. L. 45153. i

3) karty szupasowe mieszczące w sobie rachunki partykularne i wykazy majątkowe tutejszo krajowców szupasowanych w obrębie Galicyi po myśli rozporządzeń Prezydium c. k. Namiestnictwa z dnia 21. Sierpnia 1875. L. 4287. pr. i c. k. Namiestnictwa z dnia 22. Grudnia 1876. L. 54274.

Celem uproszczenia sprawy i aby Wydziałowi krajowemu umożliwić rańniejsze sporządzenie likwidacyi kosztów szupasowych postanawia się na życzenie tegoż Wydziału krajowego, że począwszy od 1. Lipca 1887. c. k. Władze orzekające nie mają już przysyłać Wydziałowi krajowemu wyż poszczególnionych dokumentów, lecz że stacye szupasowe mają takowe jako alegaty dołączyć do swych rachunków kwartalnych.

Lwów dnia 16. Maja 1887.

LW. 26960.

Wydziałowi powiatowemu

(wszystkim)

dla wiadomości i polecenia tamtejszym Zwierzchnościom gminnym, jako stacyom szupasowym, ażeby przy składaniu kwartalnych rachunków szupasowych, począwszy od daty wskazanej, to jest od 1. Lipca b. r. ściśle się stosowały do nowo wydanego rozporządzenia, a to pod względem sporządzania rachunków i dołączenia do takowych jako alegaty orzeczeń i kart szupasowych odnośnych wreszcie do wyjaśnień podanych w rozporządzeniu z dnia 29. Marca b. r. L. 7521.

We Lwowie dnia 27. Maja 1887.

Alegat 35. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r 1886/7.

Rozporządzenie

e. k. Namiestnictwa z dnia dotyczące przepisów wykonawczych, ustanowionych w porozumieniu z Wydziałem krajowym, dla poboru samoistnych opłat krajowych od napojów spirytusowych i od piwa.

§. 1.

W myśl artykułu ustawy z dnia Nr. . . Dz. ust. kraj. będą w latach pobierane we wszystkich miejscowościach kraju, nieobjętych okręgami akcyzowymi kr. i stoł. miast Lwowa i Krakowa, samoistne opłaty krajowe, którym podlegają:

- 1) Spirytus, wódka (gorzałka), tudzież wszelkie inne trunki spirytusowe bez różnicy stopnia — w kwocie
- 2) Piwo wszelkiego rodzaju — w kwocie

§. 2.

Okręgi podatkowe, ustanowione przez e. k. władzę skarbową celem poboru podatku konsumcyjnego od wina, są zarazem okręgami administracyjnymi dla poboru opłat krajowych wyszczególnionych §. 1. Wydział krajowy może jednak zarządzić w tym względzie zmianę, skoro tego uzna potrzebę.

W każdym okręgu poborowym będzie ustanowiony organ umocowany do poboru pomienionych opłat krajowych i do wykonywania kontroli z tym poborem połączonej, a w razie potrzeby zostaną ustanowieni także zastępcy tego organu w kilku miejscach okręgu poborowego w ten sposób, aby odległość miejsca zamieszkania stron, obowiązanych do uiszczenia tych opłat, do siedziby organu poborowego lub jego zastępcy nie wynosiła więcej jak 7½ (siedm i pół) kilometra.

§. 3.

Najdalej dnia 15. Grudnia 18 . . otrzyma każda Zwierzchność gminna za pośrednictwem e. k. Starostwa obwieszczenie Wydziału krajowego z oznaczeniem gmin okręgu poborowego, do którego ona ma należeć i z wskazaniem siedziby organu poborowego tudzież jego zastępców.

Takie same obwieszczenie otrzyma Zwierzchność gminna w czasie stosownym, jeżeli później zarządzane zostaną zmiany w obszarze odnośnego okręgu lub zmiany siedzib organów poborowych.

Zwierzchność gminna jest obowiązana ogłaszać te obwieszczenia w obrębie swej gminy zaraz po ich otrzymaniu w sposób używany w myśl §. 86. ustawy gminnej przy ogłaszaniu uchwał dotyczących prestacyj gminnych.

§. 4.

Pomienione opłaty krajowe mają być uiszczone organom poborowym odnośnego okręgu wedle wyboru strony, — albo

- a) przed wprowadzeniem napojów opłacie podlegających do lokalności przeznaczonych na przechowanie lub dla zbytu takowych, albo
- b) przed otworzeniem a względnie odczopowaniem naczyń zawierających te napoje.

§. 5.

Do uiszczenia opłaty od napojów wyżej oznaczonych obowiązani są przemysłowcy zajmujący się ich sprzedażą konsumentom do bezpośredniego użytku w granicach kraju, czy to w naczyniach służących do szynkowania lub picia, czy we flaszkach opieczętowanych, lub nieopieczętowanych, wreszcie w baryłkach, beczułkach itp. naczyniach. Mają oni opłacać także napoje, które spożywają sami z swoją rodziną lub wydają płatnie albo bezpłatnie swoim domownikom i sługom.

Od napojów, przez wyżej oznaczonych przemysłowców nieopłaconych, obowiązane są uiszczać opłatę krajową stowarzyszenia (konsumcyjne, resursa, kasyna itp.) przedsiębiorstwa, zakłady, korporacje itp. spółki, jeżeli takowe na własny rachunek lub za pośrednictwem i na rachunek osób do tego przeznaczonych (kantyniarzy, pełnomocników itp.) swoim członkom lub komukolwiek innemu w jakichkolwiek naczyniach do użytku w granicach kraju, płatnie lub bezpłatnie rozdają lub odstępują.

Obowiązek uiszczenia opłaty ciąży na wyszczególnionych przemysłowcach i spółkach, skoro tylko rozpoczną wykonywanie którejkolwiek czynności wyżej oznaczonej bez różnicy, czy uzyskali koncesyę lub zezwolenie do prowadzenia przemysłu a względnie do ukonstytuowania spółki lub takowych nie uzyskali albo uzyskać nie potrzebują.

§. 6.

Pobór opłat uskutecznić się będzie przedewszystkiem :

I. przez zawarcie ugody z większością stron trudniących się w okręgu poborowym zbytem napojów opłacie podlegających, do których liczyć się mają także wykonujący prawo propinacyi; zaś w razie niedojścia do skutku takiej ugody ;

II. przez wydzierżawienie, albo

III. we własnej administracyi przez organa nstanowione do tego z ramienia Wydziału krajowego. Tak spółki ugodowe jako też i dzierżawcy mają uskutecznić pobór i kontrolę z tym poborem połączoną za pośrednictwem swoich własnych organów poborowych.

§. 7.

Strona do uiszczenia opłaty obowiązana powinna najdalej dnia 28. Grudnia 18 . . . r. a względnie przynajmniej trzy dni przed rozpoczęciem czynności wskazanych w §§. 4. i 5. podać do rąk organu poborowego opis lokalności, w których zbywa, przechowuje i wydaje napoje opłacie podlegające lub to czynić zamierza, w dowód czego organ poborowy wyda jej kartę poświadczającą, jaką należycie przechować należy.

W tem podaniu powinna strona :

a) wyszczególnić imię i nazwisko podającego tudzież rodzaj jego przemysłu lub przedsiębiorstwa a względnie nazwę lub firmę spółki, którą zastępuje ;

b) oznaczyć dokładnie Nr. konskrypeyjny domu, nazwę ulicy, dzielnicy, lub miejscowości jakoteż i gminy, gdzie rzeczony lokalności się znajdują, a jeżeli strona posiada w obrębie odnośnego okręgu kilka takich odrębnie położonych lokalności własnych, czy też wynajętych. wszystkie szeregóły co do każdej z osobna ;

c) opisać szczegółowo każdą odrębną lokalność z jej częściami (szynkowniami, pokojami gościnnymi, magazynami, składami, piwnicami, schowkami itp.), w których zbywa, przechowuje i wydaje oznaczone napoje lub to czynić zamierza wraz z tajnymi komunikacjami, jeżeli takowe w tych lokalnościach istnieją;

d) donieść, czy podający sam się trudni zarządem w lokalnościach opisanych, a jeżeli nie, to podać imię, nazwisko i charakter swoich zastępców, którzy w jego niebytności mają udzielać organom poborowym żądanych wyjaśnień;

e) oznajmić, czy i z którymi z opisanych lokalności są połączone mieszkania strony, jej rodziny, zastępców i sług, dalej, czy te mieszkania są umieszczone w tem samym zabudowaniu co lokalności oznaczone pod b) i c), a w razie przeciwnym, gdzie te mieszkania się znajdują;

f) donieść, czy strona obowiązana do uiszczenia oznaczonych opłat posiada lub prowadzi gorzelnie, browary, rafinerie lub destylarnie spirytusu albo fabryki napojów spirytusowych (rozolisów, likierów, koniaku, rumu, araku, esencji ponczowej itp.) lub też handel hurtowny trunkami opłacie krajowej podlegającymi, wreszcie czy wykonuje własne lub wdzierzawione prawo propinacji. W tych wypadkach powinna strona oznajmić w opisie, gdzie są umieszczone odnośne lokalności przemysłowe fabryki, sklepy lub składy, jakoteż, czy i jakie komunikacje istnieją między nimi a lokalnościami oznaczonymi pod b) i c).

O każdej zmianie, jaka zajdzie w szczegółach oznaczonych pod a) do f) włącznie, powinna strona zawiadomić organ poborowy opisem dodatkowym przynajmniej trzy dni przed dokonaniem zmiany, a jeżeli takowa zaszła bez jej woli i winy, najpóźniej w 24 godzin po jej nastąpieniu.

Organ poborowy może żądać urzędzenia wehodu do lokalności oznaczonych pod b) i c) w taki sposób, ażeby żaden przedmiot podlegający opłacie sposobem skrytym do nich wniesionym lub ztamtąd wyniesionym być nie mógł, może też żądać oznaczenia tych lokalności numerami a zewnątrz napisem lub znakiem łatwym do rozpoznania i przerwania komunikacji tych lokalności z lokalnościami oznaczonymi pod f).

Żądaniom powyższym strona jest obowiązana zadość uczynić kosztem własnym w czasie jak najkrótszym.

§. 8.

Każda strona do uiszczenia opłaty obowiązana powinna najdalej dnia 30. Grudnia 18 . . r. podać do rąk organu poborowego wykaz (meldunek) wszystkich napojów, jakie w lokalnościach oznaczonych w §. 7. pod b) i c) i z niemi połączonych, posiada lub przechowuje. W tym wykazie (meldunku) należy wyszczególnić dokładnie rodzaj, gatunek i ilość (w hektolitrach lub litrach) rzeczonych napojów, jako też naczyni, w których te napoje są zawarte. Tak samo powinna strona wykazać (zameldować) pisemnie lub ustnie każdy dalszy zapas napojów przynajmniej na 24 godzin przed ich wprowadzaniem do lokalności oznaczonych.

Jeżeli strona niszcza opłatę za wykazane (zameldowane) napoje równocześnie z wniesieniem wykazu (meldunku), otrzyma w dowód spłaty boletę (kwit), którą należyce przechować powinna, jednak wprowadzać może tak opłacone napoje do oznaczonych lokalności dopiero wtedy, gdy odnośna boleta (kwit) znajduje się już w tych lokalnościach w przechowaniu strony.

Napoje w ten sposób opłacone i do odnośnych lokalności wprowadzone są wolne od dalszych zarządzeń kontrolnych oznaczonych w §§. 9. 10. 11. i 12.

§. 9.

Dla strony wnoszącej wykaz (meldunek) oznaczony w §. 8. bez równoczesnego uiszczenia opłaty, wygotuje organ poborowy arkusz zgłoszeń i rewizyj wedle załączonego % formularza

w dwóch egzemplarzach, z których jeden zatrzyma, drugi zaś doręczy stronie, oznaczając na nim dzień doręczenia.

Doniesienia (meldunek) dotyczącej strony wpisywać będzie organ poborowy do obydwu egzemplarzy rzeczzonego arkusza, stwierdzi te zapiski swoim podpisem, ndzieli je stronie do przekonania się, iż zostały wpisane wedle jej doniesienia (meldunku) i do podpisania.

Zapiski zawarte w arkuszu zgłoszeń i rewizji służyć będą stronie za dowód, iż przepisane doniesienia (meldunki) w czasie należytych skuteczności, powinna zatem swój egzemplarz należyte przechować i takowy przy dalszych doniesieniach (meldunkach) organowi poborowemu przedkładać.

Jeżeli w tym arkuszu niestanie już miejsca na dalsze zapiski lub jeżeli egzemplarz znajdujący się w rękach strony zaginie albo zostanie z jakiegokolwiek powodu uszkodzonym, wygotuje organ nowy arkusz w sposób wyżej oznaczony.

Jeżeli egzemplarz znajdujący się w rękach strony zaginie lub zostanie uszkodzonym w taki sposób, iż odnośne zapiski odczytać się nie dadzą, natenczas zapiski zawarte w egzemplarzu znajdującym się w rękach organu poborowego stanowią wyłącznie dowód prawny o stanie napojów opłaconych i nieopłaconych.

§. 10.

Napoje z góry nieopłacone wolno stronie wprowadzać do lokalności oznaczonych w §. 7. pod *b*) i *c*) lub z niemi połączonych dopiero wtedy, gdy upłynie czas do wprowadzenia przeznaczony i nie prędeż nim jej egzemplarz arkusza zgłoszeń i rewizyj z poświadczeniem skutecznego doniesienia (meldunku) znajduje się w oznaczonych lokalnościach w przechowaniu strony.

Organowi poborowemu przysługuje prawo ubezpieczenia naczyń zawierających napoje nieopłacone swoją pieczęcią lub innem właściwym urządzeniem w taki sposób, ażeby napoje bez wiedzy organu poborowego i możności dostrzeżenia z naczyń ubezpieczonych zabrane być nie mogły. Materiały do takiego ubezpieczenia ma dostarczyć strona własnym kosztem.

§. 11.

Jeżeli strona zechce, napoje w myśl §. 10. ubezpieczone:

- a*) użyć do zbytu lub na własny potrzeb;
- b*) odstąpić komu innemu do procederu opłacie podlegającego lub za granicę kraju wytransportować;
- c*) przelać w całości lub częściowo do innego lub kilku innych naczyń;
- d*) uwolnić je od urządzenia ubezpieczającego lub przysposobić z jakiegokolwiek powodu otwór w naczyniu ubezpieczonym; nareszcie
- e*) skutecznie w jakąkolwiek inną zmianę w stanie napojów nieopłaconych;

powinna uprzedzić o tem organ poborowy doniesieniem (meldunkiem) przynajmniej 12 godzin przed skutecznieniem tych czynności jakoteż w wypadku oznaczonym pod *a*) uiścić opłatę za całą ilość napoju zawartą w odnośnym naczyniu.

W wypadku oznaczonym ad *b*) powinna strona także donieść komu odnośne napoje odstępuje lub dokąd je wytransportować zamierza.

Napoje ściągnięte z naczyń ubezpieczonych do flaszek, jako też napoje, które strona w wypadkach oznaczonych pod *c*), *d*), *e*) nie zechce podać ponownemu zabezpieczeniu w myśl §. 10., mają być tak samo opłacone jak napoje oznaczone pod *a*).

W dowód uiszczenia opłaty wyda organ poborowy stronie boletę (kwit), którą wraz z arkuszem zgłoszeń i rewizyj starannie przechować należy.

§. 12.

Żadna z czynności wyszczególnionych w §. 11. nie może być uskutecznią dopóki:

- a) arkusz rewizyi i zgłoszeń stwierdzający odnośne doniesienie (meldunek) a jeżeli strona była przy tem obowiązana do uiszczenia opłaty, dopóki i boleta (kwit) nie znajdują się w lokalności oznaczonej w przechowanin strony;
- b) czas przeznaczony do uskutecznienia zgłoszonej (zameldowanej) czynności nie nadszedł; i
- c) nrządzenie zabezpieczające napoje nieopłacone nie zostało przez organ poborowy zdjęte.

Wyjątkowo będzie wolno stronie zdjąć urządzenie ubezpieczające, jeżeli organ poborowy nie zjawi się po upływie przeznaczonego czasu przez całą godzinę w odnośnej lokalności, lub gdy zezwoli na dopełnienie tej czynności bez swojej asystency, zapisując to zezwolenie w arkuszu zgłoszeń i rewizyi.

§. 13.

Napoje w arkuszu zgłoszeń i rewizyi zapisane mają być tamże adnotowane przez organ poborowy bez uiszczenia opłaty:

- a) jeżeli strona takowe odstępuje innym osobom do uiszczenia opłaty obowiązany lub je za granicę kraju wysyła (§. 11. b);
- b) jeżeli takowe zostaną przypadkowo zniszczone a strona zawiadomi o takim wypadku organ poborowy najpóźniej do 3 godzin po zniszczeniu napoju i dostarczy wiarygodnego dowodu, że zniszczenie napoju rzeczywiście nastąpiło;
- c) jeżeli przy zdjęciu zamknięcia ubezpieczającego strona wskaże organowi poborowemu, że napój w nim zawarty stał się do spożycia niezdolnym i takowy w obecności tego organu zniszczy, lub za jego wiedzą producentowi odeszle.

Jeżeli w takich wypadkach opłata za odnośny napój została już uiszczoną, wyda organ poborowy stronie przy adnotowaniu napoju w arkuszu zgłoszeń i rewizyi także boletę prenotacyjną, opiewającą na kwotę należitości wypadającej od adnotowanego napoju, którą to boletę strona może użyć przy najbliższej spłacie miasta gotówki.

§. 14.

Wykroczenia przeciw przepisowi niniejszego rozporządzenia, a mianowicie:

- a) nieprzedłożenie w czasie przepisany opis lokalności;
- b) podanie w opisie lokalności dat z prawdą niezgodnych i zaniechanie doniesienia o zasłych zmianach;
- c) niezgłoszenie pierwotnych lub później wprowadzonych zapasów i nieuiszczenie opłaty;
- d) zgłoszenie (zameldowanie) mniejszej ilości napojów niż rzeczywiście wykazać (zameldować) należało;
- e) przechowywanie napojów opłacie podlegających w innych niż w lokalnościach oznaczonych w §. 7. pod b) i c).
- f) sprzeciwienie się wejściu organu poborowego do lokalności w opisie oznaczonych lub z niemi połączonych;
- g) naruszenie pieczęci lub innego zamknięcia urzędowego, jeżeli nie będzie udowodnione, że to przypadkowo nastąpiło;
- h) niedostarczenie organowi poborowemu wyjaśnień o napojach opłacie podlegających, a mianowicie sprzeciwianie się przejrzeniu arkusza zgłoszeń i rewizyi, podlegać będą karze, jaką orzeknie Władza polityczna wedle rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30. Września 1857. Nr. 198. Dz. ust. państw., to jest grzywnie do stu (100) złr, lub aresztowi do dni czter-nastu (14).

§. 15.

Organa poborowe mają oznaczyć swoją ubikację urzędową zewnątrz stosownym napisem, a takowe mają być stronom przystępne od godziny 8 rano do godziny 8 wieczorem, zaś w niedzielę i święto od godziny 8 do 10 rano i od godziny 5 do 7 po południu.

Organom poborowym i ich zastępcom przysługują następujące prawa :

- a) mogą one wejść do lokalności przeznaczonych na przechowywanie i sprzedaż napojów opłacie podlegających każdego czasu, skoro tamże odbywa się jakakolwiek manipulacya z rzeczonymi napojami a oprócz tego mogą w czasie od godziny siódmej (7) rano do godziny dziewiętej (9) wieczorem żądać wejścia do rzeczonych lokalności, choćby takowe były zamknięte i tamże żadna manipulacya z napojami opłacie podlegającymi nie odbywała się.
- b) mogą sprawdzać na miejscu opisy lokalności, zażądać okazania im bolet (kwitów) arkuszków zgłoszeń i rewizyj jako też innych poświadczeń wydanych stronom przez organa poborowe, przeglądać takowe, zabierać je za rewersem i sprawdzać stan napojów opłaconych i nieopłaconych,
- c) spisywać, o ile tego uznają potrzebę, protokoły o wyniku czynności wyżej oznaczonych i udzielać je stronie do przeczytania, dodania swych uwag i do podpisania.

W ubikacyach zostających pod opieką prawną ustawy z dnia 28. Października 1862. Nr. 88. Dz. u. p., poszukiwania (rewizye) mogą się odbywać tylko w miarę i wedle przepisów tej ustawy.

Doniesienie o spostrzeżonych wykroczeniach (§. 15) mają organa poborowe wnosić do politycznej władzy powiatowej.

§. 16.

Wydział krajowy może w sprawach dotyczących poboru opłat pomienionych znosić się z c. k. Namiestnictwem o pomoc i interwencyę władz politycznych, mianowicie przy przeprowadzeniu czynności połączonych z zawarciem ugody z spółkami poborowymi lub przy wydzierżawieniu tego poboru.

Wydziały powiatowe obowiązane będą przychodzić z pomocą Wydziałowi krajowemu celem przeprowadzenia oznaczonych czynności, skoro ich Wydział krajowy do tego wezwie.

Zwierzchności gminne mają w razie potrzeby zezwolić organom poborowym urzędowej asystencyi przy dokonaniu ich czynności w niniejszem rozporządzeniu oznaczonych.

Subalegat do alegatu 35. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886/7.

Powiat egzemplarz-

Okręg poborowy doreczono stronie

Lokalnosci podlegajace dnia

kontroli polozone sa w

Arkusz zgłoszeń rewizyj

dla N w N

Dzień i godz. wnie- sienia do- nosu (mel- dunk.)	Nieplacone napoje						Opłacono				U w a g i.		
	Przechód		Kozehód		Napoje spirytus.		Piwo		Bolety			Niszczona należy- tość	Nr. data
	Nap. spirytus.	Piwo	Nap. spirytus.	Piwo	hektoltry	Haszki	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry		
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	
	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	bezk hektoltry	bezk hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	hektoltry	

Alegat 36. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 188⁶/₇.

Odpis sprawozdania Administracji centralnej fundacji hr. Skarbka z dnia
21. Października 1887. do L. 2.219 do Wys. Wydziału krajowego.

Spełniając postanowienie instrukcyi dla kuratora i Rady administracyjnej fundacji St. hr. Skarbka mam zaszczyt jako przewodniczący Radzie przedłożyć Wys. Wydziałowi krajowemu sprawozdanie z czynności Rady administracyjnej fundacji St. hr. Skarbka za rok 1886.

W roku 1886. odbyła Rada posiedzeń 19 i na tychże załatwiła ze spraw ważniejszego znaczenia następujące :

1. Zniesiono jednego urzędnika kasowego w Administracji centralnej, jako zbytecznego.
2. Przyznano ryczałtowej odprawy w miejsce pensyi emerytalnej w kwocie 4.320 zł. byłemu dyrektorowi Zakładu Drohowyckiego p. Juliuszowi Starkłowi.
3. Przeniesiono w stan spoczynku magazyniera zakładu p. Erazma Hoszowskiego.
4. Wybrano zastępcą przewodniczącego Rady Dra Józefa Wereszczyńskiego.
5. Mianowano prowizorycznym dyrektorem Zakładu Drohowyckiego p. Karola Brzozowskiego.
6. Mianowano byłego przełożonego obszaru dworskiego w Brzozdowcach p. Teofila Rudnickiego prowizorycznym magazynierem Zakładu Drohowyckiego.
7. Zaprowadzono nowy etat urzędników Administracji centralnej.
8. Zniesiono biuro Nadleśnictwa w Mikołajowie.
9. Zniesiono posadę przełożonych obszaru dworskiego w Brzozdowcach i Rozniatowie przyłączając czynności te miejscowym leśniczym.
10. Uwolniono od obowiązku p. Łazowskiego naczelnika warstatów przyznając mu tytułem odprawy 1.300 zł.
11. Zatwierdzono budżet na r. 1886. w dochodach na 294.769 zł. 22 ct., w wydatkach na 206.051 zł. 9 ct., czysty dochód 88.718 zł. 13 ct. przeznaczając na dotacyę Zakładu Drohowyckiego.
12. Zamianowano p. Pawła de Tysson był. kapitana obrony krajowej prowizorycznym ochmistrem chłopców w Zakładzie Drohowyckim.
13. Delegowano p. Cypryana Gorczyckiego (inżyniera) sekretarza Rady do pełnienia obowiązków w zastępstwie naczelnika warstatów w Zakładzie Drohowyckim.
14. Przeniesiono w stan spoczynku p. Arłamowskiego kasyera zakładu Drohowyckiego.
15. Przyjęto rezygnacyę ks. Pocięja, gr. kat. kapelana Zakładu jako nauczyciela kierującego i zamianowano na tę posadę ks. Swadowskiego łac. kapelana Zakładu.
16. Zatwierdzono nowo ułożony statut emerytalny urzędników fundacyi i przesłano takowy władzy do zatwierdzenia.
17. Wydalono dwóch prebendaryuszy za złe sprawowanie.
18. Wydalono w skutek śledztwa dyscyplinarnego ochmistra Zakładu i zamianowano zastępcę.
19. Odmówiono stypendyum Kobylińskiemu, synowi był. kasyera Administr. centr.
20. Zatwierdzono pragmatykę służbową dla urzędników dóbr i administr. centr.
21. Uchwalono oszacować inwentarz zakładu Drohowyckiego przez osobę kompetentną i niezawisłą celem osiągnięcia rzeczywistej cyfry jego wartości.

22. Zatwierdzono kontrakt z Siostrami Felicjankami na następne lat 6, oddając tymże w Zarząd kuchnię, pralnię i infirmerję zakładu Drohowyckiego.
23. Wydalono 27 wychowalców z Zakładu, którzy tam więcej jak lat dziesięć pozostawali.
24. Zatwierdzono kontrakt na lokal przez Towarzystwo muzyczne najmowany na lat trzy po cenie 2.000 zł. rocznie, czyli wyżej o 365 zł. 50 ct. od poprzednio pobieranego czynszu.
25. Wynajęto na restaurację lokal na parterze w gmachu teatralnym na lat ośm za czynsz o 100 zł. rocznie więcej jak dotąd pobierano.
26. Uchwalono wykonać roboty budowlane w Zakładzie stadników rządowych w Drohowyżu we własnym zarządzie, uznając to korzystniejszym jak w drodze przedsiębiorstwa.
27. Zaciągnięto 30.000 zł. pożyczki z funduszu rezerwowego dla spłaty zaległych z poprzednich lat należności podatkowych.
28. Wydzierżawiono na trzy lata ogrody w ilości 7 morgów należące poprzednio do Nadleśnictwa p. Boguszowi z obowiązkiem dostawienia do Zakładu po 76 korcy kartofli rocznie.
29. Wydzierżawiono na 3 lata dom i ogrody używane poprzednio przez rządęcę w Roźniatowie za cenę po 500 zł. rocznie.
30. Wydzierżawiono na rok propinację w kluczu Smorzańskim.
31. Zezwolono na przypuszczenie do spółki w przedsiębiorstwie teatralnem p. J. Niewiadomskiego.
32. Uchwalono nabyć za kwotę do 2.000 zł. grunta naftodajne w Rypnem obok istniejącej kopalni.
33. Wydzierżawiono sklep L. 50 w gmachu teatralnym na lat trzy za cenę 450 zł. czyli o 50 zł. więcej jak poprzednio.
34. Wydzierżawiono p. Wołodkowiczowi na lat trzy budynki i grunta dodawane poprzednio przełożonemu obszarowi dworskiego w Brzozdowcach za cenę 300 zł. rocznie.
35. Pozwolono przeprowadzenie kolei konnej przez terytoryum dóbr Żabie Towarzystwu akcyjnemu pod warunkiem przeprowadzania drzewa fundacyjnego bezpłatnie przez klawę szybową należącą do tegoż Towarzystwa.
36. Wydzierżawiono młyn na grobli w Drohowyżu na lat 6, po cenie 600 zł. rocznie i obowiązkiem mielenia na potrzebę zakładu po cenie o połowę niższej od praktykowanej.
37. Zawarto kontrakt z prezydentem sądu w Kołomyi o najem mieszkania na pomieszczenie sądu w Żabiu.
38. Przyznano defalkę 10% od czynszu dzierżawcy Żydaczowa z powodu klęsk elementarnych.
39. Wydzierżawiono rybołówstwo w stawach w Roźniatowie na lat 9 po 300 zł. rocznie.
40. Uchwalono zaprowadzić rzeźnię bydła we własnym zarządzie w Zakładzie Drohowyckim.
41. Zatwierdzono sprzedaż kłoców w Żabiu po cenie znacznie wyższej niż dotychczas, pomimo niekorzystnego położenia lasu.
42. Uchwalono opust jednorazowy 2.000 zł. dzierżawcom dóbr Opary z obowiązkiem zapłacenia przez tychże wszystkich zaległości i zrzeczenia się wszelkich pretensyi do budynków postawionych kosztem dzierżawców.
43. Zatwierdzono cenniki lasowe na r. 1887.
44. Zatwierdzono kontrakt na dzierżawę Kortumówki na lat 15 z władzą wojskową za sumę 5.400 zł. rocznie, wyłączając od tej realności przy ulicy Kleparowskiej, która osobno wydzierżawioną została na lat sześć za cenę po 300 zł. rocznie; osiągnięto więc dwa razy większy czysty dochód z Kortumówki.

45. Zatwierdzono konwersję 5%, listów gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego na 4½% listy Banku krajowego.

46. Zatwierdzono połączenie członków orkiestry teatralnej do funduszu emerytury aktorów.

47. Zatwierdzono kontrakt dzierżawny i propinację w miasteczku Smorze za cenę po 1.200 zł. rocznie.

48. Przyjęto do Zakładu Drohowyżkiego na wychowalców 61 chłopców i 29 dziewcząt, razem 90 sierot.

49. Przyjęto 8 ubogich mężczyzn i 2 kobiety do Zakładu Drohowyżkiego.
d. j. w.

Alegat 37. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1886/7.

Odpis relacji administracji centralnej hr. Skarbka z dnia 20. Października 1887. L. 2.198 do Wysokiego Wydziału krajowego.

Wysoki Wydziale krajowy!

W wykonaniu uchwały Rady administracyjnej z 19. b. m. L. pr. 351, którą zamknięcie rachunków fundacji za r. 1886. przyjęto do zatwierdzającej wiadomości i udzielono Kuratorji absolutorium z przekroczeń budżetowych w wydatkach majątku obrotowego, Kuratorja fundacji ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Wydziałowi krajowemu wyż wspomniane rachunki, a mianowicie:

1. Ogólny bilans z dwoma raportami o stanie inwentarza ruchomości fundacji w ogóle i zakładu drohowyżkiego.

2. Bilans majątku zarodowego fundacji.

3. Rachunek majątku obrotowego fundacji,

a) z oryginalnemi, udokumentowanemi dziennikami kasowemi a to:

α) 12 dzienników kasy centralnej we Lwowie,

β) 12 dzienników za Styczeń, Luty, Marzec i Kwiecień 6 kas filialnych w Brzozdowcach, Roźniatowie i Drohowyżu.

γ) 13 dzienników kasy zakładu w Drohowyżu.

b) Z wykazem kredytów dodatkowych na r. 1886 przez Radę adm. uchwalonych;

c) z raportem o ruchu gotówki w r. 1886 w kasach fundacji;

d) z wykazem imiennym zaległości czynnych i dłużnych;

e) z szczegółowym rachunkiem czynszów z gmachu teatralnego;

f) z szczegółowym rachunkiem kasowym zakładu drohowyżkiego.

4. Bilans i rachunek gotówki i efektów funduszu własnej asekuracji z udokumentowanym oryginalnym dziennikiem kasowym.

5. Bilans i rachunek gotówki i efektów funduszu emerytalnego urzędników fundacji wraz z oryginalnym, udokumentowanym dziennikiem kasowym.

6. Rachunek funduszu Władysława hr. Skarbka z oryginalnym udokumentowanym dziennikiem kasowym.

7. Bilans i rachunek funduszu pożyczkowego urzędników fundacji wraz z udokumentowanym dziennikiem kasowym.

Przyczem się nadmieniam, że efekta wszystkich powyższych funduszy przez przeciąg r. 1886. znajdowały się w przechowaniu Banku krajowego i w skutek tego nie dołącza się tu imiennych spisów tychże.

Ogólny bilans zrobiony z końcem roku 1886 wykazuje jako czysty stan czynny tak majątku fundacji w ścisłym znaczeniu, jak funduszy pod zarządem fundacji zostających kwotę 2,921.738 zł. 43 ct.
a gdy stan podobny z końcem roku 1885. wynosił 2,953.592 „ 01 „
przeto uległ on w ciągu roku 1886 umniejszeniu o 31.853 zł. 58 ct.

Umniejszenie to spowodowały:

1. Ubytek w majątku obrotowym fundacji na kwotę	37.152 „ 97 „
wynikły przez konieczność spłacenia zaległych podatków z poprzednich lat	
a to: w efektach od majątku zakład.	30.000 „ — „
od funduszu emeryt. urzędników	200 „ — „
„ „ asekuracyi	500 „ — „
w gotowiźnie: od funduszu asekuracyi o	2.000 „ — „
od innych stron	417 „ 53 „

Ogółem przeto w stanie biernym majątku zwiększenie się długów o 33.117 zł. 53 ct. do czego doliczywszy ubytek w stanie czynnym głównie przez umniejszenie się pretensyi czynnych fundacji do stron obcych spowodowany w kwocie 4.035 „ 45 „ to suma obu tych cyfr przedstawia ogólne obniżenie się w r. 1886 majątku obrotowego fundacji w kwocie powyższej

Obniżenie to byłoby jednak dużo znaczniejszem, gdyby w r. 1886 przeprowadzonym było szkonto ruchomości zakładu i wyeliminowanie szkartów, bilans bowiem tegoroczny nie mieści w sobie tego a przeciwnie wykazuje wzrost w wartości tych ruchomości o kwotę 10.871 zł 72 ct.

2. Ubytek w funduszu assekuracyi o kwotę 680 „ 57 „
spowodowany wypłatą wynagrodzeń za szkody ogniowe.

3. Ubytek w funduszu emerytalnym o kwotę 3.820 „ 27 „
z powodu wypłaconej odprawy byłego dyrektora Zakładu w ilości 4.320 „ — „

W braku teje fundusz ten pomimo znacznych w r. 1886 spensyonowań byłby wzrósł o kwotę 499 zł. 73 ct.

Powyzsze ubytki dają łącznie umniejszenie się o 41.653 zł. 81 ct.
a tymże przeciwstawiają się równocześnie przyrosty do:

1. majątku zarodowego na	6.731 „ 85 „
a to przez spłatę długu hipot. do galic. Towarzystwa kredyt. ziemskiego	4010 „ 31 „
przez zmianę efektów z 5% listów galic. Tow. kredyt. ziemsk na	
4 1/2% listy Banku krajowego	2721 „ 50 „
2. funduszu Władysława hr. Skarbka na kwotę	3.029 „ 28 „
przez kapitalizowanie dochodów tego funduszu i	
3. funduszu pożyczkowego o	39 „ 14 „
przyrosty te dają ogólną kwotę	9.800 „ 25 „
a potrącone od sumy ubytków w kwocie	41.653 „ 51 „
dają wykazane bilansem za rok 1886. ogólne umniejszenie o kwotę	31.853 „ 58 „

Strata ta jednak powiększy się w latach następnych, gdyż wykazana w stanie czynnym majątku obrotowego fundacyi (poz. 5 lit. c) „rozmaici dłużnicy“ wykaże z powodu nieściągalności znaczne na niekorzyść fundacyi różnice, gdyż niektóre z nich, jak pretensya do był. dyrektora teatru p. A. Miłaszewskiego, w skutek przegranego procesu, musiały być w r. 1887. odpisane.

W rachunku majątku obrotowego obroty kasowe przewidziane budżetem, dały w dochodach niekorzystny, bo niższy od budżetu wynik o 23.337 zł. 88 ct.

Rezultat ten wyjaśnia najprzód ta okoliczność, że w ekstraordinaryum budżetu na r. 1886. preliniowano w dochodach około 25.000 zł. zaległości czynnych pozostałych z r. 1885.

Z tych zaś nie weszły wcale w r. 1886 13.604 zł. 23 ct.

tj. od:

1. A. Miłaszewskiego	3.889 zł. 89 ct.
2. M. Gutmana	2.975 „ 93 „
3. N. Stahla	727 „ 66 „
4. J. Marconiego	100 „ — „
5. Freya i Bisanza	2.399 „ 73 „
6. Towarzystwa spożywczego	3.511 „ 02 „

Zaległości te albo wejdą do kasy fundacyi w r. b. lub zostały już nawet jak poz. 1. w r. b. odpisane. Reszta niedoboru budżetowego w dochodach powstała ztąd, iż bieżące dochody nie osiągnęły cyfr budżetowych, bądź z powodu, że powstały w zaległości jak czynsz z dóbr Brzozdowce 1.090 zł. 69 ct. i inne drobniejsze czynsze; — bądź z przyczyny, że sprzedaż drzewa z powodu ogólnie niższych cen drzewa opałowego nie odpowiedziała oczekiwaniom budżetu, a w Smorzu, gdzie ubytek wynosi 3.051 zł. 41 ct., nie sprzedano lasu wcale w tym roku z powodu zmywy kupców i dokonano ją w skutek tego o wiele korzystniej w roku następnym, bądź wreszcie z tego powodu, że znaczna partya drzewa opałowego z rewirów Iłów i Brzozdowce także z 1886 r. nie została sprzedaną. Także z powodu klęsk elementarnych musiano opuścić niektórym dzierżawcom część czynszu, aby ich nie stracić.

Równocześnie preliniowane na rok 1886 wydatki fundacyi wykazują zaoszczędzenie 8.181 zł. 34 1/2 ct.

Zaoszczędzenia te pochodzą z tego, że niektóre roboty budowlane nie mogły być w r. 1886 wykonane, albo też, choć je wykonano, nie zostały wypłacone w tymże roku

Porównując mniejsze od preliniarza dochody w kwocie	23.337 „ 88 „
i mniejsze wydatki	8.181 „ 34 1/2 „

wypada ogółem niekorzystny wynik w kwocie 15.156 zł. 53 1/2 ct.

Nierównie korzystniej przedstawia się rachunek Zakładu Drohowyżkiego za tenże rok. W nim bowiem dochody własne Zakładu przekroczyły budżet o 8.996 zł. 85 1/2 ct.

zatem po strąceniu przekroczeń w wydatkach na	6.030 „ 14 „
kwota	2.966 zł. 71 1/2 ct.

przedstawia ogółem korzystny wynik rachunku.

Na ten rezultat oddziałuje głównie rubr. II. „Żywność“ dając w dochodach przewyżkę 8.933 zł. 26 ct.

a po odtrąceniu przekroczenia w wydatku na	3.746 „ 45 1/2 „
zatem o	5.186 zł. 80 1/2 ct.

więcej po nad budżet.

Wynik ten wypływa częścią z rzeczywistych zaoszczędzeń, częścią z niższego od preliniowanego stanu sierot. Gdy bowiem preliniowanym był przewidziany przeciętny stan

dzienny sierot na 345 głów, faktycznie wynosił on tylko 323, a równocześnie stan dzienny starców preliminowany na 33 wynosił 40 głów.

Ponieważ zaś przeciętny koszt dzienny wyżywienia jednej sieroty wynosił 20⁷ centa, a jednego starca 44⁷ ct., nawyżka w starcach (7 głów) odpowiada 15 sierotom, a więc pozorny brak 22 sierot redukuje się do siedmiu.

Równie korzystne rezultaty wykazują rubr. XII. „Folwark“

z wynikiem netto	935 zł. 54 ¹ / ₂ ct.
rubr. XIV. „pracownia krawiecka żeńska“ z kwotą	2.263 „ 86 ¹ / ₂ „
rubr. XIII. „piekarnia“	673 „ 84 ¹ / ₂ „
rubr. IX. „szkoła“	924 „ 59 „

Korzystne te wyniki pochłonęły jednak częściowo inne rubryki

a mianowicie rubr. III. „odzież“ przekroczeniem w kwocie	3.963 „ 7 „
rubr. X. „utrzymanie budynków“ w kwocie	1.898 „ 22 ¹ / ₂ „
rubr. XI. „ogród“ w kwocie	822 „ 65 „
rubr. XVIII. w kwocie	2.048 „ 58 ¹ / ₂ „

tak, że wobec nieznacznych przekroczeń lub zaoszczędzeń w resztujących rubrykach, pozostał wyż wymieniony ogólny korzystny wynik w kwocie 2.960 „ 71¹/₂ „

W porównaniu z kosztem utrzymania Zakładu w r. 1885, który

wynosił netto	103.104 „ 19 „
tegoroczny koszt	85.271 „ 09 ¹ / ₂ „
okazuje się niższym o	17.833 zł. 09 ¹ / ₂ ct.

choć i tu wypada uwzględnić, że przeciętny stan dzienny wynosił:

w roku 1885 sierot	377
starców	24
„ „ 1886 sierot	323
starców	40

Lecz przeważnie wynikał ten pomyślny rezultat z umniejszenia obrotu warsztatowego.

Idąc śladem powołanej na wstępie uchwały Rady administracyjnej, Kuratora fundacji uprasza Wysoki Wydział krajowy, aby po sprawdzeniu przedłożonych rachunków raczył udzielić Kuratorowi absolutorium z zawiadowania fundacją w r. 1886 i rezultaty gospodarki pieniężnej tego roku zechciał przedłożyć Wysokiemu c. k. Namiestnictwu.

Wreszcie raczy Wysoki Wydział krajowy wziąć do swej wiadomości, że spóźnienie w przedłożeniu tych rachunków spowodowała choroba referenta wybranego z łona Rady administracyjnej Dr. Teofila Ciesielskiego.

We Lwowie d. 20. Października 1887.

Kurator fundacji:

Skarbek.

Alegat 23. do Sprawozdania z czynności Wydziału krajowego po
koniec czerwca 1887 za L. W. kr. 54.121 ex 1887.

Alegat do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1887.

W sprawie taryf dróg żelaznych.

Studium taryf

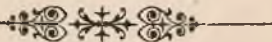
ważnych dla produkcji krajowej w Galicyi

z polecenia Wydziału krajowego

w następstwie uchwały Wysokiego Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z dnia 20. Stycznia 1886 r.

przeprowadził

Dr. Antoni Donimirski.

LWÓW

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki

1887.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

STUDY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Wstęp.

Kwestya odpowiedniego unormowania taryf przewozowych na drogach żelaznych, słusznie w czasach ostatnich stała się przedmiotem baczniejszej uwagi.

Powiadamy „w ostatnich czasach“, bo rzeczywiście zainteresowanie się taryfami kolejowymi w tym stopniu, jak się to dziś manifestuje, nowszej jest daty. Różnemi się to tłumaczy okolicznościami. Najpierw w ogóle zaledwie kilkadziesiąt lat upłynęło od czasu, gdy zbudowano pierwsze drogi żelazne. Długo dosyć trwało, zanim sieć ich tak się rozszerzyła, iż naturalnym biegiem rzeczy zmonopolizowały u siebie cały przewóz, znosząc tylko konkurencyą przewoza wodą.

Dopóki dalej przedsiębiorstwa kolejowe znajdowały się przeważnie w ręku osób i kompanij prywatnych, taryfę każdą pojmowano jako cenę umówioną każdorazowo z przedsiębiorcą przewożącym towary, a powszechnie przyznawano przedsiębiorcy prawo rządzenia się li własnym, prywatnym interesem swoim, uwzględniającym obcy o tyle, o ile albo konkurencyą tego wymagała, albo ułatwienie ruchu pozwalało spodziewać się powiększenia ruchu i dochodu. Był to czas wyłącznego panowania systemu gospodarstwa prywatnego w komunikacji kolejowej.

Dziś coraz więcej się wyrabia przekonanie, iż drogi żelazne do pewnego stopnia mają charakter instytucyj publicznych, że zatem przedsiębiorca utrzymujący drogę żelazną, nie tylko własnym interesem się rządzić, lecz i na interes publiczny wzgląd mieć powinien. Ostatnią konsekwencyą tego kierunku jest domaganie się, aby wszystkie drogi żelazne przeszły na własność państwa, a opłata za przewóz miała raczej charakter należytości skarbowej (Gebühr) niżeli opłaty za pracę i ryzyko przedsiębiorcy.

Konstatujemy tylko istnienie poglądów tych, stanowiących podstawę osobnych systemów ekonomicznych w polityce kolejowej, ponieważ przy podnoszeniu pożądaných reform do poglądów tych odwołać się wypadnie. Przekroczyłoby to natomiast zadanie pracy niniejszej, gdybyśmy się chcieli zapuszczać w pobieżną choćby tylko ocenę przeciwnych systemów. To tylko jeszcze podniesiemy, iż system absolutnego gospodarstwa prywatnego w komunikacji kolejowej zupełnie prawie jest zarzucony, a państwo, udzielając prywatnym przedsiębiorcom prawo budowania i eksploataowania dróg żelaznych, zarazem sobie zastrzega ingerencyą na manipulację przewozową i politykę taryfową.

Wracając do szczegółowych przyczyn powszechnego zainteresowania się sprawą taryf przewozowych, upatrujemy je także w powszechnej depresji ekonomicznej, która spowodowała ogólne obniżenie cen towarów. Gdy zaś obniżka ta zmniejsza zyski producenta surowych materiałów, a także fabrykanta przemysłowca i pośrednika pomiędzy producentem a konsumentem, każdy z nich baczy na to, aby koszta, jakie powstają, zanim towar się dostaje z rąk producenta do konsumenta, były jak najmniejsze. Wiadomo zaś, że w szeregu kosztów tych koszta przewożu

w wielkiej części, jeżeli nie najpoważniejsze, to przynajmniej bardzo poważne zajmują miejsce, a ekonomiczne powodzenie lub niepowodzenie krajów pewnych lub okolic w znacznej części zależy od środków komunikacyjnych, jakie producent kraju lub okolicy pewnej ma do dyspozycji i od polityki taryfowej, jaką się rzadzi przedsiębiorstwo kolejowe, pośredniczące w wywozie i dowozie krajowym. Liczne możnaby przytoczyć przykłady, wykazujące, jak korzystna polityka taryfowa, sprzyjające produkcji przemysłowej czy rolnej taryfy, przemysł i rolnictwo całych okolic podnosiły, taryfy zaś niekorzystne rozwojowi ekonomicznemu stały na przeszkodzie i byt ekonomiczny podkopywały.

Przechodząc do warunków komunikacji kolejowej w Galicyi, zaznaczyć musimy przede wszystkim, że w Galicyi istnieją — że tak powiemy — dwa systemy dróg żelaznych, mianowicie drogi żelazne prywatne i drogi żelazne skarbowe. Do pierwszych należą: Kolej galicyjska im. Karola Ludwika, kolej Lwowsko-Czerniowiecka, i kolej Przemysko-Łupkowska.

Koleje te do pewnego stopnia mają wolność w polityce taryfowej. Kontrakt rządu z koleją Karola Ludwika co do linii pierwotnej, łączącej Kraków ze Lwowem, zupełną Dyrekcji towarzystwa pozostawia swobodę w układaniu taryf. W koncesyach na linie wschodnie już się przebija tendencya ustanowienia nadzoru państwowego, ograniczenia „gospodarstwa prywatnego“ w komunikacji kolejowej; rząd zastrzega swojej władzy nadzorczej potwierdzanie zmian taryfowych, w razie ich podwyższenia.

Wiadomo powszechnie, że kolej Karola Ludwika dotychczas ściśle się trzymała systemu „gospodarstwa prywatnego“ na drogach żelaznych. Osiągnięcie jak najwyższego dochodu było wyłącznym jej celem, a gdy w osiągnięciu celu tego popierał ją monopol faktyczny, jakiego przez czas długi używała, producenci w Galicyi pod względem komunikacji kolejowej w smutnem byli położeniu. Zdawać by się mogło, że kolej Karola Ludwika w własnym, dobrze zrozumianym interesie, poprze produkcję krajową; ale kolej ta w inną patrzyła stronę, produkcję krajową zupełnie lekceważyła i dotąd lekceważy. Znana jest przyczyna tego postępowania. Kolej galicyjska Karola Ludwika przez długi czas pośredniczyła w przewozie produktów rolnych z południowo-zachodnich okolic imperium rosyjskiego, z bogatych „krajów zabranych“ na zachód, mianowicie do Niemiec. Ten przewóz transytowy kolej galicyjska Karola Ludwika głównie kultywowała, w jego interesie wszystko co tylko było można, czyniła, zaniedbując zupełnie ruch lokalny i wywozowy, na które niesłychane nakładała ceny, tak iż powszechne i słuszne z tąd na zarząd kolei rzezczonej były skargi.

Obecnie stosunki się zmieniły. Po tamtej stronie granicy powstała dla kolei gal. Karola Ludwika konkurencya, najpierw przez obniżenie cen przewozu z prowincyj południowych na Warszawę do granicy pruskiej i do granicy austriackiej, na końcu także jeszcze przez budowę drogi Dęblińsko-(Iwangozdsko)-Dąbrowskiej. Oprócz tego, nie bez wpływu rządu, w polityce taryfowej zapanowała tendencya skierowania wszystkich transportów, przeznaczonych dla zagranicy, drogą najbliższą do portów krajowych. Pomimo to Dyrekcya kolei gal. Karola Ludwika nie przestaje zwracać wyłączną uwagę na przewóz transytowy, a czyniąc mu koncesye na szkodę wszelkich producentów krajowych, tymże ostatnim transport jak może, podraża.

Na szczęście nie mogą już wrócić stosunki dawniejsze, bo monopol przewozowy kolei gal. Karola Ludwika ustał z chwilą gdy t. z. kolej transwersalna skarbowa została wykończona. Już poprzednio były w Galicyi drogi żelazne skarbowe, lub w administracji rządu pozostające, mianowicie: kolej Tarnowsko-Leluchowska i kolej Naddniestrzańska. Położenie ich jednakże wykluczało wszelki wpływ poważniejszy na taryfy przewozowe w Galicyi.

Sytuacja zupełnie się zmieniła, gdy przybyła rządowi kolej t. z. transwersalna.

Przyznać też trzeba, że gdy rząd, poparty w tym względzie przez Izby i opinię publiczną, zdecydował się na nabycie całego szeregu dróg żelaznych na rzecz skarbu, od samego początku administracji swojej dowiódł, że nie tylko miał na celu przejęcie pod własny zarząd

kolei, na które z tytułu gwarancyi procentów znaczne musiał udzielać subwencye, lecz że w całej pełni pojął zadanie ekonomiczne, które w ruchu transportowym przypada kolejom państwowym. Zabrano się natychmiast do uregulowania stosunków przewozowych i taryf. Ankieta kolejowa, która się odbyła w latach 1882/3 obfitego dostarczyła materiału, a na podstawie tego materiału rozpoczęto reformy w zasadach ogólnych, a specjalnie w taryfach. Pozytywnie ułatwia jeograficzne położenie sieci kolei skarbowych, a tylko żałować wypada, iż skutkiem przedłużenia koncesyi kolei północnej im ces. Ferdynanda, sieć ta w ważnym miejscu jest przerwana.

Przy przeprowadzaniu reform i inne jeszcze popełniano błędy w szczegółach; nie ze wszyskiem postępywano systematycznie, na wielu zmianach widać ślady pracy dorywczej, dużo pozostaje do naprawienia, ale zawsze postęp w zmianie warunków transportowych od kilku lat jest znaczny.

Zdawało nam się potrzebnem wypowiedzieć tych kilka uwag dla scharakteryzowania tendencyi dwu systemów transportowych, w Galicyi reprezentowanych, bo z niej można wyciągnąć wnioski, czego od kolei skarbowych, czego zaś od prywatnych domagać się należy i spodziewać się można. Nie możemy jednakże zamilczeć tego, że już się odezwały głosy, które mogą wzbudzić obawę, iż w poglądach na politykę kolejową w decydujących sferach rządowych pewne zaszły zmiany.

Przeciwnicy kolei państwowych, w rzędzie argumentów przemawiających przeciwko systemowi kolei państwowych na pierwszym miejscu stawiają ten, iż w razie niepomysłnych dla skarbu państwa dochodów, rząd posiadając koleje żelazne, narażony jest na pokusę zwiększenia dochodów przez podwyższenie taryf, że pokusie tej uległ i zupełnie do zasad gospodarstwa prywatnego w polityce taryfowej przejść może. To zaś nietylko na ogólne stosunki ekonomiczne źle oddziaływać musi, lecz jeszcze ukraca prawo budżetowe ciał reprezentacyjnych, prawodawczych, bo kładzie w ręce rządu możność dowolnego powiększenia dochodów skarbu. Ostatnie jako względ polityczny nas tu nie obchodzi. Natomiast rzeczywiście nie jest wykluczone niebezpieczeństwo, iż w polityce kolejowej względy na chwilowy interes skarbu państwa przeważą nad względami na ogólny interes ekonomiczny. Złowrogie znaki już się okazują zdala. I tak minister skarbu, w mowie wypowiedzianej w Izbie niższej Rady państwa z okazji obrony projektu ustawy o kredycie dodatkowym dla kolei skarbowych, odwołał się na orzeczenie posła Herbsta, który kiedyś twierdził, iż dochody na kolejach skarbowych podwyższyć należy i powiedział, że wdzięczny będzie komisji Izby, gdy mu drogi ku temu wskaże.

Dalej Minister handlu, przy zagajeniu sesyi Rady kolejowej w jesieni roku 1886, prosił o przyjęcie propozycyi podwyższenia taryf osobowych na kolejach skarbowych, uzasadniając podwyższenie względami na skarb państwa. Rzeczywiście też już na wiosennej sesyi Rady kolejowej (odbytej 31 maja 1886.) i jesiennej z tegoż roku (29 i 30 października) uchwalono niektóre podwyższenia taryf osobowych, chociaż je zaledwie kilka lat temu właśnie Dyrekcyja kolei skarbowych obniżyła, a rezultat ówczesnej zmiany okazał się korzystny.

Dla interesów ekonomicznych galicyjskich najniebezpieczniejszym jest projekt oddania skarbowych kolei w Galicyi pod zarząd Dyrekcyi kolei galicyjskiej Karola Ludwika. Na jesiennej sesyi Rady kolejowej wniósł w kwestyi tej interpelację członek Rady kolejowej, p. Struszkiewicz. Rada ministeryalny p. Pollanetz odpowiedział że „formalny wniosek w kwestyi przejścia zarządu ruchu na kolejach skarbowych przez Dyrekcyę kolei Karola Ludwika jeszcze Ministerstwu handlu nie został przedłożony“. Nie zaprzeczył jednakże temu, iż się toczą pewne pourparlers, ale jeszcze nie wyrobiła się opinia, czy transakcyja taka byłaby korzystną dla skarbu państwa. Rada ministeryalny dalej powiedział, że trzeba z tego punktu widzenia kwestyę zbadać, azali ze względu na stosunki ekonomiczne kraju nie ma wątpliwości jakich, i czy nie możnaby tych samych korzyści finansowych osiągnąć bez oddawania kolei skarbowych w zarząd obcy. W końcu nadmieniał, iż może wystarczy pewne porozumienie się w kwestyi połączenia przewozu towarów na kolejach galicyjskich, w miejsce dotychczasowych kartelów.

Gdyby ekonomiczne stosunki kraju w sferach decydujących należyte znalazły uwzględnienie, wtedy niewątpliwie o jakiegokolwiek fuzyi zarządu kolei skarbowych z zarządem kolei galic. Karola Ludwika nie mogłoby być mowy, tem bardziej, że wszelkie korporacye, reprezentujące interesa ekonomiczne w Galicyi, przeciwko podobnemu projektowi się oświadczyły. Ale niebezpieczeństwa dopatrujemy się w tej okoliczności, iż u władz najwyższych co do spodziewanych finansowych rezultatów skarbowych dróg żelaznych w Galicyi istnieją zapatrywania pesymistyczne, cyframi w tym stopniu nawet wcale nie uzasadnione.

I tak n. p. na rok 1887. rząd preliminował dochód z grupy kolei skarbowych w Galicyi (kolej naddniestrzańska, Transwersalna, Tarnowsko-Leluchowska i linja nowa ze Stryja do Beskidu), na 2,639.410 zł. wydatki zwyczajne zaś na 3,357.240 zł., tak iż wynikł z tego niedobór administracyjny w sumie 717.830 zł.

Na wniosek posła Hausnera komisya budżetowa podwyższyła preliminarz dochodu o 200.000 zł. tak, iż po dodaniu 30.500 zł. zysku z azia na złocie, dochody preliminowane są na 2,869.910 zł., a niedobór administracyjny wedle tego ma wynieść 487.330 zł.

Tymczasem ogłoszone przez zarząd kolei skarbowych sprawozdanie za rok 1886. wykazuje, iż w tym roku skarbowe drogi żelazne w Galicyi nie tylko nie miały niedoboru administracyjnego, lecz przyniosły czysty dochód. Wedle sprawozdania tego, skarbowe koleje żelazne w Galicyi w roku 1886 miały 3,231.031 zł. 25 ct. dochodu, zaś 2,848.392 zł. 47 ct. rozchodu — tak, iż pozostało nadwyżki 382.638 zł. 78 ct. Rezultat finansowy pomienionych kolei tedy na rok 1887. preliminowany jest o 869.968 zł. niekorzystniej niżeli wynosił rzeczywisty rezultat roku 1886. Podczas dyskusyi budżetowej minister handlu ostrożne układanie preliminarza dróg żelaznych w Galicyi tem usprawiedliwiał, iż w roku 1885. nadzieje, pokładane w rezultat finansowy tychże dróg, fatalnego doznały zawodu. Zawód ten rzeczywiście usprawiedliwiał ostrożne układanie preliminarza na rok 1887. w połowie roku 1886.; gdy jednakże szczegółowe obrady nad budżetem odbywały się w maju r. 1887., w obec znanego już rezultatu roku 1886., należało odpowiednio do tego poczynić zmiany w preliminarzu. Minister handlu margr. Bacquehem oświadczył się jednakże przeciwko zmianom takim, odwołując się na to, że dochody skarbowych dróg żelaznych w Galicyi w roku 1887. prawdopodobnie już dla tego będą niższe: 1) że ubędą transporty wojsk, które się odbywały podczas manewrów roku 1886. 2) że skutkiem wykończenia kolei ze Stryja do Beskidu tamteży się skierują transporta, które dawniej dłuższą po galicyjskich kolejach szły drogą, 3) iż w roku 1887. nastąpią obliczenia z kolejami Lwowsko-Czerniowiecką i gal. koleją Karola Ludwika z tytułu zawartych kartelów.

Otóż w obec tych argumentów ministra handlu przedewszystkiem podnieść należy: 1) że wszelkie dochody z przewozu wojska wynosiły w roku 1886. 65.144 zł. 43 ct. Gdy zaś n. p. w roku 1885. wynosiły 25.108 zł. 16 ct., przeto z tego tytułu najdalej na zmniejszenie się dochodów o 40.000 zł. liczyć należy. Gdy zaś niewątpliwie drogi żelazne z tytułu przewozu licznych od razu transportów wojsk, znaczne także miały koszta, przeto i w tej wysokości obniżenia spodziewać się nie potrzeba. 2) że wykończenie kolei ze Stryja do Beskidu ujmie nieco transportów linjom ze Stryja do Chyrowa i z Chyrowa do Zagórza, o tem wątpić nie można, ale linja z Chyrowa do Zagórza nie tyle obchodzi kolei skarbowe, a w zamian za ubytkie transportów na linji od Stryja do Chyrowa, przybędą własne dochody linji ze Stryja do granicy węgierskiej ku Beskidowi; 3) nareszcie i to podnieść należy, że wedle ogłoszonych sprawozdań tymczasowych (*w Centralblatt f. Eisenbahnen und Dampfschiffarth*), dochody na t. z. północno-wschodniej grupie kolei skarbowych w pierwszym kwartale w roku 1887. były o 26 1/0% wyższe niżeli w tymże czasie w roku 1886.

Nie ma przyczyny przypuszczania, iżby się w dalszym ciągu znacznie obniżyły, a choćby też w dalszych trzech kwartałach pozostały w tej samej co w r. 1886. wysokości, albo

obniżyły się o dochód z transportów wojskowych, rezultat ostateczny zawsze jeszcze może być równie korzystny jak w r. 1886. (Przy końcu czerwca r. 1887. nadwyżka w dochodach tych dróg w porównaniu z r. 1886. wynosiła 18·8%) (Późn. przypisek autora.)

Rozpisałiśmy się o tym przedmiocie nieco obszerniej, ponieważ z różnych przyczyn jest pożądanem, aby się *nie* wyrobiły zanadto pesymistyczne a nieuzasadnione przekonania o skarbowych kolejach w Galicyi. Najpierw i bez tego Galicya od przeciwników swoich dosyć się nasłucha o swojej bierności ekonomicznej, dalej zaś — a to dla nas najważniejsze — zbyt pesymistyczne przekonania mogłyby się przyczynić do tego, iżby decydujące koła łatwiej się skłoniły do zawarcia transakcyi lub zarządzenia w interesie skarbu środków, dla ekonomicznych stosunków kraju niekorzystnych.

Mówiąc o zawarciu transakcyi, mamy w pierwszym rzędzie na myśli połączenie administracyi kolei skarbowych z administracją kolei prywatnych, mianowicie z administracją galicyjskiej kolei Karola Ludwika. Że taka transakcyja dla ekonomicznych stosunków Galicyi byłaby jak najzgodniejszą, gdyby Dyrekcya kolei Karola Ludwika objęła zarząd, na to powszechna w kraju panuje zgoda. Nie potrzebujemy tedy szczegółowo się rozwodzić nad dawniejszą polityką taryfową kolei galicyjskiej Karola Ludwika, w czasach, gdy miała prawie monopol przewozowy w Galicyi. I nowsze rozporządzenia Dyrekcji wykazują, czego producenci krajowi po tej kolei spodziewać się mogą. Gdy bowiem w r. 1886. z przyczyn o których mówiliśmy powyżej, t. j. skutkiem powstania konkurencyi, dochody kolei galicyjskiej Karola Ludwika znacznie się nagle obniżyły, Dyrekcya zarządziła od 1. października znaczne podwyższenie taryf na swojej linii głównej ze Lwowa do Krakowa, ponieważ na zmiany taryfowe na tej linii nie potrzeba jej pozwolenia rządowego.

Słychać też, że zamierzone jest dalsze podwyższenie taryfy, a w chwili, gdy to piszemy, (w końcu maja r. 1887.) podobno ogłoszenie dalszych podwyższeń tem tylko wstrzymane, że nie ukończono dochodzeń, jakie taryfy podwyższyć można bez narażenia się na konkurencyę kolei skarbowych.

Równocześnie też sama kolej w drodze refakcyj obniża ceny przewozu transito i na stacjach granicznych urządza wszelkie ułatwienia i dogodności dla przewozu nafty kaukaskiej, ułatwiając tem samem w kraju konkurencyę naftcie kaukaskiej z produktem krajowym.

Mając tę okoliczność na względzie nie można się dziwić, iż wszyscy producenci krajowi coraz głośniej się domagają przejęcia kolei galicyjskiej Karola Ludwika na rzecz Skarbu. Że byłoby to w interesie ekonomicznym kraju, to kwestyi nie ulega, bo polityka taryfowa musiałaby ulegć zmianie. Usiłowania kraju w tym kierunku może też nie pozostałyby bez skutku, bo z jednej strony na decyzję przejęcia kolei na rzecz Skarbu mogą wpłynąć względy strategiczne, a z drugiej strony transakcyę możnaby zawrzeć tak, iżby i dla Skarbu państwa była korzystną.

Za kilka lat państwu będzie przysługiwało prawo przejęcia kolei galicyjskiej Karola Ludwika, za odpowiedniemi wynagrodzeniami akcyonaryuszów, a Dyrekcya już otrzymała wezwanie układania bilansów swoich wedle norm przepisanych w koncesyi na wypadek wywłaszczenia. Ale nie potrzebaby czekać tego terminu, ani też koniecznie trzymać się warunków koncesyi, gdy stosunki zupełnie się zmieniły. Akcyonaryusze niewątpliwie nie stawialiby zbyt trudnych warunków, gdy rezultat finansowy coraz więcej się pogarsza, a gwarancya rządowa dla dopełnienia pewnej stopy procentowej bardzo wątpliwa. Dalej ma rząd możność wywarcia pewnej presyi na decyzję akcyonaryuszów, ma zatem pozycję łatwiejszą, niżeli w obec kolei większych, przejętych w ostatnich czasach na rzecz Skarbu.

Środkami owej presyi są: konkurencyja kolei transwersalnej i możność przejęcia każdej chwili linii ze Lwowa do Podwołoczysk z odnogą z Krasnego do Brodów, na którą rząd corocznie znaczną, w formie zaliczek, płaci subwencyę. Nie chodzi oczywiście o to, aby zmusić akcyonaryuszów do ponoszenia strat przy dobrowolnej sprzedaży kolei, lecz o to, aby żądania swoje zastosowali do obecnej sytuacji finansowej kolei galicyjskiej Karola Ludwika, która skutkiem

konkurencyi, o której już powyżej mówiliśmy, nie wątpliwie się pogorszyła. Nabywając zaś kolej Karola Ludwika wedle rzeczywistej dzisiejszej jej wartości, Skarb państwa o tyle mógłby zyskać, że pod administracją zarządu kolei skarbowych na połączonej wtedy sieci kolei galicyjskich nie tylko zmniejszyłyby się ogólne koszta administracyjne, lecz i na kosztach przewozu znaczne możnaby robić oszczędności. I tak np. dziś koszta przewozu znacznie się podrażają przez to, że przy praktykowanym obecnie systemie zawierania kartelów, podział transportów dzieje się przeważnie *in natura*, bez względu na to, że transporty wtedy często dłuższą muszą iść drogą, co oczywiście zwiększa koszta pociągowe (Tractions-kosten). Gdyby cała sieć galicyjskich dróg żelaznych w jednym była ręku, mianowicie dróg prowadzących ze wschodu na zachód, wszelkie transporta możnaby skierować zawsze drogami najkrótszemi i temi, które najmniejsze mają koszta trakcyjne, a oszczędności z tego tytułu w obec kosztów dzisiejszych byłyby dosyć znaczne.

Podnieśliśmy te szczegóły, gdy bowiem opinja w kraju w interesie ekonomicznym domaga się słusznie nabycia kolei galicyjskiej Karola Ludwika na rzecz skarbu, należy podnieść wszystko co do przyspieszenia decyzji w tej kwestyi przyczynić się może.

Kończymy na tem uwagi ogólne, a przechodząc do części specjalnej, zestawienia taryf i zbadania: o ile polityka taryfowa dróg żelaznych galicyjskich popiera rozwój ekonomiczny Galicyi lub rozwojowi temu stoi na przeszkodzie, musimy sobie najpierw uprzytomnić, jakie są główne produkta zbytu i w jakim kierunku ich wywóz się odbywa.

Gdy nie ulega kwestyi, że Galicya jest krajem przeważnie rolniczym i wywozi przeważnie płody gospodarstwa rolnego, na taryfy przewozowe tych przedmiotów przedewszystkiem zwrócimy uwagę. Zaliczamy do nich: zboże, nasiona, mąkę i otręby, dalej bydło, świeże mięso, masło, jaja, nareszcie spirytus.

Znaczny jest wywóz drzewa z Galicyi, więc i tu kraj ma interes w odpowiednim unormowaniu taryf.

Co do górnictwa to, gdy sól jest monopolem rządowym, w gospodarstwie prywatnem nafta główną odgrywa rolę. Warunki jej wywozu także zbadamy.

Przy każdym przedmiocie wskażemy na drogi, jakimi wywóz się odbywa, ale na pierwszym miejscu oczywiście postawimy przewóz w samym kraju i warunki tegoż przewozu rozpatrzemy.

Szemat taryfowy.

Za podstawę do tworzenia wszelkich taryf służy t. z. szemat taryfowy z swemi cenami jednostkowymi i klasyfikacya towarów. Wszędzie tam, gdzie dla relacji jakiegokolwiek nie ma taryf bezpośrednich, obliczenie taryfy przewozowej robi się na podstawie cen jednostkowych szematu taryfowego i klasyfikacji. Tak samo oczywiście systematyczne układanie taryf bezpośrednich i podział ich pomiędzy poszczególne koleje racjonalnie odbywać się powinny na podstawie szematu, ale jestto wewnętrzna sprawa zarządów kolei, która publiczność nie tyle interesuje.

Szemat taryfowy i klasyfikacya towarów aż do znanej ankiety taryfowej z r. 1882/3. prawie na każdej kolei były odmienne, a przynajmniej zawierały większe lub drobniejsze różnice. Po ankiecie od września r. 1883. prawie wszystkie koleje austriackie zgodziły się na jednolity szemat i klasyfikację. Wyjątek stanowi kolej Południowa, która odrębne ma prawa i przywileje.

O szemacie i klasyfikacji kolei austriackich możnaby niejedno powiedzieć, niejedną potrzebę zmian podnieść, ale są to kwestye ogólniejszej natury, niewchodzące w zakres pracy niniejszej. Nadmienimy tylko, iż szemat kolei austriackich opiera się na systemie strefowym (Zonensystem) z obniżającą się w miarę odległości skalą taryfy, tak iż za pierwszy dystans n. p. 100 kilometrów, cena jednostkowa jest znacznie wyższa od ceny jednostkowej drugich, trzecich, czwartych i t. d. stu kilometrów, które tensam transport przebiega. Rządowe koleje pruskie mają taryfę jednostkową bez względu na odległość. Wydaje nam się to racjonalniejszym i praktyczniejszym. Racjonalniejszym, ponieważ żaden fachowy człowiek dotychczas nie wykazał, iżby transport towaru był tańszy, gdy go się wiezie na wielki dystans, niżeli na mniejszym dystansie. Praktyczniejszym, ponieważ interesentowi daleko łatwiej zorjentować się. Ankieta taryfowa jednakże zaaprobowała system strefowy, nie myślimy się zatem kusić o dalsze zwalczanie go.

Podajemy poniżej szemat taryfowy kolei galicyjskich i ich ceny jednostkowe, nadmienając z góry, że jak się okaże z niego, jednolitość szematu oczywiście nie wyklucza różnicy w cenach przewozu.

	Ceny jednostkowe taryf wynoszą za 100 kilogr. i 1 kilometr na kolejach galicyjskich				
	Karola Ludwika	C. k. państw.	Lwów-Czern.	Przem.-Żup.	
1) za towary pospieszne, przesyłki	do $\frac{1}{10}$ 86 ¹⁾	od $\frac{1}{10}$ 86 ²⁾			
a) zwykłej	1·24	1·24	1·60	1·24	1·98
b) niżone	0·82	0·90	0·59	0·59	0·92
c) szczególnie niżone	0·61	0·62	0·59	0·59	0·59

¹⁾ Kolej galicyjska Karola Ludwika podwyższyła od $\frac{1}{10}$ b. r. taryfę na linii od Krakowa do Lwowa i zmieniła strefy, nie obniżając ceny od 100—100, lecz od 75—75 klm. Umieszczone pod tą rubryką taryfy jednostkowe jeszcze mają znaczenie na linii ze Lwowa do Brodów i do Podwołoczysk.

²⁾ Umieszczone w tej rubryce taryfy jednostkowe mają tylko znaczenie dla linii od Krakowa do Lwowa.

	Ceny jednostkowe taryf wynoszą za 100 $\frac{1}{2}$ kilogr. i 1 kilometr na kolejach galicyjskich				
	Karola Ludwika	C. k. państw.	Lwów-Czern.	Przem.-Łup.	
2) dla przesyłek powolnych	do $\frac{1}{10}$ 86	od $\frac{1}{10}$ 86			
przestronnych (sperrig)	0·96	1·03	0·89	0·88·5	0·92
Klasa I.	0·61	0·62	0·59	0·59	0·59
Klasa II. {	od 100 – 300 klm.	0·50	} 0·52	0·50	} 0·53
	za każdy następny klm.	0·42		0·30	
Klasa A., ładunków całowozowych					
od 1 do 100 kilometrów	0·42	—	0·36	0·36	—
„ 1 „ 75 „	—	0·48	—	—	0·47
„ 101 „ 200 „	0·33	—	0·34	0·34	—
„ 76 „ 150 „	—	0·45	—	—	0·45
„ 201 „ 300 „	0·32	—	0·32	0·32	—
„ 151 „ 225 „	—	0·43	—	—	0·42
„ 301 „ 400 „	0·28	—	0·26	—	—
za każdy kilometr powyżej 400	0·20	0·40	0·20	0·26	0·40
Klasa B. ładunków całowozowych					
od 1 do 100 kilometrów	0·33	—	0·28	0·28	—
„ 1 „ 75 „	—	0·45	—	—	0·45
„ 101 „ 200 „	0·28	—	0·26	0·26	—
„ 76 „ 150 „	—	0·43	—	—	0·42
„ 201 „ 300 „	0·26	—	0·24	0·24	—
„ 151 „ 225 „	—	0·40	—	—	0·40
„ 301 „ 400 „	0·19	—	0·20	—	—
za każdy kilometr powyżej 400	0·16	0·37	0·16	0·20	0·37
Klasa C. ładunków całowozowych					
od 1 do 50 kilometrów	0·30	—	0·26	0·26	—
„ 1 „ 75 „	—	0·40	—	—	0·40
„ 51 „ 100 „	0·24	—	0·16	0·16	—
„ 76 „ 150 „	—	0·35	—	—	0·34
„ 101 „ 200 „	0·15	—	0·12	0·12	—
„ 151 „ 225 „	—	0·32	—	—	0·32
za każdy dalszy kilometr	0·14	0·27	0·10	0·10	0·26
Taryfa poszczególna I.					
od 1 do 50 kilometrów	0·40	—	0·28	0·28	—
„ 1 „ 75 „	—	0·32	—	—	0·40
przy transp. do 140 klm. od 1 do 50 klm.	—	0·40	—	—	—
przy transp. nad 140 klm. od 51 do 100 klm.	0·24	—	0·24	0·24	—
„ „ „ „ „ 76 „ 140 „	—	0·29	—	—	0·32
przy transp. do 140 klm. od 51 do 100 klm.	—	0·30	—	—	—
przy transp. nad 140 klm. od 101 do 150 klm.	—	—	0·22	0·22	—
„ „ „ „ „ 151 „ 300 „	—	—	0·20	0·20	—
„ „ „ „ „ 301 „ 400 „	—	—	0·18	—	—
za każdy dalszy kilometr	0·20	0·20	0·16	0·18	0·26

	Ceny jednostkowe taryf wynoszą za 100 kilogr. i 1 kilometr na kolejach galicyjskich				
	Karola Ludwika	C. k. państw.	Lwów-Czern.	Przem.-Łup.	
Taryfa poszczególna II.	do 1/10 86	od 1/10 86			
od 1 do 50 kilometrów	0·35	0·35	0·26	0·26	—
„ 51 „ 100 „	0·22	0·25	0·20	0·20	—
„ 101 „ 200 „	—	—	0·16	0·16	—
za każdy dalszy kilometr	0·12	0·15	0·12	0·12	—
Taryfa wyjątkowa I.					
od 1 do 50 kilometrów	0·22	0·20	0·22	0·22	—
„ 51 „ 100 „	0·14	0·16	0·14	0·14	—
„ 101 „ 200 „	0·12	—	0·12	0·12	—
za każdy dalszy kilometr	0·08	0·14	0·08	0·08	—
Taryfa wyjątkowa II.					
od 1 do 50 kilometrów	0·22	0·30	—	0·22	—
„ 51 „ 100 „	0·12	0·20	—	0·12	—
„ 101 „ 200 „	0·10	—	—	0·10	—
za każdy dalszy kilometr	0·08	0·15	—	0·08	—

Z umieszczonych powyżej cen jednostkowych taryf widzimy, iż ceny te mniej więcej są równe na drogach żelaznych skarbowych i Lwowsko-Czerniowieckiej. Kolej galicyjska Karola Ludwika, skutkiem konkurencji kolei transwersalnej obniżyła pierwotnie taryfy, ale już latem r. b. zaprojektowała podwyższenie na całej linii swojej, gdy zaś dla linii Lwów-Brody i Lwów-Podwoleczyska potrzeba było pozwolenia rządowego, rząd zaś na odnośne podanie Dyrekcyi kolei galicyjskiej Karola Ludwika odpowiedzi nie dał, przeto Dyrekcyja kolei przywróciła dawne taryfy na linii z Krakowa do Lwowa, dla której pozwolenia rządowego nie potrzeba. Podwyższenie nastąpiło od 1. października r. b. Porównując cyfry łatwo się przekonać, że podwyższenie dochodzi do 100°/o, nawet w razach niektórych wyżej.

Że tak znaczne podwyższenie taryf na głównej linii kolei galicyjskich interesom ekonomicznym kraju jak największą przynosi szkodę, tego dowodzić nie potrzeba. Akt ten jest tylko nowym dowodem bezwzględności, z jaką galicyjska kolej Karola Ludwika krajowych producentów traktuje. Czy wobec tego usiłowania w celu obniżenia tej nowej a raczej przywróconej dawnej taryfy na jaki skutek liczyć mogą, o tem trudno przesądzać. Zawarłszy kartel z koleją galicyjską Karola Ludwika koleje skarbowe konkurencją nie zdołają zmusić kolei galicyjskiej Karola Ludwika do obniżenia taryfy.

Oprócz wymienionych w szemacie drugostronnym klas taryfowych, uległa także zmianie taryfa wyjątkowa XI. czyli raczej taryfa na przewóz siana, które przeniesiono z taryfy wyjątkowej XII. do XI. Taryfy wyjątkowe III, IV, VII, VIII, IX. i XII. pozostały niezmienione. O ile zaś się podwyższyły ceny przewozu siana, wykazuje kilkanaście relacji, które dla przykładu przytaczamy.

Cena przewozu wynosi:		według dotychczasowej taryfy:	od 1. października 1886.:
z Jarosławia do Lwowa odległ. 133 klm.		25·3	48·6
z Przemyśla „ „ „ 98 „		19·7	31·8
z Rzeszowa „ „ „ 185 „		33·6	56·4
z Tarnowa „ „ „ 265 „		46·4	59·2

z Jarosławia do Krakowa odległ	210	klm.	37·6	60·8
z Przemyśla	"	"	43·2	63·6
z Rzeszowa	"	"	29·3	53·1
z Tarnowa	"	"	16·5	35·1

I tu różnica, n. p. w ostatniej przytoczonej relacji przenosi 100%.

A. Zboże, sład, rośliny strączkowe, wyroby młynarskie, makuchy, mąka z makuchów i nasiona olejne.

Przystępując do zbadania taryf przewozowych specjalnych przedmiotów, które z Galicyi w ilościach większych się wywożą, stawiamy na pierwszym miejscu wymienione powyżej w tytule surowe i przerobione płody rolne, które według klasyfikacji wszystkich prawie kolei umieszczone w szczegółowej taryfie I.

Polityka taryfowa tu nadzwyczajnie ważną gra rolę, a nie przesadzimy zapewne, jeżeli powiemy, że polityka taryfowa nie mało się przyczyniła do wielkiej kryzys rolniczej, która zaciążyła nad rolnikami krajów Europy środkowej i zachodniej. Rolnictwo w Ameryce, w obec znacznej odległości od targów europejskich, nie byłoby mogło zasypywać targów tych zbożem, produkowanym w warunkach daleko korzystniejszych niżeli są warunki rolników w Europie, gdyby koszta przewozu na kolejach i kanałach amerykańskich nie były zostały niżone do minimum, pokrywającego zaledwie koszta własne przedsiębiorstw transportowych.

W Europie prywatne towarzystwa dróg żelaznych wszelkich dokładały starań, aby do przewozu pozyskać jak największą ilość towarów zagranicznych, a gdy wtedy równocześnie polityce ekonomicznej kierunek nadawały te same osobistości, które w towarzystwach tych znaczny miały udział, przeto wszystkie mniej więcej drogi żelazne temi samymi się rządziły zasadami, co kolej Gal. Karola Ludwika, o której we wstępie mówiliśmy. Względami na przewóz lokalny nikt się nie rządził, bo jakiegokolwiek byłyby taryfy dla adjacjentów, że tak powiemy, kolei, oni na przewóz kolejną tą byli skazani. Taryfy lokalne tedy były wysokie, wszelkimi natomiast sposobami starano się transporta z dalszych stron ściągnąć.

Najniezawodniejszym na to środkiem były taryfy różniczkowe. Z dalekich krajów, z głębi Rosyi, z okolic, które dawniej w ogóle zaledwie produktu swego pozbyć się mogły, sprowadzano za taniemi frachtami płody rolnictwa, zalewając niemi targi środkowej Europy, a rolnik, który znaczne na produkcję swoją czynił nakłady, znalazł się nagle w obec konkurencyi, która bez wszelkiego gospodarowała nakładem. — Najpierw w Niemczech rolnicy podnieśli opozycją przeciwko tego rodzaju polityce ekonomicznej. Do nich przyłączyli się rolnicy innych krajów i już nietylko zniesienia taryf kolejowych faworyzujących produkcję zagraniczną się domagali, lecz nawet żądali ceł opiekuńczych na płody rolnictwa.

Podnieśliśmy już powyżej charakter rolniczy Galicyi. Ekonomiczny interes Galicyi tedy wymaga, aby dla płodów rolniczych istniały jak najkorzystniejsze warunki transportowe. Ciągłe się ich domagają towarzystwa rolnicze, kwestyą tą po kilkakrotnie się zajmował sejm krajowy i posłowie w Radzie państwa.

Cheąc zbadać te warunki transportowe musimy sobie w pierwszym rzędzie zadać pytanie, w jakich relacjach, jakimi drogami wywóz resp. przewóz zboża się odbywa.

1. Handel miejscowy i krajowy przemysł młynarski, a oczywiście w pierwszym rzędzie producent, interesowany jest w tem, aby przewóz wewnątrz kraju był jak najtańszy. Chodzi o to, aby młynarz krajowy przerabiał produkt krajowy, a kupiec gromadząc zboże w większych ilościach w celu mięszania n. p. kilku gatunków i eksportowania w większych ilościach, musi mieć poparcie w tanich taryfach. Przytoczyliśmy już powyżej taryfy jednostkowe. Zboże i t. d. klasyfikuje według szczegółowej taryfy I. Ale dla przedmiotów tych we wszystkich relacjach krajowych na-

wet, istnieją taryfy wyjątkowe bezpośrednie od stacyi do stacyi każdej. Tę taryfę tedy, która nosi nazwę: *Galizische Gemeinschafts-Verkehr* w pierwszym rządzie zbadać należy.

2. Co do dróg handlowych wywozu, to dawniej wywóz zboża z Galicyi głównie był skierowany do Niemiec. Obecnie po zaprowadzeniu ceł wysokich zmieniło się to zapewne. Naturalnym odbiorcą dla zboża i mąki galicyjskiej powinny być: a) Wiedeń, b) Szląsk, Morawa i Czechy, które więcej zboża konsumują niżeli produkują. Ależ i zagranica jeszcze wchodzi w rachubę. Niemcy bądź co bądź zagraniczne zboże importować muszą, więc wywóz z Galicyi tam nie zupełnie ustał. Relacye transportowe z Niemcami są różne. Do północnych Niemiec idzie zboże na Wrocław, tamtędy też do portów. Ważna także jest relacya do Saksonii, na Bodenbach i Drezno, nareszcie do Niemiec południowych, do Szwajcaryi i do Tryestu. Dla wszystkich tych relacyj istnieją związki z taryfami specjalnemi. Zbadać tedy należy, o ile taryfy te odpowiadają potrzebom.

Na targach zagranicznych zboże galicyjskie konkurować musi głównie ze zbożem rosyjskiem i rumuńskiem; dodać zaś trzeba, iż dla wszystkich wymienionych powyżej relacyj czyli szlaków istnieją też związki taryfowe z taryfami bezpośredniemi dla zboża rosyjskiego i rumuńskiego, które nawet przechodzi przez drogi żelazne galicyjskie. Taryfy wywozowe rosyjskie i rumuńskie zatem z galicyjskiemi porównać należy.¹⁾

Trzymając się porządku, w jakim powyżej o poszczególnych związkach taryfowych mówiliśmy, rozpoczynamy od Związku taryfowego galicyjskiego.

I. W ruchu lokalnym, o ile nie ma taryf specjalnych, oblicza się cena przewozu zboża i t. d. według szczegółowej taryfy I, której ceny jednostkowe powyżej w szemacie umieściliśmy; zaś bezpośrednie taryfy stacyjne związku taryfowego galicyjskiego ułożone właściwie tylko dla łatwiejszego poinformowania się interesentów i urzędników. Przy taryfie strefowej z obniżającą się skalą obliczanie ceny jednostkowej jest niezmiernie skomplikowane, mianowicie gdy na kolejach austriackich panuje praktyka, iż przy przechodzeniu ładunków z jednej kolei na drugą, każda na nowo według strefowej taryfy swojej liczyć zaczyna.

Podajemy przykład podobnego obliczenia dla ładunku wagonowego zboża idącego na odległość 300 klm., z których 140 na kolei Lwowsko-Czerniowieckiej, 160 na kolei galicyjskiej Karola Ludwika.

Liczy się tedy jak następuje:

1) Lwowsko Czerniowiecka	za pierwsze	50 klm.	po 0.28	=	Złr. 14.—
"	"	" drugie	50 " "	0.24	= " 12.—
"	"	" dalsze	40 " "	0.22	= " 8.80
2) Galicyjska Karola Ludwika	za pierwsze	50	" "	0.40	= " 20.—
"	"	" drugie	50 " "	0.30	= " 15.—
"	"	" dalsze	60 " "	0.20	= " 12.—
	dwa razy	koszta manipulacyjne	à 4.	= " 8.—

Tylko dla uniknięcia potrzeby skomplikowanych tych obliczeń ułożona jest taryfa stacyjna, ułatwiająca każdemu orjentowanie się bez potrzeby długich rachunków, a różnice pomiędzy cenami jednostkowemi tej taryfy, a temiż szczegółowej taryfy II. chyba bardzo są drobne.

Ciekawych, chociaż nie zupełnie nowych rzeczy dowiadujemy się, gdy porównamy taryfy związku galicyjskiego dla stacyj galicyjskich, z taryfami zboża rosyjskiego dowożonego

¹⁾ Gdy latem r. b. rozpoczęła się wojna cłowa z Rumunją i nie odnowiono traktatów handlowych, rząd austriacki polecił dyrekeyom interesowanych kolei wypowiedzieć wszelkie taryfy bezpośrednie pomiędzy rumuńskimi a austriackimi kolejami, lub niemieckimi za pośrednictwem austriackich. Taryfy rzeczywiście wypowiedziano na 31. października, ale obecnie zanosi się na polepszenie stosunku handlowego i rząd austro-węgierski upoważnił koleje do cofnięcia wypowiedzenia, z czego też koleje skorzystały, tak iż taryfy te nadal istnieją.

do Galicyi, na podstawie taryfy związku austryacko-południowo-zachodnio-rosyjskiego. O e s t e r r. S ü d w e s t r u s s i s c h e s G r e n z - V e r k e h r z 1 M a j a 1 8 8 6 r. d o d a t k u I. z 1. p a Ź d z i e r n i k a 1 8 8 6 i d o d a t k u I I. z 1. k w i e t n i a 1 8 8 7.)

Otóż ceny przewozu wynoszą: dla zboża galicyjskiego; dla zboża rosyjskiego centów za 100 kg. i 1 km.

z Podwołoczysk	do Lwowa	192 klm.	54.4	52.4
"	" Przemysła	290 "	74.—	72.—
"	" Jarosławia	324 "	80.8	78.8
"	" Rzeszowa	376 "	91.2	89.2
"	" Tarnowa	456 "	107.2	105.2
"	" Krakowa	534 "	122.8	110.8
z Brodów	" Lwowa	93 "	34.3	31.2
"	" Przemysła	191 "	58.3	52.2
"	" Tarnowa	357 "	91.7	85.6
"	" Krakowa	435 "	107.1	91.—

Za tę samą mniej więcej cenę, za którą zboże rosyjskie dochodzi z Brodów do Krakowa (435 klm.), galicyjskie z Brodów dostaje się tylko do Tarnowa (357 klm.)¹⁾

Różnicę na tych samych szlakach już podnoszono w sejmie galicyjskim. Od tego czasu ułożono nowe taryfy, powody do skargi pozostały te same, ceny przewozu zboża galicyjskiego jeszcze podwyższono.

II. Z kolei bierzemy komunikacją kolei galicyjskich z Wiedniem. Dla komunikacji tej istnieje nowa taryfa bezpośrednia (Galiz. Wiener Gemeensch. Verkehr) z 15. stycznia 1886.

Taryfa ułożona mniej więcej na podstawie jednostkowej 0.19 ct. za 100 kilogramów i kilometr.

Zboże rosyjskie też ma bezpośrednią taryfę z stacyj kolei Karola Ludwika: Brody, Podwołoczyska, Sokal, Krystynopol i Rawa ruska do Wiednia. Porównanie pomiędzy transportem zboża galicyjskiego a rosyjskiego z tych stacyj wypada jak następuje:

	zboże galicyjskie:	zboże rosyjskie:
z Podwołoczysk do Wiednia	194.6	195.4
" Brodów " "	176.8	175.6

Na pozór niema tedy tu różnicy ale postarano się o nią inną drogą. Otóż dyrekcya kolei galicyjskiej Karola Ludwika udzieliła refakcyę na przewóz zboża transito, a zatem zagranicznego z Podwołoczysk, Brodów, Sokala, Krystynopola i Rawy ruskiej do Wiednia. Według tej refakcyi wypada transport zboża i t. d. z Brodów do Wiednia na 143.7, z Podwołoczysk na 159.5, z Sokala 131.86, z Krystynopola 130.42, z Rawy ruskiej na 121.62. Zwyczajna cena z Sokala do Wiednia wynosi 162 z Krystynopola 160.2 z Rawy ruskiej 149.2. Refakcyja tedy wynosi na wagonie zboża rosyjskiego do Wiednia: z Brodów złr. 31.09, z Podwołoczysk złr. 35.09 z Sokala złr. 30.14, z Krystynopola złr. 29.78, z Rawy ruskiej złr. 27.58; czyli o te sumy można dostarczyć do Wiednia zboże rosyjskie taniej niżeli galicyjskie. Prawda, że refakcyja ta przywiązana do warunku przewiezienia 1000 ton czyli 100 wagonów, ale najpierw nie jest to tak wielka ilość, a dalej warunki konkurencyi zbożu galicyjskiemu chyba pogorsza, bo zachęca do transportowania wielkich ilości. Według tej refakcyi transport z Podwołoczysk do Wiednia (947 klm.) kosztuje mniej więcej tyle co ze Lwowa do Wiednia (755 klm.) według taryfy dla

¹⁾ Taryfy bezpośredniej rumuńskiej do Galicyi nie bierzemy w rachubę, bo taryfa ta (Związek austryacko-węgiersko-rumuński) oparta jest na cenach jednostkowych 41—49 centymów za 100 kilogr. i kilometr., nie jestto zatem taryfa wyjątkowo niska.

zboża galicyjskiego. Nadmieniamy jeszcze, że bezpośrednie taryfy z stacyj rumuńskich na Galicję do Wiednia, Galicyi konkurencyi nie sprawiają, bo oparte mniej więcej na cenie jednostkowej 0.43 centymów, czyli 0.21½ centa, tak iż jednostkowa ta cena wyższa niżeli dla zboża galicyjskiego.

III. Przechodzimy teraz do komunikacyi Galicyi z Szlązkiem, Morawą i Czechami.

Stawiamy tu na pierwszym planie porównanie cen taryfy eksportowej z Galicyi do Szlązka, Morawy i Czech z cenami taryf eksportowych dla zboża rosyjskiego i rumuńskiego.

Dla szlaków tych istnieją obecnie następujące taryfy:

- a) taryfa bezpośrednia dla związku galicyjsko-austriacko-czeskiego (Galizisch-Oesterreichisch-Böhmischer Gemeinschaftsverkehr (z 1. września r. 1885.)
- b) austriacko-południowo-zachodnio-rosyjski związek graniczny (Oester. Südwestrussischer Grenz-Verkehr) taryfa bezpośrednia z 1. maja r. 1886. dodatek I. z 1. października 1886. dodatek II. z 1. kwietnia 1887.
- c) taryfy bezpośrednie dla związku austriacko-galicyjsko-rumuńskiego (Oesterreichisch Galizisch Rumänischer Verband), dodatek III z 1. maja r. 1886. dodatek IV. z 15. marca 1887. i dodatek V. z 15. maja 1887.

		Przewóz zboża, mąki i t. d. kosztuje:		
		dla zboża rosyjskiego (taryfa b)	dla zboża gal. et. za 100 kg. ikm.	zboże gal. drożej o
		odległość klm.		
Z Podwołoczysk do Berna		853	176·6	178·—
" " Ołomuńca		786	163·2	164·4
" " Opawy		713	148·6	150·—
" " Aussig		1120	210·—	232·9
" " Pragi		1036	210·—	218·2
" " Tetschen (Bodenbach)		1113	210·—	221·8
" " Pilzna (Czechy) . .		1154	241·—	260·4
Z Brodów " Berna		754	156·8	158·2
" " Ołomuńca		687	143·4	144·6
" " Opawy		614	128·8	130·2
" " Aussig		1021	188·5	213·5
" " Pragi		937	188·5	199·2
" " Tetschen (Bodenbach)		1014	188·5	203·—
" " Pilzna (Czechy) . .		1055	219·9	242·4

W pierwszych trzech relacyach różnica nie wielka, ale i mała różnica na niekorzyść zboża galicyjskiego niezem nie uzasadniona. Przy dalszych odległościach natomiast różnica jest wielka. Ale i tą różnicą jeszcze nie zadowolili się kolej Karola Ludwika i na rok 1887. na przewóz zboża transito z Podwołoczysk i Brodów do Tetschen i Bodenbach udzieliła refakeye tak, iż obecnie przewóz zboża rosyjskiego do tych dwóch miejscowości kosztuje z Podwołoczysk 196·1 z Brodów 183·9 zamiast jak powyżej 210 i 188·5.

Chodzi tu niewątpliwie o zrobienie konkurencyi przewozowi zboża rosyjskiego do Czech na Niemcy, ale czemuż i galicyjskiemu zbożu nie ułatwić tej konkurencyi.

W przewozie tym nietylko interesowane są koleje galicyjskie lecz i inne, ale gdy u nich zdołano wyrobić tańszy przewóz dla zboża rosyjskiego, musiałoby być możliwem pozyskać

tę samą koncesyę dla zboża galicyjskiego, bo koleje wtedy miałyby większą szansę przewożenia zboża galicyjskiego, gdy inaczej dowóz do Czech innemi mógłby się odbywać drogami.

Do porównania z transportem zboża rosyjskiego wzięliśmy stacye Podwołoczyska i Brody. Tymczasem dziwnym trafem właśnie z Podwołoczysk i z Brodów transport zboża galicyjskiego wypada stosunkowo najtaniej. Przy obliczeniu cen jednostkowych wykaże się, iż podług powyższej taryfy wynoszą takowe 0·20 — 21 ct. za 100 klg. i km. Dla innych stacyj galicyjskich ceny jednostkowe w relacjach z Czechami wynoszą 0·21—23 ct. za 100 kg. i 1 km., jak się przekonać można z następujących taryf:

Z Jarosławia do Aussig 794 kilometrów taryfa 185.7, a zatem cena jednostkowa 0·23.2.

Z Jarosławia do Berna	kml. 526	taryfa 113.2	cena jednostkowa 0·21 ct. za 100 kg. i 1 kml.
" " Opawy	" 386	" 85	" " 0.22 " "
" " Pragi	" 708	" 164.8	" " 0·23 " "
" " Pilzna	" 826	" 198.2	" " 0.24 " "
Z Rzeszowa do Tetschen (Bodb.)	" 733	" 170.4	" " 0·23 " "
Ze Lwowa do Pragi	" 840	" 191.2	" " 0.22 " "

Nie przytaczamy więcej szczegółów. Przejrzenie taryfy bezpośredniej dla związku galicyjsko-austriacko-czeskiego wystarczy, aby poinformować, że wprawdzie do stacyj Szlązka i Morawy i niektórych bliższych czeskich taryfa ta oparta na cenach jednostkowych 0·21—0·22, że jednakże w dalszych relacjach dochodzi cena jednostkowa do 0·23 i 0·24, tak iż konkurencya dla zboża galicyjskiego w północnych Czechach z zbożem rosyjskiem przychodzącem na Prusy, a nawet i na Galicję, utrudniona.

Taryfa rumuńska (związek austriacko-galicyjsko-rumuński, dodatek III. z 1. maja 1886. IV. z 15. marca 1887 i V. z 15. maja 1887., jako konkurencyjna nie wchodzi w rachubę; jej ceny jednostkowe bowiem wypadają średnio na 0·43 centymów za 100 kilogr. i kilometr czyli 0·21·5 centa; i tak kosztuje przewóz:

Z Jass do Berna	1156 kml.	500 fr. za wagon	czyli 0·43 centymów za 100 klg. i kml.
" " Opawy	1016	" 442	" " 0·43 " "
Z Bołosani " Berna	1079	" 473	" " 0·43 " "
" " Pragi	1262	" 555	" " 0·43·9 " "

Taryfy te nie są zatem niższe jak średnio wywozowe taryfy dla Galicji w tym samym kierunku (obecnie zaś i cło dowozowe stoi na przeszkodzie).

Komunikacya Galicji z północnemi Niemcami.

Wspomnieliśmy już powyżej o tem, że, gdy Niemcy z zagranicy zboże sprowadzać muszą, wywóz Galicji w tym kierunku niewątpliwie nie ustał i nie ustanie.

W kierunku tym istnieją dla wywozu galicyjskiego różne relacye i tak:

a) galicyjsko-północno niemiecki związek.

(Galiz. Norddeutscher Verkehr) taryfa z 1. listopada 1885. (w związku tym osobna jest taryfa wyjątkowa dla portów północno-niemieckich, Szczecina, Hamburga i Bremy, odrębną w niej mają rubrykę: otręby, makuchy i mąka z makuchów dalej próżne miechy).

Gdy dla tego samego związku istnieje taryfa na przewóz zboża z Rosji przez Galicję i z Rumunii przez Galicję (pierwsza z 10. grudnia 1885. i z 11. Lutego 1887., druga z 1 kwietnia 1886. część II, zes. 1V. część III. zes. 1. i 2. z 1. Stycznia 1886. i dodatek I. z 1. Stycznia 1887, uważamy tu za najodpowiedniejsze rozpocząć od porównania taryf.

Porównując w wymienionych drugostronnie kilkunastu relacjach ceny przewozu, przekonąć się można, iż przewóz zboża rosyjskiego z Podwołoczysk i Brodów do wyszczególnionych ważniejszych stacyj niemieckich jest o 28 do 65 marek na wagonie tańszy, niżeli przewóz zboża galicyjskiego z tych stacyj granicznych do odnośnych niemieckich. I tak n. p. z Podwołoczysk do Wrocławia przewóz zboża galicyjskiego kosztuje 40 marek na wagonie więcej, aniżeli rosyjskiego; w relacji z Brodów do Drezna różnica ta na korzyść zboża rosyjskiego wynosi 65 marek na wagonie. Różnica taka istnieje też w relacjach z portami niemieckimi.

I tu zaś tak samo jak w taryfach przewozowych do Czech z wszystkich stacyj galicyjskich, Podwołoczyska i Brody dla zboża galicyjskiego najniższą mają taryfę. Różnica w obec stacyj niegranicznych, lecz wewnątrz kraju położonych, wynosi na niekorzyść tych ostatnich 10—15% w cenach jednostkowych. Z umieszczonych drugostronnie tabliczek widać, iż n. p. przewóz wagonu zboża galicyjskiego z Podwołoczysk do Wrocławia (791 km.) kosztuje 303 marek, a przewóz z stacyi wewnątrz kraju, z Jarosławia do Berlina, przy tej samej zupełnie odległości (791 km.) kosztuje 341 marek, czyli o przeszło 10% więcej. Z Podwołoczysk do Berlina (1.115 kilometrów) płaci się za wagon zboża galicyjskiego 445 marek (rosyjskie przewozi się za 405 marek), z Jarosławia do Bremen, (1.109 km., a zatem o 6 kil. mniej) płaci się 488, t. j. o 43 marek więcej; nareszcie z Brodów do Drezna, (963 km.) kosztuje wagon zboża galicyjskiego 361 marek, z Tarnowa zaś do Hamburga 962 km. (o jeden mniej) przewóz wagonu takiego zboża 438 marek, więc o 77 m. więcej.

Wszystko to są relacje z taryfami bezpośrednimi i dla wywozu produktów rolnych ważne; a chociaż n. p. Hamburg dla zboża może mniej ważny, to, pomimo bliższego Szczecina, z powodu tańszych frachtów okrętowych do Anglii i do Holandji, dla mąki i nasion olejnych ważnym dla eksportu Galicyi może być placem.

Konstatujemy tu tylko ogromną różnicę w cenach przewozu na niekorzyść producentów galicyjskich, wnioski z tąd wyciągniemy przy końcu rozdziału, po wymienieniu innych jeszcze relacyj. Tu tylko jeszcze podnieść należy, iż w relacji z północnymi Niemcami i rumuńska konkurencya jest ułatwiona, gdy bowiem przewóz zboża galicyjskiego z Podwołoczysk i Brodów, które przecież wcale tak nadzwyczajnie ważnymi stacyjami zbożowymi dla Galicyi nie są, do placów niemieckich, ma miejsce po cenach jednostkowych 0.37—0.39 fen. za centnar metryczny i kilometr, przewóz zboża rumuńskiego wypada na 0.32—0.34 fen. za centnar metryczny i kilometr. Ceny jednostkowe dla zboża galicyjskiego ze stacyj nie pogranicznych, wypadają na 0.40—0.44 fen. za 100 kg. i 1 km.

b) *Galicya Laube* (z przeładowaniem na statki na Elbie, celem dalszej wysyłki wodą).

(Elbe-Umschlags-Verkehr Galizien-Laube resp. Tetschen-Bodenbach Ladungsplatz) taryfa z 1. marca 1886. i dodatek I. z 1. marca 1887. dla tejże samej relacji w połączeniu z południowo-zachodnią Rosją: Südwest Russland-Laube i t. d. taryfa z 15. sierpnia 1886.

Ważnym szlakiem eksportowym do Niemiec i przez Niemcy na drogę morską, jest droga do placów, gdzie się odbywa przeładowanie towarów na statki na Elbie. Placami takimi są: Laube i Drezno.

Z niektórych stacyj galicyjskich do placów tych bezpośrednio istnieją taryfy. Ponieważ taryfy takie istnieją także dla wywozu zboża rosyjskiego na Galicję, przeto i tu się następcza sposobność porównania.

Przewóz zboża i t. d. włącznie makuchów zwyczajnych i mielonych, jak i worków próżnych kosztuje

	w markach za 100 kg. dla zboża	
	galicyjskiego:	rosyjskiego:
z Podwołoczysk do Laube, Tetschen, Bodenbach, plac ładunkowy	3.31	2.93
z Brodów " " " " " "	3.03	2.56

	w markach za 100 kg. dla zboża	
	galicyjskiego:	rosyjskiego:
z Sokala do Laube, Tetschen, Bodenbach, plac ładunkowy	2.80	2.43
z Tarnopola do " " " " "	3.15	
ze Lwowa " " " " "	3.03	
ze Złoczowa " " " " "	3.15	

Ceny jednostkowe w tej relacji kalkulują się dla zboża galicyjskiego na 0.28—0.31 za 100 kg. i 1 km., dla zboża rosyjskiego na 0.24—0.25.

c) Galicya-Drezno (quai nad Elbą).

Takie same, jak dopiero przytoczone, istnieją też taryfy bezpośrednie łączące niektóre stacje Galicyi z Dreznem (quai nad Elbą). Taryfa dla Galicyi jest z 1. marca 1886. i dodatek z 1. marca 1887.; dla rosyjskiego wywozu z 15. sierpnia 1886.

Taryfy relacji tej są następujące: w markach za 100 kg.

	taryfa galicyjska		dla zboża rosyjskiego	
	zboże i t. d.	makuchy i t. d.	zboże i t. d.	makuchy i t. d.
z Podwołoczysk do Drezna (Elbquai)	3.66	3.59	3.28	3.21
z Brodów " " "	3.38	3.31	2.91	2.84
z Sokala " " "	3.15	3.08	2.78	2.71
z Tarnopola " " "	3.50	3.43		
ze Lwowa " " "	3.38	3.31		
ze Złoczowa " " "	3.50	3.43		

d) Galicya-Niemcy południowe.

Południowe Niemcy należą do okolic konsumujących więcej płodów rolnych niżeli produkują. Przy odpowiednich taryfach zbyt zboża galicyjskiego w tamte okolice może się opłacać. Dla szlaku tego jednakże nie ma taryf nowych, lecz tak samo jak taryfa dla przewozu zboża galicyjskiego, jako i dla rosyjskiego datuje z r. 1883., pierwsza z 1. lutego, 1. maja i 10. października r. 1883., druga z 20. grudnia r. 1883. I tu porównać możemy kilkanaście relacji. Przewóz kosztuje:

	w markach za 100 kg.		
	odległość:	dla zboża galicyjs.:	dla transportów rosyjs.:
z Podwołoczysk do Aschaffenburga	1.652	6.27	5.83
" " " Regensburga	1.359	4.96	4.52
" " " Augsburga	1.437	5.29	4.85
" " " Monachjum	1.375	5.01	4.53
" " " Ulm	1.521	5.67	5.23
" " " Rosenheim	1.350	4.90	4.46
" " " Mannheim	1.629	6.40	5.80
" Brodów " Würzburga	1.462	5.54	5.42
" " " Stuttgartu	1.516	5.82	5.53
" " " Darmstadt	1.474	5.88	5.60
" " " Saarbrücken	1.652	6.66	6.40
" Jarosławia " Regensburga	1.035	4.24	
" " " Würzburga	1.237	5.14	
" " " Frankfurtu n. M.	1.222	5.70	
" " " Darmstadt	1.249	5.70	
" Przemyśla " Norymbergji	1.170	4.83	
" " " Ulm	1.232	5.09	
" " " Reutlingen	1.338	5.61	
" " " Stuttgartu	1.327	5.56	

		w markach za 100 kg.	
	odległość:	dla zboża galicyjs.:	dla zboża rosyjs.:
ze Lwowa do Augsburga	1.245	4.83	
" " " Rosenheim	1.158	4.44	
" " " Würzburga	1.269	5.50	
" " " Darmstadt	1.381	5.88	

I w tej relacji taniej znacznie wypada przewóz zboża zagranicznego. Dla dojścia różnicy w cenie przewozu zaś nie należy porównywać tylko stacyj granicznych Podwołoczysk i Brodów, bo z tych stacyj także przewóz zboża galicyjskiego jest stosunkowo tańszy; różnica zaś wtedy bardziej się uwidoczni, gdy się porówna ceny jednostkowe przy transportach zboża transytowego z cenami jednostkowymi, jakie wypadną przy transportach od stacyj galicyjskich.

Niestety w ostatnim czasie i koleje skarbowe przyświeciły tu złym przykładem. Wbrew przyjętej zasadzie udzieliły bowiem refakcyą na przewóz zboża z Husiatyna do Monachium i do Rosenheim; prawda że z zastrzeżeniem ogłoszenia niedługo taryfy. Ale i tu upośledzono zboże pochodzenia krajowego. Gdy bowiem transport z Husiatyna loco do Monachjum kosztuje wedle tej refakcyi 549 marek za wagon, transporty transytowe za tęż ilość płać 506 marek; z Husiatyna loco do Rosenheim wagon zboża kosztuje 542 marek, zboże transytowe 499 marek za wagon. Niewątpliwie takiż stosunek znajdzie się później w taryfie samej.

V. Galicya-Tryest.

Dla uzupełnienia wiadomości o galicyjskich taryfach wywozowych nadmienimy, iż skutkiem zaprowadzenia ceł w Niemczech i t. d. postarano się o taryfę ułatwiającą wywóz surowych produktów rolnictwa i wyrobów młynarskich do Tryestu i Rjeki. Taryfa weszła w życie od 1. marca 1886. Taryfy dla wywozu rosyjskiego osobnej w tym kierunku nie ma z tej prostej pewno przyczyny, że transportów się tu spodziewać nie można, gdy transporty rosyjskie niewątpliwie tam idą na Odessę morzem. Cena jednostkowa taryfy z Galicyi do Tryestu i z Rjeki kalkuluje się na 0.20—0.31 cent. za 100 kg. i 1 km. Ze względu na konkurencją zboża indyjskiego w portach Adryatyku i morza Śródziemnego, taryfa ta chyba może mieć wartość dla wywozu mąki.

VI. Dwie nowsze taryfy bezpośrednie dla eksportu Galicyi, mianowicie taryfa związku rumuńsko-galicyjskiego-gdańskiego z 15. maja r. 1886. i taryfa związku galicyjsko-polskiego z 1. sierpnia r. 1886. dla bezpośredniej komunikacyi z Granicą (transito), Warszawą i Łodzią dla Galicji też tylko może mieć znaczenie przez ułatwienie wywozu mąki.

VII. Komunikacya Galicyi z Szwajcaryą.

Chociaż Szwajcaryja dziś jedynym prawie jest sąsiednim krajem Austrii od zachodu, który, sprowadzając dużo bardzo płodów rolnych z zagranicy, cła na nie nie nałożył, chociaż dalej w ostatnich latach wykończono kolej arulańską, która wywóz płodów rolnictwa czyni niezależnym od kolei niemieckich, nie pomyślano dotychczas o tem, aby zaprowadzić bezpośredni związek taryfowy pomiędzy Galicyą a Szwajcaryą, drogą przez Arlberg.

Najnowsza taryfa bezpośrednia pomiędzy Galicyą a Szwajcaryją dla zboża i t. d., data tuje z 20. sierpnia r. 1881.¹⁾ i z 10. sierpnia r. 1882.²⁾ Cechą charakterystyczną tych taryf

¹⁾ Galiz. Voralberg-Schweizerischer Getreideverkehr 20. sierpnia 1881.

²⁾ Galiz. Schweizerisch Südbadischer Getreideverkehr 10. sierpnia 1882.

było, iż i tu ceny przewozu z Brodów i Podwołoczysk stosunkowo były najtańsze. I tak n. p. wedle tej taryfy kosztował przewóz wagonu zboża z Brodów do Lindau (1.496 km.) 565 franków, z Jarosławia do Lindau (1.271 km.) tyleż, zaś ze Stryja do Lindau (1.441 km.) 624 franków; z Podwołoczysk do Lindau (1.595 km.) 601 franków, z Stanisławowa do Lindau (1.543 km.) 628 franków. Była zatem już możność przewożenia zboża zagranicznego stosunkowo taniej, nizeli krajowego. Ale nie wystarczało to. Od 20. marca b. r. obowiązuje nowa taryfa wyjątkowa dla przewozu zboża transito z Podwołoczysk, Brodów i Husiatyna (stacyi kolei skarbowych) do pogranicznych stacyj szwajcarskich Bregencyi, Buchs, Lindau i St. Margarethen. Wedle tej taryfy kosztuje przewóz wagonu zboża:

Z Podwołoczysk	do Bregenz	1.595 km.	563 fr. 10 c.	
"	"	" Buchs	1.651 " 563 " 10 "	
"	"	" Lindau	1.595 " 563 " 10 "	
"	"	" St. Margarethen	1.609 " 568 " 10 "	
" Brodów	" Bregenz	1.596 "	} 533 " 40 "	
"	"	" Lindau		— "
"	"	" Buchs		1.552 "
"	"	" St. Margarethen	1.510 " 538 " 40 "	
" Husiatyna	" Bregenz	} 1.807 "	} 626 " 70 "	
"	"			" Lindau
"	"	" Buchs	1.863 "	
"	"	" St. Margarethen	1.821 " 631 " 70 "	

Porównując z temi taryfami przytoczone powyżej cyfry taryfy galicyjsko-szwajcarskiej z 10. sierpnia 1881. widzimy, iż obniżono cenę przewozu zboża transytowego o 30—40 franków na wagonie. Gdy zaś porównamy ceny przewozu z Podwołoczysk, Brodów i Husiatyna z cenami przewozu od stacyj galicyjskich, wewnątrz kraju położonych, okaże się, iż wbrew głoszonej po tylekroć zasadzie, iż przewóz na dalszą odległość nigdy nie powinien być tańszy od przewozu na bliższą odległość, transport wagonu od Jarosławia do Lindau przy odległości krótszej o 227 km. kosztuje o 32 franków więcej, nizeli z Brodów do Lindau, z Stanisławowa do Lindau o 64 fr. 90 c. więcej, nizeli z oddalonych o 52 km. więcej Podwołoczysk.

Porównanie to można przeprowadzić także jeszcze na innych stacjach, gdy przytoczymy, iż przewóz wagonu zboża ze Lwowa do Lindau (1.403 km.) kosztuje 565 fr., z Przemysła i Rzeszowa do Lindau (1.306 i 1.219 km.) również 565 fr., a zatem także drożej, nizeli z Podwołoczysk i Brodów przewóz zboża zagranicznego do tejże stacyi. O zamiarze zmiany taryfy dla przewozu zboża od stacyj galicyjskich, wewnątrz kraju położonych, do Szwajcaryi dotychczas nie słyhać.

Ograniczamy się na relacyach, które dotychczas zbadaliśmy, a na zakończenie rozdziału tego zreasumujemy krótko rezultat tych badań i wyciągniemy z nich wnioski co do potrzebnych w interesie produkeyi galicyjskiej, reform stosunków i cen przewozu surowych płodów rolniczych.

Rezultat porównań taryfowych przedstawia się, jak to widzieliśmy z cyfr przytoczonych, dla produkeyi krajowej bardzo niekorzystnie. Wprawdzie wykończenie kolei skarbowych korzyść przyniosło o tyle, iż zmusiło kolej galicyjską Karola Ludwika do znacznego obniżenia taryfy lokalnej dla przewozu zboża, mąki i t. d. Ale już od 1. października r. z. nastąpiło podwyższenie taryf na linii głównej od Lwowa do Krakowa, obecnie zaś dalsze podwyższenie cen przewozowych jest projektowane po zbadaniu, gdzie podwyższenie to nastąpić może bez obawy przed konkurencyą dróg żelaznych skarbowych.

Z cyfr przytoczonych powyżej co do taryf wywozowych do okolic, które konsumują nadprodukcję krajową rolniczą po nad potrzeby miejscowe, okazuje się dalej iż:

1) pomimo obniżień, jakie w ostatnich czasach nastąpiły, ceny jednostkowe dla wywozu produktów krajowych są stosunkowo wysokie,

2) natomiast znacznie niższe są taryfy przewozowe dla produkcji zagranicznej, która dla produkcji galicyjskiej niebezpieczną stanowi konkurencją. (Najwięcej tu razi nowa taryfa dla przewozu zboża transito do Szwajcaryi, a to mianowicie z powodu tego, iż taryfa nowa bardzo odstępuje od dotychczasowego zasadniczego stanowiska Dyrekcji kolei skarbowych, które w układaniu tej taryfy też mają udział.) Dalej zaś nietylko taryfy jednostkowe bezpośrednio są niskie, ale gdzie to nie wystarcza jeszcze obniżenia cen przewozowych się udzielają w drodze refakcyj. Refakcje takie istnieją dla zboża zagranicznego nietylko w relacji do Wiednia, lecz także do Prus, mianowicie na Kraków do Mysłowic, dalej do Bodenbach-Tetschen i do Liberca. Dla produkcji krajowej refakcje tylko istnieją dla mąki od nielicznych stacyj (Borki wielkie, Brody, Tarnopol, Krasne, Zadwórze, Lwów, Kołomyja, Stanisławów,) do stacyi Granica-transito.

Wbrew licznym uchwałam nietylko rozmaitych korporacyj ekonomicznych, lecz także ciał reprezentacyjnych politycznych, wbrew uchwale ankiety taryfowej i rozporządzeniom ministeryalnym, które proklamowały zasadę, iż nigdy nie należy przewozić towar zagraniczny na kolejach krajowych taniej jak towar krajowy, na kolejach galicyjskich i w ich związkach taryfowych, prawie wszystkich które wyliczyliśmy, praktykuje się to bez ogródki, a różnica na korzyść transportów zagranicznych nawet bardzo jest znaczna.

Postępowanie takie w rażącej pozostaje sprzeczności z polityką ekonomiczną monarchji, która przyjęła zasadę ochrony produkcji krajowej. W myśl tej polityki ekonomicznej i kolejowej przeszkodzono mniej więcej dwa lata temu przewozowi żelaza niemieckiego i wyrobów żelaznych do Serbji i Rumunji po cenach niższych, niżeli przewożono żelazo i wyroby krajowe, a ten sam stosunek na niekorzyść produkcji krajowej istnieje z transportami zbożowemi.

Reprezentacya krajowa tedy w sprawie taryf przewozowych dla najważniejszych produktów rolnych: zboża, mąki i t. d. ma prawo domagać się, aby:

1) taryfę lokalną na wszystkich kolejach krajowych zredukowano co najmniej do cen jednostkowych, zaprowadzonych na kolejach skarbowych;

2) w interesie ułatwienia wywozu do Czech, Morawy i Szląska, do Wiednia, do północnych i południowych Niemiec i do Szwajcaryi bezpośrednie taryfy związkowe o tyle przynajmniej obniżono, iż by ceny za przewóz zboża galicyjskiego zrównały się z taryfami przyjętymi dziś dla zboża pochodzenia rosyjskiego przy transportach z Podwołoczysk i Brodów na zachód.

W interesie ułatwienia handlu zbożowego należałoby domagać się: aby dyrekcye dróg żelaznych wszystkim dla handlu zbożowego ważniejszym punktom udzieliły prawo reekspedycyi, aby z bezpośrednich taryf wywozowych korzystać mogły.

Dalej niewątpliwie byłoby pożądanem, aby koleje w jak największej ilości zaprowadzały wagony stosowne i praktyczne do przewożenia zboża luzem (*alla rinfusa*).

W ścisłym związku z ułatwieniem transportu pozostaje kwestja urządzenia składów zbożowych w bezpośredniem połączeniu z drogami żelaznymi, tak iżby ładowanie i wyładowanie zboża, o ile możności za pomocą przyrządów mechanicznych, odbywało się tanio i szybko.

Wydoskonalenie środków komunikacyjnych ku wszystkim stronom ułatwi, w trudnych dla rolnictwa czasach dzisiejszych, konkurencją z zagranicą i pozwoli przetrwać kryzys obecną.

Po zbożu, mące i t. d. najgłówniejszym przedmiotem wywozu rolnictwa jest

B. Bydło.

Wiedeń i Pożona (Pressburg) są głównymi targami na zbyt bydła galicyjskiego. Taryfy na przewóz bydła, mianowicie w wymienionych dwu relacjach, w ostatnich latach znacznie zostały obniżone i nie sądzimy, iżby jaką przyczynę do skarg dziś nastęrczały. Cena jednostkowa na przewóz bydła z Galicyi do Wiednia (taryfa z 15. września 1885. z dwoma dodatkami, ostatni z 1. maja 1887.) wypada na $\frac{3}{4}$ centa za metr kwadratowy powierzchni wagonu i kilometr. Cena jednostkowa na rządowych kolejach pruskich wynosi 0.02 marki czyli 2 fenigi za metr kwadratowy powierzchni wagonu, jest zatem wyższa.

Co do innych relacyj, to chyba w rachubę jeszcze wejść może wywóz do Czech; tu taryfa jednostkowa (taryfa z 1. maja 1886. i dodatek I. z 1. lutego 1887.) w związku bezpośrednim kalkuluje się na 0.82 do 1.00 cent za metr kwadratowy i kilometr. Czy obniżenie taryfy w tym kierunku przyczyniłoby się do zwiększenia wywozu n. p. bydła młodocianego do tuczenia przeznaczanego z Galicyi do Czech, a przez to pośrednio poparłoby hodowlę bydła, która w Galicyi zapewne taniej wypada jak w Czechach — na to pytanie musimy odpowiedź pozostawić osobom z warunkami miejscowemi lepiej od nas obeznanym.

Ważną kwestyą może się stać dla Galicyi wywóz świeżego mięsa, gdy sprawa zaopatrzenia Wiednia w świeże mięso, nie zbyt drogie, dziś zajmuje poważnych ludzi, a miasto Wiedeń stara się ożywić targ na świeże mięso. Tu chodziłoby nietylko o odpowiednią taryfę przewozową, lecz także o urządzenia odpowiednie, mianowicie osobne wagony, przeznaczone do transportowania mięsa, w lód zaopatrzone. Koszta przewozu mięsa obliczają się obecnie przy transporcie 3.000 kg. według klasy A., przy transportach niżej 3.000 kg. według klasy II. z strąceniem 10°/. I tak wypada za przewóz do Wiednia: z Tarnowa (491 km.) według taryfy kl. A. 167.0, według kl. II. 200.7.

przy transp. 3.000 kg. niżej 3.000 kg.
centów za 100 kg.

z Przemysła do Wiednia 658 km	224	275.8
„ Sambora „ „ 793 „	252.8	306.7
„ Brodów „ „ 848 „	276.6	351.6
„ Stryja „ „ 864 „	265.1	325.9
„ Podwołoczysk „ 947 „	296.4	389

Zaprojektowane jest nowe wydanie zeszytu I. taryfowego, które zawiera klasyfikacją towarów, a byłoby pożądanem, aby transport świeżego mięsa pod pewnymi warunkami uczyniono tańszym deklasyfikując artykuł ten. I tak taryfę, obowiązującą przy przewozie ilości przeszło 3.000 kg. należałoby zastosować także do transportów mniejszych, gdy odchodzą pewnymi, z góry w rozkładzie jazdy oznaczonymi pociągami. Na pruskich kolejach skarbowych, prowadzących od wschodnich granic, kursują w pewnych dniach tygodnia specjalne wagony chłodzone latem, a przeznaczone do transportu świeżego masła do Berlina. Ponieważ wtedy oczywiście zawsze większe ilości się zbierają, przeto przewóz jest tani a transporty zabezpieczone od zepsucia. — Na te dwie okoliczności należałoby zwrócić także uwagę przy transportach świeżego mięsa z Galicyi. Wiedeńska Rada miejska udała się w roku zeszłym do Ministra handlu z petycją, domagającą się obniżenia taryf dla przewozu mięsa, zaprowadzenia wagonów chłodzonych i ekspedycyowania ich szybszymi niżeli dotychczas pociągami. Odpowiedź ministra, udzielona w kwietniu r. b., niestety niezupełnie wypadła zadowalniająco. Zupełnie negatywnie wypadła odpowiedź na petycję o obniżenie cen przewozu, skutkiem oporu dróg żelaznych prywatnych, t. j. niewątpliwie kolei gal. Karola Ludwika i kolei Północnej. „Ze względów taryfowo-technicznych, aby nie stworzyć anomalij taryfowych w związku galicyjskim (*Galiz - Gemeinschaftsverkehr*) i dyrekcya kolei skarbowych taryf obniżyć nie może.

Urządzenie jak największej liczby stósownych do przewozu świeżego mięsa wagonów, dyrekcya kolei skarbowych niewątpliwie ma na oku, a w preliminarzu budżetowym na r. 1887. umieszczono w rubryce wydatków nadzwyczajnych kolei skarbowych w Galicyi zł. 19.250 na kosztą zakupna siedmiu wagonów do transportowania świeżego mięsa. Sądzimy, że w interesie samych dróg żelaznych leżałoby ułatwienie przewozu mięsa, bo nawet przy obniżeniu taryf dzisiejszych, transport świeżego mięsa więcej się opłaca niżeli transport bydła, bo własne kosztą kolei w stosunku do dochodu są mniejsze.

O ekonomicznem znaczeniu tej kwestyi dla Galicyi, o szansach podwyższenia się cen bydła, które stanowi tak ważny artykuł eksportowy, i możliwości stworzenia nowych gałęzi przemysłu w kraju, celem zużytkowania odpadków, rozpisywać się tu nie będziemy.

C. Spirytus.

Ważną rolę w produkcji krajowej odgrywa spirytus.

Nie mamy pod ręką cyfr statystycznych, wykazujących jaka część produkcji krajowej konsumuje się w kraju, ile zaś spirytusu w Galicyi wyprodukowanego wychodzi po za granicę kraju. Z statystyki kolejowej czerpiemy notatkę o ruchu przewozowym spirytusu na kolei galicyjskiej Karola Ludwika, z której możnaby wnioskować, iż większa część pozostaje w kraju. Na wymienionej kolei przewieziono n. p. w r. 1884. ogółem 19.336 ton (po 1.000 kg.) spirytusu. Z przewozu tego wypada 8.464 ton na ruch wewnętrzny, t. j. od stacyi do stacyi kolei, Karola Ludwika, 5.817 ton przyjęła kolej Karola Ludwika od kolei innych, a 5.055 ton przekazała innym kolejom. Gdy pewna ilość wypada na ruch transytowy, przeto z cyfr tych rzeczywiście przypuścić można, iż wywóz spirytusu z Galicyi nie jest bardzo znaczny. Niejednokrotnie też z tem samym się spotkaliśmy twierdzeniem.

Taryfy przewozowe dla spirytusu do niedawna na kolejach austriackich tak były wysokie, iż we wszystkich sprawozdaniach Izb handlowych dla ankiety taryfowej w r. 1882/3 na drogość przewozu i trudność konkurencyi z spirytusem węgierskim się skarżono. — Od czasu ankiety nastąpiły reformy połączone z znacznymi obniżeniami cen przewozu.

Według ogólnej klasyfikacyi kolei austriackich taryfa dla spirytusu oblicza się według klasy A. Na głównych kolejach galicyjskich, mianowicie na kolejach skarbowych i kolei Karola Ludwika ustanowiono dla spirytusu taryfy wyjątkowe; i to na pierwszych taryfę wyjątkową XV-tą, na drugiej taryfę wyjątkową IV-tą. Ceny obydwu tych taryf obliczają się według normy specjalnej taryfy 1. ogólnego szematu. Na kolei Karola Ludwika podwyższone zostały, jak o tem już nadmieniliśmy ogólnie, także ceny jednostkowe specjalnej taryfy 1., ale podwyżka ta nie jest znaczna, a na krótkie relacye do 140 kilometrów, które, jak się zdaje, w handlu spirytusowym w Galicji częściej zachodzą, obniżono nawet cenę.

Taryf różniczkowych na korzyść produkcji zagranicznej, na kolejach galicyjskich nie ma.

Oprócz taryfy t. z. związku galicyjskiego (*galizischer Gemeinschaftsverkehr*) z 1. maja r. 1885. dodatek I. z 1. marca r. 1886., dodatek II. z 1. lutego r. 1887. i dodatek III. z 15. lutego r. 1887., istnieją następujące taryfy bezpośrednie dla wywozu:

1. Bezpośrednia komunikacya z Czechami. Najnowsza taryfa z 1. maja r. 1886. i dodatek z 1. lutego 1887. ma za podstawę ceny jednostkowe od 0.23—0.25 ct. za 100 kilogramów i 1 kilometr.

2. Bezpośrednia komunikacya z Wiedniem zaprowadzona taryfą z 15. stycznia r. 1886. oparta na cenach jednostkowych 0.20—0.29 ct. za 100 kilogramów i 1 kilometr.

3. Taryfa bezpośrednia dla związku galicyjsko-północno-niemieckiego z 1. listopada 1885. r. dodatek III. z 1. grudnia 1886. i dodatek IV. z 1. maja 1887. do portów niemieckich Szczecin, Swinemünde, Bremen i Hamburg ma ceny jednostkowe 0.49—0.54 fenigów, czyli 0.30—0.32½ ct. za 100 kilogramów i 1 kilometr.

4. Taryfy bezpośrednie z Galicyi do Drezna (Elbquai) i Laube, Tetschen, Bodenbach, Aussig, z 1. marca 1886. dodatek I. z 1. marca 1887., w którym to ostatnim nastąpiły drobne obniżenia dla niektórych relacyj, mają za podstawę cenę jednostkową 0.39—0.43 fenigów, czyli 0.24—0.25 $\frac{1}{2}$ ct. za 100 kilogramów i 1 kilometr.

W roku 1887. skarbowe drogi żelazne w drodze refakcyi obniżyły ceny przewozu z pewnej liczby stacyj kolei galicyjskich do Budapesztu, refakcyja ta obowiązuje do 31. lipca 1887; może od tego czasu nowa wyjdzie taryfa.

W taryfach, które co dopiero przytoczyliśmy, pomimo dalekich odległości cena jednostkowa nigdy nie dochodzi do ceny minimalnej na dalszą odległość w szemacie taryfowym przyjętej. Pochodzi to ztąd, iż, jak już nadmieniliśmy, każda kolej, przyjmując transport, na nowo zaczyna obliczenie od ceny za dystans najkrótszy ustanowionej, t. j. iż każde pierwsze 50 lub 100 kilometrów na nowej drodze są droższe, a na tej podstawie tworzą się też taryfy bezpośrednie. Ankieta taryfowa w kilku rezolucyach domagała się zniesienia tego sposobu obliczenia, ale bezskutecznie.

Pod tym względem jednakże z wszystkich taryf bezpośrednich wyjątek stanowi:

5) Taryfa bezpośrednia z Galicyi do Tryestu, obowiązująca od 1. marca r. 1886. Ceny jednostkowe według tej taryfy kalkulują się na 0.20—0.21 ct. za 100 kilogramów i 1 kilometr. Od taryf do portów niemieckich taryfa do Tryestu jest niższa o 30—40 $\frac{0}{10}$.

Względem na tę okoliczność, iż wedle cyfr statystyki $\frac{3}{5}$ spirytusu eksportowanego z Austrii wychodzi do Włoch, zaś $\frac{7}{10}$ wychodzi przez granicę włoską i Tryest, spowodował zaprowadzenie tej taryfy bezpośredniej, która niewątpliwie dla wywozu spirytusu z Galicyi jest dogodna.

Naszem zdaniem jednakże należałoby w interesie wywozu tego:

1) uzupełnić taryfy bezpośrednie przez zaprowadzenie taryfy bezpośredniej od stacyj galicyjskich do Pontebby (granica włoska);

2) obniżyć taryfy wywozowe do portów niemieckich i do placów, od których transporty idą Elbą dalej do Hamburga, mianowicie tedy do Laube i do Drezna, bądź co bądź bowiem porty niemieckie, mianowicie Szczecin znacznie bliżej leżą Galicyi od Tryestu.

Jeżeli zaś eksport morski ma być skierowany na Tryest, należałoby spirytusowi galicyjskiemu te same poczynić koncesy^e co wywozowi z miejsc innych. Wedle taryfy wyjątkowej, kolei południowej z 1. listopada r. 1884. wynosi jednostkowa cena za przewóz z Wiednia do Tryestu o 16.7 ct. za 100 kilogramów i 1 kilometr, jest zatem o 20 $\frac{0}{10}$ niższa od galicyjskiej, dla Pragi zaś cena jednostkowa wynosi 0.19.3, więc także jest niższa od taryfy przyznanej transportom galicyjskim. Te różnice przez obniżenie taryfy z Galicyi do Tryestu wyrównać należy.

Dalej w interesie przeróbki surowego materiału na szlachetniejszy, t. j. w interesie sprytowni i fabrykacji wódek w Galicyi, należałoby się postarać o to, aby, gdy fabryki te według taryf lokalnych sprowadzają spirytus, następnie po rafinowaniu dalej go wysyłają, bezpośrednia taryfa niższa im została policzona za całą linię, tak, iżby zwrócono im różnicę pomiędzy taryfą lokalną a bezpośrednią za transport spirytusu od miejsca, czyli stacji producenta do fabryki, tak jak gdyby w każdym miejscu, gdzie istnieje fabryka, była reekspedycya.

D. Len, konopie, pakuły, zgrzebie.

Nie zupełnie poślednie miejsce zajmują w produkeyi Galicyi len i konopie.

Wedle wykazów Ministerstwa rolnictwa, produkeya ogólna lnu w Przedlitawii wynosi 411.756 centnarów metrycznych; produkeya Galicyi wynosi 122.980 centnarów metrycznych. W ogólnej produkeyi konopi w sumie 232.458 centnarów metrycznych partycupuje Galicya 189.720 centnarów metrycznych. Statystyka ruchu kolejowego wykazuje na kolejach skarbowych

4.559 ton przewozu lnu, konopi, pakulów i zgrzebna. Kolej galicyjska Karola Ludwika w komunikacji wewnętrznej w r. 1885. przewiozła 1.469 ton tychże przedmiotów, od innych kolei przyjęła 180 ton, innym przekazała 3.697 ton; w r. 1886. w komunikacji wewnętrznej przewiozła 2.055 ton, od obcych kolei przyjęła 404 ton, innym przekazała 5.291 ton.

Z tych cyfr wnioskujemy, iż znacznie większa część wyprodukowanych w kraju lnu i konopi w kraju się też konsumuje. Ale nie pomylimy się zapewne, ceniąc wywiezione z kraju quantum na 700 wagonów, czyli 70.000 centnarów metrycznych.

Referent do tego przedmiotu podczas ankiety taryfowej twierdził, że pomimo niekorzystnych dla lnu konjunktur z powodu konkurencji bawełny, produkcja niewątpliwie mogłaby być większa, gdyby przewóz był ułatwiony.

Zabierając się do zbadania taryf przewozowych z góry konstatujemy, iż spotkamy się tu znów z zjawiskiem, które mieliśmy przy taryfach zbożowych, t. j. z taryfami różniczkowymi na korzyść produkcji zagranicznej.

Zbyteczne quantum produkcji swojej wywozi Galicya niewątpliwie do przedziału w Białej i Bielsku, dalej na Morawie w Czechach i w Niemczech.

a) Dla przewozu do Białej i Bielska zawiera galicyjski związek taryfowy w taryfie z 1. marca 1886. taryfy jednostkowe na podstawie 0.167 do 0.233. Najniższa cena jednostkowa wypada dla Brodów i Podwołoczysk, t. j. 0.167 i 0.168; dla Lwowa i innych stacyj już wypada cena jednostkowa na 0.204 za 100 kilogramów i 1 kilometr.

I tak kosztuje przewóz za 100 kilogramów w centach:

1. z Podwołoczysk do Bielska	628 kilom.	105	cena jednostkowa 0.167
2. „ Brodów	„ „	89.1	„ „ 0.168
3. „ Husiatyna	„ „	135	„ „ 0.17
4. „ Lwowa	„ „	89.1	„ „ 0.204
5. „ Przemyśla	„ „	89.1	„ „ 0.233

Z Przemyśla tedy kosztuje przewóz do Bielska tyleż co z oddalonych więcej o 190 kilometrów Brodów.

b) Porównajmy ceny z Podwołoczysk i Brodów w komunikacji południowo-zachodniorosyjsko-austryackiej (taryfa z 1. maja 1886. dodatek I. z 1. kwietnia 1887.) z cenami z tychże stacyj i innych galicyjskich według taryfy związku galicyjsko-austryacko-czeskiego (z 1. maja r. 1886. dodatek I. z 1. lutego 1887.). Przewóz kosztuje za 100 kilogramów w centach

		dla produktu rosyjskiego:	dla produktu galicyjskiego:
z Podwołoczysk do Berna	850 kilom.	134 (cena jed. 0.157)	140.4 (cena jed. 0.16)
„ Brodów	„ „ 751	„ 118.2 („ „ 0.157)	124.6 („ „ 0.165)
„ Lwowa	„ „ 658	„	124.6 („ „ 0.189)
„ Przemyśla	„ „ 561	„	124.6 („ „ 0.220)
„ Buczacza	„ „ 884	„	184.4 („ „ 0.220)
„ Podwołoczysk do Liberca	1.097	„ 157.8 („ „ 0.143)	179.4 („ „ 0.159)
„ Brodów	„ „ 998	„ 142.8 („ „ 0.144)	163.6 („ „ 0.163)
„ Lwowa	„ „ 901	„	163.6 („ „ 0.181)
„ Przemyśla	„ „ 804	„	163.6 („ „ 0.200)
„ Husiatyna	„ „ 1.214	„	223.4 („ „ 0.185)

I tu zatem najdrożej wypada przewóz od którejkolwiek z stacyj galicyjskich, taniej przewóz z Podwołoczysk i Brodów dla produktu galicyjskiego, a najtaniej w tych samych relacjach ale transito, dla produktu zagranicznego. I tak n. p. cena jest równa z Brodów, Lwowa i Przemyśla do Berna (w związku galicyjsko-czeskim), chociaż odległość wykazuje różnicę 100—190 kilom. z Brodów (w związku rosyjsko-austryackim) do Berna taniej anizeli z Przemyśla, chociaż z Przemyśla o 190 kilometrów bliżej.

Większe jeszcze w tym samym duchu różnice wykazuje relacya do Liberca.

To samo spotykamy przy komunikacyi z północnemi Niemcami. Dla komunikacyi rosyjskiej w tej relacyi istnieje najnowsza taryfa z 15. lutego 1887. dla galicyjsko-północno-niemieckiej, taryfa z 1. listopada 1885. r. i cztery dodatki, ostatni z 1. maja 1887. roku. Do 15. lutego b. r. obowiązywała dla komunikacyi rosyjskiej taryfa z 1. maja r. 1885., w której różnice na niekorzyść produktu galicyjskiego nie były tak wielkie. Najnowsza taryfa z 15. lutego 1887., jednakże obniżyła ceny przewozu towaru transitowego od stacyj granicznych, tak iż wypadają koszta przewozu za 100 kilogramów.

		w związku rosyjskim		w związku galicyjskim	
		len i konopie	zgrzebie i pakuły	len i konopie	zgrzebie i pakuły
z Podwołoczysk do Wrocławia	791 klm.	2.36	221	246	222
" " " Zgorzelic(Görlitz)	955 "	2.85	257	304	258
" " " Waldenburga	800 "	2.58	237	272	238
" Brodów " Wrocławia	692 "	2.10	195	223	199
" " " Zgorzelic	856 "	2.58	230	281	235
" " " Waldenburga	767 "	2.31	210	249	215

Oprócz tego istnieje dla komunikacyi rosyjskiej z Dreznem, Laube, Tetschen, Bodenbach na Elbę osobna niska bardzo taryfa z 15. września r. 1886. i dodatek I. z 1. stycznia r. 1887., której dla produktu galicyjskiego dotychczas przynajmniej nie ma.

Natomiast istnieje dla Galicyi taryfa osobna do Wiednia, z cenami jednostkowemi 0.163—0.179 (taryfa z 15. stycznia 1886) i taryfa bezpośrednia do Tryestu i Rjeki, z cenami jednostkowemi 0.169—0.171 za 100 kilogramów i 1 kilometr.

E. Masło i jaja.

Wiadomo, że znaczny dosyć jest wywóz masła i jaj z Galicyi. Cyframi dokładnemi jednakże wywozu tego oznaczyć nie można.¹⁾ Jedno i drugie przeważnie wychodzi drogą portów północno-niemieckich do Anglii. Sądzymy jednakże, iż z korzyścią dla produkcji krajowej i konsumentów wiedeńskich, wywóz lepszych gatunków masła z Galicyi, o ile je tam produkują, możnaby skierować na Wiedeń. Ale i tu nietylko a raczej nawet nie tyle taryfa rozstrzyga ile odpowiednie urządzenia.

Wskazujemy w tym względzie na uwagi poczynione przy omawianiu przewozu świeżego mięsa pod rubryką B. Bydło.

Co do jaj, to ich wywóz w. r. 1883. wynosił w Austrii 338.000 centnarów metrycznych, z tego 330.000 centnarów metrycznych wyszło przez granice niemieckie.

Wiadomo, iż eksport głównie skierowany do Anglii i odbywa się w skrzyniach drewnianych w formie trumien, które też w Londynie na trumny dla biednej klasy ludności się zużywają. Z wywozem jaj połączony tu wywóz wyrobu z drzewa.

Dziwna rzecz, że i przy tym objeście koleje galicyjskie czują opieką otaczają produkt zagraniczny, chociaż statystyka wykazuje, iż n. p. w roku 1883. z Rosji tylko 8.181 centnarów metrycznych przez granicę austriacką przewieziono. Pomimo to taryfy²⁾ na wywóz jaj przedstawiają się jak następuje:

¹⁾ Statystyka towarowa kolei Karola Ludwika za rok 1886. wykazuje, iż kolej ta transportowała masła, smaleu i słoniny: w komunikacyi wewnętrznej 257.3 ton = 2.573 centarów metrycznych, od kolei obcych przyjęła 295.5 ton, obcym kolejom oddała 840.4 ton. Jaja transportowała w komunikacyi wewnętrznej 3.133 ton, od kolei obcych przyjęła 2.226 ton, kolejom obcym oddała 27.125.0 ton.

²⁾ Dla wywozu i przewozu jaj istnieją: a) taryfa związku galicyjsko-północno-niemieckiego i niderlandzkiego z 1. listopada 1885. z czterema dodatkami, ostatni z 1. maja 1887.; b) taryfa dla związku rosyjsko-pogranicznego-galicyjsko-północno-niemieckiego z 15. lutego 1887.

	Odległość	Według rosyjsko-niemieckiej taryfy z 15. lutego 1887. r.	Według galicyjsko-niemieckiej taryfy z 1. listopada 1885. r.	Dyferencya na niekorzyś galiczyjskiego wywozu
		W markach za 100 kilogramów:		
Z Podwołoczysk do Berlina	1.115	5.16	6.29	1.13
" " " Hamburga loco	1.418	6.98	8.11	1.13
" " " " transit		6.08	7.21	1.13
" " " Szczecina loco	1.133	5.27	6.40	1.13
" " " " transit		4.88	5.81	—
" Brodów " Berlina	1.016	4.68	5.96	1.08
" " " Hamburga loco	1.319	6.69	7.78	"
" " " " transit		5.79	6.88	"
" " " Szczecina loco	1.034	4.98	6.07	"
" " " " transit		4.39	5.46	"
" Lwowa " Berlina	923		5.58	
" " " Hamburga loco	1.226		7.40	
" " " " transit			6.50	
" " " Szczecina loco	941		5.69	
" " " " transit			5.10	
" Tarnowa " Berlina	659		4.15	
" " " Hamburga loco	962		5.87	
" " " " transit			5.07	
" " " Szczecina loco	677		4.26	
" " " " transit			3.67	

Konstatujemy, że przewóz produktu rosyjskiego z Podwołoczysk i Brodów taniej wypada wszędzie, niżeli galicyjskiego ze Lwowa, chociaż Lwów o 100 i 200 kilometrów bliżej miejsce zbytu leży, niżeli pierwsze dwie stacje. Zresztą powołujemy się na uwagi poczynione przy zbożu.

F. Drzewo.

Obok rolnictwa najważniejszą rolę w produkcji krajowej Galicji odgrywa leśnictwo. Galicya wedle urzędowych danych statystycznych jeszcze w r. 1884. posiadała 1,952.177 hektarów lasów. Prawda, że w ostatnich latach powszechne były skargi na zanadto wielkie trzebieenie lasów, ale ta okoliczność nie może wstrzymać od domagania się jak najdogodniejszych środków wywozowych dla drzewa.

Opłakane stosunki co do taryf na przewóz drzewa, jakie istniały do r. 1883., a nawet i później jeszcze, nie powstrzymały od nieracjonalnego gospodarstwa leśnego, natomiast korzystnemu spieniężeniu drzewa stały na przeszkodzie, bo jeżeli przy jakimkolwiek transporcie, to właśnie przy transporcie drzewa, koszta przewozu wielką grają rolę, ponieważ zwykle znacznie przewyższają cenę zakupną samego materiału.

O stosunkach taryfowych, które dla wywozu drzewa galicyjskiego zastała jeszcze ankietą taryfowa, wspomnieć tylko możemy historycznie. Obszerny referat dla ankiety wypracował członek ankiety p. Józef Cohn, delegowany Izby handlowej ołomunieckiej. Z referatu tego łatwo się przekonać można, że tu znów galicyjska kolej Karola Ludwika przez ogromnie wysokie taryfy wywozowi drzewa z Galicji stała na przeszkodzie i galicyjskim producentom,

odnośnie handlarzom drzewa utrudniała konkurencyę na obcych targach, mianowicie z drzewem węgierskiem. Porównanie poczynione wówczas pomiędzy taryfami kolei galicyjskich a kolei węgierskich wykazało, iż n. p. przy przewozie drzewa na 160 kilometrów, taryfy na kolei galicyjskiej Karola Ludwika były o 20—25% droższe od taryf na kolei lwowsko-czerniowieckiej a o 80% droższe, niżeli na rządowych kolejach węgierskich. Tak samo się rzecz miała przy dłuższych dystansach tak, iż n. p. kosztował przewóz jednego wagonu drzewa:

a) na odległość 200 kilometrów: na kolei galicyjskiej Karola Ludwika 64 zł., na kolei lwowsko-czerniowieckiej 54 zł., na rządowych kolejach węgierskich 35 zł. 50 ct.;

b) na odległość 300 kilometrów: na kolei galicyjskiej Karola Ludwika 86 zł. 50 ct., na kolei lwowsko-czerniowieckiej 81 zł., na rządowych kolejach węgierskich 46 zł. 90 ct.

Tak samo wysokie były taryfy na kolejach Tarnowsko-Leluchowskiej i Przemysko-Łupkowskiej. (Cyfry przytoczone wzięliśmy z referatu p. Józefa Cohna.) Zachowanie się kolei właśnie w obec transportów drzewa, najlepszym było dowodem tego, że koleje nietylko o interes producentów krajowych nie dbały, ale około własnego interesu, który nakazywał ułatwienie wywozu drzewa, chodzić nie umiały. I przemysł drzewny w Galicyi przy innej polityce taryfowej niewątpliwie na innej stałby stopie, niżeli stoi dzisiaj. Tylko eksporterzy, wywozący znaczne bardzo ilości drzewa, otrzymywali pewne obniżenie cen przewozu w drodze refakcyi.

Po ankiecie taryfowej ceny przewozu znacznej uległy obniżce, ale i konjunktury eksportowe znacznie się zmieniły. Wysokie cła niemieckie utrudniły wywóz drzewa do Niemiec i zmusiły do szukania zbytu na drzewo przez porty morskie. Sprawozdanie Dyrekcyi kolei galicyjskiej Karola Ludwika za rok 1886. nawet podnosi, że wywóz drzewa z Galicyi, skutkiem zamknięcia granic niemieckich zwrócił się ku Wschodowi i ku portom Czarnego morza.

Co do przewozu drzewa w kraju wedle taryfy lokalnej, nadmienić należy, iż ceny obliczają się według specjalnej taryfy II. szematu taryfowego.

Te ceny jednostkowe są następujące:

na koleji galic. Karola Ludwika,	na rządowych kolejach galic.	i kolei Lwowsko-Czern.
za 100 kilogramów i jeden kilometr w centach:		
na odległości od 1—50 klm. 0·35	oprócz tego 4 ct. za 0·26	oprócz tego 4 ct. za
" " " 51—100 " 0·22	100 kg. czyli 4 zł. od 0·20	100 kg. czyli 4 zł. od
" " " 101—200 " —	wagonu kosztów ma-	wagonu kosztów ma-
za każdy dalszy kilometr 0·12	nipulacyjnych 0·12	nipulacyjnych.

Przypominamy jednakże, na co już w szemacie ogólnym zwróciliśmy uwagę, że kolej Karola-Ludwika i dla tej klasy taryfę na linii położonej pomiędzy Lwowem a Krakowem podwyższała, mianowicie przy odległości 51—100 klm. z 0·22 ct. na 0·25 ct., a za każdy dalszy kilometr z 0·12. ct. na 0·15 ct. za 100 kg. i 1 km.

1. Najnowsze taryfy dla przewozu drzewa datują w związku galicyjskim z 1. maja roku 1885., uzupełnione kilku dodatkami, o ile zaś tyczą się połączenia z galicyjskimi stacyami kolei północnej cesarza Ferdynanda z 1. Marca 1886. osobna istnieje taryfa dla przewozu podkładów kolejowych i osobna dla wszelkiego innego drzewa; taryfa dla przewozu podkładów kolejowych znacznie tańsza od tejże dla innego drzewa.

Ceny jednostkowe wynoszą 0·16—0·26 ct. za 100 kg. i km.

Dwie tu według naszego zdania należałoby zaprowadzić reformy, mianowicie:

1) usunąć metodę obliczenia taką, iż każda kolej przyjmując transport zaczyna znów liczyć najwyższą swoją taryfę, a przyjętą zasadę, iż bez względu na to, czy transport przebiega przez jedną koleję czy kilka kolei, ta cena jednostkowa powinna stanowić podstawę obliczenia, która w szemacie dla tej odległości jest przyjęta.

Tak tedy za transporta do 50 klm. odległości należałoby liczyć n. p. po 0·26 ct. za 100 kg. i klm., do 100 klm. 0·20 ct., do 200 klm. 0·16, nad 200 klm. 0·12 ct. bez względu na to czy transport przez jedną czy przez kilka linii różnych przechodzi.

2) Dla większych miejscowości, t. j. miast, jako to: Lwów, Kraków, Tarnów, Rzeszów i t. d. ceny przewozu celem powiększenia konsumpcji drzewa budulcowego i opałowego, powinny być szczególnie obniżone; według taryf dzisiejszych nie ma to miejsca — z wyjątkiem jednej relacji, t. j. z Brodów i to głównie dla drzewa zagranicznego.

2. Od 1. Maja r. 1886. istnieje taryfa bezpośrednia w związku galicyjsko-austriacko-czeskim (dod. I. z 1. Lutego 1887.). I tu podział jest taki, iż osobna istnieje taryfa niższa dla przewozu podkładów kolejowych, a osobna dla reszty gatunków drzewa. Ceny jednostkowe tej taryfy wynoszą od 0·14—0·18 ct. za 100 kg. i 1 km. W relacjach stacyj kolei skarbowych w Galicyi z kolejami czeskiemi istnieją trzy kategorie drzewa: a) podkłady, b) drzewo budulcowe obrobione i opałowe, c) okrągłaki i szczyty.

Ceny jednostkowe w relacjach kolei rządowych w Galicyi z kolejami czeskiemi są znacznie niższe niżeli w relacjach kolei galic. Karola Ludwika.

I tak n. p. kosztuje przewóz jednego wagonu drzewa budulcowego obrobionego i opałowego (w parentezie dodajemy ceny przewozu okrągłaków i t. d.)

w relacjach kol. Karola Ludwika z czeskiemi — w relacjach kolei skarbowych w Galicyi z czeskiemi :					
z Jarosławia do Sternberg	473 km.	85·5	z Grybowa do Berna	479 km.	78·3 (61·6)
ze Lwowa do Aussig	926 "	164·8	z Husiatyna do Berna	971 "	129·7 (115·5)
z Tarnopola do Florisdorf	886 "	134	ze Stanisław. do Florisdorf	886 "	121·8 (108·8)
" " " Berna	798 "	124·7	" " " Berna	798 "	111·2 (101·7)
" " " Ołomuńca	730 "	116·7	" " " Ołomuńca	730 "	104·5 (95·8)

Przytaczamy tylko kilka przykładów dowodzących, że transporty wychodzące ze stacyj kolei galicyjskiej Karola Ludwika są droższe o 10—20% od transportów wychodzących ze stacyj kolei skarbowych a idących na równe odległości, a dodać jeszcze należy, iż taryfa na trzecią kategorię drzewa, t. j. na okrągłaki (Rundholz, Stamm und Stangenholz) od stacyj kolei Karola Ludwika jest równie wysoka jak na budulec, gdy tymczasem od stacyj kolei skarbowych o 8—18% tańsza.

W interesie stacyj położonych nad koleją galicyjską Karola Ludwika powinno nastąpić wyrównanie cen jednostkowych przewozu.

3. To samo zupełnie powiedzieć można o relacjach związku galicyjsko-północnoniemieckiego. (Połączona z nim taryfa dla związku galicyjsko-niderlandzkiego została zniesioną dnia 1. Stycznia 1887.)

Taryfy specjalne dla związku tego datują z 1. listopada r. 1885. z czterema dodatkami, ostatni z 1. Maja 1887. Powszechnie tu przyjęty podział na trzy kategorie drzewa, także od stacyj kolei galicyjskiej Karola Ludwika. I tu jednakże przewóz od tych ostatnich znacznie drożej kosztuje, niżeli od stacyj kolei skarbowych.

Celem porównania przytaczamy następujące tabliczki:

Przewóz jednego wagonu drzewa trzech kategorii kosztuje

	Marek				Marek				
		I.	II.	III.		I.	II.	III.	
ze Lwowa do Hamburga	1264 km.	387	386	381	ze Stryja do Hamburga	1302 km.	305	301	291
" " " Berlina	962 "	297	251	206	" " " Berlina	1000 "	215	166	156
" " " Wrocławia	642 "	195	181	136	" " " Wrocławia	670 "	113	96	86
" " " Szczecina	979 "	271	255	210	" " " Szczecina	1017 "	189	170	160
" " " Erfurtu	1107 "	340	283	238	" " " Erfurtu	1145 "	258	198	188
" " " Bremen	1279 "	392	391	346	" " " Bremen	1317 "	310	306	296
" " " Drezna	909 "	281	240	195	" " " Drezna	947 "	199	155	145
" " " Lipska	990 "	305	258	213	" " " Lipska	1028 "	223	173	163
" " " Kolonii	1480 "	455	454	409	" " " Kolonii	1518 "	373	369	359

Stryj o 38 kilometrów od wymienionych stacyj dalej odległy ma taryfy znacznie niższe od Lwowa. Stryj wprawdzie ma taryfę wyjątkowo niską jako ważny plac eksportowy na drzewo, ale i w innych relacjach spotkać można różnice na niekorzyść stacyj położonych przy kolei galicyjskiej Karola Ludwika, aczkolwiek przyznać musimy, że różnice nie tak rażące.

Zauważyć je można jednakże znów przy porównaniu taryf od Stanisławowa i od Tarnopola. Przy równej odległości taryfy ze Stanisławowa są mniej więcej o 8—10% do wszystkich stacyj tańsze.

Taryfa galicyjsko belgijska z 20. kwietnia r. 1884. 15. czerwca r. 1886 została zniesioną.

4. W relacji Galicya-Drezno (Elbquai) (taryfa z 1. marca 1886. dodatek I. z 1. marca 1887.) i Galicya-Laube (*Landungsplatz*), która służy do wywozu drzewa wodą na Hamburg do placów zamorskich, wywóz galicyjski ma do zwalczenia konkurencyę rosyjską. Dla tej relacji bowiem istnieje taryfa osobna na drzewo przybywające transito do Podwołoczysk i Brodów (z 15. sierpnia r. 1886.)

Gdy jednakże taryfa galicyjska ma trzy kategorie drzewa, taryfa na drzewo transito z Podwołoczysk i Brodów tylko jedną ma kategorię, nie można tu mówić o taryfie różniczkowej na niekorzyść produktu krajowego. I w tych relacjach zachodzi jednakże różnica na niekorzyść stacyj położonych przy kolei Karola Ludwika. I tak n. p. z Przemyśla do Drezna (Elbquai) 944 klm. przewóz wagonu kosztuje 246—210—169 marek, a z oddalonego o 21 klm. więcej Zagórza do Drezna (Elbquai) 965 klm. 238—186—181 marek. Z Stanisławowa do Drezna (1.181 klm.) 265—226—215 marek, z Tarnopola do Drezna (1.181 klm.) 292—256—207 marek.

5. Z uznaniem podnieść należy, iż licząc się z trudnościami, na jakie obecnie napotyka wywóz drzewa z Galicyi do Niemiec, drogi żelazne, z inicjatywy Zarządu dróg skarbowych postarały się o niskie taryfy bezpośrednie do Wiednia (taryfa z 15. stycznia r. 1886.) i do portów morza Adryatyckiego, mianowicie Rjeki i Tryestu (taryfa z 1. marca 1886.) Pomimo większej jednakże odległości ceny jednostkowe na przewóz do Tryestu i Rjeki są wyższe, niżeli do Wiednia i zdarza się anormalny stosunek, iż przewóz w bezpośrednim związku jest droższy, niżeli wtedy, gdy towar został wyekspedjowany do stacji bliższej wedle taryfy lokalnej, a następnie według bezpośredniej. I tak n. p. z Czerniowiec do Tryestu kosztuje przewóz taniej, gdy drzewo się wyekspedjuje do Krakowa a z tamąd do Tryestu.

Pomimo redukcji cen przewozu, konkurencja dla drzewa galicyjskiego tak w Wiedniu jako i Tryeście i Rjece bardzo utrudniona przez tanie taryfy na kolejach węgierskich, mianowicie na kolejach skarbowych.

Różnicę tę uwydatnia następująca tabliczka:

Przewóz wagonu drzewa kosztuje według cen jednostkowych normalnych (oprócz kosztów manipulacji):

	na kol. gal. Karola Ludwika		na skarbowych kol. gal.:		na kol. węgierskich:	
	dawna:	podwyższona:				
na 50 kilom.	zł. 17·50	17·50	13		10·04	
" 100 "	" 28·50	30·—	23		19·01	
" 200 "	" 39·50	42·50	39		35·30	
" 300 "	" 51·50	57·50	51		44·90	

Na rok 1887. udzieliły drogi żelazne galicyjskie liczniejsze refakeye, dla przewozu drzewa. Część tych refakeyj jednakże odnosi się do przewozu i dowozu drzewa zagranicznego.

I tak istnieją refakeye przy minimalnych ilościach 1.000, 2.000, 3.000 i 4.000 ton.

a) dla przewozu drzewa z Brodów i Podwołoczysk loco i transit. do Medyki, Przemyśla, Radymna, Jarosławia i Suchorowa;

b) dla przesyłek z tychże stacyj granicznych na Podgórze lub Kraków do Oświęcima, Mysłowie i Granicy, z przeznaczeniem na wywóz zagraniczny;

c) na transytowe przesyłki z Brodów i Podwołoczysk;

d) na przesyłki z Podwołoczysk i Brodów do Lwowa.

Dla wywozu drzewa krajowego udzielono refakcye w następujących relacjach:

1. Kolej galicyjska Karola Ludwika:

a) przy minimalnych przesyłkach 2.000, 3.000 i 4.000 ton na odległości minimalne 70, 200 i 340 kilometrów dla przesyłek via Kraków lub Podgórze, do stacji Oświęcima, Mysłów i Granicy, z przeznaczeniem na wywóz zagraniczny;

b) dla przesyłek do Odesy;

c) dla przesyłek z Brodów loco i Zabłocia do Lwowa.

2. Kolej Północna im. cesarza Ferdynanda wspólnie z innymi interesowanymi kolejami na przewóz od stacyj galicyjskich do różnych stacyj kolei Północnej, mianowicie także dla Wiednia przy przesyłce minimalnego quantum 200 i 2.500 ton.

Sądzymy, że byłoby to nie tylko połączone z korzyścią dla leśnictwa, a raczej dla właścicieli lasów, lecz i dla dróg żelaznych, interesowanych w przewozie drzewa galicyjskiego, gdyby zarządy dróg żelaznych zdecydowały się na równie radykalne obniżenie cen przewozu, jak to uczyniły drogi żelazne węgierskie. Z drugiej strony jednakże z uznaniem zakonstatować należy, iż w ostatnich dwu latach nie jedno w tym względzie na lepsze się zmieniło.

Nafta.

Dowodzić ważności przemysłu naftowego dla Galicyi byłoby rzeczą zbyteczną. Nie przytaczamy też cyfr statystycznych co do przewozu nafty na drogach żelaznych galicyjskich, celem ich bowiem mogłoby chyba być wykazanie ważności przemysłu tego także dla krajowych dróg żelaznych, którym co prawda warto przypomnieć, że gdy produkcya przemysłu zagranicznego licznymi innymi drogami może trafić do celu, a często i największe usiłowania skierowania przewozu jej na drogi galicyjskie pozostaną bezskuteczne, produkcya krajowa zawsze tylko krajowymi drogami żelaznymi wychodzić i transportowana być może; ją zatem koleje w własnym interesie przedewszystkiem popierać powinny.

Do niedawna jednakże zarządy dróg żelaznych galicyjskich przy układaniu taryf tej się trzymały zasady, że gdy nafta galicyjska jest skazana na drogi krajowe, nie potrzeba jej sobie koncesjami pozyskać, a nie pamiętały o tem, że fałszywą polityką taryfową mogły podkopać byt przemysłu naftowego. Jeszcze w sprawozdaniu złożonem Wysokiemu Wydziałowi krajowemu w październiku r. z. musieliśmy skonstatować, że w rażących dysproporcjach taryfowych na niekorzyść nafty galicyjskiej, które Wysoki Sejm podniósł w czasie sesyi r. 1885/1886., do owego czasu drobne tylko poczyniono zmiany i to w drodze refakcyj.

Dopiero najnowsza taryfa dla przewozu nafty, obowiązująca od 1. czerwca r. b., radykalnie zaprowadza zmiany, które skutecznie mogą poprzeć konkurencyę nafty galicyjskiej z naftą kaukaską. Wiadomo zaś jak niebezpieczną jest konkurencyja nafty kaukaskiej, której produkcya tak mało kosztuje, iż włącznie z kosztami przewozu n. p. do Podwołoczysk wypada tam taniej, niżeli nafta galicyjska na miejscu produkcji.

Jakże tedy można było myśleć o skutecznej konkurencyi produkcji krajowej, gdy ceny przewozu nafty kaukaskiej były niższe od tychże dla nafty galicyjskiej nawet przy przewozie w kraju. Pragnąc zwalczać konkurencyę zagraniczną, należy sobie przedewszystkiem postawić kwestyę, w jakich krajach Austro-Węgier nafta galicyjska skutkiem korzystniejszego położenia geograficznego na odbyt liczyć może, gdy dozna poparcia przez politykę taryfową dróg żelaznych. Otóż pierwszym z tych krajów oczywiście powinna być sama Galicya i Bukowina, dalej Szląsk, Morawia, Czechy i część górnej i dolnej Austrii. Nie wymieniamy północnych Węgier, bo znane są machinacje Węgrów dążące do tego, aby za pomocą polityki taryfowej swoich kolei naftę galicyjskiej zupełnie zamknąć granice kraju swego. Jeżeli dalej zaprowadzono taryfę bezpośre-

dnia od stacyj galicyjskich do Tryestu i do Rjeki, zdaje się to być praca dość zbyteczna, bo w Tryeści i w Rjece nafta galicyjska z kaukazką z pewnością konkurować nie potrafi.

Wracamy tedy do krajów, w których konkurencyę skuteczną uważamy za możliwą i przypatrzmy się taryfom przewozowym dla nafty galicyjskiej do rzeczonych krajów.

Tu tedy powtarzamy, że w relacyach Galicyi ze Szląskiem, z Czechami, z Morawią i z Wiedniem nowa taryfa z 1. czerwca r. b. tak radykalnie zaprowadziła zmiany, iż pozycya produkcji galicyjskiej znacznie się polepszyła.

Jak radykalne są te zmiany w kierunku obniżenia taryfy, uwydatnia najlepiej następująca tabliczka porównawcza. Fracht od wagonu nafty wynosi:

	z Kołomyi		z Suczawy		z Drohobycza		z Grybowa		z Gorlic	
	według taryfy		według taryfy		według taryfy		według taryfy		według taryfy	
	z 1/5 86	z 1/6 87	z 1/5 86	z 1/6 87	z 1/5 86	z 1/6 87	z 1/5 86	z 1/6 87	z 1/5 86	z 1/6 87
do Berna . . .	153·90	132·90	177·50	151·70	124·30	119·10	85·90	84·80	95·60	89·—
„ Ołomuńca	140·50	119·50	164·50	138·70	110·90	105·70	72·—	71·40	82·20	75·60
„ Opawy . .	146·60	109·—	164·50	125·30	117·—	101·10	71·50	66·80	82·90	71·—
„ Pragi . . .	178·10	163·—	202·70	183·80	159·70	150·20	127·80	115·90	158·10	120·10
„ Pilzna . . .	207·50	179·40	232·20	200·30	183·50	169·60	162·90	135·30	173·10	139·50
„ Bodenbach	197·20	173·50	221·90	194·30	174·20	160·70	150·50	126·40	161·10	130·60
„ Wiednia .	164·40	139·20	189·—	161·—	150·90	137·90	118·70	103·60	128·40	107·80

Zdaje się tedy, iż w kwestyi obniżenia kosztów przewozu w wymienionych relacyach, z których przytoczyliśmy tylko kilka przykładów, dalszych żądań stawiać nie można. Nowe uławienienia możnaby tylko zaprowadzić przez wprowadzenie dostatecznej liczby wagonów cysternowych i urządzenia składów odpowiednich w większych miejscowościach.

Natomiast bardzo dużo jeszcze pozostawiają do życzenia taryfy przewozowe na kolejach galicyjskich. które z jednej strony opierają się na bardzo wysokich cenach jednostkowych, z drugiej strony tak są ułożone, iż faworyzują dowóz nafty kaukaskiej do samego kraju. Zniesiona wprawdzie już jest skandaliczna różnica, jaka istniała pomiędzy ceną przewozu nafty kaukaskiej z Podwołoczysk do Krakowa (94 zł. 40 et.), a galicyjskiej na tę samą odległość z Kołomyi do Krakowa (138 zł. 50 et.). Istnieje natomiast jeszcze dysproporcya taryfowa w innych relacyach. I tak wynoszą ceny przewozu za wagon (10.000 klg.) nafty:

Z Podwołoczysk do Jarosławia 324 km. (nafta kaukazka) 62 zł. 60 et.

„	„	„ Przemysła	290	„	„	„	57	„	50	„
„	„	„ Rzeszowa	376	„	„	„	70	„	40	„
„	„	„ Tarnowa	456	„	„	„	82	„	40	„

Z Kołomyi do Jarosławia (329 km.) 86 zł. 30 et.

„	„	„ Przemysła	(294 „)	77	„	50	„
„	„	„ Rzeszowa	(381 „)	99	„	30	„
„	„	„ Tarnowa	(461 „)	119	„	30	„

Tak samo kosztuje n. p. przewóz wagona nafty:

Z Brodów do Przemyśla	191 km. (nafta kaukazka)	42 zł. 70 ct.
„ Biecz „ „	190 „	54 „ 30 „

Porównanie to możnaby dalej przeprowadzić na tej samej podstawie i z tym samym skutkiem dla wielu innych stacyj, bo gdy ceny jednostkowe taryf z Podwołoczysk i Brodów do stacy galicyjskich kalkulują się według taryfy z 1. kwietnia 1884 roku na 0·18—0·22 ct. za 100 klg. i km., cena jednostkowa dla stacyj kopalń naftowych galicyjskich do miast w kraju kalkuluje się mniej więcej na 0·25—0·39 c. za 100 klg. i 1 km. Tu koniecznie reforma jest potrzebna.

Jedyną racjonalną pomocą może być zrównanie taryfy dla przewozu nafty na kolejach galicyjskich w związku galicyjskim, z taryfą związku południowo-zachodnio-rosyjsko-austryackiego o wiele tańszą od pierwszej.

Oto najpilniejsza i jak na dziś — po reformie zaprowadzonej taryfą z 1. czerwca r. b., główna potrzeba reformy taryfowej w interesie krajowej produkcji nafty.

Koszta transportu wynoszą:

Według taryfy w związku galicyjsko-północno-niemieckim.							Według taryfy w związku południowo-zachodnio-rosyjsko-galicyjsko-północno-niemieckiej							
	odległość w klmtr.	dla zboża, roślin strączkowych, olej- nych, wyrobów mły- narskich i słod		dla otręb, maku- chów i mąki z ma- kuchów		dla próżnych worków	dla zboża, roślin strączkowych i olej- nych, wyrobów mły- narskich i słod		dla otręb, maku- chów i mąki z ma- kuchów		dla próżnych worków	odległość w klmtr.		
		na konsum- cję krajową	na transp. morzem	na konsum- cję krajową	na transp. morzem		na konsum- cję krajową	na transp. morzem	na konsum- cję krajową	na transp. morzem				
		Marek i fenigów za 100 kilogramów					Marek i fenigów za 100 kilogramów							
z Podwoleczysk do	Wrocławia . . .	791	3-03	—	2-84	—	3-21	2-63	—	2-44	—	2-81		
"	" Berlina . . .	1115	4-45	—	3-98	—	4-99	4-05	—	3-58	—	4-38		
"	" Drezna . . .	1062	3-93	—	3-79	—	3-99	3-33	—	3-26	—	3-39		
"	" Szczecina . . .	1133	4-57	3-48	4-04	3-48	5-09	4-17	3-20	3-64	3-20	4-69		
"	" Hamburga . . .	1418	5-85	4-31	5-04	4-31	6-22	5-45	3-96	4-64	3-96	5-62		
"	" Bremen . . .	1433	5-92	4-38	5-09	4-38	6-31	5-52	4-03	4-69	4-03	5-71		
z Brodów	" Wrocławia . . .	692	2-72	—	2-53	—	2-90	2-33	—	2-14	—	2-51		
"	" Berlina . . .	1016	4-14	—	3-67	—	4-68	3-75	—	3-28	—	4-01		
"	" Drezna . . .	963	3-61	—	3-48	—	3-67	2-96	—	2-89	—	3-02		
"	" Szczecina . . .	1034	4-26	3-20	3-73	3-20	4-78	3-87	2-86	3-34	2-86	4-39		
"	" Hamburga . . .	1319	5-54	4-03	4-73	4-03	5-90	5-14	3-59	4-34	3-59	5-25		
"	" Bremen . . .	1334	5-61	4-10	4-78	4-10	5-99	5-16	3-66	4-39	3-66	5-35		
z Jarosławia	" Wrocławia . . .	467	1-99	—	1-80	—	2-17	Według taryfy rumuńsko-niemieckiej z 1. Stycznia 1886						
"	" Berlina . . .	791	3-41	—	2-94	—	3-95	3-98	—	3-79	—	4-97	1094	z Jass do Wrocławia
"	" Drezna . . .	738	3-12	—	2-75	—	3-18	5-40	—	4-93	—	6-28	1365	" " Berlina
"	" Szczecina . . .	809	3-53	2-87	3-00	2-87	4-05	4-37	—	4-74	—	6-07	1436	" " Drezna
"	" Hamburga . . .	1094	4-81	3-79	4-00	3-79	5-33	5-52	4-46	4-49	4-46	6-35	1418	" " Szczecina
"	" Bremen . . .	1109	4-88	3-86	4-05	3-86	5-38	6-80	5-29	5-99	5-29	7-49	1721	" " Hamburga
z Rzeszowa	" Wrocławia . . .	415	1-82	—	1-63	—	2-00	6-87	5-36	6-04	5-36	7-55	1736	" " Bremen
"	" Berlina . . .	739	3-24	—	2-77	—	3-78	6-87	5-36	6-04	5-36	7-55	1736	z Seresti " Wrocławia
"	" Drezna . . .	686	2-95	—	2-58	—	3-01	5-01	—	4-54	—	4-19	473	" " Berlina
"	" Szczecina . . .	757	3-36	2-81	2-83	2-81	3-88	4-48	—	4-35	—	5-48	1297	" " Drezna
"	" Hamburga . . .	1042	4-64	3-79	3-83	3-79	5-16	4-48	—	4-35	—	5-27	1244	" " Szczecina
"	" Bremen . . .	1057	4-71	3-86	3-88	3-86	5-21	5-16	4-07	4-60	4-07	5-55	1315	" " Hamburga
z Tarnowa	" Wrocławia . . .	335	1-56	—	1-37	—	1-74	6-41	4-90	5-60	4-90	6-69	1600	" " Bremen
"	" Berlina . . .	659	2-98	—	2-51	—	3-52	6-48	4-97	5-65	4-97	6-75	1615	
"	" Drezna . . .	606	2-69	—	2-32	—	2-76	Według taryfy rumuńsko-niemieckiej z 1. Kwietnia 1886						
"	" Szczecina . . .	677	3-10	2-71	2-57	2-71	3-62	4-49	—	—	—	6-40	1405	z Bukaresztu do Wrocławia
"	" Hamburga . . .	962	4-38	3-79	3-57	3-79	4-90	5-91	—	—	—	7-70	1729	" " Berlina
"	" Bremen . . .	977	4-45	3-86	3-62	3-86	4-95	5-33	—	—	—	7-24	1676	" " Drezna
								6-03	4-97	—	—	7-82	1758	" " Szczecina
								7-31	5-80	—	—	8-91	2032	" " Hamburga
								7-38	5-87	—	—	8-97	2047	" " Bremen

